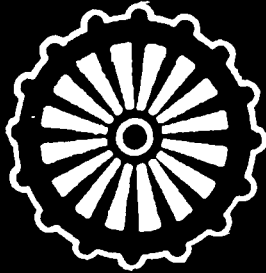

බුද්ධජයන්තිත්‍රිපිටකග්‍රන්ථමාලා 15

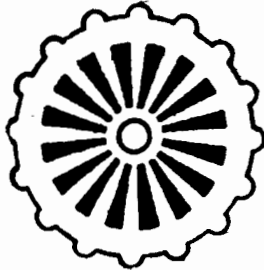

සුත්‍රාන්ත පිටකයෙහි

සංයුත්තනිකාය

(තෘතීය භාගය)

බණ්ඩක වර්ගය

සූත්‍රාන්ත පිටකයෙහි

09 වන ග්‍රන්ථය

සංයුක්තනීකාය

(තෘතීය භාගය)

බණ්ඩක වර්ගය

ත්‍රිපිටක පරිවෘත්ත කාරක සභායෙහි
සංයුක්තනීකාය ශෝධක මණ්ඩලය විසින්
සිංහල භාෂාවට නඟන ලද වැ

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය විසින් පාඨශෝධන පූච්ඡ වැ
සංකරණය කරන ලදී.

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජය මගින්
ප්‍රකාශිත යි.

ශ්‍රී බු. ව. 2550

ව්‍යවහාර ව. 2006

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume 15

The Ninth Book in the
Suttanta-Pitaka

9

SAMYUTTANIKĀYA (III)

KHANDHAKA VAGGA

With the Sinhala translation by

**The Samyuttanikāya Editorial Board
of
Tripitaka Translation Committee**

Revised and Edited by
The Tripitaka Editorial Board

සුභතන පීඨකේ

සිංහුතනනිකායෝ

තනියෝ භාගෝ

බන්ධක වගෝ

සුත්‍රානන පීඨකයෙහි

සිංහුතනනිකායී

තනියෝ භාගය

බන්ධක වරිය

“කරුණකසාවේදීතො භීෂකවෙ ධම්මවිනයො විවචො විරොචති
නො පටිච්ඡන්තො.”

“මහණෙනි, කරුණකසන් වහන්සේ විසින් දෙශනා කරන ලද
ධම්ම හා විනය විවාක වූයේ බබළයි. වැසුණේ නො ම බබළයි.”

(අධ්‍යුක්තකරනිකාය, තිකනිපාත - භරණචූච්ඡා, 9 සුත්‍රය)

පටුන
CONTENTS

සංඝාරක නිවේදනය	ix
ත්‍රිපිටක මණ්ඩලය	xi
සංකීර්ණ නිරූපණය - ABBREVIATIONS	xiii
පාළි භෝජිය - PALI ALPHABET	xiv
චන්ද්‍රිකාවගේ විසය සූචි	xv
පෙළ හා පරිච්ඡිතය	2 - 573
ගාරාදිපාද - සූචි	577
සඤ්ඤානාමානුකකමණිකා	579-580
විසෙසපදනුකකමණිකා	581-585
ඥානාස්ථාන දර්ශනය	587-589

සංස්කාරක නිවේදනය

බුද්ධජයන්තී ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලායෙහි පසළොස් (15) වැනි ග්‍රන්ථය වශයෙන් ද, සූත්‍රාන්ත පිටකයෙහි නවවැනි ග්‍රන්ථය වශයෙන් ද පළකරවීමට ත්‍රිපිටක මණ්ඩලය විසින් සම්මත කළ සංයුක්ත නිකායෙහි කුන්වැනි බන්ධකවග්ගය ශ්‍රී ලංකා බෞද්ධ මණ්ඩලය විසින් සිංහල භාෂාවට පරිවර්තන කිරීම සඳහා භාල්ලේ පරමානන්ද විහාරාධිපති රාජකීය පණ්ඩිත වතුගෙදර අමරසිංහ ස්ථවීරයන් වහන්සේට පවරන ලද්දේය. උන් වහන්සේ විසින් යථාකාලයෙහි නිමහම් කරන ලද එම සිංහල පරිවර්තනය උන් වහන්සේ ද ඇතුළත් වූ සංයුක්තනිකාය ශෝධක මණ්ඩලයෙහි පණ්ඩිත භෑගොඩ ධම්මීන්ද්‍ර, පණ්ඩිත ගලගම සරණකර යන තෙර වරුන් විසින් පාළියෙහි ලිපිදෙසාදිය බැහැර කොට පාඨාන්තර ද දක්වමින් සිංහල පරිවර්තනය සකස් කරන ලද්දේය.

එසේ මැ ත්‍රිපිටක සංස්කාරක මණ්ඩලයෙහි ප්‍රධාන සම්පාදක ධුරය බැරූ දර්ශන විශාරද පරවාහාර සිරි චජිරඤ්ඤාභාණිධාන නායක ස්වාමීන්ද්‍රයන් වහන්සේගේ මාර්ගෝපදේශ පරිදි පෙය්‍යාලමුව සූත්‍ර නාම සූත්‍ර සංඛ්‍යා ආදිය ද යථෝක්ත ශෝධක මණ්ඩලය මගින් මැ සකස් කරන ලද විය.

මුද්‍රණ අවස්ථාවට පැමිණ වර්තමාන ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලයේ මහතෙරවරුන්ගේ සහාය ඇති වූ මහාවිහාරාන්වයෙහි ආගත වාවනාමාර්ගය නො නැසිය දී ආරක්ෂා කර ගැනීමට වැයම් කළමහ. ඒ සඳහා දීස-මජ්ඣිමාදී වෙනත් නිකාය ග්‍රන්ථ හා අර්ථකථා ද සංසන්දනය කොට විමසන ලද්දේය. එසේ මැ පරිවර්තනය සකස් කිරීමේ දී සියබසෙහි විරාගන ශිෂ්ට සම්ප්‍රදාය සුරක්ෂිත කිරීම ද ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලයේ අභිප්‍රේතය විය.

බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන්, හවුරුදු දෙදහස් පන්සියයක් පිරීම නිමිත්ත කොටගෙන පැවැත්වූ බුද්ධජයන්තී උත්සවය අනුස්මරණය කිරීම සඳහා ලංකා බෞද්ධ මණ්ඩලය මගින් ආරම්භ කරන ලද විශිෂ්ඨතම වූ ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ සංශෝධන හා පරිවර්තන කොට සුහුසුච්ච මුද්‍රණය කරවැලීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාද්වීපයෙහි අතිගරු ජනාධිපති ජේ. ආර්. ජයවර්ධන උතුමාණන්ගේ කාරුණික අනුග්‍රහය ද ගරු සංස්කෘතික කටයුතු පිළිබඳ අමාත්‍ය තැන්පත් ඊ. ඇල්. ඩී. හුරුල්ලේ මැතිතුමාණන්ගේ මෙහෙයවීම ද සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශයේ අතිරේක ලේකම් සෝමපාල ජයවර්ධන මහතාණන්ගේ බුද්ධිසුර්වක උදෙසාගය ද නිසා ත්‍රිපිටක මුද්‍රණය අවසාන වෙමින් පවත්නා අතර මෙම සංයුක්ත-බන්ධක වර්ගය මුද්‍රණය වීමෙන් දීසාගමාදී මහානිකාය ග්‍රන්ථ සතරෙහි මුද්‍රණය ද අවසාන වූ බව මෙහිලා පවසමහ.

තවද ලංකා බෞද්ධ මණ්ඩලයෙහි පරලෝ සැපත්වූ ද ජීවමාන වූ ද හැම සාමූන් හා මේ සත්කායභීයෙහි සභාය වූ ද සතුටු වන්නාවූ හැම පිනැතියන් හා රජයේ මුද්‍රණාලයාධිකාරී නෙවිල් නානායක්කාර මහතාණන් ප්‍රමුඛ ත්‍රිපිටක මුද්‍රණාංශයෙහි නියුක්ත වූවාහු ද ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලයට සියලු පහසුකම් සලසා දෙන මහානායක වාරිකාරාමයෙහි නියුක්ත ආර්. ඒ. ඇම්. සමරසිංහ මහතා ද ශ්‍රී සද්ධර්ම ප්‍රවර්තක කුශල හේතුයෙන් සුබභාගී වෙක්වා යි මෙමත්‍රී පූර්වක වූ ආශංසනය කරමිහ.

මේ වගට, ශාසනෝදයකාරී,

ලබුහම ලංකානන්ද,

මහානායකස්ථවීර වමිහ.

ත්‍රිපිටක මණ්ඩලයේ ප්‍රධානසම්පාදක

2526
1983 නොවැම්බර් මස 05 වැනි දින,
ත්‍රිපිටක කායභාලයේ දීයැ.
115, විජේරාම මාවත,
කොළඹ 7.

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය

උපදේශක :

අග්ගමහාපණ්ඩිත, බලන්ගොඩ ආනන්දමෙත්‍රය මහානායක මහාස්ථීර පාදයන් වහන්සේ

සභාපති :

අග්ගම විද්‍යාවන්ද්‍රපරිච්ඡෙදිකපති, ත්‍රිපිටකවාගීශ්වරාවායඪී, කෝදගොඩ ශ්‍රී ඥානාලෝක දක්ෂිණලංකායෙහි ප්‍රධාන සංඝනායක ස්ථවීරයන් වහන්සේ

ප්‍රධාන සම්පාදක :

මොල්ලිගොඩ ප්‍රච්චන්දොදය පරිච්ඡෙදිකපති ශ්‍රී මහාවිහාරවංශාලංකාර විමල කීර්ති ශ්‍රී ත්‍රිපිටකවාගීශ්වර, රාජකීය පණ්ඩිත ලබ්‍රහ්ම ශ්‍රී ලංකානන්ද—කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණී සාමග්‍රීධර්ම මහාසංඝසභායෙහි මහානායක ස්ථවීරයන් වහන්සේ

සම්පාදක :

කිරුළපන පූර්වාරාමයෙහි හා නාරාහේන්පිට අභ්‍යාරාමයෙහි අධිපති අනුරාධපුර බුද්ධශ්‍රාවක ධර්මපියාධිපති, ශාස්ත්‍රපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, රද්දල්ලේ ශ්‍රී ප්‍රඥලෝක—කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණී සාමග්‍රීධර්ම මහාසංඝසභායෙහි අනුනායක ස්ථවීරයන් වහන්සේ

හෙරලියාවල ශ්‍රී සුධර්මාරාමාධිපති, ශාස්ත්‍රපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, වේඛරුවේ ශ්‍රී අනවමදර්ශී—කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණී සාමග්‍රීධර්ම මහාසංඝසභායෙහි අනුනායක ස්ථවීරයන් වහන්සේ

හිඟුලේ, මාකඩවර විහාරාධිපති, ශ්‍රී රේචක පරිච්ඡෙදිකපති, රාජකීය පණ්ඩිත, කරඟමපිටිගොඩ සුමනසාර ස්ථවීරයන් වහන්සේ

කොළඹ නිඛිරිගස්සායේ අශෝකාරාමාධිපති, රාජකීය පණ්ඩිත, කරදන ශ්‍රී ප්‍රඥලංකාර නායක ස්ථවීරයන් වහන්සේ

අනුරාධපුර බුද්ධශ්‍රාවක ධර්මපියයෙහි ත්‍රිපිටක අංශයෙහි මහාවායඪී, ශාස්ත්‍රාවායඪී, රාජකීය පණ්ඩිත ත්‍රිපිටකාවායඪී, උඩුවේ ජනානන්ද ස්ථවීරයන් වහන්සේ

ලේකම් :

කොළඹ බෞද්ධාලෝක මාවතෙහි බෞද්ධාලෝක විහාරාධිපති, පණ්ඩිත, දෙරගමුවේ සිරි ධම්මපාල—කොළඹදිශායෙහි ප්‍රධාන සංඝනායක ස්ථවීරයන් වහන්සේ

සමෛක්ත නිරූපණය
ABBREVIATIONS

- සීඉ — සිහලකර මුද්දිත, නැදුන්විහාරනිපිටකගනාමාලා -
මජ්ඣිමනිකායො 1959.
- සඟ — සඟාමකර මුද්දිත පොතකං.
- මජ්ඣ. — මජ්ඣිමනිකායො සඟ්ඨිකා පොතකං.
- PTS — PALI TEXT SOCIETY SANYUTTANIKAYA.

THE PALI ALPHABET IN SINHALA CHARACTERS

VOWELS

ආ ආඛ්‍යා ඉ ඊ උ උභ්‍ය එ ඔ

CONSONANTS

කka	ඛkha	ගga	ඝgha	ඞṅa			
චca	ඡcha	ජja	ඣjha	ඤṇa			
ටṭa	ඨṭha	ඬḍa	භbha	ඞḍṇa			
තta	ඵtha	දda	ධdha	ණṇa			
පpa	ඵpha	ඞba	භbha	මma			
යya	රra	ලla	චva	ඝsa	හha	ළla	ආṇ
කka	කාkā	කිki	කීki	කුku	කූkū	කෙke	කෝkō
ඛkha	ඛාkhā	ඛිkhi	ඛීkhi	ඛුkhu	ඛූkhū	ඛෙkhe	ඛෝkhō
ගga	ගාgā	ගිgi	ගීgi	ගුgu	ගූgū	ගෙge	ගෝgō

Conjunct - Consonants

කකkka	ඤඤṅṅa	ත්‍රtra	ඵඵmpha
කඛkkha	ඤඤṇṇa	ද්දdda	ඵඵ, ඵඵmba
කඣkya	ඤඤṇṇica	ඤඤddha	ඵඵmbha
ඡිඡri	ඤඤඡඡcha	ඤඤdra	ඵඵmma
කචkva	ඤඤ, ඤඤrja	ඤඤ, ඤඤdva	ඵඵmha
ඛඛkhya	ඤඤඛඛjha	ඵඵdhva	ඵඵyya
ඛඵkṭha	ඵඵṭṭa	ඵඵnanta	ඵඵyha
ගගgga	ඵඵ, ඵඵṭṭha	ඵඵntha	ඵඵlla
ගඝggha	ඵඵඤඤḍḍa	ඵඵnda	ඵඵlya
ඛඛඞṅka	ඵඵඤඤḍḍḍa	ඵඵndha	ඵඵlha
ඉඉgṛa	ඤඤඤඤṇṇa	ඵඵnna	ඵඵwha
ඛඛඞṅkha	ඤඤඵඵṭṭa	ඵඵnha	ඵඵssa
ඛඛඞṅga	ඤඤඵඵṭṭha	ඵඵppa	ඵඵsma
ඛඛඞṅgha	ඤඤ, ඵඵඞṅḍḍa	ඵඵppha	ඵඵsva
චචcca	ඤඤචචha	ඵඵbba	ඵඵhma
චචccha	ඵඵntta	ඵඵbbha	ඵඵvha
ඡඡjja	ඵඵttha	ඵඵbra	ඵඵjha
ඡඡjjha	ඵඵva	ඵඵmpa	

ආ ආඛ්‍යා ඉ ඊ උ උභ්‍ය එ ඔ

සංයුත්තනීකායේ

තථියෝ භාගෝ

බ්‍රහ්මකච්ඡය - විසයසූචි

1. බ්‍රහ්මසංයුත්තං 2-573

1. නකුලපිභූමිකො 2 - 37

1. නකුලපිභූ	සුත්තං	2 - 9
2. දෙවිදහ	„	8 - 15
3. භාලීඤ්ඤානි	„	14 - 21
4. දුතිය භාලීඤ්ඤානි	„	20 - 23
5. සමාධිභාවනා	„	22 - 25
6. පච්ඡෙදන	„	26 - 29
7. පච්ඡෙදපාදපරික්ඛන්ධා	„	28 - 33
8. දුතියපච්ඡෙදපරික්ඛන්ධා	„	32 - 33
9. පච්ඡෙදනිභාවනා	„	34 - 35
10. දුතියපච්ඡෙදනිභාවනා	„	34 - 35
11. තතිය පච්ඡෙදනිභාවනා	„	34 - 37

2. අනිච්චකො 38 - 45

1. අනිච්ච	සුත්තං	38 - 39
2. දුක්ඛ	„	38 - 39
3. අනත්ත	„	38 - 39
4. අදනිච්ච	„	38 - 41
5. සංදුක්ඛ	„	40 - 41
6. අදනත්ත	„	40 - 41
7. පච්ඡෙදන	„	40 - 41
8. දුතියපච්ඡෙදන	„	42 - 43
9. තතිය පච්ඡෙදන	„	42 - 43
10. අනන්ත	„	42 - 45

3. භාරකො 46 - 59

1. භාර	සුත්තං	46 - 47
2. පරිඤ්ඤා	„	46 - 49
3. අභිජාන	„	48 - 49
4. ඡන්දරාග	„	48 - 49

5. පරිමිතයාද	සුභතං	50 - 51
6. දුතිය අසාද	”	52 - 53
7. තතිය අසාද	”	52 - 55
8. අභිනන්දන	”	54 - 57
9. උපපාද	”	56 - 57
10. අභමුල	”	56 - 57
11. පහභිභු	”	58 - 59

4. නිකුමිතාන වග්ගො 60 - 75

1. පරිමි නිකුමිතාන	සුභතං	60 - 61
2. දුතිය නිකුමිතාන	”	60 - 63
3. පරිමි භිකුචු	”	62 - 65
4. දුතිය භිකුචු	”	64 - 67
5. පරිමි අංතන්ද	”	66 - 69
6. දුතිය අංතන්ද	”	68 - 71
7. පරිමි අනුධම්ම	”	70 - 73
8. දුතිය අනුධම්ම	”	72 - 73
9. තතිය අනුධම්ම	”	72 - 73
10. චතුත්ථ අනුධම්ම	”	74 - 75

5. අතනදීප වග්ගො 76 - 93

1. අතනදීප	සුභතං	76 - 79
2. පථිපද	”	78 - 81
3. පරිමිඅතිච්චතා	”	80 - 81
4. දුතිය අතිච්චතා	”	82 - 83
5. සමනුපසංඝතා	”	82 - 85
6. ඡන්ධ	”	84 - 87
7. පරිමිසොණ	”	86 - 89
8. දුතියසොණ	”	90 - 91
9. පරිමිනන්දිකම්ම	”	90 - 91
10. දුතියනන්දිකම්ම	”	92 - 93

මජ්ඣිම පණ්ණාසක

1. උපයවග්ගො 94 - 125

1. උපය	සුභතං	4 - 95
2. ඕජ	”	4 - 97
3. උදන	”	8 - 103

4.	උපාදාන පරිවහන	සුභතං	102 - 109
5.	සත්තට්ඨාන	„	108 - 113
6.	සම්බුධි	„	114 - 115
7.	පඤ්චවග්ගිය	„	114 - 119
8.	මහාලී	„	118 - 121
9.	ආදිත්ත	„	120 - 123
10.	නිරුත්තීපථ	„	122 - 125

2. අරහත්ත වග්ගො 126 - 141

1.	උපාදිය	සුභතං	126 - 129
2.	මඤ්ඤමාන	„	128 - 129
3.	අභිනන්දනා	„	130 - 131
4.	අනිච්ච	„	130 - 133
5.	දුක්ඛ	„	132 - 135
6.	අනත්ත	„	134 - 135
7.	අනත්තනීය	„	136 - 137
8.	රජනීය	„	136 - 139
9.	රාධ	„	138 - 141
10.	සුරාධ	„	140 - 141

3. බජ්ජනීය වග්ගො 142 - 179

1.	අසාද	සුභතං	142 - 143
2.	පථම සමුදය	„	142 - 143
3.	දුතීය සමුදය	„	142 - 143
4.	පථම අරහත්ත	„	144 - 145
5.	දුතීය අරහත්ත	„	146 - 147
6.	සීහොපම	„	146 - 149
7.	බජ්ජනීය	„	148 - 155
8.	පිණ්ඩාලය	„	156 - 161
9.	පාරිලෝයක	„	160 - 171
10.	පුණ්ණමා	„	170 - 179

4. ඓඨර වග්ගො 180 - 235

1.	ආනන්ද	සුභතං	180 - 183
2.	තීස්ස	„	182 - 189
3.	යමක	„	188 - 201
4.	අනුරාධ	„	200 - 207
5.	වකකලී	„	206 - 215

6. අක්කර්	„	214 - 219
7. බෙමක	„	218 - 227
8. ජනන	„	226 - 233
9. පරම රාහුල	„	232 - 235
10. දුතිය රාහුල	„	234 - 235

5. පුපඵ චගෙහං 236 - 271

1. නදී	සුතතං	236 - 239
2. පුපඵ	„	238 - 241
3. ඵෙණපිණ්ඩුපම	„	240 - 247
4. ගොමියපිණ්ඩුපම	„	246 - 253
5. නබසිබොපම	„	252 - 255
6. සුඤ්ඤ	„	254 - 255
7. ගඤ්ඤබ්භි	„	256 - 259
8. දුතිය ගඤ්ඤබ්භි	„	258 - 261
9. වාසිජවොපම	„	262 - 267
10. අනිච්ච සඤ්ඤ	„	266 - 271

උපර්පණ්ණොසක

1. අනගචගෙහං 272 - 283

1. අනග	සුතතං	272 - 273
2. දුකඛ	„	274 - 275
3. සකකාය	„	274 - 277
4. පරිඤ්ඤාය	„	276 - 277
5. සමණ	„	278 - 279
6. දුතියසමණ	„	278 - 279
7. සොනංපනන	„	278 - 279
8. අරහනන	„	280 - 281
9. පරමජන්දරාග	„	280 - 281
10. දුතියජන්දරාග	„	280 - 283

2. බමබකපිකචගෙහං 284 - 301

1. අවිජ්ජා	සුතතං	284 - 285
2. විජ්ජා	„	284 - 285
3. පරමබමබකපික	„	284 - 287
4. දුතියබමබකපික	„	286 - 287
5. බකුභ	„	288 - 291

6.	පරිමපරිපූර්ණ	„	290 - 291
7.	දුර්වලපරිපූර්ණ	„	290 - 293
8.	සමතුලිතතාව	„	292 - 293
9.	උපාදාන	„	292 - 293
10.	සීල	„	294 - 297
11.	සුභවිභාව	„	296 - 299
12.	පරිමකප	„	298 - 299
13.	දුර්වලකප	„	298 - 301

3. අවිජ්ජාචංගමය 302 - 313

1.	පරිම සමුදයධර්ම	සුභතං	302 - 303
2.	දුර්වල සමුදයධර්ම	„	304 - 305
3.	තනික සමුදයධර්ම	„	304 - 305
4.	පරිම අසාද	„	306 - 307
5.	දුර්වල අසාද	„	306 - 307
6.	පරිම සමුදය	„	306 - 307
7.	දුර්වල සමුදය	„	308 - 309
8.	කොට්ඨික	„	308 - 309
9.	දුර්වල කොට්ඨික	„	310 - 311
10.	තනික කොට්ඨික	„	310 - 313

4. කුසලාචංගමය 314 - 323

1.	කුසල	සුභතං	314 - 315
2.	පරිම අනිච්ච	„	314 - 315
3.	දුර්වල අනිච්ච	„	314 - 315
4.	තනික අනිච්ච	„	316 - 317
5.	පරිම දුක්ඛ	„	316 - 317
6.	දුර්වල දුක්ඛ	„	316 - 317
7.	තනික දුක්ඛ	„	316 - 317
8.	අනතත	„	318 - 319
9.	දුර්වල අනතත	„	318 - 319
10.	තනික අනතත	„	318 - 319
11.	නිබ්බිදබහුල	„	320 - 321
12.	අනිච්චානුපස්සනා	„	320 - 321
13.	දුක්ඛානුපස්සි	„	320 - 323
14.	අනතතානුපස්සනා	„	322 - 323

5. දිවයිනවග්ගො 324 - 339

1. අජබ්‍යත	සුතතං	324 - 325
2. එතංමම	”	324 - 327
3. සොඅත්තා	”	326 - 329
4. නො වෙ මෙ සීයා	”	328 - 329
5. මිච්ඡාදිට්ඨි	”	330 - 331
6. සක්කායදිට්ඨි	”	330 - 333
7. අත්තානුදිට්ඨි	”	332 - 333
8. පඨම අභිනිවෙස	”	334 - 335
9. දුතීය අභිනිවෙස	”	334 - 337
10. අනන්ද	”	336 - 339

2. රාධ සංයුතතං 340-377

1. පඨම මාරවග්ගො 340 - 351

1. මාර	සුතතං	340 - 343
2. සත්ත	”	342 - 343
3. භවනෙතභී	”	344 - 345
4. පරිඤ්ඤාය	”	344 - 345
5. සමණ	”	346 - 347
6. දුතීය සමණ	”	346 - 347
7. සොනාපත්ත	”	346 - 347
8. අරහත්ත	”	348 - 349
9. ඡන්දරාග	”	348 - 349
10. දුතීය ඡන්දරාග	”	348 - 351

2. දුතීයමාරවග්ගො 352 - 359

1. මාර	සුතතං	352 - 353
2. මාරධම්ම	”	352 - 353
3. අනිච්ච	”	352 - 353
4. අනිච්චධම්ම	”	354 - 355
5. දුක්ඛ	”	354 - 355
6. දුක්ඛධම්ම	”	354 - 355
7. අනත්ත	”	356 - 357
8. අනත්තධම්ම	”	356 - 357
9. බයධම්ම	”	356 - 357
10. චයධම්ම	”	358 - 359
11. සමුදයධම්ම	”	358 - 359
12. නිරොධ ධම්ම	”	358 - 359

3. අංශාවනවග්‍යො 360 - 371

1. මාර	සුභතං	360 - 361
2. මාරබමම	”	360 - 361
3. අනිච්ච	”	362 - 363
4. අනිච්චබමම	”	362 - 363
5. දුක්ඛ	”	362 - 365
6. දුක්ඛබමම	”	364 - 365
7. අනත්ත	”	364 - 365
8. අනත්තබමම	”	366 - 367
9. බයබමම	”	366 - 367
10. චයබමම	”	366 - 369
11. සමුදයබමම	”	368 - 369
12. නිරොධ බමම	”	368 - 371

4. උපතිසීහනකවග්‍යො 372 - 377

1. මාර	සුභතං	372 - 373
2. මාරබමම	”	372 - 373
3. අනිච්ච	”	372 - 373
4. අනිච්ච බමම	”	374 - 375
5. දුක්ඛ	”	374 - 375
6. දුක්ඛ බමම	”	374 - 375
7. අනත්ත	”	374 - 375
8. අනත්තබමම	”	374 - 375
9. බයබමම	”	374 - 375
10. චයබමම	”	376 - 377
11. සමුදයබමම	”	376 - 377
12. නිරොධ බමම	”	376 - 377

3. දිට්ඨි සංයුතං 378-441

1. සොත්තපනතිවග්‍යො 378 - 417

1. වාත	සුභතං	378 - 381
2. ඵතංමම	”	380 - 383
3. සො අත්තො	”	382 - 387
4. නො ච මෙ සියො	”	386 - 389
5. හතීදිත්ත	”	388 - 391
6. කරතො	”	392 - 395
7. කෙතු	”	394 - 397

8.	මහාදිවයින	සුත්තං	396 - 403
9.	සසානලොක	„	402 - 405
10.	අසසානලොක	„	404 - 407
11.	අනතවා	„	406 - 407
12.	අනන්තවා	„	408 - 409
13.	තං ජීවං තං සරීරං	„	408 - 411
14.	අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරීරං	„	410 - 411
15.	හොති තථංගත	„	412 - 413
16.	න හොති තථංගත	„	412 - 415
17.	හොති ච නච හොති තථංගත	„	414 - 415
18.	නෙවි හොති න නහොති තථංගත	„	416 - 417

2. ගමනවග්ගො 418 - 431

1.	වාත	සුත්තං	418 - 419
2 - 6.	එතං මම - සො අත්තං - හොච මේ සීඨං - නච්චිදිත්තං - කරතො	„	420 - 421
7-12.	නච්චිහෙතු - මහාදිවයිනී - සසාන ලොක - අසසාන - අනතවා - අනන්තවාලොක	„	422 - 423
13-18.	තං ජීවතං සරීරං - අඤ්ඤං ජීව අඤ්ඤං සරීරං - හොති තථංගත - නහොති තථංගත - හොතිච නචහොති තථංගත - නෙවි හොති න නහොති තථංගත	„	424 - 427
19.	රූපි අත්තං	„	426 - 427
20.	අරූපි අත්තං	„	426 - 427
21.	රූපි ච අරූපි ච අත්තං	„	428 - 429
22.	නෙවි රූපි නාරූපි අත්තං	„	428 - 429
23.	එකන්ත සුඛී අත්තං	„	428 - 429
24.	එකන්ත දුක්ඛී අත්තං	„	428 - 429
25.	සුඛදුක්ඛී අත්තං	„	428 - 429
26.	අදුක්ඛමසුඛී අත්තං	„	428 - 431

3. ගතීයගමනවග්ගො 432 - 435

1-25.	වාත	සුත්තං	432 - 433
26.	අදුක්ඛමසුඛී අත්තං	„	432 - 435

4. වතුපඨගමනවග්ගො 436 - 441

1-25.	වාත	සුත්තං	436 - 437
26.	අදුක්ඛමසුඛී අත්තං	„	438 - 439

4. මකකනචී සංයුතනං 442-449

1. මකකනචීසංයුතනං 442 - 449

1.	චකුටු	සුතනං	442 - 443
2.	රූප	”	442 - 445
3.	විඤ්ඤාණ	”	444 - 445
4.	ඵසා	”	444 - 445
5.	වේදනා	”	444 - 445
6.	සඤ්ඤා	”	446 - 447
7.	චේතනා	”	446 - 447
8.	තණ්හා	”	446 - 447
9.	ධාතු	”	446 - 447
10.	ඛනි	”	448 - 449

5. උප්පාද සංයුතනං 450-457

1.	චකුටු	සුතනං	450 - 451
2.	රූප	”	450 - 451
3.	විඤ්ඤාණ	”	452 - 453
4.	ඵසා	”	452 - 453
5.	වේදනා	”	452 - 453
6.	සඤ්ඤා	”	452 - 453
7.	චේතනා	”	454 - 455
8.	තණ්හා	”	454 - 455
9.	ධාතු	”	454 - 455
10.	ඛනි	”	454 - 457

6. කිලෙස සංයුතනං 458-459

1.	චකුටු	සුතනං	458 - 459
2.	රූප	”	458 - 459
3.	විඤ්ඤාණ	”	458 - 461
4.	ඵසා	”	460 - 461
5.	වේදනා	”	460 - 461
6.	සඤ්ඤා	”	460 - 461
7.	චේතනා	”	462 - 463
8.	තණ්හා	”	462 - 463
9.	ධාතු	”	462 - 465
10.	ඛනි	”	464 - 465

7. සාරිසුභ සංසුභනං 466-477

1. විවෙකජ	සුභනං	466 - 467
2. අවිතකක	„	468 - 469
3. පිඨි	„	468 - 469
4. උපෙකඛා	„	468 - 471
5. අකාසානඤ්චායනන	„	470 - 471
6. විඤ්ඤාණඤ්චායනන	„	470 - 471
7. ආකීඤ්චඤ්ඤායනන	„	470 - 471
8. භෙවසඤ්ඤායනන	„	470 - 471
9. නිරොධසමාපනඨි	„	472 - 473
10. සුඵලුඛි	„	472 - 477

8. තාග සංසුභනං 478-493

1. සුඳ්ධික	සුභනං	478 - 479
2. පඤ්ඤිතතර	„	478 - 479
3. උපොසථ	„	478 - 481
4. දුඨිය උපොසථ	„	480 - 481
5. තඨිය උපොසථ	„	480 - 481
6. චතුත්ථ උපොසථ	„	480 - 483
7. සුභ	„	482 - 483
8. දුඨිය සුභ	„	482 - 483
9. තඨිය සුභ	„	484 - 485
10. චතුත්ථ සුභ	„	484 - 485
11. අනන්දයක අඤ්ඤිජ	„	484 - 485
12-19. පාන - චන්ද - ශාන - මාලා - ගඤ්ඤි - විලෙපන - සෙය්‍ය - ආවසථදයක අඤ්ඤිජ	සුභනං	486 - 487
20. පදිපෙය්‍යදයක අඤ්ඤිජ	සුභනං	488 - 489
21-40. අනන්දයකාදි ජලාචුල් සංසෙදජ සුභනානි		488 - 489
41-44. අනන්දයක ඔපපාඨික - පාන - චන්ද - ශානදයක ඔපපාඨික	සුභනං	488 - 489
45-50. මාලා - ගඤ්ඤි - විලෙපන - සෙය්‍ය - ආවසථ - පදිපෙය්‍යදයක ඔපපාඨික	සුභනං	490 - 491

9. සුපණණ සංයුතතං 494-505

1. සුපණණවග්ගො 494 - 503

1.	සුඤ්චික	සුතතං	494 - 495
2.	භරණභි	„	494 - 495
3.	ආයකාරී	„	494 - 497
4-6.	දුතිය - තතිය - චතුත්ථ - ආයකාරී	සුතතානි	496 - 497
7.	අත්තදායක අඤ්ඤිජ	සුතතං	496 - 497
8-15.	පානදායක - චන්ද - යාන - මාලා - ගන්ධි - විලෙපන - තෙය්‍ය - ආවිසථ දායක අඤ්ඤිජ	සුතතං	498 - 499
16.	පදිපෙය්‍යදායක අඤ්ඤිජ	සුතතං	500 - 501
17-36.	අත්තදායකාදි ජලාබුජ සංභෙදජ	සුතතානි	500 - 501
37-40.	අත්තදායක - පාන - චන්ද - යාන - දායක මිපපාතීක	සුතතං	500 - 501
41-46.	මාලාදායක - ගන්ධි - විලෙපන - තෙය්‍ය - ආවිසථ - පදිපෙය්‍ය - දායක මිපපාතීක	සුතතං	502 - 503

10. ගන්ධබ්බ සංයුතතං 504-511

1. ගන්ධබ්බවග්ගො 504 - 511

1.	සුඤ්චික	සුතතං	504 - 505
2.	සුචරිත	„	504 - 505
3.	මූලගන්ධ	„	506 - 507
4-12.	සාරගන්ධාදි	සුතතානි	506 - 507
13-22.	අත්තදානාදි - මූලගන්ධාදි	„	508 - 509
23-112.	අත්තදානාදි - සාරගන්ධාදි	„	508 - 511

11. වලාහක සංයුතතං 512-519

1. වලාහකවග්ගො 512 - 519

1.	සුඤ්චික	සුතතං	512 - 513
2.	සුචරිත	„	512 - 513
3-12.	අත්තදායකාදි සිතවලාහක	සුතතානි	514 - 515
13-52.	අත්තදායකාදි උණ්ඤවලාහකාදි	සුතතානි	514 - 517

53.	සිතවලාභක	සුභතං	516 - 517
54.	උණවලාභක	"	516 - 517
55.	අබ්භවලාභක	"	516 - 617
56.	වාතවලාභක	"	518 - 519
57.	වසාවලාභක	"	518 - 519

12. වච්ඡගොතන සංගුත්තං 520-537

1. වච්ඡගොතනවග්ගො 520 - 537

1.	රූප අඤ්ඤාණ	සුභතං	520 - 521
2.	වේදනා අඤ්ඤාණ	"	520 - 523
3.	සඤ්ඤා අඤ්ඤාණ	"	522 - 523
4.	සංඛාර අඤ්ඤාණ	"	522 - 525
5.	විඤ්ඤාණ අඤ්ඤාණ	"	524 - 525
6.	රූප අදස්සන	"	524 - 525
7.	වේදනා අදස්සන	"	524 - 525
8.	සඤ්ඤා අදස්සන	"	526 - 527
9.	සංඛාර අදස්සන	"	526 - 527
10.	විඤ්ඤාණ අදස්සන	"	526 - 527
11.	රූප අනභිසමය	"	526 - 527
12.	වේදනා අනභිසමය	"	526 - 527
13.	සඤ්ඤා අනභිසමය	"	528 - 529
14.	සංඛාර අනභිසමය	"	528 - 529
15.	විඤ්ඤාණ අනභිසමය	"	528 - 529
16.	රූප අනනුබොධ	"	528 - 529
17.	වේදනා අනනුබොධ	"	528 - 529
18.	සඤ්ඤා අනනුබොධ	"	528 - 529
19.	සංඛාර අනනුබොධ	"	530 - 531
20.	විඤ්ඤාණ අනනුබොධ	"	530 - 531
21-25.	රූප - වේදනා - සඤ්ඤා - සංඛාර - විඤ්ඤාණ - අපච්චේධ	"	530 - 531
26-29.	රූපාදි අසලකකිණ		
30.	විඤ්ඤාණ අසලකකිණ	"	532 - 533
31-34.	රූපාදි අනුපලකකිණ -		
35.	විඤ්ඤාණ අනුපලකකිණ	"	532 - 533
36-40.	රූපාදි අපච්චුපලකකිණ	"	532 - 533
41-45.	රූපාදි අසමපෙකකිණ	"	532 - 533

46-50.	රූපාදි අපවිත්‍රපෙකිණි සුභතං	532 - 533
51-54.	රූප - වෛදනා - සකුඤ්ඤ - සංකාර අපවිත්‍රකිකම්ම ,,	534 - 535
55	විකුඤ්ඤාණ අපවිත්‍රකිකම්ම ,,	534 - 537

13. කෘත සංයුතතං 538-573

1. කෘතවග්ගො 538 - 573

1.	සමාපතතිකුසල සුභතං	538 - 539
2.	සීතිකුසල ,,	538 - 541
3	වුට්ඨාන කුසල ,,	540 - 541
4.	කලුචිත කුසල ,,	540 - 543
5.	ආරම්මණ කුසලතා ,,	542 - 543
6.	ගොචර කුසලතා ,,	542 - 545
7.	අභිනීභාර කුසලතා ,,	544 - 545
8.	සකකච්චකාරී ,,	544 - 547
9.	සාතච්චකාරී ,,	546 - 547
10	සප්පායකාරී ,,	546 - 549
11.	සමාපතති සීතිකුසල ,,	548 - 549
12.	සමාපතතිවුට්ඨානකුසල ,,	548 - 551
13.	සමාපතතිකලුචිතකුසල ,,	550 - 551
14.	සමාපතතිආරම්මණකුසල ,,	550 - 553
15-18.	සමාපතති සීති-ගොචරකුසල සීතිඅභිනීභාර - සකකච්චකාරී සීති - සාතච්චකාරී ,,	552 - 553
19-21.	සමාපතතිසප්පායකාරී - සීති වුට්ඨාන - සීතිකලුචිත ,,	554 - 555
22-27.	සීතිආරම්මණ - ගොචර - අභිනීභාර - සකකච්චකාරී - සාතච්චකාරී - සප්පායකාරී	556 - 557
28 29.	වුට්ඨානකලුචිත - වුට්ඨාන ආරම්මණ ,,	558 559
30 34	වුට්ඨානගොචර - අභිනීභාර - සකකච්චකාරී - සාතච්චකාරී - සප්පායකාරී ,,	560 - 561
35 38.	කලුචිතආරම්මණ - ගොචර - අභිනීභාර - සකකච්චකාරී ,,	562 - 563
39 42.	කලුචිතසාතච්චකාරී - සප්පායකාරී - ආරම්මණගොචර - අභිනීභාර ,,	564 - 565

43-47.	ආරම්භක සකක වවකාරි - සුනන. සාන වවකාරි - සප්පායකාරි - ගොවිර සකක වවකාරි - සාන වවකාරි	,, ,,	566 - 567
48-52.	ගොවිර සාන වවකාරි - සප්පායකාරි - අභිනීභාර සකක වවකාරි - සාන වවකාරි - සප්පායකාරි	,, ,,	568 - 569
53.	සකක වව සාන වවකාරි	,,	270 - 571
54.	ආරම්භක සප්පායකාරි	,,	570 - 571
55.	සකක වව සාන වවකාරි	,,	570 - 575

සුභානන්දනපීඨකේ

සංයුක්තනීකායෝ

තනීයෝ භාගෝ

බන්ධකවග්ගො

සුභානන්දනපීඨකයෙහි

සංයුක්තනීකායී

තෘතීය භාගය

බන්ධකවග්ගීය

සුත්තනිකාපිටකේ
සංයුත්තනිකායෝ

තතියෝ භාගෝ

බන්ධනවග්ගො

1. බන්ධසංයුත්තං

1. මූලපණ්ණාසකො

1. නකුලපිකුචග්ගො

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස.

1. 1. 1. 1.

නකුලපිකු සුත්තං

1. එව. මෙ සුත්තං : එකං සමයං භගවා භග්ගෙසු විහරති සුසුමාරගිරො¹ හෙසකලාවතෙ මිභද්දෙ.

අඑ ඛො නකුලපිතා ගහපතී යෙන භගවා තෙනුපසඛකම් උපසඛකම්භා භගවන්තං අභිච්ඡෙදො ඵකමන්තං නිසීදි. ඵකමන්තං තිසිතො ඛො නකුලපිතා ගහපතී භගවන්තං එතදවොච. “අහමස්මි භනෙත, ජණේණා වුඤ්ඤා මහලුකො අභිගතො වයො අනුපාතො අභුරුතො අභිච්ඡාතඛෙකා.² අනිච්චදස්සාපි ඛො පනාහං භනෙත, භගවතො මනොභාවනීයානඤ්ඤා භික්ඛුන්තං. ඔච්චතු මං භනෙත භගවා, අනුසාසතු මං භනෙත භගවා, යං මමස්ස දීඝරත්තං භිත්තාස සුඛායා.”³ තී.

“එවමෙතං ගහපතී, එවමෙතං ගහපතී, අභුරො හ’යං⁴ ගහපතී, කායො අභිච්ඡාතො⁴ පටිසොනඤ්ඤා. යො හි ගහපතී. ඉමං කායං පටිභරතො ඉහුත්තමපි අරොග්ගං පටිජානෙය්‍ය, කිමඤ්ඤා ඛාලායා. තස්මාතිහ තෙ ගහපතී, එවං සිකඛීතබ්බං : අභුරුතායස්ස මෙ සතො විත්තං අනාභුරං භවිස්සාතී. එවං හි තෙ ගහපතී, සිකඛීතබ්බතාතී.”

1. සුසුමාරගිරෙ - මජ්ඣං.
 2. අභිච්ඡාතඛෙකා - මජ්ඣං, ඝරා, සී, 1 අභිච්ඡාතායානඛෙකා - සී, 2
 3. අභුරුතායා - මජ්ඣං, ඝරා, අභුරො තෙ - සී 1, 2, PTS
 4. අභිච්ඡාතො - PTS.

අථ ඛො නකුලපිතා, ගහපතී භගවතො භාසිතං අභිනඤ්චිඤා අනුමොදිඤා උච්ඨායාසනා භගවතාං අභිච්ඤාදෙඤා පදකඛණං කඤා යෙනායසමා, සාරිපුඤ්ඤා නෙහුපසඛිකමි. උපසඛිකමිඤා ආයසමනාං සාරිපුඤ්ඤාං අභිච්ඤාදෙඤා එකමනාං නිසීදි. එකමනාං නිසිනාං ඛො නකුලපිතරං ගහපතීං ආයසමා සාරිපුඤ්ඤාං එතදවොච : “විපසඤ්ඤානි ඛො තෙ ගහපතී, ඉඤ්චියානි, පරිසුඤ්ඤා, මුඛවිඤ්ඤා, පරිඤ්ඤාදානො, අලුඤ්ඤා නො අජ්ඣ භගවතො සමමුඛා ධම්මං කථං සචණ්ඤායා”ති. කිං හි නො සියා භනෙත, ඉදුභාහං භනෙත, භගවතා ධම්මයා කථාය අමතෙන අභිසිනෙතාති. “යථාකථං පන නිං ගහපතී, භගවතා ධම්මයා කථාය අමතෙන අභිසිනෙතා”ති?

“ඉධාහං භනෙත, යෙන භගවා තෙහුපසඛිකමි. උපසඛිකමිඤා භගවතාං අභිච්ඤාදෙඤා එකමනාං නිසීදි. එකමනාං නිසිනො නොහං භනෙත, භගවතාං එතදවොච : අභමඤ්ච භනෙත, ජිඤ්ඤා පුඤ්ඤා මහලකො අභිගතො වියොඅනුපපතො ආතුරකායො අභිඤ්ඤානඤ්ඤා අභිච්ඤාදානො ඛො පනාහං භනෙත, භගවතො මනොභාවනීයානඤ්ඤා භික්ඛුනං. මච්චදා මං භනෙත භගවා, අනුසාසනා මං භනෙත භගවා, යං මමස්ස දීඤ්ඤානං හිතාය සුඛායාති.

එච්චං වුඤ්ඤා මං භනෙත භගවා එතදවොච : “එච්චමෙතං ගහපතී, එච්චමෙතං ගහපතී, ආතුරො හ’යං ගහපතී, කායො අභිඤ්ඤානො පරිඤ්ඤානො. යො හි ගහපතී, ඉමං කායං පරිභරනො ඉහුඤ්ඤාපි ආරොහාං පච්චානෙයා, කිමඤ්ඤාලා බාලා. තස්මාතිහ තෙ ගහපතී, එච්චං සිකඛිතඛො : ආතුරකායස්ස මෙ සතො වීතනං අනාතුරං භවිස්සනීති. එච්චං හි තෙ ගහපතී, සිකඛිතඛොනති. එච්චං ඛොහං භනෙත, භගවතා ධම්මයා කථාය අමතෙන අභිසිනෙතා”ති.

“න හි පන තං² ගහපතී, පච්චාසි තං භගවතං උනතරිං පච්චිච්චං : කිතතාවතා හු ඛො භනෙත, ආතුරකායො වෙච්ච භොති ආතුරවීතෙතාච? කිතතාවතා ච පන ආතුරකායො හි³ ඛො භොති, නො ච ආතුරවීතෙතාති?” දුරතොපි ඛො මයං භනෙත, ආගච්චෙයාම ආයසමතො සාරිපුඤ්ඤා සනතිකෙ එතස්ස භාසිතස්ස අඤ්ඤාදානං. සාධු වතායසමනාං යෙච්ච සාරිපුඤ්ඤාං පච්චාසනා එතස්ස භාසිතස්ස අඤ්ඤාති.

“තෙන හි ගහපතී, සුඤ්ඤාහි සාධුකං මනසි කරොහි, භාසිස්සාමිති” ‘එච්චභනෙතති’ ඛො නකුලපිතා ගහපතී ආයසමතො සාරිපුඤ්ඤාං පච්චිච්චොසි. ආයසමා, සාරිපුඤ්ඤාං එතදවොච :

කථඤ්ඤා ගහපතී, ආතුරකායො වෙච්ච භොති ආතුරවීතෙතාච :

ඉධ ගහපතී, අසුඤ්ඤා පුච්චානො අරියානං අදස්සාච්ච අරියධම්මස්ස අකොච්චෙදො අරියධම්මෙ අච්චිතො, සපුඤ්ඤානං අදස්සාච්ච සපුඤ්ඤාධම්මස්ස අකොච්චෙදො සපුඤ්ඤාධම්මෙ අච්චිතො, රූපං අතතතො සමනුපස්සති,

1. කථං හි - මජ්ඣං.
2. න හි පන නිං - සා.
3. ආතුරකායොපි - සා.

රූපවිනතං ච; අත්තානං, අත්තනි ච; රූපං, රූපයම්ච ච; අත්තානං. 'අහං රූපං මම රූප'නති පරිසුච්චිච්චාසී හොති. තස්ස 'අහං රූපං, මම රූප'නති පරිසුච්චිච්චාසිනො තං රූපං විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හොති. තස්ස රූපවිපරිණමඤ්ඤාථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා.

වේදනං අත්තනො සමනුපස්සති, වේදනාවිනතං ච; අත්තානං, අත්තනි ච; වේදනං, වේදනාය ච; අත්තානං. 'අහං වේදනා, මම වේදනා'ති පරිසුච්චිච්චාසී හොති. තස්ස 'අහං වේදනා, මම වේදනා'ති පරිසුච්චිච්චාසිනො සා වේදනා විමර්ණමති, අඤ්ඤාථා හොති. තස්ස වේදනාවිපරිණමඤ්ඤාථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා.

සඤ්ඤාං අත්තනො සමනුපස්සති, සඤ්ඤාවිනතං ච; අත්තානං, අත්තනි ච; සඤ්ඤාං, සඤ්ඤාය ච; අත්තානං. 'අහං සඤ්ඤා, මම සඤ්ඤා'ති පරිසුච්චිච්චාසී හොති. තස්ස 'අහං සඤ්ඤා, මම සඤ්ඤා'ති පරිසුච්චිච්චාසිනො සා සඤ්ඤා විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හොති. තස්ස සඤ්ඤාවිපරිණමඤ්ඤාථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා.

සඛ්ඛාරො අත්තනො සමනුපස්සති, සඛ්ඛාරවිනතං ච; අත්තානං, අත්තනි ච; සඛ්ඛාරො, සඛ්ඛාරෙසු ච; අත්තානං. 'අහං සඛ්ඛාරා, මම සඛ්ඛාරා,ති පරිසුච්චිච්චාසී හොති. තස්ස 'අහං සඛ්ඛාරා, මම සඛ්ඛාරා'ති පරිසුච්චිච්චාසිනො තෙ සඛ්ඛාරා විපරිණමනති, අඤ්ඤාථා හොති. තස්ස සඛ්ඛාරවිපරිණමඤ්ඤාථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා.

විඤ්ඤාණං අත්තනො සමනුපස්සති, විඤ්ඤාණවිනතං ච; අත්තානං, අත්තනි ච; විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණයම්ච ච; අත්තානං. 'අහං විඤ්ඤාණං, මම විඤ්ඤාණ'නති පරිසුච්චිච්චාසී හොති. තස්ස 'අහං විඤ්ඤාණං, මම විඤ්ඤාණ'නති පරිසුච්චිච්චාසිනො තං විඤ්ඤාණං විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හොති. තස්ස විඤ්ඤාණවිපරිණමඤ්ඤාථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා.

ඵචං ඛො භහපති, අභුරකායො වෙච්ච හොති අභුරපිනො ච.

කථඤ්ච භහපති, අභුරකායො තී ඛො හොති, නො ච අභුරපිනො.

ඉධ භහපති, සුචවා අරියසාවකො අරියානං දස්සාවි අරියධම්මස්ස කොච්චෙදො අරියධම්මෙ සුචිනීනො, සපුරිසානං දස්සාවි සපුරිසධම්මස්ස කොච්චෙදො සපුරිසධම්මෙ සුචිනීනො; න රූපං අත්තනො සමනුපස්සති, න රූපවිනතං ච; අත්තානං, න අත්තනි ච; රූපං, න රූපයම්ච ච; අත්තානං. 'අහං රූපං, මම රූප'නති න පරිසුච්චිච්චාසී හොති. තස්ස 'අහං රූපං, මම රූප'නති අපරිසුච්චිච්චාසිනො තං රූපං විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හොති. තස්ස රූපවිපරිණමඤ්ඤාථාභාවා නුපපජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා.

1. අභුරකායො'පි - සිමු.

න වේදනං අත්තතො සමනුපසායති, න වේදනාවිනතං වා අත්තනං, න අත්තති වා වේදනං, න වේදනාය වා අත්තනං. 'අහං වේදනා, මම වේදනා'ති න පරිසුච්චිංසි හොති. තස්ස 'අහං වේදනා, මම වේදනා'ති අපරිසුච්චිංසිනො සා වේදනා විපරිණමති, අඤ්ඤථා හොති. තස්ස වේදනාවිපරිණාමඤ්ඤථාභාවා නුපපඤ්ඤති සොකපරිදෙවදුකඛදෙමහස්සපායාසා.

න සඤ්ඤං අත්තතො සමනුපසායති, න සඤ්ඤාවිනතං වා අත්තනං, න අත්තති වා සඤ්ඤං, න සඤ්ඤාය වා අත්තනං. 'අහං සඤ්ඤා, මම සඤ්ඤා'ති න පරිසුච්චිංසි හොති. තස්ස 'අහං සඤ්ඤා, මම සඤ්ඤා'ති අපරිසුච්චිංසිනො සා සඤ්ඤා විපරිණමති, අඤ්ඤථා හොති. තස්ස සඤ්ඤාවිපරිණාමඤ්ඤථාභාවා නුපපඤ්ඤති සොකපරිදෙවදුකඛදෙමහස්සපායාසා.

න සඛ්ඛාරෙ අත්තතො සමනුපසායති. න සඛ්ඛාරවිනතං වා අත්තනං, න අත්තති වා සඛ්ඛාරෙ, න සඛ්ඛාරෙසු වා අත්තනං. 'අහං සඛ්ඛාරා, මම සඛ්ඛාරා'ති න පරිසුච්චිංසි හොති, තස්ස 'අහං සඛ්ඛාරා, මම සඛ්ඛාරා'ති අපරිසුච්චිංසිනො තෙ සඛ්ඛාරා විපරිණමනති, අඤ්ඤථා හොනති. තස්ස සඛ්ඛාරවිපරිණාමඤ්ඤථාභාවා නුපපඤ්ඤති සොකපරිදෙවදුකඛදෙමහස්සපායාසා.

න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපසායති, න විඤ්ඤාණවිනතං වා අත්තනං, න අත්තති වා විඤ්ඤාණං, න විඤ්ඤාණසමිං වා අත්තනං, 'අහං විඤ්ඤාණං, මම විඤ්ඤාණ'නති න පරිසුච්චිංසි හොති. තස්ස 'අහං විඤ්ඤාණං, මම විඤ්ඤාණ'නති අපරිසුච්චිංසිනො තං විඤ්ඤාණං විපරිණමති, අඤ්ඤථා හොති. තස්ස විඤ්ඤාණවිපරිණාමඤ්ඤථාභාවා නුපපඤ්ඤති සොකපරිදෙවදුකඛදෙමහස්සපායාසා.

ඵචං ඛො ගහපති, අඤ්ඤාකායො හොති, නො ච අඤ්ඤාවිනතොති.

ඉදමචොච්චි අයසමා භාරිපුතො. අත්තමසො නිකුලපිතා ගහපති අයසමතො භාරිපුතසස්ස භාසිතං අභිනඤ්ඤි'ති.

1. 1. 1. 2.
දෙවදහ සුත්තං

2. ඵචං මෙ සුතං : ඵකං සමයං ගහවි, සකෙකසු¹ විහරති දෙවදහං නාම සකායානං නිගමො.

අථ ඛො සමබහුලා පච්ඡාභුමගමිකා² හිකඛු යෙන ගහවි, තෙනුපසඛකමිංසු. උපසඛකමිනිා ගහවිනතං අභිවාදෙතිා ඵකමනතං නිසීදිංසු ඵකමනතං නිසිනතා ඛො තෙ හිකඛු ගහවිනතං ඵතදවොචුං : ඉච්ඡාමමයං ගනොත, පච්ඡාභුමං ජනපදං ගතං. පච්ඡාභුමෙ ජනපදෙ නිව්චං කපොභුනති.

1. සකෙකසු - සා.
2. පච්ඡාභුමගමිකා - අට්ඨකථා.

අපලොකිතො පන වො භික්ඛවෙ, සාරිපුතොති? 'න ඛො නො භනෙත, අපලොකිතො අයසමා සාරිපුතො'ති අපලොකෙඨ භික්ඛවෙ, සාරිපුතං. පණ්ණිතො භික්ඛු අනුක්ඛාහකො සමුගමවාරිතනති. එවං භනෙතති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චයොසුං.

තෙන ඛො පන සමයෙන අයසමා සාරිපුතො භගවතො අවිදුරෙ අඤ්ඤාතරසමි ඵලගලගුමෙ^{*} නිසිනො: හොති. අඨ ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනඤ්ඤා අනුමොදිතා උට්ඨායාසනා භගවතං අභිවාදෙතා පදකඛණං කතා යෙනායසමා සාරිපුතො තෙනුපසඛකමිංසු. උපසඛකමිතා අයසමා සාරිපුතෙන සද්ධිං සමොදාසු. සමොදාසියං කඨං සාරාණියං විනිසාරෙතා එකමනතං නිසිදිංසු. එකමනතං නිසිනො ඛො තෙ භික්ඛු අයසමනතං සාරිපුතං එතදවොචු: "ඉච්ඡාම මයං අච්ඡො සාරිපුත, පච්ඡාභුම ජනපදං භනතුං, පච්ඡාභුම ජනපදෙ නිවාසං කපෙපනුනති. අපලොකිතො නො සන්දා"ති.

සනති භාට්ඨසො, නානාවෙරජ්ජගතං භික්ඛුං පඤ්ඤං පුච්ඡිතාරො බතතිපණ්ණිතාපි බ්‍රාහ්මණපණ්ණිතාපි, ගහපතිපණ්ණිතාපි, සමණපණ්ණිතාපි. පණ්ණිතා භාට්ඨසො, මනුස්සා විමංසකා: 'කිංවාදී පනායසමනනානං සන්දා කිමකොසිති? කච්චී වො අයසමනනානං ධම්මා සුසුඤ්ඤා සුගහතිතා සුමනසිකතා සුපධාරිතා සුපච්චිඤ්ඤා පඤ්ඤාය, යථා බ්‍යාකරෙතා: යසමනො: චුතතවාදිතො වෙච්ච භගවතො අසඨ එ ව භගවතං අභුතෙන අඛාචිකෙඛයාඨ, ධම්මස්ස වානුධම්මං ව්‍යාකරෙතාඨ. න ච කොචී සහධම්මකො වාදනුවාදො? ගාරයං ධානං අගචෙජයාති?'

"දුරතොපි ඛො මයං, අච්ඡො, අගචෙජයාම අයසමනො සාරිපුතනස්ස සනතිකෙ එතස්ස භාසිතස්ස අන්මඤ්ඤාතුං, සාධු වතා: යසමනං යෙ ව සාරිපුතං පච්ඡාභු එතස්ස භාසිතස්ස අන්දා"ති.

තෙන භාට්ඨසො, සුණාඨ, සාධුකං මනසි කාරොඨ, භාසියාමිති. එවමාච්ඡොති ඛො තෙ භික්ඛු අයසමනො සාරිපුතනස්ස පච්චයොසුං, අයසමා සාරිපුතො එතදවොච:

සනති භාට්ඨසො, නානාවෙරජ්ජගතං භික්ඛුං පඤ්ඤං පුච්ඡිතාරො බතතිපණ්ණිතාපි බ්‍රාහ්මණපණ්ණිතාපි ගහපතිපණ්ණිතාපි සමණපණ්ණිතාපි පණ්ණිතා භාට්ඨසො, මනුස්සා විමංසකා: "කිංවාදී පනායසමනනානං සන්දා කිමකොසි"ති.

එවං පුට්ඨා කුමෙහ අච්ඡො, එවං බ්‍යාකරෙතාඨ: 'ඡන්දරාග- විනසකොසි ඛො නො අච්ඡො, සන්දා'ති.

එවං බ්‍යාකතෙපි ඛො අච්ඡො, අසුඤ්ඤා උතතරිං පඤ්ඤං පුච්ඡිතාරො බතතිපණ්ණිතාපි බ්‍රාහ්මණපණ්ණිතාපි ගහපතිපණ්ණිතාපි සමණපණ්ණිතාපි පණ්ණිතා භාට්ඨසො, මනුස්සා විමංසකා: "කිසමි පනායසමනනානං ඡන්දරාගවිනසකොසි සන්දා" ති.

1. කිංවාදයමනනානං - සා.
2. වාදනුපාතො සා, සි 1, 2.
3. අසුඤ්ඤාව - සිඉ, සි 1, 2.

* ඵලගලගුමෙ - බහුසු

එවං පුට්ඨා තුමො ආවුසො, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යාථ : “රූපෙ ඛො ආවුසො, ඡන්ද්‍රගච්චනංකමාසී සත්ථා, වේදනාය ඡන්ද්‍රගච්චනංකමාසී සත්ථා, සඤ්ඤාය ඡන්ද්‍රගච්චනංකමාසී සත්ථා, සඛ්ඛාරෙසු ඡන්ද්‍රගච්චනංකමාසී සත්ථා, විඤ්ඤාණෙ ඡන්ද්‍රගච්චනංකමාසී සත්ථා”ති.

එවං බ්‍යාකතෙපි ඛො ආවුසො, අය්‍යුයෙව් උත්තරිං පඤ්ඤාං පුට්ච්ඡතාඤ්ඤෙ බ්‍යතීයපණ්ණිතාපි බ්‍රහ්මණපණ්ණිතාපි ගහපතීපණ්ණිතාපි සමණපණ්ණිතාපි. පණ්ණිතා භාවුසො, මනුසො විමංසකා : කිං “පනායසමනතානං ආදීනවං දිසවා රූපෙ ඡන්ද්‍රගච්චනංකමාසී සත්ථා, වේදනාය ඡන්ද්‍රගච්චනංකමාසී සත්ථා, සඤ්ඤාය ඡන්ද්‍රගච්චනංකමාසී සත්ථා, සඛ්ඛාරෙසු ඡන්ද්‍රගච්චනංකමාසී සත්ථා, විඤ්ඤාණෙ ඡන්ද්‍රගච්චනංකමාසී සත්ථා”ති.

එවං පුට්ඨා තුමො ආවුසො, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යාථ : “රූපෙ ඛො ආවුසො, අච්චතරුගණ්ණි අච්චතඡන්ද්‍රණ්ණ අච්චතපෙමණ්ණ අච්චතපිපාසණ්ණ අච්චතපරිලාහණ්ණ නණ්ණ රූපණ්ණ විපරිණාමඤ්ඤථාභාවා උපපඡ්ඡන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා, වේදනාය -පෙ-සඤ්ඤාය-පෙ-සඛ්ඛාරෙසු අච්චතරුගණ්ණ අච්චතඡන්ද්‍රණ්ණ අච්චතපෙමණ්ණ අච්චතපිපාසණ්ණ අච්චතපරිලාහණ්ණ නෙසං සඛ්ඛාරානං විපරිණාමඤ්ඤථාභාවා උපපඡ්ඡන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා. විඤ්ඤාණෙ අච්චතරුගණ්ණ අච්චතඡන්ද්‍රණ්ණ අච්චතපෙමණ්ණ අච්චතපිපාසණ්ණ අච්චතපරිලාහණ්ණ අච්චතනණ්ණණ්ණ නණ්ණ විඤ්ඤාණණ්ණ විපරිණාමඤ්ඤථාභාවා උපපඡ්ඡන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා. ඉදං ඛො නො ආවුසො, ආදීනවං දිසවා රූපෙ ඡන්ද්‍රගච්චනංකමාසී සත්ථා. වේදනාය -පෙ-සඤ්ඤාය-පෙ-සඛ්ඛාරෙසු-පෙ-විඤ්ඤාණෙ ඡන්ද්‍රගච්චනංකමාසී සත්ථා”ති.

එවං බ්‍යාකතෙපි ඛො ආවුසො, අය්‍යුයෙව් උත්තරිං පඤ්ඤාං පුට්ච්ඡතාඤ්ඤෙ බ්‍යතීයපණ්ණිතාපි බ්‍රහ්මණපණ්ණිතාපි ගහපතීපණ්ණිතාපි සමණපණ්ණිතාපි. පණ්ණිතා භාවුසො, මනුසො විමංසකා : “කම්මපනාය-සමනතානං ආනිසංසං දිසවා රූපෙ ඡන්ද්‍රගච්චනංකමාසී සත්ථා, වේදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ ඡන්ද්‍රගච්චනංකමාසී සත්ථා”ති.

එවං පුට්ඨා තුමො ආවුසො, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යාථ : රූපෙ ඛො ආවුසො, විගතරුගණ්ණ විගතඡන්ද්‍රණ්ණ විගතපෙමණ්ණ විගතපිපාසණ්ණ විගතපරිලාහණ්ණ විගතනණ්ණණ්ණ නණ්ණ රූපණ්ණ විපරිණාමඤ්ඤථාභාවා නුපපඡ්ඡන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා. වේදනාය විගතරු-ගණ්ණ විගතඡන්ද්‍රණ්ණ විගතපෙමණ්ණ විගතපිපාසණ්ණ විගතපරිලාහණ්ණ විගතනණ්ණණ්ණ නණ්ණ වේදනාය විපරිණාමඤ්ඤථාභාවා නුපපඡ්ඡන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා. සඤ්ඤාය -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු විගතරුගණ්ණ විගතඡන්ද්‍රණ්ණ විගතපෙමණ්ණ විගතපිපාසණ්ණ විගතපරිලාහණ්ණ විගතනණ්ණණ්ණ නෙසං සඛ්ඛාරානං විපරිණාමඤ්ඤථාභාවා නුපපඡ්ඡන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා. විඤ්ඤාණෙ විගතරුගණ්ණ විගතඡන්ද්‍රණ්ණ විගතපෙමණ්ණ විගතපිපාසණ්ණ විගතපරිලාහණ්ණ විගත-නණ්ණණ්ණ නණ්ණ විඤ්ඤාණණ්ණ විපරිණාමඤ්ඤථාභාවා නුපපඡ්ඡන්ති

1. අය්‍යුඤ්ඤාව - සිමු, සි 1, 2.
2. අච්චතරුගණ්ණ - ස්‍යා.

14 සංයුජනනීත්‍යයේ මනිසංයුජනන - නිකුලපිතූවගෙන [1. 1. 1. 3]

සොකපරිදේවදුක්කිදේමනසුපායාසා. ඉදං ඛො නො ආවුසො ආනිසංසං දිස්සා රූපෙ ඡන්දරුගච්චනසකංසි සන්ථා වෙදනාය ඡන්දරුගච්චනසකංසි සන්ථා, සඤ්ඤාය -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ ඡන්දරුගච්චනසකංසි සන්ථා”ති.

අකුසලෙ වාචුසො, ධම්මෙ උපසම්පජ්ජ විහරතො දිට්ඨං චෙච්ච ධම්මෙ සුඛො විහාරෙ අභවිස්ස අවිභානො අනුපායාසො අපරිලාභො කායස්ස ච හෙද පරම්මරණො සුභතී පාටිකඛ්ඛා, නසිදං භගවා අකුසලානං ධම්මානං පභානං වණ්ණෙය්‍ය. යස්මා ච ඛො ආවුසො. අකුසලෙ ධම්මෙ උපසම්පජ්ජ විහරතො දිට්ඨං ච ධම්මෙ දුක්ඛො විහාරෙ අවිභානො සඋපායසො සපරිලාභො, කායස්ස ච හෙද පරම්මරණො දුස්සතී පාටිකඛ්ඛා, නස්මා භගවා අකුසලානං ධම්මානං පභානං වණ්ණෙය්‍යති.

කුසලෙ වාචුසො, ධම්මෙ උපසම්පජ්ජ විහරතො දිට්ඨං චෙච්ච ධම්මෙ දුක්ඛො විහාරෙ අභවිස්ස අවිභානො සඋපායසො සපරිලාභො කායස්ස ච හෙද පරම්මරණො දුස්සතී පාටිකඛ්ඛා, නසිදං භගවා කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදං වණ්ණෙය්‍ය, යස්මා ච ඛො ආවුසො, කුසලෙ ධම්මෙ උපසම්පජ්ජ විහරතො දිට්ඨං චෙච්ච ධම්මෙ සුඛො විහාරෙ අවිභානො අනුපායාසො අපරිලාභො, කායස්ස ච හෙද පරම්මරණො සුභතී පාටිකඛ්ඛා, නස්මා භගවා කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදං වණ්ණෙය්‍යති.

ඉදමච්චොචායස්මා සාරිපුභෙත්වා. අත්තමිනා තෙ භික්ඛු ආයස්මානො සාරිපුත්තස්ස භාසිතං අභිභන්දුන්ති.

1. 1. 1. 3.

භාලිද්දිකානි සුත්තං

3. එච්චං මෙ සුත්තං: එකං සමයං ආයස්මා මහාකච්චානො අවනතීසු විහරතී කුරරුහරෙ’ පපානෙ’ පබ්බතෙ. අඨ ඛො භාලිද්දිකානී’ ගහපතී යෙනායස්මා මහාකච්චානො තෙනුපඛික්ඛමි. උපසඛික්ඛමිත්වා ආයස්මන්තං මහාකච්චානං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසිද්දි. එකමන්තං නිසිත්තො ඛො භාලිද්දිකානී ගහපතී ආයස්මන්තං මහාකච්චානං එතදච්චොච චුත්තමිදං හන්තෙ, භගවතා අට්ඨකච්චය්‍යියෙ’ මාගන්දීයෙ’ පඤ්ඤා-

“මකං පභාය අතිකෙත්තසාරි
ගාමෙ අකුඛං මුතී සන්ථවානී,
කාමෙභි රිත්තො අපුරෙක්ඛරුහො’
කඨං හ විග්ගස්ස ජනෙන කසිර”ති.

1. න ඛො - සිමු.
2. කුලහරෙ - මජ්ඣං.
3. පච්චෙත්ත - සිමු.
4. භලිද්දිකානී - ස්‍යා.
5. අට්ඨකච්චය්‍යියෙ - සි 1, 2. PTS
6. මාගන්දීය - ස්‍යා, මජ්ඣං
7. අපුරෙක්ඛරුහො - මජ්ඣං, ස්‍යා, PTS, සි 1, 2.

ඉමියං හු ඛො භනෙත, භගවතා සමිඛිතෙතන භාසිතස්ස කථං විජ්ජාථෙත අජෙථා දට්ඨබ්බොති ?

රූපධාතු ඛො ගහපතී, විඤ්ඤාණස්ස ඔකො. රූපධාතුරග-විනිබ්බාදිඤ්ඤාථ පන විඤ්ඤාණං ඔකසාරීති වුච්චති. වේදනාධාතු ඛො ගහපතී විඤ්ඤාණස්ස ඔකො, වේදනාධාතුරගවිනිබ්බාදිඤ්ඤාථ පන විඤ්ඤාණං ඔකසාරීති වුච්චති. සඤ්ඤාධාතු ඛො ගහපතී, විඤ්ඤාණස්ස ඔකො, සඤ්ඤාධාතුරගවිනිබ්බාදිඤ්ඤාථ පන විඤ්ඤාණං ඔකසාරීති වුච්චති. සංඛාරධාතු ඛො ගහපතී, විඤ්ඤාණස්ස ඔකො. සංඛාරධාතුරග-විනිබ්බාදිඤ්ඤාථ පන විඤ්ඤාණං ඔකසාරීති වුච්චති. එවං ඛො ගහපතී, ඔකසාරී භොති.

කථංඤ්ඤාථ ගහපතී, අනොකසාරී භොති: රූපධාතුයා ඛො ගහපතී, යො ජඤ්ඤා යො රුගො යා නන්දී යා නණ්භා යෙ උපසුපාදනා² චේතසො අබ්ච්චානාභිනිචේසානුසයා, තෙ තථාගතස්ස පභිනා උච්ඡින්නමුලා තාලාවඤ්ඤාකතා අනභාවකතා අයතීං අනුපාදාධම්මා. තස්මා තථාගතො අනොකසාරීති වුච්චති. වේදනාධාතුයා ඛො ගහපතී -පෙ- සඤ්ඤාධාතුයා ඛො ගහපතී -පෙ- සංඛාරධාතුයා ඛො ගහපතී, යො ජඤ්ඤා යො රුගො යා නන්දී යා නණ්භා යෙ උපසුපාදනා චේතසො අබ්ච්චානාභිනිචේසානුසයා, තෙ තථාගතස්ස පභිනා උච්ඡින්නමුලා තාලාවඤ්ඤාකතා අනභාවකතා අයතීං අනුපාදාධම්මා. තස්මා තථාගතො අනොකසාරීති වුච්චති. විඤ්ඤාණධාතුයා ඛො ගහපතී, යො ජඤ්ඤා යො රුගො යා නන්දී යා නණ්භා යෙ උපසුපාදනා චේතසො අබ්ච්චානාභිනිචේසානුසයා, තෙ තථාගතස්ස පභිනා උච්ඡින්නමුලා තලාවඤ්ඤාකතා අනභාවකතා අයතීං අනුපාදාධම්මා. තස්මා තථාගතො අනොකසාරීති වුච්චති. එවං ඛො ගහපතී, අනොකසාරී භොති.

කථංඤ්ඤාථ ගහපතී, තිකෙතසාරී භොති: රූපනිමිත්තනිකෙතවිසාර-විනිබ්බාදිඤ්ඤාථ ඛො ගහපතී, තිකෙතසාරීති වුච්චති. සද්දනිමිත්ත -පෙ- ගකිනිමිත්ත -පෙ- රසනිමිත්ත -පෙ- ඵොච්චබ්බනිමිත්ත -පෙ- ධම්මනිමිත්තනිකෙතවිසාරවිනිබ්බාදිඤ්ඤාථ ඛො ගහපතී, තිකෙතසාරීති වුච්චති. එවං ඛො ගහපතී, තිකෙතසාරී භොති.

කථංඤ්ඤාථ ගහපතී, අනිකෙතසාරී භොති: රූපනිමිත්තනිකෙතවිසාර-විනිබ්බාදිඤ්ඤාථ ඛො ගහපතී, තථාගතස්ස පභිනා උච්ඡින්නමුලා තාලාවඤ්ඤාකතා අනභාවකතා අයතීං අනුපාදාධම්මා. තස්මා තථාගතො අනිකෙතසාරීති වුච්චති. සද්දනිමිත්ත -පෙ- ගකිනිමිත්ත -පෙ- රසනිමිත්ත -පෙ- ඵොච්චබ්බනිමිත්ත -පෙ- ධම්මනිමිත්තනිකෙතවිසාරවිනිබ්බාදිඤ්ඤාථ ඛො ගහපතී, තථාගතස්ස පභිනා උච්ඡින්නමුලා තාලාවඤ්ඤාකතා අනභාවකතා අයතීං අනුපාදාධම්මා. තස්මා තථාගතො අනිකෙතසාරීති වුච්චති. එවං ඛො ගහපතී, අනිකෙතසාරී භොති.

1. විනිබ්බාදිඤ්ඤාථ - සා, මජ්ඣං
2. උපාදානානුපාදනා - සිමු.
3. අනභාවං කතා - මජ්ඣං. සා PTT.
4. - විනිබ්බාදි කථාවි.

කථකුච ගහපති, ගාමෙ සන්චර්ජානො හොති : ඉධ ගහපති, එකවෙවා ගිහිති සංසවෙතා¹ විහරති සහනන්දී සහසොක්ඛී සුඛිනෙසු සුඛිනො දුක්ඛිනෙසු දුක්ඛිනො. උපනොසු කිච්චකරණීයෙසු අත්තනා වොයොගං ආපජ්ජති. එවං ඛො ගහපති ගාමෙ සන්චර්ජානො හොති.

කථකුච ගහපති, ගාමෙ න සන්චර්ජානො හොති : ඉධ ගහපති එකවෙවා ගිහිති අසංසවෙතා² විහරති න සහනන්දී න සහසොක්ඛී න සුඛිනෙසු සුඛිනො න දුක්ඛිනෙසු දුක්ඛිනො. උපනොසු කිච්චකරණීයෙසු න අත්තනා වොයොගං³, ආපජ්ජති. එවං ඛො ගහපති, ගාමෙ න සන්චර්ජානො හොති.

කථකුච ගහපති, කාමෙහි අරිතො හොති : ඉධ ගහපති, එකවෙවා කාමෙසු අවිගතරාගො හොති අවිගතජන්ඤ අවිගතපෙමො අවිගතපිපාසො අවිගතපරිලාභො අවිගතතණො. එවං ඛො ගහපති, කාමෙහි අරිතො හොති.

කථකුච ගහපති, කාමෙහි රිතො හොති : ඉධ ගහපති, එකවෙවා කාමෙසු විගතරාගො හොති විගතජන්ඤ විගතපෙමො විගතපිපාසො විගතපරිලාභො විගතතණො. එවං ඛො ගහපති කාමෙහි රිතො හොති.

කථකුච ගහපති පුරෙකඛරනො හොති : ඉධ ගහපති, එකවට්ඨං එවං හොති : එවංරූපො සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවංවෙදනො සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවංසඤ්ඤා⁴ සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවංසඛ්ඛාරෙ සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවංවිඤ්ඤාණො සියං අනාගතමඤ්ඤානං. එවං ඛො ගහපති, පුරෙකඛරනො හොති

කථකුච ගහපති, අපුරෙකඛරනො හොති : ඉධ ගහපති, එකවට්ඨං එවං න හොති : එවංරූපො සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවංවෙදනො සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවංසඤ්ඤා⁴ සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවං සඛ්ඛාරෙ සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවංවිඤ්ඤාණො සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවං ඛො ගහපති, අපුරෙකඛරනො හොති.

කථකුච ගහපති, කථං විගහණ ජනෙන කතො හොති : ඉධ ගහපති, එකවෙවා එවංරූපං කථං කතො හොති : න නිං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානාසි. අහං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානාමි, කිං නිං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානිසාසි? මිච්චාපට්ඨනො නිමසි අභමසමි සම්මාපට්ඨනො. පුරෙ වචනීයං පච්ඡා අවච, පච්ඡා වචනීයං පුරෙ අවච. සතිතං මෙ අසතිතං තෙ. ආවිණණං තෙ විපඤ්චතං. ආරොපිතො තෙ වාදො. වර වාදපමොක්ඛාය නිගහතිතොසි. කිඛෙඛෙඛෙහි වා සචෙ පහොසි⁵ තී, එවං ඛො ගහපති, කථං විගහණ ජනෙන කතො හොති.

1. ගිහිසංසවෙතා - මජ්ඣං.
2. ගිහිඅසංසවෙතා - මජ්ඣං.
3. නෙසු යොගං - මජ්ඣං. ස්‍යා. PTS.
4. එවං සඤ්ඤා⁴ - සී.
5. අධිවිණණෙනා - මජ්ඣං ස්‍යා. PTS. සී. 1, 2. සී සීචු.
6. කිඛෙඛෙඛෙහි ස්‍යා. සී. 1, 2.

කථංකද්ධි ගහපතී, කථං න විඤ්ඤා ජනෙන කතතා හොතී : ඉධ ගහපතී, එකච්චො න එවිරුපිං කථං කතතා හොතී : “ න නිං ඉමං ඛම්මවිනසං ආජානාසි අහං ඉමං ඛම්මවිනසං ආජානාමි. කිං නිං ඉමං ඛම්මවිනසං ආජානීඤ්ඤාසි ? ඡව්ඡා පටිපනො නිමසි අහමිසමි සම්මා පටිපනො. පුරෙ වචනීයං පච්ඡා අවච්ච, පච්ඡා වචනීයං පුරෙ අවච්ච, සතිතං මෙ, අසතිතං තෙ, අවිණ්ණං තෙ විපරුච්ඡතං ආරොපිතො තෙ වාදො, චිර වාදප්පමොක්ඛාය නිඤ්ඤාතොසි තීබ්බෙඨෙති වා සචෙ පහොසි”ති. එවං ඛො ගහපතී, කථං න විඤ්ඤා ජනෙන කතතා හොතී.

ඉති ගහපතී, යං තං වුත්තං හගචතා අච්චිකච්චිතො මොගඤ්ඤිපඤ්ඤා

“මකං පහාය අතීකෙතසාරී
 භාමෙ අකුබ්බං චුනී සත්චානී
 කාමෙති රිතො අපුරෙකඤ්ඤානො
 කථං න විඤ්ඤා ජනෙන කඤ්ඤාති.”

ඉමං ඛො ගහපතී, හගචතා සඛිතිතොන භාසිතං ඵලං විජ්ජාරෙන අජෙථො දච්චබ්බොති.

1. 1. 1. 4.

දුතිය භාලිද්දිකානි සුත්තං

4 එවං මෙ සුත්තං : එකං සමයං ආයස්මා මහාකච්චානො අච්චනතිසු විහරතී කුරිරිඤ්ඤෙ පපානෙ පබ්බතෙ. අථ ඛො භාලිද්දිකානි ගහපතී යෙනායස්මා මහාකච්චානො තෙහුපසඛිතමි. උපසඛිතමිනා ආයස්මානං මහාකච්චානං අභිවාදෙතා එකමනනං නිසීදී, එකමනනං නිසීනො ඛො භාලිද්දිකානි ගහපතී ආයස්මානං මහාකච්චානං එතදච්චෙව :

වුත්තමිදං හනො, හගචතා සකකපඤ්ඤා “ යෙ තෙ සමණ්ණාහවණා තණ්හාසඛිතවිච්චතතා, තෙ අච්චනනනිච්චා අච්චනනොයොගකෙඛමිනො අච්චනනවුම්භවාරිනො අච්චනනපරියොසානා සෙච්චා දෙවමනුස්සාන”නති. ඉමං ඤු ඛො හනො, හගචතා සඛිතිතොන භාසිතං කථං විජ්ජාරෙන අජෙථො දච්චබ්බොති.

රුපධාතුයා ඛො ගහපතී, යො ඡඤ්ඤො යො රාගො යා නිද්දී යා තණ්හා යෙ උපසුපාදනා වේතසො අධිච්චානානිතිවේසානුසයා, තෙසං ඛයා විරාගා නිරොධා වාගා පටිනිස්සඤ්ඤා විතනං සුවිච්චනනනති වුච්චති. වේදනාධාතුයා ඛො ගහපතී -පෙ- සඤ්ඤාධාතුයා ඛො ගහපතී -පෙ- සඛිතාරධාතුයා ඛො ගහපතී -පෙ- විඤ්ඤාධාතුයා ඛො ගහපතී, යො ඡඤ්ඤො යො රාගො යා නිද්දී යා තණ්හා යෙ උපසුපාදනා වේතසො අධිච්චානානිතිවේසානුසයා, තෙසං ඛයා විරාගා නිරොධා වාගා පටිනිස්සඤ්ඤා විතනං සුවිච්චනනනති වුච්චති.

ඉති ඛො ගභපතී, යනතං ටුතතං භගවතා සකකපඤ්ඤා : “ යෙ තෙ සමණවුංභමණා තණතාසඛියවිමුතතා, තෙ අච්චනනනිට්ඨා අච්චනන-
යොගකෙඛමිනො අච්චනනවුභව්වාරිනො අච්චනනපරිගොසනා සෙච්ඨා
දෙවමිනුසසාන” නති ඉමංඤ්ඤා ඛො ගභපතී, භගවතා සඛිඛිනෙතනන
භාසිතංඤ්ඤා ඵලං චීන්දරෙන අන්තො දච්චබෙඛාති.

1. 1. 1. 5.

සමාධි භාවනා සුතතං

5. ඵලං මෙ සුතං : ඵකං සමයං භගවා ඝාවඤ්ඤාං චිහරති
ජේතවනෙ අනාඨපිණ්ඩිකංඤ්ඤා ආරාමෙ. තනු ඛො භගවා භික්ඛු
ආමනෙතසි භික්ඛවොති. භදනෙතති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චයොසුං
භගවා ඵතදවොච :

සමාධිං භික්ඛවෙ, භාවෙඨ. සමාහිතො භික්ඛවෙ, භික්ඛු යථාභුතං
පජානාති. කිංඤ්ඤා යථාභුතං පජානාති? රූපංඤ්ඤා සමුදයඤ්ඤා අත්භමඤ්ඤා,
වේදනාය සමුදයඤ්ඤා අත්භමඤ්ඤා, සඤ්ඤාය සමුදයඤ්ඤා අත්භමඤ්ඤා,
සඛාරානං සමුදයඤ්ඤා අත්භමඤ්ඤා, විඤ්ඤාණංඤ්ඤා සමුදයඤ්ඤා
අත්භමඤ්ඤා.

කොච භික්ඛවෙ, රූපංඤ්ඤා, කො වේදනාය සමුදයො,
කො සඤ්ඤාය සමුදයො, කො සඛාරානං සමුදයො, කො විඤ්ඤාණංඤ්ඤා
සමුදයො :

ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අභිනන්දති අභිච්චති අජේඤ්ඤාසාය තීට්ඨති.
කිංඤ්ඤා අභිනන්දති අභිච්චති අජේඤ්ඤාසාය තීට්ඨති : රූපං අභිනන්දති
අභිච්චති අජේඤ්ඤාසාය තීට්ඨති, තස්ස රූපං අභිනන්දනො අභිච්චනො
අජේඤ්ඤාසාය තීට්ඨනො උපපජ්ජති නන්දි. යා රූපෙ නන්දි තදුපාදනං
තස්ස පාදනපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං
සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්ස පායාසං සංඛාවනති. ඵලමෙතස්ස කෙචලස්ස
දුක්ඛකඛනිස්ස සමුදයො භොති.

වේදනං අභිනන්දති අභිච්චති අජේඤ්ඤාසාය තීට්ඨති තස්ස වේදනං
අභිනන්දනො අභිච්චනො අජේඤ්ඤාසාය තීට්ඨනො උපපජ්ජති නන්දි.
යා වේදනාය නන්දි තදුපාදනං, තස්ස පාදනපච්චයා භවො, භවපච්චයා
ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්ස පායාසං
සංඛාවනති. ඵලමෙතස්ස කෙචලස්ස දුක්ඛකඛනිස්ස සමුදයො භොති.

සඤ්ඤා අභිනන්දති - පෙ - සඛාරො අභිනන්දති අභිච්චති අජේඤ්ඤාසාය
තීට්ඨති. තස්ස සඛාරො අභිනන්දනො අභිච්චනො අජේඤ්ඤාසාය තීට්ඨනො
උපපජ්ජති නන්දි. යා සඛාරොස්ස නන්දි තදුපාදනං, තස්ස පාදනපච්චයා
භවො, භවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛ-
දෙමනස්ස පායාසං සංඛාවනති. ඵලමෙතස්ස කෙචලස්ස දුක්ඛකඛනිස්ස
සමුදයො භොති.

විඤ්ඤාණං අභිනන්දති අභිවදති අභේකාසාය තිට්ඨති. නසං විඤ්ඤාණං අභිනන්දතො අභිවදතො අභේකාසාය තිට්ඨතො උපපජ්ජති නන්දි. යා විඤ්ඤාණෙ නන්දි නදුපාදනං, නසංඝ්‍රහපාදනවචයා භවො, භවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං. සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනසුපායාසා සච්චන්ති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛනිස්ස සමුදයො භොති.

අයං භික්ඛවෙ, රූපස්ස සමුදයො, අයං වෙදනාය සමුදයො, අයං සඤ්ඤාය සමුදයො, අයං සඛ්ඛාරනං සමුදයො. අයං විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො.

කො ච භික්ඛවෙ, රූපස්ස අත්භමො, කො වෙදනාය අත්භමො, කො සඤ්ඤාය අත්භමො, කො සඛ්ඛාරනං අත්භමො, කො විඤ්ඤාණස්ස අත්භමො :

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු නාභිනන්දති නාභිවදති නාභේකාසාය තිට්ඨති. කිඤ්ඤා නාභිනන්දති නාභිවදති නාභේකාසාය තිට්ඨති : රූපං නාභිනන්දති නාභිවදති නාභේකාසාය තිට්ඨති, නසං රූපං අනභිනන්දතො අනභිවදතො අනභේකාසාය තිට්ඨතො යා රූපෙ නන්දි සා නිරුජ්ඣති, නසං නන්දිතිරෙධා උපාදනතිරෙධො, උපාදනතිරෙධො භවතිරෙධො, භවතිරෙධො ජාතිතිරෙධො, ජාතිතිරෙධො ජරාමරණං. සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනසුපායාසා නිරුජ්ඣන්ති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛනිස්ස නිරෙධො භොති.

වෙදනං නාභිනන්දති නාභිවදති නාභේකාසාය තිට්ඨති. නසං වෙදනං අනභිනන්දතො අනභිවදතො අනභේකාසාය තිට්ඨතො යා වෙදනාය නන්දි සා නිරුජ්ඣති. නසං නන්දිතිරෙධා උපාදනතිරෙධො, උපාදනතිරෙධො භවතිරෙධො. භවතිරෙධො - පෙ - එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛනිස්ස නිරෙධො භොති

සඤ්ඤං නාභිනන්දති - පෙ - සඛ්ඛාරෙ නාභිනන්දති නාභිවදති නාභේකාසාය තිට්ඨති, නසං සඛ්ඛාරෙ අනභිනන්දතො අනභිවදතො අනභේකාසාය තිට්ඨතො යා සඛ්ඛාරෙසු නන්දි සා නිරුජ්ඣති. නසං නන්දිතිරෙධා උපාදනතිරෙධො, උපාදනතිරෙධො - පෙ - එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛනිස්ස නිරෙධො භොති.

විඤ්ඤාණං නාභිනන්දති නාභිවදති නාභේකාසාය තිට්ඨති, නසං විඤ්ඤාණං අනභිනන්දතො අනභිවදතො අනභේකාසාය තිට්ඨතො යා විඤ්ඤාණෙ නන්දි සා නිරුජ්ඣති. නසං නන්දිතිරෙධා උපාදනතිරෙධො, උපාදනතිරෙධො භවතිරෙධො, භවතිරෙධො ජාතිතිරෙධො, ජාතිතිරෙධො ජරාමරණං. සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනසුපායාසා නිරුජ්ඣන්ති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛනිස්ස නිරෙධො භොති.

අයං භික්ඛවෙ, රූපස්ස අත්භමො, අයං වෙදනාය අත්භමො, අයං සඤ්ඤාය අත්භමො, අයං සඛ්ඛාරනං අත්භමො, අයං විඤ්ඤාණස්ස අත්භමොති.

1. 1. 1. 6.

පටිසලාන සුතං

6. සංවජ්ඣං :

පටිසලානෙ භික්ඛවෙ, යොගමාපජ්ජථ. පටිසලුච්චො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සථාභුතං පජානාති. කිඤ්ච සථාභුතං පජානාති : රූපස්ස සමුදයඤ්ච අත්භමඤ්ච, වේදනාය සමුදයඤ්ච අත්භමඤ්ච, සඤ්ඤාය සමුදයඤ්ච අත්භමඤ්ච, සංඛාරානං සමුදයඤ්ච අත්භමඤ්ච, විඤ්ඤාණස්ස සමුදයඤ්ච අත්භමඤ්ච.

කො ච භික්ඛවෙ, රූපස්ස සමුදයො, කො වේදනාය සමුදයො, කො සඤ්ඤාය සමුදයො, කො සංඛාරානං සමුදයො, කො විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො :

ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අභිනන්දති අභිවදති අජේඛාසාය තීට්ඨති. කිඤ්ච අභිනන්දති අභිවදති අජේඛාසාය තීට්ඨති, රූපං අභිනන්දති අභිවදති අජේඛාසාය තීට්ඨති. තස්ස රූපං අභිනන්දතො අභිවදතො අජේඛාසාය තීට්ඨතො උපපජ්ජති නන්දි. යා රූපෙ නන්දි තදුපාදනං. තස්සුපාදනපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාතී, ජාතීපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදෙව්දුක්ඛදෙමනස්සුපායාසා සංඝභවන්ති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකිකිස්ස නමුදයො හොති.

වේදනං අභිනන්දති -පෙ- සඤ්ඤං අභිනන්දති -පෙ- සංඛාරෙ අභිනන්දති -පෙ- විඤ්ඤාණං අභිනන්දති අභිවදති අජේඛාසාය තීට්ඨති. තස්ස විඤ්ඤාණං අභිනන්දතො අභිවදතො අජේඛාසාය තීට්ඨතො උපපජ්ජති නන්දි, යා විඤ්ඤාණෙ නන්දි තදුපාදනං. තස්සුපාදනපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාතී, ජාතීපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදෙව්දුක්ඛදෙමනස්සුපායාසා සංඝභවන්ති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකිකිස්ස සමුදයො හොති.

අයං භික්ඛවෙ, රූපස්ස සමුදයො, අයං වේදනාය සමුදයො, අයං සඤ්ඤාය සමුදයො, අයං සංඛාරානං සමුදයො, අයං විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො.

කො ච භික්ඛවෙ, රූපස්ස අත්භමො, කො වේදනාය අත්භමො, කො සඤ්ඤාය අත්භමො, කො සංඛාරානං අත්භමො, කො විඤ්ඤාණස්ස අත්භමො :

ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු නාභිනන්දති නාභිවදති නාජේඛාසාය තීට්ඨති. කිඤ්ච නාභිනන්දති නාභිවදති නාජේඛාසාය තීට්ඨති, රූපං නාභිනන්දති නාභිවදති නාජේඛාසාය තීට්ඨති. තස්ස රූපං අනභිනන්දතො අනභිවදතො අනජේඛාසාය තීට්ඨතො යා රූපෙ නන්දි, සා නිරුජ්ඣති. තස්ස නන්දිතිරේධා උපාදනතිරේධො. උපාදනතිරේධො භවිතිරේධො භවතිරේධො ජාතීතිරේධො. ජාතීතිරේධො ජරාමරණං සොකපරිදෙව්දුක්ඛදෙමනස්සුපායාසා නිරුජ්ඣන්ති එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකිකිස්ස නිරේධො හොති.

වේදනං නාභිනඤ්ඤි-පෙ-සඤ්ඤං නාභිනඤ්ඤි-පෙ-සඤ්ඤා රෙ නාභිනඤ්ඤි, -පෙ- විඤ්ඤං නාභිනඤ්ඤි නාභිවද්ඤි නාඤ්ඤාසාය තීරිතී. තස්ස විඤ්ඤං අනභිනඤ්ඤො අනභිවද්ඤො අනඤ්ඤාසාය තීරිතො යා විඤ්ඤං නඤ්ඤි සා නිරුඤ්ඤිති. තස්ස නඤ්ඤිනිරොධා උපාදානනිරොධො. උපාදානනිරොධා භවනිරොධො. භවනිරොධා ජාතිනිරොධො. ජාතිනිරොධා ජරාමරණං සොකපරිදේවදුක්ඛ- දෙමනසුපායාසා නිරුඤ්ඤිනති එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකනිකස්ස නිරොධො හොති.

අයං භික්ඛවේ, රූපස්ස අත්භමො. අයං වේදනාය අත්භමො. අයං සඤ්ඤාය අත්භමො. අයං සඤ්ඤාරාහං අත්භමො. අයං විඤ්ඤංස්ස අත්භමො,ති.

1. 1. 1. 7.

පට්ඨම උපාදාපරිනස්සනා සුත්තං

7. සාවද්දීයං-

උපාදා¹පරිනස්සනඤ්ඤා වො භික්ඛවේ, දෙසීස්සාමි අනුපාදා²අපරි- නස්සනඤ්ඤා. තං සුඤ්ඤං, සාධුක්ඛං මනසිකරොථ භාසිස්සාමිති. එවං භනෙනති ඛො හෙ භික්ඛා භගවතො පච්චිස්සොසුං, භගවා එතදවොච :

කථඤ්ඤා භික්ඛවේ, උපාදාපරිනස්සනා හොති :

ඉධ භික්ඛවේ, අස්සුත්තවා පුථුඤ්ඤො අරියානං අදස්සාවි අරිය- ධම්මස්ස අකොවිදො අරියධම්මෙ අවිඤ්ඤො, සප්පරිසානං අදස්සාවි සප්පරිසධම්මස්ස අකොවිදො සප්පරිසධම්මෙ අවිඤ්ඤො. රූපං අත්තනො සමනුපස්සති, රූපවනතං වා අත්තනං, අත්තනි වා රූපං, රූපමි වා අත්තනං. තස්ස තං රූපං විපරිණමති අඤ්ඤාථා හොති. තස්ස රූපවිපරිණමඤ්ඤාථාභාවා රූපවිපරිණමානුපරිවත්ති විඤ්ඤං හොති. තස්ස රූපවිපරිණමානුපරිවත්තිජා³ පරිනස්සනා ධම්මසමුපාදා විතතං පරියාදාය තීරිතතී. වෙතසො පරියාදනා උත්තාසවා ච හොති විඝාතවා ච අපෙක්ඛවා ච. උපාදාය ච පරිනස්සති.

වේදනං අත්තනො සමනුපස්සති, වේදනාවනතං වා අත්තනං, අත්තනි වා වේදනං, වේදනාය වා අත්තනං. තස්ස සා වේදනා විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හොති, තස්ස වේදනාවිපරිණමඤ්ඤාථාභාවා වේදනාවිපරිණමානුපරිවත්ති විඤ්ඤං හොති. තස්ස වේදනා- විපරිණමානුපරිවත්තිජා පරිනස්සනා ධම්මසමුපාදා විතතං පරියාදාය තීරිතතී. වෙතසො පරියාදනා උත්තාසවා ච හොති විඝාතවා ච අපෙක්ඛවා ච. උපාදාය ච පරිනස්සති.

1. උපාදාන - ස්‍යා - සී 1, 2.
 2. අනුපාදාන - ස්‍යා - සී 1, 2.
 3. පරිවත්තජා - සීඉ. PTS.

සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ අතතතො සමනුපස්සති, සඛ්ඛාරචන්තං වා අත්තානං, අතතනි වා සඛ්ඛාරෙ, සඛ්ඛාරෙසු වා අත්තානං. තස්ස ඛෙ සඛ්ඛාරා විපරිණමනති, අඤ්ඤථා හොනති. තස්ස සඛ්ඛාරානං විපරිණාමඤ්ඤථාභාවා සඛ්ඛාරවිපරිණාමානුපරිචතති විඤ්ඤාණං හොති. තස්ස සඛ්ඛාරවිපරිණාමානුපරිචතතිඡා පරිතස්සනා ඛම්මසමුපපාදු චිත්තං පරියාදය තිට්ඨනති. චෙතසො පරියාදනා උත්තාසවා ච හොති විභාතවා ච අපෙක්ඛවා ච. උපාදය ච පරිතස්සති.

විඤ්ඤාණං අතතතො සමනුපස්සති, විඤ්ඤාණචන්තං වා අත්තානං, අතතනි වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණසම්මං වා අත්තානං. තස්ස නං විඤ්ඤාණං විපරිණමති, අඤ්ඤථා හොති. තස්ස විඤ්ඤාණවිපරිණාමඤ්ඤථාභාවා විඤ්ඤාණවිපරිණාමානුපරිචතති විඤ්ඤාණං හොති. තස්ස¹ විඤ්ඤාණ-විපරිණාමානුපරිචතතිඡා පරිතස්සනා ඛම්මසමුපපාදු චිත්තං පරියාදය තිට්ඨනති. චෙතසො පරියාදනා උත්තාසවා ච හොති, විභාතවා ච, අපෙක්ඛවා ච. උපාදය ච පරිතස්සති.

ඵචං ඛො භික්ඛවෙ, උපාදුපරිතස්සනා හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, අනුපාදු අපරිතස්සනා හොති:

ඉධ භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාමකො අරියානං දඤ්ඤාචි අරියඛම්මස්ස කොච්ඤෙ අරියඛම්මෙ සුචිතීතො, සපපුරිතානං දඤ්ඤාචි සපපුරිතඛම්මස්ස කොච්ඤෙ සපපුරිතඛම්මෙ සුචිතීතො න රූපං අතතතො සමනුපස්සති, න රූපචන්තං වා අත්තානං, න අතතනි වා රූපං, න රූපසම්මං වා අත්තානං. තස්ස නං රූපං විපරිණමති, අඤ්ඤථා හොති. තස්ස රූපවිපරිණාමඤ්ඤථාභාවා න රූපවිපරිණාමානුපරිචතති විඤ්ඤාණං හොති. තස්ස රූපවිපරිණාමානුපරිචතතිඡා පරිතස්සනා ඛම්මසමුපපාදු චිත්තං න පරියාදය තිට්ඨනති. චෙතසො අපරියාදනා න චෙච උත්තාසවා² හොති න විභාතවා න අපෙක්ඛවා. අනුපාදුය ච න පරිතස්සති.

න චෙදනං අතතතො සමනුපස්සති, න චෙදනාචන්තං වා අත්තානං, න අතතනි වා චෙදනං, න චෙදනාය වා අත්තානං. තස්ස සා චෙදනා විපරිණමති අඤ්ඤථා හොති. තස්ස චෙදනා විපරිණාමඤ්ඤථාභාවා න චෙදනා විපරිණාමානුපරිචතති විඤ්ඤාණං හොති. තස්ස චෙදනා විපරිණාමානුපරිචතතිඡා පරිතස්සනා ඛම්මසමුපපාදු චිත්තං න පරියාදය තිට්ඨනති. චෙතසො අපරියාදනා න චෙච උත්තාසවා හොති න විභාතවා න අපෙක්ඛවා. අනුපාදුය ච න පරිතස්සති. චෙතසො අපරියාදනා න චෙච උත්තාසවා හොති. න විභාතවා, න අපෙක්ඛවා, අනුපාදුය ච න පරිතස්සති.

න සඤ්ඤං -පෙ- න සඛ්ඛාරෙ අතතතො සමනුපස්සති, න සඛ්ඛාරචන්තං අත්තානං, න අතතනි වා සඛ්ඛාරෙ න සඛ්ඛාරෙසු වා අත්තානං, තස්ස ඛෙ සඛ්ඛාරා විපරිණමනති, අඤ්ඤථා හොනති

1. තස්මිං - සී. 1, 2.
2. න චෙචුත්තාසවා - සී. න ච උත්තාසවා - සී. 1, 2.

තස්ස සඛ්ඛාරවිපරිණාමඤ්ඤථාභාවා න සඛ්ඛාරවිපරිණාමානුපරිවතති විඤ්ඤණං හොති. තස්ස සඛ්ඛාර විපරිණාමානුපරිවතතිජා පරිතස්සනා ධම්මසමුප්පාදා චිත්තං න පරිතාදාය තිට්ඨනති, වෙතසො අපරිතාදානා න වෙච්ච උත්තාසවා හොති න විභාතවා න අපෙක්ඛවා, අනුපාදාය ච න පරිතස්සති.

න විඤ්ඤණං අත්තසො සමනුපස්සති. න විඤ්ඤණවනනං වා අත්තානං, න අත්තති වා විඤ්ඤණං, න විඤ්ඤණසමී වා අත්තානං, තස්ස තං විඤ්ඤණං විපරිණමති, අඤ්ඤථා හොති තස්ස විඤ්ඤණ විපරිණාමඤ්ඤථාභාවා න විඤ්ඤණවිපරිණාමානුපරිවතති විඤ්ඤණං හොති, තස්ස විඤ්ඤණවිපරිණාමානුපරිවතතිජා පරිතස්සනා ධම්මසමුප්පාදා චිත්තං න පරිතාදාය තිට්ඨනති, වෙතසො අපරිතාදානා න වෙච්ච උත්තාසවා හොති න විභාතවා න අපෙක්ඛවා අනුපාදාය ච න පරිතස්සති.

එවං ඛො භික්ඛවෙ, අනුපාදා අපරිතස්සනා හොතිති.

1. 1. 1. 8.

දුතිය උපාදාපරිතස්සනා සුත්තං

8. සාමප්පියං-

උපාදාපරිතස්සනඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ, දෙසිස්සාමී, අනුපාදා අපරි-
තස්සනඤ්ඤා. තං සුණාථ -පෙ-

කථඤ්ඤා භික්ඛවෙ, උපාදාපරිතස්සනා හොති :

ඉධ භික්ඛවෙ, අස්සත්වා පුජුජ්ජනො රූපං “එතං මම, එතොභමසමී එතො මෙ අත්තා”ති සමනුපස්සති. තස්ස තං රූපං විපරිණමති, අඤ්ඤථා හොති. තස්ස රූපවිපරිණාමඤ්ඤථාභාවා උපපජ්ජනතිසොක පරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසා.

වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤණං “එතං මම, එතොභමසමී එතො මෙ අත්තා”ති සමනුපස්සති, තස්ස තං විඤ්ඤණං විපරිණමති, අඤ්ඤථා හොති, තස්ස විඤ්ඤණවිපරිණා-
මඤ්ඤථාභාවා උපපජ්ජනති සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසා.

එවං ඛො භික්ඛවෙ, උපාදාපරිතස්සනා හොති.

කථඤ්ඤා භික්ඛවෙ, අනුපාදාඅපරිතස්සනා හොති :

ඉධ භික්ඛවෙ සුත්වා අරිතසාවකො රූපං “නෙතං මම, නෙතො භමසමී, න මෙසො අත්තා”ති සමනුපස්සති තස්ස තං රූපං විපරිණමති, අඤ්ඤථා හොති. තස්ස රූපවිපරිණාමඤ්ඤථාභාවා නුපපජ්ජනති සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසා. වෙදනං -පෙ-
සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤණං “නෙතං මම, නෙතොභමසමී න මෙසො අත්තා”ති සමනුපස්සති. තස්ස විඤ්ඤණවිපරිණමඤ්ඤථාභාවා නුපපජ්ජනති සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසා.

එවං ඛො භික්ඛවෙ, අනුපාදාඅපරිතස්සනා හොතිති.

1. 1. 1. 9.

පටම අතීතනාගත සුතනං

9. සාවජජීයං-

රූපං භික්ඛවෙ, අනිච්චං අතීතානාගතං, කො පන වාදෙ පච්චුප්පනන්තස්ස. ඵලං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො අතීතස්මිං රූපස්මිං අනපෙඛො භොති, අනාගතං රූපං නාභිනන්දති, පච්චුප්පනන්තස්ස රූපස්ස නිබ්බිද්දය විරුගාය නිරොධාය පටිපනො භොති. වෙදනා අනිච්චා -පෙ- සඤ්ඤා අනිච්චා -පෙ- සංඛාර අනිච්චා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනිච්චං අතීතානාගතං, කො පන වාදෙ පච්චුප්පනන්තස්ස. ඵලං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො අතීතස්මිං විඤ්ඤාණස්මිං අනපෙඛො භොති, අනාගතං විඤ්ඤාණං නාභිනන්දති, පච්චුප්පනන්තස්ස විඤ්ඤාණස්ස නිබ්බිද්දය විරුගාය නිරොධාය පටිපනො භොතීති.

1. 1. 1. 10.

දුතිය අතීතනාගත සුතනං

10. සාවජජීයං-

රූපං භික්ඛවෙ, දුතියං අතීතානාගතං, කො පන වාදෙ පච්චුප්පනන්තස්ස. ඵලං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො අතීතස්මිං රූපස්මිං අනපෙඛො භොති, අනාගතං රූපං නාභිනන්දති, පච්චුප්පනන්තස්ස රූපස්ස නිබ්බිද්දය විරුගාය නිරොධාය පටිපනො භොති. වෙදනා දුතියා -පෙ- සඤ්ඤා දුතියා -පෙ- සංඛාර දුතියා -පෙ- විඤ්ඤාණං දුතියං අතීතානාගතං, කො පන වාදෙ පච්චුප්පනන්තස්ස. ඵලං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො අතීතස්මිං විඤ්ඤාණස්මිං අනපෙඛො භොති, අනාගතං විඤ්ඤාණං නාභිනන්දති, පච්චුප්පනන්තස්ස විඤ්ඤාණස්ස නිබ්බිද්දය විරුගාය නිරොධාය පටිපනො භොතීති.

1. 1. 1. 11.

තතිය අතීතනාගත සුතනං

11. සාවජජීයං-

රූපං භික්ඛවෙ, අනත්තා අතීතානගතං, කො පන වාදෙ පච්චුප්පනන්තස්ස, ඵලං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො අතීතස්මිං රූපස්මිං අනපෙඛො භොති, අනාගතං රූපං නාභිනන්දති, පච්චුප්පනන්තස්ස රූපස්ස නිබ්බිද්දය විරුගාය නිරොධාය පටිපනො භොති. වෙදනා අනත්තා -පෙ- සඤ්ඤා අනත්තා -පෙ-

86 සංඝභතනිකායෙ ඛනිසංඝභතං - නකුලපිතුචග්ගො [1. 1. 1. 11]

සඛ්ඛාර අභතතා -පෙ- විඤ්ඤාණං අභතතං අතීතානාගතං, කො පන වාදෙ පච්චුප්පත්තං. එවං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො අතීතස්මිං විඤ්ඤාණස්මිං අනපෙඛො භොති, අනාගතං විඤ්ඤාණං නාභිතඤ්ඤාති, පච්චුප්පත්තං විඤ්ඤාණං නිබ්බිදාය විරහාග නිරොධාග පථිපතො භොතිති.

නකුලපිතුචග්ගො සමමො

තසුඤ්ඤානං :

නකුලපිතා දෙවදහා දොපි භාලිඤ්ඤාති ව සමාඛි පථිසල්ලානං උපාදාපරිත්තස්සනා දුඛෙ අතීතානාගතා තීණී වග්ගො තෙන පච්චිවති.

2. අනිච්චගෙහා

1. 1. 2. 1.

අනිච්ච සුත්තං

12. සාවච්චියං-

රූපං භික්ඛවෙ අනිච්චං, වෙදනා අනිච්චා, සඤ්ඤා අනිච්චා, සංඛාරා අනිච්චා, විඤ්ඤාණං අනිච්චං. එවං පස්සං භික්ඛවෙ, සුත්ථා අරියසාවකො රූපස්මිලපි නිබ්බිද්දතී, වෙදනාස්මිලපි නිබ්බිද්දතී, සඤ්ඤාස්මිලපි නිබ්බිද්දතී, සංඛාරස්මිලපි නිබ්බිද්දතී, විඤ්ඤාණස්මිලපි නිබ්බිද්දතී. නිබ්බිද්දං විරජ්ජතී, විරාගා විමුච්චතී, විමුච්චතස්මීං විමුච්චතමිතී ඤාණං හොති : ඛිණා ජාතී වුසිතං චුත්ථවරියං කතං කරණීයං නාපරං ඉත්ථතතායාති පජානාතීති.

1. 1. 2. 2.

දුක්ඛ සුත්තං

13. සාවච්චියං-

රූපං භික්ඛවෙ දුක්ඛං, වෙදනා දුක්ඛා, සඤ්ඤා දුක්ඛා සංඛාරා දුක්ඛා, විඤ්ඤාණං දුක්ඛං. එවං පස්සං භික්ඛවෙ, -පෙ- නාපරං ඉත්ථතතායාති පජානාතීති.

1. 1. 2. 3.

අනන්ත සුත්තං

14. සාවච්චියං-

රූපං භික්ඛවෙ අනන්තා, වෙදනා අනන්තා, සඤ්ඤා අනන්තා, සංඛාරා අනන්තා, විඤ්ඤාණං අනන්තා. එවං පස්සං භික්ඛවෙ -පෙ- නාපරං ඉත්ථතතායාති පජානාතීති.

1. 1. 2. 4.

යදනිච්ච සුත්තං

15. සාවච්චියං-

රූපං භික්ඛවෙ අනිච්චං, යදනිච්චං තං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තදනන්තා, යදනන්තා තං “නෙතං මම නෙසො”භමස්මි, න මෙතො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මසාඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

වේදනා අතීච්චා-පෙ-සඤ්ඤා අතීච්චා-පෙ-සඤ්ඤා අතීච්චා-පෙ-විඤ්ඤාණං අතීච්චං, සදනීච්චං තං දුක්ඛං, සං දුක්ඛං තදනතතා, සදනතතා තං “නෙතං මම, නෙසො ‘භමසමී, න මෙසො අත්තා”ති ඵචමෙතං සථා භුතං සම්මපපඤ්ඤාය දඬ්ඛ්ඛං.

ඵචං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො රූපසම්මපි තිබ්බිඤ්ඤී, -පෙ- නාපරං ඉත්තතායාති පජානාතීති.

1. 1. 2. 5.

යංදුක්ඛ සුභතං

16. සාවච්චීයං-

රූපං භික්ඛවෙ දුක්ඛං. සං දුක්ඛං තදනතතා, සදනතතා තං ‘නෙතං මම, නෙසො ‘භමසමී, න මෙසො අත්තා’ති ඵචමෙතං සථාභුතං සම්මපපඤ්ඤාය දඬ්ඛ්ඛං. වේදනා දුක්ඛා -පෙ- සඤ්ඤා දුක්ඛා -පෙ- සඤ්ඤා දුක්ඛා -පෙ- විඤ්ඤාණං දුක්ඛං. සං දුක්ඛං තදනතතා, සදනතතා තං “නෙතං මම, නෙසො ‘භමසමී, න මෙසො අත්තා’ති ඵචමෙතං සථාභුතං සම්මපපඤ්ඤාය දඬ්ඛ්ඛං.

ඵචං පස්සං භික්ඛවෙ -පෙ- නාපරං ඉත්තතායාති පජානාතීති.

1. 1. 2. 6.

යදනතත සුභතං

17. සාවච්චීයං-

රූපං භික්ඛවෙ අනතතා සදනතතා තං “නෙතං මම නෙසො ‘භමසමී, න මෙසො අත්තා’ති ඵචමෙතං සථාභුතං සම්මපපඤ්ඤාය දඬ්ඛ්ඛං. වේදනා අනතතා -පෙ- සඤ්ඤා අනතතා -පෙ- සඤ්ඤා අනතතා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනතතා, සදනතතා තං “නෙතං මම, නෙසො ‘භමසමී, න මෙ සො අත්තා’ති ඵචමෙතං සථාභුතං සම්මපපඤ්ඤාය දඬ්ඛ්ඛං.

ඵචං පස්සං භික්ඛවෙ, -පෙ- නාපරං ඉත්තතායාති පජානාතීති

1. 1. 2. 7.

පඨම හෙතු සුභතං

18. සාවච්චීයං-

රූපං භික්ඛවෙ අතීච්චං. යොපි හෙතු යොපි පච්චයො රූපස්ස උපපාදය, සොපි අතීච්චො. අතීච්චසම්භුතං භික්ඛවෙ, රූපං කුතො තීච්චං භවිස්සති වේදනා අතීච්චා. -පෙ- සඤ්ඤා අතීච්චා -පෙ- සඤ්ඤා අතීච්චා -පෙ- විඤ්ඤාණං අතීච්චං, යොපි හෙතු යොපි පච්චයො විඤ්ඤාණස්ස උපපාදය, සොපි අතීච්චො. අතීච්චසම්භුතං භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං කුතො තීච්චං භවිස්සති.

ඵචං පස්සං භික්ඛවෙ -පෙ- නාපරං ඉත්තතායාති පජානාතීති.

1. 1. 2. 8.

දුකිය හෙතු සුක්තං

19. සංවජජීයං--

රූපං භික්ඛවෙ, දුක්ඛං. යොපි හෙතු යොපි පච්චයො රූපස්ස උප්පාදාය සොපි දුක්ඛො. දුක්ඛසම්මුතං භික්ඛවෙ, රූපං, කුතො සුඛං භවිස්සති. වෙදනා දුක්ඛා -පෙ- සඤ්ඤා දුක්ඛා -පෙ- සංඛාරා දුක්ඛා -පෙ- විඤ්ඤාණං දුක්ඛං. යොපි හෙතු යොපි පච්චයො විඤ්ඤාණස්ස උප්පාදාය සොපි දුක්ඛො දුක්ඛසම්මුතං භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං. කුතො සුඛං භවිස්සති.

එවං පස්සං භික්ඛවෙ -පෙ- නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාතිති.

1. 1. 2. 9.

තතිය හෙතු සුක්තං

20. සංවජජීයං--

රූපං භික්ඛවෙ, අනත්තා. යොපි හෙතු යොපි පච්චයො රූපස්ස උප්පාදාය සොපි අනත්තා. අනත්තසම්මුතං භික්ඛවෙ රූපං, කුතො අත්තා භවිස්සති. වෙදනා අනත්තා -පෙ- සඤ්ඤා අනත්තා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- අනත්තා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනත්තා. යොපි හෙතු යොපි පච්චයො විඤ්ඤාණස්ස උප්පාදාය සොපි අනත්තා. අනත්තසම්මුතං භික්ඛවෙ විඤ්ඤාණං. කුතො අත්තා භවිස්සති.

එවං පස්සං භික්ඛවෙ, සුත්ථා අරියසාමකො රූපසම්මපි නිබ්බිජ්ඣති, වෙදනායපි නිබ්බිජ්ඣති, සඤ්ඤායපි නිබ්බිජ්ඣති, සංඛාරෙසුපි නිබ්බිජ්ඣති, විඤ්ඤාණසම්මපි නිබ්බිජ්ඣති. නිබ්බිජ්ඣං විරජ්ජති, විරූභා විමුච්චති, විමුක්තසම්මං විමුක්තමිති ඤාණං භොති. ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාතිති.

1. 1. 2. 10.

ආනන්ද සුක්තං

21. සංවජජීයං--

අඨ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ යෙන භගවො තෙනුපසංඛතී උපසංඛතීති භගවන්තං අභිවාදෙති ඵකමන්තං තිසිදි. ඵකමන්තං තිසිතො ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවන්තං ඵතදවොච :

තිරෙධො තිරෙධොති භනො වුච්චති, කතමෙසානං ඛො භනො ඛමානං තිරොධා තිරොධොති වුච්චති ?

රූපං ඛො ආනන්ද, අනිච්චං, සංඛිතං පච්චිකම්මප්පනං ඛයධම්මං වයධම්මං විරුගධම්මං නිරුධධම්මං. තස්ස නිරෝධා නිරුධොති චූච්චති, වේදනා අනිච්චා -පෙ- තස්සා නිරුධා නිරුධොති චූච්චති. සන්ද්දා අනිච්චා -පෙ- තස්සා නිරුධා නිරුධොති චූච්චති සංඛාරා අනිච්චා -පෙ- තෙසං නිරුධා නිරුධොති චූච්චති, විස්සුද්දණං අනිච්චං සංඛිතං පච්චිකම්මප්පනං ඛයධම්මං වයධම්මං විරුගධම්මං නිරුධධම්මං, තස්ස නිරෝධා නිරුධොති චූච්චති.

ඉමෙසං ඛො ආනන්ද ඛම්මානං නිරෝධා නිරුධොති චූච්චති

අනිච්චමග්ගො දුතීයො.

තස්සදුතං :

අනිච්චං දුක්ඛං අනත්තා සදනිච්චාපරෙ තයො
හෙතුනාපි තයො චූතතා ආනන්දෙන දුරිතො වග්ගො.

3. භාරවගෙහා

1. 1. 3. 1.

භාර සුතනං

සාවජජීයං-

භාරඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි භාරභාරඤ්ඤා, භාරාදානඤ්ඤා, භාරනිකෙඛපනඤ්ඤා. තං සුඤ්ඤාඨ -පෙ- එතදවොච :

කතමො ච භික්ඛවෙ භාරො : පඤ්ඤාපාදානකකඤ්ඤානිස්ස වචනීයං. කතමෙ පඤ්ඤා : රාජපාදානකකඤ්ඤා වෙදනුපාදානකකඤ්ඤා සඤ්ඤා-පාදානකකඤ්ඤා සඤ්ඤාපාදානකකඤ්ඤා විඤ්ඤාඤ්ඤාපාදානකකඤ්ඤා. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ භාරෙ.

කතමො ච භික්ඛවෙ භාරභාරෙ : සුඤ්ඤාලොකිස්ස වචනීයං, යො'යං අයස්ස ඵචනනාමො ඵචංගොභෙතා, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, භාරභාරෙ.

කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භාරාදානං : යායං තණ්හා පොනොභවිකා නන්දිගසභගතා නත්ත නත්තාභිනන්දිති සෙය්‍යපීදං : කාමතණ්හා භව-තණ්හා විභවතණ්හා. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ භාරාදානං.

කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ භාරනිකෙඛපනං : යො තස්සායෙව තණ්හාය අසෙසවිරාගනිරොධො චාභො පචිතිස්සඤ්ඤා ඉති අනාලයො. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ භාරනිකෙඛපනනති.

ඉදමවොච භගවා ඉදං චිත්තා සුභකො අථාපරං එතදවොච සත්ථා :

1. භාරා භවෙ පඤ්ඤාකකඤ්ඤා භාරභාරො ච සුඤ්ඤාලො, භාරාදානං දුඛං¹ ලොකෙ භාරනිකෙඛපනං සුඛං.
2. නිකඛිපිත්තා භාරං භාරං අඤ්ඤං භාරං අනාදිස, සමුලං තණ්හං අඛුඤ්ඤා නිවිජාතො පරිනිබ්බුතො.

1. 1. 3. 2.

පරිඤ්ඤා සුතනං

23. සාවජජීයං-

පරිඤ්ඤායෙස ච භික්ඛවෙ ධම්මෙ දෙසිස්සාමි පරිඤ්ඤාඤ්ඤා, තං සුඤ්ඤාඨ -පෙ-

1. දුකඛං - සිඉ. මජ්ඣං,

කතමෙ ච භික්ඛවෙ පරිඤ්ඤායො: ධම්මා :

රූපං භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤායො: ධම්මො, වේදනා පරිඤ්ඤායො: ධම්මො, සඤ්ඤා පරිඤ්ඤායො: ධම්මො, සංඛාරා පරිඤ්ඤායො: ධම්මො, විඤ්ඤාණං පරිඤ්ඤායො: ධම්මො. ඉමෙ වුච්චන්ති භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤායො: ධම්මා.

කතමා ච භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤා :

යො භික්ඛවෙ රුහකකියො දෙසකකියො මොහකකියො. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පරිඤ්ඤාති

1. 1. 3. 3.

අභිජාන සුතතං

24. සාවච්චීයං-

රූපං භික්ඛවෙ, අනභිජානං අපරිජානං අවිරාජයං අපජහං අභබ්බො දුක්ඛකකියාය. වේදනං අනභිජානං -පෙ- සඤ්ඤාං අනභිජානං -පෙ- සංඛාරෙ අනභිජානං -පෙ- විඤ්ඤාණං අනභිජානං අපරිජානං අවිරාජයං අපජහං අභබ්බො දුක්ඛකකියාය.

රූපඤ්ඤා ඛො භික්ඛවෙ, අභිජානං පරිජානං විරාජයං පජහං භබ්බො දුක්ඛකකියාය. වේදනං අභිජානං -පෙ- සඤ්ඤාං අභිජානං -පෙ- සංඛාරෙ අභිජානං -පෙ- විඤ්ඤාණං අභිජානං පරිජානං විරාජයං පජහං භබ්බො දුක්ඛකකියාති.

1. 1. 3. 4.

ජන්දරාග සුතතං

25. සාවච්චීයං-

යො භික්ඛවෙ, රූපයම් ජන්දරාගො, තං පජහථ, එවං තං රූපං පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නාමුලං තාලාවඤ්ඤාකතං අනභාවකතං අයතිං අනුප්පාදධම්මං.

යො වේදනාය ජන්දරාගො තං පජහථ, එවං සා වේදනා පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නාමුලා තාලාවඤ්ඤාකතා අනභාවකතා අයතිං අනුප්පාදධම්මා.

යො සඤ්ඤාය ජන්දරාගො තං පජහථ -පෙ- යො සංඛාරෙසු ජන්දරාගො තං පජහථ, එවං තෙ සංඛාරා පභිනං භවිස්සන්ති උච්ඡින්නාමුලා තාලාවඤ්ඤාකතා අනභාවකතා අයතිං අනුප්පාදධම්මා.

යො විඤ්ඤාණයම් ජන්දරාගො තං පජහථ, එවං තං විඤ්ඤාණං පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නාමුලං තාලාවඤ්ඤාකතං අනභාවකතං අයතිං අනුප්පාදධම්මන්ති.

1. 1. 3. 5.

පඨම අසසාද සුත්තං

26. සංවජචීයං-

පුබ්බෙව මෙ භික්ඛවෙ, සඛෙබ්බාධා අනභිසම්මුඤ්ඤායා බොධිසත්තයොව සතො ඵ්ඤ්ඤායොසි :

කො ඤු ඛො රූපස්ස අස්සාදෙ, කො ආදීනවො, කිං නිස්සරණං : කො වෙදනං -පෙ- කො සඤ්ඤායං -පෙ- කො සඛිංඤ්ඤායං -පෙ- කො විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදෙ, කො ආදීනවො කිං නිස්සරණනති :

තස්ස මස්සං භික්ඛවෙ ඵ්ඤ්ඤායොසි : යං ඛො රූපං පච්චිට්ඨ උපපජ්ඣති සුඛං සොමනස්සං, අයං රූපස්ස අස්සාදෙ. යං රූපං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, අයං රූපස්ස ආදීනවො, යො රූපස්මිං ඡන්දරුගච්ඤායො ඡන්දරුගපපභානං, ඉදං රූපස්ස නිස්සරණං.

යං වෙදනං පච්චිට්ඨ -පෙ- යං සඤ්ඤායං පච්චිට්ඨ -පෙ- යං සඛිංඤ්ඤායං පච්චිට්ඨ උපපජ්ඣති සුඛං සොමනස්සං, අයං සඛිංඤ්ඤායං අස්සාදෙ, යෙ සඛිංඤ්ඤා අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මා, අයං සඛිංඤ්ඤායං ආදීනවො, යො සඛිංඤ්ඤායං ඡන්දරුගච්ඤායො ඡන්දරුගපපභානං, ඉදං සඛිංඤ්ඤායං නිස්සරණං.

යං විඤ්ඤාණං පච්චිට්ඨ උපපජ්ඣති සුඛං සොමනස්සං, අයං විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදෙ. යං විඤ්ඤාණං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, අයං විඤ්ඤාණස්ස ආදීනවො. යො විඤ්ඤාණස්මිං ඡන්දරුගච්ඤායො ඡන්දරුගපපභානං ඉදං විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං.

යාවඤ්චිඤ්ඤායො භික්ඛවෙ ඉමෙසං පඤ්චත්තං උපාදානකකිංචානං ඵචං අස්සාදඤ්ඤා අස්සාදතො ආදීනවඤ්ඤා ආදීනවතො නිස්සරණඤ්ඤා නිස්සරණතො යථාභුතං න අබ්භඤ්ඤායො, නෙවිතාචාහං භික්ඛවෙ, සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුග්ගකෙ සස්සමණ්ඩ්‍රාග්ගඤ්ඤායො පජාය සදෙවමනුස්සාය අනුතතරං සම්මායමොධං අභිසම්මුඤ්ඤායො පච්චිඤ්ඤායො.

යතොච ඛො'හං භික්ඛවෙ, ඉමෙසං පඤ්චත්තං උපාදානකකිංචානං ඵචං අස්සාදඤ්ඤා අස්සාදතො ආදීනවඤ්ඤා ආදීනවතො නිස්සරණඤ්ඤා නිස්සරණතො යථාභුතං අබ්භඤ්ඤායො, අථාහං භික්ඛවෙ, සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුග්ගකෙ සස්සමණ්ඩ්‍රාග්ගඤ්ඤායො පජාය සදෙවමනුස්සාය අනුතතරං සම්මායමොධං අභිසම්මුඤ්ඤායො පච්චිඤ්ඤායො. ඤ්ඤාණඤ්ඤා පන මෙ දස්සනං උදපාදි, අකුපා මෙ වෙතො විමුග්ගති, අයමනතිමා ජාති නජීදති පුහබ්භවොති.

1. අභිසම්මුඤ්ඤායො - සිමු.

1. 1. 3. 6.

දුතිය අසසාද පුත්තං

27. සාවජීයං-

රූපසාහං භික්ඛවෙ, අසාදපරියෙසනං අවරිං, යො රූපසා අසාදෙ තදජ්ඣගමං, යාවතා රූපසා අසාදෙ පඤ්ඤාය මෙ සො සුද්ධෙය්‍යා. රූපසාහං භික්ඛවෙ, ආදීනවපරියෙසනං අවරිං, යො රූපසා ආදීනවො තදජ්ඣගමං, යාවතා රූපසා ආදීනවො පඤ්ඤාය මෙ සො සුද්ධෙය්‍යා, රූපසාහං භික්ඛවෙ, නිසාරණපරියෙසනං අවරිං. යං රූපසා නිසාරණං තදජ්ඣගමං, යාවතා රූපසා නිසාරණං පඤ්ඤාය මෙ තං සුද්ධෙය්‍යා.

වෙදනායාහං භික්ඛවෙ, අසාදපරියෙසනං අවරිං. -පෙ- සඤ්ඤායාහං භික්ඛවෙ, අසාදපරියෙසනං අවරිං. -පෙ- සබ්බාදිනාහං භික්ඛවෙ, අසාදපරියෙසනං අවරිං. -පෙ- විඤ්ඤාණසාහං භික්ඛවෙ, අසාද- පරියෙසනං අවරිං, යො විඤ්ඤාණසා අසාදෙ තදජ්ඣගමං, යාවතා විඤ්ඤාණසා අසාදෙ පඤ්ඤාය මෙ සො සුද්ධෙය්‍යා, විඤ්ඤාණසාහං භික්ඛවෙ, ආදීනවපරියෙසනං අවරිං, යො විඤ්ඤාණසා ආදීනවො තදජ්ඣගමං. යාවතා විඤ්ඤාණසා ආදීනවො පඤ්ඤාය මෙ සො සුද්ධෙය්‍යා. විඤ්ඤාණසාහං භික්ඛවෙ, නිසාරණපරියෙසනං අවරිං. යං විඤ්ඤාණසා නිසාරණං තදජ්ඣගමං, යාවතා විඤ්ඤාණසා නිසාරණං පඤ්ඤාය මෙ තං සුද්ධෙය්‍යා.

යාවකීවඤ්ඤාහං භික්ඛවෙ, ඉමෙසං පඤ්ඤානං උපාදානකකිකිනං අසාදඤ්ඤා අසාදනො ආදීනවඤ්ඤා ආදීනවනො නිසාරණඤ්ඤා නිසාරණනො යථාභුතං නාබහඤ්ඤායිං. නෙවතාචාහං භික්ඛවෙ, සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුගමකෙ සසාමණමුගමණීයං පජාය සදෙවමනුසාරං අනුත්තරං සමමාසවෙය්‍යායිං අභිසම්බුද්ධොති පච්චඤ්ඤායිං.

යනො ච බොහං භික්ඛවෙ, ඉමෙසං පඤ්ඤානං උපාදානකකිකිනං ඵලං අසාදඤ්ඤා අසාදනො ආදීනවඤ්ඤා ආදීනවනො නිසාරණඤ්ඤා නිසාරණනො යථාභුතං අබහඤ්ඤායිං. අථාහං භික්ඛවෙ, සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුගමකෙ සසාමණමුගමණීයං පජාය සදෙවමනුසාරං අනුත්තරං සමමාසවෙය්‍යායිං අභිසම්බුද්ධොති පච්චඤ්ඤායිං. ඤ්ඤාඤ්ඤා පන මෙ දසනං උදපාදි, අකුපා මෙ වෙගොවිමුත්ති අයමත්තිමි; ජාති, නඤ්ඤාති පුත්තමාවොති.

1. 1. 3. 7.

තතිය අසසාද පුත්තං

සාවජීයං-

නො වෙදං භික්ඛවෙ, රූපසා අසාදෙ අභවිසා, නසිදං සත්තා රූපසමිං සාරජ්ජ්‍යං, යසමා ච බො භික්ඛවෙ, අභි රූපසා අසාදෙ, තසමා සත්තා රූපසමිං සාරජ්ජනාති.

නො වෙදං භික්ඛවෙ, රූපස්ස ආදීනවො අභවිස්ස, නසිදං සත්තා රූපස්මිං නිබ්බිජ්ඤය්‍යං. යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ, අපී රූපස්ස ආදීනවො, තස්මා සත්තා රූපස්මිං නිබ්බිජ්ඤනති.

නො වෙදං භික්ඛවෙ, රූපස්ස නිස්සරණං අභවිස්ස, නසිදං සත්තා රූපස්මා නිස්සරෙය්‍යං. යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ, අපී රූපස්ස නිස්සරණං, තස්මා සත්තා රූපස්මා නිස්සරනති.

නො වෙදං භික්ඛවෙ, වෙදනාය අස්සාදෙ අභවිස්ස -පෙ- නො වෙදං භික්ඛවෙ, සඤ්ඤාය අස්සාදෙ අභවිස්ස -පෙ- නො වෙදං භික්ඛවෙ, සඛ්ඛාරානං අස්සාදෙ අභවිස්ස -පෙ- නො වෙදං භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදෙ අභවිස්ස, නසිදං සත්තා විඤ්ඤාණස්මිං සාරජ්ජය්‍යං. යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ, අපී විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදෙ, තස්මා සත්තා විඤ්ඤාණස්මිං සාරජ්ජනති.

නො වෙදං භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණස්ස ආදීනවො අභවිස්ස, නසිදං සත්තා විඤ්ඤාණස්මිං නිබ්බිජ්ඤය්‍යං. යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ, අපී විඤ්ඤාණස්ස ආදීනවො, තස්මා සත්තා විඤ්ඤාණස්මිං නිබ්බිජ්ඤනති.

නො වෙදං භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං අභවිස්ස, නසිදං සත්තා විඤ්ඤාණස්මා නිස්සරෙය්‍යං, යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ, අපී විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං, තස්මා සත්තා විඤ්ඤාණස්මා නිස්සරනති.

යාච්ඡීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සත්තා ඉමෙසං පඤ්ඤානං උපාදානකඛනිචං අස්සාදඤ්ඤා අස්සාදනො ආදීනවඤ්ඤා ආදීනවනො නිස්සරණඤ්ඤා නිස්සරණනො යථාභුතං නාබ්බඤ්ඤංසු, නෙව තාච භික්ඛවෙ, සත්තා සදෙවකා ලොකා සමාරකා සමුභමකා සස්සමණ්ට්ඨාහමණී පජා සදෙවමනුස්සා නිස්සටා විසඤ්ඤානතා විපපමුභතා විමරියාදීක්ඛනෙහ වේතසා විහරිංසු.

යනොච ඛො භික්ඛවෙ, සත්තා ඉමෙසං පඤ්ඤානං උපාදානකඛනිචං අස්සාදඤ්ඤා අස්සාදනො ආදීනවඤ්ඤා ආදීනවනො නිස්සරණඤ්ඤා නිස්සරණනො යථාභුතං අබ්බඤ්ඤංසු, අථ ඛො භික්ඛවෙ, සත්තා සදෙවකා ලොකා සමාරකා සමුභමකා සස්සමණ්ට්ඨාහමණී පජා සදෙවමනුස්සා නිස්සටා විසඤ්ඤානතා විපපමුභතා විමරියාදීක්ඛනෙහ වේතසා විහරනතීති.

1. 1. 3. 8.

අභිනාන්තං සුභතං

29. සාවජජීයං--

යො භික්ඛවෙ, රූපං අභිනන්ති, දුක්ඛං සො අභිනන්ති, යො දුක්ඛං අභිනන්ති අපරිමුභෙතො සො දුක්ඛස්මාති වදාමි. යො වෙදනං අභිනන්ති -පෙ- යො සඤ්ඤං අභිනන්ති -පෙ- යො සඛ්ඛාරෙ අභිනන්ති -පෙ- යො විඤ්ඤාණං අභිනන්ති සො දුක්ඛං අභිනන්ති, යො දුක්ඛං අභිනන්ති අපරිමුභෙතො සො දුක්ඛස්මාති වදාමි.

යො ච ඛො භික්ඛවෙ, රූපං නාභිනන්දනී, දුක්ඛං සො නාභිනන්දනී, යො දුක්ඛං නාභිනන්දනී පරිමුභෙතො සො දුක්ඛස්මාති වදමි. යො වෙදනං නාභිනන්දනී -පෙ- යො සඤ්ඤං නාභිනන්දනී -පෙ- යො සඛ්ඛාරෙ නාභිනන්දනී, -පෙ- යො විඤ්ඤණං නාභිනන්දනී දුක්ඛං සො නාභිනන්දනී, යො දුක්ඛං නාභිනන්දනී පරිමුභෙතො සො දුක්ඛස්මාති වදමිති.

1. 1. 3. 9.

උපපාද සුතතං

30. සාවජ්ඣියං-

යො භික්ඛවෙ, රූපස්ස උපපාදො ඩීති අභිනිබ්බතති පාතුභාවො, දුක්ඛස්සෙසො උපපාදො රෙගානං ඩීති ජරමරණස්ස පාතුභාවො. යො වෙදනාය උපපාදො -පෙ- යො සඤ්ඤාය උපපාදො -පෙ- යො සඛ්ඛාරනං උපපාදො -පෙ- යො විඤ්ඤණස්ස උපපාදො ඩීති අභිනිබ්බතති පාතුභාවො, දුක්ඛස්සෙසො උපපාදො රෙගානං ඩීති ජරමරණස්ස පාතුභාවො.

යො ච ඛො භික්ඛවෙ, රූපස්ස නිරේධො චූපසමො අත්ථගමො, දුක්ඛස්සෙසො නිරේධො රෙගානං චූපසමො ජරමරණස්ස අත්ථගමො. යො වෙදනාය නිරේධො -පෙ- යො සඤ්ඤාය නිරේධො -පෙ- යො සඛ්ඛාරනං නිරේධො -පෙ- යො විඤ්ඤණස්ස නිරේධො චූපසමො අත්ථගමො, දුක්ඛස්සෙසො නිරේධො රෙගානං චූපසමො ජරමරණස්ස අත්ථගමොති.

1. 1. 3. 10.

අසමුල සුතතං

31. සාවජ්ඣියං-

අභඤ්ච ඛො භික්ඛවෙ, දෙසිය්සාමි, අසමුලඤ්ච. ඩං සුඤ්ච -පෙ-

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ අභං :

රූපං භික්ඛවෙ, අභං, වෙදනා අභං, සඤ්ඤා අභං, සඛ්ඛාර අභං, විඤ්ඤණං අභං. ඉදං මුච්චති භික්ඛවෙ, අභං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, අසමුලං :

යායං තණ්හා පොනොගවිකා නන්දිරගගගතා තනුතත්තාභිනන්දනී, සෙය්සපීදං : කාමතණ්හා, භවතණ්හා, විභවතණ්හා. ඉදං චූච්චති භික්ඛවෙ, අසමුලනති.

1. අත්ථගමො - සිමු. මජ්ඣං

1. 1. 3. 11.

පහඛග්ග සුතතං

32. සාවච්ඡීයං-

පහඛග්ගඤ්ච වො ඛො භික්ඛවො, දෙසිඤ්ඤාමි අපහඛග්ගඤ්ච. නං සුඤ්ඤාථ.
- පෙ -

කීඤ්ච භික්ඛවො, පහඛග්ග, කීං අපහඛග්ග :

රූපං භික්ඛවො, පහඛග්ග, යො තස්ස නිරේඛො චූපසමො අත්ථගිතමො.
ඉදං අපහඛග්ග. වෙදනා පහඛග්ග, යො තස්ස නිරේඛො චූපසමො
අත්ථගිතමො ඉදං අපහඛග්ග. සඤ්ඤා පහඛග්ග, යො තස්ස නිරේඛො
චූපසමො අත්ථගිතමො, ඉදං අපහඛග්ග, සඤ්ඤා පහඛග්ග, යො තෙසං
නිරේඛො චූපසමො අත්ථගිතමො ඉදං අපහඛග්ග. විඤ්ඤාණං පහඛග්ග,
යො තස්ස නිරේඛො චූපසමො අත්ථගිතමො ඉදං අපහඛග්ගති.

භාරවග්ගො තිතිඤ්ඤො.

තස්ස අද්දනං :

භාරං පරිඤ්ඤාං අභිජානං ඡන්දරගෙන තයො ච අඤ්ඤාද
අභිනන්දන ච උප්පාදො අභමුලං පහඛග්ග වාති.

4. නතුමහාක වගෙහා

1. 1. 4. 1.

පටම නතුමහාක සුතතං

83. සාවජ්ජියං-

තනු ඛො භගව්‍යා භික්ඛු ආමනෙතසි 'භික්ඛවො'ති, 'භද්දනෙත'ති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චසොොසුං. භගව්‍යා ඵතදවොච.

යං භික්ඛවෙ, න තුමාහං තං පජ්ඣඵ, තං වො පභිනං හිතාය සුඛාය භවිස්සති.

කිංඤ්ච භික්ඛවෙ, න තුමාහං :

රූපං භික්ඛවෙ, න තුමාහං තං පජ්ඣඵ. තං වො පභිනං හිතාය සුඛාය භවිස්සති. වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරං -පෙ- විඤ්ඤාණං න තුමාහං, තං පජ්ඣඵ. තං වො පභිනං හිතාය සුඛාය භවිස්සතිති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ යං ඉමස්මිං ජේතවනෙ තිණකට්ඨසාඛාපලාතං තං ජනො භරෙය්‍ය වා ඛභෙය්‍ය වා යථාපච්චයං වා කරෙය්‍ය, අපිනු තුමාහං ඵචමස්ස : "අවෙහ ජනො හරතී වා ඛහතී වා යථාපච්චයං වා කරෙති"ති.

නො භෙතිං භනෙත.

තං කිස්ස භෙතු?

හ භි නො ඵතං භනෙත, අත්තා වා අත්තනීයං වාති.

ඵචමෙච ඛො භික්ඛවෙ, රූපං න තුමාහං, තං පජ්ඣඵ. තං වො පභිනං හිතාය සුඛාය භවිස්සති. වෙදනා න තුමාහං -පෙ- සඤ්ඤා න තුමාහං -පෙ- සඛ්ඛාරං න තුමාහං -පෙ- විඤ්ඤාණං න තුමාහං, තං පජ්ඣඵ. තං වො පභිනං හිතාය සුඛාය භවිස්සතිති.

1. 1. 4. 2.

දුතිය නතුමහාක සුතතං

84. සාවජ්ජියං-

යං භික්ඛවෙ, න තුමාහං තං පජ්ඣඵ, තං වො පභිනං හිතාය සුඛාය භවිස්සති.

කිසිදු භික්ෂුවෙහි, නිකායානුකූල :

රූපං භික්ෂුවෙහි, නිකායානුකූලං නං පඤ්ඤා, නං වෙදනං පඤ්ඤා භික්ෂුකං සුඛං භවිසස්සී, වෙදනං නිකායානුකූලං -පෙ- සඤ්ඤා නිකායානුකූලං -පෙ- සඤ්ඤා නිකායානුකූලං -පෙ- විඤ්ඤාණං නිකායානුකූලං නං පඤ්ඤා නං වෙදනං පඤ්ඤා භික්ෂුකං සුඛං භවිසස්සී.

සං භික්ෂුවෙහි, නිකායානුකූලං නං පඤ්ඤා, නං වෙදනං පඤ්ඤා භික්ෂුකං සුඛං භවිසස්සී.

1. 1. 4. 3.

පටම භික්ෂු සුතනං

85 සංවච්ඡේදං--

අපි බොහෝ දෙනෙකුගේ භික්ෂු සුතනං සුඛං භවිසස්සී, උප-සංඝයාගේ භවිසස්සී, භවිසස්සී අභිච්ඡාදනං ඵලං නිකායානුකූලං නිකායානුකූලං නිකායානුකූලං බොහෝ භික්ෂු භවිසස්සී ඵලං වෙදනං :

සං භික්ෂු මෙ භවෙහි, භවෙහි සඤ්ඤානං භවිසස්සී, දෙවෙදනං, සමභං භවිසස්සී, භවිසස්සී සුඛං ඵලං නිකායානුකූලං අපඤ්ඤානං ආනාපි පඤ්ඤානං විඤ්ඤාණං.

සං බොහෝ භික්ෂු, අනුසංඝී නිකායානුකූලං සඤ්ඤා, සං නිකායානුකූලං නිකායානුකූලං සඤ්ඤා, සං නිකායානුකූලං.

අනුසංඝී භවෙහි, අනුසංඝී සුඛං භවිසස්සී.

සං භවෙහි, පඤ්ඤා, මහං සඤ්ඤානං භවිසස්සී විඤ්ඤාණං අනුසංඝී ආනාපි?

රූපං වෙ භවෙහි, අනුසංඝී නිකායානුකූලං සඤ්ඤා, වෙදනං වෙ අනුසංඝී නිකායානුකූලං සඤ්ඤා, සඤ්ඤා වෙ අනුසංඝී නිකායානුකූලං සඤ්ඤා සඤ්ඤා වෙ අනුසංඝී නිකායානුකූලං සඤ්ඤා, විඤ්ඤාණං වෙ අනුසංඝී නිකායානුකූලං සඤ්ඤා.

රූපං වෙ භවෙහි, නිකායානුකූලං නිකායානුකූලං සඤ්ඤා, වෙදනං වෙ නිකායානුකූලං නිකායානුකූලං සඤ්ඤා වෙ නිකායානුකූලං නිකායානුකූලං සඤ්ඤා සඤ්ඤා වෙ නිකායානුකූලං නිකායානුකූලං සඤ්ඤා, විඤ්ඤාණං වෙ නිකායානුකූලං නිකායානුකූලං සඤ්ඤා, ඉමං බොහං භවෙහි, භවෙහි සඤ්ඤානං භවිසස්සී ඵලං විඤ්ඤාණං අනුසංඝී ආනාපි.

සං භවෙහි, සං භවෙහි භවෙහි, සං භවෙහි, මහං සඤ්ඤානං භවිසස්සී විඤ්ඤාණං අනුසංඝී ආනාපි, රූපං වෙ භවෙහි, අනුසංඝී නිකායානුකූලං සඤ්ඤා, වෙදනං වෙ -පෙ- සඤ්ඤා වෙ -පෙ- සඤ්ඤා වෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං වෙ අනුසංඝී නිකායානුකූලං සඤ්ඤා.

රූපං වෙ භික්ඛු, නානුසෙතී න තෙන සඛිං ගච්ඡති, වෙදනං වෙ -පෙ- සඤ්ඤං වෙ -පෙ- සඛිංරෙ වෙ -පෙ- විඤ්ඤං වෙ නානුසෙතී න තෙන සඛිං ගච්ඡති. ඉමස්ස ඛො භික්ඛු, මියා සඛිවිතෙතන භාසිතස්ස එවං විජාරෙන අජො: දට්ඨබ්බොති.

අඵ ඛො සො භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතා අනුමොදිතා: උට්ඨායාසනා භගවනතං අභිවාදෙතා: පදකඛිණං කතා: පකකාමි. අඵ ඛො තො භික්ඛු එකො: වුපකට්ඨා: අපමනෙතො: අතාපි පභිතතෙතො: විහරනෙතො: න චිරසොච යස්සජාය කුලපුත්තා: සම්මදෙව අභාරස්මා: අනභාරිතං පබ්බජනති, තදනුත්තරං බ්‍රහ්මචරිතපරියොසානං දිට්ඨම ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකතා: උපසම්පජ් විහාසි, ඛිණං ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරිතං කතං කරණීයං නාපරං ඉත්තතායාති අබ්භඤ්ඤාසි, අඤ්ඤාතරෙ ව පන සො භික්ඛු අරහතං අහොසීති.

1. 1. 4. 4.

දුතිය භික්ඛු සුත්තං

38. සාවජ්ඣයං :

අඵ ඛො: අඤ්ඤාතරෙ භික්ඛු යෙන භගවා: තෙකුපසඛිකමි -පෙ- එකමනතං නිසිනො: ඛො සො: භික්ඛු භගවනතං එතදවොච :

‘සාධු මෙ භනෙත භගවා: සඛිවිතෙතන ධම්මං දෙසෙතු, යමහං භගවතො: ධම්මං සුචා: එකො: වුපකට්ඨා: අපමනෙතො: අතාපි පභිතතෙතො: විහරෙය්‍යනති.

යං ඛො භික්ඛු, අනුසෙතී තං අනුමියති, යං අනුමියති තෙන සඛිං ගච්ඡති. යං නානුසෙතී න තං අනුමියති, යං නානුමියති න තෙන සඛිං ගච්ඡති.

අඤ්ඤාතං භගවා, අඤ්ඤාතං සුභතා:ති.

යථාකථං පන නං භික්ඛු මයා සඛිවිතෙතන භාසිතස්ස විජාරෙන අත්ථං අඤ්ඤාසීති ?

රූපං වෙ භනෙත අනුසෙතී තං අනුමියති, යං අනුමියති තෙන සඛිං ගච්ඡති වෙදනං වෙ අනුසෙතී -පෙ- සඤ්ඤං වෙ අනුසෙතී -පෙ- සඛිංරෙ වෙ අනුසෙතී -පෙ- විඤ්ඤං වෙ අනුසෙතී තං අනුමියති, යං අනුමියති තෙන සඛිං ගච්ඡති.

රූපං වෙ භනෙන, නානුසෙති න තං අනුමීයති, යං නානුමීයති න තෙන සඛිං ගච්ඡති, වේදනං වෙ නානුසෙති -පෙ- සඤ්ඤං වෙ නානුසෙති -පෙ- සඛිංරෙ වෙ නානුසෙති -පෙ- විඤ්ඤාණං වෙ නානුසෙති න තං අනුමීයති, යං නානුමීයති න තෙන සඛිං ගච්ඡති. ඉමිංඤ ඛො'හං භනෙන, භගවතා සම්බුද්ධෙන භසිතංඤ ඵලං වින්දාරෙන අත්ථං ආජානාමිති.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු ඛො නිං භික්ඛු මයා සම්බුද්ධෙන භසිතංඤ වින්දාරෙන අත්ථං ආජානාමි : රූපඤ්ඤෙ භික්ඛු, අනුසෙති තං අනුමීයති, යං අනුමීයති තෙන සඛිං ගච්ඡති. වේදනඤ්ඤෙ -පෙ- සඤ්ඤඤෙ -පෙ- සඛිංරෙ වෙ -පෙ- විඤ්ඤාණඤ්ඤෙ අනුසෙති, තං අනුමීයති. යං අනුමීයති, තෙන සඛිං ගච්ඡති.

රූපඤ්ඤෙ භික්ඛු, නානුසෙති, න තං අනුමීයති. යං නානුමීයති, න තෙන සඛිං ගච්ඡති, වේදනඤ්ඤෙ -පෙ- සඤ්ඤඤෙ -පෙ- සඛිංරෙ වෙ -පෙ- විඤ්ඤාණඤ්ඤෙ නානුසෙති, න තං අනුමීයති. යං නානුමීයති, න තෙන සඛිං ගච්ඡති, ඉමිංඤ ඛො භික්ඛු, මයා සම්බුද්ධෙන භසිතංඤ ඵලං වින්දාරෙන අත්ථං දට්ඨබ්බොති.

අථ ඛො ඤො භික්ඛු, භගවතො භසිතං අභිනන්දිතො අනුමොදිතො උට්ඨායාසනා භගවතං අභිවාදෙතො පදනම්ඤං භන්තො පක්ඛම්. අථ ඛො ඤො භික්ඛු ඵඤො වුපක්ඛවෙතො අපමනෙනා ආතාපි පභිතතෙනා විහරන්තො -පෙ- අඤ්ඤානරො ව පන ඤො භික්ඛු අරහතං අභොසිති.

1. 1. 4. 5.

පඤ්ඤා ආනන්ද සුතතං

87. ඤාචන්දිතං--

අථ ඛො ආයඤ්ඤා ආනන්දො යෙන භගවො තෙනුපසම්ඛම්, උපසම්ඛම්නො භගවතං අභිවාදෙතො ඵක්ඛමන්තං නීසිදි. ඵක්ඛමන්තං නීසිත්තං ඛො ආයඤ්ඤානං ආනන්දං භගවො ඵතදවොච :

සචෙ තං ආනන්ද, ඵලං පුච්චෙය්ඤ : භතමෙතං ආචුඤො ආනන්ද, ධම්මානං උපාදෙ පඤ්ඤායති, වයො පඤ්ඤායති, සීතංඤ අඤ්ඤාඵතං පඤ්ඤායති ති. ඵලං පුච්චො නිං ආනන්ද, කීන්ති බ්ඤාකරෙය්ඤාසිති?

සචෙ මං භනෙත, එවං පුච්චෙය්‍යං : කතමෙසං ආට්‍රිසො ආනන්ද, ධම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤඵතනං පඤ්ඤයති එවං පුච්චොහං භනෙත, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යං : රුපස්ස ඛො ආට්‍රිසො, උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤඵතනං පඤ්ඤයති, වේදනාය උප්පාදෙ -පෙ- සඤ්ඤය -පෙ- සඤ්ඤයං -පෙ- විඤ්ඤණස්ස උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤඵතනං පඤ්ඤයති, ඉමෙසං ඛො ආට්‍රිසො, ධම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤඵතනං පඤ්ඤයති, එවං පුච්චොහං භනෙත, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යන්ති.

සාධු සාධු ආනන්ද, රුපස්ස ඛො ආනන්ද, උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤඵතනං පඤ්ඤයති. වේදනාය -පෙ- සඤ්ඤයං -පෙ- සඤ්ඤයං -පෙ- විඤ්ඤණස්ස උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤඵතනං පඤ්ඤයති, ඉමෙතං ඛො ආනන්ද, ධම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤඵතනං පඤ්ඤයති. එවං පුච්චො නිං ආනන්ද, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යාසීති.

1. 1. 4. 6.

දුතිය ආනන්ද සුතතං

38. සංචජජීයං :

අඵ ඛො අගස්මා ආනන්දෙ යෙන භගවා තෙනුපසඛන්තම්. -පෙ- ඵකමන්තං නිසින්නං ඛො ආගස්මන්තං ආනන්දං භගවා එතදවොච :

සචෙ තං ආනන්ද, එවං පුච්චෙය්‍යං : “කතමෙසං ආට්‍රිසො ආනන්ද, ධම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤඵතනං පඤ්ඤයති, කතමෙසං ධම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤයස්සති, වයො පඤ්ඤයස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤඵතනං පඤ්ඤයස්සති, කතමෙසං ධම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤඵතනං පඤ්ඤයති. එවං පුච්චො නිං ආනන්ද, කිනති බ්‍යාකරෙය්‍යාසීති ?

සචෙ මං භනෙත, එවං පුච්චෙය්‍යං : කතමෙසං ආට්‍රිසො ආනන්ද, ධම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤඵතනං පඤ්ඤයති, කතමෙසං ධම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤයස්සති, වයො පඤ්ඤයස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤඵතනං පඤ්ඤයස්සති, කතමෙසං ආට්‍රිසො ආනන්ද, ධම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤඵතනං පඤ්ඤයති. එවං පුච්චො අහං භනෙත, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යං : යං ඛො ආට්‍රිසො, රුපං අතීතං නිරුඤ්ඤං විපරිණතං, තස්ස උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤඵතනං පඤ්ඤයති, යා වේදනා අතීතා නිරුඤ්ඤං විපරිණතා, තස්සා උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤඵතනං පඤ්ඤයති, යා සඤ්ඤ-පෙ-යෙ සඤ්ඤා ආතීතා නිරුඤ්ඤං විපරිණතා, තෙසං උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤඵතනං පඤ්ඤයති, යං විඤ්ඤණං අතීතං නිරුඤ්ඤං විපරිණතං, තස්ස උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤඵතනං පඤ්ඤයති, ඉමෙසං ඛො ආට්‍රිසො, ධම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤඵතනං පඤ්ඤයති.

යං ඛො ආච්ඡිසො, රූපං අජාතං අපාතූහුතං තස්ස උපාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වයො පඤ්ඤාසිස්සති සීතස්ස අඤ්ඤාඵතතං පඤ්ඤාසිස්සති. යා වේදනා -පෙ- යා සඤ්ඤා -පෙ- යෙ සඛ්ඛාරා -පෙ- යං විඤ්ඤාණං අජාතං අපාතූහුතං, තස්ස උපාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වයො පඤ්ඤාසිස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤාඵතතං පඤ්ඤාසිස්සති, ඉමෙසං ඛො ආච්ඡිසො ඛම්මානං උපාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති වයො පඤ්ඤාසිස්සති සීතානං අඤ්ඤාඵතතං පඤ්ඤාසිස්සති.

යං ඛො ආච්ඡිසො, රූපං ජාතං පාතූහුතං, තස්ස උපාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වයො පඤ්ඤාසිස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤාඵතතං පඤ්ඤාසිස්සති. යා වේදනා -පෙ- යා සඤ්ඤා -පෙ- යෙ සඛ්ඛාරා -පෙ- යං විඤ්ඤාණං ජාතං පාතූහුතං, තස්ස උපාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වයො පඤ්ඤාසිස්සති. සීතස්ස අඤ්ඤාඵතතං පඤ්ඤාසිස්සති. එවං පුට්ඨොතං භනෙත, එවං ඛ්‍යාතරෙය්‍යන්ති.

සාච්චි සාච්චි ආනන්ද, රූපං අභීතං නිරුඤ්චිං විපරිණතං, තස්ස උපාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වයො පඤ්ඤාසිස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤාඵතතං පඤ්ඤාසිස්සති, යා වේදනා -පෙ- යා සඤ්ඤා -පෙ- යෙ සඛ්ඛාරා -පෙ- යං විඤ්ඤාණං අභීතං නිරුඤ්චිං විපරිණතං, තස්ස උපාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වයො පඤ්ඤාසිස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤාඵතතං පඤ්ඤාසිස්සති, ඉමෙසං ඛො ආනන්ද, ඛම්මානං උපාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වයො පඤ්ඤාසිස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤාඵතතං පඤ්ඤාසිස්සති.

යං ඛො ආනන්ද, රූපං අජාතං අපාතූහුතං, තස්ස උපාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වයො පඤ්ඤාසිස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤාඵතතං පඤ්ඤාසිස්සති, යා වේදනා -පෙ- යා සඤ්ඤා -පෙ- යෙ සඛ්ඛාරා -පෙ- යං විඤ්ඤාණං අජාතං අපාතූහුතං, තස්ස උපාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වයො පඤ්ඤාසිස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤාඵතතං පඤ්ඤාසිස්සති. ඉමෙසං ඛො ආනන්ද, ඛම්මානං උපාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වයො පඤ්ඤාසිස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤාඵතතං පඤ්ඤාසිස්සති.

යං ඛො ආනන්ද, රූපං ජාතං පාතූහුතං, තස්ස උපාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වයො පඤ්ඤාසිස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤාඵතතං පඤ්ඤාසිස්සති. යා වේදනා -පෙ- යා සඤ්ඤා -පෙ- යෙ සඛ්ඛාරා -පෙ- යං විඤ්ඤාණං ජාතං පාතූහුතං, තස්ස උපාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වයො පඤ්ඤාසිස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤාඵතතං පඤ්ඤාසිස්සති. ඉමෙසං ඛො ආනන්ද, ඛම්මානං උපාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වයො පඤ්ඤාසිස්සති, සීතානං අඤ්ඤාඵතතං පඤ්ඤාසිස්සති. එවං පුට්ඨො තං ආනන්ද, එවං ඛ්‍යාතරෙය්‍යාසීති.

1. 1. 4. 7.

පට්ඨම අනුධම්ම පුත්තං

89. සංවජ්ඣයං :

ඛම්මානුඛම්මපට්ඨපත්තස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුහො අගමනුඛම්මො හොති.

යං රූපෙ නිබ්බිද්ධවුලො විහරෙය්‍ය, වේදනාය නිබ්බිද්ධවුලො විහරෙය්‍ය, සඤ්ඤාය නිබ්බිද්ධවුලො විහරෙය්‍ය, සඛ්ඛාරෙසු නිබ්බිද්ධ වුලො විහරෙය්‍ය, විඤ්ඤාණෙ නිබ්බිද්ධවුලො විහරෙය්‍ය,

සො රූපෙ නිබ්බිදුබහුලො විහරනො වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සඛ්බරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ නිබ්බිදුබහුලො විහරනො රූපං පරිජානාති, වෙදනං පරිජානාති, සඤ්ඤං පරිජානාති, සඛ්බාරෙ පරිජානාති, විඤ්ඤාණං පරිජානාති. සො රූපං පරිජානං වෙදනං පරිජානං සඤ්ඤං පරිජානං සඛ්බාරෙ පරිජානං විඤ්ඤාණං පරිජානං, පරිච්චවති රූපමහා, පරිච්චවති වෙදනාය, පරිච්චවති සඤ්ඤාය, පරිච්චවති සඛ්බාරෙති, පරිච්චවති විඤ්ඤාණමහා, පරිච්චවති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙති පරිදෙවෙති දුකෙති දොමනසොති උපායාසෙති. පරිච්චවති දුකකමාති වදමිති.

1. 1. 4. 8.

දුතිය අනුධම්ම සුතතං

40. සාවජ්ජිමං :

ධම්මානුධම්මපටිපත්තංග්ග භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අමමනුධම්මො හොති :

යං රූපෙ අතිව්වානුපය්සී විහරෙය්ස, වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සඛ්බාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ අතිව්වානුපය්සී විහරෙය්ස, සො රූපෙ අතිව්වානුපය්සී විහරනො වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සඛ්බාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ අතිව්වානුපය්සී විහරනො රූපං පරිජානාති, වෙදනං-පෙ-සඤ්ඤං-පෙ-සඛ්බාරෙ-පෙ-විඤ්ඤාණං පරිජානාති. සො රූපං පරිජානං වෙදනං-පෙ-සඤ්ඤං-ප-සඛ්බාරෙ-පෙ-විඤ්ඤාණං පරිජානං පරිච්චවති රූපමහා, පරිච්චවති වෙදනාය, පරිච්චවති සඤ්ඤාය, පරිච්චවති සඛ්බාරෙති. පරිච්චවති විඤ්ඤාණමහා, පරිච්චවති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙති පරිදෙවෙති දුකෙති දොමනසොති උපායාසෙති, පරිච්චවති දුකකමාති වදමිති.

1. 1. 4. 9.

තතිය අනුධම්ම සුතතං

41. සාවජ්ජිමං :

ධම්මානුධම්මපටිපත්තංග්ග භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අමමනුධම්මො හොති :

යං රූපෙ දුකඛානුපය්සී විහරෙය්ස, වෙදනාය-පෙ-සඤ්ඤාය-පෙ-සඛ්බාරෙසු-පෙ-විඤ්ඤාණෙ දුකඛානුපය්සී විහරෙය්ස, සො රූපෙ දුකඛානුපය්සී විහරනො වෙදනාය-පෙ-සඤ්ඤාය-පෙ-සඛ්බාරෙසු-පෙ-විඤ්ඤාණෙ දුකඛානුපය්සී විහරනො රූපං පරිජානාති වෙදනං-පෙ-සඤ්ඤං-පෙ-සඛ්බාරෙ-ප-විඤ්ඤාණං පරිජානාති. සො රූපං පරිජානං වෙදනං-ප-සඤ්ඤං-පෙ-සඛ්බාරෙ-පෙ-විඤ්ඤාණං පරිජානං, පරිච්චවති රූපමහා, පරිච්චවති වෙදනාය-පෙ-සඤ්ඤාය-පෙ-සඛ්බාරෙති-පෙ-පරිච්චවති විඤ්ඤාණමහා, පරිච්චවති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙති පරිදෙවෙති දුකෙති දොමනසොති උපායාසෙති, පරිච්චවති දුකකමාති වදමිති.

1. 1. 4. 10.

චතුතථ අනුධම්ම සුතතං

42. සංවච්ඡිතං :

ධම්මානුධම්මපටිපත්තස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අගමනුධම්මො හොති :

යං රූපෙ අනත්තානුපය්ඨි විහරෙග්ග, වේදනාය-පෙ-සඤ්ඤාය-පෙ-සංඛාරෙසු-පෙ-විඤ්ඤාණෙ අනත්තානුපය්ඨි විහරෙග්ග, සො රූපෙ අනත්තානුපය්ඨි විහරනො වේදනාය-පෙ-සඤ්ඤාය-පෙ-සංඛාරෙසු-පෙ-විඤ්ඤාණෙ අනත්තානුපය්ඨි විහරනො, රූපං පරිජානාති, වේදනා-පෙ-සඤ්ඤා-පෙ-සංඛාර-පෙ-විඤ්ඤාණං පරිජානාති. සො රූපං පරිජානං වේදනං-පෙ-සඤ්ඤා-පෙ-සංඛාර-පෙ-විඤ්ඤාණං පරිජානං පරිඉච්චති රූපමගා, වේදනාය-පෙ-සඤ්ඤාය-පෙ-සංඛාරෙහි-පෙ-පරිඉච්චති විඤ්ඤාණමගා. පරිඉච්චති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙහි පරිඤ්ඤවෙහි දුකෙඛහි දොමනසෙසහි උපායාසෙහි. පරිඉච්චති දුකඛසමාති වදාමිති.

නතුමනාඝවග්ගො චතුසෙඨා.

තස්සදානං :

න තුමනාකෙන ඤේ වුත්තා භික්ඛුහි අපරෙ දුච්චෙ අනඤෙන දුච්චෙ වුත්තා අනුධම්මෙහි ඤේ දුකාති.

5. අත්තදීපවග්ගො

1. 1. 5. 1.

අත්තදීප සුත්තං

43. සංවජජීයං :

අත්තදීපා භික්ඛවෙ, විහරථ අත්තසරණා අනඤ්ඤසරණා. ධම්මදීපා ධම්මසරණා අනඤ්ඤසරණා.

අත්තදීපානං භික්ඛවෙ, විහරතං අත්තසරණානං අනඤ්ඤසරණානං ධම්මදීපානං ධම්මසරණානං අනඤ්ඤසරණානං, යොතීයෙව උපපරික්ඛිතබ්බො¹, “කිඤ්ජාතීකා සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසා. කිංපභොතීකා”තී.

කිඤ්ජාතීකා ව භික්ඛවෙ, සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසා : කිංපභොතීකා :

ඉධ භික්ඛවෙ, අස්සුතවා පුථුඡ්ඡනො අරීයානං අදස්සාවි අරීයධම්මස්ස අකොච්ඤෙ අරීයධම්මෙ අවිනීනො, සපුරිසානං අදස්සාවි සපුරිසධම්මස්ස අකොච්ඤෙ සපුරිසධම්මෙ අවිනීනො, රූපං අත්තතො සමනුපස්සතී, රූපවන්තං වා අත්තානං, අත්තනී වා රූපං, රූපස්මිං වා අත්තානං. තස්ස නං රූපං විපරිණමතී, අඤ්ඤථා භොතී තස්ස රූප-විපරිණාමඤ්ඤථාභාවා උපපඡ්ඡනතී සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්ස-පායාසා.

වෙදනං අත්තතො සමනුපස්සතී, වෙදනාවන්තං වා අත්තානං, අත්තනී වා වෙදනං, වෙදනාය වා අත්තානං. තස්ස සා වෙදනා විපරිණමතී, අඤ්ඤථා භොතී. තස්ස වෙදනාවිපරිණාමඤ්ඤථාභාවා උපපඡ්ඡනතී සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසා. සඤ්ඤං -පෙ-සඤ්ඤං අත්තතො සමනුපස්සතී, සඤ්ඤාරවන්තං වා අත්තානං, අත්තනී වා සඤ්ඤං, සඤ්ඤං වා අත්තානං. තස්ස තෙ සඤ්ඤං විපරිණමනතී, අඤ්ඤථා භොතී. තස්ස සඤ්ඤාරවිපරිණාමඤ්ඤථාභාවා උපපඡ්ඡනතී සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසා.

විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සතී, විඤ්ඤාණවන්තං වා අත්තානං, අත්තනී වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං. තස්ස නං විඤ්ඤාණං විපරිණමතී, අඤ්ඤථා භොතී. තස්ස විඤ්ඤාණවිපරිණා-මඤ්ඤථාභාවා උපපඡ්ඡනතී සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසා.

1. උපපරික්ඛිතබ්බො - සීඉ.

රූපස්‍ය නේව භික්‍ඛවෙ, අනිච්චතං විදිනා විපරිණාමවිරුගනිරේඛං පුබ්බෙ වෙව් රූපං එතරහි ච සබ්බං රූපං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමවිමමානි එවමේතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සතො යෙ සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසා තෙ පභීයනති, තෙසං පභානා න පරිතස්සති, අපරිතස්සං සුඛං විහරති. සුඛං විහරං භික්ඛු 'තදඛනතිබ්බුතො'ති වුච්චති.

වෙදනාය නේව භික්‍ඛවෙ, අනිච්චතං විදිනා විපරිණාමවිරුගනිරේඛං පුබ්බෙ වෙව් වෙදනා එතරහි ච සබ්බං වෙදනා අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමවිමමානි එවමේතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සතො යෙ සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසා තෙ පභීයනති. තෙසං පභානා න පරිතස්සති, අපරිතස්සං සුඛං විහරති. සුඛං විහරං භික්ඛු 'තදඛනතිබ්බුතො'ති වුච්චති.

සඤ්ඤාය නේව භික්‍ඛවෙ, -පෙ- සඛ්ඛාරුතං නේව භික්‍ඛවෙ, අනිච්චතං විදිනා විපරිණාමවිරුගනිරේඛං පුබ්බෙ වෙව් සඛ්ඛාරු එතරහි ච සබ්බෙ සඛ්ඛාරු අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමවිමමානි එවමේතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සතො යෙ සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසා තෙ පභීයනති, තෙසං පභානා න පරිතස්සති, අපරිතස්සං සුඛං විහරති, සුඛං විහරං භික්ඛු 'තදඛනතිබ්බුතො'ති වුච්චති.

විඤ්ඤාණස්‍ය නේව භික්‍ඛවෙ, අනිච්චතං විදිනා විපරිණාම-විරුගනිරේඛං පුබ්බෙ වෙව් විඤ්ඤාණං එතරහි ච සබ්බං විඤ්ඤාණං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමවිමමානි එවමේතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සතො යෙ සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසා තෙ පභීයනති, තෙසං පභානා න පරිතස්සති, අපරිතස්සං සුඛං විහරති, සුඛං විහරං භික්ඛු "තදඛනතිබ්බුතො"ති වුච්චති.

1. 1. 5. 2.

පච්චද සුත්තං

44. ආච්චදීයං :

සක්කායසමුදයගාමිනිඤ්ච වො භික්ඛවෙ, පච්චදං දෙසිස්සාමි, සක්කායනිරෝධගාමිනිඤ්ච පච්චදං, තං සුණංථ -පෙ-

කතමා ච භික්ඛවෙ, සක්කායසමුදයගාමිනි පච්චද :

ඉධ භික්ඛවෙ, අස්සුතවා පුඵුල්ලතො අරියානං අදස්සාවි අරිය-ධම්මස්ස අකොවිදෙ අරියධම්මෙ අවිනිතො, සප්පුරිතානං අදස්සාවි සප්පුරිතධම්මස්ස අකොවිදෙ සප්පුරිතධම්මෙ අවිනිතො, රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, රූපච්චනතං වා අත්තානං, අත්තති වා රූපං, රූපසම්ච වා අත්තානං, වෙදනං අත්තතො සමනුපස්සති, වෙදනාච්චනතං වා අත්තානං, අත්තති වා වෙදනං, වෙදනාය වා අත්තානං,

සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං අත්තනො සමනුපස්සති විඤ්ඤාණචනතං වා අත්තානං අත්තනී වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණසමී වා අත්තානං, අයං වුච්චතී භික්ඛවෙ, සක්කායසමුදයගාමිනීපච්චදාති. ඉතීතිදං භික්ඛවෙ, වුච්චතී දුක්ඛසමුදයගාමිනී සමනුපස්සනාති. අයමෙවෙඤ්ඤං අනේ.

කතමා ච භික්ඛවෙ, සක්කායනිරෝධගාමිනී පච්චදා :

ඉධ භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො අරියානං දසාංචි අරියධම්මස්ස කොච්ඤෙ අරියධම්මෙ සුචිනීතො, සපපුරිසානං දසාංචි, සපපුරිසධම්මස්ස කොච්ඤෙ, සපපුරිසධම්මෙ සුචිනීතො, න රූපං අත්තනො සමනුපස්සති, න රූපචනතං වා අත්තානං, න අත්තනී වා රූපං, න රූපසමී වා අත්තානං. න වෙදනං අත්තනො සමනුපස්සති -පෙ- න සඤ්ඤං -පෙ- න සඛ්ඛාරෙ -පෙ- න විඤ්ඤාණං අත්තනො සමනුපස්සති, න විඤ්ඤාණචනතං වා අත්තානං, න අත්තනී වා විඤ්ඤාණං, න විඤ්ඤාණසමී වා අත්තානං. අයං වුච්චතී භික්ඛවෙ, සක්කායනිරෝධගාමිනීපච්චදාති, සක්කායනිරෝධ ගාමිනී පච්චදාති ඉතීතිදං භික්ඛවෙ, වුච්චතී දුක්ඛනිරෝධගාමිනී සමනුපස්සනාති. අයමෙවෙඤ්ඤං අනේති.

1. 1. 5. 3.

පඨම අනිච්චතා සුතතං

45. සංච්ඡේයං :

රූපං භික්ඛවෙ අනිච්චං යදනිච්චං තං දුක්ඛං යං දුක්ඛං තදනත්තා යදනත්තා තං “නෙතං මම, නෙසොභමසමී, න මෙසො අත්තා”ති. එවමෙතං යථාභුතං සම්මපසඤ්ඤාය දධිබ්බං. එවමෙතං යථාභුතං සම්මපසඤ්ඤාය පස්සතො චිත්තං චිරජ්ඣතී, විමුච්චතී අනුපාදාය ආසවෙහි. වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනිච්චං, යදනිච්චං තං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තදනත්තා, යදනත්තා තං “නෙතං මම නෙසොභමසමී න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභුතං සම්මපසඤ්ඤාය දධිබ්බං. එවමෙතං යථාභුතං සම්මපසඤ්ඤාය පස්සතො චිත්තං චිරජ්ඣතී, විමුච්චතී අනුපාදාය ආසවෙහි.

රූපධාතුයා වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො චිත්තං චිරත්තං විමුත්තං හොති අනුපාදාය ආසවෙහි, වෙදනාධාතුයා -පෙ- සඤ්ඤාධාතුයා -පෙ- සඛ්ඛාරාධාතුයා -පෙ- විඤ්ඤාණධාතුයා වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො චිත්තං චිරත්තං විමුත්තං හොති අනුපාදාය ආසවෙහි, විමුත්තත්තා සීතං, සීතත්තා සන්තුසිතං, සන්තුසිතත්තා න පරිචස්සති, අපරිචස්සං පච්චත්තං යෙව පරිනිබ්බායති, “බිණ්ණො ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං භතං කරණීයං නාපරං ඉඤ්ඤායා”ති පජානාතීති.

1. 1. 5. 4.

දුතිය අනිච්චතා සුතනං

46. ඝාචජජීයං :

රූපං භික්ඛවෙ අනිච්චං, යදනිච්චං තං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තදනනතා යදනනතා තං “හෙනං මම හෙසො ‘හමසමී හ මෙසො අතතා’ති ඵච්චමෙතං යථාභුතං සමමපසඤ්ඤය දට්ඨබ්බං, වෙදනා අනිච්චා -ප- සඤ්ඤා අනිච්චා -පෙ- සඛ්ඛාරු අනිච්චා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනිච්චං යදනිච්චං තං දුක්ඛං යං දුක්ඛං තදනනතා යදනනතා තං “හෙනං මම හෙසො ‘හමසමී හ මෙසො අතතා’ති ඵච්චමෙතං යථාභුතං සමමපසඤ්ඤය දට්ඨබ්බං, ඵච්චමෙතං යථාභුතං සමමපසඤ්ඤය පසානො පුබ්බනතානුදිට්ඨියො හ භොනති, පුබ්බනතානුදිට්ඨිනං අසති අපරනතානුදිට්ඨියො හ භොනති, අපරනතානුදිට්ඨිනං අසති ථාමසා පරුමාසො හ භොති, ථාමසා පරුමාසෙ අසති රූපසමී වෙදනාය සඤ්ඤය සඛ්ඛාරෙසු විඤ්ඤාණසමී විතතං විරජ්ජති, විමුච්චති අනුපාදය ආසවෙහි, විමුත්තනතා සීතං, සීතනතා සනතුසීතං, සනතුසීතනතා හ පරිතසුති, අපරිතසුං පච්චනනංයෙච පරිතිබ්බායති. “ඛිණං ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණීයං නාපරං ඉන්ධනායං”ති පජානාතීති.

1. 1. 5. 5.

සමනුපසානා සුතනං

47. ඝාචජජීයං :

යෙ හි කෙචි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රහ්මණා වා අනෙකච්චිතං අතතානං සමනුපසානානා සමනුපසානාති, සබ්බෙ තෙ පඤ්චුපාදන-කබ්බෙ සමනුපසානාති, ඵතෙසං වා අඤ්ඤතරං.

කතමෙ පඤ්ච :

ඉධ භික්ඛවෙ, අසුතච්චා පුට්ඨජ්ජනො අරියානං අදසාච්චි අරියධම්මසා අකොච්චෙදො අරියධම්මෙ අච්චිනො, සපුරිසානං අදසාච්චි සපුරිස-ධම්මසා අකොච්චෙදො සපුරිසධම්මෙ අච්චිනො, රූපං අතතනො සමනුපසානාති රූපච්චනනං වා අතතානං අතතති වා රූපං, රූපසමී වා අතතානං, වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං අතතනො සමනුපසානාති, විඤ්ඤාණච්චනනං වා අතතානං අතතති වා විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණසමී වා අතතානං.

ඉති අයඤ්චව සමනුපසන්නා අසමීති වස්ස අවිගතං හොති. අසමීති බො පන භික්ඛවෙ අවිගතෙ, පඤ්චානං ඉන්ද්‍රියානං අවිකක්ඛනති හොති : චක්ඛන්ද්‍රියස්ස තොතින්ද්‍රියස්ස භාතින්ද්‍රියස්ස ජීවතින්ද්‍රියස්ස කාසින්ද්‍රියස්ස. අපී භික්ඛවෙ මනො අපී ධම්මා, අපී අවිජ්ජාධාතු අවිජ්ජාසම්මාසෙත භික්ඛවෙ, වේදසිතෙන ජුට්ඨස්ස අසසුභවතො පුජුජ්ජනස්ස අසමීතිපිස්ස හොති, අගමභමසමීති'පිස්ස හොති භවිස්සනති පිස්ස හොති, රූපි භවිස්සනති'පිස්ස හොති, අරූපි භවිස්සනති'පිස්ස හොති. සඤ්ඤී භවිස්සනති'පිස්ස හොති, අසඤ්ඤී භවිස්සනති'පිස්ස හොති. නෙවසඤ්ඤීනාසඤ්ඤී භවිස්සනති'පිස්ස හොති.

තිට්ඨනති බො පන භික්ඛවෙ, තනෙච්ච පඤ්චීන්ද්‍රියානි, අපේනච සුභවතො අරියසාවකස්ස අවිජ්ජා පභියතී, විජ්ජා උපපජ්ජතී, තස්ස අවිජ්ජාවිරහා විජ්ජුප්පාද අසමීති'පිස්ස න හොති. අගමභමසමීති'පිස්ස න හොති, භවිස්සනති'පිස්ස න හොති, න භවිස්සනති'පිස්ස න හොති, රූපි භවිස්සනති'පිස්ස න හොති, අරූපි භවිස්සනති'පිස්ස න හොති, සඤ්ඤී භවිස්සනති'පිස්ස න හොති, අසඤ්ඤී භවිස්සනති'පිස්ස න හොති, නෙවසඤ්ඤීනාසඤ්ඤී භවිස්සනති' පිස්ස න හොතිති.

1. 1. 5. 6.

බන්ධ සුතං

48. ඝොවජ්ජිතං :

පඤ්ච ව භික්ඛවෙ, බැකි දෙසිස්සාමි, පඤ්චුපාදනකඛනෙ ව : තං සුඤ්ඤං -පෙ-

කතමෙ ව භික්ඛවෙ, පඤ්චකඛනිකා : යං කිඤ්චි භික්ඛවෙ, රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පනං අජ්ඣතනං වා බහිඤ්ඤා වා, ඕලාරිකං වා සුචුමං වා, භීතං වා පඤ්ඤිතං වා, යං දුරෙ සනතිකෙ වා, අයං චුච්චති රූපකඛනො.

යා කාචී වේදනා -පෙ- යා කාචී සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචී සබ්බාරං -පෙ- යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අතීතානාගතපච්චුප්පනං, අජ්ඣතනං වා බහිඤ්ඤා වා, ඕලාරිකං වා සුචුමං වා, භීතං වා පඤ්ඤිතං වා, යං දුරෙ සනතිකෙ වා, අයං චුච්චති විඤ්ඤාණකඛනො. ඉමෙ චුච්චනති භික්ඛවෙ, පඤ්චකඛනා.

කතමෙ ව භික්ඛවෙ, පඤ්චුපාදනකඛනිකා : යං කිඤ්චි භික්ඛවෙ, රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පනං අජ්ඣතනං වා, බහිඤ්ඤා වා, ඕලාරිකං වා සුචුමං වා, භීතං වා පඤ්ඤිතං වා, යං දුරෙ සනතිකෙ වා සාසවං උපාදනීයං, අයං චුච්චති රූපුපාදකඛනො.

යා කාචී වේදනා-පෙ- යා කාචී සඤ්ඤා-පෙ- යෙ කෙචී සඛ්ඛාරා-පෙ- යං කිඤ්චී විඤ්ඤාණං අතීතානාගතපච්චුප්පත්තං අජ්ඣතතං වා ඛනිඤ්චා වා, ඔද්දාරිකං වා සුචුමං වා, භීනං වා පණීතං වා, යං දුරේ සනතිකෙ වා සාසවං උපාදකියං, අයං චුච්චතී විඤ්ඤාණුපාදනකඛනිකො.

ඉමෙ චුච්චනති භිකඛවෙ, පඤ්ඤාපාදනතකඛනිකාති.

1. 1. 5. 7.

පච්චසොණසුත්තං

49.

එවං මෙ සුතං එකං සමයං ගඟවා රාජගහෙ විහරතී වෙඵචනෙ කඋද්දකතීවි;පෙ. අඵ ඛො සොණො ගහපතීපුත්තො යෙන ගඟවා තෙකුපසඛකමී උපසඛකමීචා; ගඟවනනං අභිවාදෙචා; එකමනනං නිසීදී. එකමනනං නිසීනනං ඛො සොණං ගහපතීපුත්තං ගඟවා එතදවොච :

යෙ භි කෙචී සොණ, සමණා වා ඩ්‍රාවණා වා අනිච්චෙන රූපෙන දුකෙඛන විපරිණාමධම්මෙන සෙයොගමසමීතී වා සමනුපසානතී, සද්දිසො'ගමසමීතී වා සමනුපසානතී, භීනො'ගමසමීතී වා සමනුපසානතී, කිමඤ්ඤත්‍ර යඵාභුතසා අදසානා. අනිච්චාය වේදනාය දුකඛාය විපරිණාමධම්මාය සෙයොගමසමීතී වා සමනුපසානතී, සද්දිසො'ගමසමීතී වා සමනුපසානතී, භීනො'ගමසමීතී වා සමනුපසානතී. කිමඤ්ඤත්‍ර යඵාභුතසා අදසානා. අනිච්චාය සඤ්ඤාය දුකඛාය විපරිණාමධම්මාය -පෙ- අනිච්චෙහි සඛ්ඛාරෙහි දුකෙඛනි විපරිණාමධම්මෙහි -පෙ- අනිච්චෙන විඤ්ඤාණෙන දුකෙඛන විපරිණාමධම්මෙන සෙයොගමසමීතී වා සමනුපසානතී, සද්දිසො'ගමසමීතී වා සමනුපසානතී, භීනො'ගමසමීතී වා සමනුපසානතී, කිමඤ්ඤත්‍ර යඵාභුතසා අදසානා.

යෙ ච ඛො කෙචී සොණ, සමණා වා ඩ්‍රාවණා වා අනිච්චෙන රූපෙන දුකෙඛන විපරිණාමධම්මෙන සෙයොගමසමීතී'පි හ සමනුපසානතී, සද්දිසො'ගමසමීතී'පි හ සමනුපසානතී, භීනො'ගමසමීතී'පි හ සමනුපසානතී, කිමඤ්ඤත්‍ර යඵාභුතසා දසානා, අනිච්චාය වේදනාය දුකඛාය විපරිණාමධම්මාය -පෙ- අනිච්චාය සඤ්ඤාය -පෙ- අනිච්චෙහි සඛ්ඛාරෙහි -පෙ- අනිච්චෙන විඤ්ඤාණෙන දුකෙඛන විපරිණාමධම්මෙන සෙයොගමසමීතී'පි හ සමනුපසානතී, සද්දිසො'ගමසමීතී'පි හ සමනුපසානතී, භීනො'ගමසමීතී'පි හ සමනුපසානතී, කිමඤ්ඤත්‍ර යඵාභුතසා දසානා.

තං කිමඤ්ඤසී සොණ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති ?

අනිච්චං හනොත,

යං පනාතිච්චං, දුකඛං වා තං සුඛං වා'ති ?

දුකඛං හනොත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලං නු තං සමනුපසයිතුං එතං මම, එසො'හමස්මි, එසො මෙ අත්තා'ති ?

නො හෙතං හනෙත,

වෙදනා නිච්චා වා අනිච්චා වාති ?

අනිච්චා හනෙත,

යං පනානිච්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ?

දුක්ඛං හනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං නු තං සමනුපසයිතුං එතං මම, එසො'හමස්මි, එසො මෙ අත්තා'ති ?

නො හෙං හනෙත.

සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වාති ?

අනිච්චං හනෙත.

යං පනානිච්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ?

දුක්ඛං හනෙත.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං නු තං සමනුපසයිතුං, එතං මම, එසො'හමස්මි, එසො මෙ අත්තා'ති ?

නො හෙතං හනෙත.

තසමානිභ සොණ, යං කිඤ්චි රූපං අනිත්තානාගතපච්චුප්පත්තං අජ්ඣිත්තං වා ඛනිඤ්චා වා, ඔලාරිකං වා සුමුමං වා, ගීනං වා පණීතං වා, යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, සබ්බං රූපං නෙතං මම, නෙසො'හමස්මි, න මෙසො අත්තා'ති එවමෙතං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දඨ්ඨබ්බං.

යා කාචි වෙදනා -පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචි සඛ්ඛාර -පෙ- යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිත්තානාගතපච්චුප්පත්තං අජ්ඣිත්තං වා ඛනිඤ්චා වා, ඔලාරිකං වා සුමුමං වා, ගීනං වා පණීතං වා, යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, සබ්බං විඤ්ඤාණං "නෙතං මම නෙසො'හමස්මි, න මෙසො අත්තා'"ති එවමෙතං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දඨ්ඨබ්බං.

එවං පස්සං සොණ, සුතවා අරියසාවකො රූපස්මි'පි නිබ්බිදුති, වෙදනාය'පි නිබ්බිදුති, සඤ්ඤාය'පි නිබ්බිදුති, සඛ්ඛාරෙසු'පි නිබ්බිදුති විඤ්ඤාණස්මි'පි නිබ්බිදුති, නිබ්බිදුං විරජ්ජති, විරුගා විමුච්චති, විමුච්චතස්මිං විමුච්චතස්මිති ඤාණං හොති. "බිණ්ණං ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණීයං තාපරං ඉත්තනායා'"ති පජානාතීති.

1. 1. 5. 8.

දුතිය සොණ සුභතං

50.

එවි. මෙ සුභං එකං සමයං හඟවා රුජගහෙ විහරති වෙච්චනෙ කලාදකනිවාපෙ. අඵ ඛො සොණො ගහපඨිපුභෙතො යෙන හඟවා තෙහුපසඛකමී උපසඛකමීනිා හඟවිතං අභිවාදෙකො එකමනනං නිසීදී. එකමනනං නිසීතනං ඛො සොණං ගහපඨිපුභතං හඟවා එතදවොච :

යෙ කෙවී සොණ, සමණො වා බුභමණො වා රූපං නපපජානනති රූපසමුදයං නපපජානනති රූපනිරොධං නපපජානනති රූපනිරොධං-ගාමිනිං පටිපදං නපපජානනති, වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සඛිංරෙ -පෙ- විඤ්ඤණං නපපජානනති, විඤ්ඤණසමුදයං නපපජානනති, විඤ්ඤණනිරොධං නපපජානනති, විඤ්ඤණනිරොධගාමිනිං පටිපදං නපපජානනති, හ මෙතෙ සොණ, සමණො වා බුභමණො වා සමණෙසු වා සමණසම්මතා බුභමණෙසු වා බුභමණසම්මතා, න ච පන තෙ අංගසමනෙතා සාමඤ්ඤත්ථං වා බුභමඤ්ඤත්ථං වා දිට්ඨෙච ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤ සචරිකකා උපසම්පජ්ජ විහරනති.

යෙ ච ඛො කෙවී සොණ, සමණො වා බුභමණො වා රූපං පජානනති, රූපසමුදයං පජානනති, රූපනිරොධං පජානනති, රූපනිරොධගාමිනිං පටිපදං පජානනති. වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සඛිංරෙ -පෙ- විඤ්ඤණං පජානනති විඤ්ඤණසමුදයං පජානනති විඤ්ඤණනිරොධං පජානනති විඤ්ඤණනිරොධගාමිනිං පටිපදං පජානනති, තෙ ඛො මෙ සොණ, සමණො වා බුභමණො වා සමණෙසු වෙච්ච සමණසම්මතා බුභමණෙසු වෙච්ච බුභමණසම්මතා, තෙ ච පනාගසමනෙතා සාමඤ්ඤත්ථෙසුච බුභමඤ්ඤත්ථං ච දිට්ඨෙච ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤ සචරිකකා උපසම්පජ්ජ විහරනතිති.

1. 1. 5. 9.

පඨම නන්දිකඛය සුභතං

51. සාමජඨිසං :

අනිච්චඤ්ඤෙච භික්ඛවෙ, භික්ඛු රූපං අනිච්චනති පසසති. සාසස භොති සම්මාදිට්ඨී, සම්මාපසසං නිබ්බිජදති. නන්දිකඛයා රුගකකයො, රුගකකයා නන්දිකඛයො. නන්දිරුගකකයා චිතතං විමුචතං සුචිමුචතනති චුච්චති.

අනිච්චඤ්ඤෙච භික්ඛවෙ, භික්ඛු වෙදනං අනිච්චාති පසසති, -පෙ- අනිච්චඤ්ඤෙච භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඤ්ඤං අනිච්චාති පසසති, -පෙ- අනිච්චෙයෙච භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඛිංරෙ අනිච්චාති පසසති -පෙ- අනිච්චඤ්ඤෙච භික්ඛවෙ, භික්ඛු විඤ්ඤණං අනිච්චනති පසසති. සාසස භොති සම්මාදිට්ඨී, සම්මා පසසං නිබ්බිජදති, නන්දිකඛයා රුගකකයො, රුගකකයා නන්දිකඛයො, නන්දිරුගකකයා චිතතං විමුචතං සුචිමුචතනති චුච්චති.

1. 1. 5. 10.

දුතිය නන්දිකය සුතං

52. සාවජේයං :

රූපං භික්ඛවෙ, යොනිසො මහසි කරොථ, රූපානිච්චතඤ්ච
යථාභුතං සමනුපසාරො, රූපං භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනිසො
මහසිකරොනොතා රූපානිච්චතඤ්ච යථාභුතං සමනුපසාරොනොතා රූපසම්මි
තිබ්බිඤ්ඤි. නන්දිකයො රුගකකයො, රුගකකයො නන්දිකකයො,
නන්දිරුගකකයො විතතං විමුතතං සුවිමුතතනනි වුච්චතී.

වෙදනං භික්ඛවෙ, -පෙ- සඤ්ඤං භික්ඛවෙ, -පෙ- සඤ්ඤං භික්ඛවෙ,
-ප- විඤ්ඤං භික්ඛවෙ, යොනිසො මහසිකරොථ, විඤ්ඤං නිච්චතඤ්ච
යථාභුතං සමනුපසාරො. විඤ්ඤං භික්ඛවෙ භික්ඛු. යොනිසො
මහසිකරොනොතා විඤ්ඤං නිච්චතඤ්ච යථාභුතං සමනුපසාරොනොතා
විඤ්ඤං සම්මි තිබ්බිඤ්ඤි. නන්දිකයො රුගකකයො, රුගකකයො
නන්දිකකයො, නන්දිරුගකකයො විතතං විමුතතං සුවිමුතතනනි වුච්චතී.

අනන්දපිටකොතා පඤ්චමො

නසසුද්දනං :

අනන්දපා පපිපදා - දො ව භොනනි අනිච්චතා
සමනුපසාරො ඛනි දො - සොණා දො නන්දිකකයෙන වානි .

මූලපණණාසකං සමතතං

තසා මූලපණණාසකසා වගගුද්දනං :

නකුලපිතා අනිච්චො ව - සාරෙ න තුමහාකෙන ව
අනන්දපෙන පඤ්ඤං - පඨමං තෙන වුච්චතී.

2. මජ්ඣිමනිකායෙ

1. උපයවගෙගා

1. 2. 1. 1.

උපය සුතතං

53. ඝාචන්දියං :

උපයො භික්ඛවෙ, අවිඉතෙතා, අනුපයො විඉතෙතා, රූපුපයං වා භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං තිට්ඨමානං තිට්ඨෙය්‍ය, රූපාරම්මණං රූපපතිට්ඨං භන්දුපඨෙවනං වුද්ධිං විරුල්ඛිං වෙපුලං ආපජේය්‍ය, වෙදනුපයං වා භික්ඛවෙ -පෙ- සඤ්ඤපයං වා භික්ඛවෙ -පෙ- සඤ්ඤාරූපයං වා භික්ඛවෙ විඤ්ඤාණං තිට්ඨමානං තිට්ඨෙය්‍ය සඤ්ඤාරම්මණං සඤ්ඤාරපතිට්ඨං භන්දුපඨෙවනං වුද්ධිං විරුල්ඛිං වෙපුලං ආපජේය්‍ය.

යො භික්ඛවෙ එවං වදෙය්‍ය : අභමඤ්ඤානු රූපා අඤ්ඤානු වෙදනාය අඤ්ඤානු සඤ්ඤාය අඤ්ඤානු සඤ්ඤාරම්මණං විඤ්ඤාණං ආගතීං වා ගතීං වා වුද්ධිං වා උපපතීං වා වුද්ධිං වා විරුල්ඛිං වා වෙපුලං වා පඤ්ඤාපෙඤ්ඤාණං නෙතං ධානං විජ්ජති.

රූපධාතුයා වෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුභො රාගො පභිභො භොතී, රාගස්ස පභානා වොච්ඡ්ජ්ජනාරම්මණං, පතිට්ඨා විඤ්ඤාණස්ස භ භොතී, වෙදනාධාතුයා වෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුභො -පෙ- සඤ්ඤාධාතුයා වෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුභො -පෙ- සඤ්ඤාරධාතුයා වෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුභො රාගො පභිභො භොතී. රාගස්ස පභානා වොච්ඡ්ජ්ජනාරම්මණං පතිට්ඨා විඤ්ඤාණස්ස භ භොතී. විඤ්ඤාණධාතුයා වෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුභො රාගො පභිභො භොතී, රාගස්ස පභානා වොච්ඡ්ජ්ජනාරම්මණං පතිට්ඨා විඤ්ඤාණස්ස භ භොතී. තදපපතිට්ඨිතං විඤ්ඤාණං අවිරුලං අනභි සඤ්චව විඉතතං, විඉතතතතා භිතං භිතතතා සන්තුසිතං, සන්තුසිතතතා භ පරිතස්සභි අපරිතස්සං පච්චතතං යෙව පරිතිබ්බෙය්‍යති. 'බිණං ජාතී, වුසිතං වුභවචරියං, භතං කරණීයං, භාපරං ඉභ්භතතායා'ති පජානාතීති.

1. 2. 1. 2.

බීජ සුතතං

54. ඝාචන්දියං :

පඤ්චමානී භික්ඛවෙ බීජජාතානි, කතමානී පඤ්ච : මුලබීජං ඛනිබීජං එඵබීජං අඤ්ඤබීජං බීජබීජඤ්චව පඤ්චමං. ඉමානී වස්ස භික්ඛවෙ පඤ්ච බීජජාතානි අඛණ්ඩානි අපුභිකානි අවාතාතපභතානි සාරාදුසීනි සුඛසඤ්චානි පඨවි ව නාස්ස ආපොච නාස්ස අපි නු ඉමානී භික්ඛවෙ පඤ්ච බීජජාතානි වුද්ධිං විරුල්ඛිං වෙපුලං ආපජේය්‍යනති.

නො හෙතෙහි හනෙත.

ඉමානි වය්‍ය භික්ඛවෙ පඤ්ච ඛිජ්ජාතානි ඛණ්ඩානි පුඤ්ඤානි වාසානපභවතානි අසාරාදයිනි න සුඛසසිතානි පඨවි ච අඤ්ඤා, ආපො ච අඤ්ඤා, අපි නු ඉමානි භික්ඛවෙ පඤ්ච ඛිජ්ජාතානි වුද්ධිං විරුද්ධිං චෙජ්ජලං ආපඤ්ජය්‍යනති ?

නො හෙතෙහි හනෙත,

ඉමානි වය්‍ය භික්ඛවෙ පඤ්ච ඛිජ්ජාතානි අඛණ්ඩානි අපුඤ්ඤානි සාරාදයිනි සුඛසසිතානි පඨවි ච අඤ්ඤා ආපො ච අඤ්ඤා, අපි නු ඉමානි පඤ්ච ඛිජ්ජාතානි වුද්ධිං විරුද්ධිං චෙජ්ජලං ආපඤ්ජය්‍යනති.

එවං හනෙත,

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ පඨවිඛාතු එවං චතඤ්ඤා විඤ්ඤාණධර්මිනියො දුඛඛබ්බො, සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ ආපොඛාතු එවං නන්දිරාගො දුඛඛබ්බො. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ පඤ්ච ඛිජ්ජාතානි එවං විඤ්ඤාණං සංභාරං දුඛඛබ්බං.

රුප්පයං භික්ඛවෙ විඤ්ඤාණං තිඛම්මානං තිච්චෙත්‍ය. රුපා-රමමණං රුපප්පතීඛං නන්දපසෙචනං වුද්ධිං විරුද්ධිං චෙජ්ජලං ආපඤ්ජය්‍ය, වෙදනුපයං චා භික්ඛවෙ විඤ්ඤාණං -පෙ- සඤ්ඤාපයං චා භික්ඛවෙ -පෙ- සඛිංරුපයං චා භික්ඛවෙ විඤ්ඤාණං තිඛම්මානං තිච්චෙත්‍ය සඛිංරාමමණං සඛිංරප්පතීඛං නන්දපසෙචනං වුද්ධිං විරුද්ධිං චෙජ්ජලං ආපඤ්ජය්‍ය.

යො භික්ඛවෙ එවං විදෙය්‍ය අභමඤ්ඤානු රුපා අඤ්ඤානු වෙදනාය අඤ්ඤානු සඤ්ඤාය අඤ්ඤානු සඛිංරෙහි විඤ්ඤාණං ආගතීං චා ගතීං චා වුද්ධිං චා උප්පතීං චා වුද්ධිං චා විරුද්ධිං චා චෙජ්ජලං චා පඤ්ඤාපෙය්‍යාමිති නෙතං ධානං විජ්ජති.

රුපඛාතුභා වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො රාගො පභීනො භොති, රාගඤ්ඤා පභානා වොච්ඡ්ජ්ජාතාමමණං පතීඛා විඤ්ඤාණං න භොති. වෙදනාඛාතුභා වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො -පෙ- සඤ්ඤාඛාතුභා වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො -පෙ- සඛිංරඛාතුභා වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො -පෙ- විඤ්ඤාණඛාතුභා වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො රාගො පභීනො භොති රාගඤ්ඤා පභානා වොච්ඡ්ජ්ජාතාමමණං පතීඛා විඤ්ඤාණං න භොති. කද්දප්පතීච්චිතං විඤ්ඤාණං අවිරුද්ධං අනභිසඛිච්ච විමුඤ්ඤං විමුඤ්ඤානා සීතං, සීතඤ්ඤා සන්තුසීතං, සන්තුසීතඤ්ඤා න පරිභවංති, අපරිභවං පච්චන්තං යෙව පරිභවංති, ඛිණ්ණං ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරිතං කතං භරණීයං නාපරං ඉන්ද්‍රියායාති පජාතානිති.

1. 2. 1. 3.

උදන සුත්තං

55. සංවජ්ඣමං :

තත්‍ර ඛො භගවො උදනං උදනෙසි. “නො ච ඣ්ඣං, නො ච මෙ සීයා, න භවිස්සති, න මෙ භවිස්සති” ඵචං විමුච්චමානො භික්ඛු ජිනෙදධොසාරඞ්ඛාභිකාති සංඝොජ්ඣනාති” ති.

ඵචං වුත්තෙ අඤ්ඤාතරෙ භික්ඛු භගවන්තං ඵතදවොච : “යථාකථං පන භනෙත, නො ච ඣ්ඣං, නො ච මෙ සීයා, න භවිස්සති, න මෙ භවිස්සති, ඵචං විමුච්චමානො භික්ඛු ජිනෙදධොසාරඞ්ඛාභිකාති සංඝොජ්ඣනාති” ති ?

ඉධ භික්ඛු, අයස්සතචා පුටුජ්ඣනො අරියානං අදඤ්ඤාච අරියධම්මස්ස අකොච්ඤෙ අරියධම්මෙ අචිනිතො, සප්පුරිසානං අදඤ්ඤාච සප්පුරිස-ධම්මස්ස අකොච්ඤෙ සප්පුරිසධම්මෙ අචිනිතො, රූපං අත්තනො සමනුපස්සති, රූපචන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා රූපං, රූපස්මිං වා අත්තානං. වේදනං අත්තනො සමනුපස්සති, වේදනාචන්තං වා අත්තානං; අත්තති වා වේදනං, වේදනාස්මිං වා අත්තානං. සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ අත්තනො සමනුපස්සති, සඛ්ඛාරචන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා සඛ්ඛාරෙ, සඛ්ඛාරෙසු වා අත්තානං. විඤ්ඤාණං අත්තනො සමනුපස්සති, විඤ්ඤාණචන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං.

ඝො අනිච්චං රූපං, ‘අනිච්චං රූප’නති යථාභූතං නපපජානාති අනිච්චං වේදනං ‘අනිච්චං වේදනා’ති යථාභූතං නපපජානාති. අනිච්චං සඤ්ඤං -පෙ- අනිච්චෙ සඛ්ඛාරෙ ‘අනිච්චං සඛ්ඛාර’ති යථාභූතං නපපජානාති. අනිච්චං විඤ්ඤාණං ‘අනිච්චං විඤ්ඤාණ’නති යථාභූතං නපපජානාති.

දුක්ඛං රූපං ‘දුක්ඛං රූප’නති යථාභූතං නපපජානාති. දුක්ඛං වේදනං ‘දුක්ඛං වේදනා’ති යථාභූතං නපපජානාති. දුක්ඛං සඤ්ඤං -පෙ- දුක්ඛෙ සඛ්ඛාරෙ ‘දුක්ඛං සඛ්ඛාර’ති යථාභූතං නපපජානාති. දුක්ඛං විඤ්ඤාණං ‘දුක්ඛං විඤ්ඤාණ’නති යථාභූතං නපපජානාති.

අනත්තං රූපං ‘අනත්තං රූප’නති යථාභූතං නපපජානාති. අනත්තං වේදනං ‘අනත්තං වේදනා’ති යථාභූතං නපපජානාති. අනත්තං සඤ්ඤං -පෙ- අනත්තෙ සඛ්ඛාරෙ ‘අනත්තං සඛ්ඛාර’ති යථාභූතං නපපජානාති. අනත්තං විඤ්ඤාණං ‘අනත්තං විඤ්ඤාණ’නති යථාභූතං නපපජානාති.

සඛ්ඛතං රූපං ‘සඛ්ඛතං රූප’නති යථාභූතං නපපජානාති. සඛ්ඛතං වේදනං ‘සඛ්ඛතං වේදනා’ති යථාභූතං නපපජානාති. සඛ්ඛතං සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛතෙ සඛ්ඛාරෙ ‘සඛ්ඛතං සඛ්ඛාර’ති යථාභූතං නපපජානාති. සඛ්ඛතං විඤ්ඤාණං ‘සඛ්ඛතං විඤ්ඤාණ’නති යථාභූතං නපපජානාති.

රූපං විභවික්‍යනීති යථාභූතං නපපජානාති. වේදනා-පෙ-සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා විභවික්‍යනනීති යථාභූතං නපපජානාති. විඤ්ඤාණං විභවික්‍යනීති යථාභූතං නපපජානාති.

සුභවාච ඛෙ භික්‍ඛු¹, අරියසාවකො අරියානං දසොච්චි අරියධම්මස්ස කොච්චේදො අරියධම්මෙ සුවිනීතො සපුරිසානං දසොච්චි සපුරිසධම්මස්ස කොච්චේදො සපුරිසධම්මෙ සුවිනීතො න රූපං අත්තතො සමනුපස්සති. න රූපචන්තං වා අත්තානං, න අත්තනි වා රූපං, න රූපස්මිං වා අත්තානං, න වේදනං අත්තතො සමනුපස්සති, න වේදනාචන්තං වා අත්තානං, න අත්තනි වා වේදනං, න වේදනාය වා අත්තානං, න සඤ්ඤා -පෙ-න සඛ්ඛාරෙ අත්තතො සමනුපස්සති. න සඛ්ඛාරචන්තං වා අත්තානං, න අත්තනි වා සඛ්ඛාරෙ, න සඛ්ඛාරෙසු වා අත්තානං. න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති, න විඤ්ඤාණචන්තං වා අත්තානං, න අත්තනි වා විඤ්ඤාණං, න විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං.

සො අනිච්චං රූපං 'අනිච්චං රූපනති' යථාභූතං පජානාති. අනිච්චං වේදනං 'අනිච්චං වේදනා'ති -පෙ- අනිච්චං සඤ්ඤාං -පෙ- අනිච්චෙව සඛ්ඛාරෙ 'අනිච්චං සඛ්ඛාරා'ති -පෙ- අනිච්චං විඤ්ඤාණං 'අනිච්චං විඤ්ඤාණනති' යථාභූතං පජානාති.

දුක්ඛං රූපං 'දුක්ඛං රූපනති' යථාභූතං පජානාති දුක්ඛං වේදනං -පෙ- දුක්ඛං සඤ්ඤාං -පෙ- දුක්ඛෙව සඛ්ඛාරෙ -පෙ- දුක්ඛං විඤ්ඤාණං 'දුක්ඛං විඤ්ඤාණනති' යථාභූතං පජානාති.

අනත්තං රූපං 'අනත්තං රූපනති' යථාභූතං පජානාති. අනත්තං වේදනං -පෙ- අනත්තං සඤ්ඤාං -පෙ- අනත්තෙව සඛ්ඛාරෙ -පෙ- අනත්තං විඤ්ඤාණං 'අනත්තං විඤ්ඤාණනති' යථාභූතං පජානාති.

සඛ්ඛිතං රූපං 'සඛ්ඛිතං රූපනති' යථාභූතං පජානාති. සඛ්ඛිතං වේදනං -පෙ- සඛ්ඛිතං සඤ්ඤාං -පෙ- සඛ්ඛිතෙව සඛ්ඛාරෙ -පෙ- සඛ්ඛිතං විඤ්ඤාණං 'සඛ්ඛිතං විඤ්ඤාණනති' යථාභූතං පජානාති.

රූපං විභවික්‍යනීති යථාභූතං පජානාති, වේදනා විභවික්‍යනීති -පෙ- සඤ්ඤා විභවික්‍යනීති -පෙ- සඛ්ඛාරා විභවික්‍යනනීති -පෙ- විඤ්ඤාණං විභවික්‍යනීති යථාභූතං පජානාති.

සො රූපස්ස විභවා, වේදනාය විභවා, සඤ්ඤාය විභවා, සඛ්ඛාරානං විභවා, විඤ්ඤාණස්ස විභවා ඵච ඛෙ භික්‍ඛු "නො චස්සං, නො ච මෙ සියං, න භවික්‍යති, න මෙ භවික්‍යති"ති, ඵච චිත්‍ථවමානො භික්‍ඛු ජ්ඤෙයොරච්ඤාභියාති සංයොජනානීති ?

ඵච චිත්‍ථවමානො භනෙත, භික්‍ඛු ජ්ඤෙයොරච්ඤාභියාති සංයොජනානීති.

1. භික්ඛවෙ - සිච්චු.

“කථං පන හනෙන, ජානනො කථං පන පසානො අනන්තර ආසවානං ඛයො හොති” තී ?

ඉඛ භික්ඛු, අසුතවො පුට්ඨජානො අනසිතායෙ ධානෙ තාසං ආපජ්ජති, තාසො හෙසො භික්ඛු, අසුතවනො පුට්ඨජානං “නො වංසං, නො ව මෙ සියා, න හවිසාති, න මෙ හවිසාති” තී.

සුතවො ච ඛො භික්ඛු, අරියසාවකො අනසිතායෙ ධානෙ න තාසං ආපජ්ජති. න හෙසො භික්ඛු, තාසො සුතවනො අරියසාවකං නො වංසං, නො ව මෙ සියා, න හවිසාති. න මෙ හවිසාති තී.

රූපපඨං වො භික්ඛු, විඤ්ඤාණං තීට්ඨමානං තීට්ඨොයා, රූපාරම්මණං රූපපාතීට්ඨං, නන්දපසෙවනං, වුද්ධිං විරුලිං වෙපුලුං ආපජ්ජෙය්‍ය. වෙදනුපඨං වො භික්ඛු, -පෙ- සඤ්ඤාපඨං වො භික්ඛු, -පෙ- සඛ්ඛාරූපඨං වො භික්ඛු, විඤ්ඤාණං තීට්ඨමානං තීට්ඨොයා, සඛ්ඛාරාරම්මණං සඛ්ඛාරපාතීට්ඨං නන්දපසෙවනං වුද්ධිං විරුලිං වෙපුලුං ආපජ්ජෙය්‍ය.

යො භික්ඛු,¹ එවං විදෙය්‍ය : අභමඤ්ඤානු රූපා, අඤ්ඤානු වෙදනාය, අඤ්ඤානු සඤ්ඤාය, අඤ්ඤානු සඛ්ඛාරෙහි විඤ්ඤාණං ආගතිං වො ගතිං වො වුද්ධිං වො උපපනතිං වො වුද්ධිං වො විරුලිං වො වෙපුලුං වො පඤ්ඤාපෙසාමිති නෙතං ධානං විජ්ජති.

රූපධාතූයා වෙ භික්ඛු, භික්ඛුනො රුගො පභිනො හොති, රුගස්ස පභානා වොච්ඡජ්ජනාරම්මණං පතීට්ඨා විඤ්ඤාණං න හොති, වෙදනාධාතූයා වෙ භික්ඛු, භික්ඛුනො -පෙ- සඤ්ඤාධාතූයා වෙ භික්ඛු, භික්ඛුනො -පෙ- සඛ්ඛාරධාතූයා වෙ භික්ඛු, භික්ඛුනො -පෙ- විඤ්ඤාණධාතූයා වෙ භික්ඛු, භික්ඛුනො රුගො පභිනො හොති. රුගස්ස පභානා වොච්ඡජ්ජනාරම්මණං පතීට්ඨා විඤ්ඤාණං න හොති. තදපපතීට්ඨිතං විඤ්ඤාණං අවිරුලං අනභිසඛිච්ච විමුත්තං. විමුත්තතා සීතං. සීතතා සනතු සීතං. සනතු සීතතා න පරිතසාති. අපරිතසං පච්චතතං යෙව පරිභිබ්බායති. ඩිණං ජාති වුද්ධිං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණීයං නාපරං ඉත්තතායාති පජානාති. එවං ඛො භික්ඛු, ජානනො එවං පසානො අනන්තර ආසවානං ඛයො හොති තී.

1. 2. 1. 4.

උපාදන පරිවහන සුතනං

86. ආවජ්ජිතං :

පඤ්ඤිමෙ භික්ඛවෙ, උපාදනකඛකා, කතමෙ පඤ්ඤා : සෙය්‍යපීදං : රූපුපාදනකඛකො, වෙදනුපාදානකඛකො සඤ්ඤාපාදනකඛකො, සඛ්ඛාරූපාදනකඛකො, විඤ්ඤාණුපාදනකඛකො, යාවකීචඤ්ඤාහං භික්ඛවෙ, ඉමෙ පඤ්චුපාදනකඛකෙ චතුපරිවහනං¹ යථාභූතං නාඛඤ්ඤාසීං, නෙව තාවාහං භික්ඛවෙ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුභවකෙ සංසම්ඤ්ඤාභවණීයා පජාය සදෙවමනුස්සාය අනුතතරං

1. සො භික්ඛු - සිමු.
2. චතුපරිවහං - මජ්ඣං.

සමමාසමොභිං අභිසමවුඤොති පච්චඤ්ඤාසිං, යනො ච බොහං
භික්ඛවෙ, ඉමෙ පඤ්චුපාදනක්ඛකෙ චතුපථවතං යථාභුතං
අබ්භඤ්ඤාසිං, අථාහං භික්ඛවෙ, සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ
සමුභමිකෙ සංසමණවුඤොති පථො සදෙවමනුස්සාය අනුතථරං
සමමාසමොභිං අභිසමවුඤොති පච්චඤ්ඤාසිං.

කථං චතුපථවතං¹ :

රූපං අබ්භඤ්ඤාසිං, රූපසමුදයං අබ්භඤ්ඤාසිං, රූපනිරෝධං
අබ්භඤ්ඤාසිං, රූපනිෂේධගාමිනිං පථිපදං අබ්භඤ්ඤාසිං, වෙදනං
අබ්භඤ්ඤාසිං, -පෙ- සඤ්ඤා අබ්භඤ්ඤාසිං, -පෙ- සඛ්ඛාරෙ අබ්භඤ්ඤාසිං,
-පෙ- විඤ්ඤාණං අබ්භඤ්ඤාසිං, විඤ්ඤාණසමුදයං අබ්භඤ්ඤාසිං,
විඤ්ඤාණනිරෝධං අබ්භඤ්ඤාසිං, විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනිං පථිපදං
අබ්භඤ්ඤාසිං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, රූපං :

චතතරෙ ච මහාභුතා චතුත්තඤ්ච මහාභුතානං උපාදය රූපං. ඉදං
වුච්චති භික්ඛවෙ, රූපං. ආහාරසමුදයා රූපසමුදයො, ආහාරනිරෝධා
රූපනිරෝධො, අයමෙව අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො රූපනිරෝධගාමිනී
පථිපදා, සෙය්‍යපීදං : සමමාදිට්ඨී සමමාසමිකපෙපා, සමමාචාචා, සමමා,
කම්මනො සමමාආජ්චෙ, සමමාචායාමෙ, සමමාසති සමමාසමාසී.

යෙ හි කෙථී භික්ඛවෙ සමණා චා වුඤොණා චා එචං රූපං අභිඤ්ඤාය
එචං රූපසමුදයං අභිඤ්ඤාය එචං රූපනිරෝධං අභිඤ්ඤාය එචං
රූපනිරෝධගාමිනිං පථිපදං අභිඤ්ඤාය රූපස්ස නිබ්බිදා විරාගා
නිරෝධාය පථිපතො, තෙ සුපථිපතො², යෙ සුපථිපතො, තෙ ඉමසම්
ධම්මවිනයෙ භාගිනතී.

යෙ ච බො කෙථී භික්ඛවෙ, සමණා චා වුඤොණා චා එචං රූපං
අභිඤ්ඤාය එචං රූපසමුදයං අභිඤ්ඤාය එචං රූපනිරෝධං අභිඤ්ඤාය
එචං රූපනිරෝධගාමිනිං පථිපදං අභිඤ්ඤාය, රූපස්ස නිබ්බිදා විරාගා
නිරෝධා අනුපාදා විමුත්තො, තෙ සුච්ඡිත්තො, යෙ සුච්ඡිත්තො, තෙ
කෙච්චිනො, යෙ කෙච්චිනො, චිට්ඨං තෙසං නථී පඤ්ඤාපනාය.

කතමා ච භික්ඛවෙ, වෙදනා :

ජගිමේ භික්ඛවෙ, වෙදනානායා : චක්ඛුසම්පස්සජා වෙදනා, සොත
සම්පස්සජා වෙදනා, ඝාතසම්පස්සජා වෙදනා, ජ්ච්ඤාසම්පස්සජා වෙදනා,
කායසම්පස්සජා වෙදනා, මනොසම්පස්සජා වෙදනා, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ,
වෙදනා. එස්සසමුදයා වෙදනාසමුදයො, එස්සනිරෝධා වෙදනානිරෝධො,
අයමෙව අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො වෙදනානිරෝධගාමිනී පථිපදා,
සෙය්‍යපීදං : සමමාදිට්ඨී -පෙ- සමමාසමාසී.

1. චතුපථවට්ඨං - මජ්ඣං.
2. සුපථිපතො - සීචු, මජ්ඣං.

යෙ හි කෙච්චි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං වේදනං අභිඤ්ඤාය එවං වේදනාසමුදයං අභිඤ්ඤාය එවං වේදනානිරෝධං අභිඤ්ඤාය එවං වේදනානිරෝධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය වේදනාය නිබ්බිදාය වීරාගාය නිරෝධාය පටිපන්නා, තෙ සුපටිපන්නා. යෙ සුපටිපන්නා, තෙ ඉමසමිං ඛම්මවිනගෙ ගාධනති.

යෙ ච ඛො කෙච්චි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං වේදනං අභිඤ්ඤාය එවං වේදනාසමුදයං අභිඤ්ඤාය එවං වේදනානිරෝධං අභිඤ්ඤාය එවං වේදනානිරෝධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය වේදනාය නිබ්බිදා වීරාගා නිරෝධා අනුපාදා විමුක්ඛා, තෙ සුචිමුක්ඛා, යෙ සුචිමුක්ඛා, තෙ කෙච්චිනො, යෙ කෙච්චිනො, වට්ඨං තෙසං නත්ථි පඤ්ඤාපනාය.

කතමා ච භික්ඛවෙ, සඤ්ඤා :

ඡසිමෙ භික්ඛවෙ, සඤ්ඤාකායා : රූපසඤ්ඤා සද්දසඤ්ඤා භක්ඛසඤ්ඤා රසසඤ්ඤා ඵොච්චිබ්බසඤ්ඤා ඛම්මසඤ්ඤා, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, සඤ්ඤා. එසසසමුදයා සඤ්ඤාසමුදයො, එසසනිරෝධා සඤ්ඤානිරෝධො, අයමෙච අරියො අච්චිබ්බිකො මග්ගො සඤ්ඤානිරෝධගාමිනී පටිපදා : සෙය්‍යපිදං : සම්මාදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි.

යෙ හි කෙච්චි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං සඤ්ඤා අභිඤ්ඤාය -පෙ- වට්ඨං තෙසං නත්ථි පඤ්ඤාපනාය.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, සඛ්ඛාරා :

ඡසිමෙ භික්ඛවෙ, වේදනාකායා : රූපසඤ්ඤානිතනා සද්දසඤ්ඤානිතනා භක්ඛසඤ්ඤානිතනා රසසඤ්ඤානිතනා ඵොච්චිබ්බසඤ්ඤානිතනා ඛම්මසඤ්ඤානිතනා, ඉමෙ වුච්චති භික්ඛවෙ, සඛ්ඛාරා. එසසසමුදයා සඛ්ඛාරසමුදයො, එසසනිරෝධා සඛ්ඛාරනිරෝධො, අයමෙච අරියො අච්චිබ්බිකො මග්ගො සඛ්ඛාරනිරෝධගාමිනී පටිපදා : සෙය්‍යපිදං : සම්මාදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි.

යෙ හි කෙච්චි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං සඛ්ඛාරෙ අභිඤ්ඤාය -පෙ- වට්ඨං තෙසං නත්ථි පඤ්ඤාපනාය.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං :

ඡසිමෙ භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණකායා : චක්ඛුච්චිඤ්ඤාණං, සොචචිඤ්ඤාණං, භාභච්චිඤ්ඤාණං, ජීව්‍යාච්චිඤ්ඤාණං, කායච්චිඤ්ඤාණං, මනොච්චිඤ්ඤාණං. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං. භාමරූපසමුදයා විඤ්ඤාණසමුදයො, භාමරූපනිරෝධා විඤ්ඤාණනිරෝධො, අයමෙච අරියො අච්චිබ්බිකො මග්ගො විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනී පටිපදා : සෙය්‍යපිදං : සම්මාදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි.

යෙ හි කෙච්චි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං විඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤාය, එවං විඤ්ඤාණසමුදයං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණනිරෝධං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය විඤ්ඤාණසස නිබ්බිදාය වීරාගාය නිරෝධාය පටිපන්නා, තෙ සුපටිපන්නා, යෙ සුපටිපන්නා තෙ ඉමසමිං ඛම්මවිනගෙ ගාධනති.

යෙ ච ඛො කෙවි භික්ඛවෙ සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා එවං විඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණ සමුදයං අභිඤ්ඤාය. එවං විඤ්ඤාණනිරෝධං අභිඤ්ඤාය, එවං විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය විඤ්ඤාණං නිබ්බිදා විරාගා නිරෝධා අනුපාදා විමුක්තා, තෙ සුචිත්තනා, යෙ සුචිත්තනා තෙ කෙවලිනො, යෙ කෙවලිනො චට්ටං තෙසං නජච පඤ්ඤාපනායාති.

1. 2. 1. 5.

සත්තට්ඨාන සුත්තං

57. භාවනීයං :

සත්තට්ඨානකුසලො භික්ඛවෙ, භික්ඛු තිවිධුපපටිකිං ඉමසමිං ධම්මවිනයෙ කෙවලී වුසිතවා උත්තමපුරිසොති.

කථංඤච භික්ඛවෙ, භික්ඛු සත්තට්ඨානකුසලො තොති :

ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු රූපං පජානාති, රූපසමුදයං පජානාති, රූපනිරෝධං පජානාති, රූපනිරෝධගාමිනිං පටිපදං පජානාති, රූපස්ස අස්සාදං පජානාති, රූපස්ස ආදිනවං පජානාති, රූපස්ස නිස්සරණං පජානාති.

වෙදනං පජානාති, වෙදනාසමුදයං පජානාති, වෙදනානිරෝධං පජානාති, වෙදනානිරෝධගාමිනිං පටිපදං පජානාති, වෙදනාය අස්සාදං පජානාති, වෙදනාය ආදිනවං පජානාති, වෙදනාය නිස්සරණං පජානාති.

සඤ්ඤා පජානාති -පෙ- සඛ්ඛාරෙ පජානාති, සඛ්ඛාරසමුදයං පජානාති, සඛ්ඛාරනිරෝධං පජානාති, සඛ්ඛාරනිරෝධගාමිනිං පටිපදං පජානාති, සඛ්ඛාරනං අස්සාදං පජානාති, සඛ්ඛාරනං ආදිනවං පජානාති, සඛ්ඛාරනං නිස්සරණං පජානාති.

විඤ්ඤාණං පජානාති, විඤ්ඤාණසමුදයං පජානාති, විඤ්ඤාණනිරෝධං පජානාති, විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනිං පටිපදං පජානාති, විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදං පජානාති විඤ්ඤාණස්ස ආදිනවං පජානාති, විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං පජානාති.

කතමඤච භික්ඛවෙ, රූපං :

චත්තාරො ච මහාභුතා ච භුක්කාඤ්ඤා මහාභුතානං උපාදය රූපං. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ, රූපං. ආභාරසමුදයා රූපසමුදයො, ආභාරනිරෝධා රූපනිරෝධො, අයමෙව අරියො අධ්ඞ්ඞිනො මය්‍යො රූපනිරෝධගාමිනී පටිපදා, සෙත්ථපිදං : සම්මාදිට්ඨි -පෙ- සම්මානමාඛි. යං රූපං පටිච්ච උපපජ්ඣති සුඛං භොමනස්සං අයං රූපස්ස අස්සාදෙ. යං රූපං ආභීචිං දුක්ඛං විපටිණ්ණමමමං, අයං රූපස්ස ආදිනවො. යො රූපසමිං ජන්දරගවිනයො ජන්දරගපපභානං ඉදං රූපස්ස නිස්සරණං.

යෙ හි කෙච්චි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං රූපං අභිඤ්ඤාය එවං රූපසමුදයං අභිඤ්ඤාය එවං රූපනිරෝධං අභිඤ්ඤාය එවං රූපනිරෝධගාමිනීං පටිපදං අභිඤ්ඤාය එවං රූපස්ස අස්සාදං අභිඤ්ඤාය එවං රූපස්ස ආදීනවං අභිඤ්ඤාය එවං රූපස්ස නිස්සරණං අභිඤ්ඤාය රූපස්ස නිබ්බිදාය වීරගාය නිරෝධාය පටිපත්තා, තෙ සුපට්ඨත්තා, යෙ සුපට්ඨත්තා තෙ ඉමසමී ධම්මවිනයෙ ගාඛන්ති.

යෙ ච බො කෙච්චි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං රූපං අභිඤ්ඤාය එවං රූපසමුදයං අභිඤ්ඤාය එවං රූපනිරෝධං අභිඤ්ඤාය එවං රූපනිරෝධගාමිනීං පටිපදං අභිඤ්ඤාය එවං රූපස්ස අස්සාදං අභිඤ්ඤාය එවං රූපස්ස ආදීනවං අභිඤ්ඤාය එවං රූපස්ස නිස්සරණං අභිඤ්ඤාය රූපස්ස නිබ්බදා වීරගා නිරෝධා අනුපාදා විමුක්ඛා තෙ සුච්ඡිත්තා. යෙ සුච්ඡිත්තා තෙ කෙච්චිනො, යෙ කෙච්චිනො චට්ටං තෙසං නන්ථි පඤ්ඤාපනාය.

කතමා ච භික්ඛවෙ, වෙදනා :

ඡන්දමෙ භික්ඛවෙ, වෙදනාකායා : චක්ඛුසුඵලස්සඡ්ඤා වෙදනා, සොභසුඵලස්සඡ්ඤා වෙදනා, ඝාතසුඵලස්සඡ්ඤා වෙදනා, ජ්ඣාසුඵලස්සඡ්ඤා වෙදනා, කායසුඵලස්සඡ්ඤා වෙදනා, මනෝසුඵලස්සඡ්ඤා වෙදනා අයං චූළච්ඡි භික්ඛවෙ, වෙදනා. එස්සසමුදයා වෙදනාසමුදයො, එස්සනිරෝධා වෙදනානිරෝධො, අයමෙච අරියො අව්ඨාමිතිකො මග්ගො වෙදනා-නිරෝධගාමිනී පටිපදා සෙයාපීදං : සම්මදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි. යං වෙදනං පට්ඨව උපපජ්ඡති සුඛං සොමනස්සං, අයං වෙදනාය අස්සාදො, යං වෙදනා අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මා, අයං වෙදනාය ආදීනවො, යො වෙදනාය ඡන්දරුගචිනයො ඡන්දරුගපපහානං, ඉදං වෙදනාය නිස්සරණං.

යෙ හි කෙච්චි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං වෙදනං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාසමුදයං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනානිරෝධං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනානිරෝධගාමිනීං පටිපදං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාය අස්සාදං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාය ආදීනවං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාය නිස්සරණං අභිඤ්ඤාය වෙදනාය නිබ්බිදාය වීරගාය නිරෝධාය පටිපත්තා. තෙ සුපට්ඨත්තා, යෙ සුපට්ඨත්තා තෙ ඉමසමී ධම්මවිනයෙ ගාඛන්ති.

යෙ ච බො කෙච්චි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං වෙදනං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාසමුදයං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනා නිරෝධං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනානිරෝධගාමිනීං පටිපදං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාය අස්සාදං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාය ආදීනවං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාය නිස්සරණං අභිඤ්ඤාය වෙදනාය නිබ්බදා වීරගා නිරෝධා අනුපාදා විමුක්ඛා, තෙ සුච්ඡිත්තා. යෙ සුච්ඡිත්තා තෙ කෙච්චිනො. යෙ කෙච්චිනො චට්ටං තෙසං නන්ථි පඤ්ඤාපනාය.

කතමා ච භික්ඛවෙ සඤ්ඤා :

ඡයිමෙ භික්ඛවෙ සඤ්ඤා : රූපසඤ්ඤා සද්දසඤ්ඤා ගතිසඤ්ඤා රසසඤ්ඤා ඵොට්ඨබ්බසඤ්ඤා ධම්මසඤ්ඤා. අයං වුච්චතී භික්ඛවෙ, සඤ්ඤා -පෙ- වට්ටං තෙසං නන්ථී පඤ්ඤාපනාය.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, සඛිඛාරු :

ඡයිමෙ භික්ඛවෙ චේතනාකායා : රූපසඤ්ඤානිචනා සද්දසඤ්ඤානිචනා ගතිසඤ්ඤානිචනා රසසඤ්ඤානිචනා ඵොට්ඨබ්බසඤ්ඤානිචනා ධම්මසඤ්ඤානිචනා. ඉමෙ වුච්චන්තී භික්ඛවෙ සඛිඛාරු -පෙ- වට්ටං තෙසං නන්ථී පඤ්ඤාපනාය.

කකමඤ්ච භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං :

ඡයිමෙ භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණකායා : චක්ඛුච්ඤ්ඤාණං -පෙ- මනෝ විඤ්ඤාණං, ඉදං වුච්චතී භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං. නාමරූපසමුදයා විඤ්ඤාණසමුදයො, නාමරූපනිරෝධා විඤ්ඤාණනිරෝධො, අයමෙව අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො විඤ්ඤාණනිරෝධගාමීනීපට්ඨදා, සෙය්‍යඵීදං : සමමාද්දිට්ඨී -පෙ- සමමාසමාධි. යං විඤ්ඤාණං පට්ඨව උපපජ්ඣතී සුඛං සොමනස්සං, අයං විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදො, යං විඤ්ඤාණං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, අයං විඤ්ඤාණස්ස අදීනවො. යො විඤ්ඤාණස්මිං ඡන්දරාගච්චෙයො ඡන්දරාගපභනාං, ඉදං විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං.

යෙ හි කෙචී භික්ඛවෙ, සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ඵචං විඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤාය ඵචං විඤ්ඤාණසමුදයං අභිඤ්ඤාය ඵචං විඤ්ඤාණනිරෝධං අභිඤ්ඤාය ඵචං විඤ්ඤාණනිරෝධගාමීනීං පට්ඨදං අභිඤ්ඤාය ඵචං විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදං අභිඤ්ඤාය ඵචං විඤ්ඤාණස්ස අදීනවං අභිඤ්ඤාය ඵචං විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං අභිඤ්ඤාය විඤ්ඤාණස්ස නිබ්බිදාය විරුගාය නිරෝධාය පට්ඨන්තා, තෙ සුපට්ඨන්තා යෙ සුපට්ඨන්තා තෙ ඉමස්මිං ධම්මච්චනෙයෙ ගාඛන්තී.

යෙ ච ඛො කෙචී භික්ඛවෙ, සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ඵචං විඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤාය ඵචං විඤ්ඤාණසමුදයං අභිඤ්ඤාය ඵචං විඤ්ඤාණනිරෝධං අභිඤ්ඤාය ඵචං විඤ්ඤාණනිරෝධගාමීනීං පට්ඨදං අභිඤ්ඤාය, ඵචං විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදං අභිඤ්ඤාය ඵචං විඤ්ඤාණස්ස අදීනවං අභිඤ්ඤාය, ඵචං විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං අභිඤ්ඤාය විඤ්ඤාණස්ස නිබ්බිදා විරුගා නිරෝධා අනුපාදා විමුත්තා, තෙ සුච්චිත්තා. යෙ සුච්චිත්තා තෙ කෙච්චිත්තො, යෙ කෙච්චිත්තො වට්ටං තෙසං නන්ථී පඤ්ඤාපනාය. ඵචං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සත්තට්ඨානකුසලො හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, භික්ඛු තීව්ච්චපපරිකඛි හොතී :

ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු ධාතුසො උපපරිකඛතී. අයතනසො උපපරිකඛතී. පට්ඨවසමුපපාදසො උපපරිකඛතී, ඵචං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු තීව්ච්චපපරිකඛි හොතී.

සත්තට්ඨානකුසලො භික්ඛවෙ, භික්ඛු තීව්ච්චපපරිකඛි ඉමස්මිං ධම්මච්චනෙයෙ කෙච්චි වුභිත්ථා උත්තමපුරිසොති වුච්චතීති.

1. 2. 1. 6.

සමිච්චි සුත්තං

58. ආවජ්ඣයං :

තථාගතො භික්ඛවෙ, අරහං සමමාසමුද්ධො රූපස්ස නිබ්බිදා විරාගා නිරොධා අනුපාදවිමුත්තො සමමාසමුද්ධො'ති වුච්චති, භික්ඛපි භික්ඛවෙ, පඤ්ඤවිමුත්තො රූපස්ස නිබ්බිදා විරාගා නිරොධා අනුපාදවිමුත්තො 'පඤ්ඤවිමුත්තො'ති වුච්චති.

තථාගතො භික්ඛවෙ, අරහං සමමාසමුද්ධො වේදනාය -පෙ-සඤ්ඤාය -පෙ- සඛ්ඛාරානං -පෙ- විඤ්ඤාණස්ස නිබ්බිදා විරාගා නිරොධා අනුපාදවිමුත්තො 'සමමාසමුද්ධො'ති වුච්චති. භික්ඛපි භික්ඛවෙ, පඤ්ඤවිමුත්තො විඤ්ඤාණස්ස නිබ්බිදා විරාගා නිරොධා අනුපාදවිමුත්තො 'පඤ්ඤවිමුත්තො'ති වුච්චති.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, කො විසෙසො කො අධිපායො නිං නානාකරණං තථාගතස්ස අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස පඤ්ඤවිමුත්තෙන න භික්ඛනාති?

භගවංමුලකා තො භනෙත, ධම්මා භගවංනෙතීති කා භගවංපටි සරණා, සංඛු වත භනෙත, භගවනතඤ්ඤෙව පටිභාතු එතස්ස භාසිතස්ස අකො, භගවතො සුඤ්ඤා භික්ඛු ධාරෙස්සනතීති.

තෙන හි භික්ඛවෙ, සුණාථ, සංඛුකං මනසි කරොථ, භාසිස්සාමිති. එවං භනෙත'ති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං, භගවා එතදවොච :

තථාගතො භික්ඛවෙ, අරහං සමමාසමුද්ධො අනුපපන්නස්ස මග්ගස්ස උපපාදෙතා. අසඤ්ඤානස්ස මග්ගස්ස සඤ්ඤෙනා. අනාකාමස්ස මග්ගස්ස අකාමානා. මග්ගඤ්ඤා මග්ගවිදු මග්ගකොවිදෙ, මග්ගානුගා ච භික්ඛවෙ, එතරහි සාචකා විහරන්ති, පච්ඡා සමන්තාගතා.

අයං ඛො භික්ඛවෙ, විසෙසො අයං අධිපායො, ඉදං නානාකරණං තථාගතස්ස අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස පඤ්ඤවිමුත්තෙන න භික්ඛනාති.

1. 2. 1. 7.

පඤ්චවග්ගීය සුත්තං

59. එකං සමයං භගවා බාරාණසීයං විහරති ඉසිපතනෙ මීගදායෙ. තත්‍ර ඛො භගවා පඤ්චවග්ගීයෙ භික්ඛු අංමනෙතසි, " භික්ඛවො'ති. 'භද්දනෙත'ති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං, භගවා එතදවොච :

රූපං භික්ඛලෙ, අනන්‍යා, රූපඤ්ච භිදං භික්ඛලෙ, අන්‍යා අභවිස්ස, නසිදං රූපං අබ්‍යාධාය සංචිතෙත්‍ය්‍ය, උබ්බෙභ්ඵ ච රූපෙ ඵලං මෙ රූපං භොදු, ඵලං මෙ රූපං මා අභොසි'ති. යස්මා ච ඛො භික්ඛලෙ, රූපං අනන්‍යා, තස්මා රූපං අබ්‍යාධාය සංචිතන්ති. න ච උබ්බන්ති රූපෙ "ඵලං මෙ රූපං භොදු, ඵලං මෙ රූපං මා අභොසි'ති.

වෙදනා භික්ඛලෙ අනන්‍යා, -පෙ- සඤ්ඤා භික්ඛලෙ අනන්‍යා -පෙ-, සඛ්ඛාරා භික්ඛලෙ අනන්‍යා, -පෙ- විඤ්ඤාණං භික්ඛලෙ අනන්‍යා. විඤ්ඤාණඤ්ච භිදං භික්ඛලෙ, අන්‍යා අභවිස්ස, නසිදං විඤ්ඤාණං අබ්‍යාධාය සංචිතෙත්‍ය්‍ය, උබ්බෙභ්ඵ ච විඤ්ඤාණෙ, "ඵලං මෙ විඤ්ඤාණං භොදු, ඵලමෙම විඤ්ඤාණං මා අභොසි'ති. යස්මා ච ඛො භික්ඛලෙ, විඤ්ඤාණං අනන්‍යා, තස්මා විඤ්ඤාණං අබ්‍යාධාය සංචිතන්ති. න ච උබ්බන්ති විඤ්ඤාණෙ. "ඵලමෙම විඤ්ඤාණං භොදු ඵලමෙම විඤ්ඤාණං මා අභොසි'ති.

තං කිම්මඤ්ඤඵ භික්ඛලෙ, රූපං තීච්චං වා අනිච්චං වා'ති? අනිච්චං භන්තෙ.

යං පනානිච්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වා'ති? දුක්ඛං භන්තෙ.

යං පනානිච්චං, දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං හු තං සම්භුපසයිතුං 'ඵතං මම, ඵසො'හම්සම්, ඵසො මෙ අන්‍යා'ති? නො භෙතං භන්තෙ.

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වා තී? අනිච්චං භන්තෙ.

යං පනානිච්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වා'ති? දුක්ඛං භන්තෙ.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං හු තං සම්භුපසයිතුං, 'ඵතං මම, ඵසො'හම්සම්, ඵසො මෙ අන්‍යා'ති? නො භෙතං භන්තෙ.

තස්මා තිහ භික්ඛලෙ, යං කිඤ්චී රූපං අනිත්‍යානාගතපච්චුප්පන්තං, අජ්ඣන්තං වා ඛභිඤා වා, ඔලාරිකං වා සුබ්බමං වා, හිනං වා පණීතං වා, යං දුරෙ සන්තීකෙ වා, සබ්බං රූපං, නෙතං මම, නෙසො'හම්සම්. න මෙසො අන්‍යා'ති, ඵචමෙතං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දච්ඤ්ඛං.

යං කාචී වෙදනා -පෙ- යං කාචී සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචි සඛ්ඛාරා -පෙ- යං කිඤ්චී විඤ්ඤාණං අනිත්‍යානාගතපච්චුප්පන්තං, අජ්ඣන්තං වා, ඛභිඤා වා, ඔලාරිකං වා සුබ්බමං වා, හිනං වා පණීතං වා, යං දුරෙ සන්තීකෙ වා සබ්බං විඤ්ඤාණං 'නෙතං මම, නෙසො'හම්සම්, න මෙසො අන්‍යා'ති ඵචමෙතං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දච්ඤ්ඛං.

එවං පසං භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවතො රූපසම්මපි තිබ්බිඤ්ඤි. වේදනායපි තිබ්බිඤ්ඤි, සඤ්ඤායපි තිබ්බිඤ්ඤි, සංඛාරෙසුපි තිබ්බිඤ්ඤි, විඤ්ඤාණසම්මපි තිබ්බිඤ්ඤි, තිබ්බිඤ්ඤං විරජ්ජති, විරුහා විමුච්චති, විමුක්තසම්මං විමුක්තමිති ඤ්ඤාණං භොති; 'බිණා ජාති, වුසිතං මුහමචිරිතං, කතං කරණීයං නාපරං ඉත්තතායාති පජානාතී'ති.

ඉදමචොච භගවා, අත්තමනා පඤ්චවග්ගියා භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනඤ්ඤං. ඉමසම්ඤ්ඤා පන වෙග්ගාකරණසම්මං භඤ්ඤාමානෙ පඤ්චවග්ගියානං භික්ඛුනං අනුපාදාය අසවෙති චිත්තානි වමුච්චිංසුති.

1. 2. 1. 8.

මහාලී සුතං

60. එකං සමයං භගවා වෙසාලීයං විහරති මහාවනෙ කුටාගාර සාලායං, අථ ඛො මහාලී ලීච්චි යෙන භගවා නෙත්තපසඛික්ඛි උපසඛික්ඛිති භගවනං අභිවාදෙති; එකමනං නිසීදි, එකමනං නිසිනො ඛො මහාලී ලීච්චි භගවනං එතදවොච :

පුරණො භනො, කසුපො එවමාහ : “නචී හෙතු නචී පච්චයො සත්තානං සංකිලෙසාය. අහෙතු අපපච්චයා සත්තා සංකිලිසුනති. නචී හෙතු නචී පච්චයො සත්තානං විසුද්ධියා අහෙතු අපපච්චයා සත්තා විසුජ්ඣනතී”ති. ඉධ භගවා කිමාහාති.

අචී මහාලී, හෙතු අචී පච්චයො සත්තානං සංකිලෙසාය, සහෙතු සපපච්චයා සත්තා සංකිලිසුනති, අචී මහාලී, හෙතු අචී පච්චයො සත්තානං විසුද්ධියා, සහෙතු සපපච්චයා සත්තා විසුජ්ඣනතී.

කතමො පන භනො, හෙතු කතමො පච්චයො සත්තානං සංකිලෙසාය, කථං සහෙතු පපපච්චයා සත්තා සංකිලිසුනතී ?

රූපඤ්ඤා භිදං මහාලී, එකනගදුක්ඛං අභවිසු දුක්ඛානුපතීතං දුක්ඛාවකකනං, අනවකකනං සුඛෙන, නභිදං සත්තා රූපසම්මං සාරජේඨයුං, යසමා ච ඛො මහාලී, රූපං සුඛං සුඛානුපතීතං සුඛාවකකනං අනවකකනං දුක්ඛෙන¹ තසමා සත්තා රූපසම්මං සාරජ්ජනති, සාරුහා සංයුජ්ජනති, සංයොගා සංකිලිසුනති. අයමපි ඛො මහාලී, හෙතු අයං පච්චයො සත්තානං සංකිලෙසාය, එවං සහෙතු සපපච්චයා සත්තා සංකිලිසුනති.

වේදනා ච භිදං මහාලී එකනගදුක්ඛා අභවිසු, දුක්ඛානුපතීතා දුක්ඛාවකකනා, අනවකකනා සුඛෙන, නභිදං සත්තා වේදනාය සාරජේඨයුං, යසමා ච ඛො මහාලී, වේදනා සුඛා සුඛානුපතීතා, අනවකකනා දුක්ඛෙන තසමා සත්තා වේදනාය සාරජ්ජනති. සාරුහා සංයුජ්ජනති. සංයොගා සංකිලිසුනති, අයමපි ඛො මහාලී, හෙතු අයං පච්චයො සත්තානං සංකිලෙසාය. එවමපි සහෙතු සපපච්චයා සත්තා සංකිලිසුනති.

1. අවකකනං සුඛෙන - සිමු.

සඤ්ඤා ච -පෙ- සඛිංචා ච හිදං මහාලී, එකනතදුක්ඛං අභවිස්සංසු,
 දුක්ඛානුපතීතං දුක්ඛාචක්ඛනතං අභවක්ඛනතං සුඛෙන, නසිදං සත්තං
 සඛිංචරෙසු සාරජ්ජෙය්‍යං, යසමා ච ඛො මහාලී, සඛිංචා සුඛා
 සුඛානුපතීතං සුඛාචක්ඛනතං අභවක්ඛනතං දුක්ඛෙන, තසමා සත්තං
 සඛිංචරෙසු සාරජ්ජනී, සාරාගා සංගුජ්ජනී, සඤ්ඤාගා සංකීලීස්සනී.
 අයමපි ඛො මහාලී, හෙතු අයං පච්චයො සත්තානං සංකීලෙසාය,
 එවමපි ඛො සහෙතු සපපච්චයා සත්තං සංකීලීස්සනී.

විඤ්ඤාණඤ්ච හිදං මහාලී, එකනතදුක්ඛං අභවිස්ස, දුක්ඛානුපතීතං
 දුක්ඛාචක්ඛනතං අභවක්ඛනතං සුඛෙන, නසිදං සත්තං විඤ්ඤාණසමිං
 සාරජ්ජෙය්‍යං, යසමා ච ඛො මහාලී, විඤ්ඤාණං සුඛං සුඛානුපතීතං
 සුඛාචක්ඛනතං අභවක්ඛනතං දුක්ඛෙන, තසමා සත්තං විඤ්ඤාණසමිං
 සාරජ්ජනී, සාරාගා සංගුජ්ජනී, සංයොගා සංකීලීස්සනී. අයමපි ඛො
 මහාලී, හෙතු අයං පච්චයො සත්තානං සංකීලෙසාය. එවං සහෙතු
 සපපච්චයා සත්තං සංකීලීස්සනීති.

කතමො පන හනෙත, හෙතු කතමො පච්චයො සත්තානං
 විසුද්ධියා, කථං සහෙතු සපපච්චයා සත්තං විසුජ්ඣනීති?

රූපඤ්ච හිදං මහාලී, එකනතසුඛං අභවිස්ස, සුඛානුපතීතං
 සුඛාචක්ඛනතං අභවක්ඛනතං දුක්ඛෙන, නසිදං සත්තං රූපසමිං
 නිබ්බිඤ්ඤෙය්‍යං, යසමා ච ඛො මහාලී, රූපං දුක්ඛං. දුක්ඛානුපතීතං,
 දුක්ඛාචක්ඛනතං අභවක්ඛනතං සුඛෙන, තසමා සත්තං රූපසමිං
 නිබ්බිඤ්ඤනී, නිබ්බිඤ්ඤං විරජ්ජනී, විරාගා විසුජ්ඣනී. අයමපි ඛො
 මහාලී, හෙතු අයං පච්චයො සත්තානං විසුද්ධියා. එවමපි සහෙතු
 සපපච්චයා සත්තං විසුජ්ඣනී.

වේදනා ච හිදං මහාලී, එකනතසුඛං අභවිස්ස -පෙ- සඤ්ඤා ච
 හිදං මහාලී -පෙ- සඛිංචා ච හිදං මහාලී, එකනතසුඛං අභවිස්සංසු
 -පෙ- විඤ්ඤාණඤ්ච හිදං මහාලී, එකනතසුඛං අභවිස්ස, සුඛානුපතීතං,
 සුඛාචක්ඛනතං, අභවක්ඛනතං දුක්ඛෙන, නසිදං සත්තං විඤ්ඤාණසමිං
 නිබ්බිඤ්ඤෙය්‍යං, යසමා ච ඛො මහාලී, විඤ්ඤාණං දුක්ඛං දුක්ඛානුපතීතං
 දුක්ඛාචක්ඛනතං අභවක්ඛනතං සුඛෙන, තසමා සත්තං විඤ්ඤාණසමිං
 නිබ්බිඤ්ඤනී, නිබ්බිඤ්ඤං විරජ්ජනී. විරාගා විසුජ්ඣනී. අයං ඛො
 මහාලී, හෙතු අයං පච්චයො සත්තානං විසුද්ධියා. එවං සහෙතු
 සපපච්චයා සත්තං විසුජ්ඣනීති.

1. 2. 1. 9.
 ආදිතන සුතතං

61. ආවජ්ජිමං :

රූපං භික්ඛමෙ, ආදිතතං. වේදනා ආදිතතා, සඤ්ඤා ආදිතතා,
 සඛිංචා ආදිතතා, විඤ්ඤාණං ආදිතතං.

එවං පසං භික්ඛවෙ, සුචවා අරියසාවනො රුපසමිච්චි නිබ්බිඤ්ඤි. වේදනාසපි නිබ්බිඤ්ඤි, සඤ්ඤාසපි නිබ්බිඤ්ඤි, සඛ්ඛාරෙසුපි නිබ්බිඤ්ඤි, විඤ්ඤාණසමිච්චි නිබ්බිඤ්ඤි, නිබ්බිඤ්ඤං විරජ්ජති, විරාගා විමුච්චති, විමුච්චනසමිච්චි විමුච්චනමිති ඤ්ඤං භොති. 'බිණා ජාති, වුට්ඨිතං බ්‍රහ්මචරියං, ඝනං කරණීයං, නාපරං ඉන්ද්‍රියාදියං පජානාතී'ති.

1. 2. 1. 10.

නිරුච්චිපඨ පුඤ්ඤං

62. සාවජ්ජියං :

තග්ගෙ මෙ භික්ඛවෙ, නිරුච්චිපඨා අභිච්චනපඨා පඤ්ඤාතඨිපඨා අසමිකිණ්ණං අසමිකිණ්ණපුබ්බං න සමිකිසනති, න සමිකිපියනති අපඨකිකුට්ඨා සමඤ්ඤෙහි බ්‍රාහ්මඤ්ඤෙහි විඤ්ඤෙහි.

කතමෙ තග්ගෙ :

යං භික්ඛවෙ, රුපං අනිතං නිරුච්චිං විපරිණතං, 'අභොසි'ති තසං සඛ්ඛා, 'අභොසි'ති තසං සමඤ්ඤා, 'අභොසි'ති තසං පඤ්ඤාතඨි, න තසං සඛ්ඛා 'අජ්ජි'ති. න තසං සඛ්ඛා 'භවිසානී'ති.

යා වේදනා අනිතා නිරුච්චිං විපරිණතා, 'අභොසි'ති තසං සඛ්ඛා, 'අභොසි'ති තසං සමඤ්ඤා, 'අභොසි'ති තසං පඤ්ඤාතඨි, න තසං සඛ්ඛා 'අජ්ජි'ති. න තසං සඛ්ඛා 'භවිසානී'ති.

යා සඤ්ඤා - පෙ - යෙ සඛ්ඛාරු අනිතා, නිරුච්චිං, විපරිණතා, 'අභොසි'ති තෙසං සඛ්ඛා, 'අභොසි'ති තෙසං සමඤ්ඤා 'අභොසි'ති තෙසං පඤ්ඤාතඨි. න තෙසං සඛ්ඛා 'අජ්ජි'ති. න තෙසං සඛ්ඛා 'භවිසානී'ති.

යං විඤ්ඤාණං අනිතං නිරුච්චිං විපරිණතං, 'අභොසි'ති තසං සඛ්ඛා, 'අභොසි'ති තසං සමඤ්ඤා, 'අභොසි'ති තසං පඤ්ඤාතඨි. න තසං සඛ්ඛා 'අජ්ජි'ති. න තසං සඛ්ඛා 'භවිසානී'ති.

යං භික්ඛවෙ, රුපං අජාතං අපානුභුතං 'භවිසානී'ති තසං සඛ්ඛා, 'භවිසානී'ති තසං සමඤ්ඤා, 'භවිසානී'ති තසං පඤ්ඤාතඨි, න තසං සඛ්ඛා 'අජ්ජි'ති. න තසං සඛ්ඛා 'අභොසි'ති. යා වේදනා - පෙ - යා සඤ්ඤා - පෙ - යෙ සඛ්ඛාරු - පෙ - යං විඤ්ඤාණං අජාතං අපානුභුතං 'භවිසානී'ති තසං සඛ්ඛා, 'භවිසානී'ති තසං සමඤ්ඤා, 'භවිසානී'ති තසං පඤ්ඤාතඨි. න තසං සඛ්ඛා 'අජ්ජි'ති. න තසං සඛ්ඛා 'අභොසි'ති.

යං භික්ඛවෙ රූපං ජාතං පාතුභුතං, 'අප්පි'ති තස්ස සඛිං.
'අප්පි'ති තස්ස සමඤ්ඤ, 'අප්පි'ති තස්ස පඤ්ඤතති, න තස්ස සඛිං
'අභොසි'ති. න තස්ස සඛිං, 'භවිස්සතී'ති. යා වෙදනා-පෙ-යා
සඤ්ඤ-පෙ-යෙ සඛිං-පෙ-යං විඤ්ඤණං ජාතං පාතුභුතං, 'අප්පි'ති
තස්ස සඛිං. 'අප්පි'ති තස්ස සමඤ්ඤ. 'අප්පි'ති තස්ස පඤ්ඤතති.
න තස්ස සඛිං, 'අභොසි'ති න තස්ස සඛිං, 'භවිස්සතී'ති.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, තයො නිරුතතිපථා, අභිච්චනපථා,
පඤ්ඤතතිපථා, අසඛිණිණො, අසඛිණිණපුබ්බා, න සඛිණිණනති, න
සඛිණිසිස්සනති අපපතිඤ්ඤා, සමඤ්ඤෙහි වුභමඤ්ඤෙහි විඤ්ඤෙහි.

යෙපි තෙ භික්ඛවෙ, අහෙසුං උක්කලා වස්සභඤ්ඤා, අභෙතුකචාද
අකිරිච්චාද, නප්පිකචාද, තෙපිමෙ තයො නිරුතතිපථෙ අභිච්චනපථෙ
පඤ්ඤතතිපථෙ න භරතිතබ්බං න පච්ඤෙකාසිතබ්බං මඤ්ඤද්දොසු. තං
කිස්ස භෙතු: නිඤ්ඤාඤාඤෙසඋපාරමභගයා'ති.

උපයවගෙහා පඨමො

තසසුද්දනං :

උපයො ඩිජං උදුනං උපාදනපරිච්චඤ්ඤා සත්තච්චානං
වුද්ධො පඤ්ඤවිසති මහාලී අදිතො: නිරුතතිපථෙනචාති.

2. අර්භනවගො

1. 2. 2. 1.

උපාදිය සුතනං

63. සාවජ්ඣයං :

අථ ඛො අඤ්ඤතරො භික්ඛු යෙන භගවො තෙහුපසඛකමී. උපසඛකමීති: භගවනතං අභිවාදෙති: එකමනතං නිසීදී, එකමනතං නිසීතෙනා: ඛො සො භික්ඛු භගවනතං එතදවොච :

සාඛු මෙ භනෙත භගවො සඛිඛිතෙතන ධම්මං දෙසෙතු, යමහං භගවතො ධම්මං සුත්ති: එකො වුපකට්ඨො අපමතෙතො අතාපි පභිතතෙතො විහරොයන්ති.

උපාදියමානො ඛො භික්ඛු, ඛඥො¹ මාරස්ස, අනුපාදියමානො ඉතෙතො පාපිමතො¹ති.

අඤ්ඤතං භගවො අඤ්ඤතං සුගතො¹ති.

යථාකථං පන තිං භික්ඛු, මයා සඛිඛිතෙතන භාසිතස්ස වින්දරෙන අන්ධං අඤ්ඤතො¹ති ?

රූපං ඛො භනෙත, උපාදියමානො ඛඥො¹ මාරස්ස, අනුපාදියමානො ඉතෙතො පාපිමතො. වෙදනං උපාදියමානො ඛඥො¹ මාරස්ස, අනුපාදියමානො ඉතෙතො පාපිමතො. සඤ්ඤං - පෙ - සඛිඛොරො උපාදියමානො ඛඥො¹ මාරස්ස, අනුපාදියමානො ඉතෙතො පාපිමතො. විඤ්ඤණං උපාදියමානො ඛඥො¹ මාරස්ස, අනුපාදියමානො ඉතෙතො පාපිමතො. ඉමස්ස ඛවාහං භනෙත, භගවතො සඛිඛිතෙතන භාසිතස්ස එවං වින්දරෙන අන්ධං අඤ්ඤතො¹ති.

සාඛු සාඛු භික්ඛු, සාඛු ඛො තිං භික්ඛු, මයා සඛිඛිතෙතන භාසිතස්ස වින්දරෙන අන්ධං අඤ්ඤතො¹ති. රූපං ඛො භික්ඛු, උපාදියමානො ඛඥො¹ මාරස්ස, අනුපාදියමානො ඉතෙතො පාපිමතො. වෙදනං - පෙ - සඤ්ඤං - පෙ - සඛිඛොරො - පෙ - විඤ්ඤණං උපාදියමානො ඛඥො¹ මාරස්ස, අනුපාදියමානො ඉතෙතො පාපිමතො. ඉමස්ස ඛො භික්ඛු, මයා සඛිඛිතෙතන භාසිතස්ස එවං වින්දරෙන අන්ධං දට්ඨබ්බො¹ති.

අථ ඛො සො භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දිති: අනුමොදිති: උට්ඨායාසනා භගවනතං අභිවාදෙති: පදකම්මං කති: පකකාමී. අථ ඛො සො භික්ඛු එකො වුපකට්ඨො අපමතෙතො අතාපි පභිතතො:

1. ඛඥො - සිඉ.

විහරනොතා හ වීරසෙව සසාන්තාය කුලපුත්තා හමමදෙව අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජනතී, නදනුත්තරං බ්‍රහ්මචරියපරියොතානං දිට්ඨව-
ධමෙම සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකන්තා උපසම්පජ්ජ චිහාසී. 'බ්‍රහ්ම ජාතී,
වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණීයං නාපරං ඉන්ද්‍රියානායා'ති අබ්‍රහ්මඤ්ඤාසී.
අඤ්ඤාතරෙ ව පන සො භික්ඛු අරහතං අගොසීතී.

1. 2. 2. 2.

මඤ්ඤාමාන සුභතං

64. සාවජ්ජියං :

අථ ඛො අඤ්ඤාතරෙ භික්ඛු සෙහ භගවා තෙනුපසම්භවි-පෙ-
භගවන්තං එතදවොච :

සාධු මෙ භනෙත භගවා සම්භිතෙතන ධම්මං දෙසෙතු-පෙ-
පභිතතො විහරෙයානතී.

මඤ්ඤාමානො ඛො භික්ඛු, බඥො මාරහං, අමඤ්ඤාමානො ඉතොතො
පාපිමතො'ති.

අඤ්ඤාතං භගවා, අඤ්ඤාතං සුභතා'ති.

යථාකථං පන තිං භික්ඛු, මයා සම්භිතෙතන භාසිතස්ස වින්දරෙන
අන්ධං ආජානාසීති ?

රූපං ඛො භනෙත, මඤ්ඤාමානො බඥො මාරහං, අමඤ්ඤාමානො
ඉතොතො පාපිමතො. වෙදනං - පෙ - සඤ්ඤාං - පෙ - සම්භාරෙ - පෙ -
විඤ්ඤාණං මඤ්ඤාමානො බඥො මාරහං, අමඤ්ඤාමානො ඉතොතො
පාපිමතො. ඉමස්ස බවාහං භනෙත, භගවතා සම්භිතෙතන භාසිතස්ස
එවං වින්දරෙන අන්ධං ආජානාමීති.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු ඛො තිං භික්ඛු, මයා සම්භිතෙතන
භාසිතස්ස වින්දරෙන අන්ධං ආජානාසී. රූපං ඛො භික්ඛු, මඤ්ඤාමානො
බඥො මාරහං, අමඤ්ඤාමානො ඉතොතො පාපිමතො. වෙදනං-පෙ-
සඤ්ඤාං-පෙ-සම්භාරෙ-පෙ-විඤ්ඤාණං මඤ්ඤාමානො බඥො මාරහං,
අමඤ්ඤාමානො ඉතොතො පාපිමතො. ඉමස්ස ඛො භික්ඛු, මයා සම්භිතෙතන
භාසිතස්ස එවං වින්දරෙන අන්ධං දට්ඨබ්බො'ති.

අථ ඛො සො භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දිත්වා-පෙ-භගවන්තං
පදකම්ඤං කන්තා පක්කාමි. අථ ඛො සො භික්ඛු එකො වූපකච්ඤා-
-පෙ- අඤ්ඤාතරෙ ව පන සො භික්ඛු අරහතං අගොසීතී.

1. 2. 2. 3.

අභිනන්දන සුත්තං

65. ඝාච්ඡ්ඵයං :

අඵ ඛො අඤ්ඤාතරේ භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඛිකම්. උපසඛිකම්ඤා -පෙ- එකමන්තං නිසිතො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදචොච :

සාධු මෙ භනෙත භගවා සඛිඛිතෙතන ධම්මං දෙසෙතු, - පෙ - පභිතතො විහරෙය්‍යන්ති.

අභිනන්දමානො ඛො භික්ඛු, ඛඤ්ඤො මාරහං, අභිනන්දමානො මුතො පාපිමනො'ති.

අඤ්ඤාතං භගවා, අඤ්ඤාතං සුගතා'ති.

යථාකථං පන නිං භික්ඛු, මයං සඛිඛිතෙතන භාසිතං වින්දාරෙන අන්ධං අඡානාසි'ති ?

රුපං ඛො භනෙත, අභිනන්දමානො ඛඤ්ඤො මාරහං, අභිනන්දමානො මුතො පාපිමනො. වෙදනං - පෙ - සඤ්ඤං - පෙ - සඛිඛාරෙ - පෙ - විඤ්ඤාණං අභිනන්දමානො ඛඤ්ඤො මාරහං, අභිනන්දමානො මුතො පාපිමනො. ඉමං ඛවා'හං භනෙත, භගවතා සඛිඛිතෙතන භාසිතං එවං වින්දාරෙන අන්ධං අඡානාමි'ති.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු ඛො නිං භික්ඛු, මයං සඛිඛිතෙතන භාසිතං එවං වින්දාරෙන අන්ධං අඡානාසි.

රුපං ඛො භික්ඛු, අභිනන්දමානො ඛඤ්ඤො මාරහං, අභිනන්දමානො මුතො පාපිමනො. වෙදනං - පෙ - සඤ්ඤං - පෙ - සඛිඛාරෙ - පෙ - විඤ්ඤාණං අභිනන්දමානො ඛඤ්ඤො මාරහං, අභිනන්දමානො මුතො පාපිමනො. ඉමං ඛො භික්ඛු, මයං සඛිඛිතෙතන භාසිතං එවං වින්දාරෙන අන්ධං දච්ඤ්ඤො'ති.

අඵ ඛො සො භික්ඛු භගවනො භාසිතං අභිනන්දිඤා, -පෙ-භගවන්තං පදකඛිණං තඤ්ඤා පකකාමි. අඵ ඛො සො භික්ඛු එකො වූපකචොඤා -පෙ-අඤ්ඤාතරේ ච පන සො භික්ඛු අරහතං අභොසිති.

1. 2. 2. 4.

අනිච්ච සුත්තං

66. ඝාච්ඡ්ඵයං :

අඵ ඛො අඤ්ඤාතරේ භික්ඛු-පෙ-භගවන්තං එතදචොච :

සාධු මෙ භනෙත භගවා සඛිඛිතෙතන ධම්මං දෙසෙතු, යමහං භගවනො ධම්මං සුඤ්ඤා එකො වූපකචොඤා අප්පමනො අකාපි පභිතතො විහරෙය්‍යන්ති

යං ඛො භික්ඛු, අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො'ති.

අඤ්ඤාතං භගවා අඤ්ඤාතං සුගතා'ති.

යථාකථං පන නිං භික්ඛු, මයා සඛිඛිතෙතන භාසිතස්ස වින්දාරෙන අන්ධං ආජානාසී'ති.

රූපං ඛො භනෙත, අනිච්චං, තත්‍ර මෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, වේදනා අනිච්චා - පෙ - සඤ්ඤා අනිච්චා - පෙ - සඛිඛාරා අනිච්චා - ප - විඤ්ඤාණං අනිච්චං, තත්‍ර මෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, ඉමස්ස ඛවා'හං භනෙත, භගවතා සඛිඛිතෙතන භාසිතස්ස ඵලං වින්දාරෙන අන්ධං ආජානාමී'ති.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු ඛො නිං භික්ඛු, මයා සඛිඛිතෙතන භාසිතස්ස වින්දාරෙන අන්ධං ආජානාසී, රූපං ඛො භික්ඛු, අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො වේදනා - පෙ - සඤ්ඤා - පෙ - සඛිඛාරා - පෙ - විඤ්ඤාණං අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. ඉමස්ස ඛො භික්ඛු, මයා සඛිඛිතෙතන භාසිතස්ස ඵලං වින්දාරෙන අන්ධො දඬුබ්බො'ති.

අථ ඛො සො භික්ඛු, භගවතො භාසිතං අභිනන්දිත්වා - පෙ - අඤ්ඤාතරෙ ව පන සො භික්ඛු අරහතං අභොසීති.

1. 2. 2. 5.

දුක්ඛ සුතතං

67. සාවච්ඡීයං :

අථ ඛො අඤ්ඤාතරෙ භික්ඛු - පෙ - ඵභමන්තං නිසිනෙතා ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං ඵතදවොච :

සාධු මෙ භනෙත භගවා සඛිඛිතෙතන ධම්මං දෙසෙතු - පෙ - පතිතතෙතා විභරෙය්‍යන්ති.

යං ඛො භික්ඛු, දුක්ඛං, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො'ති.

අඤ්ඤාතං භගවා' අඤ්ඤාතං සුගතා'ති.

යථාකථං පන නිං භික්ඛු, මයා සඛිඛිතෙතන භාසිතස්ස වින්දාරෙන අන්ධං ආජානාසී'ති ?

රූපං ඛො භනෙත, දුක්ඛං, තත්‍ර මෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, වේදනා දුක්ඛා - පෙ - සඤ්ඤා දුක්ඛා - පෙ - සඛිඛාරා දුක්ඛා - පෙ - විඤ්ඤාණං දුක්ඛං, තත්‍ර මෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. ඉමස්ස ඛවා'හං භනෙත, භගවතා සඛිඛිතෙතන භාසිතස්ස ඵලං වින්දාරෙන අන්ධං ආජානාමී'ති

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු ඛො නාං භික්ඛු, මයා සඛිඛිතෙතන භාසිතස්ස ච්චං විජාරෙත අත්ථං ආජානාසි. රූපං ඛො භික්ඛු, දුක්ඛං, නත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. වෙදනා-පෙ-සඤ්ඤා දුක්ඛා-පෙ-සඛිඛාරා දුක්ඛා-පෙ-විඤ්ඤාණං දුක්ඛං, නත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. ඉමස්ස ඛො භික්ඛු, මයා සඛිඛිතෙතන භාසිතස්ස ඵලං විජාරෙත අත්ථො දට්ඨබ්බො'ති.

අථ ඛො සො භික්ඛු, භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතා - පෙ - අඤ්ඤාතරෙ ච පභ සො භික්ඛු අරභතං අහොසි'ති.

1. 2. 2. 6.

අනන්ත සුභතං

88. සාවජජීයං :

අථ ඛො අඤ්ඤාතරෙ භික්ඛු-පෙ-ඵකමනතං නිසිනෙතා ඛො සො භික්ඛු භගවනතං ඵඨදවොච :

සාධු මෙ භනෙත, භගවා සඛිඛිතෙතන ධම්මං දෙසෙතු - පෙ - පභිතතෙතා විහරෙය්‍යන්තී.

යො ඛො භික්ඛු, අනන්තා, නත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො'ති.

අඤ්ඤාතං භගවා, අඤ්ඤාතං සුභතාතී.

සථාකථං පභ නාං භික්ඛු, මයා සඛිඛිතෙතන භාසිතස්ස ච්චං විජාරෙත අත්ථං ආජානාසි'ති ?

රූපං ඛො භනෙත, අනන්තා, නත්‍ර මෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. වෙදනා අනන්තා-පෙ-සඤ්ඤා අනන්තා-පෙ-සඛිඛාරා අනන්තා-පෙ-විඤ්ඤාණං අනන්තා, නත්‍ර මෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. ඉමස්ස ඛො'හං භනෙත, භගවතා සඛිඛිතෙතන භාසිතස්ස ඵලං විජාරෙත අත්ථං ආජානාමි'ති.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු ඛො නාං භික්ඛු, මයා සඛිඛිතෙතන භාසිතස්ස ඵලං විජාරෙත අත්ථං ආජානාසි. රූපං ඛො භික්ඛු, අනන්තා, නත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. වෙදනා-පෙ-සඤ්ඤා-පෙ-සඛිඛාරා-පෙ-විඤ්ඤාණං අනන්තා, නත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. ඉමස්ස ඛො භික්ඛු, මයා සඛිඛිතෙතන භාසිතස්ස ඵලං විජාරෙත අත්ථො දට්ඨබ්බො'ති.

අථ ඛො සො භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතා - පෙ - අඤ්ඤාතරෙ ච පභ සො භික්ඛු අරභතං අහොසි'ති.

1. 2. 2. 7.

අනත්තනිය සුත්තං

69. සාවජජීයං :

අථ ඛො අඤ්ඤතරො භික්ඛු-පෙ-ඵකමන්තං නිසිනොතො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං ඵතදවොච :

සාධු මෙ භනෙත, භගවා සඞ්ඛිතෙතන ධම්මං දෙසෙතු-පෙ-පභිතතො විහරෙය්‍යන්ති.

යං ඛො භික්ඛු අනත්තනියං, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බොති.

අඤ්ඤාතං භගවා අඤ්ඤාතං සුගතා'ති.

සථාකථං පන නිං භික්ඛු, මයා සඞ්ඛිතෙතන භාසිතස්ස වින්දාරෙන අන්ධං අඡානාසී'ති ?

රූපං ඛො භනෙත, අනත්තනියං, තත්‍ර මෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, වේදනා අනත්තනියා, තත්‍ර මෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, සඤ්ඤා-පෙ-සඞ්ඛාර අනත්තනියා, තත්‍ර මෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො. විඤ්ඤාණං අනත්තනියං, තත්‍ර මෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, ඉමස්ස ඛො'හං භනෙත භගවතා සඞ්ඛිතෙතන භාසිතස්ස ඵලං වින්දාරෙන අන්ධං අඡානාමිති.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු ඛො නිං භික්ඛු, මයා සඞ්ඛිතෙතන භාසිතස්ස වින්දාරෙන අන්ධං අඡානාසී, රූපං ඛො භික්ඛු, අනත්තනියං, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො. වේදනා අනත්තනියා - පෙ - සඤ්ඤා අනත්තනියා - පෙ - සඞ්ඛාර අනත්තනියා - පෙ - විඤ්ඤාණං අනත්තනියං, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො. ඉමස්ස ඛො භික්ඛු, මයා සඞ්ඛිතෙතන භාසිතස්ස ඵලං වින්දාරෙන අන්ධං දුට්ඨබ්බොති.

අථ ඛො සො භික්ඛු, භගවතො භාසිතං අභිනාදිනා - පෙ - අඤ්ඤතරෙ ච පන සො භික්ඛු අරහතං අභොසීති.

1. 2. 2. 8.

රජනීය සුත්තං

70. සාවජජීයං :

අථ ඛො අඤ්ඤතරො භික්ඛු-පෙ-ඵකමන්තං නිසිනොතො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං ඵතදවොච : සාධු මෙ භනෙත, භගවා සඞ්ඛිතෙතන ධම්මං දෙසෙතු සමභං භගවතො ධම්මං සුඤ්ඤා ඵකො වූපකට්ඨො අපපමතොතො අඤාපි පභිතතො විහරෙය්‍යන්ති.

යං ඛො භික්ඛු, රජනීයසංඝස්සිතං තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බොති.

අඤ්ඤාතං භගවා, අඤ්ඤාතං සුගතාති.

යථාකථං පන ත්වං භික්ඛු, මයා සඛිධිතෙතන භාසිතස්ස විජාරෙන අත්ථං ආජානාසි?

රූපං ඛො භනෙත, රජනීයසණ්ඨිතං, තත්‍ර මෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, වෙදනා රජනීයසණ්ඨිතා, තත්‍ර මෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, සඤ්ඤා-පෙ-සඛිධාරා-පෙ-විඤ්ඤාණං රජනීයසණ්ඨිතං, තත්‍ර මෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, ඉමස්ස ඛො'හං භනෙත භගවතා සඛිධිතෙතන භාසිතස්ස එවං විජාරෙන අත්ථං ආජානාමි'ති.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු ඛො ත්වං භික්ඛු, මයා සඛිධිතෙතන භාසිතස්ස විජාරෙන අත්ථං ආජානාසි, රූපං ඛො භික්ඛු, රජනීය සණ්ඨිතං, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ-සඛිධාරා-පෙ-විඤ්ඤාණං රජනීයසණ්ඨිතං, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො. ඉමස්ස ඛො භික්ඛු, මයා සඛිධිතෙතන භාසිතස්ස එවං විජාරෙන අත්ථො දව්ඨබ්බොති.

අථ ඛො සො භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිභවදිත්ථො අනුමොදිත්ථො උට්ඨායාසනා භගවතනං අභිචාදෙත්ථො පදකඛිණං කත්ථො පකකමි. අථ ඛො සො භික්ඛු එකො චූපකට්ඨො අපමනෙතා ආතාපි පතිතතෙතා විහරනෙතා න වීරසෙච්ච යස්සත්ථාය කුලුප්පතතා සම්මදෙච්ච අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජනති තදනුතතරං බ්‍රහ්මචරියපට්ටියොසානං දිට්ඨෙච්ච ධම්මෙ සං අභිඤ්ඤා සම්ප්පන්නො උපසම්පජ්ජ වීහාසි. ඛිණො ජාති, චූසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, භාපරං ඉත්ථතතායාති අභිඤ්ඤාසි අඤ්ඤාතරො ච පන සො භික්ඛු අරහතං අගොසිති.

1. 2. 2. 9.

රාධ සුතතං

71. සාමජජීයං :

අථ ඛො ආයස්මා රාධො යෙන භගවා තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිත්ථො භගවතනං අභිචාදෙත්ථො එකමනනං භිසිදි. එකමනනං නිසිනෙතා ඛො ආයස්මා රාධො භගවතනං එතදවොච :

“කථනත්‍ර ඛො භනෙත, ජානතො කථං පස්සතො ඉමස්මිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛතිඤා ච සබ්බනිමිතෙතසු අභිචකාරමමිඛකාර මානානුසයා න භොනති”ති?

යං කිඤ්චි රාධ, රූපං අභිතානාගතපච්චුට්ඨතනං අජ්ඣතනං වා, ඛතිඤා වා ඔලාරිකං වා සුමුමං වා හීනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සනතිකෙ වා සබ්බං රූපං “නෙතං මම, නෙසොභමිසමි, න මෙසො අත්තා”ති. එවමෙතං යථාභුතං සම්මට්ඨසඤ්ඤාය පස්සති. යා කාච්ච වෙදනා -පෙ- යා කාච්ච සඤ්ඤා-පෙ-යෙ කෙච්ච සඛිධාරා -පෙ- යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අභිතානාගතපච්චුට්ඨතනං අජ්ඣතනං වා ඛතිඤා වා ඔලාරිකං වා සුමුමං වා හීනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සනතිකෙ වා සබ්බං

විඤ්ඤාණං “නෙතං මම, නෙතොභමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මපඤ්ඤාය පසාතී. එවං ඛො රාධි, ජානතො එවං පසාතො ඉමිස්මිඤ්ඤි සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛණිඤා ව සබ්බන්තිනෙතසු අභිඛිකාරමච්චිකාරමානානුසයා න භොනන්තී. -පෙ- අඤ්ඤාතරො ච පනායස්මා රාධො අරභතං අභොසීති.

1. 2. 2. 10.

සුරාධ සුතතං

72. භාවජජීයං :

අථ ඛො ආයස්මා සුර්භො යෙන භගව, තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිනා භගවතතං අභිවාදෙතා එකමතතං තීසීදි. එකමතතං තීසිනො ඛො ආයස්මා සුර්භො භගවතතං එතදවොච :

කථනසු ඛො භතෙන, ජානතො කථං පසාතො ඉමිස්මිඤ්ඤි සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛණිඤා ව සබ්බන්තිනෙතසු අභිඛිකාරමච්චිකාරමානාපගතං මානසං භොති, විධා සමච්චකකතතං සතතං සුචිත්තතනන්ති ?

යං කිඤ්චි සුරාධ, රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පතතං අජඛිතතං වා ඛණිඤා වා ඔලාරිකං වා සුචුමං වා හීනං වා පඤ්ඤිතං වා යං දුරෙ සතතිකෙ වා, සබ්බං රූපං “නෙතං මම, නෙතොභමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මපඤ්ඤාය දිස්වා අනුපාදු විච්චුතො භොති.

යා කාචී වෙදනා-පෙ-යා කාචී සඤ්ඤා-පෙ-යෙ කෙචී සඛිඤාර-පෙ-යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අතීතානාගතපච්චුප්පතතං අජඛිතතං වා ඛණිඤා වා ඔලාරිකං වා සුචුමං වා හීනං වා පඤ්ඤිතං වා යං දුරෙ සතතිකෙ වා, සබ්බං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම, නෙතොභමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මපඤ්ඤාය දිස්වා අනුපාදු විච්චුතො භොති.

එවං ඛො සුරාධ, ජානතො එවං පසාතො ඉමිස්මිඤ්ඤි සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛණිඤා ව සබ්බන්තිනෙතසු අභිඛිකාරමච්චිකාරමානාපගතං මානසං භොති. විධා සමච්චකකතතං සතතං සුචිත්තතනන්ති. -පෙ- අඤ්ඤාතරෙ ච පනායස්මා සුරාධො අරභතං අභොසීති.

අරභතවග්ගො දුතියො

තසසුඤ්ඤානං :

උපාදිය මඤ්ඤාමානො අථොපි අභිනන්දනා අනිච්චං දුක්ඛං අනතතා ව අනතතනියං රජනියසණ්ඨිතං රාධි සුර්භෙන වෙච්ච දුතියො පුට්ඨො වග්ගො.

3. බජ්ජනියවගො

1. 2. 3. 1.

අසාද සුතනං

73. සාවජ්ජියං :

අසුතච්ච භික්ඛවෙ, පුච්ඡජ්ජනො රූපස්ස අසාදකච්ච ආදිනවකච්ච නිස්සරණකච්ච යථාභුතං නපජානාති. වෙදනාය අසාදකච්ච ආදිනවකච්ච නිස්සරණකච්ච යථාභුතං නපජානාති. සකදකාය-පෙ-සඛ්ඛාරානං-පෙ-විකදකාණස්ස අසාදකච්ච ආදිනවකච්ච නිස්සරණකච්ච යථාභුතං නපජානාති.

සුතච්ච ච ඛො භික්ඛවෙ අරියසාවකො රූපස්ස අසාදකච්ච ආදිනවකච්ච නිස්සරණකච්ච යථාභුතං පජානාති, වෙදනාය-පෙ-සකදකාය-පෙ-සඛ්ඛාරානං-පෙ-විකදකාණස්ස අසාදකච්ච ආදිනවකච්ච නිස්සරණකච්ච යථාභුතං පජානාතිති.

1. 2. 3. 2.

පධම සමුදය සුතනං

74. සාවජ්ජියං :

අසුතච්ච භික්ඛවෙ, පුච්ඡජ්ජනො රූපස්ස සමුදයකච්ච අත්ඛගමකච්ච අසාදකච්ච ආදිනවකච්ච නිස්සරණකච්ච යථාභුතං නපජානාති. වෙදනාය - පෙ - සකදකාය - පෙ - සඛ්ඛාරානං - පෙ - විකදකාණස්ස සමුදයකච්ච අත්ඛගමකච්ච අසාදකච්ච ආදිනවකච්ච නිස්සරණකච්ච යථාභුතං නපජානාති.

සුතච්ච ච ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකො රූපස්ස සමුදයකච්ච අත්ඛගමකච්ච අසාදකච්ච ආදිනවකච්ච නිස්සරණකච්ච යථාභුතං පජානාති, වෙදනාය - පෙ - සකදකාය - පෙ - සඛ්ඛාරානං - පෙ - විකදකාණස්ස සමුදයකච්ච අත්ඛගමකච්ච අසාදකච්ච ආදිනවකච්ච නිස්සරණකච්ච යථාභුතං පජානාතිති.

1. 2. 3. 3.

දුතිය සමුදය සුතනං

75. සාවජ්ජියං :

සුතච්ච භික්ඛවෙ, අරියසාවකො රූපස්ස සමුදයකච්ච අත්ඛගමකච්ච අසාදකච්ච ආදිනවකච්ච නිස්සරණකච්ච යථාභුතං පජානාති. වෙදනාය - පෙ - සකදකාය - පෙ - සඛ්ඛාරානං - පෙ - විකදකාණස්ස සමුදයකච්ච අත්ඛගමකච්ච අසාදකච්ච ආදිනවකච්ච නිස්සරණකච්ච යථාභුතං පජානාතිති.

1. 2. 3. 4.

පට්ඨම අරභන්ත සුක්තං

76. සාවජීයං :

රූපං භික්ඛවෙ, අනිච්චං. යදනිච්චං නං දුක්ඛං. යං දුක්ඛං තදනන්තා. යදනන්තා නං “හෙනං මම, හෙසො’හමස්මි න මෙසො අත්තා”ති ඵච්චමෙතං යථාභුතං සම්මපපඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. වෙදනා-පෙ-සඤ්ඤා-පෙ-සඤ්ඤා-පෙ-විඤ්ඤාණං අනිච්චං. යදනිච්චං නං දුක්ඛං. යං දුක්ඛං තදනන්තා. යදනන්තා නං “හෙනං මම, හෙසො’හමස්මි න මෙසො අත්තා”ති ඵච්චමෙතං යථාභුතං සම්මපපඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

ඵච්චං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතච්චා අරියසාවකො රූපසම්මපි නිබ්බිද්දති, වෙදනායපි නිබ්බිද්දති, සඤ්ඤායපි නිබ්බිද්දති, සඤ්ඤායපි නිබ්බිද්දති, විඤ්ඤාණසම්මපි නිබ්බිද්දති. නිබ්බිද්දං විරජ්ජති, විරාගා විමුච්චති. විමුක්තස්මිං විමුක්තස්මිං ඤාණං භොති, ඛිණං ජාති චුසිතං බ්‍රහ්මචරියං තතං කරණීයං නාපරං ඉන්ද්‍රියාදියං පජානාති.

යාවතා භික්ඛවෙ, සත්තාවාසා, යාවතා භවස්සං, ඵතෙ අත්තා ඵතෙ සෙට්ඨා ලොකස්මිං යදිදං අරභන්තො’ති. ඉද්ධමචොච භගවා, ඉදං චිත්තා සුගතො අපාපරං ඵතද්ධමචොච සත්තා :

1. සුඛිතො චිත අරභන්තො - තණ්හා තෙසං න විජ්ජති අස්මිමානො සමුච්ඡින්නො - මොහජාලං පදලිතං.
 2. අනෙජං තෙ අනුපපත්තො - විතතං තෙසං අනාවිලං ලොකෙ අනුපලිතො තෙ - බ්‍රහ්මභුතා අනාසවා.
 3. පඤ්ඤානිකං පරිඤ්ඤාය - සත්තසංඛම්මගොචරා පාසංසිතා සපුරිතා - පුත්තා බුද්ධස්ස මරසා.
 4. සත්තරතනසම්පත්තො - නිසු සික්ඛාසු සික්ඛිතා අනුච්චරන්ති මහාවිරා - පභිභවගගෙරවා.
 5. දසභවෙහති සම්පත්තො - මහාභාගා සමාහිතා ඵතෙ ඛො සෙට්ඨා ලොකස්මිං - තණ්හා තෙසං න විජ්ජති.
 6. අසෙඛඤ්ඤාණං උපපත්තං - අනාමියං සමුස්සයො සො සාරො බ්‍රහ්මචරියස්ස - තස්මිං අපරපච්චයා.
- විශාසු හ විකම්පන්ති - විපසමුක්තා පුත්තභවා දනනභුතීං අනුපපත්තො - තෙ ලොකෙ විජ්ජාචිනො.
8. උඤ්ඤං තිරියං අපාවිතං - නන්දී තෙසං න විජ්ජති හදන්ති තෙ සිහනාදා - බුද්ධා ලොකෙ අනුත්තරා’ති.

1. 2. 3. 5.

දුතිය අරභනත සුතතං

77. සංවජ්ජියං :

රූපං භික්ඛවෙ, අනිච්චං. යදනිච්චං තං දුක්ඛං. යං දුක්ඛං තදනතතා. යදනතතා තං “නෙතං මම”, “නෙතො’හමස්මි”, “න මෙතො අතතා” තී ඵවමෙතං යථාභුතං සම්පප්පඤ්ඤාය දච්චබ්බං. වෙදනා අනිච්චා -පෙ-සඤ්ඤා අනිච්චා-පෙ-සඤ්ඤා අනිච්චා-පෙ විඤ්ඤාණං අනිච්චං යදනිච්චං තං දුක්ඛං. යං දුක්ඛං තදනතතා. යදනතතා තං, “නෙතං මම, නෙතො’හමස්මි, න මෙතො අතතා” තී ඵවමෙතං යථාභුතං සම්පප්පඤ්ඤාය දච්චබ්බං.

ඵචං පසං භික්ඛවෙ, සුතචා අරියසාවකො රූපස්මිට්ඨි නිබ්බිද්දතී, වෙදනායපි නිබ්බිද්දතී, සඤ්ඤායපි නිබ්බිද්දතී, සඤ්ඤායපි නිබ්බිද්දතී, විඤ්ඤාණස්මිට්ඨි නිබ්බිද්දතී. නිබ්බිද්දං විරජ්ජතී, විරාගා විමුච්චතී, විමුච්චතස්මිං විමුච්චතස්මිං සුඤ්ඤං භොතී, ඛිණං ජාතී, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කාරණීයං, නාපරං ඉත්තනායාතී පජානාතී.

යාවතා භික්ඛවෙ, සත්තාවාසා, යාවතා, හවග්ගං, ඵතෙ අග්ගා ඵතෙ ගෙච්චා ලොකස්මිං යදීදං අරභනො’තී.

1. 2. 3. 6.

සීහොපම සුතතං

78. සංවජ්ජියං :

සීහො භික්ඛවෙ, ඕගරාජා සායනසමයං ආසයා නික්ඛමති, ආසයා නික්ඛමති විජ්ජනතී, විජ්ජනතී සමනතා චතුර්දිසා අනුච්චො කෙතී, සමනතා චතුර්දිසා අනුච්චොකෙතී නික්ඛනතුං සීහනාදං නදති, නික්ඛනතුං සීහනාදං නදිති ගොචරාය පක්ඛමති.

ගෙ කෙච්චි භික්ඛවෙ, තීරච්චානගතා පාණා සීහසං ඕගරඤ්ඤා නදතො සද්දං සුඤ්ඤානතී, ගෙභුගොග හයං සත්තාසං සංවේගං ආපජ්ජනතී, බීලං බීලාසයං පවිසනතී, දකං දකාසයං පවිසනතී, විනං විනාසයං පවිසනතී, ආකාසං පක්ඛිනො හජනතී. ගෙපි තෙ භික්ඛවෙ, රඤ්ඤා නාහා භාමනිගමරාජධානීසු දලොහනී වරතොති බඬ්ඬා, තෙපි තානි බන්ධනානි සඤ්ඤානී සම්පදලොහා භිතා මුහුතකාරීසං චජ්ජානා ගෙන චා තෙන චා පලායනතී. ඵචං මහිද්ධිකො ඛො භික්ඛවෙ, සීහො ඕගරාජා තීරච්චානගතානං පාණානං ඵචං මහෙසකෙකා ඵචං මහානුභාවො.

ඵවමෙච ඛො භික්ඛවෙ, යද්ද තථාභතො ලොකෙ උපපජ්ජති අරභං සම්මාසම්මුඤ්ඤා විජ්ජාචරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදු අනුතතරො පුරිසදම්මසාරපි සත්ථා දෙවම්බුද්ධානං බුඬ්ඬො හගවා, සො ධම්මං දෙසෙති : ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස අත්ථහමො. ඉති වෙදනා-පෙ-ඉති සඤ්ඤා-පෙ-ඉති සඤ්ඤා-පෙ-ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො, ඉති විඤ්ඤාණස්ස අත්ථහමො.

යෙපි තෙ භික්ඛවෙ, දෙව්‍යා දීඝායුකා වණ්ණවනොතා සුඛබ්බලා උච්චෙසු විමානෙසු ඵිරට්ඨිනිකා, තෙපි නථාගතස්ස ධම්මදොෂනං සුඛිං යෙභුගොස හයං සන්තාසං සංවෙගං අපඡ්ඡන්ති. අනිච්චාච නිර හො මයං සමානා නිච්චමාති අමඤ්ඤිමහ, අරුච්චාච කිර හො මයං සමානා ධුච්චමාති අමඤ්ඤිමහ. අසය්‍යතාව කිර හො මයං සමානා සස්සත්මාති අමඤ්ඤිමහ. මයංපි කිර හො අනිච්චා අරුච්චා අසය්‍යතා සකකායපරියාපනතාති.

එවං මනිඤ්ඤිකො ඛො භික්ඛවෙ, නථාගතො සදෙවකස්ස ලොකස්ස එවං මහෙසකෙඛා එවං මහානුභාවොති. ඉදමචොච හභවා ඉදං චචා සුගතො අථාපරං එතදචොච සත්ථා :

යද ඛුඤ්ඤො අභිඤ්ඤාය ධම්මචක්ඛං පච්චන්ති
සදෙවකස්ස ලොකස්ස සත්ථා අපච්ඡුග්ගලො,

සකකායඤ්ච නිරොධඤ්ච සන්තායස්ස ච සමභවං
අරියං චච්ච්චිකං මග්ගං දුක්ඛපසමොමිනං,

යෙපි දීඝායුකා දෙව්‍යා වණ්ණවනොතා යසස්සිනො
භිතා සන්තාසමාපාදං සිහසෙස්සවිතරෙ ඡීගා

අවිච්චතතා සකකායං අනිච්චා කිර හො මයං
සුඛිං අරහතො වානාසං විපප්ඵුගතස්ස නාදිනොති.

1. 2. 3. 7.

බජ්ජනීය සුතතං

69. ඝාච්චේයං :

යෙ භී කෙචී භික්ඛවෙ, සමණා වා ඩුභමණා වා අනෙකච්චිතං පුඤ්ඤචීවාසං අනුස්සරමානො අනුස්සරන්ති, සබ්බෙ තෙ පඤ්චුපාදත කඛණො අනුස්සරන්ති, එතෙසං වා අඤ්ඤතරං.

“එවංරූපො අහොසිං අභිතමඤ්ඤානන්ති” ඉතී වා භී භික්ඛවෙ, අනුස්සරමානො රූපඤ්ඤච අනුස්සරති. “එවංවේදනො අහොසිං අභිතමඤ්ඤානන්ති” ඉතී වා භික්ඛවෙ, අනුස්සරමානො වේදනඤ්ඤච අනුස්සරති. එවංසඤ්ඤාදී අහොසිං අභිතමඤ්ඤානන්ති ඉතී වා භික්ඛවෙ අනුස්සරමානො කඤ්ඤං යෙව අනුස්සරති. එවංසංඛාරො අහොසිං අභිතමඤ්ඤානන්ති ඉතී වා භී, භික්ඛවෙ, අනුස්සරමානො සංඛාරෙව අනුස්සරති. එවංවිඤ්ඤාණො අහොසිං අභිතමඤ්ඤානන්ති ඉතී වා භී භික්ඛවෙ, අනුස්සරමානො විඤ්ඤාණමෙව අනුස්සරති.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ, රූපං වදෙථ : රූපන්තී ඛො භික්ඛවෙ, තස්මා රූපන්ති චුච්චති. කෙත රූපන්තී : සිතෙතංපි රූපන්තී උණේතතංපි රූපන්තී ජිහව්ඡායංපි රූපන්තී පිපාසායංපි රූපන්තී බංසමිකසවානාතප සිරිංසපසමච්ඡෙස්සෙතංපි රූපන්තී. රූපන්තී ඛො භික්ඛවෙ, තස්මා රූපන්ති චුච්චති.

1. එවං සඤ්ඤාදී - මජ්ඣං, ස්‍යා.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ, වෙදනං වදෙඨ : වෙදියනීති¹ ඛො භික්ඛවෙ, තස්මා වෙදනාති චූචවතී කිඤ්ච වෙදියනී² සුඛමපි වෙදියති දුක්ඛමපි වෙදියති අදුක්ඛමසුඛමපි වෙදියති. වෙදියතීති ඛො භික්ඛවෙ, තස්මා වෙදනාති චූචවතී.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ, සඤ්ඤං වදෙඨ : සඤ්ඤානානීති ඛො භික්ඛවෙ, තස්මා සඤ්ඤාති චූචවතී. කිඤ්ච සඤ්ඤානාති : නීලමපි සඤ්ඤානාති ; පිතකමපි සඤ්ඤානාති ; ලොභිතකමපි සඤ්ඤානාති ; ඔදහමපි සඤ්ඤානාති. සඤ්ඤානාතීති ඛො භික්ඛවෙ, තස්මා සඤ්ඤාති චූචවතී.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ, සඤ්ඤාතෙ වදෙඨ : සඤ්ඤාතං අභිසඤ්ඤාතොනනීති භික්ඛවෙ, තස්මා සඤ්ඤාතාති චූචවතී. කිඤ්ච සඤ්ඤාතං අභිසඤ්ඤාතොනනීති : රූපං රූපතතාය³ සඤ්ඤාතං අභිසඤ්ඤාතොනනීති. වෙදනං වෙදනතතාය සඤ්ඤාතං අභිසඤ්ඤාතොනනීති. සඤ්ඤාතං සඤ්ඤාතතතාය සඤ්ඤාතං අභිසඤ්ඤාතොනනීති. සඤ්ඤාතෙ සඤ්ඤාතතතාය සඤ්ඤාතං අභිසඤ්ඤාතොනනීති. විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණතතාය සඤ්ඤාතං අභිසඤ්ඤාතොනනීති. සඤ්ඤාතං අභිසඤ්ඤාතොනනීති ඛො භික්ඛවෙ, තස්මා සඤ්ඤාතාති චූචවතී.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං වදෙඨ : විජානානීති ඛො භික්ඛවෙ, තස්මා විඤ්ඤාණනනී චූචවතී. කිඤ්ච විජානාති : අමඛිලමපි විජානාති, තිත්තකමපි විජානාති, කචුකමපි විජානාති, මධුරකමපි³ විජානාති, බාරිකමපි විජානාති, අබාරිකමපි විජානාති, ලොණිකමපි විජානාති, අලොණිකමපි විජානාති. විජානානීති ඛො භික්ඛවෙ, තස්මා විඤ්ඤාණනනී චූචවතී.

තනු භික්ඛවෙ, සුභවා අරියසාවකො ඉති පටිසඤ්චිකඛතී : අහං ඛො එතරති රූපෙන ඛජ්ජාමි, අනීතමපහං අභ්‍යානං එවමෙව රූපෙන ඛජ්ජං, සෙය්‍යථාපි එතරති පච්චුප්පනෙන රූපෙන ඛජ්ජාමි. අහං වෙච ඛො පන අනාගතං රූපං අභිනන්දෙය්‍යං, අනාගතමපහං අභ්‍යානං එවමෙව රූපෙන ඛජ්ජෙය්‍යං, සෙය්‍යථාපි එතරති පච්චුප්පනෙන රූපෙන ඛජ්ජාමිති. සො ඉති පටිසඤ්චාය අනීතසමිං රූපසමිං අනපෙඛො භොති අනාගතං රූපං නාභිනන්දති පච්චුප්පනෙය්‍ය රූපස්ස නිබ්බද්ධෙ විරුගාය නිරුධාය පටිපනො භොති.

අහං ඛො එතරති වෙදනාය ඛජ්ජාමි, අනීතමපහං අභ්‍යානං එවමෙව වෙදනාය ඛජ්ජං සෙය්‍යථාපි එතරති පච්චුප්පනාය වෙදනාය ඛජ්ජාමි. අහං වෙච ඛො පන අනාගතං වෙදනං අභිනන්දෙය්‍යං අනාගතමපහං අභ්‍යානං එවමෙව වෙදනාය ඛජ්ජෙය්‍යං, සෙය්‍යථාපි එතරති පච්චුප්පනාය වෙදනාය ඛජ්ජාමිති. සො ඉති පටිසඤ්චාය අනීතාය වෙදනාය අනපෙඛො භොති, අනාගතං වෙදනං නාභිනන්දති පච්චුප්පනාය වෙදනාය නිබ්බද්ධෙ විරුගාය නිරුධාය පටිපනො භොති.

1. වෙදියනීති - මජ්ඣං, ස්‍යා.
2. රූපතතාය - අට්ඨකථා.
3. මධුරමපි - මජ්ඣං, ස්‍යා.

අභං ඛො ඵතරති සඤ්ඤාය ඛජ්ජාමි - පෙ - අභං ඛො ඵතරති සඛ්ඛාරෙති ඛජ්ජාමි. අනීතමපභං අඛානං ඵචමෙව සඛ්ඛාරෙති ඛජ්ජං, හෙය්‍යථාපි ඵතරති පච්චුප්පනෙතති සඛ්ඛාරෙති ඛජ්ජාමි, අභං චෙච ඛො පන අනාගතෙ සඛ්ඛාරෙ අභිනඤ්ඤායං, අනාගතමපභං අඛානං ඵචමෙව සඛ්ඛාරෙති ඛජ්ජෙය්‍යං, හෙය්‍යථාපි ඵතරති පච්චුප්පනෙතති සඛ්ඛාරෙති ඛජ්ජාමිති. හො ඉති පටිඝඛාය අනීතෙසු සඛ්ඛාරෙසු අනපෙඛො, හොති; අනාගතෙ සඛ්ඛාරෙ නාභිනඤ්ඤාති, පච්චුප්පනානං සඛ්ඛාරානං නිබ්බිද්දය විරුභාය නිරුධාය පටිපනෙතා හොති.

අභං ඛො ඵතරති විඤ්ඤාණෙන ඛජ්ජාමි. අනීතමපභං අඛානං ඵචමෙව විඤ්ඤාණෙන ඛජ්ජං, හෙය්‍යථාපි ඵතරති පච්චුප්පනෙතන විඤ්ඤාණෙන ඛජ්ජාමි. අභං චෙච ඛො පන අනාගතං විඤ්ඤාණං අභිනඤ්ඤායං, අනාගතමපභං අඛානං ඵචමෙව විඤ්ඤාණෙන ඛජ්ජෙය්‍යං හෙය්‍යථාපි ඵතරති පච්චුප්පනෙතන විඤ්ඤාණෙන ඛජ්ජාමි. හො ඉති පටිඝඛාය අනීතසමිං විඤ්ඤාණසමිං අනපෙඛො හොති අනාගතං විඤ්ඤාණං නාභිනඤ්ඤාති පච්චුප්පනාසය විඤ්ඤාණසය නිබ්බිද්දය විරුභාය නිරුධාය පටිපනෙතා හොති.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති? ‘අනිච්චං භනෙත’.” ‘යමපනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? ‘දුක්ඛං භනෙත.’” යමපනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලං හු තං සමනුපසිඤ්ඤාම: ‘ඵතං මම, ඵසො’භමසමි, ඵසො මෙ අත්තා’ති? ‘හො හෙතං භනෙත,’ වේදනා - පෙ - සඤ්ඤා - පෙ - සඛ්ඛාරා - පෙ - විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වාති? ‘අනිච්චං භනෙත,’ යමපනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? ” ‘දුක්ඛං භනෙත,’ යමපනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලං හු තං සමනුපසිඤ්ඤාම: ‘ඵතං මම, ඵසො’භමසමි, ඵසො මෙ අත්තා’ති? ‘හො හෙතං භනෙත.’”

තසමාතික භික්ඛවෙ, යං කිඤ්ඤි රූපං අනිතානාගතපච්චුප්පනං අජ්ඣතනං වා ඛභිඤ්ඤා වා ඕලාරිකං වා සුඛමං වා භීතං වා පණීතං වා යං දුරෙ සනනිකෙ වා, සබ්බං රූපං ‘නෙතං මම, හෙසො’භමසමි, හ මෙ සො අත්තා’ති, ඵචමෙතං යථාභුතං සමමප්පඤ්ඤාය දඬ්ඛබ්බං. යා කාචී වේදනා - පෙ - යා කාචී සඤ්ඤා - පෙ - යෙ කෙචී සඛ්ඛාරා - පෙ - යං කිඤ්ඤි විඤ්ඤාණං අනිතානාගතපච්චුප්පනං අජ්ඣතනං වා ඛභිඤ්ඤා වා ඕලාරිකං වා සුඛමං වා භීතං වා පණීතං වා යං දුරෙ සනනිකෙ වා, සබ්බං විඤ්ඤාණං ‘නෙතං මම, හෙසො’භමසමි, හ මෙසො අත්තා’ති ඵචමෙතං යථාභුතං සමමප්පඤ්ඤාය දඬ්ඛබ්බං.

අගං චුච්චති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො අපචිනාති, නො ආචිනාති, පජ්ඣති, හ උපාදිගති, විසිනෙති, නො උසිනෙති, විචුපෙති, හ සඤ්ඤාපෙති.

1. විසෙනෙති, නො උසෙසනොති. - සිමු

කිඤ්ච අපචිනාති, නො ආචිනාති : රූපං අපචිනාති, නො ආචිනාති. වෙදනං අපචිනාති. නො ආචිනාති සඤ්ඤං අපචිනාති, නො ආචිනාති. සංඛාරෙ අපචිනාති, නො ආචිනාති. විඤ්ඤාණං අපචිනාති, නො ආචිනාති.

කිඤ්ච පච්ඡහති, න උපාදිගති : රූපං පච්ඡහති න උපාදිගති. වෙදනං පච්ඡහති න උපාදිගති. සඤ්ඤං-පෙ-සංඛාරෙ පච්ඡහති, න උපාදිගති. විඤ්ඤාණං පච්ඡහති, න උපාදිගති.

කිඤ්ච විසිනෙති, න උසසිනෙති : රූපං විසිනෙති න උසසිනෙති. වෙදනං විසිනෙති න උසසිනෙති. සඤ්ඤං - පෙ - සංඛාරෙ - පෙ - විඤ්ඤාණං විසිනෙති න උසසිනෙති.

කිඤ්ච විට්ඨපෙති, න සක්ඛුපෙති : රූපං විට්ඨපෙති, න සක්ඛුපෙති. වෙදනං විට්ඨපෙති, න සක්ඛුපෙති. සඤ්ඤං - පෙ - සංඛාරෙ විට්ඨපෙති, න සක්ඛුපෙති. විඤ්ඤාණං විට්ඨපෙති, න සක්ඛුපෙති.

එවං පස්සං භික්ඛවෙ, සුභවා අරියතාවකො රූපසම්මපි නිබ්බිද්දති වෙදනාය'පි නිබ්බිද්දති සඤ්ඤාය'පි-පෙ-සංඛාරෙසුපි-පෙ-විඤ්ඤාණසම්මපි නිබ්බිද්දති නිබ්බිද්දං විරජ්ජති විරුහා විට්ඨවති විමුක්ඛතසම්චි. විමුක්ඛතමිති ඤ්ඤාණං භොති. ඛිණ්ණා ජාති වූසිතං බ්‍රහ්මචරිගං කතං කරණීගං නාපරං ඉන්ද්‍රික්ඛනායති පච්ඡානාති. අයං චූළවති භික්ඛවෙ, භික්ඛු නෙවාචිනාති න අපචිනාති. අපචිනිතා: සිතො. නෙව පච්ඡහති, න උපාදිගති, පච්ඡහිතා: සිතො. නෙව විසිනෙති න උසසිනෙති. විසිනෙතා: සිතො. නෙව විට්ඨපෙති න සක්ඛුපෙති විට්ඨපෙතා: සිතො:

කිඤ්ච නෙවාචිනාති න අපචිනාති අපචිනිතා: සිතො; රූපං නෙවාචිනාති, න අපචිනාති, අපචිනිතා: සිතො. වෙදනං-පෙ-සඤ්ඤං -පෙ-සංඛාරෙ-පෙ-විඤ්ඤාණං නෙවාචිනාති, න අපචිනාති, අපචිනිතා: සිතො.

කිඤ්ච නෙව පච්ඡහති න උපාදිගති පච්ඡහිතා: සිතො : රූපං නෙව පච්ඡහති න උපාදිගති පච්ඡහිතා: සිතො. වෙදනං නෙව පච්ඡහති න උපාදිගති. පච්ඡහිතා: සිතො. සඤ්ඤං පෙ-සංඛාරෙ-පෙ-විඤ්ඤාණං නෙව පච්ඡහති න උපාදිගති. පච්ඡහිතා: සිතො.

කිඤ්ච නෙව විසිනෙති, න උසසිනෙති, විසිනෙතා: සිතො : රූපං නෙව විසිනෙති න උසසිනෙති විසිනෙතා: සිතො. වෙදනං නෙව විසිනෙති න උසසිනෙති විසිනෙතා: සිතො. සඤ්ඤං-පෙ-සංඛාරෙ-පෙ-විඤ්ඤාණං නෙව විසිනෙති, න උසසිනෙති, විසිනෙතා: සිතො.

කිඤ්ච නෙව විට්ඨපෙති න සක්ඛුපෙති විට්ඨපෙතා: සිතො : රූපං නෙව විට්ඨපෙති න සක්ඛුපෙති, විට්ඨපෙතා: සිතො. වෙදනං-පෙ-සඤ්ඤං -පෙ-සංඛාරෙ-පෙ-විඤ්ඤාණං නෙව විට්ඨපෙති න සක්ඛුපෙති විට්ඨපෙතා: සිතො.

එවං විමුක්ඛචිත්තං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුං සඉද්ද දෙවා සබ්බභතා: සපච්ඡපතිකා ආරකාව නමස්සනති :

“නමො තෙ පුරිසාච්ඤ්ඤා නමො තෙ පුරිසුත්තම,
සස්ස තෙ නාභිජනාම සමපි නිස්සංග කායසීති.”

1. 2. 3. 8.

පිණෙධාලය සුත්තං

එවං මෙ සුතං එකං සමයං භගවා සභොගසු විහරති කපිලවත්ථුසමිං භික්ඛොධාරාමෙ. අථ ඛො භගවා කිසමීඤ්චිදෙව පකරණෙ භික්ඛුසංඝං පණාමෙකා; පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙකා; පතතවිචරමාදය කපිලවත්ථුං¹ පිණොය පාවිසී. කපිලවත්ථුසමිං පිණොය චරිතා; පච්ඡාභතතං පිණොපාත පටිකකන්තො; යෙන මහාවනං තෙනුපසංඝමි දිවා විහාරාය, මහාවනං අපේකාගහෙකා; බෙලුවලට්ඨිකාය මූලෙ දිවා විහාරං නිසීදී.

අථ ඛො භගවතො රභොගසංඝ පටිසලලීනස්ස එවං වෙනසෙ, පරිචිතකෙකා උදපාදී : ‘මය ඛො භික්ඛුසංඝෙසා පචාලොකා,² සනෙතඤ්ච භික්ඛු නචා; අචිරපබ්බජිතා; අධුනාගතා; ඉමං ධම්මචිතයං, තෙසං මමං අපස්සන්තානං සියා අඤ්ඤථතතං සියා විපරිණාමො. සෙය්‍යථාපි නාම චච්ඡස්ස තරුණස්ස මාතරං අපස්සන්තස්ස සියා අඤ්ඤථතතං සියා විපරිණාමො. එවමෙව සනෙතඤ්ච භික්ඛු නචා; අචිරපබ්බජිතා; අධුනාගතා; ඉමං ධම්මචිතයං, තෙසං මමං අපස්සන්තානං සියා අඤ්ඤථතතං සියා විපරිණාමො, සෙය්‍යථාපි නාම චිත්තං තරුණානං උදකං අලභන්තානං සියා අඤ්ඤථතතං, සියා විපරිණාමො. එවමෙව සනෙතඤ්ච භික්ඛු නචා; අචිරපබ්බජිතා; අධුනාගතා; ඉමං ධම්මචිතයං, තෙසං මමං අලභන්තානං දස්සනාය සියා අඤ්ඤථතතං සියා විපරිණාමො. යනන්තාහං යථෙච මයා පුබ්බෙ භික්ඛුසංඝෙසා අනුග්ගහිතො, එවමෙව එතරහි අනුග්ගහෙය්‍යං භික්ඛුසංඝනනී.

අථ ඛො බුහමා සභමපති භගවතො වේතසා, වේතොපරිචිතකක- ඤ්ඤාය සෙය්‍යථාපි නාම බලවා; පුරිසො සම්මිඤ්ජිතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය පසාරිතං වා බාහං සම්මිඤ්ජෙය්‍ය, එවමෙව බුහමලොකෙ අනතරහිතො භගවතො; පුරතො; පාතුරහොසී.

අථ ඛො බුහමා සභමපති එකංසං උත්තරාසංඝං කරිතා යෙන භගවා තෙනඤ්චලීමපණාමෙකා; භගවතං එතදවොච : ‘එවමෙතං භගවා, එවමෙතං සුගත, භගවතා; භනෙත, භික්ඛුසංඝෙසා පචාලොකා. සනෙතඤ්ච භික්ඛු නචා; අචිරපබ්බජිතා; අධුනාගතා; ඉමං ධම්මචිතයං, තෙසං භගවතං අපස්සන්තානං සියා අඤ්ඤථතතං සියා විපරිණාමො. සෙය්‍යථාපි නාම චච්ඡස්ස තරුණස්ස මාතරං අපස්සන්තස්ස සියා අඤ්ඤථතතං සියා විපරිණාමො. එවමෙව සනෙතඤ්ච භික්ඛු නචා; අචිරපබ්බජිතා; අධුනාගතා; ඉමං ධම්මචිතයං, තෙසං භගවතං අපස්සන්තානං සියා අඤ්ඤථතතං සියා විපරිණාමො. සෙය්‍යථාපි නාම චිත්තං තරුණානං උදකං අලභන්තානං සියා අඤ්ඤථතතං සියා විපරිණාමො, එවමෙව සනෙතඤ්ච භික්ඛු නචා; අචිරපබ්බජිතා; අධුනාගතා; ඉමං ධම්මචිතයං, තෙසං භගවතං අලභන්තානං දස්සනාය සියා අඤ්ඤථතතං සියා විපරිණාමො.

අභිනන්දතු භනෙත, භගවා භික්ඛුසංඝං අභිචදතු භනෙත, භගවා භික්ඛුසංඝං. යථෙච භනෙත, භගවතා; පුබ්බෙ භික්ඛුසංඝෙසා අනුග්ගහිතො, එවමෙව එතරහි අනුග්ගහණාතු භික්ඛුසංඝනනී.

1. කපිලවත්ථුසමිං - පි. 1, 2, ස්‍යා
2. පචාලොකා - ස්‍යා, මජ්ඣං.

අභිවාසෙසි භගව: තුණ්හිභාවෙන. අථ ඛෙ: බ්‍රහ්ම: සහලපභි භගවතො අභිවාසනං විදිකා: භගවනනං අභිවාදෙනා: පදකඛිණං කකා: තජෙචනනරධාසි.

අථ ඛෙ: භගව: සායනනසමයං පටිසල්ලාන: වුට්ඨිතො යෙන නිග්‍රොධාරාමො තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිකා පඤ්ඤතෙන අසනෙන නිසීදි. නිසජ්ඡ ඛෙ: භගව: තථාරූපං ඉධා:හිතඛිනාරං අභිතඛිනාසී¹ යථා තෙ හිකඤ්ච ඵකද්ඵහිකාය සාරජ්ඣමානරූපා යෙන භගව: තෙනුපසඛකමෙය්‍යං.

“තෙපි හිකඤ්ච ඵකද්ඵහිකාය සාරජ්ඣමානරූපා යෙන භගව: තෙනුපසඛකමිසංඝ. උපසඛකමිකා භගවනනං අභිවාදෙනා: ඵකමනනං නිසීදිංසු, ඵකමනනං නිසිනෙන ඛෙ: තෙ හිකඤ්ච භගව: ඵතදවොච : “අනතමිදං හිකඛවෙ, ජ්චිකානං යදිදං පිණෙකාලාං. අභිසාපොයං² ලොකසමිං පිණෙකාලො විචරසී පනතපාණිති” තං ච ඛො ඵචං හිකඛවෙ, කුලපුතතා: උපෙනති අත්චයිකා: අත්චසං පටිච්ච, තෙච රාජාහිනීතා: න වොරාහිනීතා: න ඉණ්ඨො: න භය්ඨො: න අජ්චිකා:පකතා. අපි ච ඛො ඔතිණ්ණඛා: ජාතියා: ජරාමරණෙනා³ සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුකෙඛති දෙමනසෙසහි උපායාසෙහි දුකෙඛාතිණ්ණා: දුකඛපරෙනා: අපෙචනාම ඉමිසා කෙවලසා දුකඛකඛිසා අනතකිරියා: පඤ්ඤයෙථා’ති.

ඵචං පබ්බජිතො වාසං හිකඛවෙ, කුලපුතතො, සො ච හොති අභිජ්ඣාලු කාමෙසු තිබ්බසාරාගො ව්‍යාපනාවිතෙනා පදුට්ඨමනසඛකපපා: මුට්ඨසාති අසලපජානො අසමාහිතො විබහනාවිතෙනා පාකත්ඤ්ඤො. සෙය්‍යථාපි හිකඛවෙ, ඡවාලාතං උභතො පදිනනං මජ්ඣෙක භුඨගතං තෙච ගාමෙ කට්ඨත්ථං ඵරති, නාරඤ්ඤ කට්ඨත්ථං ඵරති, තදුපමාභං හිකඛවෙ, ඉමං පුග්ගලං චදුමි හිනිභොගා: ච පරිහිනො: සාමඤ්ඤත්ඤච න පරිපුරෙති.

තයො මෙ හිකඛවෙ, අකුසලචිතකකා. කාමචිතකෙකා ව්‍යාපාද චිතකකා විහිංසාචිතකකා. ඉමෙ ච ඛො හිකඛවෙ, තයො අකුසල චිතකකා තං කච අපරිගෙසා නිරාජ්ඣනති: චතුසු වා සතිපට්ඨානෙසු සුපතිට්ඨිතචිතකසා විහරතො අනිඤ්ඤානං වා සමාධිං භාවගතො.

යාවඤ්ඤිදං හිකඛවෙ අලමෙච අනිඤ්ඤො: සමාධි භාවෙචුං අනිඤ්ඤො: හිකඛවෙ, සමාධි භාවිතො බහුලිකතො මහපථලො හොති මහානිසංසො.

ඥොමා හිකඛවෙ, දිට්ඨියො භවදිට්ඨි ච විභවදිට්ඨි ච, තත්‍ර හිකඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො ඉති පටිසඤ්චිකති: “අභි නු ඛො තං කිඤ්ච ලොකසමිං යමහං උපාදියමානො න චජ්චා: අසා”නති. සො ඵචං පජානාති: නචී නු ඛො තං කිඤ්ච ලොකසමිං යමහං උපාදියමානො න චජ්චා: අසාං. අහං ච රූපඤ්ඤච උපාදියමානො උපාදියෙය්‍යං,

1. අභිතඛිනාරෙසී - සා.
2. අභිසාපෙය්‍යං - සී 1, 2.
3. ජරාය මරණෙන - මජ්ඣං, සා, PTS.

වෙදනසෙසුඤ්ච උපාදිගමානො උපාදිගෙග්‍යං, සසුඤ්ඤෙඤ්ච උපාදිගමානො උපාදිගෙග්‍යං. සඛ්‍යාරෙගෙච උපාදිගමානො උපාදි- ගෙග්‍යං. විඤ්ඤාණසෙසුඤ්ච උපාදිගමානො උපාදිගෙග්‍යං, තස්ස මෙ අස්ස උපාද්‍යනපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං. සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සුපායොසා සමභවෙග්‍යං. එවමෙතස්ස කෙචලස්ස දුක්ඛකබ්‍රහ්මස්ස සමුදයො අස්ස.

තං තිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වා ති? අනිච්චං භනෙත, යම්පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා ති? දුක්ඛං භනෙත, යම්පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්‍යං නු තං සමනුපසසිතු “එතං මම එසොභමස්මි එසො මෙ අත්තාති”? නො හෙතං භනෙත, වෙදනා-පෙ-සසුඤ්ඤා-පෙ-සඛ්‍යාරා-පෙ-විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වා ති? අනිච්චං භනෙත, යම්පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා ති? දුක්ඛං භනෙත, යම්පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්‍යං නු තං සමනුපසසිතු “එතං මම, එසොභමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති? නො හෙතං භනෙත.

තස්මාතීහ භික්ඛවෙ, සං තිඤ්ඤි රූපං අනීතානාගතපච්චුප්පත්තං අජ්ඣන්තං වා බ්‍රහ්මා වා ඕලාරිකං වා සුමුමං වා සීනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා සබ්බං රූපං “නෙතං මම, නෙසොභමස්මි, න මෙ සො අත්තා”ති එවමෙතං. යථාභුතං සම්මප්පසුඤ්ඤාය දඬුබ්බං. යා කාචි වෙදනා-පෙ-යා කාචි සසුඤ්ඤා - පෙ - යෙ කෙචි සඛ්‍යාරා-පෙ- යං තිඤ්ඤි විඤ්ඤාණං අනීතානාගතපච්චුප්පත්තං අජ්ඣන්තං වා බ්‍රහ්මා වා ඕලාරිකං වා සුමුමං වා සීනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා සබ්බං විඤ්ඤාණං ‘නෙතං මම, නෙසොභමස්මි, න මෙසො අත්තාති, එවමෙතං. යථාභුතං සම්මප්පසුඤ්ඤාය දඬුබ්බං.

එවං පස්සං භික්ඛවෙ, සුත්ඵවා අරියසාවකො රූපස්මිම්පි නිබ්බිදුති වෙදනායපි නිබ්බිදුති සසුඤ්ඤායපි නිබ්බිදුති සඛ්‍යාරෙසුපි නිබ්බිදුති විඤ්ඤාණස්මිම්පි නිබ්බිදුති, නිබ්බිදුං විරජ්ජති. විරුගා විමුච්චති. විමුත්තස්මිං විමුත්තස්මිති ඤාණං හොති. බිණාජාති වුද්ධතං බ්‍රහ්මචරියං තතං කරණීයං නාපරං ඉද්දත්තායාති පජානාතිති.

1. 2. 3. 9.

පාරිලෝඨක සුත්තං

81. එතං සමයං භගවා, කොසමබ්බියං විහරති භොසිතාරාමෙ. අථ බො භගවා, පුබ්බත්තසමයං නිවාසෙත්වා, පත්තවිචරමාදාය කොසමබ්බියං පිණ්ඩාය පාවිසී. කොසමබ්බියං පිණ්ඩාය චරිත්වා, පච්ඡාභ්‍යන්තං පිණ්ඩපාත- පටිකානෙතො සාමං සෙනාසනං සංසාමෙත්වා පත්තවිචරමාදාය අනාමනෙත්වා උපට්ඨාකො අනපලොකෙත්වා භික්ඛුසඛ්ඛං එකො අදුජියො චාරිකං පක්කාමි.

අප බො අඤ්ඤාතරෙ හිකු අච්චකකනන්තස භගවතො සෙනායසමා ආනන්දො තෙනුපසඛකමී. උපසඛකමීනා ආයසමනනං ආනන්දං එතදවොච : “එතා’වුසො ආනන්ද, භගවා සාමං සෙනායනං සංසාමෙනා පහතච්චරමාදාය අනාමිනොනනා; උපට්ඨානෙ අනපලොකෙනා; හිකුසඛකං එතො; අදුතීයො වාරිකං පකකනොනානි.

යසමිං ආවුසො සමයෙ භගවා සාමං සෙනායනං සංසාමෙනා; පහතච්චරමාදාය අනාමිනොනනා; උපට්ඨානෙ අනපලොකෙනා; හිකුසඛකං එතො; අදුතීයො වාරිකං පකකමති එතොච භගවා තසමිං සමයෙ විහරිතුකාමො; හොති. න භගවා තසමිං සමයෙ තෙනච්ච අනුබන්ධිතබො; හොතිති.

අප බො භගවා අනුපුබොඛන වාරිකං වරමානො යෙන පාරිලොයානං තදවසරි. තත්ත සුදං භගවා පාරිලොයානෙ විහරති හඤ්ඤාලුච්චල අප බො සමබහුලා හිකු යෙන ආයසමා ආනන්දො තෙනුපසඛකමී. උපසඛකමීනා ආයසමනා ආනන්දෙන සද්ධිං සමෙමාදිංසු. සමෙමාදනීයං කථං සාරණීයං විනිසාරෙනා එකමනනං නිසිදිංසු. එකමනනං නිසිනනා; බො තෙ හිකු ආයසමනනං ආනන්දං එතදවොචු : “ච්චසුතා; බො නො ආවුසො; ආනන්ද භගවතො; සමමුඛා; ධම්මකථා ඉච්ඡාමි මිං ආවුසො; ආනන්ද, භගවතො; සමමුඛා; ධම්මං කථං සොතුනති”

අප බො ආයසමා ආනන්දො තෙහි හිකුහි සද්ධිං යෙන පාරිලොයානං හඤ්ඤාලුච්චල යෙන භගවා තෙනුපසඛකමී. උපසඛකමීනා; භගවනනං අභිවාදෙනා; එකමනනං නිසිදි, එකමනනං නිසිනොන බො තෙ හිකු භගවා; ධම්මයා කථාය සන්දසෙසි. සමාදපෙසි. සමුනොනජසි. සමපසංසෙසි.

තෙන බො පන සමයෙන අඤ්ඤාතරස හිකුනො; එවං වෙනසො; පරිචිතකෙකා; උදපාදි : “කථං නු බො ජානතො; කථං පසානො; අනන්තර අසවානං බයො; හොති”ති.

අප බො භගවා තස හිකුනො; වෙනසා; වෙනො; පරිචිතකමඤ්ඤාය හිකු ආමනොහසි : “විචයසො; දෙසිතො; හිකවෙච, මයා; ධම්මො : විචයසො; දෙසිතා; වතනා; රෙ සභිපට්ඨානා. විචයසො; දෙසිතා; වතනා; රෙ සමමපධානා. විචයසො; දෙසිතා; වතනා; රෙ ඉද්ධිපාදා. විචයසො; දෙසිතා; පඤ්චිඤ්ඤානි. විචයසො; දෙසිතා; පඤ්චබලානි. විචයසො; දෙසිතා; සත්තබොජ්ඣාඛානා. විචයසො; දෙසිතො; අරියො; අව්ච්චිකො; මයො; එවං. විචයසො; බො; දෙසිතො; හිකවෙච, මයා; ධම්මො; එවං. විචයසො; දෙසිතො; බො; හිකවෙච, මයා; ධම්මො අප්ච පනිබොකව්චස හිකුනො; එවං. වෙනසො; පරිචිතකෙකා; උදපාදි : “කථං නු බො; ජානතො; කථං පසානො; අනන්තර අසවානං බයො; හොති”ති.

1. පාරිලොයානං - මජ්ඣං, සා. පාරිනායනනරං - අව්ච්චකථා.

කථං ච භික්ඛවෙ, ජානතො කථං පසුතො අනන්තරං අඝට්ඨං ඛයො භොති: ඉධ භික්ඛවෙ, අයුතවා පුපුඤ්ඤො අරියං අදසුංචි අරියධම්මස්ස අකොච්ඤෙ අරියධම්මෙ අච්චිතො සපුරිසානං අදසුංචි සපුරිසධම්මස්ස අකොච්ඤෙ සපුරිසධම්මෙ අච්චිතො, රූපං අත්තතො සමනුපසුතං යා ඛො පන සා භික්ඛවෙ, සමනුපසුතො, සඛ්ඛාරො සො. සො පන සඛ්ඛාරො කිනතිදුතො කිංසමුදයො කිඤ්ඤාතිකො කිම්පභවොති: අච්චිතං සමච්චිතං භික්ඛවෙ, වෙදසිතෙන චුට්ඨස්ස අයුතවතො පුපුඤ්ඤො උපානතො තණ්හා තතොජො සො සඛ්ඛාරො.

ඉති ඛො භික්ඛවෙ, සොපි ඛො සඛ්ඛාරො අනිච්චො සඛ්ඛතො පච්චිතසමුපපනො, සාපි තණ්හා අනිච්චො සඛ්ඛතො පච්චිතසමුපපනො, සොපි වෙදනං අනිච්චො සඛ්ඛතො පච්චිතසමුපපනො, සොපි ඵයො අනිච්චො සඛ්ඛතො පච්චිතසමුපපනො, සාපි අච්චිතං අනිච්චො සඛ්ඛතො පච්චිතසමුපපනො. ඵච්චි පි ඛො භික්ඛවෙ, ජානතො ඵචං පසුතො අනන්තරං අඝට්ඨං ඛයො භොති.

න භෙව ඛො රූපං අත්තතො සමනුපසුතං අපි ච ඛො රූපච්චිතං අත්තතං සමනුපසුතං. යා ඛො පන සා භික්ඛවෙ, සමනුපසුතො සඛ්ඛාරො සො, සො පන සඛ්ඛාරො කිනතිදුතො කිංසමුදයො කිඤ්ඤාතිකො කිම්පභවොති: අච්චිතං සමච්චිතං භික්ඛවෙ, වෙදසිතෙන චුට්ඨස්ස අයුතවතො පුපුඤ්ඤො උපානතො තණ්හා තතොජො සො සඛ්ඛාරො. ඉති ඛො භික්ඛවෙ, සොපි සඛ්ඛාරො අනිච්චො සඛ්ඛතො පච්චිතසමුපපනො සාපි තණ්හා -පෙ- සාපි වෙදනං -පෙ- සොපි ඵයො -පෙ- සාපි අච්චිතං අනිච්චො සඛ්ඛතො පච්චිතසමුපපනො. ඵච්චි පි ඛො භික්ඛවෙ, ජානතො ඵචං පසුතො අනන්තරං අඝට්ඨං ඛයො භොති.

න භෙව ඛො රූපං අත්තතො සමනුපසුතං, න රූපච්චිතං අත්තතං සමනුපසුතං. අපි ච ඛො අත්තති රූපං සමනුපසුතං. යා ඛො පන සා භික්ඛවෙ, සමනුපසුතො සඛ්ඛාරො සො. සො පන සඛ්ඛාරො කිනතිදුතො කිංසමුදයො කිඤ්ඤාතිකො කිම්පභවොති: අච්චිතං සමච්චිතං භික්ඛවෙ, වෙදසිතෙන චුට්ඨස්ස අයුතවතො පුපුඤ්ඤො උපානතො තණ්හා තතොජො සො සඛ්ඛාරො.

ඉති ඛො භික්ඛවෙ, සොපි සඛ්ඛාරො අනිච්චො සඛ්ඛතො පච්චිත සමුපපනො. සාපි තණ්හා අනිච්චො සඛ්ඛතො පච්චිතසමුපපනො, සාපි වෙදනං -පෙ- සොපි ඵයො -පෙ- සාපි අච්චිතං අනිච්චො සඛ්ඛතො පච්චිතසමුපපනො. ඵච්චි පි ඛො භික්ඛවෙ, ජානතො ඵචං පසුතො අනන්තරං අඝට්ඨං ඛයො භොති.

න භෙව ඛො රූපං අත්තතො සමනුපසුතං, න රූපච්චිතං අත්තතං සමනුපසුතං, න අත්තති රූපං සමනුපසුතං. අපි ච ඛො රූපමිං අත්තතං සමනුපසුතං. යා ඛො පන සා භික්ඛවෙ, සමනුපසුතො සඛ්ඛාරො සො. සො පන සඛ්ඛාරො කිනතිදුතො

කිංසමුදයො කිඤ්ජාතීකො කිම්පහවො : අවිජ්ජාසම්පසාදෙන භික්ඛවෙ, වෙදසිතෙන මුට්ඨසා අසුභවතො මුට්ඨජනසා උප්පන්නා තණ්හා තතොජො සො සඛ්ඛාරො. ඉති ඛො භික්ඛවෙ, සොපි සඛ්ඛාරො අතිවො; සඛ්ඛතො පටිච්චසමුප්පන්නො. සාපි තණ්හා -පෙ- සාපි වෙදනා -පෙ- සොපි එසො; -පෙ- සාපි අවිජ්ජා අතිවො; සඛ්ඛතා පටිච්චසමුප්පන්නා. එවම්පි ඛො භික්ඛවෙ, ජානතො එවං පසාතො අනන්තරා අසවොනං ඛයො භොති.

න භෙව ඛො රූපං අත්තතො සමනුපසාති න රූපවන්තං අත්තානං සමනුපසාති න අත්තති රූපං සමනුපසාති න රූපසම් අත්තානං සමනුපසාති. අපි ච ඛො වෙදනං අත්තතො සමනුපසාති -පෙ- (උථා රූපකඛකෙ වින්ධාරො එවං උපරි වත්තාරො ඛනි වින්ධාරෙතඛබ්බො.) අපි ච ඛො වෙදනාවන්තං අත්තානං සමනුපසාති -පෙ- අපි ච ඛො වෙදනා සමනුපසාති -පෙ- අපි ච ඛො වෙදනා සමනුපසාති -පෙ- අපි ච ඛො සඤ්ඤා අත්තතො සමනුපසාති -පෙ- අපි ච ඛො සඤ්ඤාවන්තං අත්තානං සමනුපසාති -පෙ- අපි ච ඛො අත්තති සඤ්ඤා සමනුපසාති -පෙ- අපි ච ඛො සඤ්ඤා අත්තානං සමනුපසාති -පෙ- අපි ච ඛො සඤ්ඤා අත්තතො සමනුපසාති -පෙ- අපි ච ඛො සඤ්ඤා අත්තානං සමනුපසාති -පෙ- අපි ච ඛො සඤ්ඤා අත්තතො සමනුපසාති -පෙ- අපි ච ඛො සඤ්ඤා අත්තතො සමනුපසාති -පෙ- අපි ච ඛො විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපසාති -පෙ- අපි ච ඛො විඤ්ඤාණවන්තං අත්තානං සමනුපසාති -පෙ- අපි ච ඛො අත්තති විඤ්ඤාණං සමනුපසාති -පෙ- අපි ච ඛො විඤ්ඤාණසම් අත්තානං සමනුපසාති.

සා ඛො පන සා භික්ඛවෙ සමනුපසාතා, සඛ්ඛාරො තො. සො පන සඛ්ඛාරො කින්තීදනො කිංසමුදයො කිඤ්ජාතීකො කිම්පහවො : අවිජ්ජාසම්පසාදෙන භික්ඛවෙ, වෙදසිතෙන මුට්ඨසා අසුභවතො මුට්ඨජනසා උප්පන්නා තණ්හා. තතොජො සො සඛ්ඛාරො. ඉති ඛො භික්ඛවෙ, සොපි සඛ්ඛාරො අතිවො; සඛ්ඛතො පටිච්ච සමුප්පන්නො. සාපි තණ්හා -පෙ- සාපි වෙදනා -පෙ- සොපි එසො; -පෙ- සාපි අවිජ්ජා අතිවො; සඛ්ඛතා පටිච්චසමුප්පන්නා. එවම්පි ඛො භික්ඛවෙ, ජානතො එවං පසාතො අනන්තරා අසවොනං ඛයො භොති.

න භෙව ඛො රූපං අත්තතො සමනුපසාති න රූපවන්තං අත්තානං සමනුපසාති න අත්තති රූපං සමනුපසාති න රූපසම් අත්තානං සමනුපසාති. න වෙදනං අත්තතො සමනුපසාති න වෙදනාවන්තං අත්තානං සමනුපසාති න අත්තති වෙදනං සමනුපසාති න වෙදනා සමනුපසාති. න සඤ්ඤා අත්තතො සමනුපසාති න සඤ්ඤාවන්තං අත්තානං සමනුපසාති න අත්තති සඤ්ඤා සමනුපසාති න සඤ්ඤා අත්තානං සමනුපසාති. න සඛ්ඛාරෙ අත්තතො සමනු පසාති න සඛ්ඛාරවන්තං අත්තානං සමනුපසාති න අත්තති සඛ්ඛාරෙ සමනුපසාති න සඛ්ඛාරෙසු අත්තානං සමනුපසාති, න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපසාති න විඤ්ඤාණවන්තං අත්තානං සමනුපසාති න අත්තති විඤ්ඤාණං සමනුපසාති. න විඤ්ඤාණසම් අත්තානං සමනුපසාති.

අපි ව බො එම දිවයි හොඳි : “සො අතනා සො ලොකො සො පෙචච භවිසාමි නිච්චො ධුචො සසානො අවිපරිඤ්චමිච්චො”ති. යා බො පන සා භික්ඛවෙ, සසානදිවයි සබ්බාඤ්ඤා, සො පන සබ්බාඤ්ඤා කිනන්දනො කිංසමුදයො කිංසමුදයො කිංසමුදයො කිංසමුදයො : අවිපරිඤ්චා සමච්චාසන භික්ඛවෙ, වෙදසනෙහ පුට්ඨසා අසුභවතො පුට්ඨච්චාසන උපානා නාහො. නතොඤ්ඤා සො සබ්බාඤ්ඤා. ඉති බො භික්ඛවෙ, සො’පි සබ්බාඤ්ඤා අනිච්චො සබ්බාඤ්ඤා පටිච්චසමුප්පාදො සාපි නාහො : -පෙ-සා’පි වෙදනා, -පෙ-සො’පි ඵසො, -පෙ-සාපි අවිපරිඤ්චා අනිච්චො සබ්බාඤ්ඤා පටිච්චසමුප්පාදො. එමව පි බො භික්ඛවෙ, ජානතො එම පසානො අනන්තරා අභවතො බො හොඳි.

හ හෙව බො රූපං අතනතො සමනුපසාති හ රූපවනං අතනතො සමනුපසාති හ අතනති රූපං සමනුපසාති හ රූපසමි අතනතො සමනුපසාති. හ වෙදනං - පෙ - න සඤ්ඤා - පෙ - න සබ්බාඤ්ඤා - පෙ - හ විඤ්ඤාණං අතනතො සමනුපසාති හ විඤ්ඤාණවනං අතනතො සමනුපසාති හ අතනති විඤ්ඤාණං සමනුපසාති. හ විඤ්ඤාණසමි අතනතො සමනුපසාති නා’පි එම දිවයි හොඳි. සො අතනා සො ලොකො සො පෙචච භවිසාමි නිච්චො ධුචො සසානො අවිපරිඤ්චමිච්චො’ති, අපි ව බො එම දිවයි හොඳි : “නො වසානො ව මෙ සියා න භවිසාමි’ හ මෙ භවිසාමි”ති. යා බො පන සා භික්ඛවෙ, උච්චෙදදිවයි සබ්බාඤ්ඤා සො. සො පන සබ්බාඤ්ඤා කිනන්දනො කිංසමුදයො කිංසමුදයො කිංසමුදයො කිංසමුදයො : අවිපරිඤ්චා සමච්චාසන භික්ඛවෙ, වෙදසනෙහ පුට්ඨසා අසුභවතො පුට්ඨච්චාසන උපානා නාහො. නතොඤ්ඤා සො සබ්බාඤ්ඤා. ඉති බො භික්ඛවෙ, සො’පි සබ්බාඤ්ඤා අනිච්චො සබ්බාඤ්ඤා පටිච්චසමුප්පාදො. සාපි නාහො සාපි වෙදනා : -පෙ-සො’පි ඵසො, -පෙ-සා’පි අවිපරිඤ්චා අනිච්චො සබ්බාඤ්ඤා පටිච්ච සමුප්පාදො, එමව පි බො භික්ඛවෙ, ජානතො එම පසානො අනන්තරා අභවතො බො හොඳි.

හ හෙව බො රූපං අතනතො සමනුපසාති හ රූපවනං අතනතො සමනුපසාති හ අතනති රූපං සමනුපසාති හ රූපසමි අතනතො සමනුපසාති. හ වෙදනං අතනතො සමනුපසාති හ වෙදනාච්චාසනං අතනතො සමනුපසාති හ අතනති වෙදනං සමනුපසාති හ වෙදනාස අතනතො සමනුපසාති. හ සඤ්ඤා අතනතො සමනුපසාති හ සඤ්ඤාච්චාසනං අතනතො සමනුපසාති හ අතනති සඤ්ඤා සමනුපසාති. හ සඤ්ඤාස අතනතො සමනුපසාති. හ සබ්බාඤ්ඤා අතනතො සමනුපසාති හ සබ්බාච්චාසනං අතනතො සමනුපසාති හ අතනති සබ්බාඤ්ඤා සමනුපසාති හ සබ්බාඤ්ඤාස අතනතො සමනුපසාති හ විඤ්ඤාණවනං අතනතො සමනුපසාති හ අතනති විඤ්ඤාණං සමනුපසාති. හ විඤ්ඤාණසමි අතනතො සමනුපසාති.

හගවතො භාසිතං අභිනන්දිතාං අනුමොදිතාං හගවනං උත්තරිං පඤ්ඤාං ආපුච්ඡී : “තඤ්ඤෙච ණු ඛො හනොත, උපාදනං තෙ පඤ්චු පාදනකකිකාං උදනු අඤ්ඤත්‍ර පඤ්චුපාදනකකිකෙහි උපාදනනති?” “ත ඛො හිකනු, තඤ්ඤෙච උපාදනං තෙ පඤ්චුපාදනකකිකාං හ’පි අඤ්ඤත්‍ර පඤ්චුපාදනකකිකෙහි උපාදනං, අපි ච යො තත් ඡන්දරුගො තං තත් උපාදනනති.”

සාධු හනොතී, ඛො සො හිකනු හගවතො භාසිතං අභිනන්දිතාං අනුමොදිතාං හගවනං උත්තරිං පඤ්ඤාං ආපුච්ඡී : “සියං පන හනොත, පඤ්චුපාදනකකිකෙසු ඡන්දරුගවෙමන්තතාති? “සියා හිකනුතී” හගව: අවොච. “ඉධ හිකනු එකච්චස්ස එවං භොති : එවං රූපො සියං අනාගතමඤ්ඤාං, එවං වේදනො සියං අනාගතමඤ්ඤාං, එවං සඤ්ඤා සියං අනාගතමඤ්ඤාං, එවං සංඛාරො සියං අනාගතමඤ්ඤාං, එවං විඤ්ඤාණො සියං අනාගතමඤ්ඤාං. එවං ඛො හිකනු සියා පඤ්චු පාදනකකිකෙසු ඡන්දරුගවෙමන්තතාති.

“සාධු හනොතී” ඛො සො හිකනු -පෙ- උත්තරිං පඤ්ඤාං ආපුච්ඡී. “කීන්තාවතා ණු ඛො හනොත, ඛණිකං ඛණිකවචන”නති? යං කීඤ්චි හිකනු රූපං අතීන්තානාගතපච්චුපපනං අඤ්ඤිතං වා, ඛණිකා වා, ඔලාරිකං වා සුබ්බං වා හීනං වා පඤ්ඤිතං වා යං දුරෙ සනතිකෙ වා, අයං චුච්චතී රූපකකිකො. යා කාචී වේදනා -පෙ- යා කාචී සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචී සංඛාරා -පෙ- යා කීඤ්චී විඤ්ඤාණං අතීන්තානාගත පච්චුපපනං අඤ්ඤිතං වා, ඛණිකා වා, ඔලාරිකං වා සුබ්බං වා හීනං වා, පඤ්ඤිතං වා යං දුරෙ සනතිකෙ වා අයං චුච්චතී විඤ්ඤාණකකිකො. එන්තාවතා ඛො හිකනු, ඛණිකං ඛණිකවචනනති”.

“සාධු හනොතී” ඛො සො හිකනු -පෙ- උත්තරිං පඤ්ඤාං ආපුච්ඡී. “කො ණු ඛො හනොත, හෙතු කො පච්චයො රූපකකිකස්ස පඤ්ඤාපනාය? කො හෙතු කො පච්චයො වේදනාකකිකස්ස පඤ්ඤාපනාය? කො හෙතු කො පච්චයො සඤ්ඤාකකිකස්ස පඤ්ඤාපනාය? කො හෙතු කො පච්චයො සංඛාරකකිකස්ස පඤ්ඤාපනාය? කො හෙතු කො පච්චයො විඤ්ඤාණකකිකස්ස පඤ්ඤාපනාය?”තී? චන්තාරො ඛො හිකනු, මහාභුතා හෙතු චන්තාරො මහාභුතා පච්චයො රූපකකිකස්ස පඤ්ඤාපනාය. එසො හෙතු එසො පච්චයො වේදනාකකිකස්ස පඤ්ඤාපනාය. එසො හෙතු එසො පච්චයො සඤ්ඤාකකිකස්ස පඤ්ඤාපනාය. එසො හෙතු එසො පච්චයො සංඛාරකකිකස්ස පඤ්ඤාපනාය. නාමරූපං හෙතු නාමරූපං පච්චයො විඤ්ඤාණකකිකස්ස පඤ්ඤාපනාය.”තී.

“සාධු හනොතී” ඛො සො හිකනු -පෙ- උත්තරිං පඤ්ඤාං ආපුච්ඡී. “කථං ණු ඛො හනොත, සකකායදිච්චි භොතීතී? “ඉධ හිකනු, අසුඤ්චා පුච්ච්චනො අරියානං අදස්සාචී අරියධම්මස්ස අකොච්ඤෙ අරියධම්මෙ අචීනීතො සපුරිතානං අදස්සාචී සපුරිතධම්මස්ස අකොච්ඤෙ සපුරිතධම්මෙ අචීනීතො රූපං අත්තතො සම්ණපස්සතී රූපචනං වා අත්තතානං

1. පඤ්චි උපාදනකකිකෙහි - මඡසං, සඤා, සිච්චු.
2. ඛො ඉති උභං - කත්චි.

සමනුපය්‍යති අතනනි ව: රූපං සමනුපය්‍යති රූපය්‍යම් ව: අතතානං සමනුපය්‍යති. වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්බාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං අතතතො සමනුපය්‍යති විඤ්ඤාණවනනං ව: අතතානං සමනුපය්‍යති අතනනි ව: විඤ්ඤාණං සමනුපය්‍යති විඤ්ඤාණය්‍යම් ව: අතතානං සමනුපය්‍යති. එවං ඛො භික්ඛු, සකකායදිට්ඨි හොති”ති.

“සාධු භනෙන”ති, ඛො සො භික්ඛු -පෙ- උතතරිං පඤ්ඤං ආපුච්ඡී. “කථං පභ භනෙන, සකකායදිට්ඨි න හොති”ති? “ඉධ භික්ඛු සුතව: අරියසාවකො අරියානං දඤ්ඤාවි අරියධම්මස්ස කොවිදො අරියධම්මෙ සුචිතීතො සපුරිසානං දඤ්ඤාවි සපුරිසධම්මස්ස කොවිදො සපුරිසධම්මෙ සුචිතීතො න රූපං අතතතො සමනුපය්‍යති න රූපවනනං ව: අතතානං සමනුපය්‍යති න අතනනි ව: රූපං සමනුපය්‍යති න රූපය්‍යම් ව: අතතානං සමනුපය්‍යති. න වෙදනං -පෙ- න සඤ්ඤං -පෙ- න සඛ්බාරෙ -පෙ- න විඤ්ඤාණං අතතතො සමනුපය්‍යති න විඤ්ඤාණවනනං ව: අතතානං සමනුපය්‍යති න අතනනි ව: විඤ්ඤාණං සමනුපය්‍යති න විඤ්ඤාණය්‍යම් ව: අතතානං සමනුපය්‍යති, එවං ඛො භික්ඛු සකකායදිට්ඨි න හොතිති.

“සාධු භනෙන”ති, ඛො සො භික්ඛු -පෙ- උතතරිං පඤ්ඤං ආපුච්ඡී : “කො ඤු ඛො භනෙන, රූපය්‍ය අස්සාදො, කො ආදිභවො, කී නිස්සරණං, කො වෙදනාය -පෙ- කො සඤ්ඤාය -පෙ- කො සඛ්බාරානං -පෙ- කො විඤ්ඤාණය්‍ය අස්සාදො, කො ආදිභවො, කී නිස්සරණනති”?

“යං ඛො භික්ඛු, රූපං පච්චව උපඡ්ඡති සුඛං සොමනස්සං, අයං රූපය්‍ය අස්සාදො. යං රූපං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, අයං රූපය්‍ය ආදිභවො. යො රූපය්‍යම් ඡන්දරාගවිභයො ඡන්දරාගපභානං ඉදං රූපය්‍ය නිස්සරණං. යං වෙදනං පච්චව උපඡ්ඡති සුඛං සොමනස්සං අයං වෙදනාය අස්සාදො. යං වෙදනං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං අයං වෙදනාය ආදිභවො. යො වෙදනාය ඡන්දරාග විභයො ඡන්දරාගපභානං, ඉදං වෙදනාය නිස්සරණං, යං සඤ්ඤං පච්චව -පෙ- යෙ සඛ්බාරෙ පච්චව උපඡ්ඡති සුඛං සොමනස්සං අයං සඛ්බාරානං අස්සාදො. යෙ සඛ්බාරා අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, අයං සඛ්බාරානං ආදිභවො. යො සඛ්බරෙසු ඡන්දරාගවිභයො ඡන්දරාග පභානං ඉදං සඛ්බාරානං නිස්සරණං, යං විඤ්ඤාණං පච්චව උපඡ්ඡති සුඛං සොමනස්සං අයං විඤ්ඤාණය්‍ය අස්සාදො, යං විඤ්ඤාණං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං අයං විඤ්ඤාණය්‍ය ආදිභවො, යො විඤ්ඤාණය්‍යම් ඡන්දරාගවිභයො ඡන්දරාගපභානං ඉදං විඤ්ඤාණය්‍ය නිස්සරණං”නති.

“සාධු භනෙන”ති, ඛො සො භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දිඤු භගවනනං උතතරිං පඤ්ඤං ආපුච්ඡී : “කථං ඤු ඛො භනෙන, ජානතො කථං පය්‍යතො ඉම්මම්මි ව සවිඤ්ඤාණතෙ කායෙ ඛග්ගිං ව සබ්බ නිවිතෙතසු අභිභිකාරම්භිභිකාරම්භානුසයො න හොනනි”ති? යං කිඤ්ච භික්ඛු රූපං අභිතානාගතපච්චුප්පනනං අඡඛිතනං ව: ඛග්ගිං ව: මුදාරිතං ව: සුමුම්මං ව: ගිතං ව: පණිතං ව: යං දුරෙ සනතිතෙ ව: සබ්බං රූපං

“නෙතං මම නෙසො’භමසම් න මෙසො අත්තා”ති. එවමෙනං යථාභුතං සම්මපසඤ්ඤාය පසාහි, යං කාචී වෙදනා -පෙ- යං කාචී සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචී සඛාරා -පෙ- යං කීඤ්චී වීඤ්ඤාණං අභිතානාගත පච්චුප්පනාං අජ්ඣන්තා වා ඛනිඤා වා ඔලාරිකං වා සුබ්බමං වා හීනං වා පණීතං වා යං දුරේ සන්තිකෙ වා සබ්බං වීඤ්ඤාණං නෙතං මම නෙසො’භමසම් න මෙ’සො අත්තා”ති එවමෙනං යථාභුතං සම්මපසඤ්ඤාය පසාහි, එවං ඛො හික්ඛු, ජානතො එවං පසානො ඉමසම්ඤ්ඤා සවීඤ්ඤාණකෙ කාසෙ ඛනිඤා ව සබ්බනිමිනෙතසු අභිඛාරාමමීඛිකාර මානානුසයා න භොන්තීති.

හෙත ඛො පන සමයෙන අඤ්ඤාකරසා හික්ඛුනො එවං වේතසො පරිචිතකො උදපාදී : “ඉති කීර භො රූපං අභත්තා, වෙදනා අභත්තා, සඤ්ඤා අභත්තා, සඛාරා අභත්තා, වීඤ්ඤාණං අභත්තා. අභත්තකතාති කම්මාති කථමත්තාහං ඵුසිසාන්තීති.

අථ ඛො භගව්‍යා තසා හික්ඛුනො වේතසා වේතො පරිචිතකක-මඤ්ඤාය හික්ඛු අංචනෙතසි : “ථානං ඛො පනෙනං හික්ඛවෙ, වීජ්ඣතී ; යං ඉධෙකවෙච්චා මොහපුරිසො අච්ඤා අච්ඤාගතො තණ්හාධිභතෙන වේතසා සඤ්ඤාසංඝං අභිධාචිතබ්බං මඤ්ඤාසා : “ඉති කීර භො රූපං අභත්තා, වෙදනා අභත්තා, සඤ්ඤා අභත්තා, සඛාරා අභත්තා, වීඤ්ඤාණං අභත්තා, අභත්තකතාති කම්මාති කථමත්තාහං ඵුසිසාන්තී”ති. පටිපුච්චිතීතිතා ඛො මේ තුච්චො හික්ඛවෙ, තත්‍ර තත්‍ර තෙසු තෙසු ධම්මෙසු”.

“තං කීමඤ්ඤාථ හික්ඛවෙ, රූපං කීච්චං වා අභීච්චං වා”ති? අභීච්චං භන්තෙ.

“යං පනාතිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා”ති? දුක්ඛං භන්තෙ.

යං පනාතිච්චං දුක්ඛං වීජ්ඣණංමධම්මං කලං ණු තං සම්භුපසසිතුං : “එතං මම එසො’භමසම් එසො මෙ අත්තා”ති? නො භෙනං භන්තෙ,

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛාරා -පෙ- වීඤ්ඤාණං නිච්චං වා අභීච්චං වා”ති? අභීච්චං භන්තෙ,

යං පනාතිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භන්තෙ.

“යං පනාතිච්චං දුක්ඛං වීජ්ඣණංමධම්මං කලං ණු තං සම්භුපසසිතුං :

“එතං මම එසො’භමසම් එසො මෙ අත්තා”ති? නො භෙනං භන්තෙ.

1. තණ්හාධිපතෙයොහන - මජ්ඣං, PTS.

තසමාතිහ භික්ඛවෙ, යං කිඤ්චී රූපං අනීතානාගතපච්චුප්පත්තං
අජ්ඣන්තං වා බහිඤ්චා වා ඔලාරිකං වා සුබ්බමං වා හීනං වා පණීතං වා
යං දුරෙ සන්තිකෙ වා සබ්බං රූපං “නොතං මම නොසොභමස්මි න
මෙඤ්ඤා අත්තා”ති එවමෙතං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. යා
කාචී වෙදනා -පෙ- යා කාචී සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචී සඤ්ඤා -පෙ-
යං කිඤ්චී විඤ්ඤාණං අනීතානාගතපච්චුප්පත්තං අජ්ඣන්තං වා බහිඤ්චා වා
ඔලාරිකං වා සුබ්බමං වා හීනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා
සබ්බං විඤ්ඤාණං : ‘නොතං මම නොසොභමස්මි න මෙ ඤා අත්තා’ති,
එවමෙතං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

එවං පසං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො රූපසම්මපි නිබ්බිඤ්ඤාති
වෙදනායපි නිබ්බිඤ්ඤාති සඤ්ඤායපි, නිබ්බිඤ්ඤාති සඤ්ඤායෙසුපි නිබ්බිඤ්ඤාති.
විඤ්ඤාණසම්මපි නිබ්බිඤ්ඤාති. නිබ්බිඤ්ඤාං විරජ්ජති. විරාගා විමුච්චති.
විමුච්චතස්මිං විමුච්චතස්මිති’ ඤාණං හොති. ඩිණා ජාති වුසිතං මුග්ගචරියං.
කතං කරණීයං නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාතිති.’¹

වජ්ජනීයවගෙනා තනියො.

නිසසුදානං :

අසාදො දො සමුදයා - අරහන්තෙහි අපරෙ දුවෙ
සිහො වජ්ජන පිණෙඤ්ඤායං පාරිලෙයොන පුණ්ණමාති.¹

1. “දො වඤ්ඤා තඤ්ඤාච සියං - අභිච්චනඤ්ඤා හෙතුනා,
සත්තා යෙන දුවෙ වුත්තා - අසාදො විඤ්ඤාණකෙන ව,
එතෙ දසවිධා වුත්තා - හොති භික්ඛු පුච්ජායාති”ති.
දිසානෙයං ගාථා මජ්ඣං, සූතං, PTS. පොත්ථකෙසු.

4. ටේරවගො

1. 2. 4. 1.

ආනන්ද සුතනං

53.

එවං මෙ සුතං : එකං සමයං ආයස්මා ආනන්දෙ ඤාචන්දීයං විහරති ජෙතමනෙ අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරමෙ. තනු ඛො, ආයස්මා ආනන්දෙ භික්ඛු ආමනෙතයි : ‘ආට්ඨසො භික්ඛවොති. ‘ආට්ඨසොති ඛො තෙ භික්ඛු ආයස්මතො ආනන්දස්ස පච්චස්සොසුං, ආයස්මා ආනන්දෙ එතදවොච : පුණ්ණො නාම ආට්ඨසො ආයස්මා මනතාතිපුතො අමහාකං නචිකානං සතං ඛනුපකාරෙ හොති. සො අමෙහ ඉච්ඡො ඔවාදෙන ඔච්චති :

උපාදය ආට්ඨසො ආනන්ද, ‘අසමී’ති හොති, නො අනුපාදය. කිඤ්ච උපාදය ‘අසමී’ති හොති නො අනුපාදය : රූපං උපාදය ‘අසමී’ති හොති නො අනුපාදය. වේදනා-පෙ-සඤ්ඤා-පෙ-සංඛාර-පෙ-විඤ්ඤාණං උපාදය ‘අසමී’ති හොති නො අනුපාදය. සෙය්‍යථාපි ආට්ඨසො ආනන්ද, ඉච්ඡී වා පුරිසො වා දහරෙ සුචා මණ්ඩනජාතියො¹ ආදයෙ වා පරිසුඤ්ඤා පරිසොදයෙ. අමෙඡ වා උදකපනෙත සකං මුඛතිමිතො පච්චචෙකමානො උපාදය පස්සෙය්‍ය, නො අනුපාදය. එවමෙච ඛො ආට්ඨසො ආනන්ද, රූපං උපාදය අසමීති හොති, නො අනුපාදය, වේදනා-පෙ-සඤ්ඤා-පෙ-සංඛාර-පෙ-විඤ්ඤාණං උපාදය ‘අසමී’ති හොති, නො අනුපාදය.

තං කීං මඤ්ඤයි ආට්ඨසො ආනන්ද, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති ? අනිච්චං ආට්ඨසො. යං පනාතිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ? දුක්ඛං ආට්ඨසො. යං පනාතිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්පං නු තං සමනුපසයිතුං “එතං මම, එසො’හමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති ? නො හෙතං ආට්ඨසො.

වේදනා - පෙ - සඤ්ඤා - පෙ - සංඛාර - පෙ - විඤ්ඤාණං නිච්චං වා, අනිච්චං වාති ? අනිච්චං ආට්ඨසො. යං පනාතිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ? දුක්ඛං ආට්ඨසො. යං පනාතිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්පං නු තං සමනුපසයිතුං එතං මම, එසො’හමස්මි, එසො මෙ අත්තාති ? නො හෙතං ආට්ඨසො.

1. මණ්ඩනජාතියො - සි.මු.

තසමාකීභ ආවුසො, ආනන්ද, යං කිඤ්චි රූපං අනිත්‍යානාගත-
 පච්චුප්පත්තං අර්කිත්තං වා ඛනිඤා වා ඔලුරිකං වා සුඛුමං වා හිනං
 වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තීකෙ වා සබ්බං රූපං “නෙතං මම,
 නෙසො’භමසමී, න මෙතො අත්තාති”, එවමෙතං යථාභූතං
 සමමප්පඤ්ඤාය දවස්බ්බං. යා කාපී වේදනා -පෙ- යා කාපී සඤ්ඤා -පෙ-
 යෙ නෙපී සඛ්ඛාරු-පෙ-යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිත්‍යානාගතපච්චුප්පත්තං
 අර්කිත්තං වා ඛනිඤා වා ඔලුරිකං වා සුඛුමං වා හිනං වා පණීතං වා
 යං දුරෙ සන්තීකෙ වා, සබ්බං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම, නෙසො’භමසමී,
 න මෙසො අත්තා”ති, එවමෙතං යථාභූතං සමමප්පඤ්ඤාය දවස්බ්බං.

එවං පස්සං ආවුසො ආනන්ද, සුතවා අරියසාවකො රූපසමිච්චි
 නිබ්බන්දතී, වේදනායපි නිබ්බන්දතී, සඤ්ඤායපි නිබ්බන්දතී, සඛ්ඛාරෙසුපි
 නිබ්බන්දතී, විඤ්ඤාණසමිච්චි නිබ්බන්දතී, නිබ්බන්දං විරජ්ජති. විරගා
 විද්දුච්චති - පෙ - නාපරං ඉත්ථභතායාති පජානානිති”.

පුණේණා නාම ආවුසො, ආයස්මා මනනානීපුඤ්ඤා අමානං
 නවතානං සතං බහුපතාරෙ භොති, සො අමෙත ඉමිනා ඔවාදෙන
 ඔවදතී. ඉදංඤච පන මෙ ආයස්මතො පුණේණස්ස මනනානීපුඤ්ඤා
 ධම්මදෙසනං සුචා ධම්මො අභිසමෙතොති¹

1. 2. 4. 2.
 නිසස සුතතං

84. සාවච්චියං :

තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා තියෙසා භගවතො
 පිතුච්ඡාපුඤ්ඤා සමබ්හුලානං භික්ඛුනං එවමාරෙචෙති ; “අපි මෙ
 ආවුසො, මධුරිකජාතො විස කායො දිසාපි මෙ න පකඛායනති².
 ධම්මාපි මං නප්පට්ඨනති³. පිනමිඤ්ඤා මෙ විතතං පරියාදය තිට්ඨති.
 අනගිරතො ච බ්‍රහ්මචරියං චරමි. භොති ච මෙ ධම්මෙසු විචිකිච්ඡාති”.

අථ ඛො සමබ්හුලා භික්ඛු ඤෙන භගවා තෙනුසඛිකමිසු.
 උපසඛිකමිචා භගවතානං අභිවාදෙචා එකමනනං නිසිදිංසු. එකමනනං
 නිසන්තා ඛො තෙ භික්ඛු භගවතානං එතදවොචුං : “ආයස්මා භනෙතා,
 තියෙසා භගවතො පිතුච්ඡාපුඤ්ඤා සමබ්හුලානං භික්ඛුනං එවමාරෙචෙති :
 ‘අපි මෙ ආවුසො, මධුරිකජාතො විස කායො. දිසා’පි මෙ න
 පකඛායනති. ධම්මාපි මං නප්පට්ඨනති. පිනමිඤ්ඤා මෙ විතතං
 පරියාදය තිට්ඨති. අනගිරතො ච බ්‍රහ්මචරියං චරමි. භොති ච මෙ
 ධම්මෙසු විචිකිච්ඡාති.”

1 අභිසමෙතොති - මජ්ඣං, ස්‍යා
 2 පෙකඛායනාති - මජ්ඣං, ස්‍යා.
 3 න පට්ඨනාති - මජ්ඣං.

අඵ ඛො භගවො අඤ්ඤතරං භික්ඛුං ආමනොති. එහි නිං භික්ඛු, මම වචනෙන තිස්සං භික්ඛුං ආමනොති : “සන්ථා නං ආචුසො තිස්ස ආමනොති”ති. එවං භනොති, ඛො සො භික්ඛු භගවතො පටිඤ්ඤායා යෙනායස්මා තිස්සො තෙනුපසඛිකමි, උපසඛිකමිනා ආයස්මන්තං තිස්සං එතදවොච : “සන්ථා නං ආචුසො තිස්ස ආමනොති”ති. “එච්චමාචුසො”ති ඛො ආයස්මා තිස්සො තස්ස භික්ඛුනො පටිඤ්ඤායා යෙන භගවො තෙනුපසඛිකමි. උපසඛිකමිනා භගවන්තං අනිච්චාදෙනා එකමන්තං නිසිද්දි. එකමන්තං නිසිත්තං ඛො ආයස්මන්තං තිස්සං භගවො එතදවොච :

සඵචං කීර නිං තිස්ස, සම්බහුලානං භික්ඛුනං එච්චමාරෙවෙයි : අපි මෙ ආචුසො මධුරකජාතො විඤ භායො දිසාපි මෙ න පක්ඛායනති. ධම්මාපි මං නප්පථිභනති. ජිනමිභාඤ්ඤා මෙ විතං පරිඤාදාය නිට්ඨති. අනභිරතො ච බ්‍රහ්මචරිඤං වරුමි. හොති ච මෙ ධම්මෙඤ්ඤ විච්චිකිච්ඡාති? එවං භනොති,

නං කිං මඤ්ඤාසි තිස්ස, රූපෙ අවිගතරාගස්ස අවිගතජ්ඣදස්ස අවිගතපෙමස්ස අවිගතපිපාසස්ස අවිගතපරිලාභස්ස අවිගතතණ්හස්ස තස්ස රූපස්ස විපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උප්පජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්ස පායාසාති? එච්චමනොති. සාධු සාධු තිස්ස, එවං හෙතං තිස්ස, හොති යථා නං රූපෙ අවිගතරාගස්ස.

වෙදනාය අවිගතරාගස්ස -පෙ- අවිගතතණ්හස්ස තස්සා වෙදනාය විපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උප්පජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්ස පායාසාති? එවං භනොති, සාධු සාධු තිස්ස, එවං හෙතං තිස්ස, හොති යථා නං වෙදනාය අවිගතරාගස්ස

සඤ්ඤාය -පෙ- සඛිංරෙඤ්ඤ අවිගතරාගස්ස -පෙ- අවිගතතණ්හස්ස තෙසං සඛිංරානං විපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උප්පජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්ස පායාසාති? එවං භනොති, සාධු සාධු තිස්ස, එවං හෙතං තිස්ස, හොති යථා නං සඛිංරෙඤ්ඤ අවිගතරාගස්ස.

විඤ්ඤාණෙ අවිගතරාගස්ස අවිගතජ්ඣදස්ස අවිගතපෙමස්ස අවිගත පිපාසස්ස අවිගතපරිලාභස්ස අවිගතතණ්හස්ස තස්ස විඤ්ඤාණස්ස විපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උප්පජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්ස පායාසාති? එවං භනොති, සාධු සාධු තිස්ස, එවං හෙතං තිස්ස, හොති යථා නං විඤ්ඤාණෙ අවිගතරාගස්ස.

නං කිං මඤ්ඤාසි තිස්ස, රූපෙ විගතරාගස්ස විගතපෙමස්ස විගතපිපාසස්ස විගතපරිලාභස්ස විගතතණ්හස්ස තස්ස රූපස්ස විපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උප්පජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්ස පායාසාති? නො හෙතං භනොති, සාධු සාධු තිස්ස, එවං හෙතං තිස්ස, හොති : යථා නං රූපෙ විගතරාගස්ස.

වේදනාය - පෙ - සඤ්ඤාය - පෙ - සඛ්ඛාරෙසු - පෙ - විඤ්ඤාණේ විගතරුගස්ස විගතජ්ඣස්ස විගතපෙමස්ස විගතපිපාසස්ස විගතපරිලාභස්ස විගතවණභස්ස තස්ස විඤ්ඤාණස්ස විපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොභාපරිදේවදුක්ඛදේමනස්සුපායාසාති? නො හෙතෙහි හනෙත, “සාධු සාධු තිස්ස, එවං ‘හෙතං තිස්ස, හොති යථා තං විඤ්ඤාණේ විගතරුගස්ස.

තං කිං මඤ්ඤාසී තිස්ස රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති? අනිව්චං හනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං හනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලං නු තං සමනුපසස්සිතුං එතං මම, එසො‘භමස්මී, එසො මෙ අත්තාති? නො හෙතෙහි හනෙත,

වේදනා - පෙ - සඤ්ඤා - පෙ - සඛ්ඛාරු - පෙ - විඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වාති? අනිව්චං හනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං හනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලං නු තං සමනුපසස්සිතුං “එතං මම, එසො‘භමස්මී, එසො මෙ අත්තාති? නො හෙතෙහි හනෙත,

“තඤ්ඤාතිභ තිස්ස, යං කිඤ්ඤී රූපං අනිත්තානාගතපච්චුප්පත්තං අජ්ඣාතං වා ඛනිඤ්ඤා වා ඔලාරිකං වා සුමුමං වා ඡීනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා සබ්බං රූපං “නෙතං මම, නෙසො‘භමස්මී, න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභුතං සම්මපසඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. යා කාචී වේදනා - පෙ - යා කාචී සඤ්ඤා - පෙ - යෙ භෙවී සඛ්ඛාරු - පෙ - යං කිඤ්ඤී විඤ්ඤාණං අනිත්තානාගතපච්චුප්පත්තං අජ්ඣාතං වා ඛනිඤ්ඤා වා ඔලාරිකං වා සුමුමං වා ඡීනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා සබ්බං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම, නෙසො‘භමස්මී, න මෙ‘සො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභුතං සම්මපසඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

එවං පස්සං තිස්ස, සුතවා අරියසාවනො රූපස්මිම්පි නිබ්බිද්දති - පෙ - විඤ්ඤාණස්මිම්පි නිබ්බිද්දති. නිබ්බිද්දං විරජ්ජති - පෙ - නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාති.

සෙය්‍යථාපි තිස්ස, දො පුරිසා, එසො පුරිසො අමඤ්ඤාසලො එසො පුරිසො මඤ්ඤාසලො, නමෙතං සො අමඤ්ඤාසලො පුරිසො අමුං මඤ්ඤාසලං පුරිසං මඤ්ඤා පුච්ඡෙය්‍ය, සො එවං වදෙය්‍ය: “අලො පුරිස, අයං මඤ්ඤා. තෙන මුත්තං ගට්ඨ. තෙන මුත්තං

1. “සෙය්‍යථාපස්ස” - සීමු.
2. එහි හො පුරිස - මජ්ඣං, එවං හො පුරිස - ස්‍යා.

ගනාවා දකඛිස්සපි දව්වා පථං. තත්ථ වාමං මුඤ්ඤිතිා දකඛිණං ගණතාති. තෙන මුහුත්තං ගච්ඡ, තෙන මුහුත්තං ගනාවා දකඛිස්සපි තිබ්බං වනසණ්ඩං. තෙන මුහුත්තං ගච්ඡ. තෙන මුහුත්තං ගනාවා දකඛිස්සපි මහනනං නිත්තං පලලො, තෙන මුහුත්තං ගච්ඡ, තෙන මුහුත්තං ගනාවා දකඛිස්සපි සොබ්බං පපාතං. තෙන මුහුත්තං ගච්ඡ. තෙන මුහුත්තං ගනාවා දකඛිස්සපි සමං භුමිහාගං රමණීයං.

උපමා බො මෟසං තිස්ස, කතා අත්ථස්ස විඤ්ඤපනාය. අසං චෙත්ථ අතො : පුරිසො අමග්ගකුසලොති බො තිස්ස, පුපුඤ්ඤනසොතං අභිවචනං. ‘පුරිසො මග්ගකුසලොති’ බො තිස්ස, තථාගතසොතං අභිවචනං අරභතො සමමාසලුඤ්ඤාස්ස. ‘දව්වාපථොති’ බො තිස්ස, විචිකිච්ඡායෙතං අභිවචනං. ‘වාමො මග්ගො’ති බො තිස්ස, අධ්වංගිකසොතං ඡිච්ඡාමග්ගස්ස අභිවචනං සෙය්‍යපීදං : ඡිච්ඡාදිට්ඨියා ඡිච්ඡාසඛකපපස්ස ඡිච්ඡාචාචාය ඡිච්ඡාකමමනනස්ස ඡිච්ඡාආඤ්ඤස්ස ඡිච්ඡාචායාමස්ස ඡිච්ඡා සතිගා ඡිච්ඡාසමාධිස්ස. දකඛිණො මග්ගොති බො තිස්ස, අරිඤ්ඤනං අධ්වංගිකස්ස මග්ගස්ස අභිවචනං. සෙය්‍යපීදං : සමමාදිට්ඨියා සමමා සඛකපපස්ස සමමාචාචාය සමමාකමමනනස්ස සමමාආඤ්ඤස්ස සමමාචායාමස්ස සමමාසතියා සමමාසමාධිස්ස. ‘තිබ්බො වනසණ්ඨොති’ බො තිස්ස, අච්ඡායෙතං අභිවචනං. ‘මහනනං නිත්තං පලලනාති’ බො තිස්ස, කාමානමෙතං අභිවචනං. ‘සොබ්බො පපාතොති’ බො තිස්ස, කොටුපායාසසොතං අභිවචනං. ‘සමො භුමිහාගො රමණීයොති’ බො තිස්ස, තිබ්බානසොතං අභිවචනං.

අභිරම තිස්ස, අභිරම තිස්ස, අහමොවාදෙන අහමනුග්ගභෙන අහමනුතාසනීයාති, ඉදමචොච භගවා. අත්තමනො අයසමා තිස්සො භගවතො භාසිතං අභිනඤ්ඤිති.

1. 2. 4. 3.
යමක සුත්තං

85. ඵලං මෙ සුතං, එකං සමයං අයසමා ඤාපිපුගොනා ඤාවජ්ජියං. විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩස්ස ආරාමෙ.

තෙන බො පන සමයෙන යමකස්ස නාම භික්ඛුනො ඵචරුපං පාපකං දිට්ඨිගතං උප්පන්නං භොති තථාහං භගවතා ධම්මං, දෙසිතං ආඤානාමි සථා බිණ්ණාසවො භික්ඛු කායස්ස හෙද උච්ඡ්ඡති විනස්සති න භොති පරමරණා’ති.

අස්සොසුං බො සමබහුලා භික්ඛු යමකස්ස කිර නාම භික්ඛුනො ඵචරුපං පාපකං දිට්ඨිගතං උප්පන්නං භොති : තථාහං භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආඤානාමි, සථා බිණ්ණාසවො භික්ඛු කායස්ස’ හෙද උච්ඡ්ඡති විනස්සති න භොති පරමරණා”ති.

1. ඤොවාපථොති - මජ්ඣං, සෟ.

අඵ ඛො තෙ භික්ඛු යෙනායසමා යමකො තෙනුපසඛකමිංසු. උපසඛකමිනා ආයසමතා යමකෙන සද්ධිං සමමොදිංසු සමමොදනීයං කථං සාරාණීයං විනීසාරෙතා ඵකමනතං නිසීදිංසු. ඵකමනතං නිසිතතා ඛො තෙ භික්ඛු ආයසමනතං යමකං ඵතදවොචුං : “සඵවං කීර තෙ ආචුසො යමක, ඵචරුපං පාපකං දිට්ඨිගතං උපපනතං “තථාභං භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි, යථා ඛිණ්ණාසවො භික්ඛු කායසස හෙද උච්ඡ්ජති විනසසති න හොති පරමමරණා”ති.

ඵචං ඛො’හං’ ආචුසො භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි යථා ඛිණ්ණාසවො භික්ඛු කායසස හෙද උච්ඡ්ජති විනසසති න හොති පරමමරණා’ති.

මා ආචුසො, යමක ඵචං අඵච, මා භගවනතං අඛ්භාවිකමි, න භි සාධු භගවතො අඛ්භාකඛානං,’ න භි භගවා ඵචං චදෙය්‍ය : “ඛිණ්ණාසවො භික්ඛු කායසස හෙද උච්ඡ්ජති විනසසති න හොති පරමමරණා”ති.

ඵඵමපි ඛො ආයසමා යමකො තෙහි භික්ඛුහි චුඵඵමානො තථෙචි තං පාපකං දිට්ඨිගතං ථාමසා පරාමසස’ අභිනිවිසස වොහරති “තථාභං භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි යථා ඛිණ්ණාසවො භික්ඛු කායසස හෙද උච්ඡ්ජති විනසසති න හොති පරමමරණාති.”

යතො ඛො තෙ භික්ඛු නායකමිංසු. ආයසමනතං යමකං ඵතසමා පාපකා දිට්ඨිගතා විචෙචෙතුං. අඵඛො තෙ භික්ඛු උපසඛකමිනා යෙනායසමා සාරිපුතො තෙනුපසඛකමිංසු, උපසඛකමිනා ආයසමනතං සාරිපුතතං ඵතදවොචුං : යමකසස නාම ආචුසො සාරිපුතත, භික්ඛුනො ඵචරුපං පාපකං දිට්ඨිගතං උපපනතං : “තථා’හං භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි යථා ඛිණ්ණාසවො භික්ඛු කායසස හෙද උච්ඡ්ජති විනසසති න හොති පරමමරණා’ති. සාධායසමා සාරිපුතො යෙන යමකො භික්ඛු තෙනුපසඛකමතු අනුකමපං උපාදයා”ති. අඛිචාසෙසි ඛො ආයසමා සාරිපුතො තුණ්භිභාවෙත.

අඵ ඛො ආයසමා සාරිපුතො සායනභසමියං පච්චලානා චුට්ඨිනො යෙනායසමා යමකො තෙනුපසඛකමි, උපසඛකමිනා ආයසමතා යමකෙන සද්ධිං සමමොදි සමමොදනීයං කථං සාරාණීයං විනීසාරෙතා ඵකමනතං නිසීදි, ඵකමනතං නිසිතො ඛො ආයසමා සාරිපුතො ආයසමනතං යමකං ඵතදවොච : සඵවං කීර තෙ ආචුසො යමක, ඵචරුපං පාපකං දිට්ඨිගතං උපපනතං? තථාභං භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි, යථා ඛිණ්ණාසවො භික්ඛු කායසස හෙද උච්ඡ්ජති විනසසති න හොති පරමමරණා”ති.

ඵචඤච ඛොභං ආචුසො, භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි : “යථා ඛිණ්ණාසවො භික්ඛු කායසස හෙද උච්ඡ්ජති විනසසති න හොති පරමමරණා”ති.

- 1. ඵචං ඛො’හං - ස්‍යා, මජ්ඣ.
- 2. අඛ්භාවිකමි - මජ්ඣ.
- 3. පරාමාසා - මජ්ඣ.

තං කිං මඤ්ඤසි? ආවුසො, යමක, “රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වා”ති. අනිච්චං ආවුසො.

“යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා”ති? දුක්ඛං ආවුසො.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්පනනු තං සමනුපසසිතුං “ඵතං මම, ඵසොභමසම්, ඵසො මෙ අත්තා”ති? නො හෙතං ආවුසො.

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වාති? අනිච්චං ආවුසො,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං ආවුසො

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්පනනු තං සමනුපසසිතුං “ඵතං මම, ඵසොභමසම්, ඵසො මෙ අත්තා”ති. නො හෙතං ආවුසො.

තඤ්ඤානිච්චාචුසො යමක, යං කිඤ්ඤී රූපං අනිතානාගතපච්චුප්පනනං අඤ්ඤානං වා ඛනිඤ්ඤා වා ඔද්දාරිකං වා සුඛමං වා හිනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සනතිකෙ වා, සඛ්ඛං රූපං “නෙතං මම නෙසොභමසම්, න මෙසො අත්තා”ති ඵච්චෙතං යථාභුතං සමමපසඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං, යා කාචි වේදනා -පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචී සඤ්ඤාණං -පෙ- යං කිඤ්ඤී විඤ්ඤාණං අනිතානාගතපච්චුප්පනනං අඤ්ඤානං වා ඛනිඤ්ඤා වා ඔද්දාරිකං වා සුඛමං වා හිනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සනතිකෙ වා සඛ්ඛං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම, නෙසොභමසම්, න මෙසො අත්තා”ති ඵච්චෙතං යථාභුතං සමමපසඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

ඵච්චං පසාං ආවුසො යමක, සුඛවා අරියසාවකො රූපසම්මපි තිබ්බිඤ්ඤා -පෙ- නාපරං ඉඤ්ඤානායාති පජානාති.

තං කිං මඤ්ඤසි ආවුසො යමක, ‘රූපං තථාගතො’ති සමනු පසසිති? නො හෙතං ආවුසො.

වේදනං -පෙ- සඤ්ඤාං පෙ- සඤ්ඤාං -පෙ- විඤ්ඤාණං තථාගතො’ති සමනුපසසිති? නො හෙතං ආවුසො.

තං කිං මඤ්ඤසි ආවුසො යමක, රූපසම්මං “තථාගතො’ති සමනු පසසිති? නො හෙතං ආවුසො.

අඤ්ඤානු රූපා තථාගතොති සමනුපසසිති? නො හෙතං ආවුසො.

වේදනාය -පෙ- අඤ්ඤානු වේදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- අඤ්ඤානු සඤ්ඤාය -පෙ- සඤ්ඤාං -පෙ- අඤ්ඤානු සඤ්ඤාං -පෙ- විඤ්ඤාණසම්මං තථාගතො’ති සමනුපසසිති? නො හෙතං ආවුසො.

අඤ්ඤානු විඤ්ඤාණා තථාගතො’ති සමනුපසසිති? නො හෙතං ආවුසො.

තං කිං මඤ්ඤයි ආවුසො යමක, අයං සො අරුපි අවෙදනො අභඤ්ඤි අභඛ්ඛාරො අච්ඤ්ඤණො තථාගතොති සමනුපස්සයිති. නො හෙතං ආවුසො.

තං කිං මඤ්ඤයි ආවුසො, යමක, රුපං -පෙ- වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛාරො -පෙ- ච්ඤ්ඤණං තථාගතොති සමනුපස්සයිති? නො හෙතං ආවුසො.

එත්ථ ච තෙ ආවුසො යමක දිට්ඨෙව ධම්මෙ සච්චතො ථේනතො තථාගතෙ අනුපලබ්භියමානො කල්‍යං නු තෙ තං වෙය්‍යාකරණං “තථාභං භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආඡානාමි යථා ඛිණාසවො භික්ඛු කායස්ස හෙද උච්ඡිජ්ජති විනස්සති න භොති පරමමරණාති? අහු ඛො මෙතං ආවුසො සරිපුත්ත, පුබ්බෙ අච්ඤ්ඤණො පාපකං දිට්ඨිගතං ඉදඤ්ච පන මෙ ආයසමතො සාරිපුත්තස්ස ධම්මදෙසිතං සුත්වා තඤ්ඤෙව පාපකං දිට්ඨිගතං පනිතං, ධම්මො ච මෙ අභිසමෙතොති.”

සචෙ තං ආවුසො යමක, එවං පුච්චෙය්‍යං : “යො සො ආවුසො යමක, භික්ඛු අරහං ඛිණාසවො සො කායස්ස හෙද පරමමරණං කිං භොතිති එවං පුච්චො තුං ආවුසො යමක, කිනති ඛ්‍යාතරෙය්‍යාසි”ති?

සචෙ මං ආවුසො එවං පුච්චෙය්‍යං : “යො සො ආවුසො යමක, භික්ඛු අරහං ඛිණාසවො සො කායස්ස හෙද පරමමරණං කිං භොති”ති? එවං පුච්චො’හං ආවුසො, එවං ඛ්‍යාතරෙය්‍යං : රුපං ඛො ආවුසො අනිච්චං, යදනිච්චං තං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තං නිරුද්ධං, තදත්භතං, වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛාරං -පෙ- ච්ඤ්ඤණං අනිච්චං යදනිච්චං තං දුක්ඛං යං දුක්ඛං තං නිරුද්ධං තදත්භතනති”. එවං පුච්චො’හං ආවුසො, එවං ඛ්‍යාතරෙය්‍යනති.

සාධු සාධු ආවුසො යමක, තෙනභාවුසො යමක, උපමනෙත කරීස්සාමි එතස්සෙව අත්ථස්ස භියොසොසොමත්තාය ඤ්ඤණාය.

සෙය්‍යථාපි ආවුසො යමක, ගහපතී වා ගහපතීපුත්තො වා අසේසා මහඤ්ඤො මහාභොගො, සො ච ආරක්ඛසම්පන්නො තස්ස කොච්චෙව පුරිසො උපපජ්ජෙය්‍ය අනත්ථකාමො අභිනිකාමො අයොගකෙමකාමො ජීවිතා වොරෙපෙතුකාමො, තස්ස එවමස්ස : “අයං ඛො ගහපතී වා ගහපතීපුත්තො වා අසේසා මහඤ්ඤො මහාභොගො, සො ච ආරක්ඛසම්පන්නො. න ව්‍යාසුකතෙ’ පසස්ස ජීවිතා වොරෙපෙතුං, යනුභානං අනුපබ්ච්ජ ජීවිතා වොරෙපෙය්‍ය’නති. සො තං ගහපතීං වා ගහපතීපුත්තං වා උපසඛ්ඤ්ඤිති එවං චදෙය්‍ය : “උපට්ඨහෙය්‍යං තං භනෙත”ති. තමෙතං සො ගහපතී වා ගහපතී - පුත්තො වා උපට්ඨාපෙය්‍ය, සො උපට්ඨහෙය්‍ය, පුබ්බුට්ඨාසී පච්ජාතිපාතී කිඛ්ඛාරපට්ඨස්සාපි මනාපචාරී පියවාදී. තස්ස සො ගහපතී වා

1. වෙදනා - පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛාරං -පෙ- ස්‍යා
2. තථාගතො - ස්‍යා.
3. තථාගතො අනුපලබ්භියමානො - මජ්ඣං, ස්‍යා.
4. අභිසමෙතො - මජ්ඣං, ස්‍යා.
5. “නායං සුකතෙ-මජ්ඣං නායං සුකතෙ- ස්‍යා.

ගහපතිපුතො වා මිත්තතො'පි නං සද්දබෙය්‍ය. සුභජ්ජනො 'පි නං සද්දබෙය්‍ය නසම්මි විසාසං ආපජේජ්ජය්‍ය, යද ඛො ආවුසො නස පුරිසස්ස ඵචමස්ස : "සංවිසාසට්ඨො ඛො මෞඤ්ඤං ගහපති වා ගහපති-පුතො වාති." අථ නං රහොගතං විදිත්වා තිණ්ණෙහ සඤ්ඤා ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය.

තං කිං මඤ්ඤාසි ආවුසො යමහ, යද'පි සො පුරිසො අඤ්ඤං ගහපතිං වා ගහපතිපුතං වා උපසඛිතමිත්වා ඵචමාහ : "උපට්ඨකෙය්‍යං තං හතො"ති, නදපි සො වධකොච, වධකඤ්ඤා පන සත්තං න අඤ්ඤාසි. "වධකො මෙ"ති. යද'පි සො උපට්ඨාති පුබ්බුට්ඨාසි පච්ඡාතිපාති කිඛිකාරපටිස්සාවි මනාපචාරී පියවාදී. නද'පි සො වධකොච, වධකඤ්ඤා පන සත්තං හ අඤ්ඤාසි. "වධකො මෙ"ති. යද'පි නං රහොගතං විදිත්වා තිණ්ණෙන සඤ්ඤා ජීවිතාවොරොපෙති. නද'පි සො වධකොච, වධකඤ්ඤා පන සත්තං හ අඤ්ඤාසි. "වධකො මෙ"ති. ඵචමාවුසොති.

ඵචමෙව ඛො ආවුසො අස්සනවා පුච්ඡජ්ජනො අරිතොනං අදස්සාවි අරිගධම්මස්ස අකොච්ඤො අරිගධමෙම අචිතීතො, සප්පුරිසානං අදස්සාවි සප්පුරිතධම්මස්ස අකොච්ඤො සප්පුරිගධමෙම අචිතීතො, රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, රූපචන්තං වා අත්තානං, අත්තනී වා රූපං, රූපස්මි වා, අත්තානං, වෙදනං -පෙ සඤ්ඤං -පෙ- සඛිංරො -පෙ- විඤ්ඤාණං. අත්තතො සමනුපස්සති විඤ්ඤාණචන්තං වා අත්තානං, අත්තනී වා, විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණස්මි වා අත්තානං. සො අනිච්චං රූපං 'අනිච්චං රූපනති සථාභුතං නපජානාති, අනිච්චං වෙදනං 'අනිච්චා වෙදනාති සථාභුතං නපජානාති, අනිච්චං සඤ්ඤං "අනිච්චා සඤ්ඤාති සථාභුතං නපජානාති, අනිච්චං සඛිංරො 'අනිච්චා සඛිංරුති සථාභුතං නපජානාති, අනිච්චං විඤ්ඤාණං 'අනිච්චං විඤ්ඤාණනති සථාභුතං නපජානාති.

දුක්ඛං රූපං 'දුක්ඛං රූපනති සථාභුතං නපජානාති, දුක්ඛං වෙදනං -පෙ- දුක්ඛං සඤ්ඤං -පෙ- දුක්ඛං සඛිංරො -පෙ- දුක්ඛං විඤ්ඤාණං 'දුක්ඛං විඤ්ඤාණනති සථාභුතං නපජානාති.

අනත්තං රූපං 'අනත්තා' රූපනති සථාභුතං නපජානාති, අනත්තං වෙදනං අනත්තා වෙදනාති සථාභුතං නපජානාති, අනත්තං සඤ්ඤං -පෙ- අනත්තෙ සඛිංරො අනත්තා සඛිංරුති සථාභුතං නපජානාති, අනත්තං විඤ්ඤාණං අනත්තං විඤ්ඤාණ"නති සථාභුතං නපජානාති.

සඛිතං රූපං සඛිතං රූපනති සථාභුතං නපජානාති, සඛිතං වෙදනං සඛිතා වෙදනාති සථාභුතං නපජානාති, සඛිතං සඤ්ඤං -පෙ- සඛිතෙ සඛිංරො සඛිතා සඛිංරු"ති සථාභුතං නපජානාති, සඛිතං විඤ්ඤාණං සඛිතං විඤ්ඤාණනති සථාභුතං නපජානාති.

වධකං රූපං වධකං රූපනති සථාභුතං නපජානාති. වධකං වෙදනං -පෙ- වධකං සඤ්ඤං -පෙ- වධකෙ සඛිංරො -පෙ- වධකා සඛිංරුති සථාභුතං නපජානාති, වධකං විඤ්ඤාණං වධකං විඤ්ඤාණනති සථාභුතං නපජානාති.

1. අනත්තං - පි.මු.

සො රූපං උපෙනී උපාදියති අභිධානී 'අත්තා මෙ'ති, වෙදනං උපෙනී උපාදියති අභිධානී 'අත්තා මෙති' සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ උපෙනී උපාදියති අභිධානී 'අත්තා මෙ'ති. විඤ්ඤාණං උපෙනී උපාදියති අභිධානී 'අත්තා මෙ'ති, තස්සිමෙ පඤ්චුපාදනකකිං උපෙනා උපාදිනතා දීඝරතතං අභිතාය දුක්ඛාය සංවතතනති.

සුභවා ච ඛො ආවුසො අරියසාවකො අරියානං දස්සාවි අරියධම්මස්ස කොච්ඤෙ අරියධම්මෙ සුචිනීතො, සපපුරිසානං දස්සාවි සපපුරිසධම්මස්ස කොච්ඤෙ සපපුරිසධම්මෙ සුචිනීතො හ රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, හ රූපචනතං වා අත්තානං, හ අත්තනි වා රූපං, හ රූපස්මි වා අත්තානං, හ වෙදනං -පෙ- හ සඤ්ඤං -පෙ- හ සඛ්ඛාරෙ -පෙ- හ විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති, හ විඤ්ඤාණචනතං වා අත්තානං, හ අත්තනි වා විඤ්ඤාණං, හ විඤ්ඤාණස්මි වා අත්තානං.

සො අනිච්චං රූපං අනිච්චං රූපනති යථාභුතං පජානාති, අනිච්චං වෙදනං -පෙ- අනිච්චං සඤ්ඤං -පෙ- අනිච්චෙ සඛ්ඛාරෙ -පෙ- අනිච්චං විඤ්ඤාණං අනිච්චං විඤ්ඤාණනති යථාභුතං පජානාති.

දුක්ඛං රූපං දුක්ඛං රූපනති යථාභුතං පජානාති. දුක්ඛං වෙදනං -පෙ- දුක්ඛං සඤ්ඤං -පෙ- දුක්ඛෙ සඛ්ඛාරෙ -පෙ- දුක්ඛං විඤ්ඤාණං දුක්ඛං විඤ්ඤාණනති යථාභුතං පජානාති.

අනත්තං රූපං අනත්තා රූපනති යථාභුතං පජානාති, අනත්තං වෙදනං -පෙ- අනත්තං සඤ්ඤං -පෙ- අනත්තෙ සඛ්ඛාරෙ -පෙ- අනත්තං විඤ්ඤාණං අනත්තා විඤ්ඤාණනති යථාභුතං පජානාති.

සඛ්ඛතං රූපං සඛ්ඛතං රූපනති යථාභුතං පජානාති. සඛ්ඛතං වෙදනං -පෙ- සඛ්ඛතං සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛතෙ සඛ්ඛාරෙ -පෙ- සඛ්ඛතං විඤ්ඤාණං සඛ්ඛතං විඤ්ඤාණනති යථාභුතං පජානාති.

වධිකං රූපං වධිකං රූපනති යථාභුතං පජානාති. වධිකං වෙදනං -පෙ- වධිකං සඤ්ඤං -පෙ- වධිකෙ සඛ්ඛාරෙ -පෙ- වධිකං විඤ්ඤාණං වධිකං විඤ්ඤාණනති යථාභුතං පජානාති.

සො රූපං හ උපෙනී, හ උපාදියති, හ අභිධානී, අත්තා මෙති. වෙදනං හ උපෙනී -පෙ- සඤ්ඤං හ උපෙනී -පෙ- සඛ්ඛාරෙ හ උපෙනී -පෙ- විඤ්ඤාණං හ උපෙනී, හ උපාදියති, හ අභිධානී අත්තා මෙ'ති, තස්සිමෙ පඤ්චුපාදනකකිං අනුපෙනා අනුපාදිනතා දීඝරතතං භිතාය සුඛාය සංවතතනති.

එවමෙතො¹ ආවුසො සාරිපුත්ත හොති. යෙසං ආයසමනතාදිසා සබ්බභවාරිනො අනුකම්පනා අත්තකාමා ඕවාදනා අනුසාසනා. ඉදද්දච පන මෙ ආයසමනො සාරිපුත්තස්ස ධම්මදෙසනං සුචා අනුපාදය ආසවෙති විහතං විමුචානනති.

ඉදමචොච ආයසමා සාරිපුත්තො. අත්තමනො ආයසමා යමකො ආයසමනො සාරිපුත්තස්ස භාසිතං අභිනඤ්ඤිති²

1. 2. 4. 4.
අනුරාධ සුත්තං

එවං මෙ සුතං³ එතං සමයං භගවා ඤෙසාලියං විහරති මහාවනෙ කුමාරසාලායං, තෙන ඛො පන සමයෙන ආයසමා අනුරාධො භගවතො අවිදුරෙ අරඤ්ඤකුචිකායං විහරති. අථ ඛො සම්බහුලා අඤ්ඤතිච්චියා පරිබ්බාජනා යෙනායසමා අනුරාධො තෙනුපසංකමිංසු, උපසඛකමිඤ්ඤි ආයසමතා අනුරාධෙන සද්ධිං සමමොදිංසු, සමමොදනීයං කථං සාරාණීයං විතීසාරෙත්වා එකමනතං නිසීදිංසු. එකමනතං නිසීනතා ඛො තෙ අඤ්ඤතිච්චියා පරිබ්බාජනා ආයසමනතං අනුරාධං එතදචොචුං :

යො සො ආවුසො අනුරාධ, තථාගතො උත්තමපුරිභො පරමපුරිභො පරමපතතිපතෙතො, තං තථාගතො ඉමෙසු චතුස්ස ථානෙසු පඤ්ඤපය මානො පඤ්ඤපෙති : හොති තථාගතො පරමමරණා'ති වා න හොති තථාගතො පරමමරණා'ති වා හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමමරණා'ති වා නෙච හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණා'ති වා'ති.

එවං වුත්තෙ ආයසමා අනුරාධො⁴ තෙ අඤ්ඤතිච්චියෙ පරිබ්බාජනෙ එතදචොච : “යො සො ආවුසො තථාගතො උත්තමපුරිභො පරමපුරිභො පරමපතතිපතෙතො, තං තථාගතො අඤ්ඤත්‍රීමෙති⁵ චතුති ථානෙති පඤ්ඤපයමානො පඤ්ඤපෙති : “හොති තථාගතො පරමමරණා'ති වා, ‘න හොති තථාගතො පරමමරණා'ති වා ‘හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමමරණා'ති වා ‘නෙ'ච හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණා'ති වා”ති.

එවං වුත්තෙ තෙ⁶ අඤ්ඤතිච්චියා පරිබ්බාජනා ආයසමනතං අනුරාධං එතදචොචුං : “යො වායං භික්ඛු නචො භවිසාති. අචිරපබ්බජිතො, පෙරෙ වා පන බාලො අව්‍යතො”ති.

-
1. එවකෙනෙතං - සඟ.
 2. ආයසමනතානං තාදිතා - මජ්ඣං, සඟ.
 3. උභෙතොයං පාඨො - මජ්ඣං, සඟ.
 4. උභෙතොයං පාඨො මජ්ඣං, සඟ.
 5. එවං වුත්තෙ අනුරාධො - P. T. S.
 6. අඤ්ඤත්‍රු ඉමෙති - මජ්ඣං, සඟ.
 7. එවං වුත්තෙ - මජ්ඣං.

අථ ඛො තෙ අඤ්ඤාතිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා ආයසමනතං අනුරුධං නච්චාදෙන ච බාලචාදෙන ච අපසාදෙනා උට්ඨායාසනා පක්කමිංසු. අථ ඛො ආයසමතො අනුරුධස්ස අචීරපක්කනෙනසු තෙසු අඤ්ඤාතිඤ්ඤායෙසු පරිබ්බාජකෙසු එතදභොසි :

“සචේ ඛො මං තෙ අඤ්ඤාතිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා උත්තරිං පඤ්ඤං පුච්චෙත්ඤ්ඤං. කථං බ්‍රහ්මකරමානො නු ඛොභං¹ තෙසං අඤ්ඤාතිඤ්ඤානං පරිබ්බාජකානං චූත්තචාදී වෙච්ච භගවතො අස්සං, න ච භගවනතං අභුතෙන අබ්භාවිකෙඛය්‍යං, ධම්මස්ස චානුධම්මං බ්‍රහ්මකරෙය්‍යං, න ච කොච්චි සහධම්මිකො චාදනුචාදො² ගාරස්සං ධානං ආගච්චෙත්ඤ්ඤා”ති.

අථ ඛො ආයසමා අනුරුධො සෙන භගවා තෙනුපසඛකමි උපසඛකමිත්තා භගවනතං අච්චාදෙනා එකමනතං තිසීදී. එකමනතං නිසින්නො ඛො ආයසමා අනුරුධො භගවනතං එතදචොච :

“ඉදුභං භනෙත, භගවතො අවිදුරෙ අරඤ්ඤාකුචිකායං විහරමි. අථ ඛො භනෙත සම්බහුලා අඤ්ඤාතිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා සෙනාභා තෙනුපසඛකමිංසු, උපසඛකමිත්තා මම සද්ධිං සමමොදිංසු. සමමොදනීයං කථං සාරණීයං විතීසාරෙනා එකමනතං තිසීදිංසු, එකමනතං නිසින්නා ඛො භනෙත, තෙ අඤ්ඤාතිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා මං එතදචොචුං :

යො සො ආචුසො, අනුරුධ, තථාගතො උත්තමපුරිසො පරමපුරිසො පරමපතභිපතෙතා තං තථාගතො ඉමෙසු චතුසු ධානෙසු පඤ්ඤාපයමානො පඤ්ඤාපෙති : “භොති තථාගතො පරමමරණති චා. -පෙ- “නෙච භොති න න භොති තථාගතො පරමමරණති චා”ති.

එච්ච. චූත්තචාදො භනෙත, තෙ අඤ්ඤාතිඤ්ඤායෙ පරිබ්බාජකො එතදචොචං : “යො සො ආචුසො, තථාගතො උත්තමපුරිසො පරමපුරිසො පරමපතභිපතෙතා තං තථාගතො අඤ්ඤාත්‍රිමෙහි චතුහි ධානෙහි පඤ්ඤාපයමානො පඤ්ඤාපෙති : “භොති තථාගතො පරමමරණා”ති චා -පෙ- “නෙච භොති න න භොති තථාගතො පරමමරණාති චා”ති

එච්ච. චූත්තෙත භනෙත, තෙ අඤ්ඤාතිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා මං එතදචොචුං : “සො චාභං හිකචු නචො භවිස්සති අචීරපබ්බජතො ජෙරෙ චා පන බාලො අබ්‍රහ්මකො”ති.

අථ ඛො මං භනෙත, තෙ අඤ්ඤාතිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා නච්චාදෙන ච බාලචාදෙන ච අපසාදෙනා උට්ඨායාසනා පක්කමිංසු. තස්ස මස්සං භනෙත, අචීරපක්කනෙනසු තෙසු අඤ්ඤාතිඤ්ඤායෙසු පරිබ්බාජකෙසු එතදභොසි :

1. නබ්බාභං - මජ්ඣං, ස්‍යා.
2. චාදනුචාදො - සීචු.

“සචෙ ඛො මං තෙ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා උත්තරිං පඤ්ඤා පුච්චෙත්ඨස්සං, කථං බ්‍යාකරමානො නු ඛො’හං තෙසං අඤ්ඤතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං වුත්තවාදී චෙච්ච භගවතො අස්සං. න ච භගවතං අබ්භාවිකෙඛය්‍යං. ධම්මස්ස වානුධම්මං බ්‍යාකරෙය්‍යං, න ච කොච්චි සභධම්මිකො වාදුනුවාදෙදු භාරස්සං ථානං අභච්චෙත්ඨය්‍යා”ති.

තං කිං මඤ්ඤසි අනුරුධ, “රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වා’ති? අනිච්චං භනෙත.

“යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා’ති? දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං කලුනනු තං සමනුපස්සිතුං “ඵතං මම ඵසො’හමස්මි’ ඵසො මෙ අත්තා”ති? නො භෙතං භනෙත.

චෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාර -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වා’ති? අනිච්චං භනෙත.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා’ති? දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං කලුනනු තං සමනුපස්සිතුං “ඵතං මම ඵසො’හමස්මි ඵසො මෙ අත්තා’ති? නො භෙතං භනෙත.

තස්මාතිහ අනුරුධ, යං කිඤ්චි රූපං අතීතානාභවපච්චුප්පනානං අර්ඤ්ඤතං වා බහිඤ්ඤා වා ඕලාරිකං වා සුබ්බුමං වා භීතං වා පණීතං වා යං දුරෙ සනතිකෙ වා සබ්බං රූපං “නෙතං මම, නෙසො’හමස්මි න මෙසො අත්තා”ති ඵච්චෙතං යථාභුතං සමමප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං, යා කාචි චෙදනා -පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචි සඛ්ඛාර -පෙ- යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අතීතානාභවපච්චුප්පනානං අර්ඤ්ඤතං වා බහිඤ්ඤා වා ඕලාරිකං වා සුබ්බුමං වා භීතං වා පණීතං වා, යං දුරෙ සනතිකෙ වා සබ්බං විඤ්ඤාණං ‘නෙතං මම නෙසො’හමස්මි, න මෙ’සො අත්තා”ති ඵච්චෙතං යථාභුතං සමමප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං, ඵච්චං පස්සං අරියසාවකො රූපස්මිම්චි නිබ්බිඤ්ඤා -පෙ- නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජාතාති.

තං කිං මඤ්ඤසි අනුරුධ, “රූපං තථාභවො’ති සමනුපස්සසීති? නො භෙතං භනෙත. චෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං තථාභවො’ති සමනුපස්සසීති. නො භෙතං භනෙත.

තං කිං මඤ්ඤසි අනුරුධ, රූපස්මිං තථාභවො’ති සමනුපස්සසීති නො භෙතං භනෙත.

අඤ්ඤත්‍ර රූපං තථාභවො’ති සමනුපස්සසීති? නො භෙතං භනෙත.

චෙදනාය -පෙ- අඤ්ඤත්‍ර චෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- අඤ්ඤත්‍ර සඤ්ඤාය -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු -පෙ- අඤ්ඤත්‍ර සඛ්ඛාරෙහි -පෙ- විඤ්ඤාණස්මිං “තථාභවො’ති සමනුපස්සසීති? නො භෙතං භනෙත.

අඤ්ඤානු විඤ්ඤාණං තථාගතොති සමනුපසස්සයිති? නො හෙතං භනෙත.

තං කීං මඤ්ඤාසි අනුරුධ, රූපං - වෛදනා - සඤ්ඤා - සංඛාරං - විඤ්ඤාණං තථාගතොති සමනුපසස්සයිති? නො හෙතං භනෙත.

තං කිම්මඤ්ඤාසි අනුරුධ, අයං සො අරුපි අවෛදනො අසඤ්ඤා අසංඛාරො අවිඤ්ඤාණො තථාගතොති සමනුපසස්සයිති? නො හෙතං භනෙත.

එත්ථ ච තෙ අනුරුධ, දිට්ඨෙච ධම්මෙ සච්චතො; ථේතතො තථාගතෙ අනුපලබ්භියමානො කල්ලනානු තෙ තං ව්‍යාකරණං “යො සො ආච්ඡිසො, තථාගතො උත්තමපුරිසො පරමපුරිසො, පරමපත්ති-පනෙතා තං තථාගතො; අඤ්ඤාත්‍රීමෙහි චතුභි ධානෙහි පඤ්ඤාපයමානො; පඤ්ඤාපෙය්‍ය” “හොති තථාගතො පරමමරණාති වා න හොති තථාගතො පරමමරණාති ච හොති ච න ච හොති තථාගතො; පරමමරණාති වා නෙච හොති න න හොති තථාගතො; පරමමරණාති වා”ති? නො හෙතං භනෙත.

සාධු සාධු අනුරුධ, පුබ්බෙ වාහං අනුරුධ, එතරහි ච දුක්ඛඤ්ඤාව ජඤ්ඤාපෙමී දුක්ඛස්ස ච නිරොධනති.

1. 2. 4. 5.
චක්කලි සුත්තං

87. එචං මෙ සුත්තං එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති චෛඨ්චනෙ කලඤ්ඤානිවාසෙ. තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා චක්කලි කුමහකාරතිවෙසනෙ විහරති ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලහගීලානො.

අථ බො ආයස්මා චක්කලි උපට්ඨාකෙ ආමනෙතසි : එථ තුලෙහ ආච්ඡිසො, යෙන භගවා තෙනුපසඤ්ඤාමථ උපසඤ්ඤාමිතී; මම චචනෙන භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දමි. චක්කලි භනෙත භික්ඛු ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලහගීලානො. සො භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දතී එවඤ්ඤා වදෙථ ‘සාධු කීර භනෙත, භගවා යෙන චක්කලි භික්ඛු තෙනුපසඤ්ඤාමතු අනුකම්පං උපාදායා’ති.

එචමාච්ඡිසොති බො තෙ භික්ඛු ආයස්මතො චක්කලිස්ස පටිස්සුතො යෙන භගවා තෙනුපසඤ්ඤාමිතී; සු උපසඤ්ඤාමිතී; භගවතං අභිවාදෙතී; එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීන්තා බො තෙ භික්ඛු භගවතං. එතදචොචුං : චක්කලි භනෙත, භික්ඛු ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලහ ගීලානො. සො භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති “සාධු කීර භනෙත, භගවා යෙන චක්කලි භික්ඛු තෙනුපසඤ්ඤාමතු අනුකම්පං උපාදායා”ති. අභිවාදෙහි භගවා තුණ්හිභාවෙන.

1 තථාගතො අනුපලබ්භියමානො - මජ්ඣං, ස්‍යා.
2. පඤ්ඤාපෙති - මජ්ඣං, ස්‍යා.

අථ ඛො භගවා නිවාසෙති පඤ්චවර්මාදාය සෙනාසඤ්චා චක්කලී තෙනුපසඛිකම්. අද්දසා ඛො ආයඤ්චා චක්කලී භගවන්තං දුරතොච ආගච්ඡන්තං දිඤ්චාන මඤ්චෙන සමඤ්චායි.¹

අථ ඛො භගවා ආයඤ්චන්තං චක්කලීං එතදවොච : “අලං චක්කලී මා නිං මඤ්චෙන සමඤ්චායි. සන්තිමානී ආයනානී පඤ්ඤාතනානී, නන්තං නිසීදිසාමි” තී. නිසීදි භගවා පඤ්ඤාතෙන ආසනෙ. තිසල්ඡ ඛො භගවා ආයඤ්චන්තං චක්කලීං එතදවොච :

කච්චි තෙ චක්කලී, ඛමතීයං? කච්චි යාපතීයං? කච්චි තෙ දුක්ඛා වෙදනා පචික්කමන්ති නො අභික්කමන්ති, පචික්කමොසානං පඤ්ඤායතී නො අභික්කමොති?

න මෙ භනෙත, ඛමතීයං, න යාපතීයං. ඛාලහා මෙ දුක්ඛා වෙදනා අභික්කමන්ති නො පචික්කමන්ති. අභික්කමොසානං පඤ්ඤායතී නො පචික්කමොති.

කච්චි තෙ චක්කලී, න කිඤ්චී කුක්කුච්චං න කොචී විපච්චිසාරොති? නග්ග මෙ භනෙත, අනපඤ්චං කුක්කුච්චං අනපඤ්චො විපච්චිසාරොති.

කච්චි පන තං චක්කලී, අත්තා සීලතො න උපච්චෙති? න ඛො මං භනෙත, අත්තා සීලතො උපච්චෙති.

නො චෙ කීර තං චක්කලී, අත්තා සීලතො උපච්චෙති, අථ කිඤ්චී තෙ කුක්කුච්චං කො ච විපච්චිසාරොති? විරපච්චිසාහං භනෙත, භගවන්තං දසුනාය උපසඛිකම්තුකාමො. නජී ච මෙ කායසම්. තාවතීකා ඛලමත්තා, යාවතාහං භගවන්තං දසුනාය උපසඛිකමෙයන්ති.

අලං චක්කලී, කීං තෙ ඉඡිතා පුඤ්ඤායෙත දිට්ඨෙන, යො ඛො චක්කලී, ඛම්මං පසාති සො මං පසාති, යො මං පසාති නො ඛම්මං පසාති, ඛම්මං හි චක්කලී, පසානො මං පසාති. මං පසානො ඛම්මං පසාති. තං කීං මඤ්චෙයි චක්කලී, “රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති? අනිච්චං භනෙත,

යමපනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත,

යමපනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමඛම්මං කල්පං නු තං සමනුපසයිතුං “එතං මම, එසොභමසම්, එසො මෙ අත්තා” තී? නො භෙතං භනෙත,

වෙදනා - පෙ - සඤ්ඤා - සඛිංර - විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වාති? අනිච්චං භනෙත - පෙ - එසො මෙ අත්තාති? නො භෙතං භනෙත.

1. මඤ්චෙන සමඤ්චායි - මඡ්ඡං.
2. නිසීදිසාමි - සී 2.
3. යාහං - සීඉ. යායාහං - PTS.

තස්මි, නිභ වකකලී -පෙ- එවං පස්සං -පෙ- නාපරං ඉත්ථත්තායාඨී පජානානිති.

අථ ඛො භගව්‍යා අයස්මන්තං වකකලීං ඉඡන්තා ඔවාදෙන ඔවදිත්ථ, උට්ඨායාසත්තා යෙන ගිජ්ඣකුට්ඨො පබ්බතො, තෙන පක්කාමි.

අථ ඛො අයස්මි වකකලී අචීරපක්කන්තස්ස භගවතො උපට්ඨානෙ ආමනෙහසි : “එථ මං ආට්ඨසො මඤ්චකං ආරොපෙත්වා යෙන ඉසිඛිලීපස්සං නාලසීලා තෙනුපසඛකමථ. කථං හි නාම මාදිසො අන්තර්ගරෙ කාලං කත්තබ්බං මඤ්ඤය්‍යා”ති.

එවමාට්ඨසොති ඛො තෙ භික්ඛු අයස්මතො වකකලීස්ස පටියස්සත්ථ, අයස්මන්තං වකකලීං මඤ්චකං ආරොපෙත්වා යෙන ඉසිඛිලීපස්සං කාලසීලා තෙනුපසඛකමි.සු.

අථ ඛො භගව්‍යා තඤ්ච රතතීං තඤ්ච දිවසාවපෙසං ගිජ්ඣකුට්ඨෙ පබ්බතෙ විහාසි.

අථ ඛො දො දෙවතායො අභික්කන්තාය රතතියා අභික්කන්තාවණ්ණං කෙවලකපං ගිජ්ඣකුට්ඨං ඔහාසෙත්වා යෙන භගමි තෙනුපසඛකමි.සු. උපසඛකමිත්ථා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨංසු, එකමන්තං සීතා ඛො එකා දෙවතා භගවන්තං එතදවොච : වකකලී භනෙත, භික්ඛු විමොක්කාය වෙතෙති”ති. අපරං දෙවතා භගවන්තං එතදවොච : “සො හි නුභ භනෙත, සුවිච්ඡෙතො විච්ඡව්විස්සති”ති, ඉදමවොට්ඨං. තා දෙවතායො ඉදං වත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදකඛණං කත්වා තත්ථවන්තරධාසිංසු.

අථ ඛො භගව්‍යා තස්සා රතතියා අච්චයෙන භික්ඛු ආමනෙහසි : “එථ තුමෙහ භික්ඛවෙ, යෙහ වකකලී භික්ඛු තෙනුපසඛකමථ, උපසඛකමිත්ථා වකකලීං භික්ඛුං එවං වදෙථ : “සුණංවුසො වකකලී, භගවතො වචනං දච්ඡන්තඤ්ච දෙවතානං, ඉමං ආට්ඨසො රතතීං දො දෙවතායො අභික්කන්තාය රතතියා අභික්කන්තාවණ්ණං කෙවලකපං ගිජ්ඣකුට්ඨං ඔහාසෙත්වා යෙන භගව්‍යා තෙනුපසඛකමි.සු. උපසඛකමිත්ථා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨංසු. එකමන්තං සීතා ඛො ආට්ඨසො එකා දෙවතා භගවන්තං එතදවොච : “වකකලී භනෙත, භික්ඛු විමොක්කාය වෙතෙති”ති. අපරං දෙවතා භගවන්තං එතදවොච : “සො හි නුභ භනෙත සුවිච්ඡෙතො විච්ඡව්විස්සති”ති, භගව්‍යා ච තං ආට්ඨසො වකකලී, එවමාභ. “මා භාසි වකකලී, අපාපකං තෙ මරණං භවිස්සති අපාපිකා කාලනිරියා”ති.

එවං භනෙතති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පටියස්සත්ථ, යෙනායස්ම, වකකලී තෙනුපසඛකමි.සු, උපසඛකමිත්ථා අයස්මන්තං වකකලීං එතදවොට්ඨං : “සුණංවුසො වකකලී, භගවතො වචනං දච්ඡන්තඤ්ච දෙවතාන”න්ති.

1. සො භනෙත - සි, සිච්ච, ස්‍යා.
2. සො හි නුභ සො භනෙත - සිච්ච, සි, 2, ස්‍යා
3. සුණංවුසො තිං - මජ්ඣං, ස්‍යා.

අථ ඛො ආයසමා වකකලී උපට්ඨානෙ ආමනෙතසි : “ඵථ මං ආවුසො, මඤ්චකා ඕරොපෙඵ, කථං හි නාම මාදිසො උච්චො ආයනෙ තිසිදිනා තස්ස භගවතො සාසනං සොනබ්බං මඤ්ඤායා”ති.

ඵචමාවුසොති ඛො තෙ භික්ඛු ආයසමතො වකකලීසං පට්ඨසුනා ආයසමනතං වකකලීං මඤ්චකා ඕරොපෙසුං.

ඉමං ආවුසො රතතිං දො දෙවතායො අභිකක්කතාය රතතීයා අභිකක්කනාවණණා කෙවලකපං ගිජ්ඣකුටං ඔභාතෙතා යෙන භගවා තෙනුපසඛකමීංසු, උපසඛකමීනා භගවනං අභිවාදෙතා ඵකමනතං අට්ඨංසු, ඵකමනතං ධීතා ඛො ආවුසො ඵකා දෙවතා භගවනං ඵතදවොච : “වකකලී භනෙත, භික්ඛු විමොක්ඛාය වෙනෙති”ති. අපරා දෙවතා භගවනං ඵතදවොච : ‘සො හි කුස භනෙත, සුච්චුතො විච්චවිසස්සති’ති. භගවා ච තං ආවුසො වකකලී, ඵචමාහ : “මා භාසි වකකලී, මා භාසි වකකලී, අපාපකං තෙ මරණං භවිසස්සති, අපාපිකා කාලකිරිතා”ති.

තෙනභාවුසො මම වචනෙන භගවතො පාදෙ සිරසා වජඵ. “වකකලී භනෙත, භික්ඛු ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලභග්ගිලාහො, සො භගවතො පාදෙ සිරසා වජඤ්ච, ඵචඤ්ච වදෙතී : “රූපං අනිච්චං තාභං භනෙත, න කඛිනාමි “යදනිච්චං තං දුක්ඛනති න විචිකිච්ඡාමි. යදනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං නඤ්ච මෙ තඤ්ච ඡන්ඤෙ වා රුගො වා පෙමං වාතී න විචිකිච්ඡාමි, වෙදනා අනිච්චා, තාභං භනෙත, න කඛිනාමි. -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛිනාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනිච්චං තාභං භනෙත, න කඛිනාමි, යදනිච්චං තං දුක්ඛනති න විචිකිච්ඡාමි, යදනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, නඤ්ච මෙ තඤ්ච ඡන්ඤෙ වා රුගො වා පෙමං වා”ති න විචිකිච්ඡාමි”ති.

ඵචමාවුසොති ඛො තෙ භික්ඛු ආයසමතො වකකලීසං පට්ඨසුනා පකකමීංසු.

අථ ඛො ආයසමා වකකලී අචීරපකකනෙතසු තෙසු භික්ඛුසු සඤ්චං ආභරෙසි.¹

අථ ඛො තෙ භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඛකමීංසු, උපසඛකමීනා භගවනං අභිවාදෙතා ඵකමනතං නිසිදිංසු, ඵකමනතං නිසික්කා ඛො තෙ භික්ඛු භගවනං ඵතදවොච්චං : වකකලී භනෙත, භික්ඛු ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලභග්ගිලාහො. සො භගවතො පාදෙ සිරසා වජඤ්ච, ඵචඤ්ච වදෙතී : රූපං අනිච්චං, තාභං භනෙත, න කඛිනාමි, යදනිච්චං තං දුක්ඛනති න විචිකිච්ඡාමි යදනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං නඤ්ච මෙ තඤ්ච ඡන්ඤෙ වා රුගො වා පෙමං වාතී න විචිකිච්ඡාමි. වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛිනාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනිච්චං තාභං භනෙත න කඛිනාමි, යදනිච්චං තං දුක්ඛනති න විචිකිච්ඡාමි, යදනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං නඤ්ච මෙ තඤ්ච ඡන්ඤෙ වා රුගො වා පෙමං වාතී න විචිකිච්ඡාමිති.

1. වජඤ්චි තිං ච වදෙඵ - මජ්ඣං.
2. ආභාරෙසි - සී.ඉ.

අඵ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනොසි. ආයාම භික්ඛවෙ, යෙන ඉසිඨිලීපසං. කාලසිලා තෙනුපසඛකමිසං, යථ වකකලීතා කුල පුතොන යථං ආභරිතනති. “ඵචං භනො”ති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පචචසොසාසුං.

අඵ ඛො භගවා සම්බසුලෙභි භික්ඛුහි සද්ධිං යෙන ඉසිඨිලීපසං. කාලසිලා තෙනුපසඛකමි, අද්දසා ඛො භගවා ආයසමනං වකකලීං දුරතොච මඤ්චකො විචතතකඛකිං සෙමානං.

තෙන ඛො පන සමයෙන ධුමාසිතතනං කීර්ථාසිතතනං ගච්ඤෙච පුරිමං දිසං, ගච්ඤති පච්ඡිමං දිසං, ගච්ඤති උතතරං දිසං, ගච්ඤති දකඛිණං දිසං, ගච්ඤති උභං, ගච්ඤති අධො, ගච්ඤති¹ අනුදිසං.

අඵ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනොසි : “පසාඨ නො තුලෙහ භික්ඛවෙ, ඵතං ධුමාසිතතනං කීර්ථාසිතතනං ගච්ඤෙච පුරිමං දිසං, ගච්ඤති පච්ඡිමං දිසං, ගච්ඤති උතතරං දිසං, ගච්ඤති දකඛිණං දිසං, ගච්ඤති උභං, ගච්ඤති අධො, ගච්ඤති අනුදිසනති? ඵචං භනො.

ඵසො ඛො භික්ඛවෙ, මාරෙ පාපිමා වකකලීසං කුලපුතතසං විඤ්ඤණං සමයෙසති, කථ වකකලීසං කුලපුතතසං විඤ්ඤණං පතිට්ඨිතනති.

අපඨච්ඡිතෙන ච භික්ඛවෙ, විඤ්ඤණෙන වකකලී කුලපුතො පරිතිබ්බුතොති.

1. 2. 4. 6.

අසස් සුතතං

88. ඵකං සමයං භගවා රූප්ගහෙ විහරති ඔච්චවෙන කලඤ්ඤා නිව්‍යාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයසමා අසස් ඛය්‍යපකාග්ගමෙ විහරති ආබාධිකො දුකඛිතො බාලහගීලානො.

අඵ ඛො ආයසමා අසස් උපට්ඨාකෙ ආමනොසි “ඵඨ තුලෙහ ආවුසො යෙන භගවා තෙනුපසඛකමඵ, උපසඛකමිතා මම චචතෙන භගවතො පාදෙ සිරසා වඤ්ඡ “අසස් භනො, භික්ඛු ආබාධිකො දුකඛිතො බාලහගීලානො සො භගවතො පාදෙ සිරසා වඤ්ඡති”ති, ඵචඤ්ච වදෙඵ : “සාධු කීර භනො, භගවා යෙන අසස් භික්ඛු තෙනුපසඛකමතු අනුකමපං උපාදයාති. ඵචමාචුසොති ඛො තෙ භික්ඛු ආයසමතො අසස්ස පච්ඤ්ඤාතා යෙන භගවා තෙනුපසඛකමිසං, උපසඛකමිතා භගවතං අභිචාදෙතා ඵකමනං නිසීදිංසු, ඵකමනං නිසිතං ඛො තෙ භික්ඛු භගවතං ඵතදවොචුං : අසස් භනො, භික්ඛු ආබාධිකො දුකඛිතො බාලහගීලානො සො භගවතො පාදෙ සිරසා වඤ්ඡති, ඵචං ච² වදෙති : සාධු කීර භනො, භගවා යෙන අසස් භික්ඛු තෙනුපසඛකමතු අනුකමපං උපාදයාති. අභිචාසෙසි භගවා තුණ්හිභාවෙන.

1. උභං දිසං ගච්ඤති අධො දිසං - මඡසං, සා.
2. ඵචං - සා.
3. ඵචං - සා.

අඵ ඛො භගවා සායනනසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතො යෙනායසමා අසාඪී තෙනුපසඛකමි. අද්දසා ඛො අායසමා අසාඪී භගවනනං දුරතොච අාගච්ඡන්තං. දිසවාහ මඤ්චෙන සමඤ්චාසි.¹

අඵ ඛො භගවා අායසමනනං අසාඪීං එතදවොච : අලං අසාඪී, මා කිං මඤ්චෙන සමඤ්චාසි, සනතිමානි අාසනානී පඤ්ඤාතතානී තත්ථාහං නිසීද්ධසාමීති. නිසීද්ධ භගවා පඤ්ඤාචොත අාසනො, නිසජ්ඡ ඛො භගවා අායසමනනං අසාඪීං එතදවොච : “කච්චි තෙ අසාඪී ඛමනීයං? කච්චි යාපනීයං? කච්චි දුක්ඛා වෙදනා පච්ඤකමනතී නො අභික්ඛමනතී? පච්ඤකමොසානං පඤ්ඤායතී නො අභික්ඛමො’ති?

න මෙ භනෙත, ඛමනීයං, න යාපනීයං, බාලුතා මෙ දුක්ඛා වෙදනා, අභික්ඛමනතී නො පච්ඤකමනතී, අභික්ඛමොසානං පඤ්ඤායතී, නො පච්ඤකමොති.

කච්චි තෙ අසාඪී හ කිඤ්චි කුක්ඛුච්චං න කොචි විපප්පිසාරොති? තය්ඤ මෙ භනෙත, අනප්පකං කුක්ඛුච්චං අනප්පකො විපප්පිසාරොති. කච්චි පන තං අසාඪී, අතතා සීලතො හ උපචදතී?

න ඛො මං භනෙත, අතතා සීලතො උපචදතී.

තො චෙ කීර තං අසාඪී අතතා සීලතො උපචදතී,
අඵ කිඤ්ච තෙ කුක්ඛුච්චං, කො ච විපප්පිසාරොති?

පුබ්බෙ ඛවාහං භනෙත, ගෙලඤ්ඤා² පසාමොචා කායසඛිතාරෙ විහරාමි.³ භොහං තං සමාධිං නප්පට්ඨිමාමි. තස්ස මයං භනෙත, තං සමාධිං අප්පට්ඨිමාමි එවං භොති “නො ච ඛවාහං පට්ඨායාමී’ති.

යෙ තෙ අසාඪී, සමණවුභමණා සමාධිසාරකා සමාධි සාමඤ්ඤා තෙසං තං සමාධිං අප්පට්ඨිමාමි එවං භොති “නො චස්සු මයං පට්ඨායාමා’ති.

තං කිං මඤ්ඤාසි අසාඪී, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති?

අනිච්චං භනෙත -පෙ-.

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛිතාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වාති?

අනිච්චං භනෙත -පෙ-.

තස්මානිහ අසාඪී -පෙ- එවං පසං -පෙ- නාපරං ඉත්ථතතායානි පජානාති.

1. මඤ්චකෙ සමධොසි - මජ්ඣං.
2. ගෙලඤ්ඤා - සීඉ.
3. විපප්පිසාරී විහරාමි - සීඉ.
4. නොහං - PTS.

සො සුඛං වෙ වෙදනං වෙදියති සා අනිච්චාති පජානාති. අනඤ්ඤාසිතාති පජානාති අනභිනාදීතාති පජානාති, දුක්ඛං වෙ වෙදනං වෙදියති සා අනිච්චාති පජානාති අනඤ්ඤාසිතාති පජානාති අනභිනාදීතාති පජානාති. අදුක්ඛමසුඛං වෙ වෙදනං වෙදියති සා අනිච්චාති පජානාති අනඤ්ඤාසිතාති පජානාති, අනභිනාදීතාති පජානාති.

සො සුඛං වෙ වෙදනං වෙදියති විසඤ්ඤානෙතො නං වෙදියති. දුක්ඛඤ්ඤෙ වෙදනං වෙදියති විසඤ්ඤානෙතො නං වෙදියති, අදුක්ඛමසුඛඤ්ඤෙ වෙදනං වෙදියති විසඤ්ඤානෙතො නං වෙදියති, සො කාය පරියනාතිකඤ්ඤෙ වෙදනං වෙදියමානො කායපරියනාතිකං වෙදනං වෙදියමිති පජානාති, ජීවිතපරියනාතිකඤ්ඤෙ වෙදනං වෙදියමානො ජීවිතපරියනාතිකං වෙදනං වෙදියමිති පජානාති. කායසා හෙද උඤ්චං ජීවිතපරියාදනා ඉධෙව සබ්බවෙදසිතාති අනභිනාදීතාති සීනිභවිසානාති පජානාති.

සො සුඛං වෙ වෙදනං වෙදියති විසඤ්ඤානෙතො නං වෙදියති. දුක්ඛඤ්ඤෙ වෙදනං වෙදියති විසඤ්ඤානෙතො නං වෙදියති, අදුක්ඛමසුඛඤ්ඤෙ වෙදනං වෙදියති විසඤ්ඤානෙතො නං වෙදියති, සො කාය පරියනාතිකඤ්ඤෙ වෙදනං වෙදියමානො කායපරියනාතිකං වෙදනං වෙදියමිති පජානාති, ජීවිතපරියනාතිකං වෙදනං වෙදියමානො ජීවිතපරියනාතිකං වෙදනං වෙදියමිති පජානාති, කායසා හෙද උඤ්චං ජීවිතපරියාදනා ඉධෙව සබ්බවෙදසිතාති අනභිනාදීතාති සීනිභවිසානාති පජානාති.

1. 2. 4. 7.

බෙමක සුත්තං

89. එකං සමයං සම්බහුලා ථෙරා භික්ඛු ඡොසමුත්ථිං විහරන්ති ඡොසිතාරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයසමා බෙමකො බද්ධිකාරාමෙ විහරති ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලකභිලානො.

අථ ඛො ථෙරා භික්ඛු සායනසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතා ආයසමනං දසකං ආමනෙතසු : “එහි තං ආවුසො දසක, යෙන බෙමකො භික්ඛු තෙනුපසඞ්කමි, උපසඞ්කමිති; බෙමකං භික්ඛුං එවං වදෙහි : ථෙරා තං ආවුසො බෙමක, එවමාහාසු : ‘කච්චිතෙ ආවුසො බමනීයං? කච්චි යාපනීයං? කච්චි දුක්ඛා වෙදනා පටිකකමනාති නො අභිකකමනාති? පටිකකමොනානං පඤ්ඤායති නො අභිකකමොති?’

“එවමාවුසොති ඛො ආයසමා දසකො ථෙරාතං භික්ඛුතං පටිසසුතා යෙනායසමා බෙමකො තෙනුපසඞ්කමි, උපසඞ්කමිති; ආයසමනං බෙමකං එතදවොච : “ථෙරා තං ආවුසො බෙමක, එවමාහාසු : කච්චි තෙ ආවුසො බමනීයං? කච්චි යාපනීයං? කච්චි දුක්ඛා වෙදනා පටිකකමනාති නො අභිකකමනාති? පටිකකමොනානං පඤ්ඤායති නො අභිකකමොති?’

න මෙ ආවුසො බමනීයං න යාපනීයං, බාලහා මෙ දුක්ඛා වෙදනා අභික්ඛමනනී නො පටික්ඛමනනී, අභික්ඛමොසානං පඤ්ඤායතී නො පටික්ඛමොති.

අථ ඛො ආයස්මා දුසකො යෙන ථෙරා භික්ඛු තෙනුපසඛකම් උපසඛකම්ඤා ථෙරෙ භික්ඛු එතදවොච : බෙමකො ආවුසො, භික්ඛු එවමාහ : “න මෙ ආවුසො බමනීයං න යාපනීයං බාලහා මෙ දුක්ඛා වෙදනා අභික්ඛමනනී නො පටික්ඛමනනී, අභික්ඛමොසානං පඤ්ඤායතී නො පටික්ඛමොති.

එහි නුං ආවුසො දුසක, යෙන බෙමකො භික්ඛු තෙනුපසඛකම් උපසඛකම්ඤා බෙමකං භික්ඛුං එවං වදෙහි “ථෙරා නං ආවුසො බෙමක, එවමාහංසු : “පඤ්ඤීමෙ ආවුසො උපාදනකකිකා වුත්තා භගවතා සෙය්‍යපීදං : රුපුපාදනකකිකො වෙදනුපාදනකකිකො සඤ්ඤ පාදනකකිකො සඛිංරුපාදනකකිකො විඤ්ඤණුපාදනකකිකො, ඉමෙසු ආයස්මා බෙමකො පඤ්ඤපුපාදනකකිකෙසු කිඤ්ඤී අත්තානං වා අත්තනීයං වා සමනුපස්සනීති ?

එවමාවුසොති ඛො ආයස්මා දුසකො ථෙරානං භික්ඛුනං පටිස්සුඤා යෙනායස්මා බෙමකො තෙනුපසඛකම් උපසඛකම්ඤා ආයස්මන්තං බෙමකං එතදවොච : “ථෙරා නං ආවුසො බෙමක, එවමාහංසු : “පඤ්ඤීමෙ ආවුසො උපාදනකකිකා වුත්තා භගවතා සෙය්‍යපීදං : රුපුපාදනකකිකො -පෙ- විඤ්ඤණුපාදනකකිකො, ඉමෙසු ආයස්මා බෙමකො පඤ්ඤපුපාදනකකිකෙසු කිඤ්ඤී අත්තනාං වා අත්තනීයං වා සමනුපස්සනීති.

පඤ්ඤීමෙ ආවුසො උපාදනකකිකා වුත්තා භගවතා සෙය්‍යපීදං : රුපුපාදනකකිකො -පෙ- විඤ්ඤණුපාදනකකිකො. ඉමෙසු ඛොහං ආවුසො පඤ්ඤපුපාදනකකිකෙසු න කිඤ්ඤී අත්තනාං වා අත්තනීයං වා සමනුපස්සනීති.

අථ ඛො ආයස්මා දුසකො යෙන ථෙරා භික්ඛු තෙනුපසඛකම් උපසඛකම්ඤා ථෙරෙ භික්ඛු එතදවොච : බෙමකො ආවුසො භික්ඛු එවමාහ : “පඤ්ඤීමෙ ආවුසො උපාදනකකිකා වුත්තා භගවතා, සෙය්‍යපීදං : රුපුපාදනකකිකො -පෙ- විඤ්ඤණුපාදනකකිකො. ඉමෙසු ඛොහං ආවුසො පඤ්ඤපුපාදනකකිකෙසු න කිඤ්ඤී අත්තනාං වා අත්තනීයං වා සමනුපස්සනීති.

එහි නුං ආවුසො දුසක, යෙන බෙමකො භික්ඛු තෙනුපසඛකම් උපසඛකම්ඤා බෙමකං භික්ඛුං එවං වදෙහි : ථෙරා නං ආවුසො බෙමක, එවමාහංසු : “පඤ්ඤීමෙ ආවුසො උපාදනකකිකා වුත්තා භගවතා, සෙය්‍යපීදං : රුපුපාදනකකිකො -පෙ- විඤ්ඤණුපාදනකකිකො. නො වෙ කිරායස්මා බෙමකො ඉමෙසු පඤ්ඤපුපාදනකකිකෙසු කිඤ්ඤී අත්තනාං වා අත්තනීයං වා සමනුපස්සනී, තෙනාහායස්මා බෙමකො අරහං ඛිණ්ණවොති.

-
- 1. අත්තං - මජ්ඣං.
 - 2. බමාහං - මජ්ඣං, ස්‍යා.

ඵචමාට්‍රිසොති ඛො ආයසමා දසකො ථෙරානං භික්ඛුනං පටිසසුනා යෙනායසමා ඛෙමකො තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිනා ආයසමනතං ඛෙමකං ඵතදවොච : ථෙරා නං ආට්‍රිසො ඛෙමක, ඵචමාභංසු : පඤ්චමෙ ආට්‍රිසො උපාදනකඛකිනා ට්‍රිත්තා භගවතා සෙය්‍යපීදං : රුපුපාදනකඛකිනො -පෙ- විඤ්ඤණුපාදනකඛකිනො, නො චෙ කීරායසමා ඛෙමකො ඉමෙසු පඤ්චපුපාදනකඛකිනෙසු. කීඤ්චී අත්තානං වා අත්තනියං වා සමනුපසාමිති. තෙන'භායසමා ඛෙමකො අරභං ඛිණාසවොති.

පඤ්චමෙ ආට්‍රිසො උපාදනකඛකිනා ට්‍රිත්තා භගවතා, සෙය්‍යපීදං : රුපුපාදනකඛකිනො -පෙ- විඤ්ඤණුපාදනකඛකිනො ඉමෙසු ඛොභං ආට්‍රිසො පඤ්චපුපාදනකඛකිනෙසු න කීඤ්චී අත්තානං වා අත්තනියං වා සමනුපසාමිති. නචචෙති' අරභං ඛිණාසවො, අපි ච මෙ ආට්‍රිසො පඤ්චපුපාදනකඛකිනෙසු 'අසමී'ති අබිගතං. "අයමභමසමී"ති ච න සමනුපසාමිති.

අථ ඛො ආයසමා දසකො යෙන ථෙර භික්ඛු තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිනා ථෙරෙ භික්ඛු ඵතදවොච : "ඛෙමකො ආට්‍රිසො : භික්ඛු ඵචමාභ "පඤ්චමෙ ආට්‍රිසො උපාදනකඛකිනා ට්‍රිත්තා භගවතා, සෙය්‍යපීදං : රුපුපාදනකඛකිනො -පෙ- විඤ්ඤණුපාදනකඛකිනො, ඉමෙසු ඛො'භං ආට්‍රිසො පඤ්චපුපාදනකඛකිනෙසු න කීඤ්චී අත්තානං වා අත්තනියං වා සමනුපසාමිති. න චචෙති' අරභං ඛිණාසවො, අපි ච මෙ ආට්‍රිසො පඤ්චපුපාදනකඛකිනෙසු අසමී'ති 'අබිගතං, අයමභමසමීති ච න සමනුපසාමිති.

ඵහි නිං ආට්‍රිසො දසක යෙන ඛෙමකො භික්ඛු තෙනුපසඛකම, උපසඛකමිනා ඛෙමකං භික්ඛුං ඵචං වදෙහි : "ථෙර නං ආට්‍රිසො ඛෙමක, ඵචමාභංසු : 'යමෙනං ආට්‍රිසො ඛෙමක, 'අසමී'ති වදෙසි, කිමෙනං 'අසමී'ති' වදෙසි? රුපං 'අසමී'ති වදෙසි? අඤ්ඤත්‍ර රුපා 'අසමී'ති වදෙසි? වෙදනං 'අසමී'ති' වදෙසි අඤ්ඤත්‍ර වෙදනාය 'අසමී'ති වදෙසි? සඤ්ඤං -පෙ- සඛිංරෙ 'අසමී'ති වදෙසි? අඤ්ඤත්‍ර සඛිංරෙහි 'අසමී'ති වදෙසි? විඤ්ඤණං 'අසමී'ති වදෙසි? අඤ්ඤත්‍ර විඤ්ඤණං 'අසමී'ති වදෙසි? යමෙනං ආට්‍රිසො ඛෙමක, 'අසමී'ති වදෙසි, කිමෙනං 'අසමී'ති වදෙසි'ති?

ඵචමාට්‍රිසොති ඛො ආයසමා දසකො ථෙරානං භික්ඛුනං පටිසසුනා යෙනායසමා ඛෙමකො තෙනුපසඛකමි, උපසඛකමිනා ආයසමනතං ඛෙමකං ඵතදවොච : "ථෙර නං ආට්‍රිසො ඛෙමක, ඵචමාභංසු. "යමෙනං ආට්‍රිසො ඛෙමක, 'අසමී'ති වදෙසි කිමෙනං 'අසමී'ති වදෙසි? රුපං 'අසමී'ති වදෙසි? අඤ්ඤත්‍ර රුපා 'අසමී'ති වදෙසි? වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං - සඛිංරෙ - විඤ්ඤණං 'අසමී'ති වදෙසි? අඤ්ඤත්‍ර විඤ්ඤණං 'අසමී'ති වදෙසි? යමෙනං ආට්‍රිසො ඛෙමක, 'අසමී'ති වදෙසි, කිමෙනං 'අසමී'ති වදෙසි'ති?

අලං ආට්‍රිසො දසක, කීං ඉමාය සනිච්චිකාය, ආභර්ට්‍රිසො දණ්ඨං අභමෙච යෙන ථෙර භික්ඛු තෙනුපසඛකමිසාමිති.

1. න ච - මජ්ඣං.

අඵ ඛො ආයසමා ඛෙමකො දණ්ඨමොඋබ්භ යෙන ථෙරු භික්ඛු තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිනි; ථෙරෙති භික්ඛුති සඬ්ඛං සමොදි. සමොදනිය, කථං සාරණියං විනිසාරෙණා එකමනනං තිසිදි. එකමනනං නිසිනනං ඛො ආයසමනනං ඛෙමකං ථෙරු භික්ඛු එතදවොචුං : “යමෙන ආචුසො ඛෙමක. ‘අසමි’ති වදෙසි කිමෙනිං ‘අසමි’ති වදෙසි? රුපං ‘අසමි’ති වදෙසි? අඤ්ඤත්තු රුපා ‘අසමි’ති වදෙසි? වෙදනං - සඤ්ඤං - සඛිංරෙ - විඤ්ඤණං ‘අසමි’ති වදෙසි? අඤ්ඤත්තු විඤ්ඤණං ‘අසමි’ති වදෙසි? යමෙන ආචුසො ඛෙමක, ‘අසමි’ති වදෙසි? කිමෙනං ‘අසමි’ති වදෙසිති?”

හ ඛොභං ආචුසො, රුපං ‘අසමි’ති වදමි නපි අඤ්ඤත්තු රුපා ‘අසමි’ති වදමි. න වෙදනං ‘අසමි’ති වදමි නපි අඤ්ඤත්තු වෙදනං ‘අසමි’ති වදමි. හ සඤ්ඤං-හ සඛිංරෙ ‘අසමි’ති වදමි. නපි අඤ්ඤත්තු සඛිංරෙති ‘අසමි’ති වදමි. හ විඤ්ඤණං ‘අසමි’ති වදමි. නපි අඤ්ඤත්තු විඤ්ඤණං ‘අසමි’ති වදමි. අපි ව මෙ ආචුසො, පඤ්චසුපාදනකඛකෙසු ‘අසමි’ති අඛිගහං “අසමහමසමි”ති න ව සමනුපසාමි.

තෙසපාපි ආචුසො, උපපුසු වා පදුමසු වා පුණ්ඨරිකසු වා ගකො යො නු ඛො එවං වදෙසා : “පනතසු ගකොති වා විණ්ණසු ගකොති වා කිඤ්ඤකසු ගකොති වා සමමා නු ඛො සො වදමානො වදෙසාති?”

නො හෙනං ආචුසො,

යථා කථමනනාචුසො, සමමා බ්‍යාකරමානො බ්‍යාකරෙසාති?

පුපථසු ගකොති ඛො ආචුසො, සමමා බ්‍යාකරමානො බ්‍යාකරෙසාති.

එවමෙව ඛොහං ආචුසො, හ රුපං ‘අසමි’ති වදමි. නපි අඤ්ඤත්තු රුපා ‘අසමි’ති වදමි. හ වෙදනං-හ සඤ්ඤං-හ සඛිංරෙ-හ විඤ්ඤණං ‘අසමි’ති වදමි. නපි අඤ්ඤත්තු විඤ්ඤණං ‘අසමි’ති වදමි. අපි ව මෙ ආචුසො, පඤ්චසුපාදනකඛකෙසු ‘අසමි’ති අඛිගහං අසමහමසමිති න ව සමනුපසාමි.

කිඤ්ඤාපි ආචුසො, අරිගසාවකසු පඤ්චාරඬාතියාති සඤ්ඤා-ජනාති පතිනාති හවනති අඵ බවසු හොතියෙව පඤ්චසුපාදනකඛකෙසු අණුසහගතො ‘අසමි’ති මානො ‘අසමි’ති ඡඤෙ ‘අසමි’ති අනුසයො අසමුහතො, සො අපරෙන සමයෙන පඤ්චසුපාදනකඛකෙසු උදගබ්භයානුපසසි විහරති “ඉති රුපං, ඉති රුපසු සමුදයො, ඉති රුපසු අත්ථගමො, ඉති වෙදනා - පෙ - ඉති සඤ්ඤං - පෙ - ඉති සඛිංර - පෙ - ඉති විඤ්ඤණං, ඉති විඤ්ඤණසු සමුදයො, ඉති විඤ්ඤණසු අත්ථගමොති, තසු ඉමෙසු පඤ්චසුපාදනකඛකෙසු උදගබ්භයානුපසසිනො විහරතො යොපියසු හොති පඤ්චසුපාදනකඛකෙසු අණුසහගතො ‘අසමි’ති මානො ‘අසමි’ති ඡඤෙ ‘අසමි’ති අනුසයො අසමුහතො, සොපි සමුගසාතං ගච්ඡති.

සෙය්‍යථාපි ආවුසො, ව්‍යං සඛිතිලිඨං මලග්ගහිතං. තමෙන සාමිකා රජකසා අනුපාදජ්ජං, තමෙන රජකො උගෙච වා බාරෙච වා ගොමයෙච වා සම්මද්දිකා අවෙජ උදකෙ විකබාලෙති කිඤ්චාපි තං හොති ව්‍යං පරිසුඤ්ඤං පරියොදනං. අථ බවසා හොතෙව් අණුසහගතො උගහගතො වා බාරගතො වා ගොමයගතො වා අසමුහතො, තමෙන රජකො සාමිකානං දෙති. තමෙන සාමිකා ගනුපරිනාචිතෙ කරණධකො නිකම්පනති. යොපිසා හොති අණුසහගතො උගහගතො වා බාරගතො වා ගොමයගතො වා අසමුහතො. යොපි සමුග්ගානං ගච්ඡති.

එවමෙව ඛො ආවුසො, කිඤ්චාපි අරියසාමකසා පඤ්චාරමාගිසානි සඤ්ඤදුජනානි පටිභානි භවන්ති. අථ බවසා හොතියෙව පඤ්චසු පාදනකඛකේසු අණුසහගතො ‘අසමි’ති මානො ‘අසමි’ති ජන්දෙ ‘අසමි’ති අනුසයො අසමුහතො. සො අපරෙන සමයෙන පඤ්චසු-පාදනකඛකේසු උදගබ්බසානුපසසි විහරති, “ඉති රූපං, ඉති රූපසා සමුදයො, ඉති රූපසා අන්තමො, ඉති වෙදනා, -පෙ- ඉති සඤ්ඤ -පෙ- ඉති සඛාරං -පෙ- ඉති විඤ්ඤණං, ඉති විඤ්ඤණසා සමුදයො ඉති විඤ්ඤණසා අන්තමොති, තසා ඉමෙසු පඤ්චසුපාදනකඛකේසු උදගබ්බසානුපසසිනො විහරතො යොපිසා හොති පඤ්චසු-පාදනකඛකේසු අණුසහගතො ‘අසමි’ති මානො ‘අසමි’ති ජන්දෙ ‘අසමි’ති අනුසයො අසමුහතො, සොපි සමුග්ගානං ගච්ඡති.

එව. වුද්ධො ථෙරා භික්ඛු ආයසමනාං ඛෙමකං එතදවොචුං : ‘ත ඛො මයං ආයසමනාං ඛෙමකං විහෙසාපෙඛා ආපුච්ඡමා’ අපි වායසමා ඛෙමකො පහොති තසා භගවතො සාසනං වින්දාරෙන ආචිකම්භං දෙසෙභුං පඤ්ඤපෙභුං පට්ඨපෙභුං විචරිභුං විහජ්භුං උත්තානිකාභුං, තසිදං ආයසමනාං ඛෙමකෙන තසා භගවතො සාසනං වින්දාරෙන ආචිකම්භං දෙසිතං පඤ්ඤපිතං පට්ඨපිතං විචරිතං විහජිතං උත්තානිකතනති.

ඉදමවොච ආයසමා ඛෙමකො, අත්තමනා ථෙරා භික්ඛු ආයසමනො ඛෙමකසා භාසිතං අනිතන්දුං.

ඉමසම්ඤ්ච පන වෙය්‍යාකරණසමිං භඤ්ඤමානෙ සට්ඨිමතනානං ථෙරානං භික්ඛුනං අනුපාදය ආසවෙහි විතතානි විමුච්චිංසු ආයසමනො ච ඛෙමකසානි.

1. 2. 4. 8.

ජනන සුතනං

90. එකං සමයං සමඤ්ඤා ථෙරා භික්ඛු බාරණසියං විහරන්ති. ඉසිපතනො මිගදයෙ. අථ ඛො ආයසමා ජනෙනා සායනසමයං පටිසලානා වුට්ඨිතො අවාසුරණං ආදය විහාරෙන විහාරං

1. හොති යො - සිමු.
2. පුච්ඡමා - මජ්ඣං.
3. පඤ්ඤපෙභුං - මජ්ඣං.
4. අවාසුරණං - සිමු, සා.

උපසඛකමිත්වා ථෙරෙ භික්ඛු එතදවොච : “ඔච්චදනතු මං ආයසමනෙතා.1 ථෙරා අනුසාසනතු මං ආයසමනෙතා ථෙරා. කරොනතු මෙ ආයසමනෙතා ථෙරා ධම්මං කථං යථාහං ධම්මං පඤ්ඤෙය්‍යන්ති.

එවං වුතෙත ආයසමනතං ඡන්තං ථෙරා භික්ඛු එතදවොචුං : “රූපං ඛො ආච්චිසො ඡන්ත, අනිච්චං, වේදනා අනිච්චා, සඤ්ඤා අනිච්චා, සඛ්ඛාරා අනිච්චා, විඤ්ඤාණං අනිච්චං, රූපං අනත්තා, වේදනා අනත්තා, සඤ්ඤා අනත්තා, සඛ්ඛාරා අනත්තා, විඤ්ඤාණං අනත්තා, සබ්බෙ සඛ්ඛාරා අනිච්චා, සබ්බෙ ධම්මා අනත්තා”ති.

අථ ඛො ආයසමනො ඡන්තස්ස එතදභොසි : මහමපි ඛො එතං එවං භොතී : “රූපං අනිච්චං, වේදනා අනිච්චා, සඤ්ඤා අනිච්චා, සඛ්ඛාරා අනිච්චා, විඤ්ඤාණං අනිච්චං, රූපං අනත්තා, වේදනා අනත්තා, සඤ්ඤා අනත්තා, සඛ්ඛාරා අනත්තා, විඤ්ඤාණං අනත්තා, සබ්බෙ සඛ්ඛාරා අනිච්චා සබ්බෙ ධම්මා අනත්තාති. අථ ච පන මෙ සබ්බසඛ්ඛාර සමථෙ සබ්බුපඛිපච්චිකිස්සග්ගෙ තණ්හකධගෙ විරාගෙ තීරොධෙ තිබ්බානෙ විත්තං න පකඛ්ඤ්ඤා න පපසීද්ධා න සන්තිට්ඨාති නාබිච්චවට්ඨා පරිත්ඤ්ඤා උපාදානං උපපජ්ජති, පච්චුද්දවිත්තති මානසං, අථ භො චරති මෙ අත්තාති, න ඛො පනෙවං” ධම්මං පඤ්ඤෙතො භොතී “භො හු ඛො මෙ තථා ධම්මං දෙසෙය්‍ය යථාහං ධම්මං පඤ්ඤෙය්‍ය”න්ති.

අථ ඛො ආයසමනො ඡන්තස්ස එතදභොසි : “අයං ඛො ආයසමා ආනන්දෙදු, නොසම්ඛිං විහරති සොසිතොර්මෙ. සන්ථු වෙච සංචණ්ණිනො සච්චාචිතො ච විඤ්ඤානං සමුහමචාරිතං. පභොතී ච මෙ ආයසමා ආනන්දෙ තථා ධම්මං දෙසෙතො යථාහං ධම්මං පඤ්ඤෙය්‍යං, අන්ච ච මෙ ආයසමනෙත ආනන්දෙ තාවච්චිකා විස්සට්ඨි, යනුනාහං යෙනායසමා ආනන්දෙ තෙනුපසඛකමෙය්‍ය”න්ති.

අථ ඛො ආයසමා ඡන්තො යෙනායසං සංසාමෙත්වා පත්තවිචරමාදාය යෙන භොසමිඛි භොසිතාරාමො, යෙනායසමා ආනන්දෙ තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිත්වා ආයසමනා ආනන්දෙන සද්ධිං සමෙමාදී. සමෙමාදානිං කථං සාරාණීයං විතීසාරෙත්වා එකමනතං නිසීදී. එකමනතං නිසිනෙතො ඛො ආයසමා ඡන්තො ආයසමනතං ආනන්දං එතදවොච : “එකමිදාහං ආච්චිසො ආනන්ද, සමයං බාරාණසිතං විහරාමි ඉසිපතනෙ මීගදායෙ, අථ ඛො අහං ආච්චිතො සායනසමයං පටිසලාහා වුට්ඨිතො අචාපුරණං ආදාය විහාරෙත විහාරං උපසඛකමි. උපසඛකමිත්වා ථෙරෙ භික්ඛු එතදවොචං : “ඔච්චදනතු මං ආයසමනෙතා ථෙරා අනුසාසනතු මං ආයසමනෙතා ථෙරා, කරොනතු මෙ ආයසමනෙතා ථෙරා ධම්මං කථං යථාහං ධම්මං පඤ්ඤෙය්‍ය”න්ති.

එවං වුතෙත මං ආච්චිසො, ථෙරා භික්ඛු එතදවොචුං : රූපං ඛො ආච්චිසො ඡන්ත, අනිච්චං, වේදනා අනිච්චා, සඤ්ඤා අනිච්චා, සඛ්ඛාරා අනිච්චා, විඤ්ඤාණං අනිච්චං. රූපං අනත්තා, වේදනා අනත්තා, සඤ්ඤා අනත්තා, සඛ්ඛාරා අනත්තා, විඤ්ඤාණං අනත්තා, සබ්බෙ සඛ්ඛාරා අනිච්චා, සබ්බෙ ධම්මා අනත්තා”ති.

1. ආයසමනතා - සිමු, සි 2.
2. න විච්චවට්ඨි - සිමු.
3. නඛොපනෙතං - සිමු.

තස්ස මග්ගං ආවුසො, එතදභොසි : “මග්ගවපි ඛො එතං එවං භොති : රුපං අනිච්චං, වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනිච්චං. රුපං අනත්තා, වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනත්තා, සබ්බෙ සඤ්ඤාරා අනිච්චා, සබ්බෙ ධම්මා අනත්තා’ති.

අඵ ව පන මෙ සබ්බසඤ්ඤාරසමප්ඵෙ සබ්බුපඤ්ඤාපටිච්චනිග්ගග්ගෙ තණ්හකඛයෙ විරාගෙ නිරෝධෙ නිබ්බානෙ චිත්තං න පඤ්ඤාදති නිපපසිදති න සනතිඛති නාභිමුච්චති. පරිභස්සනා උපාදානං උපපජ්ජති. පච්චුද්දවත්තති මානසං. අඵ කො චර්හි මෙ අත්තාති. න ඛො පනෙතං ධම්මං පස්සතො භොති, කො භු ඛො මෙ තථා ධම්මං දෙසෙය්‍ය යථාහං ධම්මං පස්සෙය්‍ය’නති.

තස්ස මග්ගං ආවුසො, එතදභොසි : “අයං ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ කොසම්බියං විහරති භොසිතාරාමෙ සඤ්චු වෙචි සංචණ්ණිතො සමා,විතො ව විඤ්ඤාණං සබ්බගමාරීනං. පභොති ව මෙ ආයස්මා ආනන්දෙ තථා ධම්මං දෙසෙතුං, යථාහං ධම්මං පස්සෙය්‍යං. අපචී ව මෙ ආයස්මන්තෙ ආනන්දෙ තාමිතිකා විස්සට්ඨි, යනුභාහං යෙනායස්මා ආනන්දෙ තෙභුපසඤ්ඤාමෙය්‍ය’නති. ඔච්චතු මං ආයස්මා ආනන්දෙ, අනුසාසතු මං ආයස්මා ආනන්දෙ, කරොතු මෙ ආයස්මා ආනන්දෙ ධම්මං කථං, යථාහං ධම්මං පස්සෙය්‍යනති.

එතතකෙනපි මයං ආයස්මතො ජන්තස්ස අත්තමනා අභිරඤ්ඤා, තං ආයස්මා ජන්තො ආවිඤ්ඤාසි. ඩිලං පභිඤ්ඤා ඔද්භාවුසො ජන්ත සොතං. භබ්බෙඛා’සි ධම්මං විඤ්ඤාතුනති. අඵ ඛො ආයස්මතො ජන්තස්ස තාවතකෙනෙච්ච උලාරං පිතිපාමොජ්ජං උපපජ්ජි භබ්බො කිරස්මි ධම්මං විඤ්ඤාතු’නති.

සමමුඛා මෙතං ආවුසො ජන්තා, භගවතො සුතං සමමුඛා ව පටිග්ගහිතං කම්මානගොනාං හිනත්තං ඔච්චන්තස්ස “ආයතිස්සිතො ඛොයං කච්චාන, ලොකො යෙභුයෙහන අපචීතඤ්ඤව භවචීතඤ්ඤව, ලොකසමුදයං ඛො කච්චාන යථාභුතං සම්මපසඤ්ඤාය පස්සතො යා ලොකෙ නපචීතා යා න භොති. ලොකනිර්ථං ඛො කච්චාන යථාභුතං සම්මපසඤ්ඤාය පස්සතො යා ලොකෙ අපචීතා යා න භොති. උපසුපාදනාහිනිමෙසපිනිබ්බො ඛොයං කච්චාන, ලොකො යෙභුයෙහන, තඤ්ඤායං උපසුපාදනං වෙතසො අභිට්ඨානාහිනිවේසානුසයං හ උපෙති. න උපාදියති න අභිට්ඨාති ‘අත්තා මෙ’ති දුක්ඛමෙච උපපජ්ජමානං උපපජ්ජති. දුක්ඛං නිරුජ්ඣමානං නිරුජ්ඣති’ති. න කඛති හ විචිතිච්චති. අපරපච්චයා ඤ්ඤාමෙචස්ස එඤ්ඤා භොති. එතතවතා ඛො කච්චාන, සම්මාදිට්ඨි භොති.

1. අත්තමනා අපිනාමි තං - මජ්ඣං,
2. ඩිලං ජිඤ්ඤා - මජ්ඣං.
3. තාවදෙච - සීමු.

“සබ්බමන්ථි”ති ඛො කච්චාන, අයමෙකො අනො, “සබ්බමන්ථි”ති ඛො අයං දුතියො අනො, එතෙ තෙ කච්චාන, උභො අනො අනුපගම්ම මජ්ඣේන තථාගතො ධම්මං දෙසෙති : “අවිජ්ජාපච්චයා සඛාරා, සඛාරාපච්චයා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං නාමරූපපච්චයා සලායතනං, සලායතනපච්චයා එසො, එසොපච්චයා වේදනා, වේදනාපච්චයා තණ්හා, තණ්හාපච්චයා උපාදානං, උපාදානපච්චයා භවො, භවපච්චයාජාති, ජාතීපච්චයා ජරාමරණං භොකපට්ඨෙවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා සම්භවනති, එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛතතිස්ස සමුදයො භොති.

අවිජ්ජායතෙව අසෙසවීරුගනිරොධා සඛාරනිරොධො, සඛාරනිරොධා විඤ්ඤාණනිරොධො, විඤ්ඤාණනිරොධා නාමරූපනිරොධො, නාමරූපනිරොධා සලායතනනිරොධො, සලායතනනිරොධා එසොනිරොධො, එසොනිරොධා වේදනානිරොධො, වේදනානිරොධා තණ්හානිරොධො, තණ්හානිරොධා උපාදානනිරොධො, උපාදානනිරොධා භවනිරොධො, භවනිරොධා ජාතීනිරොධො, ජාතීනිරොධා ජරාමරණං සොකපට්ඨෙවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා නිරුජ්ඣනති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛතතිස්ස නිරොධො භොති”ති.

එවමෙතං¹ අට්ඨසො ආනන්ද භොති, යෙසං ආයස්මන්තානං තාදිසා සමුභමචාරයො අනුකම්පනා අත්තාමා මවාදනා අනුසාසකා. ඉදංඤ්ච පන මෙ ආයස්මතො ආනන්දස්ස ධම්මදෙසනං සුත්වා ධම්මො අභිසමෙතොති.

1. 2. 4. 9.
පඨම රාහුල සුත්තං

෧. සංවජ්ජියං :

අථ ඛො ආයස්මා රාහුලො යෙන භගවා තෙඤ්ඤපසඛකම්. උපසඛකම්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං හිසිදී. එකමන්තං හිසිනො ඛො ආයස්මා රුහුලො භගවන්තා එතදවොච

කථංඤ ඛො භනෙත, ජානෙතො කථං පස්සතො ඉමස්මිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛණ්ඩා ව සබ්බනිවේදනස්ස අභිධිකාරමඤ්චිකාරමානාඤ්ච සාදා හ භොන්තීති ?

යං කිඤ්චී රුහුල, රූපං අනිත්තානභවපච්චුප්පනං අජ්ඣිකතං වා ඛණ්ඨා වා මලාරිකං වා සුඛ්බුමං වා භීතං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා සබ්බං රූපං “තෙතං මම තෙසොභමස්මි න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථඥානං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සති. යා තාවී වේදනා

1. එවඤ්ච තෙ - සීඞු.
2. “අභංකාරමම්භාරමානාඤ්ච සාදා - මජ්ඣං, සඤා, PTS

-පෙ- යා කාචී සඤ්ඤා - යෙ කෙචී සඛ්ඛාරා - යං කිඤ්චී විඤ්ඤාණං අතීතානාගතපච්චුප්පනනං අජ්ඣතනං වා බහිඤ්ඤා වා ඕලාරිකං වා සුචුමං වා තීනං වා පඤ්ඤිතං වා යං දුරෙ සනතීකෙ වා, සබ්බං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම, නෙසොභමසමී න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සතී.

එවං බො රුහුල, ජානතො එවං පස්සතො ඉමසමීඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ බහිඤ්ඤා ව සබ්බනිමිනෙතසු අභිංකාරමමිංකාරමානානුසයා න භොනතී”ති.

1. 2. 4. 10.

දුතිය රාහුල සුතතං

92. භාවජජීයං :

එකමතතං නිසීනෙතා බො අයසමා රාහුලො භගවතනං එතදවොච :

කථංනු බො භනෙත, ජානතො කථං පස්සතො ඉමසමීඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ බහිඤ්ඤා ව සබ්බනිමිනෙතසු අභිංකාරමමිංකාරමානාපගතං මානසං භොතී විධාසමතීකකතනං සත්තං සුචිච්චතනනතී ?

යං කිඤ්චී රුහුල, රූපං -පෙ- යං දුරෙ සනතීකෙ වා සබ්බං රූපං “නෙතං මම, නෙසොභමසමී, න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දිස්වා අනුපාදච්චිච්චෙතො භොතී. යා කාචී වෙදනා - පෙ - යා කාචී සඤ්ඤා - යෙ කෙචී සඛ්ඛාරා - යං කිඤ්චී විඤ්ඤාණං අතීතානාගතපච්චුප්පනනං අජ්ඣතනං වා බහිඤ්ඤා වා ඕලාරිකං වා සුචුමං වා තීනං වා පඤ්ඤිතං වා යං දුරෙ සනතීකෙ වා, සබ්බං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම, නෙසොභමසමී, න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දිස්වා අනුපාදච්චිච්චෙතො භොතී.

එවං බො රුහුල, ජානතො එවං පස්සතො ඉමසමීඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ බහිඤ්ඤා ව සබ්බනිමිනෙතසු අභිංකාරමමිංකාරමානාපගතං මානසං භොතී විධාසමතීකකතනං සත්තං සුචිච්චතනනතී.

පේරවග්ගො චතුසෙධා.

තමුඤ්ඤානං :

අනන්දො තීස්සො යමකො අනුරාධො ච වකකලී අස්සජ්ඣ බෙමකො ජනෙතා රාහුලා අපරෙ දුවෙතී.

5. පුප්ඵවගො

1. 2. 5. 1.

නදී සුතනං

93. සංවත්සරීයං :

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, නදී පබ්බතෙය්‍යා ඔහාරිතී දුරඛගමා සීඝසොකා, තස්සා උභොසු නිරෙසු¹ කාසා වෙපි ජාතා අය්‍යු. තෙ නං අජේඛාලලෙඛෙය්‍යං, කුසා වෙපි ජාතා අය්‍යු. තෙ නං අජේඛාලලෙඛෙය්‍යං. බබ්බජා වෙපි ජාතා අය්‍යු. තෙ නං අජේඛාලලෙඛෙය්‍යං. බිරණා වෙපි ජාතා අය්‍යු. තෙ නං අජේඛාලලෙඛෙය්‍යං. රුකඛා වෙපි ජාතා අය්‍යු. තෙ නං අජේඛාලලෙඛෙය්‍යං.

තස්සා පුරිසො සොතෙන චුය්‍යමානො කාසෙ වෙපි ගණේතය්‍ය, තෙ පලුජේජය්‍යං. සො තතො නිදනං අනගච්ඡතං ආපජේජය්‍ය. කුසෙ වෙපි ගණේතය්‍ය තෙ පලුජේජය්‍යං. සො තතො නිදනං අනගච්ඡතං ආපජේජය්‍ය බබ්බජේ වෙපි ගණේතය්‍ය තෙ පලුජේජය්‍යං. සො තතො නිදනං අනගච්ඡතං ආපජේජය්‍ය. බිරණෙ වෙපි ගණේතය්‍ය තෙ පලුජේජය්‍යං. සො තතො නිදනං අනගච්ඡතං ආපජේජය්‍ය. රුකෙඛ වෙපි ගණේතය්‍ය. තෙ පලුජේජය්‍යං. සො තතො නිදනං අනගච්ඡතං ආපජේජය්‍ය.

ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අය්‍යුතචා පුපුජ්ජනො අරියානං අදස්සාචි අරියධම්මස්ස අකොච්ඤෙ අරියධම්මෙ අච්චිතො, සප්පරිසානං අදස්සාචි සප්පරිසධම්මස්ස අකොච්ඤෙ සප්පරිසධම්මෙ අච්චිතො රූපං අතතතො සමනුපස්සති, රූපච්චතනං චා අතතානං, අතතති චා රූපං, රූපස්මිං චා අතතානං, තස්ස තං රූපං පලුජ්ජති. සො තතො නිදනං අනගච්ඡතං ආපජ්ජති

චේදනං අතතතො සමනුපස්සති -පෙ- වේදනාය චා අතතානං. තස්ස සා චේදනා පලුජ්ජති. සො තතො නිදනං අනගච්ඡතං ආපජ්ජති. සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ අතතතො සමනුපස්සති. සඛ්ඛාරච්චතනං චා අතතානං අතතති චා සඛ්ඛාරෙ සඛ්ඛාරෙසු චා අතතානං, තස්ස තෙ සඛ්ඛාරා පලුජ්ජතති. සො තතො නිදනං අනගච්ඡතං ආපජ්ජති. විඤ්ඤාණං අතතතො සමනුපස්සති. විඤ්ඤාණච්චතනං චා අතතානං, අතතති චා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණස්මිං චා අතතානං. තස්ස තං විඤ්ඤාණං පලුජ්ජති. සො තතො නිදනං අනගච්ඡතං ආපජ්ජති.

තං තිං මඤ්ඤඵ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං චා අතිච්චං චාති?
අතිච්චං භනො,

1. උභතො නිරෙ - සිඹු.
උභතො නිරෙසු - ස්‍යා.

යං පනානිච්චං දුකං වා තං සුඛං වාති?

දුකං හනෙත,

යං පනානිච්චං දුකං විපරිනාමධම්මං කල්පං භු තං සමනුපසයිතුං :
“එතං මම එසො’හමෙහි, එසො මෙ අත්තාති?”.

නො හෙතං හනෙත,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා
අනිච්චං වාති?

අනිච්චං හනෙත -පෙ--.

තස්මාතිහ භික්ඛවෙ -පෙ- නාපරං ඉප්පත්තායාති පජානාතිති.

1. 2. 5. 2.

පුප්ඵ සුත්තං

94. සාවච්චියං :

නාහං භික්ඛවෙ, ලොකෙන විචදුමි. ලොකො ව¹ ඛො භික්ඛවෙ,
මයා විචදති. න භික්ඛවෙ, ධම්මවාදී කෙනවි ලොකෙහිම් විචදති.

යං භික්ඛවෙ, නච්චිසම්මතං ලොකෙ පණ්ණිතානං අභවපි තං
නච්චි වදුමි.² යං භික්ඛවෙ, අච්චිසම්මතං ලොකෙ පණ්ණිතානං අභවපි
තං අච්චි වදුමි.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ, නච්චිසම්මතං ලොකෙ පණ්ණිතානං යමහං
නච්චි වදුමි.

රූපං භික්ඛවෙ, නිච්චං ධුචං සංඝතං අවිපරිනාමධම්මං නච්චි
සම්මතං ලොකෙ පණ්ණිතානං අභවපි තං නච්චි වදුමි. වේදනා නිච්චා
ධුචා සංඝතා අවිපරිනාමධම්මා නච්චිසම්මතා ලොකෙ පණ්ණිතානං
අභවපි තං නච්චි වදුමි. සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා නිච්චා ධුචා සංඝතා
අවිපරිනාමධම්මා නච්චිසම්මතා ලොකෙ පණ්ණිතානං අභවපි තං නච්චි
වදුමි. විඤ්ඤාණං නිච්චං ධුචං සංඝතං අවිපරිනාමධම්මං නච්චිසම්මතං
ලොකෙ පණ්ණිතානං අභවපි තං නච්චි වදුමි. ඉදං ඛො භික්ඛවෙ,
නච්චිසම්මතං ලොකෙ පණ්ණිතානං යමහං නච්චි වදුමි.²

කිඤ්ච භික්ඛවෙ, අච්චිසම්මතං ලොකෙ පණ්ණිතානං යමහං අච්චි
වදුමි.

රූපං භික්ඛවෙ, අනිච්චං දුකං විපරිනාමධම්මං අච්චිසම්මතං
ලොකෙ පණ්ණිතානං අභවපි තං අච්චි වදුමි. වේදනා අනිච්චා දුකා
විපරිනාමධම්මං අච්චිසම්මතා ලොකෙ පණ්ණිතානං අභවපි තං අච්චි
වදුමි, සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා අනිච්චා දුකා විපරිනාමධම්මා අච්චි
සම්මතා ලොකෙ පණ්ණිතානං අභවපි තං අච්චි වදුමි. විඤ්ඤාණං
අනිච්චං දුකං විපරිනාමධම්මං අච්චිසම්මතං ලොකෙ පණ්ණිතානං
අභවපි තං අච්චි වදුමි.

1. ලොකොව - මජ්ඣං.
2. නච්චි වදුමි - මජ්ඣං.

ඉදං ඛො භික්ඛවෙ, අභිසම්මිතං ලොකෙ පඤ්චිතානං යමහං අභිනි වදාමි.

අභි භික්ඛවෙ, ලොකෙ ලොකඛලෙමා යං¹ තථාගතො අභිසම්බුජ්ඣති අභිසමෙති අභිසම්බුජ්ඣන්තා අභිසමෙත්වා ආචික්ඛති දෙසෙති පඤ්ඤපෙති පට්ඨපෙති විවරති විහජති උත්තනීකරොති. කිඤ්ච භික්ඛවෙ, ලොකෙ ලොකඛලෙමා යං තථාගතො අභිසම්බුජ්ඣති, අභිසමෙති. අභිසම්බුජ්ඣන්තා අභිසමෙත්වා ආචික්ඛති දෙසෙති, පඤ්ඤපෙති, පට්ඨපෙති විවරති විහජති උත්තනානීකරොති?

රූපං භික්ඛවෙ, ලොකෙ ලොකඛලෙමා, තං තථාගතො අභිසම්බුජ්ඣති අභිසමෙති, අභිබ්බුජ්ඣන්තා අභිසමෙත්වා ආචික්ඛති දෙසෙති පඤ්ඤපෙති පට්ඨපෙති විවරති විහජති උත්තනානීකරොති. යො භික්ඛවෙ, තථාගතෙහ ඵලං ආචික්ඛියමානෙ දෙසියමානෙ පඤ්ඤපියමානෙ පට්ඨපියමානෙ විවරියමානෙ විහජියමානෙ උත්තනානීකරිමානෙ හ ජානාති හ පසාති තමහං භික්ඛවෙ, බාලං පුජ්ජර්ඡනං අකිං අවකඤ්ඤං අජානනං අපසානනං කිනති කරෙමි.

වෙදහං භික්ඛවෙ, ලොකෙ ලොකඛලෙමා, - පෙ - සඤ්ඤ භික්ඛවෙ ලොකෙ ලොකඛලෙමා, - පෙ - සඤ්ඤ භික්ඛවෙ, ලොකෙ ලොකඛලෙමා, - පෙ - විඤ්ඤාණං භික්ඛවෙ, ලොකෙ ලොකඛලෙමා. තං තථාගතො අභිසම්බුජ්ඣති අභිසමෙති, අභිසම්බුජ්ඣන්තා අභිසමෙත්වා ආචික්ඛති දෙසෙති පඤ්ඤපෙති පට්ඨපෙති විවරති විහජති උත්තනානීකරොති. යො භික්ඛවෙ, තථාගතෙහ ඵලං ආචික්ඛියමානෙ දෙසියමානෙ පඤ්ඤපියමානෙ පට්ඨපියමානෙ විවරියමානෙ විහජියමානෙ උත්තනානීකරිමානෙ හ ජානාති හ පසාති. තමහං භික්ඛවෙ, බාලං පුජ්ජර්ඡනං අකිං අවකඤ්ඤං අජානනං අපසානනං කිනති කරෙමි.

සෙසපාපි භික්ඛවෙ, උපපලං වා පදුමං වා පුණ්ඩරිකං වා උදකෙ ජානං උදකෙ සංවඤ්ඤා² උදකා අවුච්ඡාමම ධාමී. අනුපලිතං උදකෙන, ඵලමෙව ඛො භික්ඛවෙ, තථාගතො ලොකෙ ජාතො ලොකෙ සංවඤ්ඤා ලොකං අභිභුය්‍ය විහරති අනුපලිතො ලොකෙහාමී.

1. 2. 5. 3.

පේණපිණ්ඩුපම සුත්තං

96. එකං සමයං භගවා අසුජ්ඣායං³ විහරති ගඛ්‍යාය නදියා තීරෙ. තනු ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි: 'භික්ඛවොති, හදනෙත'ති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චසොොසුං. භගවා එතදවොච:

1. තං - මජ්ඣං, ස්‍යා.
2. සංවච්චං - සී, ස්‍යා.
3. අයොජ්ඣායං - සී 2.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, අයං ගම්මානාදී මහනතං ථෙණපිණ්ඩං
 අච්චෙය්‍ය නමෙතං චක්ඛුමා පුරිසො පසෙය්‍ය නිජ්ඣායෙය්‍ය යොනිසො
 උපපරිකෙඛය්‍ය, නස්ස නං පස්සතො නිජ්ඣායතො යොනිසො
 උපපරිකඛතො රිතතකඤ්ඤෙව බායෙය්‍ය තුව්ඡකඤ්ඤෙව, බායෙය්‍ය,
 අසාරකඤ්ඤෙව, බායෙය්‍ය කිං හි සියා භික්ඛවෙ, ථෙණපිණ්ඩා¹
 සාරො?

එවමෙවි ඛො භික්ඛවෙ, යං කිඤ්චි රූපං අභිතානාගතපච්චුප්පනතං
 අජ්ඣතතං වා බහිඤ්ඤා වා ඔලාරිකං වා සුඛුමං වා හීනං වා පණීතං වා
 යං දුරෙ සනතිකෙ වා, නං භික්ඛු පස්සති නිජ්ඣායති යොනිසො
 උපපරිකඛති, නස්ස නං පස්සතො නිජ්ඣායතො යොනිසො උපපරිකඛතො
 රිතතකඤ්ඤෙව බායති තුව්ඡකඤ්ඤෙව බායති අසාරකඤ්ඤෙව
 බායති කිං හි සියා භික්ඛවෙ, රූපෙ සාරො?

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, සරද්ධමයෙ ඵලලුච්ඡිතකෙ දෙවෙ
 වස්සනෙ උදකෙ උදකචුච්චුලං¹ උපපජ්ජති වෙව නිරුජ්ඣති ව.
 නමෙතං චක්ඛුමා පුරිසො පසෙය්‍ය නිජ්ඣායෙය්‍ය යොනිසො
 උපපරිකෙඛය්‍ය, නස්ස නං පස්සතො නිජ්ඣායතො යොනිසො
 උපපරිකඛතො රිතතකඤ්ඤෙව බායෙය්‍ය තුව්ඡකඤ්ඤෙව බායෙය්‍ය
 අසාරකඤ්ඤෙව බායෙය්‍ය. කිං හි සියා භික්ඛවෙ උදකචුච්චුලෙ
 සාරො?

එවමෙවි ඛො භික්ඛවෙ, යා කාචි වෙදනා අභිතානාගතපච්චුප්පනතා
 අජ්ඣතතං වා බහිඤ්ඤා වා ඔලාරිකං වා සුඛුමං වා හීනං වා පණීතං වා
 යං දුරෙ සනතිකෙ වා, නං භික්ඛු පස්සති නිජ්ඣායති යොනිසො
 උපපරිකඛති. නස්ස නං පස්සතො නිජ්ඣායතො යොනිසො උපපරි-
 කඛතො රිතතකඤ්ඤෙව බායති. තුව්ඡකඤ්ඤෙව බායති අසාරකඤ්ඤෙව
 බායති. කිං හි සියා භික්ඛවෙ, වෙදනාය සාරො?

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, භිමානං පච්ඡිමෙ මාසෙ සීතෙ මජ්ඣනතිකෙ
 කාලෙ මරිචි ඵ්ඤ්ඤා, නමෙතං චක්ඛුමා පුරිසො පසෙය්‍ය නිජ්ඣායෙය්‍ය
 යොනිසො උපපරිකෙඛය්‍ය, නස්ස නං පස්සතො නිජ්ඣායතො
 යොනිසො උපපරිකඛතො රිතතකඤ්ඤෙව බායෙය්‍ය තුව්ඡකඤ්ඤෙව
 බායෙය්‍ය අසාරකඤ්ඤෙව බායෙය්‍ය. කිං හි සියා භික්ඛවෙ, මරිචිකාය
 සාරො?

එවමෙවි ඛො භික්ඛවෙ, යා කාචි සඤ්ඤා අභිතානාගතපච්චුප්පනතා
 -පෙ- යා දුරෙ සනතිකෙ වා, නං භික්ඛු පස්සති නිජ්ඣායති යොනිසො
 උපපරිකඛති. නස්ස නං පස්සතො නිජ්ඣායතො යොනිසො
 උපපරිකඛතො රිතතකඤ්ඤෙව බායති තුව්ඡකඤ්ඤෙව බායති.
 අසාරකඤ්ඤෙව බායති. කිං හි සියා භික්ඛවෙ, සඤ්ඤාය සාරො?

1. ථෙණපිණ්ඩස්ස - සී.මු.
 2. උදකචුච්චුලං - මජ්ඣිම, උදකෙ චුච්චුලං P.T.S.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිසො සාරඤ්ඤො සාරගවෙසී සාරපරි-
 යෙසනං චරමානො තිණ්හං කුරාරිං ආදාය වනං පච්චෙය්‍ය, සො
 තථ පසෙය්‍ය මහනං කදලිකඛ්ඛිං උජුං නචං අකුකකුකජානං
 තමෙනං මුලෙ ඡිඤ්ඤෙය්‍ය, මුලෙ ඡෙත්ථා අග්ගෙ ඡිඤ්ඤෙය්‍ය, අග්ගෙ ඡෙත්ථා
 පත්තචච්චිං චිත්ඛුජෙය්‍ය, සො තථ පත්තචච්චිං චිත්ඛුජනො
 ඵෙග්ගච්චි භාඛිගචෙජ්‍ය. කුතො සාරං? තමෙනං චක්ඛුමා පුරිසො
 පසෙය්‍ය නිජ්ඣායෙය්‍ය යොනිසො උපපරිකෙඛය්‍ය, තස්ස නං පස්සතො
 නිජ්ඣායතො යොනිසො උපපරිකඛතො ඊතතකඤ්ඤෙව ඛායෙය්‍ය
 තුච්ඡකඤ්ඤෙව ඛායෙය්‍ය අසාරකඤ්ඤෙව ඛායෙය්‍ය. කිං හි සියා
 භික්ඛවෙ, කදලිකඛ්ඛෙ සාරො?

ඵචමෙච ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්චි සඛ්ඛාරො අනීතානාගතපච්චුප්පනා
 අජ්ඣන්තං වා ඛභිඤ්ඤා වා ඔලාරිකා වා සුඤ්ඤා වා හීනා වා පඤ්ඤා වා
 යෙ දුරෙ සනතිකෙ වා, තං භික්ඛු පස්සති නිජ්ඣායති යොනිසො
 උපපරිකඛති, තස්ස නං පස්සතො නිජ්ඣායතො යොනිසො උපපරිකඛතො
 ඊතතකඤ්ඤෙව ඛායති තුච්ඡකඤ්ඤෙව ඛායති අසාරකඤ්ඤෙව ඛායති.
 කිං හි සියා භික්ඛවෙ, සඛ්ඛාරෙසු සාරො?

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මායාකාරො වා මායාකාරනෙත්ථාපි වා
 වාතුමභාපථො මායං විදංසෙය්‍ය, තමෙනං චක්ඛුමා පුරිසො පසෙය්‍ය
 නිජ්ඣායෙය්‍ය යොනිසො උපපරිකෙඛය්‍ය, තස්ස නං පස්සතො
 නිජ්ඣායතො යොනිසො උපපරිකඛතො ඊතතකඤ්ඤෙව ඛායෙය්‍ය
 තුච්ඡකඤ්ඤෙව ඛායෙය්‍ය අසාරකඤ්ඤෙව ඛායෙය්‍ය. කිං හි සියා
 භික්ඛවෙ, මායාය සාරො?

ඵචමෙච ඛො භික්ඛවෙ, යං කිඤ්ඤි විඤ්ඤාණං අනීතානාගත-
 පච්චුප්පනං අජ්ඣන්තං වා ඛභිඤ්ඤා වා ඔලාරිකං වා සුඤ්ඤා වා හීනං වා
 පඤ්ඤා වා යං දුරෙ සනතිකෙ වා, තං භික්ඛු පස්සති නිජ්ඣායති
 යොනිසො උපපරිකඛති. තස්ස නං පස්සතො නිජ්ඣායතො යොනිසො
 උපපරිකඛතො ඊතතකඤ්ඤෙව ඛායති තුච්ඡකඤ්ඤෙව ඛායති අසාර-
 කඤ්ඤෙව ඛායති. කිං හි සියා භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණෙ සාරො?

ඵචං පස්සං භික්ඛවෙ, සුත්ථා අරියසාවකො රූපගම්මපි නිබ්බිද්දති
 වේදනායපි නිබ්බිද්දති සඤ්ඤායපි නිබ්බිද්දති සඛ්ඛාරෙසුපි නිබ්බිද්දති
 විඤ්ඤාණගම්මපි නිබ්බිද්දති. නිබ්බිද්දං චිරජජති විරාගා විමුච්චති
 විමුච්චතගම්. 'විමුච්චතෙති ඤ්ඤාණං භොති. ඛිණ්ණා ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං
 ඝනං කරණීයං භාපරං ඉඤ්ඤානායා'ති පජානාතීති.

ඉදමවොච භගවා. ඉදං වතා සුගතො අථාපරං එතදවොච සත්ථා :

1. ඵෙණපිණ්ණුපමං රූපං වේදනා බ්‍රහ්මචරියං
 මරීචිකුපමං සඤ්ඤා සඛ්ඛාරං කදලුපමං,
 මාසුපමඤ්ඤා විඤ්ඤාණං දීපිතාදිච්චබ්‍රහ්මා.

-
1. අකකුසජාතං - සිමු. අකකුසජාතං - ස්‍යා.
 2. චතුමභාපථෙ - මජ්ඣං.
 3. දෙසිතා - මජ්ඣං, ස්‍යා.

2. යථා යථා නං¹ නිජකියති² යොනිසො උපපරිකති,
රිත්තකං නුව්ජකං භොති යො නං පසාති යොනිසො.
3. යො ඉමං කායං භාරයං³ භුරිපඤ්ඤන දෙසිතං,
පභානං තිණණං ධම්මානං රූපං පසොථ⁴ ඡබ්බිතං.
4. ආයු උසමා ච විඤ්ඤණං යද කායං ජහනතිමං
අපවිඤ්ඤො තද සෙති පරභතං අවෙනනං.
5. එතාදිසායං සත්තානො මායායං බාලලාපිතී,
චධකො එසො අකඛාතො සාරො එත්ථ න විජ්ජති.
6. එවං ඛනෙි අවෙකෙඛය්‍ය භික්ඛු ආරභිවරියො,
දිවා වා යදි වා රත්ති සමපජානො පතිස්සතො.
7. පජභෙ⁵ සබ්බසංයොගං කරෙය්‍ය සරණත්තනො,
චරෙය්‍යාදිත්තසීසොච පත්ඨං අච්චුතං පදනති.

1. 2. 5. 4.

ගොමය පිණ්ඩුපම සුත්තං

96. සෘමජ්ජීයං :

අථ ඛො අඤ්ඤාතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඬකම්.
උපසඬකම්චා භගවන්තං අනිවාදෙතා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං
නිසිත්තො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදචොච :

අච්චි නු ඛො භනෙත, කිඤ්චී රූපං යං රූපං නිච්චං ධුචං
සසසතං අවිපරිනාමධම්මං සසසතිසමං තථෙච ධස්සති? අච්චි නු ඛො
භනෙත, කාචී වෙදනා යා වෙදනා නිච්චං ධුචා සසසතා අවිපරිනාමධම්මං
සසසතිසමං තථෙච ධස්සති? අච්චි නු ඛො භනෙත, කාචී සඤ්ඤා යා
සඤ්ඤා -පෙ- අච්චි නු ඛො භනෙත, කෙචී සඬධාරා යෙ සඬධාරා
නිච්චං ධුචා සසසතා අවිපරිනාමධම්මං සසසතිසමං තථෙච ධස්සනති?
අච්චි නු ඛො භනෙත, කිඤ්චී විඤ්ඤණං යං විඤ්ඤණං නිච්චං ධුචං
සසසතං අවිපරිනාමධම්මං සසසතිසමං තථෙච ධස්සති?

නච්චි ඛො භික්ඛු, කිඤ්චී රූපං යං රූපං නිච්චං ධුචං සසසතං
අවිපරිනාමධම්මං සසසතිසමං තථෙච ධස්සති. නච්චි ඛො භික්ඛු, කාචී
වෙදනා - පෙ - කාචී සඤ්ඤා - පෙ - කෙචී සඬධාරා - පෙ - නච්චි ඛො
භික්ඛු කිඤ්චී විඤ්ඤණං යං විඤ්ඤණං නිච්චං ධුචං සසසතං
අවිපරිනාමධම්මං සසසතිසමං තථෙච ධස්සති.

1. 'නං' උභං - මජ්ඣං, ස්‍යා, PTS.
2. නිජකියති - සී 2
3. ඉමඤ්ඤ කායං ආරබ්භ - මජ්ඣං, ස්‍යා, PTS.
4. පසොථ - මජ්ඣං.
5. පටිස්සතො - මජ්ඣං, ස්‍යා.
6. ජභෙය්‍ය - මජ්ඣං.

අඵ ඛො භගව; පරිත්තං ගොමගපිණ්ඩං පාණීන; ගහෙත්ථ; තං භික්ඛුං එතදචොච: එතතකොපි ඛො භික්ඛු, අත්තභාවපටිලාභො නථී නිචොචො; ධුවො; සස්සතො; අවිපරිනාමධිචො, එතතකො චෙපි භික්ඛු, අත්තභාවපටිලාභො; අභවිස්ස නීචොචො; ධුවො; සස්සතො; අවිපරිනාමධිචො; නසිදං බ්‍රහ්මවරියවාසො; පඤ්ඤයෙඵ සමම; දුක්ඛකඛයාය, යමම; ච ඛො භික්ඛු, එතතකොපි අත්තභාවපටිලාභො; නථී නිචොචො; ධුවො; සස්සතො; අවිපරිනාමධිචො. තසම, බ්‍රහ්මවරියවාසො; පඤ්ඤයති සමම; දුක්ඛකඛයාය.

“භුතපුබ්බාහං භික්ඛු, රුජ් අහොසිං ඛතතියො මුඛාවසිත්තො. තස්ස මයං භික්ඛු, රඤ්ඤෙසු සතො ඛතතියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසීති නගරසභස්සානි අහෙසුං ඤාසංචනිරුජ්ඣානිපපමුඛානි.

තස්ස මයං භික්ඛු රඤ්ඤෙසු සතො ඛතතියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසීති පාසාදසභස්සානි අහෙසුං ඛිමමපාසොදපපමුඛානි.

තස්ස මයං භික්ඛු, රඤ්ඤෙසු සතො ඛතතියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසීතිකුටාගාරසභස්සානි අහෙසුං මහොඛ්ඤ්ඤකුටාගාරපපමුඛානි.

තස්ස මයං භික්ඛු, රඤ්ඤෙසු සතො ඛතතියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසීතිපලලඛ්ඤසභස්සානි අහෙසුං දන්තමයානී සාරමයානී සොචණ්ණමයානී රුපියමයානී ගොනකන්තානී¹ පටිකන්තානී පටලිකන්තානී කාදලීමිගපචරපචචන්රණානී සලතතරච්ඡදනී² උගතො-ලොභිතකුපඛානානි.

තස්ස මයං භික්ඛු රඤ්ඤෙසු සතො ඛතතියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසීතිනාගසභස්සානි අහෙසුං සොචණ්ණොලඛ්ඤාරානී සොචණ්ණඛුජානී හෙමජාලපටච්ඡන්තානී උපොසඵනාගරාජපපමුඛානි.

තස්ස මයං භික්ඛු රඤ්ඤෙසු සතො ඛතතියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසීතිඅස්සසභස්සානි අහෙසුං සොචණ්ණොලඛ්ඤාරානී සොචණ්ණඛුජානී හෙමජාලපටච්ඡන්තානී චලොභස්සඅස්සරාජපපමුඛානි.

තස්ස මයං භික්ඛු රඤ්ඤෙසු සතො ඛතතියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසීතිරඵසභස්සානි අහෙසුං සොචණ්ණොලඛ්ඤාරානී සොචණ්ණඛුජානී හෙමජාලපටච්ඡන්තානී ජෙජ්ජගනාරඵපපමුඛානි.

තස්ස මයං භික්ඛු, රඤ්ඤෙසු සතො ඛතතියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසීති මණ්ඩසභස්සානි අහෙසුං මණ්ඩනනපපමුඛානි.

තස්ස මයං භික්ඛු, රඤ්ඤෙසු සතො ඛතතියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසීති ඉඤ්ඤිසභස්සානි අහෙසුං සුභදදදෙවීපපමුඛානි.

තස්ස මයං භික්ඛු, රඤ්ඤෙසු සතො ඛතතියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසීති ඛතතියසභස්සානි අහෙසුං අනුසුභතානී³ පරිනායකරතනපප-මුඛානි.

1. සොචණ්ණමයානි ගොනකන්තානි - මජ්ඣං.
 2. සලතතරච්ඡදනානි, - PTS, පි 2.
 3. අනුසුභතානි - මජ්ඣං, සඝා.

තස්ස මයං භික්ඛු, රඤ්ඤා සතො ඛතතියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසීතිවෙනුසභස්සාති අභෙසුං දුකුලසිද්ධනාති* කංසුපධාරණාති.

තස්ස මයං භික්ඛු, රඤ්ඤා සතො ඛතතියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසීතිවන්තොටිසභස්සාති අභෙසුං : ඛොමසුමුමාති කොසෙය්‍යසුමුමාති කඛලසුමුමාති කප්පාසිකසුමුමාති.

තස්ස මයං භික්ඛු, රඤ්ඤා සතො ඛතතියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසීතිථාලීපාකසභස්සාති අභෙසුං සායං පාතං භත්තාභිභාරො අභිභවිත්ථ.

තෙසං ඛො පන භික්ඛු, චතුරාසීතියා නගරසභස්සානං එකඤ්ඤාව තං නගරං භොති යමභං තෙන සමයෙන අඤ්ඤාවසාමී කුසාවතී රාජධානී.

තෙසං ඛො පන භික්ඛු; චතුරාසීතියා පාසාදසභස්සානං එකොයෙව පාසාදො භොති යමභං තෙන සමයෙන අඤ්ඤාවසාමී ධම්මපාසාදො.

තෙසං ඛො පන භික්ඛු, චතුරාසීතියා කුට්ඨගාරසභස්සානං එකඤ්ඤාව තං කුට්ඨගාරං භොති යමභං තෙන සමයෙන අඤ්ඤාවසාමී මහාබ්‍යුහං කුට්ඨගාරං.

තෙසං ඛො පන භික්ඛු, චතුරාසීතියා පලලඛිතසභස්සානං එකොයෙව සො පලලඛො භොති යමභං තෙන සමයෙන පරිභුඤ්ජාමී දන්තමයො වා සාරමයො වා සොවණ්ණමයො වා රූපිතමයො වා.

තෙසං ඛො පන භික්ඛු, චතුරාසීතියා නාගසභස්සානං එකොයෙව සො නාගො භොති යමභං තෙන සමයෙන අභිරුහාමී උපොසථො නාගරුජා.

තෙසං ඛො පන භික්ඛු, චතුරාසීතියා අස්සසභස්සානං එකොයෙව සො අස්සො භොති යමභං තෙන සමයෙන අභිරුහාමී වලාභකො අස්සරුජා.

තෙසං ඛො පන භික්ඛු, චතුරාසීතියා රථසභස්සානං එකොයෙව සො රථො භොති යමභං තෙන සමයෙන අභිරුහාමී වෙජ්ජනො රථො.

තෙසං ඛො පන භික්ඛු, චතුරාසීතියා ඉඤ්ඤාසභස්සානං එකොයෙව සො ඉඤ්ඤා භොති යා මං තෙන සමයෙන පච්චුපච්චාති ඛතතියා වා වෙලාභිකා වා.

තෙසං ඛො පන භික්ඛු, චතුරාසීතියා වන්තොටිසභස්සානං එකඤ්ඤාව තං වන්තොටිසභස්සානං භොති යමභං තෙන සමයෙන පරිදභාමී ඛොමසුමුමං වා කොසෙය්‍යසුමුමං වා කඛලසුමුමං වා කප්පාසිකසුමුමං වා.

2. දුකුලසිද්ධනාති - මජ්ඣිම, සී 2.

තෙසං ඛො පන භික්ඛු, චතුරසීතියා ථාලිපාකසභඤ්ඤානං එකොඤච සො ථාලිපාකො භොති යතො නාලිකොදනපරමං භුඤ්ජාමී තදුපිගඤ්ච සුපෙය්‍යං.

ඉති ඛො භික්ඛු, සබ්බෙ තෙ සඛාරා අනිතා නිරුඤ්ඤා, විපරිනතා එවං අනිච්චා ඛො භික්ඛු, සඛාරා, එවං අඤ්චවා ඛො භික්ඛු සඛාරා, එවං අනඤ්ඤාසිකා ඛො භික්ඛු සඛාරා, යාවඤ්චිදං භික්ඛු, අලමෙව සබ්බසඛාරෙසු තිබ්බිජ්ඣං අලං විරජ්ජතුං අලං විමුච්චිතුනති.

1. 2. 5. 5.

නවසිඛොපම සුත්තං.

97. සාවජ්ඣීයං :

එකමනතං නිසිනොතො ඛො සො භික්ඛු, භගවනතං එතදවොච :

“අජී නු ඛො භනොත, කිඤ්චි රූපං යං රූපං නිච්චං ධූවං සඤ්ඤානං අවිපරිනාමධම්මං සඤ්ඤානිසමං තථෙව ධම්මනී? අජී නු ඛො භනොත, කාචී වෙදනා -පෙ- කාචී සඤ්ඤා -පෙ- අජී නු ඛො භනොත, කෙචී සඛාරා -පෙ- අජී නු ඛො භනොත, කිඤ්චි විඤ්ඤාණං යං විඤ්ඤාණං නිච්චං ධූවං සඤ්ඤානං අවිපරිනාමධම්මං සඤ්ඤානිසමං තථෙව ධම්මනී? ”

නජී ඛො භික්ඛු, කිඤ්චි රූපං යං රූපං නිච්චං ධූවං සඤ්ඤානං අවිපරිනාමධම්මං සඤ්ඤානිසමං තථෙව ධම්මනී. නජී ඛො භික්ඛු, කාචී වෙදනා -පෙ- නජී ඛො භික්ඛු, කාචී සඤ්ඤා -පෙ- නජී ඛො භික්ඛු කෙචී සඛාරා -පෙ- නජී ඛො භික්ඛු කිඤ්චි විඤ්ඤාණං යං විඤ්ඤාණං නිච්චං ධූවං සඤ්ඤානං අවිපරිනාමධම්මං සඤ්ඤානිසමං තථෙව ධම්මනීති.

අථ ඛො භගවා පරිත්තං නවසිඛායං පංඤ්ඤා ආරොපෙත්වා නං භික්ඛුං එතදවොච : “එතතකාමපි ඛො භික්ඛු, රූපං නජී නිච්චං ධූවං සඤ්ඤානං අවිපරිනාමධම්මං සඤ්ඤානිසමං තථෙව ධම්මනී. එතතකාමපි වෙ භික්ඛු, රූපං අභවිඤ්ඤා නිච්චං ධූවං සඤ්ඤානං අවිපරිනාමධම්මං, නසිදං බ්‍රහ්මචරියවාසො පඤ්ඤායෙථ සම්මා දුක්ඛක්ඛයාය. යස්මිං ච ඛො භික්ඛු එතතකාමපි රූපං නජී නිච්චං ධූවං සඤ්ඤානං අවිපරිනාමධම්මං තස්මා බ්‍රහ්මචරියවාසො පඤ්ඤායති සම්මා දුක්ඛක්ඛයාය, එතතකාමපි ඛො භික්ඛු, වෙදනා නජී නිච්චං ධූවං සඤ්ඤානං අවිපරිනාමධම්මං සඤ්ඤානිසමං තථෙව ධම්මනී, එතතකාමපි වෙ භික්ඛු, වෙදනා අභවිඤ්ඤා නිච්චං ධූවං සඤ්ඤානං අවිපරිනාමධම්මං, නසිදං බ්‍රහ්මචරියවාසො පඤ්ඤායෙථ සම්මා දුක්ඛක්ඛයාය. යස්මිං ච ඛො භික්ඛු, එතතකාමපි වෙදනා නජී නිච්චං ධූවං සඤ්ඤානං අවිපරිනාමධම්මං තස්මා බ්‍රහ්මචරියවාසො පඤ්ඤායති සම්මා දුක්ඛක්ඛයාය. එතතකාමපි ඛො භික්ඛු සඤ්ඤා නජී -පෙ- එතතකාමපි ඛො භික්ඛු, සඛාරා නජී නිච්චං ධූවං සඤ්ඤානං අවිපරිනාමධම්මං සඤ්ඤානිසමං තථෙව ධම්මනී, එතතකාමපි භික්ඛු, සඛාරා අභවිඤ්ඤා නිච්චං ධූවං සඤ්ඤානං අවිපරිනාමධම්මං, නසිදං බ්‍රහ්මචරියවාසො පඤ්ඤායෙථ සම්මා දුක්ඛක්ඛයාය. යස්මා ච

1. එතතකාමපි භික්ඛු - ස්‍යා.

බො: හිකු ඵනනකාපි සඛ්ඛාරා නභි නිච්චා ධුචා සසුනා අවිපරිනාම
ධම්මා නසමා බ්‍රහ්මවිදියව්‍යාසො පඤ්ඤායති සමමා දුක්ඛකයාය.
ඵනනකමපි බො හිකු විඤ්ඤාණං නභි නිච්චං ධුචං සසුනං
අවිපරිනාමධම්මං සසුනිසමං නචෙච ධස්සති. ඵනනකමපි චෙ හිකු,
විඤ්ඤාණං අභවිසා නිච්චං ධුචං සසුනං අවිපරිනාමධම්මං, නසිදං
බ්‍රහ්මවිදියව්‍යාසො පඤ්ඤායෙථ සමමා දුක්ඛකයාය. යසමා ච බො
හිකු, ඵනනකමපි විඤ්ඤාණං නභි නිච්චං ධුචං සසුනං අවිපරිනාම
ධම්මං නසමා බ්‍රහ්මවිදියව්‍යාසො පඤ්ඤායති සමමා දුක්ඛකයාය.

කං කීං මඤ්ඤයි හිකු, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වායී ?

අනිච්චං භනෙන -පෙ-.

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා
අනිච්චං වායී ?

අනිච්චං භනෙන -පෙ-.

නසමාතිහ හිකු -පෙ- ඵචං පසං හිකු, සුඛවා අරියසාවකො
-පෙ- නාපරං ඉඤ්ඤායායාති පජානාතීති.

1. 2. 5. 6.

සුද්ධික සුන්‍යං

98. සංවච්ඡිදං :

ඵකමන්තං නිසිනොතා බො සො හිකු භගවන්තං ඵතදවොච :

අභි නු බො භනෙන, කිඤ්චි රූපං යං රූපං නිච්චං ධුචං සසුනං
අවිපරිනාමධම්මං සසුනිසමං නචෙච ධස්සති? අභි නු බො භනෙන,
කාචි වේදනා -පෙ- අභි නු බො භනෙන, කාචි සඤ්ඤා -පෙ- අභි
නු බො භනෙන, කෙචි සඛ්ඛාරා -පෙ- අභි නු බො භනෙන, කිඤ්චි
විඤ්ඤාණං යං විඤ්ඤාණං නිච්චං ධුචං සසුනං අවිපරිනාමධම්මං
සසුනිසමං නචෙච ධස්සති.

නභි බො හිකු, කිඤ්චි රූපං යං රූපං නිච්චං ධුචං සසුනං
අවිපරිනාමධම්මං සසුනිසමං නචෙච ධස්සති.

නභි බො හිකු, කාචි වේදනා -පෙ- කාචි සඤ්ඤා -පෙ- කෙචි
සඛ්ඛාරා -පෙ- නභි බො හිකු, කිඤ්චි විඤ්ඤාණං යං විඤ්ඤාණං
නිච්චං ධුචං සසුනං අවිපරිනාමධම්මං සසුනිසමං නචෙච
ධස්සති.

1. 2. 5. 7.

ගද්දුලබ්දධ සුත්තං

99. සාවඤ්චිං :

අනමනග්‍රහණං භික්ඛවෙ සංඝාරො. පුබ්බාකොච්චි න පඤ්ඤායති අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයෝජනානං සක්ඛාවතං සංසරතං.

හොති ඛො සො¹ භික්ඛවෙ, සමයො යං මහාසමුද්දො උසුසුසාති විසුසුසාති න භවතී, න කෙව්වාහං භික්ඛවෙ, අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයෝජනානං සක්ඛාවතං සංසරතං දුක්ඛස්ස අත්තකිරියං වදාමි.

හොති ඛො සො භික්ඛවෙ, සමයො යං සිනෙරුපබ්බතරුජා උබ්බිසාති² විනස්සාති න භවතී. න කෙව්වාහං භික්ඛවෙ, අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයෝජනානං සක්ඛාවතං සංසරතං දුක්ඛස්ස අත්තකිරියං වදාමි.

හොති ඛො සො භික්ඛවෙ, සමයො යං මහාපඨවී උබ්බිසාති විනස්සාති න භවතී න කෙව්වාහං භික්ඛවෙ, අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයෝජනානං සක්ඛාවතං සංසරතං දුක්ඛස්ස අත්තකිරියං වදාමි.

සෙසපාපි භික්ඛවෙ සා ගද්දුලබ්දො දලෙහ ඛිලෙ වා ඵමෙහ වා උපන්බ්දො තමෙව ඛිලං වා ඵමහං වා අනුපරිඛාවතී, අනුපරිචන්තතී ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අසුඤ්චා පුඵුජ්ජනො අරියානං අදස්සාචි අරියධම්මස්ස අනොච්චිදො අරියධම්මෙ අවිනීනො, සපුරිසානං අදස්සාචි සපුරිසධම්මස්ස අනොච්චිදො සපුරිසධම්මෙ අවිනීනො, රූපං අත්තතො සමනුපස්සතී. රූපවන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා රූපං රූපස්මිං වා අත්තානං.

වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සඛිංගෙර -පෙ- විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සතී. විඤ්ඤාණවන්තං වා අත්තානං අත්තති වා විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං. සො රූපඤ්ඤාව අනුපරිඛාවතී අනුපරිචන්තතී. වෙදනඤ්ඤාව අනුපරිඛාවතී අනුපරිචන්තතී, සඤ්ඤාඤ්ඤාව අනුපරිඛාවතී අනුපරිචන්තතී, සඛිංගෙරෙව අනුපරිඛාවතී අනුපරිචන්තතී. විඤ්ඤාණඤ්ඤාව අනුපරිඛාවතී අනුපරිචන්තතී.

සො රූපං අනුපරිඛාවං අනුපරිචන්තං වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සඛිංගෙර -පෙ- විඤ්ඤාණං අනුපරිඛාවං අනුපරිචන්තං න පරිච්චවති රූපමා න පරිච්චවති වෙදනාය න පරිච්චවති සඤ්ඤාය න පරිච්චවති සඛිංගෙරෙහි න පරිච්චවති විඤ්ඤාණමා න පරිච්චවති ජාතියා ජරා-මරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුකෙහි දොමනස්සෙහි උපායාසෙහි න පරිච්චවති දුක්ඛස්මාති වදාමි.

1. හොති සො - මජ්ඣං, ස්‍යා.
2. බ්බසාති - මජ්ඣං, ස්‍යා, PTS.

සුතචා ච ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවනො අරියානං දසාචී අරියධම්මස්ස කොච්ඤෙ අරියධම්මෙ සුචිතීතො සප්පුරිසානං දසාචී සප්පුරිසධම්මස්ස කොච්ඤෙ සප්පුරිසධම්මෙ සුචිතීතො න රූපං අත්තතො සමනුපස්සති න රූපචන්තං වා අත්තානං න අත්තනී වා රූපං න රූපසම්චා අත්තානං, න වෙදනං -පෙ- න සඤ්ඤං -පෙ- න සඛ්ඛාරෙ -පෙ- න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති න විඤ්ඤාණ චන්තං වා අත්තානං න අත්තනී වා විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණසම්චා අත්තානං.

සො රූපං නානුපරිධාවති නානුපරිචන්තති. වෙදනං නානුපරි-
ධාවති නානුපරිචන්තති සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ නානුපරිධාවති.
නානුපරිචන්තති. විඤ්ඤාණං නානුපරිධාවති නානුපරිචන්තති.

සො රූපං අනනුපරිධාවං අනනුපරිචන්තං වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං
-පෙ- සඛ්ඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං අනනුපරිධාවං අනනුපරිචන්තං
පරිච්චෙති රූපඛ්ඛා පරිච්චෙති වෙදනාය, පරිච්චෙති සඤ්ඤාය, පරිච්චෙති
සඛ්ඛාරෙති, පරිච්චෙති විඤ්ඤාණඛ්ඛා, පරිච්චෙති ජාතියා ජරාමරණෙන
සොකෙති පරිදෙවෙති දුකෙඛති දොමනසෙසති උපායාසෙති පරිච්චෙති
දුක්ඛස්වාති වදාමිති.

1. 2. 5. 8.

දුතිය ගද්දුලබ්දධ සුතතං

100. සාවජ්ජියං :

අනමතකොඤ්ඤායං භික්ඛවෙ, සංසාරො පුබ්බා කොචි න පඤ්ඤායති
අච්ච්ඤානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයොජනානං සක්ඛාවතං
සංසරතං. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, සා ගද්දුලබ්ඤො දලොභ ඛිලො වා
ඵලොභ වා උපනිබ්ඤො සො ගච්ඡති වෙපි තමෙව ඛිලං වා ඵලං වා
උපගච්ඡති¹. තිට්ඨති වෙපි තමෙව ඛිලං වා ඵලං වා උපනිට්ඨති,
තිසිද්ධති වෙපි තමෙව ඛිලං වා ඵලං වා උපනිසිද්ධති, තිපජ්ජති. වෙපි
තමෙව ඛිලං වා ඵලං වා උපනිපජ්ජති.

“ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අසසුතචා පුඵඤ්ඤානො රූපං “ඵතං මම,
ඵසොඤ්ඤාමම්, ඵසො මෙ අත්තා”ති සමනුපස්සති වෙදනං “ඵතං මම
-පෙ- සඤ්ඤං “ඵතං මම -පෙ- සඛ්ඛාරෙ “ඵතං මම -පෙ- විඤ්ඤාණං
“ඵතං මම ඵසොඤ්ඤාමම්, ඵසො මෙ අත්තා”ති සමනුපස්සති. සො
ගච්ඡති වෙපි ඉමෙව පඤ්ඤාපාදනකකිකි උපගච්ඡති. තිට්ඨති වෙපි
ඉමෙව පඤ්ඤාපාදනකකිකි උපනිට්ඨති, තිසිද්ධති වෙපි ඉමෙව පඤ්ඤා-
පාදනකකිකි උපනිසිද්ධති. තිපජ්ජති වෙපි ඉමෙව පඤ්ඤාපාදනකකිකි
උපනිපජ්ජති.

1. උපනිගච්ඡති - සිමු, සි 2.

තසමාතිහ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනා අභික්ඛණං¹ සකං චිත්තං පච්චවේකඛිතබ්බං දීඝරත්තමීදං චිත්තං සංකිලිට්ඨං. රුගෙන දෙසෙන මොභෙනාති. චිත්තසංකිලෙසා භික්ඛවෙ, සත්තා සංකිලිය්‍යනති. චිත්තවොදනා සත්තා විසුජ්ඣනති, දිට්ඨං වො භික්ඛවෙ, චරණං නාම චිත්තනති?

එවච්ඡනෙන්,

තච්චි ඛො භික්ඛවෙ, චරණං² චිත්තං විතෙතනෙච චිත්තිතං තෙන³පි ඛො භික්ඛවෙ, චරණෙන විතෙතන චිත්තඤ්ඤච චිත්තතරං තසමාතිහ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනා අභික්ඛණං සකං චිත්තං පච්චවේකඛි-
තබ්බං “දීඝරත්තමීදං චිත්තං සංකිලිට්ඨං රුගෙන දෙසෙන මොභෙනා”ති. චිත්තසංකිලෙසා භික්ඛවෙ, සත්තා සංකිලිය්‍යනති. චිත්තවොදනා සත්තා විසුජ්ඣනති.

නාභං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකනිකායච්චි සමනුපසායාමි, එචං චිත්තං සඵසිදං භික්ඛවෙ, තීරච්ඡානගතා පාණා. තෙ³පි ඛො භික්ඛවෙ, තීරච්ඡානගතා පාණා විතෙතනෙච චිත්තිතා,⁴ තෙහි³පි ඛො භික්ඛවෙ, තීරච්ඡානගතෙහි පාණෙහි චිත්තඤ්ඤච චිත්තතරං. තසමාතිහ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනා අභික්ඛණං⁵ සකං චිත්තං පච්චවේකඛිතබ්බං “දීඝරත්තමීදං චිත්තං සංකිලිට්ඨං රුගෙන දෙසෙන මොභෙනා”ති. චිත්තසංකිලෙසා භික්ඛවෙ, සත්තා සංකිලිය්‍යනති. චිත්තවොදනා සත්තා විසුජ්ඣනති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, රජකො වා චිත්තකාරකො වා, සති රජනාය වා ලාඛාය වා හලිඤ්ඤා වා නිලාය වා⁶ මඤ්ඤට්ඨාය වා සුපරිමට්ඨෙ⁷ වා එලකො භිත්තියා වා දුස්සපටෙ වා ඉඤ්ඤරූපං වා පුරිස-
රූපං වා අභිනිමමිනෙය්‍ය සබ්බඛිහපච්චඛිහං. එවමෙච ඛො භික්ඛවෙ, අස්සභවා පුජුජුජුභො රූපඤ්ඤච අභිනිබ්බතෙනනෙන්; අභිනිබ්බතෙනති. වේදනඤ්ඤච - පෙ - සඤ්ඤඤඤච - සංඛාරෙයෙච - විඤ්ඤණංයෙච අභිනිබ්බතෙනනෙන්; අභිනිබ්බතෙනති.

තං කිමච්ඡඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති?

අනිච්චං භනෙත - පෙ -.

වෙදනා - පෙ - සඤ්ඤා - පෙ - සංඛාරා - පෙ - විඤ්ඤණං නිච්චං වා, අනිච්චං වාති?

අනිච්චං භනෙත - පෙ -.

තසමාතිහ භික්ඛවෙ එචං පසං - පෙ - නාපරං ඉඤ්ඤායනායති පජානාතිති.

-
1. භික්ඛවෙ අභික්ඛණං - මජ්ඣං, ස්‍යා, සී 2.
 2. චරණං නාම, මජ්ඣං, ස්‍යා PTS
 3. චිත්තනා - සී.2 PTS
 4. භික්ඛවෙ අභික්ඛණං - මජ්ඣං, ස්‍යා.
 5. පනිලියා වා - මජ්ඣං, සී2.
 6. මඤ්ඤට්ඨාය - මජ්ඣං, මඤ්ඤට්ඨියා - PTS
 7. සුපරිමට්ඨෙ - මජ්ඣං, PTS

1. 2. 5. 9.

වාසිජවොපම සුත්තං

101. සාවජීයං :

ජානතො'හං භික්ඛවෙ, පසස්ස ජාසව්‍යනං ඛයං වදාමි.
නො අජානතො නො අපසස්සනො.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ, ජානතො කිං පසස්සනො ජාසව්‍යනං ඛයො
හොති :

ඉති රූපං ඉති රූපස්ස සමුදයො ඉති රූපස්ස අත්ථගමො, ඉති
වේදනා -පෙ- ඉති සඤ්ඤා -ඉති සංඛාරො -ඉති විඤ්ඤාණං ඉති
විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො ඉති විඤ්ඤාණස්ස අත්ථගමොති. එවං ඛො
භික්ඛවෙ, ජානතො එවං පසස්සනො ජාසව්‍යනං ඛයො හොති.

භාවනානුයොගමනනුසුත්තස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො විහරතො.
කිඤ්චො'පි එවං ඉච්ඡා උපපජ්ජෙය්‍යා : “අහො වත මෙ අනුපාදය
ආසවෙහි විතතං විමුච්චෙය්‍යා:”ති, අඵ ඛවස්ස නෙව අනුපාදය ආසවෙහි
විතතං විමුච්චති.

තං කිස්ස හෙතු,
කිස්ස අභාවිතතතා?
අභාවිතතතා තිස්ස වචනීයං.

අභාවිතතතා චතුනතං සතිපට්ඨානානං, අභාවිතතතා චතුනතං
සම්මපට්ඨානානං, අභාවිතතතා චතුනතං ඉද්ධිපාදනං, අභාවිතතතා
පඤ්චනතං ඉන්ද්‍රියානං, අභාවිතතතා පඤ්චනතං ඛලානං, අභාවිතතතා
සත්තනතං ඛොජ්ඣබ්‍යානං, අභාවිතතතා අරියස්ස අට්ඨබ්බිකස්ස
මග්ගස්ස.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, කුක්කුටියා අණ්ඩාති අට්ඨ වා දස වා
ආදස වා තානස්ස කුක්කුටියා න සම්මා අභිසංඝිතාති න සම්මා
පරිසෙදිතාති න සම්මා පරිභාවිතාති. කිඤ්චො'පි තස්සා කුක්කුටියා එවං
ඉච්ඡා උපපජ්ජෙය්‍යා : “අහො වත මෙ කුක්කුටිපොතකා පාදනඛසිඛාය
වා මුඛතුණ්ඩකෙන වා අණ්ඩකොසං පදලෙඤ්ඤා සොඤ්චිනා අභිනිබ්බි-
ජ්ජෙය්‍යා”නති. අඵ ඛො අභබ්බා'ව තෙ කුක්කුටිපොතකා පාදනඛසිඛාය
වා මුඛතුණ්ඩකෙන වා අණ්ඩකොසං පදලෙඤ්ඤා සොඤ්චිනා
අභිනිබ්බිජ්ජානං.

තං කිස්ස හෙතු?

තථා හි පභ භික්ඛවෙ, කුක්කුටියා අණ්ඩාති අට්ඨ වා දස වා
ආදස වා තාති කුක්කුටියා න සම්මා අභිසංඝිතාති න සම්මා
පරිසෙදිතාති න සම්මා පරිභාවිතාති.

එවිමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භාවනානුයොගමනනුසුත්තස්ස භික්ඛුනො
විහරතො කිඤ්චො'පි එවං ඉච්ඡා උපපජ්ජෙය්‍යා : “අහො වත මෙ
අනුපාදය ආසවෙහි විතතං විමුච්චෙය්‍යා:ති. අඵ ඛවස්ස නෙව අනුපාදය
ආසවෙහි විතතං විමුච්චති.

තං කිංස හෙතු?

අභාවිතතනාතිස්ස චචනීයං.

කිංස අභාවිතතනා :

අභාවිතතනා චතුක්ඛං සතීපට්ඨානානං අභාවිතතනා චතුක්ඛං සම්මපට්ඨානානං අභාවිතතනා චතුක්ඛං ඉද්ධිපාදනං අභාවිතතනා පඤ්චනං ඉන්ද්‍රියාණං අභාවිතතනා පඤ්චනං බලානං අභාවිතතනා සත්තනං බොජ්ඣංගිනානං අභාවිතතනා අරියස්ස අට්ඨංගිකස්ස මග්ගස්ස.

භාවනානුයොගමනුයුක්ඛස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො විභරතො කිංඤ්චාපි හ එවං ඉච්ඡා උපපජ්ජෙය්‍ය, ‘අහො චත මෙ අනුපාදය අංසවෙහි චිත්තං විමුච්චෙය්‍යාති, අථ බවස්ස අනුපාදය අංසවෙහි චිත්තං විමුච්චති.

තං කිංස හෙතු?

භාවිතතනාතිස්ස චචනීයං.

කිංස භාවිතතනා :

භාවිතතනා චතුක්ඛං සතීපට්ඨානානං. භාවිතතනා චතුක්ඛං සම්මපට්ඨානානං භාවිතතනා චතුක්ඛං ඉද්ධිපාදනං භාවිතතනා පඤ්චනං ඉන්ද්‍රියාණං භාවිතතනා පඤ්චනං බලානං භාවිතතනා සත්තනං බොජ්ඣංගිනානං භාවිතතනා අරියස්ස අට්ඨංගිකස්ස මග්ගස්ස.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, කුක්ඛුට්ඨො අණ්ඩානි අට්ඨ වා දස වා ආදාස වා තානස්ස කුක්ඛුට්ඨො සම්මා අධිසයිතානි, සම්මා පටිසෙදිතානි සම්මා පටිභාවිතානි. කිංඤ්චාපි තස්සා කුක්ඛුට්ඨො න එවං ඉච්ඡා උපපජ්ජෙය්‍ය : ‘අහො චත මෙ කුක්ඛුට්ඨොපොතකා පාදනබ්බිබ්බාය වා මුඛචුණ්ඩකොහ වා අණ්ඩකොසං පදලොඤ්චා සොඤ්චිතා අභිනිබ්බිජ්ජානි-ජෙජ්ජෙය්‍ය’නති. අථ බො භබ්බාව තෙ කුක්ඛුට්ඨොපොතකා පාදනබ්බිබ්බාය වා මුඛචුණ්ඩකොහ වා අණ්ඩකොසං පදලොඤ්චා සොඤ්චිතා අභිනිබ්බිජ්ජානි.

තං කිංස හෙතු?

තථා හි පන භික්ඛවෙ, කුක්ඛුට්ඨො අණ්ඩානි අට්ඨ වා දස වා ආදාස වා තානස්ස කුක්ඛුට්ඨො සම්මා අධිසයිතානි සම්මා පටිසෙදිතානි සම්මා පටිභාවිතානි.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ, භාවනානුයොගමනුයුක්ඛස්ස භික්ඛුනො විභරතො කිංඤ්චාපි හ එවං ඉච්ඡා උපපජ්ජෙය්‍ය : ‘අහො චත මෙ අනුපාදය අංසවෙහි චිත්තං විමුච්චෙය්‍යාති, අථ බවස්ස අනුපාදය අංසවෙහි චිත්තං විමුච්චති.

තං කිංස හෙතු?

භාවිතතනාතිස්ස චචනීයං.

කියන භාවිතයන් ?

භාවිතයන් : චක්‍රවර්තිය සහිතවර්තිය භාවිතයන් චක්‍රවර්තිය සම්මතවර්තිය භාවිතයන් චක්‍රවර්තිය ඉදිරිපාදන භාවිතයන් පඤ්චන ඉදිරියන භාවිතයන් පඤ්චන බලාන භාවිතයන් සත්‍යන ඛෙණ්ඩන භාවිතයන් අරිය ස්‍රෝතවර්තිය මගසය.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පලගණ්ඨකිය වා පලගණ්ඨකියෙව්‍යසිය වා වාසිජවෙ දියසනෙව වා අඛුද්ධිපදනි¹ දියසනති අඛුද්ධිපදනි², නො ව බවසය එවං සුඤ්ඤං භොති ; “එතනකං වනං මෙ අජ්ජ වාසිජවං ඛිණං එතනකං භියොසා, එතනකං පරෙ”ති.* *අඵ බවසය ඛිණෙ ඛිණෙතෙව සුඤ්ඤං භොති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භාවනානුයොගමනුසුතතසය භික්ඛනො විහරතො කිඤ්ඤාපි න එවං සුඤ්ඤං භොති : “එතනකං වන මෙ අජ්ජ අසව්‍යනං ඛිණං, එතනකං භියොසා, එතනකං පරෙ”ති. අඵ බවසය ඛිණෙ ඛිණෙතෙව සුඤ්ඤං භොති

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, සංඛුද්ධිකාය නාචාය වෙතනචක්ඛනඛද්ධාය ඡමාසානි³ උදකෙ පරියාදාය⁴ භෙමනතිකෙන⁵ එලං උභවිතතාය වානානපපරෙතානි බක්ඛිතානි, තානි⁶ පාචුසියකෙන මෙසෙන අභිප්පච්චිතානි⁷ අප්පකසිරෙත පච්චසයමනනති පුතිකානි භවනති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භාවනානුයොගමනුසුතතසය භික්ඛනො විහරතො අප්පකසිරෙතෙව සඤ්ඤාජනානි පච්චසයමනනති, පුතිකානි භවනති.

1. 2. 5. 10.

අනිච්චසඤ්ඤා සුතකං

102. සංවජ්ජිතං :

අනිච්චසඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භාවනා බහුලිකතා සබ්බං කාමරුභං පරියාදිතති. සබ්බං රූපරුභං පරියාදිතති. සබ්බං භවරුභං පරියාදිතති. සබ්බං අවිජ්ජං පරියාදිතති. සබ්බං අසම්මානං පරියාදිතති, සමුභනති⁸.

-
- 1. අඛුද්ධිපදනි - සිමු.
 - 2. අඛුද්ධිපදනි - මඡසං,
 - 3. එතනකං වං - සිමු, ස්‍යා
 - * අයං පාඨො ‘මඡසං’ පොඤ්ඤෙ න දියසනෙ
 - 4. වසයමාසානි - මඡසං
 - 5. පරියොදාතාය - සි 2
 - 6. භෙමනතිකෙ - මඡසං
 - 7. අභිප්පච්චා - සි 2
 - 8. අසම්මානං සමුභනති - මඡසං.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, සරදසමයෙ කස්සකො මහානඛගලෙන කසනො සබ්බානි මූලසන්තානකානි සමපදලෙනො කසති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා බහුලිකතා සබ්බං කාමරුගං පරියාදියති. සබ්බං රූපරුගං පරියාදියති. සබ්බං භවරුගං පරියාදියති. සබ්බං අවිජ්ජං පරියාදියති. සබ්බං අසම්මානං පරියාදියති, සමුගනති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, බබ්බජ්ජායකො බබ්බජ්ජං ලාසිනො අග්ගෙ ගහෙතො ඔට්ඨතානි නිඤ්ඤානි නිපෙඨාදෙවි, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා සබ්බං කාමරුගං -පෙ- සමුගනති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, අලබ්භිණීයා වණ්ටව්ජ්ජනාය යානි තච්ච අලබ්භානි වණ්ටපනිබ්භානි¹ සබ්බානි තානි තදනවයානි² භවන්ති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා බහුලිකතා සබ්බං කාමරුගං -පෙ- සමුගනති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, කුට්ඨාසරස්ස යා කාචී ගොපානසීයො සබ්බා තා කුට්ඨිගමා කුට්ඨිකතා කුට්ඨිමොසරණා, කුට්ඨං තාසං අග්ගමකතායති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා -පෙ- සමුගනති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්චි මූලගතො කාලානුසාරී³. තෙසං අග්ගමකතායති, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා -පෙ- සමුගනති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්චි සාර්ගතො ලොභිතව්ඤ්ඤං තෙසං අග්ගමකතායති, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා -පෙ- සමුගනති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්චි පුප්ඵගතො වසසිකං තෙසං අග්ගමකතායති, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා -පෙ- සමුගනති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්චි කුට්ඨිරුජ්ජානො⁴ සබ්බෙ තෙ රඤ්ඤානු චක්ඛවන්තීස්ස අනුසුතතා භවන්ති. රුජ්ජා තෙසං චක්ඛවන්ති අග්ගමකතායති, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා -පෙ- සමුගනති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යා කාචී නාරකරූපානං පභා සබ්බා තා චන්දිමපභාය කලං නාගඝනනි සොලසීං, චන්දපභා තාසං අග්ගමකතායති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා -පෙ- සමුගනති.

-
- 1. වණ්ටපනිබ්භානි - ස්‍යා.
 - 2. තත්ථයානි - ස්‍යා.
 - 3. කාලානුසාරී ගතො - මජ්ඣං.
 - 4. කුට්ඨිරුජ්ජානො - ස්‍යා.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, සරදසමයෙ වීඥෙ විගතවලාභකෙ දෙවෙ
ආදිච්චා නභං අබ්‍රහ්මකකමානො¹ සබ්බං ආකාසගතං නමගතං
අභිභිභව්ව භාසනෙ ච, තපනෙ ච, විරෝචනෙ² ච. එවමෙව ඛො
භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා බහුලීකතා සබ්බං කාමරුභං
පරියාදියතී, සබ්බං රූපරුභං පරියාදියතී, සබ්බං භවිරුභං පරියාදියතී,
සබ්බං අවිජ්ජං පරියාදියතී, සබ්බං අසමිමානං පරියාදියතී, සමුභනතී.

කථං භාවිතා ච භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා කථං බහුලීකතා සබ්බං
කාමරුභං පරියාදියතී -පෙ- සබ්බං අසමිමානං පරියාදියතී, සමුභනතී.

ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස අත්ථගමො. ඉති
වේදනා -පෙ- ඉති සඤ්ඤා -පෙ- ඉති සංඛාරං -පෙ- ඉති වීඤ්ඤාණං
ඉති වීඤ්ඤාණස්ස සමුදයො ඉති වීඤ්ඤාණස්ස අත්ථගමොති, එවං භාවිතා
ඛො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා එවං බහුලීකතා සබ්බං කාමරුභං
පරියාදියතී, සබ්බං රූපරුභං පරියාදියතී, සබ්බං භවිරුභං පරියාදියතී,
සබ්බං අවිජ්ජං පරියාදියතී, සබ්බං අසමිමානං පරියාදියතී, සමුභනතීති.

පුපථවගෙහා පඤ්චමො.

තනුරුද්ධානං :

නදී පුපථඤ්ච ඵෙණඤ්ච ගොමයඤ්ච නබසිඛං
සුඤ්චිං දො ච ගඤ්චා වාසිජටං අනිච්චතාති.

මජ්ඣිමපණ්ණාසකං සමන්තං

තස්ස මජ්ඣිමපණ්ණාසකස්ස වග්ගද්දානං :

උපයො අරහනො ච බ්‍රහ්මඤ්චො ඵෙරසට්ඨයො,
පුපථවගෙහ පණ්ණාසො දුතියො තෙන වුච්චතී.

1. අබ්‍රහ්මකකමානො - මජ්ඣං, සූ. අබ්‍රහ්මකමානො - සී. 2.
2. විරෝචනී - සී. 2

3. උපරිපණ්ණාසකං

1. අනචගෙහා

1. 3. 1. 1.

අනච සුතකං

103. සාවඪජීයං :

චතතාරො මෙ භික්ඛවෙ, අනචා. කතමෙ චතතාරො :

සකකායනො, සකකායසමුදයනො, සකකායනිරොධනො,
සකකායනිරොධගාමිනීපඵපදනො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සකකායනො :

පඤ්චපාදනකකිකිංඝ වචනීයං,

කතමෙ පඤ්ච,

සෙය්‍යඵදං : රූප්පාදනකකිකිංඝ වෙදනුපාදනකකිකිංඝ සඤ්ඤ-
පාදනකකිකිංඝ සඛිංරූපාදනකකිකිංඝ විඤ්ඤනුපාදනකකිකිංඝ. අයං
චුච්චතී භික්ඛවෙ, සකකායනො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සකකායසමුදයනො,

යායං තණ්හා පොභොගචිතා නන්දිරගසහගතා තත්‍රතත්‍රාභිනන්දීතී,
සෙය්‍යඵදං : කාමතණ්හා භවතණ්හා විභවතණ්හා, අයං චුච්චතී
භික්ඛවෙ, සකකායසමුදයනො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සකකායනිරොධනො,

යො තස්සා යෙව තණ්හාය අසෙසවිරගනිරොධො චාභො
පඵනිස්සග්ගො මුතතී අනාඝයො. අයං චුච්චතී භික්ඛවෙ, සකකාය-
නිරොධනො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සකකායනිරොධගාමිනීපඵපදනො,

අයමෙ ච අභියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො. සෙය්‍යඵදං : සම්මාදිට්ඨි
සම්මාසබ්බපෙපා, සම්මාචාචා, සම්මාකම්මනො, සම්මාආච්චො,
සම්මාචායාමො, සම්මාඥතී සම්මාසමාධි. අයං චුච්චතී භික්ඛවෙ,
සකකායනිරොධගාමිනීපඵපදනො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, චතතාරො
අනචාති.

1. 3. 1. 2.

දුකඛ සුතතං

104. සාවජජීයං :

දුකඛඤ්ඤා වො භික්ඛවො, දෙසිය්සාමි දුකඛසමුදයඤ්ඤා දුකඛනිරෝධඤ්ඤා දුකඛනිරෝධගාමිනීඤ්ඤා පටිපදං තං සුඤ්ඤංථ

කතමඤ්ඤා භික්ඛවො, දුකඛං :

පඤ්චුපාදනකඛකාඨිඤ්ඤා වචනීයං.

කතමෙ පඤ්ඤා,

සෙය්‍යපීදං : රුපුපාදනකඛකො -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකඛකො, අයං වුච්චති භික්ඛවො, දුකඛං.

කතමො ච භික්ඛවො, දුකඛසමුදයො :

යං තණ්හා පොනොහවිතා නන්දිරාගස්සගතා තත්‍රතත්‍රාභිනන්දිනී සෙය්‍යපීදං : කාමතණ්හා ගච්චතණ්හා විගච්චතණ්හා, අයං වුච්චති භික්ඛවො, දුකඛසමුදයො.

කතමො ච භික්ඛවො, දුකඛනිරෝධො :

යො තස්සායෙව තණ්හාය අසෙසවිරුගනිරෝධො වාගො පටිනිස්සගෙයා ඉතති අනාලයො, අගං වුච්චති භික්ඛවො, දුකඛනිරෝධො.

කතමො ච භික්ඛවො, දුකඛනිරෝධගාමිනීපටිපදා :

අයමෙව අරියො අවස්ඛිතිකො මග්ගො. සෙය්‍යපීදං : සම්මාද්ධි -පෙ- සම්මා සමාධි, අයං වුච්චති භික්ඛවො, දුකඛනිරෝධගාමිනී-පටිපදාති.

1. 3. 1. 3.

සකකාය සුතතං

105. සාවජජීයං :

සකකායඤ්ඤා වො භික්ඛවො, දෙසිය්සාමි සකකායසමුදයඤ්ඤා සකකායනිරෝධඤ්ඤා සකකායනිරෝධගාමිනීඤ්ඤා පටිපදං තං සුඤ්ඤංථ.

කතමො ච භික්ඛවො, සකකායො :

පඤ්චුපාදනකඛකාඨිඤ්ඤා වචනීයං.

කතමෙ පඤ්ඤා,

සෙය්‍යපීදං : රුපුපාදනකඛකො -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකඛකො, අයං වුච්චති භික්ඛවො, සකකායො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සකකායසමුදයො :

යායං තණ්හා පොනොහඵිකා නිජ්ඣරුගසහගතා තුඤ්ඤානිනිජ්ඣනී,
සෙය්‍යපීදං : කාමතණ්හා භවතණ්හා විභවතණ්හා, අයං චූච්චතී
භික්ඛවෙ, සකකායසමුදයො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සකකායනිරුධො :

යො තසායෙව තණ්හාය අසෙසවීරුගනිරුධො වාගො
පටිනිසංගො ඉතඨි අනාලයො, අයං චූච්චතී භික්ඛවෙ, සකකාය-
නිරුධො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සකකායනිරුධගාමීනී පටිපදා :

අයමෙව අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො. තෙය්‍යපීදං : සමමාදිට්ඨි
-පෙ- සමමාසමාඛි, අයං චූච්චතී භික්ඛවෙ, සකකායනිරුධගාමීනී
පටිපදාතී.

1. 3. 1. 4.

පරිඤ්ඤායා සුත්තං

106. සාවජ්ඣයං :

පරිඤ්ඤායො ච භික්ඛවෙ, ධම්මෙ දෙසිසාමි පරිඤ්ඤාඤච
පරිඤ්ඤාතාවිඤ්ච පුග්ගලො. තං සුඤ්ඤං.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤායො ධම්මො :

රූපං භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤායො ධම්මො, වේදනා පරිඤ්ඤායො
ධම්මො, සඤ්ඤා -පෙ- සඛාරං -පෙ- විඤ්ඤාණං පරිඤ්ඤායො
ධම්මො, ඉමෙ චූච්චතී භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤායො ධම්මො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤා :

යො භික්ඛවෙ, රුගතකයො¹ දොගතකයො මොහතකයො, අනං
චූච්චතී භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤා.

කතමො ච භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤාතාවි පුග්ගලො :

අරහා²තිසං චචනීයං. යො³යං අරාසං ඵලංභාමො ඵලංගොතො.
අයං චූච්චතී භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤාතාවි පුග්ගලොතී.

1. පරිඤ්ඤා රුගතකයො - මජ්ඣිම, ස. 3.

1. 3. 1. 5.

සමණ සුත්තං

107. සාවච්ඡීයං :

පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ, උපාදනකකිංඤා, කතමෙ පඤ්ච, සෙසාපීදං : රුද්ධපාදනකකිංඤා -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිංඤා.

ගෙ හි කෙච්ඡී භික්ඛවෙ, සමණා වා, බ්‍රාහ්මණා වා, ඉමෙසං පඤ්චන්තං උපාදනකකිංඤානං අසාදකඤ්ච ආදීනවකඤ්ච නිසාරණකඤ්ච යථාභුතං භවපජානනී. න මෙනෙ භික්ඛවෙ, සමණා වා, බ්‍රාහ්මණා වා, සමණෙසු වෙච්ච සමණසම්මතා බ්‍රාහ්මණෙසු ච බ්‍රාහ්මණසම්මතා, න ච පන තෙ ආයසමනෙතා සාමඤ්ඤාන්ථං වා බ්‍රහ්මඤ්ඤාන්ථං වා දිට්ඨෙච්ච ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකතා උපසම්පජ්ජ විහරන්තී.

ගෙ ච ඛො කෙච්ඡී භික්ඛවෙ, සමණා වා, බ්‍රාහ්මණා වා, ඉමෙසං පඤ්චන්තං උපාදනකකිංඤානං අසාදකඤ්ච ආදීනවකඤ්ච නිසාරණකඤ්ච යථාභුතං පජානනී. තෙ ඛො මෙ භික්ඛවෙ, සමණා වා, බ්‍රාහ්මණා වා, සමණෙසු වෙච්ච සමණසම්මතා බ්‍රාහ්මණෙසු ච බ්‍රාහ්මණසම්මතා, තෙ ච පනායසමනෙතා සාමඤ්ඤාන්ථකඤ්ච බ්‍රහ්මඤ්ඤාන්ථකඤ්ච දිට්ඨෙච්ච ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකතා උපසම්පජ්ජ විහරන්තී.

1. 3. 1. 6.

දුතිය සමණ සුත්තං

108. සාවච්ඡීයං :

පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ, උපාදනකකිංඤා, කතමෙ පඤ්ච, සෙසාපීදං : රුද්ධපාදනකකිංඤා -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිංඤා.

ගෙ හි කෙච්ඡී භික්ඛවෙ, සමණා වා, බ්‍රාහ්මණා වා, ඉමෙසං පඤ්චන්තං උපාදනකකිංඤානං සමුදයකඤ්ච අත්භමකඤ්ච අසාදකඤ්ච ආදීනවකඤ්ච නිසාරණකඤ්ච යථාභුතං භවපජානනී -පෙ- පජානනී -පෙ- සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකතා උපසම්පජ්ජ විහරන්තී.

1. 3. 1. 7.

සොකාපනන සුත්තං

109. සාවච්ඡීයං :

පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ, උපාදනකකිංඤා, කතමෙ පඤ්ච, සෙසාපීදං : රුද්ධපාදනකකිංඤා -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිංඤා.

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකො ඉමෙසං පඤ්චන්තං උපාදනකකිංඤානං සමුදයකඤ්ච අත්භමකඤ්ච අසාදකඤ්ච ආදීනවකඤ්ච නිසාරණකඤ්ච යථාභුතං පජානනී, අයං චුට්ඨතී භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොකාපනනා අච්ඡිකතාධම්මො නියතො සම්බොධිපරායණොති.

1. 3. 1. 8.

අරහනන සුත්තං

110. සංවජජීයං :

පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ, උපාදනකකිංකා, කතමෙ පඤ්ච, සෙය්‍යජීදං : රුක්ඛපාදනකකිංකො - පෙ - විඤ්ඤාණපාදනකකිංකො.

ගතො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමෙසං පඤ්චනතං උපාදනකකිංකානං සමුදයඤ්ච අන්තමඤ්ච අක්ඛාදඤ්ච ආදිනවඤ්ච නික්ඛරණඤ්ච යථාභුතං විදිනා අනුපාද විමුක්ඛතො හොති. අයං වුවචනී භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරහං ඛිණ්ණාසවො වුසිතො කතකරණීයො ඔතිනහාරො අනුපාදනසද්ධෙවො පටිකඛිණ්ණවසංගොජනො සම්මදඤ්ඤා විමුක්ඛතොති.

1. 3. 1. 9.

පඨම ජන්දරාග සුත්තං

111. සංවජජීයං :

රුපෙ භික්ඛවෙ, යො ජන්දෙ යො රාගො යා නන්දී යා තණ්හා නං පජ්ඣථ, එවං තං රුපං පභීනං භවිස්සති උච්ඡින්නමුලං තාලාවන්දුකතං අනභාවකතං ආයතීං අනුපාදධම්මං.

වෙදනාය යො ජන්දෙ යො රාගො යා නන්දී යා තණ්හා නං පජ්ඣථ. එවං සා වෙදනා පභීනා භවිස්සති උච්ඡින්නමුලං තාලාවන්දුකතා අනභාවකතා ආයතීං අනුපාදධම්මං.

සඤ්ඤාය - පෙ - සඛ්ඛාරෙසු යො ජන්දෙ යො රාගො යා නන්දී යා තණ්හා නං පජ්ඣථ. එවං තෙ සඛ්ඛාරා පභීනා භවිස්සන්ති උච්ඡින්නමුලං තාලාවන්දුකතා අනභාවකතා ආයතීං අනුපාදධම්මං.

විඤ්ඤාණෙ යො ජන්දෙ යො රාගො යා නන්දී යා තණ්හා නං පජ්ඣථ. එවං තං විඤ්ඤාණං පභීනං භවිස්සති උච්ඡින්නමුලං තාලාවන්දුකතං අනභාවකතං ආයතීං අනුපාදධම්මන්ති.

1. 3. 1. 10.

දුතිය ජන්දරාග සුත්තං

112. සංවජජීයං :

රුපෙ ඛො භික්ඛවෙ, යො ජන්දෙ යො රාගො යා නන්දී යා තණ්හා යෙ උපසුපාදනා වේතතො අධිච්ඤානාහිතීවෙසානුසයා තෙ පජ්ඣථ, එවං තං රුපං පභීනං භවිස්සති උච්ඡින්නමුලං තාලාවන්දුකතං අනභාවකතං ආයතීං අනුපාදධම්මං.

වේදනාය යො ඡ්ඡෙදො යො රාගො යා නන්දි යා නණ්හා යෙ උපසුපාදනා වේතසො අඛිට්ඨානාතිනිවේසානුසයා තෙ පජ්ඣප්, එවං සා වේදනා පභිනා භවිසසනී උච්ඡින්නමුලා තාලාවච්ඡුකතා අනභාවකතා ආයතීං අනුපාදධම්මා.

සඤ්ඤාය -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ යො ඡ්ඡෙදො යො රාගො යා නන්දි යා නණ්හා යෙ උපසුපාදනා වේතසො අඛිට්ඨානාති- නිවේසානුසයා, තෙ පජ්ඣප්. එවං තං විඤ්ඤාණං පභිනං භවිසසනී උච්ඡින්නමුලං තාලාවච්ඡුකතං අනභාවකතං ආයතීං අනුපාදධම්මනති.

අනවග්ගො පඨමො.

තනුදොභං :

අනො දුක්ඛඤ්ච සකකායො පරිඤ්ඤායා සමණා දුච්චෙ, සොතාපකො අරහා ච දුච්චෙ ඡ්ඡදරාහිසානී

2. ධම්මකටීකවග්ගො

1. 3. 2. 1.

අවිජ්ජා සුත්තං

113. සංවජ්ජිතං :

අථ ඛො අඤ්ඤාතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඛිකමි. උපසඛිකමීති භගවන්තං අභිවාදෙති: එකමන්තං තිසිදි. එකමන්තං නිසිනො, ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච: “අවිජ්ජා අවිජ්ජා”ති භනොත චූචවති. කතමා නු ඛො භනොත, අවිජ්ජා කිත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොතිති.

ඉධ භික්ඛු අසුචවා පුච්ඡන්තො රූපං නපජානාති, රූපසමුදයං නපජානාති, රූපතිරොධං නපජානාති, රූපතිරොධගාමිතිං පටිපදං නපජානාති, වෙදනං නපජානාති -පෙ- සඤ්ඤාං නපජානාති -පෙ- සඛ්ඛාරෙ නපජානාති -පෙ- විඤ්ඤාණං නපජානාති, විඤ්ඤාණසමුදයං නපජානාති, විඤ්ඤාණතිරොධං නපජානාති, විඤ්ඤාණතිරොධගාමිතිං පටිපදං නපජානාති. අයං චූචවති භික්ඛවෙ, අවිජ්ජා එතතාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොතිති.

1. 3. 2. 2.

විජ්ජා සුත්තං

114. සංවජ්ජිතං :

එකමන්තං නිසිනො, ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච: “විජ්ජා විජ්ජා”ති භනොත, චූචවති. කතමා නු ඛො භනොත, විජ්ජා කිත්තාවතා ච විජ්ජාගතො හොතිති.

ඉධ භික්ඛු සුචවා අරියසංවජ්ජො රූපං පජානාති, රූපසමුදයං පජානාති, රූපතිරොධං පජානාති, රූපතිරොධගාමිතිං පටිපදං පජානාති, වෙදනං පජානාති -පෙ- සඤ්ඤාං පජානාති -පෙ- සඛ්ඛාරෙ පජානාති -පෙ- විඤ්ඤාණං පජානාති, විඤ්ඤාණසමුදයං පජානාති, විඤ්ඤාණතිරොධං පජානාති, විඤ්ඤාණතිරොධගාමිතිං පටිපදං පජානාති. අයං චූචවති භික්ඛු විජ්ජා. එතතාවතා ච විජ්ජාගතො හොතිති.

1. 3. 2. 3.

පට්ඨ ධම්මකටීකසුත්තං

115. සංවජ්ජිතං :

එකමන්තං නිසිනො, ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච: “ධම්මකටීකො ධම්මකටීකො”ති භනොත, චූචවති, කිත්තාවතා නු ඛො භනොත, ධම්මකටීකො හොතිති.

රූපස්‍ය චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්‍ය වීර්ගාය නිරේඛාය ධම්මං දෙසෙති, “ධම්මකපිකො භික්ඛු”ති අලං වචනාය. රූපස්‍ය චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්‍ය වීර්ගාය නිරේඛාය පථිපනො හොති, “ධම්මානුධම්මපථිපනො භික්ඛු”ති අලං වචනාය, රූපස්‍ය චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්‍ය වීර්ගා නිරේඛා අනුපාද චිත්‍ඤ්ඤො හොති, “දිට්ඨධම්මනිබ්බානප්පනො භික්ඛු”ති අලං වචනාය.

වේදනාය චෙ භික්ඛු -පෙ- සඤ්ඤාය චෙ භික්ඛු -පෙ- සඛ්ඛාරානං චෙ භික්ඛු -පෙ- විඤ්ඤාණස්‍ය චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්‍ය වීර්ගාය නිරේඛාය ධම්මං දෙසෙති “ධම්මකපිකො භික්ඛු”ති අලං වචනාය, විඤ්ඤාණස්‍ය චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්‍ය වීර්ගාය නිරේඛාය පථිපනො හොති “ධම්මානු-ධම්මපථිපනො භික්ඛු”ති අලං වචනාය. විඤ්ඤාණස්‍ය චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්‍ය වීර්ගා නිරේඛා අනුපාද චිත්‍ඤ්ඤො හොති “දිට්ඨධම්ම-නිබ්බානප්පනො භික්ඛු”ති අලං වචනායාති.

1. 3. 2. 4.

දුතිය ධම්මකපීක සුතතං

116. සාවජ්ජියං :

එකමන්තං නිසිනො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : “ධම්මකපිකො ධම්මකපිකො”ති භනො, වුච්චති. කිත්තාවතා නු ඛො භනො, ධම්මකපිකො හොති? කිත්තාවතා ධම්මානුධම්මපථිපනො හොති? කිත්තාවතා දිට්ඨධම්මනිබ්බානප්පනො හොති”ති?

රූපස්‍ය චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්‍ය වීර්ගාය නිරේඛාය ධම්මං දෙසෙති, “ධම්මකපිකො භික්ඛු”ති අලං වචනාය. රූපස්‍ය චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්‍ය වීර්ගාය නිරේඛාය පථිපනො හොති, “ධම්මානුධම්මපථිපනො භික්ඛු”ති අලං වචනාය. රූපස්‍ය චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්‍ය වීර්ගා නිරේඛා අනුපාද චිත්‍ඤ්ඤො හොති, “දිට්ඨධම්මනිබ්බානප්පනො භික්ඛු”ති අලං වචනාය.

වේදනාය චෙ භික්ඛු -පෙ- සඤ්ඤාය චෙ භික්ඛු -පෙ- සඛ්ඛාරානං චෙ භික්ඛු -පෙ- විඤ්ඤාණස්‍ය චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්‍ය වීර්ගාය නිරේඛාය ධම්මං දෙසෙති “ධම්මකපිකො භික්ඛු”ති අලං වචනාය. විඤ්ඤාණස්‍ය චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්‍ය වීර්ගාය නිරේඛාය පථිපනො හොති, “ධම්මානු ධම්මපථිපනො භික්ඛු”ති අලං වචනාය. විඤ්ඤාණස්‍ය චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්‍ය වීර්ගා නිරේඛා අනුපාද චිත්‍ඤ්ඤො හොති, “දිට්ඨධම්ම-නිබ්බානප්පනො භික්ඛු”ති අලං වචනාය තී.

1. 3. 2. 5.

බන්ධන සුත්තං

117. සංවජීයං :

අසුත්තවා¹ භික්ඛවෙ, පුටුඡ්ඡනො අරියානං අදසාපි -පෙ- සපුරිසධමෙම අභිනීනො රූපං අත්තනො සමනුපසාති. රූපවන්තං වා අත්තානං අත්තති වා රූපං රූපසමී වා අත්තානං, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, අසුත්තවා පුටුඡ්ඡනො රූපඛනිභවදො සන්තරමාහිර-ඛනිභවදො අතීරදසී අපාරදසී, ඛදො ජායති², ඛදො මියති³, ඛදො අසමා ලොකා පරං ලොකං ගච්ඡති.

වේදනං අත්තනො සමනුපසාති -පෙ- වේදනාය වා අත්තානං, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, අසුත්තවා පුටුඡ්ඡනො වේදනාඛනිභවදො සාන්තරමාහිරඛනිභවදො අතීරදසී අපාරදසී. ඛදො ජායති³, ඛදො මියති, ඛදො අසමා ලොකා පරං ලොකං ගච්ඡති.

සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ අත්තනො සමනුපසාති -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු වා අත්තානං. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, අසුත්තවා පුටුඡ්ඡනො සඛ්ඛාර-ඛනිභවදො සාන්තරමාහිරඛනිභවදො අතීරදසී අපාරදසී, ඛදො ජායති ඛදො මියති ඛදො අසමා ලොකා පරං ලොකං ගච්ඡති.

විඤ්ඤාණං අත්තනො සමනුපසාති, විඤ්ඤාණවන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණසමී වා අත්තානං. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසුත්තවා පුටුඡ්ඡනො විඤ්ඤාණඛනිභවදො සන්තරමාහිර-ඛනිභවදො අතීරදසී අපාරදසී, ඛදො ජායති, ඛදො මියති, ඛදො අසමා ලොකා පරං ලොකං ගච්ඡති.

සුත්තවා ව ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකො අරියානං දසාපි -පෙ- සපුරිසධමෙම සුචීනීනො න රූපං අත්තනො සමනුපසාති, න රූපවන්තං වා අත්තානං, න අත්තති වා රූපං, න රූපසමී වා අත්තානං, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, සුත්තවා අරියසාවකො න රූපඛනිභවදො න සන්තරමාහිරඛනිභවදො තීරදසී පාරදසී, පරිත්‍යන්තො සො දුක්ඛසමාති වදමි.

න වේදනං අත්තනො සමනුපසාති -පෙ- න වේදනාය වා අත්තානං, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, සුත්තවා අරියසාවකො න වේදනා-ඛනිභවදො න සන්තරමාහිරඛනිභවදො තීරදසී පාරදසී, පරිත්‍යන්තො සො දුක්ඛසමාති වදමි.

1. ඉධ භික්ඛවෙ අසුත්තවා - මජ්ඣං, සා, PTS.
2. ජායති - මජ්ඣං, ජායති - සා.
3. මියති - සා.

න සඤ්ඤං -පෙ- න සඛිංරෙ අත්තතො සමනුපස්සති -පෙ- න සඛිංරෙසු වා අත්තානං. අයං චුච්චති භික්ඛවෙ, සුත්චා අරියසාවකො න සඛිංරඛනිනඛද්ධො න සන්තරඛාභීරඛනිනඛද්ධො නීරදස්සි පාරදස්සි, පරිමුඤ්ඤො සො දුක්ඛස්මාති වදුමි.

න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති, න විඤ්ඤාණවන්තං වා අත්තානං, න අත්තනි වා විඤ්ඤාණං, න විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං, අයං චුච්චති භික්ඛවෙ, සුත්චා අරියසාවකො න විඤ්ඤාණඛනිනඛද්ධො නීරදස්සි පාරදස්සි, පරිමුඤ්ඤො සො දුක්ඛස්මාති වදුමිති.

1. 3. 2. 6.

පට්ඨ පරිපුච්ඡිත සුත්තං

118. සංවජ්ජියං :

තං කීං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං “එතං මම එසොභමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති සමනුපස්සථාති? නො හෙතං හන්තෙ, සාධු භික්ඛවෙ. රූපං භික්ඛවෙ “නෙතං මම නෙසොභමස්මි, න මෙ සො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභුතං සමමපසඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං, වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සඛිංරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං. “එතං මම එසොභමස්මි එසො මෙ අත්තා”ති සමනුපස්සථාති? නො හෙතං හන්තෙ. සාධු භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං භික්ඛවෙ, “නෙතං මම නෙසොභමස්මි න මෙ සො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභුතං සමමපසඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

එවං පස්සං භික්ඛවෙ, සුත්චා අරියසාවකො රූපස්මිමපි නිබ්බිඤ්ඤති -පෙ- වෙදනායපි -පෙ- සඤ්ඤායපි -පෙ- සඛිංරෙසුපි -පෙ- විඤ්ඤාණස්මිමපි නිබ්බිඤ්ඤති, නිබ්බිඤ්ඤං විරජ්ජති -පෙ- නාපරං ඉච්චන්තා-යාති පජානාතීති.

1. 3. 2. 7.

දුතිය පරිපුච්ඡිත සුත්තං

119. සංවජ්ජියං :

තං කීමමඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං “නෙතං මම නෙසොභමස්මි න මෙ සො අත්තා”ති සමනුපස්සථාති? එවං හන්තෙ.

සාධු භික්ඛවෙ, රූපං භික්ඛවෙ, “නෙතං මම නෙසොභමස්මි න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභුතං සමමපසඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. වෙදනං “නෙතං මම -පෙ- සඤ්ඤං ‘නෙතං මම -පෙ- සඛිංරෙ නෙතං මම -පෙ- විඤ්ඤාණං ‘නෙතං මම නෙසොභමස්මි න මෙසො අත්තා”ති සමනුපස්සථාති?

එවං භනෙත, සාධු භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං භික්ඛවෙ, “නෙතං මම නෙසොභමග්ඪි හ මෙසො අතතා”ති එවමෙතං යථාභුතං සම්මපඤ්ඤාය දව්ඨබ්බං.

එවං පඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සුතච; අරියසාචකො රූපසම්මට්ඨි නිබ්බිජ්ඣති -පෙ- නාපරං ඉත්තතායාති පජානාතීති.

1. 3. 2. 8.

සඤ්ඤාප්තිය සුතතං

120. සංවජ්ජියං :

සඤ්ඤාප්තියෙ ච භික්ඛවෙ, ධම්මෙ දෙසිසාංඝි සඤ්ඤාප්තඤ්ච, තං සුඤ්ඤං.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, සඤ්ඤාප්තියා ධම්මා, කතමං සඤ්ඤාප්තං :

රූපං භික්ඛවෙ, සඤ්ඤාප්තියො ධම්මො. යො තත්ථ ඡන්දරාගො තං තත්ථ සඤ්ඤාප්තං. වේදනා සඤ්ඤාප්තියො ධම්මො, යො තත්ථ ඡන්දරාගො, තං තත්ථ සඤ්ඤාප්තං. සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං සඤ්ඤාප්තියො ධම්මො, යො තත්ථ ඡන්දරාගො තං තත්ථ සඤ්ඤාප්තං, ඉමෙ වුච්චන්ති භික්ඛවෙ, සඤ්ඤාප්තියා ධම්මා, ඉදං සඤ්ඤාප්තන්ති.

1. 3. 2. 9.

උපාදනිය සුතතං

121. සංවජ්ජියං :

උපාදනියෙ ච භික්ඛවෙ, ධම්මෙ දෙසිසාංඝි උපාදනඤ්ච, තං සුඤ්ඤං.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, උපාදනියා ධම්මා, කතමං උපාදනං :

රූපං භික්ඛවෙ, උපාදනියො ධම්මො, යො තත්ථ ඡන්දරාගො තං තත්ථ උපාදනං. වේදනා උපාදනියො ධම්මො, යො තත්ථ ඡන්දරාගො තං තත්ථ උපාදනං. සඤ්ඤා උපාදනියො ධම්මො -පෙ- සංඛාරා උපාදනියො ධම්මො -පෙ- විඤ්ඤාණං උපාදනියො ධම්මො, යො තත්ථ ඡන්දරාගො තං තත්ථ උපාදනං. ඉමෙ වුච්චන්ති භික්ඛවෙ, උපාදනියා ධම්මා, ඉදං උපාදනන්ති.

1. 3. 2. 10.

සීල සුත්තං

122.

එකං සමයං ආයස්මා ච භාට්ඨපුත්තො ආයස්මා ච මහාකොට්ඨිනො,¹ බාරාණසීයං විහරන්ති ඉභිපතනෙ මිගදුගෙ. අථ ඛො ආයස්මා මහාකොට්ඨිනො,¹ සායඤ්ඤාසමයං පටිසල්ලානා චූට්ඨිනො යෙනායස්මා භාට්ඨපුත්තො තෙනුපසඛිකම්, උපසඛිකම්චා ආයස්මතා සාරිපුත්තන සද්ධිං සමමොද්දී, සමමොදනීයං කථං සාරාණීය විතීසාරෙනා එකමන්තං නිසීද්දී. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා මහාකොට්ඨිනො ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච : “සීලවතා ආචුසො සාරිපුත්ත, හික්ඛුතා කතමෙ ධම්මා යොනිසො මනසිකාතබ්බා”තී.

සීලවතාචුසො කොට්ඨිත, හික්ඛුතා පඤ්චුපාදනකකිකිං අනිච්චතො දුක්ඛතො රොගතො ගැණිතො සලලතො අභතො ආබාධිතො පරතො පලොකතො සුඤ්ඤතො අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතබ්බා. කතමේ පඤ්ච, සෙය්‍යපීදං : රුපුපාදනකකිකිං -පෙ- විඤ්ඤඤුපාදනකකිකිං. සීලවතාචුසො කොට්ඨිත, හික්ඛුතා ඉමේ පඤ්චුපාදනකකිකිං අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතබ්බා. ධානං ඛො පනෙතං ආචුසො, විජ්ජි යං සීලවො හික්ඛු ඉමේ පඤ්චුපාදනකකිකිං අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසි කරොනෙතා සොතාපතතිඵලං සච්ඡිකරෙය්‍යාතී.

සොතාපනොන පනාචුසො සාරිපුත්ත, හික්ඛුතා කතමෙ ධම්මා යොනිසො මනසිකාතබ්බාතී.

සොතාපනොන¹පි ඛො ආචුසො කොට්ඨිත, හික්ඛුතා ඉමේ පඤ්චුපාදනකකිකිං අනිච්චතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතබ්බා, ධානං ඛො පනෙතං ආචුසො, විජ්ජි යං සොතාපනො හික්ඛු ඉමේ පඤ්චුපාදනකකිකිං අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකරොනෙතා සකදගාඡීඵලං සච්ඡිකරෙය්‍යාතී.

සකදගාමිනා පනාචුසො සාරිපුත්ත, හික්ඛුතා කතමෙ ධම්මා යොනිසො මනසිකාතබ්බාතී.

සකදගාමිනාපි ඛො ආචුසො කොට්ඨිත, හික්ඛුතා ඉමේ පඤ්චුපාදනකකිකිං අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතබ්බා. ධානං ඛො පනෙතං ආචුසො විජ්ජි යං සකදගාමී හික්ඛු ඉමේ පඤ්චුපාදනකකිකිං අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකරොනෙතා අනාගාඡීඵලං සච්ඡිකරෙය්‍යාතී.

1. මහා කොට්ඨිනො - මජ්ඣං.

අනාගාමිකා පනාච්ඡේදා ආර්යපුත්ත, භික්ඛුනා කතමේ ධම්මා යොනිසො මනසිකාතබ්බාති? අනාගාමිකාපි ඛො ආච්ඡේදා කොට්ඨිත, භික්ඛුනා ඉමෙ පඤ්චපාදනකකකා අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතබ්බා. එතං ඛො පනොතං ආච්ඡේදා විජ්ජති යං අනාගාමි භික්ඛු ඉමෙ පඤ්චපාදනකකකේ අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකරොනො අරහත්තඵලං¹ සච්ඡිකරෙය්‍යාති.

අරහතා පනාච්ඡේදා ආර්යපුත්ත, කතමෙ ධම්මා යොනිසො මනසිකාතබ්බාති.

අරහතා'පි ඛො ආච්ඡේදා කොට්ඨිත, ඉමෙ පඤ්චපාදනකකකා අනිච්චතො දුක්ඛතො රේගතො ගණ්ඨතො සලලතො අහතො ආබාධතො පරතො පලොකතො සුඤ්ඤතො අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතබ්බා. නඤ්ච ඛො ආච්ඡේදා අරහතො උත්තරිං කරණීයං, කතංඤ්ච පඤ්චපාදනං² අපි ච ඉමෙ ධම්මා භාවිතා බහුලිකතා දිට්ඨි-ධම්මසුඛවිභාරය වෙච්ච සංවත්තනති සඤ්ඤාපඤ්ඤාය වාති.

1. 3. 2. 11.

සුඛවත්ත සුත්තං.

123. බොධිඤ්ඤා :

එකමන්තං නිසිනො ඛො ආයසමා මහාකොට්ඨිනො ආයසමන්තං ආර්යපුත්තං එතදවොච්ච : සුඛවතාච්ඡේදා ආර්යපුත්ත, භික්ඛුනා කතමෙ ධම්මා යොනිසො මනසිකාතබ්බාති.

සුඛවතාච්ඡේදා කොට්ඨිත, භික්ඛුනා පඤ්චපාදනකකකා අනිච්චතො දුක්ඛතො රේගතො ගණ්ඨතො සලලතො අහතො ආබාධතො පරතො පලොකතො සුඤ්ඤතො අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතබ්බා.

කතමෙ පඤ්ච; සෙය්‍යඵදං : රූපපාදනකකකො -පෙ- විඤ්ඤාණු-පාදනකකකො, සුඛවතාච්ඡේදා කොට්ඨිත, භික්ඛුනා ඉමෙ පඤ්ච-පාදනකකකා අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතබ්බා.

එතං ඛො පනොතං ආච්ඡේදා විජ්ජති යං සුඛවා භික්ඛු ඉමෙ පඤ්චපාදනකකකේ අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකරොනො සොතපත්ඵලං සච්ඡිකරෙය්‍යාති -පෙ- සකදගාමිඵලං සච්ඡිකරෙය්‍යාති -පෙ- අනාගාමිඵලං සච්ඡිකරෙය්‍යාති. -පෙ- අරහත්තඵලං සච්ඡිකරෙය්‍යාති.

1. අරහත්තං - මජ්ඣිම, ස්‍යා.
2. පච්චිච්චේදා - ස්‍යා, PTS.

අරභතො පභාච්චිසො සාරිපුත්ත, කතමෙ ධම්මො යොනිසො මනසිකාතඛබ්බාති. අරභතාපි ඛො ආච්චිසො කොට්ඨිත, ඉමෙ පඤ්චපාදනකඛකිං අනිච්චතො දුක්ඛතො රොගතො ගණ්ඨතො සලලතො අසතො ආඛාධතො පරතො පලොකතො සුඤ්ඤතො අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතඛබ්බා. නත්ථි ඛො ආච්චිසො අරභතො උත්තරිං කරණීයං, කතස්ස චා පතීවයො, අපි ච ඉමෙ ධම්මො භාවිතො ඛසුලීකතො දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරය චෙච්ච සංවත්තනනී සතීසම්පජ්ඤාය චාණී.

1. 3. 2. 12.

පඨම කපප සුත්තං

124. සංවජ්ජියං :

අථ ඛො ආයස්මා කප්පො යෙන භගවො තෙහුපසඛකම්. උපසඛකම්භා භගවන්තං අභිචාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා කප්පො භගවන්තං එතදචොච :

කථන්තු ඛො භනෙත, ජානතො කථං පස්සතො ඉමස්මිඤ්ඤ සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛහිඤ්ඤා ච සබ්බනිමිත්තෙහසු අභිචකාරමිඤ්ඤා රමානාපගතො මානසං භොනීති.

යං කිඤ්චි කප්ප, රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පන්තං අජ්ඣන්තං චා ඛහිඤ්ඤා චා ඔලාරිකං චා සුබ්බමං චා භීනං චා පණීතං චා, යං දුරෙ සන්තිකෙ චා, සබ්බං රූපං “නෙතං මම්, නෙතොභමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සති. යා කාපි චෙදහො -පෙ- යා කාපි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙථි සඛිඤ්ඤා -පෙ- යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අතීතානාගතපච්චුප්පන්තං අජ්ඣන්තං චා ඛහිඤ්ඤා චා ඔලාරිකං චා සුබ්බමං චා භීනං චා පණීතං චා, යං දුරෙ සන්තිකෙ චා, සබ්බං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම්, නෙතොභමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සති.

එච්ච ඛො කප්ප, ජානතො එච්ච පස්සතො ඉමස්මිඤ්ඤ සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛහිඤ්ඤා ච සබ්බනිමිත්තෙහසු අභිචකාරමිඤ්ඤා රමානාපගතො මානසං භොනීති.

1. 3. 2. 13.

දුතීය කප්ප සුත්තං

125. සංවජ්ජියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා කප්පො භගවන්තං එතදචොච : කථන්තු ඛො භනෙත, ජානතො කථං පස්සතො ඉමස්මිඤ්ඤ සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛහිඤ්ඤා ච සබ්බනිමිත්තෙහසු අභිචකාරමිඤ්ඤා රමානාපගතො මානසං භොනීති චිධා සමභිකකන්තං සන්තං සුච්ඡිත්තනනී.

යං කිඤ්චි කප්ප, රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පනතං අජඛිතතං වා බ්භිඤ්ඤා වා ඔලාරිකං වා සුචුමං වා හීනං වා පණීතං වා, යං දුරේ සන්තිකෙ වා. සබ්බං රූපං “නෙතං මම, නෙසොභමස්මි, න මේ‘සො අත්තා”ති ඵචමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දිස්වා අනුපාදා විමුතෙතා හොති. යා කාචී වෙදනා -පෙ- යා කාචී සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචී සඛ්ඛාරා -පෙ- යං කිඤ්චී විඤ්ඤාණං, අතීතානාගතපච්චුප්පනතං අජඛිතතං වා බ්භිඤ්ඤා වා ඔලාරිකං වා සුචුමං වා හීනං වා පණීතං වා යං දුරේ සන්තිකෙ වා. සබ්බං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම, නෙසොභමස්මි න මේ‘සො අත්තා”ති ඵචමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දිස්වා අනුපාදා විමුතෙතා හොති.

ඵචං ඛො කප්ප, ජානතො ඵචං පස්සතො ඉමස්මීඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කාදෙ බ්භිඤ්ඤා ව සබ්බනීමිතෙතසු අතිඛ්ඛාරමචීඛ්ඛාරමානාපගතං මානසං හොති, විධා සමථිකකනතං සන්තං සුචිත්තනනති.

බමමකපිකවග්ගො දුතියො.

නත්‍රද්දනං :

අවිජ්ජා විජ්ජා දො කපිකා බකිනා පරිපුච්චිතා දුවෙච,
සඤ්ඤාජනං උපාදානං සීලං සුතවා දො ව කප්පොනාති.

3. අවිජ්ජාවග්ගො

1. 3. 3. 1.

පටම සමුදයධම්ම සුත්තං.

126. සංවිජ්ජිතං :

අථ ඛො අඤ්ඤානරො භික්ඛු යෙන භගවො තෙනුපසම්භවි. උපසම්භවිතො භගවනං අභිවාදෙතො එකමනං නිසීදි. එකමනං නිසින්නො ඛො භො භික්ඛු භගවනං එතදවොච : “අවිජ්ජා, අවිජ්ජා”ති භනෙත, වුච්චති. කතමො ණු ඛො භනෙත, අවිජ්ජා? කිත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො භොතීති.

ඉධ භික්ඛු, අසසුතවා පුථුජ්ජනො සමුදයධම්මං රූපං සමුදයධම්මං රූපනති යථාභුතං නපජානාති. වයධම්මං රූපං වයධම්මං රූපනති යථාභුතං නපජානාති. සමුදයවයධම්මං රූපං සමුදයවයධම්මං රූපනති යථාභුතං නපජානාති. සමුදයධම්මං වේදනං, ‘සමුදයධම්මං වේදනාති’ යථාභුතං නපජානාති ‘වයධම්මං වේදනං වයධම්මං වේදනාති’ යථාභුතං නපජානාති. සමුදයවයධම්මං වේදනං, සමුදයවයධම්මං වේදනාති, යථාභුතං නපජානාති. සමුදයධම්මං සඤ්ඤං -පෙ- සමුදයධම්මෙ සඛ්ඛාරෙ සමුදයධම්මං සඛ්ඛාරාති යථාභුතං නපජානාති. වයධම්මෙ සඛ්ඛාරෙ වයධම්මං සඛ්ඛාරාති’ යථාභුතං නපජානාති. සමුදයවයධම්මෙ සඛ්ඛාරෙ සමුදයවයධම්මං සඛ්ඛාරාති, යථාභුතං නපජානාති සමුදයධම්මං විඤ්ඤාණං සමුදයධම්මං විඤ්ඤාණනති යථාභුතං නපජානාති. වයධම්මං විඤ්ඤාණං වයධම්මං විඤ්ඤාණනති යථාභුතං නපජානාති. සමුදයවයධම්මං විඤ්ඤාණං සමුදයවයධම්මං විඤ්ඤාණනති යථාභුතං නපජානාති. අයං වුච්චති භික්ඛු, අවිජ්ජා. එත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො භොතීති.

එච්චං වුත්තෙ භො භික්ඛු භගවනං එතදවොච : “විජ්ජා, විජ්ජා”ති භනෙත වුච්චති. කතමො ණු ඛො භනෙත, විජ්ජා? කිත්තාවතා ච විජ්ජාගතො භොතීති?

ඉධ භික්ඛු, සුත්තවා අරියසාවකො සමුදයධම්මං රූපං සමුදයධම්මං රූපනති යථාභුතං පජානාති. වයධම්මං රූපං වයධම්මං රූපනති යථාභුතං පජානාති. සමුදයවයධම්මං රූපං සමුදයවයධම්මං රූපනති යථාභුතං පජානාති. සමුදයධම්මං වේදනං -පෙ- සමුදයධම්මං සඤ්ඤං -පෙ- සමුදයධම්මෙ සඛ්ඛාරෙ -පෙ- සමුදයධම්මං විඤ්ඤාණං සමුදයධම්මං විඤ්ඤාණනති යථාභුතං පජානාති. වයධම්මං විඤ්ඤාණං, වයධම්මං විඤ්ඤාණනති යථාභුතං පජානාති. සමුදයවයධම්මං විඤ්ඤාණං සමුදයවයධම්මං විඤ්ඤාණනති යථාභුතං පජානාති. අයං වුච්චති භික්ඛු, විජ්ජා, එත්තාවතා ච විජ්ජාගතො භොතීති.

1. 3. 3. 2.

දුතිය සමුදයධම්ම සුත්තං

127. බොරොණසියං :

එකං සමයං ආයස්මා ච සාරිපුත්තො ආයස්මා ච මහාකොට්ඨිනො බොරොණසියං විහරන්ති ඉතිපත්තො මිභද්දො. අථ ඛො ආයස්මා මහාකොට්ඨිනො සායනහසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතො යෙනායස්මා සාරිපුත්තො තෙනුපසඛකම්. උපසඛකමිත්තා ආයස්මතා සාරිපුත්තෙන සද්ධිං සමමොදදි. සමමොදනීයං කථං සාරාණීයං විතීසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීත්තො ඛො ආයස්මා මහාකොට්ඨිනො ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච : “අවිජ්ජා අවිජ්ජා”ති ආවුසො සාරිපුත්ත, වුච්චති. කතමා නු ඛො ආවුසො, අවිජ්ජා? කීත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොති”ති ?

ඉධාචුසො අසුත්තවා පුපුජ්ජනො සමුදයධම්මං රූපං, සමුදයධම්මං රූපනඤ්ඤි යථාභුතං නප්පජානාති. වයධම්මං රූපං -පෙ- සමුදයවයධම්මං රූපං සමුදයවයධම්මං රූපනඤ්ඤි යථාභුතං නප්පජානාති. “සමුදයධම්මං වේදනං -පෙ- සමුදයධම්මං සඤ්ඤං -පෙ- සමුදයධම්මං සඤ්ඤාං -පෙ- සමුදයධම්මං විඤ්ඤාණං සමුදයධම්මං විඤ්ඤාණනඤ්ඤි යථාභුතං නප්පජානාති. වයධම්මං විඤ්ඤාණං -පෙ- සමුදයවයධම්මං විඤ්ඤාණං සමුදයවයධම්මං විඤ්ඤාණනඤ්ඤි යථාභුතං නප්පජානාති. අයං වුච්චතාචුසො අවිජ්ජා, එත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොතිති.

1. 3. 3. 3.

තතිය සමුදයධම්ම සුත්තං

128. බොරොණසියං :

එකමන්තං නිසීත්තො ඛො ආයස්මා මහාකොට්ඨිනො ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච : “විජ්ජා විජ්ජා”ති ඛො ආවුසො සාරිපුත්ත වුච්චති. කතමා නු ඛො ආවුසො විජ්ජා? කීත්තාවතා ච විජ්ජාගතො හොතිති ?

ඉධාචුසො සුත්තවා අරියසාවකො සමුදයධම්මං රූපං සමුදයධම්මං රූපනඤ්ඤි යථාභුතං පජානාති. වයධම්මං රූපං -පෙ- සමුදයවයධම්මං රූපං සමුදයවයධම්මං රූපනඤ්ඤි යථාභුතං පජානාති. සමුදයධම්මං වේදනං -පෙ- සමුදයධම්මං සඤ්ඤං -පෙ- සමුදයධම්මං සඤ්ඤාං -පෙ- සමුදයධම්මං විඤ්ඤාණං සමුදයධම්මං විඤ්ඤාණනඤ්ඤි යථාභුතං පජානාති. වයධම්මං විඤ්ඤාණං -පෙ- සමුදයවයධම්මං විඤ්ඤාණං සමුදයවයධම්මං විඤ්ඤාණනඤ්ඤි යථාභුතං පජානාති. අයං වුච්චතාචුසො විජ්ජා, එත්තාවතා ච විජ්ජාගතො හොති”ති.

1. 3. 3. 4.

පටම අසාද සුත්තං

129. බාරණසියං :

එකමනතං නිසිනෙතො ඛො අයසමා මහානොටසිනො අයසමනතං සංවිජුතනං එතදවොච : අවිජ්ජා අවිජ්ජා”ති අචුභො සාරිපුත්ත, වුච්චති. කතමා ණු ඛො අචුභො අවිජ්ජා? කිත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොතිති ?

ඉධාචුභො, අසසුත්තවා පුඵුජ්ජනො රූපසස අසාදකුච්ච, ආදීනවකුච්ච, නිසසරණකුච්ච යථාභුතං නපපජානාති. වෙදනාය -පෙ- සකුඤ්ඤාය -පෙ- සඛ්ඛාරානං -පෙ- විකුඤ්ඤාණසස අසාදකුච්ච, ආදීනවකුච්ච, නිසසරණකුච්ච යථාභුතං නපපජානාති. අයං වුච්චතාචුභො අවිජ්ජා, එත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොතිති.

1. 3. 3. 5.

දුතිය අසාද සුත්තං

130. බාරණසියං :

එකමනතං නිසිනෙතො ඛො අයසමා මහානොටසිනො අයසමනතං සංවිජුතනං එතදවොච : “විජ්ජා විජ්ජා”ති අචුභො සාරිපුත්ත, වුච්චති. කතමා ණු ඛො අචුභො, විජ්ජා? කිත්තාවතා ච විජ්ජාගතො හොතිති ?

ඉධාචුභො, සුත්තවා අරිගසාවකො රූපසස අසාදකුච්ච ආදීනවකුච්ච නිසසරණකුච්ච යථාභුතං පජානාති. වෙදනාය -පෙ- සකුඤ්ඤාය -පෙ- සඛ්ඛාරානං -පෙ- විකුඤ්ඤාණසස අසාදකුච්ච ආදීනවකුච්ච නිසසරණකුච්ච යථාභුතං පජානාති, අයං වුච්චතාචුභො විජ්ජා, එත්තාවතා ච විජ්ජාගතො හොතිති.

1. 3. 3. 6.

පටම සමුදය සුත්තං

131. බාරණසියං :

එකමනතං නිසිනෙතො ඛො අයසමා මහානොටසිනො අයසමනතං සංවිජුතනං එතදවොච : “අවිජ්ජා අවිජ්ජා”ති අචුභො සාරිපුත්ත, වුච්චති. කතමා ණු ඛො අචුභො අවිජ්ජා? කිත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොතිති” ?

ඉධාචුභො, අසසුත්තවා පුඵුජ්ජනො රූපසස සමුදයකුච්ච අත්භමකුච්ච අසාදකුච්ච ආදීනවකුච්ච නිසසරණකුච්ච යථාභුතං නපපජානාති. වෙදනාය -පෙ- සකුඤ්ඤාය -පෙ- සඛ්ඛාරානං -පෙ- විකුඤ්ඤාණසස සමුදයකුච්ච අත්භමකුච්ච අසාදකුච්ච ආදීනවකුච්ච නිසසරණකුච්ච යථාභුතං නපපජානාති. අයං වුච්චතාචුභො, අවිජ්ජා, එත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොතිති.

1. 3. 3. 7.

දුතිය සමුදය සුත්තං

132. බාග්ගසීයං :

එකමන්තං නිසිනොතො ඛො ආයස්මා මහාකොට්ඨිනො ආයස්මන්තං සංවිපුත්තං එතදවොච : “ච්ඡා ච්ඡා”ති ආවුසො සාරිපුත්ත චුච්චති. කතමා නු ඛො ආවුසො ච්ඡා? කිත්තචතා ච ච්ඡාගතො හොතිති?

“ඉධාචුසො සුත්චා අරියසාවකො රූපස්ස සමුදයඤ්ච අත්භමඤ්ච අස්සාදඤ්ච ආදීනචඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභුතං පජානාති වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සඛ්ඛාරානං -පෙ- විඤ්ඤාණස්ස සමුදයඤ්ච අත්භමඤ්ච අස්සාදඤ්ච ආදීනචඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභුතං පජානාති. අයං චුච්චතාචුසො ච්ඡා, එත්තාචතා ච ච්ඡාගතො හොතිති.

1. 3. 3. 8.

කොට්ඨිත සුත්තං

133. බාග්ගසීයං :

එකං සමයං ආයස්මා ච සංවිපුත්තො ආයස්මා ච මහාකොට්ඨිනො බාරාණසීයං විහරන්ති ඉසිසත්තෙන මිභද්දසෙ. අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො සායන්තසමයං පටිසල්ලානා චුට්ඨිතො යෙනායස්මා මහාකොට්ඨිනො තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිකා ආයස්මතා මහාකොට්ඨිනෙන සද්ධිං සමමොදි. සමමොදනීයං කථං සාරාණීයං විකිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිනොතො ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො ආයස්මන්තං මහාකොට්ඨිතං එතදවොච : “අච්ඡා අච්ඡා”ති, ආවුසො කොට්ඨිත, චුච්චති කතමා නු ඛො ආවුසො අච්ඡා? කිත්තචතා ච අච්ඡාගතො හොතිති?

ඉධාචුසො, අසුත්චා පුථුඡ්ඡනො රූපස්ස අස්සාදඤ්ච ආදීනචඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභුතං නපජානාති. වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සඛ්ඛාරානං -පෙ- විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදඤ්ච ආදීනචඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභුතං නපජානාති. අයං චුච්චතාචුසො අච්ඡා, එත්තාචතා ච අච්ඡාගතො හොතිති.

එවං චුත්තෙ ආයස්මා සාරිපුත්තො ආයස්මන්තං මහාකොට්ඨිතං එතදවොච : ච්ඡා ච්ඡාති ආවුසො කොට්ඨිත, චුච්චති කතමා නු ඛො ආවුසො ච්ඡා? කිත්තචතා ච ච්ඡාගතො හොතිති?

ඉධාචුසො සුත්චා අරියසාවකො රූපස්ස අස්සාදඤ්ච ආදීනචඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභුතං පජානාති වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සඛ්ඛාරානං -පෙ- විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදඤ්ච ආදීනචඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභුතං පජානාති. අයං චුච්චතාචුසො ච්ඡා, එත්තාචතා ච ච්ඡාගතො හොතිති.”

1. 3. 3. 9.

දුතිය කොට්ඨිත සුත්තං.

184. බංග්ගසිංහං :

එකමන්තං නිසිනොතො ඛො අංගසමා සංඝිපුණො අංගසමන්තං මහාකොට්ඨිතං එතදවොච : “අවිජ්ජා අවිජ්ජා”ති ආවුසො කොට්ඨිත වුච්චති කතමා හු ඛො ආවුසො අවිජ්ජා? කිත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොතිති?

ඉධිචුසො අසසුතචා පුච්ඡන්තො රූපස්ස සමුදයඤ්ච අත්භමඤ්ච අස්සාදඤ්ච ආදිනවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභුතං නපපජානාති. වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සංඛාරානං -පෙ- විඤ්ඤාණස්ස සමුදයඤ්ච අත්භමඤ්ච අස්සාදඤ්ච ආදිනවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභුතං නපපජානාති. අයං වුච්චතාවුසො අවිජ්ජා එත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොතිති.

එවං වුතො අංගසමා සංඝිපුණො අංගසමන්තං මහාකොට්ඨිතං එතදවොච : ‘විජ්ජා විජ්ජා’ති ආවුසො කොට්ඨිත වුච්චති කතමා හු ඛො ආවුසො විජ්ජා කිත්තාවතා ච විජ්ජාගතො හොතිති.

ඉධිචුසො සුතචා අරියසාවකො රූපස්ස සමුදයඤ්ච අත්භමඤ්ච අස්සාදඤ්ච ආදිනවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභුතං පජානාති. වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සංඛාරානං -පෙ- විඤ්ඤාණස්ස සමුදයඤ්ච අත්භමඤ්ච අස්සාදඤ්ච ආදිනවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභුතං පජානාති. අයං වුච්චතාවුසො විජ්ජා එත්තාවතා ච විජ්ජාගතො හොතිති.

1. 3. 3. 10.

තනිය කොට්ඨිත සුත්තං.

185. බංග්ගසිංහං :

එකමන්තං නිසිනොතො ඛො අංගසමා සංඝිපුණො අංගසමන්තං මහාකොට්ඨිතං එතදවොච : “අවිජ්ජා අවිජ්ජා”ති ඛො ආවුසො කොට්ඨිත වුච්චති. කතමා හු ඛො ආවුසො අවිජ්ජා? කිත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොතිති?

ඉධිචුසො අසසුතචා පුච්ඡන්තො රූපං නපපජානාති රූපසමුදයං නපපජානාති. රූපනිරෝධං නපපජානාති. රූපනිරෝධගාමිනිං පච්චදං නපපජානාති.

වෙදනං නපපජානාති -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සංඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං නපපජානාති. විඤ්ඤාණසමුදයං නපපජානාති. විඤ්ඤාණනිරෝධං නපපජානාති. විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනිං පච්චදං නපපජානාති. අයං වුච්චතාවුසො අවිජ්ජා එත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොතිති.

එවිං වුත්තෙ අයස්ස, සාරිපුත්තො අයස්සන්තං මහාකොට්ඨිතං එතදච්චොච්චි : “විජ්ජා, විජ්ජා”ති අවුත්තො කොට්ඨිත වුච්චති. කතමො ණු ඛො අවුත්තො විජ්ජා? කිත්තච්චතා ච විජ්ජාගතො භොතිති?

ඉධාවුත්තො සුත්චො අරියසාවකො රූපං පජානාති. රූපසමුදයං පජානාති. රූපනිරෝධං පජානාති. රූපනිරෝධගාමිනිං පටිපදං පජානාති. වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සංඛාරං -පෙ- විඤ්ඤාණං පජානාති විඤ්ඤාණසමුදයං පජානාති විඤ්ඤාණනිරෝධං පජානාති විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනිං පටිපදං පජානාති. අයං වුච්චතාවුත්තො විජ්ජා, එත්තාව්චතා ච විජ්ජාගතො භොතිති.

අවිජ්ජාවග්ගො භතියො

තත්ථාද්දනං :

සමුදයධම්මෙත තිණි අසාදා අපරෙ දුච්චෙ
සමුදයෙන ඤො වුත්තො කොට්ඨිතෙන පරෙ තයොති.

4. කුකකුළුවගො

1. 3. 4. 1.

කුකකුළු සුතතං

186. සංවජජීයං :

රූපං භික්ඛවෙ කුකකුලං, වෙදනා කුකකුලා, සඤ්ඤා කුකකුලා, සංඛාරා කුකකුලා, විඤ්ඤාණං කුකකුලං. ඵලං පඤ්ඤං භික්ඛවෙ සුතචා අරියසාමකො රූපසමි නිබ්බිජ්ඣී, වෙදනාසපි නිබ්බිජ්ඣී, සඤ්ඤාසපි භිබ්බිජ්ඣී, සංඛාරෙසුපි නිබ්බිජ්ඣී, විඤ්ඤාණසමිලපි නිබ්බිජ්ඣී. නිබ්බිජ්ඣං විරජ්ජති -පෙ- භාපරං ඉත්ථතතායාති පජානාතීති.

1. 2. 4. 2.

පයම අනිච්ච සුතතං

187. සංවජජීයං :

සං භි භික්ඛවෙ අනිච්චං, තත්ථ වො ඡන්දො පභාතබ්බො. කිඤ්ච භික්ඛවෙ අනිච්චං :

රූපං භික්ඛවෙ අනිච්චං, තත්ථ වො ඡන්දො පභාතබ්බො. වෙදනා අනිච්චා -පෙ- සඤ්ඤා අනිච්චා -පෙ- සංඛාරා අනිච්චා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනිච්චං, තත්ථ වො ඡන්දො පභාතබ්බො. සං භි භික්ඛවෙ අනිච්චං තත්ථ වො ඡන්දො පභාතබ්බොති.

1. 3. 4. 3.

දුකිය අනිච්ච සුතතං

188. සංවජජීයං :

සං භි භික්ඛවෙ අනිච්චං තත්ථ වො රාගො පභාතබ්බො. කිඤ්ච භික්ඛවෙ අනිච්චං :

රූපං භික්ඛවෙ අනිච්චං, තත්ථ වො රාගො පභාතබ්බො. වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනිච්චං, තත්ථ වො රාගො පභාතබ්බො. සං භි භික්ඛවෙ අනිච්චං, තත්ථ වො රාගො පභාතබ්බොති.

1. 3. 4. 4.

තනිය අනිච්ච සුත්තං.

139. සාවඡ්ඨිං :

ඨං හි භික්ඛවෙ, අනිච්චං, තත්‍ර වො ඡ්ඤරුගො පභාතබ්බො. කිඤ්ච භික්ඛවෙ, අනිච්චං :

රූපං භික්ඛවෙ, අනිච්චං. තත්‍ර වො ඡ්ඤරුගො පභාතබ්බො. වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනිච්චං. තත්‍ර වො ඡ්ඤරාගො පභාතබ්බො. ඨං හි භික්ඛවෙ, අනිච්චං, තත්‍ර වො ඡ්ඤරාගො පභාතබ්බොති.”

1. 3. 4. 5.

පඨම දුක්ඛ සුත්තං.

140. සාවඡ්ඨිං :

ඨං හි භික්ඛවෙ, දුක්ඛං, තත්‍ර වො ඡ්ඤෙ පභාතබ්බො. කිඤ්ච භික්ඛවෙ, දුක්ඛං :

රූපං භික්ඛවෙ, දුක්ඛං. තත්‍ර වො ඡ්ඤෙ පභාතබ්බො. වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං දුක්ඛං. තත්‍ර වො ඡ්ඤෙ පභාතබ්බො. ඨං හි භික්ඛවෙ, දුක්ඛං, තත්‍ර වො ඡ්ඤෙ පභාතබ්බොති.

1. 3. 4. 6.

දුතිය දුක්ඛ සුත්තං.

141. සාවඡ්ඨිං :

ඨං හි භික්ඛවෙ, දුක්ඛං තත්‍ර වො රුගො පභාතබ්බො. කිඤ්ච භික්ඛවෙ, දුක්ඛං :

රූපං භික්ඛවෙ, දුක්ඛං තත්‍ර වො රුගො පභාතබ්බො. වෙදනා සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං දුක්ඛං, තත්‍ර වො රුගො පභාතබ්බො. ඨං හි භික්ඛවෙ, දුක්ඛං තත්‍ර වො රුගො පභාතබ්බොති.

1. 3. 4. 7.

තනිය දුක්ඛ සුත්තං.

142. සාවඡ්ඨිං :

ඨං හි භික්ඛවෙ, දුක්ඛං තත්‍ර වො ඡ්ඤරුගො පභාතබ්බො. කිඤ්ච භික්ඛවෙ, දුක්ඛං :

රූපං භික්ඛවෙ, දුක්ඛං තත්‍ර වො ඡ්ඤරාගො පභාතබ්බො. වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං දුක්ඛං, තත්‍ර වො ඡ්ඤරාගො පභාතබ්බො. ඨං හි භික්ඛවෙ, දුක්ඛං, තත්‍ර වො ඡ්ඤරාගො පභාතබ්බොති.

1. 3. 4. 8.

අනන්ත සුක්කං

143. ඝෘවජ්ජීයං :

යො හි භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො ඡන්දෙ පභාතබ්බො. කො ච භික්ඛවෙ, අනන්තා :

රූපං භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො ඡන්දෙ පභාතබ්බො. වේදනා අනන්තා -පෙ- සඤ්ඤා අනන්තා -පෙ- සංඛාරා අනන්තා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනන්තා. නත්ත වො ඡන්දෙ පභාතබ්බො. යො හි භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො ඡන්දෙ පභාතබ්බොති.

1. 3. 4. 9.

දුතිය අනන්ත සුක්කං

144. ඝෘවජ්ජීයං :

යො හි භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො රාගො පභාතබ්බො. කො ච භික්ඛවෙ, අනන්තා :

රූපං භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො රාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනන්තා නත්ත වො රාගො පභාතබ්බො. යො හි භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො රාගො පභාතබ්බොති.

1. 3. 4. 10.

තතිය අනන්ත සුක්කං

145. ඝෘවජ්ජීයං :

යො හි භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. කො ච භික්ඛවෙ, අනන්තා :

රූපං භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. වේදනා අනන්තා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනන්තා. නත්ත වො ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. යො හි භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො ඡන්දරාගො පභාතබ්බොති.

1. 3. 4. 11.

නිබ්බිදබහුල සුතතං

146. සාවජ්ඣමං :

භග්වාපබ්බජ්ඣතස්ස භික්ඛවෙ, කුලපුත්තස්ස අගමනුඛමෙමා භොති :
යං රූපෙ නිබ්බිදබහුලං¹ විහරෙය්‍ය, වේදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ-
සංඛාරෙසු නිබ්බිදබහුලං විහරෙය්‍ය, විඤ්ඤාණෙ නිබ්බිදබහුලං විහරෙය්‍ය.

සො රූපෙ නිබ්බිදබහුලං විහරනො, වේදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය
-පෙ- සංඛාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ නිබ්බිදබහුලං විහරනො, රූපං
පරිජානාති වේදනං පරිජානාති සඤ්ඤං පරිජානාති සංඛාරෙ
පරිජානාති විඤ්ඤාණං පරිජානාති. සො රූපං පරිජානං වේදනං
පරිජානං සඤ්ඤං පරිජානං, සංඛාරෙ පරිජානං, විඤ්ඤාණං පරිජානං,
පරිච්ඡව්වති රූපමනා පරිච්ඡව්වති වේදනාය පරිච්ඡව්වති සඤ්ඤාය
පරිච්ඡව්වති සංඛාරෙහි පරිච්ඡව්වති විඤ්ඤාණමනා. පරිච්ඡව්වති ජාතියා
ජරාමරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙති දුකෙකි දොමනසෙසෙහි උපායාසෙහි.
පරිච්ඡව්වති දුකකමානාති වදාමිති.

1. 3. 4. 12.

අනිච්චානුපය්‍යනා සුතතං

147. සාවජ්ඣමං :

භග්වාපබ්බජ්ඣතස්ස භික්ඛවෙ, කුලපුත්තස්ස අගමනුඛමෙමා භොති :
යං රූපෙ අනිච්චානුපය්‍යි විහරෙය්‍ය, වේදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ-
සංඛාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ අනිච්චානුපය්‍යි විහරෙය්‍ය.

සො රූපෙ අනිච්චානුපය්‍යි විහරනො වේදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය
-පෙ- සංඛාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ අනිච්චානුපය්‍යි විහරනො රූපං
පරිජානාති, වේදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සංඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං
පරිජානාති. සො රූපං පරිජානං වේදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ-
සංඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං පරිජානං පරිච්ඡව්වති රූපමනා පරිච්ඡව්වති
වේදනාය, පරිච්ඡව්වති සඤ්ඤාය, පරිච්ඡව්වති සංඛාරෙහි, පරිච්ඡව්වති
විඤ්ඤාණමනා, පරිච්ඡව්වති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙති
දුකෙකි දොමනසෙසෙහි උපායාසෙහි, පරිච්ඡව්වති, දුකකමානාති වදාමිති.

1. 3. 4. 13.

දුකඛානුපය්‍යි සුතතං

148. සාවජ්ඣමං :

භග්වාපබ්බජ්ඣතස්ස භික්ඛවෙ, කුලපුත්තස්ස අගමනුඛමෙමා භොති :
යං රූපෙ දුකඛානුපය්‍යි විහරෙය්‍ය, වේදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය
-පෙ- සංඛාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ දුකඛානුපය්‍යි විහරෙය්‍ය.

1. නිබ්බිදබහුලො. - මජ්ඣමං.

සො රූපෙ දුක්ඛානුපය්‍යි විහරනො වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- විඤ්ඤාණෙ දුක්ඛානුපය්‍යි විහරනො රූපං පරිජානාති වෙදනං පරිජානාති සඤ්ඤාං පරිජානාති සඤ්ඤාං පරිජානාති විඤ්ඤාණං පරිජානාති.

සො රූපං පරිජානං වෙදනං පරිජානං සඤ්ඤාං පරිජානං සඤ්ඤාං පරිජානං විඤ්ඤාණං පරිජානං පරිච්ඡව්වති රූපමනා පරිච්ඡව්වති වෙදනාය පරිච්ඡව්වති සඤ්ඤාය පරිච්ඡව්වති සඤ්ඤාය පරිච්ඡව්වති විඤ්ඤාණමනා, පරිච්ඡව්වති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙති පරිදෙවෙති දුක්ඛෙති දෙමනස්සෙති උපායාසෙති, පරිච්ඡව්වති දුක්ඛස්මාති වදමිති.

1. 3. 4. 14.

අනන්තානුපය්‍යනා සුත්තං

149. සාවච්ඡීයං :

සඤ්ඤාපබ්බජ්ඣස්ස භික්ඛවෙ, කුලපුත්තස්ස අගමනුඛමෙමා හොති : සං රූපෙ අනන්තානුපය්‍යි විහරෙය්‍ය වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- විඤ්ඤාණෙ අනන්තානුපය්‍යි විහරෙය්‍ය :

සො රූපෙ අනන්තානුපය්‍යි විහරනො වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- විඤ්ඤාණෙ අනන්තානුපය්‍යි විහරනො රූපං පරිජානාති, වෙදනං පරිජානාති, සඤ්ඤාං පරිජානාති, සඤ්ඤාං පරිජානාති, විඤ්ඤාණං පරිජානාති. සො රූපං පරිජානං වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- විඤ්ඤාණං පරිජානං පරිච්ඡව්වති. රූපමනා, පරිච්ඡව්වති වෙදනාය, පරිච්ඡව්වති සඤ්ඤාය, පරිච්ඡව්වති සඤ්ඤාය පරිච්ඡව්වති විඤ්ඤාණමනා, පරිච්ඡව්වති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙති පරිදෙවෙති දුක්ඛෙති දෙමනස්සෙති උපායාසෙති, පරිච්ඡව්වති දුක්ඛස්මාති වදමිති.

කුඤ්ඤාපවග්ගො චතුස්සො.

කමුඤ්ඤානං :

කුඤ්ඤාලො තයො අතිවෙචන - දුක්ඛෙන අපරෙ තයො අනතෙතන තයො චූතතා - කුලපුත්තෙන ඥෙ දුක්ඛාති.

5. දිට්ඨි චග්ගො

1. 3. 5. 1.

අජකිත්ත සුත්තං

160. සාවච්ඡීයං :

කීඤ්චිං නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කීං උපාදය උපපජ්ඣති අජකිත්තං සුඛදුක්ඛනාති ?

භගවංචුලුකා නො භනොත, ධම්මා -පෙ-

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය උපපජ්ඣති අජකිත්තං සුඛදුක්ඛං. වෙදනාය සති වෙදනං උපාදය උපපජ්ඣති අජකිත්තං සුඛදුක්ඛං. සංඝායාය සති -පෙ- සංඝාරොසු සති සංඝාරො උපාදය උපපජ්ඣති අජකිත්තං සුඛදුක්ඛං. විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය උපපජ්ඣති අජකිත්තං සුඛදුක්ඛං. භං කීං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති ? අනිච්චං භනොත,

ඤ්චපනානිච්චං දුක්ඛං වා භං සුඛං වාති ? දුක්ඛං භනොත,

ඤ්චපනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං, අපි නු භං අනුපාදය උපපජ්ඣය අජකිත්තං සුඛදුක්ඛනාති ? නො භෙතං භනොත,

වෙදනා -පෙ- සංඝායා -පෙ- සංඝාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වාති ? අනිච්චං භනොත,

ඤ්චපනානිච්චං දුක්ඛං වා භං සුඛං වාති ? දුක්ඛං භනොත,

ඤ්චපනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං, අපි නු භං අනුපාදය උපපජ්ඣය අජකිත්තං සුඛදුක්ඛනාති ? නො භෙතං භනොත,

ඵච්චං පඤ්ඤං භික්ඛවෙ, සුභව්වා අරියසාමකො රූපඤ්ඤානි නිබ්බිද්දති -පෙ- විඤ්ඤාණඤ්ඤානි නිබ්බිද්දති. නිබ්බිද්දං විරජ්ඣති -පෙ- භාපරං ඉන්ද්‍රියතායාති පජානාතීති.

1. 3. 5. 2.

ඵතං මම සුත්තං

161. සාවච්ඡීයං :

කීඤ්චිං නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කීං උපාදය කීං අභිනිවිඤ්ඤානං “ඵතං මම, ඵඤ්ඤානං ‘භමඤ්ඤානං, ඵඤ්ඤානං මෙ අනායා”ති සමනුපඤ්ඤාතීති.

භගවංචුලුකා නො භනොත, ධම්මා -පෙ-

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසාං “එතං මම, එතො’හමස්මි, එතො මෙ අත්තා”ති සමනුපසාසති. වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛ්ඛාරේසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසාං “එතං මම, එතො’හමස්මි, එතො මෙ අත්තා”ති සමනුපසාසති.

කං කිමමඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවං වා අනිවං වාති? අනිවං භනෙත,

ගමපනාතිවං -පෙ- විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය “එතං මම, එතො’හමස්මි, එතො මෙ අත්තා”ති සමනුපසෙසයාති? නො භෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිවං වා අනිවං වාති? අනිවං භනෙත,

ගං පනාතිවං -පෙ- විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය “එතං මම, එතො’හමස්මි, එතො මෙ අත්තා”ති සමනුපසෙසයාති? නො භෙතං භනෙත,

එවං පසං -පෙ- භාපරං ඉන්ධනායාති පජානාතිති.

1. 3. 5. 3.

පො අත්තා සුත්තං

162. සාවඤ්ඤා :

කිංකම් නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසාං එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති “තො අත්තා, තො ලොකො, තො පෙච්ච භවිසාමි නිච්චො, ධ්වෙචො සසානො අවිපරිනාමධම්මො”ති.

හභවංචුලකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ--

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසාං එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති “තො අත්තා, තො ලොකො, තො පෙච්ච භවිසාමි, නිච්චො, ධ්වෙචො සසානො, අවිපරිනාමධම්මො”ති, වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛ්ඛාරේසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසාං එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති “තො අත්තා, තො ලොකො, තො පෙච්ච භවිසාමි, නිච්චො, ධ්වෙචො සසානො අවිපරිනාමධම්මො”ති.

කං කිමමඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවං වා අනිවං වාති? අනිවං භනෙත, ගං පනාතිවං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත, ගං පනාතිවං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය “තො අත්තා, තො ලොකො, තො පෙච්ච භවිසාමි, නිච්චො ධ්වෙචො සසානො අවිපරිනාමධම්මො”ති, නො භෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වාහී? අනිව්චං හනොන,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාහී? දුක්ඛං හනොන,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං, අපි නු තං අනුපාදය ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය “කො අත්තා, කො ලොකො, කො පෙච්ච භවිස්සාමි, නිවේවා ධුවො භස්සනො අවිපරිතාමධම්මො”හී? නො හෙතං හනොන, ඵචං පස්සං -පෙ- නාපරං ඉත්තතායාති පජානාහීති

1. 3. 5. 4.

නො ච මෙ සීයා සුත්තං

153. සාවජජීයං :

කීසම් නු ඛො භික්ඛවේ, සති කිං උපාදය කිං අනිනිවිස්ස ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජෙති? “නො වස්සං, නො ච මෙ සීයා, න භවිස්සාමි, න මෙ භවිස්සති”හී.

භගවංචුලනා නො හනොන, ධම්මා -පෙ-

රූපෙ ඛො භික්ඛවේ, සති රූපං උපාදය රූපං අනිනිවිස්ස ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජෙති: “නො වස්සං, නො ච මෙ සීයා, න භවිස්සාමි හ මෙ භවිස්සති”හී. වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අනිනිවිස්ස ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජෙති “නො වස්සං, නො ච මෙ සීයා, හ භවිස්සාමි, “හ මෙ භවිස්සතිහී.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවේ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාහී? අනිව්චං හනොන,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාහී? දුක්ඛං හනොන,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං, අපි නු තං අනුපාදය ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය “නො වස්සං, නො ච මෙ සීයා, න භවිස්සාමි, හ මෙ භවිස්සති”හී? නො හෙතං හනොන,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වාහී? අනිව්චං හනොන,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාහී? දුක්ඛං හනොන,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං, අපි නු තං අනුපාදය ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය “නො වස්සං, නො ච මෙ සීයා, හ භවිස්සාමි, හ මෙ භවිස්සතිහී?

නො හෙතං හනොන, ඵචං පස්සං -පෙ- නාපරං ඉත්තතායාති පජානාහීති.

1. න භවිස්සති - ස්‍යා.
2. හ භවිස්සං හ මෙ භවිස්සතිහී - මජ්ඣං.

1. 3. 5. 5.

මිච්ඡාදිට්ඨි සුත්තං

154. සංවජජීයං :

කීසමී නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසා මිච්ඡාදිට්ඨි උපපජ්ජති?

හගචංමුලකා නො හනෙත ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසා මිච්ඡාදිට්ඨි උපපජ්ජති. වෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසා මිච්ඡාදිට්ඨි උපපජ්ජති.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං චා අනිච්චං චාති? අනිච්චං හනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං චා තං සුඛං චාති? දුක්ඛං හනෙත,

යං පනානිච්චං, දුක්ඛං, විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය මිච්ඡාදිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යාති? නො හෙතං හනෙත,

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං චා අනිච්චං චාති? අනිච්චං හනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං චා තං සුඛං චාති? දුක්ඛං හනෙත,

යං පනානිච්චං, දුක්ඛං, විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය මිච්ඡාදිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යාති? නො හෙතං හනෙත,

ඵචං පසාං -පෙ- නාපරං ඉජ්ඣතකායාති පජානාතිති.

1. 3. 5. 6,

සක්කායදිට්ඨි සුත්තං

155. සංවජජීයං :

කීසමී නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසා සක්කායදිට්ඨි උපපජ්ජති?

හගචංමුලකා නො හනෙත, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසා සක්කායදිට්ඨි උපපජ්ජති. වෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසා සක්කායදිට්ඨි උපපජ්ජති.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං චා අනිච්චං චාති? අනිච්චං හනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාතී ? දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය භක්ඛායදිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යාතී ? හො භෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වාතී ? අනිච්චං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාතී ? දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය භක්ඛායදිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යාතී ? හො භෙතං භනෙත,

ඵචං පසං -පෙ- නාපරං ඉත්තකායාතී පජානාතීති.

1. 3. 5. 7.

අත්තානුදිට්ඨි සුත්තං

156. සංවජ්ජිතං :

කීඨමිං නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවිසං අත්තානුදිට්ඨි උපපජ්ජති ?

භගවංචුලුකා හො භනෙත, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිසං අත්තානුදිට්ඨි උපපජ්ජති. වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසං අත්තානුදිට්ඨි උපපජ්ජති.

තං කිං මඤ්ඤාඵ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාතී ? අනිච්චං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාතී ? දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය අත්තානුදිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යාතී ? හො භෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වාතී ? අනිච්චං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාතී ? දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය අත්තානුදිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යාතී ? හො භෙතං භනෙත,

ඵචං පසං -පෙ- නාපරං ඉත්තකායාතී පජානාතීති.

1. 3. 5. 8.

පට්ඨම අභිනිවෙස සුත්තං

157. සාවච්ඡීයං :

කිංකරී ඤා ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවිස්ස උපපජ්ජන්ති සඤ්ඤප්පනාභිනිවෙසවිනිබ්බන්ධාති ?¹

භගවංමුලුකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිස්ස උපපජ්ජන්ති සඤ්ඤප්පනාභිනිවෙසවිනිබ්බන්ධා, වෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤය සති -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤණේ සති විඤ්ඤණං උපාදය විඤ්ඤණං අභිනිවිස්ස උපපජ්ජන්ති සඤ්ඤප්පනාභිනිවෙසවිනිබ්බන්ධා.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවට්ඨං වා අනිවට්ඨං වාති? අනිවට්ඨං භනෙත,

යං පනානිවට්ඨං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිවට්ඨං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි ඤා තං අනුපාදය උපපජ්ජෙය්‍යං සඤ්ඤප්පනාභිනිවෙසවිනිබ්බන්ධාති? නො භෙතං භනෙත,

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤණං නිවට්ඨං වා අනිවට්ඨං වාති? අනිවට්ඨං භනෙත,

යං පනානිවට්ඨං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිවට්ඨං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි ඤා තං අනුපාදය උපපජ්ජෙය්‍යං සඤ්ඤප්පනාභිනිවෙසවිනිබ්බන්ධාති. නො භෙතං භනෙත,

ඵචං පස්සං -පෙ- භාපරං ඉන්ද්‍රියතායාති පජ්ජානාතිති.

1. 3. 5. 9.

දුතිය අභිනිවෙස සුත්තං

158. සාවච්ඡීයං :

කිංකරී ඤා ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවිස්ස උපපජ්ජන්ති සඤ්ඤප්පනාභිනිවෙසවිනිබ්බන්ධාජේඛාසානාති ?

භගවංමුලුකා නො භනෙත ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිස්ස උපපජ්ජන්ති සඤ්ඤප්පනාභිනිවෙසවිනිබ්බන්ධාජේඛාසානා. වෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤය සති -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤණේ සති විඤ්ඤණං උපාදය විඤ්ඤණං අභිනිවිස්ස උපපජ්ජන්ති සඤ්ඤප්පනාභිනිවෙසවිනිබ්බන්ධාජේඛාසානා.

1. සඤ්ඤප්පනවිනිවෙසවිනිබ්බන්ධාති - සිඉ, සී 1, 2.

තං කීං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති? අනිව්චං භනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය උප්පජ්ජෙය්‍යං සඤ්ඤාජනාතිනිවෙසවිනිබ්බකාජේඛාසානාති? නො භෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වාති? අනිව්චං භනෙත.

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය උප්පජ්ජෙය්‍යං සඤ්ඤාජනාතිනිවෙසවිනිබ්බකාජේඛාසානාති. නො භෙතං භනෙත.

ඵචං පස්සං -පෙ- නාපරං ඉඤ්ඤාසානාති පජානාතිති.

1. 3. 5. 10.

ආනාඤ්ඤ සුත්තං

159. සාවජජීයං :

අථ ඛො අයස්මා ආනාඤ්ඤා යෙහ භගවා තෙනුපසඛිකම්, උපසඛිකම්ඤා භගවනතං අභිවාදෙඤා ඵකමනතං නිසීදී, ඵකමනතං නිසීතෙතා ඛො අයස්මා ආනාඤ්ඤා භගවනතං ඵකදවොච : සාධු මේ භනෙත, භගවා සඛිඤ්ඤෙතන ධම්මං දෙසෙතු යමහං භගවතො ධම්මං සුඤ්ඤා ඵකො වුපකචෙත්ථ අප්පමතෙතා ආනාපි පභිතතො විහරෙය්‍ය”න්ති.

තං කීං මඤ්ඤසි ආනාඤ්ඤා රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති? අනිව්චං භනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං කල්ලනනු තං සමනුපසස්සිතුං “ඵතං මම ඵසො භමස්මි, ඵසො මෙ අත්තා”ති? නො භෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වාති? අනිව්චං භනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං කල්ලනනු තං සමනුපසස්සිතුං “ඵතං මම, ඵසො භමස්මි, ඵසො මෙ අත්තා”ති? නො භෙතං භනෙත.

තස්මාතිහ ආනන්ද, යං කිඤ්චී රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පත්තං
 අජ්ඣතතං වා, බහිඤ්ඤා වා, ඔලාරිකං වා, සුචුම්මං වා, ගීනං වා, පණීතං වා,
 යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, සබ්බං රූපං “නෙතං මම, නෙතොහමසමී,
 හ මෙ තො අත්තා”ති ඵච්චමෙතං යථාභූතං සමමප්පඤ්ඤාය දච්චබ්බං.
 යා කාචී වෙදනා -පෙ- යා කාචී සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචී සඛාරා
 -පෙ- යං කිඤ්චී විඤ්ඤාණං අතීතානාගතපච්චුප්පත්තං අජ්ඣතතං වා
 බහිඤ්ඤා වා, ඔලාරිකං වා, සුචුම්මං වා, ගීනං වා, පණීතං වා, යං දුරෙ
 සන්තිකෙ වා, සබ්බං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම -පෙ-.

ඵච්චං පස්සං ආනන්ද, සුත්චා අරියසාවකො රූපසමිච්චි නිබ්බින්නී,
 වෙදනායපි නිබ්බින්නී, සඤ්ඤායපි නිබ්බින්නී, සඛාරෙසුපි නිබ්බින්නී,
 විඤ්ඤාණසමිච්චි නිබ්බින්නී, නිබ්බින්නං විරජ්ජති, විරාගා විලුච්චති,
 විලුත්තසමී විලුත්තමිති ඤ්ඤාණං භොති, ඛිණා ජාති, චුසිතං චුගමච්චරියං,
 කතං කරණීයං, නාපරං ඉත්තනායාති පජානාතීති.

දිට්ඨිච්ඡෙය්‍යො පඤ්චමො.

තනුද්දනං :

අජ්ඣතතිකං ඵතං මම තො අත්තා නො ව මෙ සීගා,
 මිච්ජා සක්කාය අත්තානුදොගිනිච්චෙසා ආනන්දෙතාති.

උපටීපණ්ණාසකො සමනනා.

තනු චගගුද්දනං :

අනෙතා ධම්මකට්ඨකාවිජ්ජා කුකකුලො දිට්ඨිපඤ්චමං,
 තතීයො පණ්ණාසකො චුතොතා නිපාතො තෙන චුච්චතීති

බ්‍රහ්මකච්ඡෙය්‍යො නිපාතකො නිපණ්ණාසකං සමනනා.

බ්‍රහ්මසංඝුත්තං නිට්ඨිතං.

2. රාධසංයුතතං

1. පටිම මාරවගෙගා

2. 1. 1.

මාර සුතතං

160. ඝාචජචීයං :

අඵ ඛො ආයසමා ඤමො යෙන භගවො තෙනුපසඛිකමී. උපසඛිකමිත්තා භගවනතං අභිචාදෙත්තා ඵකමනතං නිසීදී. ඵකමනතං නිසිනෙතා ඛො ආයසමා රුධො භගවනතං ඵතදවොච : මාරෙ මාරෙති භනෙත, වුච්චතී. කිත්තාවතා නු ඛො භනෙත, මාරෙති¹.

රූපෙ ඛො රුධි සති මාරෙ වා අසා මාරෙතා වා සො වා පන මීයති.² තසමා කිහත්තං රුධි රූපං මාරෙති පසා, මාරෙතාති පසා, මීයතිති පසා, රොගොති පසා, ගණෙතාති පසා, සලානති පසා, අභනති පසා, අභභුතනති. පසා, යෙ නං ඵචං පසානති තෙ සමමා පසානති. වේදනාය සති මාරො වා අසා මාරෙතා වා සො වා පන මීයති.² තසමාතිහ නං රුධි, වේදනං මාරොති පසා මාරෙතාති පසා මීයතිති පසා -පෙ- යෙ නං ඵචං පසානති තෙ සමමා පසානති. සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛිංරෙහු සති මාරො වා අසා මාරෙතා වා සො වා පන මීයති. තසමාතිහ නං රුධි, සඛිංරෙ මාරොති පසා මාරෙතාති පසා මීයතිති පසා -පෙ- යෙ නං ඵචං පසානති තෙ සමමා පසානති. විඤ්ඤාණෙ සති මාරො වා අසා මාරෙතා වා, සො වා පන මීයති. තසමාතිහ නං රුධි, විඤ්ඤාණං මාරොති. පසා, මාරෙතාති පසා, මීයතිති පසා, රොගොති පසා, ගණෙතාති පසා, සලානති පසා, අභනති පසා, අභභුතනති පසා. යෙ නං ඵචං පසානති තෙ සමමා පසානතිති.

සමමාදසානං පන භනෙත, කිමජචීයනති ?

සමමාදසානං ඛො රුධි, තිබ්බිදත්තං.

තිබ්බිද පන භනෙත, කිමජචීයනති ?

තිබ්බිද ඛො රුධි, විරාගත්තං.

විරාගො පන භනෙත කිමජචීයොති ?

විරාගො ඛො රුධි, විමුත්තත්තං.

1. මාරොති වුච්චති - සීමු, සී 2.

2. මීයති - සසා.

විමුච්ඡි පන භනොතො කිමච්ඡිතා'ති ?

විමුච්ඡි ඛො රාධි, තිබ්බානන්තා.

තිබ්බානං පන භනොත, කිමච්ඡිතන්ති ?

අච්චසරා' රාධි, පඤ්ඤාං. නාසකඛි පඤ්ඤාසං පරියනනං ගහෙතුං. තිබ්බානොගධං හි රාධි, මුඛමච්චිතං චුසාති තිබ්බානපරායනං තිබ්බානපරියොසානන්ති.

2. 1. 2.

සත්ත සුත්තං

161. සාවච්ඡීයං :

එකමන්තං නිසිනොතො ඛො අංගසමා රාධො භගවන්තං එතදවොච : සතොතො සතොතාති භනොත, චුච්චති කිත්තාචිතා හු ඛො භනොත, සතොතාති චුච්චති ?

රූපෙ ඛො රාධි, යො ජ්ඤෙ යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා. තත්ථ සතොතො තත්ථ විසතොතො තස්මා සතොතාති චුච්චති. වෙදනාය යො ජ්ඤෙ යො රාගො -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සංඛාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ යො ජ්ඤෙ යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා තත්ථ සතොතො තත්ථ විසතොතො. තස්මා සතොතාති චුච්චති.

සෙසාරා'පි රාධි, කුමාරකා වා කුමාරිකායො' වා පංඤාගාරකෙහි කිලන්ති' යාවච්ඡිවඤ්චි තෙසු පංඤාගාරකෙසු අවිගත'රාගා භොනති අවිගත'ච්ඡන්දු අවිගත'පෙමා අවිගත'පිපාසා අවිගත'පරිලාභා අවිගත'තණ්හා තාව තාති පංඤාගාරකානි අලලීයන්ති කෙලායන්ති ඛිනායන්ති'. මමායන්ති.

යනො ච ඛො රාධි, කුමාරකා වා කුමාරිකායො වා තෙසු පංඤාගාරකෙසු විගත'රාගා භොනති විගත'ච්ඡන්දු විගත'පෙමා විගත'පිපාසා විගත'පරිලාභා විගත'තණ්හා, අථ ඛො තානි පංඤාගාරකානි භන්තෙහි ච පාදෙහි ච විකිරන්ති විධිමන්ති විද්ධංසෙන්ති විකිලනිකං.' කරොන්ති.

එච්චමෙව ඛො රාධි, තුමොපි රූපං විකිරථ විධිමථ විද්ධංසෙථ, විකිලනිකං කරොථ. තණ්හකඛයාය පච්චස්ථ. වෙදනං විකිරථ -පෙ- සඤ්ඤං විකිරථ -පෙ- සංඛාරෙ විකිරථ -පෙ- විඤ්ඤාණං විකිරථ විධිමථ විද්ධංසෙථ විකිලනිකං කරොථ තණ්හකඛයාය පච්චස්ථ. තණ්හකඛයො හි රාධි, තිබ්බානන්ති.

1. අච්චසරාධි - මජ්ඣං.
2. කුමාරියො වා - සිමු, සී 1.
3. පංඤාගාරකෙසු කිලන්තා - සිමු, සී 1. 2
4. අවිගත - සෘ.
5. මහංගන්ති - සිමු. PTS.
6. විකිලනිකං - මජ්ඣං.

2. 1. 3.

භවනෙතති සුත්තං

162. සාවජඵයං :

එකමනනං නිසිකෙනා බො ආයස්මා ණධො, භගවනනං එතදවොච : භවනෙතති භවනෙතතිති හනෙන, වුච්චති. කතමා ඤු බො හනෙන, භවනෙතති. කතමො භවනෙතතිතිරොධොති ?

රූපෙ බො රුධි, යො ජ්‍යෙ යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා යෙ උපසුපාදනා වෙනසො අධිඛානාභිනිවෙසානුසයා, අයං වුච්චති භවනෙතති. තෙසං නිරොධා භවනෙතතිතිරොධො. වෙදනාය යො ජ්‍යෙ -පෙ- සඤ්ඤාය යො ජ්‍යෙ -පෙ- සඛාරෙසු ඛො ජ්‍යෙ -පෙ- විඤ්ඤාණෙ යො ජ්‍යෙ යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා යෙ උපසුපාදනා වෙනසො අධිඛානාභිනිවෙසානුසයා අයං වුච්චති භවනෙතති. තෙසං නිරොධා භවනෙතතිතිරොධොති.

2. 1. 4.

පරිඤ්ඤායා සුත්තං

163. සාවජඵයං :

එකමනනං නිසිකනං බො ආයස්මනනං ණධං භගව, එතදවොච : පරිඤ්ඤායො ව රුධි ධම්මෙ දෙසෙස්සාමි. පරිඤ්ඤාඤච පරිඤ්ඤානාවිඤ්ච පුඤ්ඤො තං සුඤ්ඤාති. -පෙ- භගව, එතදවොච :

කතමෙ ව රුධි, පරිඤ්ඤායා ධම්මා : රූපං බො රුධි, පරිඤ්ඤායො ධම්මා. වෙදනා පරිඤ්ඤායො ධම්මා, සඤ්ඤා -පෙ- සඛාරං -පෙ- විඤ්ඤාණං පරිඤ්ඤායො ධම්මා, ඉමෙ වුච්චනති රුධි, පරිඤ්ඤායා ධම්මා.

කතමා ව රුධි, පරිඤ්ඤා : යො බො රුධි, රුගකකියො දෙසකකියො මොහකකියො අයං වුච්චති රුධි, පරිඤ්ඤා.

කතමො ව රුධි, පරිඤ්ඤානාවි පුඤ්ඤො ?

අරහානිස්ස චච්චිතං. යොයං ආයස්මා එවංනාමො එවංගොතො. අයං වුච්චති රුධි, පරිඤ්ඤානාවි පුඤ්ඤොති.

-
- 1. “භවනෙතතිතිරොධො භවනෙතතිතිරොධොති - මජ්ඣං.
“භවනෙතතිභවනෙතතිතිරොධොති. P.T.S
 - 2. නිරොධො - මජ්ඣං.
 - 3. යොයං - මජ්ඣං.

2. 1. 5.

සමණ සුතතං

164. සාවච්ඡීයං :

එකමන්තං නිසින්නං ඛො ආයසමන්තං භුංඛං භගවා එතදවොච : පඤ්චිමෙ රාධි, උපාදනකකිංකි. කතමෙ පඤ්ච, සෙය්‍යපීදං : රුපුපාදනකකිංකිං -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිංකිං. යෙ හි කෙච්චි රාධි, සමණා චා බ්‍රාහ්මණා චා ඉමෙසං පඤ්චන්තං උපාදනකකිංකිංඃ අස්සාදං ච ආදීනවං ච නිස්සරණං ච යථාභුතං නපජානන්ති නමෙතෙ රාධි, සමණා චා බ්‍රාහ්මණා චා සමණේසු චා සමණසම්මතා බ්‍රාහ්මණේසු චා බ්‍රාහ්මණසම්මතා. න ච පන තෙ ආයසමන්තො සාමඤ්ඤන්ථං චා බ්‍රාහ්මඤ්ඤන්ථං චා දිට්ඨෙව්ඛමෙව සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකන්ති උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

යෙ ච ඛො කෙච්චි රාධි, සමණා චා බ්‍රාහ්මණා චා ඉමෙසං පඤ්චන්තං උපාදනකකිංකිංඃ අස්සාදං ච ආදීනවං ච නිස්සරණං ච යථාභුතං පජානන්ති, තෙ ඛො තෙ රාධි, සමණා චා බ්‍රාහ්මණා චා සමණේසු චෙව සමණසම්මතා, බ්‍රාහ්මණේසු ච බ්‍රාහ්මණසම්මතා තෙ ච පනායසමන්තො සාමඤ්ඤන්ථං ච බ්‍රාහ්මඤ්ඤන්ථං ච දිට්ඨෙව්ඛමෙව සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකන්ති උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

2. 1. 6.

දුතිය සමණ සුතතං

165. සාවච්ඡීයං :

එකමන්තං නිසින්නං ඛො ආයසමන්තං රාධිං භගවා එතදවොච : පඤ්චිමෙ රාධි, උපාදනකකිංකි. කතමෙ පඤ්ච, සෙය්‍යපීදං : රුපුපාදනකකිංකිං -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිංකිං. යෙ හි කෙච්චි රාධි, සමණා චා බ්‍රාහ්මණා චා ඉමෙසං පඤ්චන්තං උපාදනකකිංකිංඃ සමුදයං ච අත්ඛිමඤ්ච අස්සාදං ච ආදීනවං ච නිස්සරණං ච යථාභුතං නපජානන්ති -පෙ- සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකන්ති උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

2. 1. 7.

සොතාපන්ත සුතතං

166. සාවච්ඡීයං :

එකමන්තං නිසින්නං ඛො ආයසමන්තං රාධිං භගවා එතදවොච : පඤ්චිමෙ රාධි, උපාදනකකිංකි, කතමෙ පඤ්ච, සෙය්‍යපීදං : රුපුපාදනකකිංකිං -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිංකිං

සතො ඛො රාධි, අරියසාවකො ඉමෙසං පඤ්චන්තං උපාදනකකිංකිංඃ සමුදයං ච අත්ඛිමං ච අස්සාදං ච ආදීනවං ච නිස්සරණං ච යථාභුතං පජානන්ති. අයං වුච්චති රාධි, අරියසාවකො සොතාපන්තො අවිනිපාතධිමෙමා නිසතො සමෙධාධිපරායනොති.

2. 1. 8.

අරහත්ත සුත්තං

167. සාවඡ්චීයං :

එකමන්තං නිසින්නං ඛො ආයසමන්තං රාධං භගවා එතදවොච : පඤ්චිමෙ රාධි, උපාදානකකිං. කතමෙ පඤ්චො, සෙය්‍යපිදං : රුපුපාදානකකිං. -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදානකකිං.

යතො ඛො රාධි, හික්ඛු ඉමෙසං පඤ්චන්තං උපාදානකකිං. සමුදයං ච අත්ථමං ච අඤ්ඤාදං ච ආදීනවං ච නිසාරණං ච යථාභූතං විදිකා අනුපාදා විමුක්ඛො භොති, අයං වුච්චති රාධි, හික්ඛු අරහං ඛිණ්ණං. චො වුසිත්ථා: කතකරණීයො ඕභිත්ථා: රො අනුප්පත්තසදානො පරිකම්භංභවිසඤ්ඤාජනො සම්මදඤ්ඤා විමුක්ඛොති.

2. 1. 9.

ජන්දරාග සුත්තං

168. සාවඡ්චීයං :

එකමන්තං නිසින්නං ඛො ආයසමන්තං රාධං භගවා එතදවොච :

රුපෙ ඛො රාධි, යො ඡන්දො යො රාගො යා නන්දී යා තණ්හා තං පඡ්චෙ. එවං තං රුපං පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නමුලං තාලාවඡ්චීකතං අනභාවකතං ආයතීං අනුපාදාධම්මං. වේදනාය යො ඡන්දො යො රාගො යා නන්දී යා තණ්හා තං පඡ්චෙ. එවං සා වේදනා පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නමුලං තාලාවඡ්චීකතං අනභාවකතං ආයතීං අනුපාදාධම්මං. සඤ්ඤාය -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු යො ඡන්දො යො රාගො යා නන්දී යා තණ්හා තං පඡ්චෙ. එවං තෙ පඛ්ඛාරං පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නමුලං තාලාවඡ්චීකතං අනභාවකතං ආයතීං අනුපාදාධම්මං. විඤ්ඤාණෙ යො ඡන්දො යො රාගො යා නන්දී යා තණ්හා තං පඡ්චෙ. එවං තං විඤ්ඤාණං පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නමුලං තාලාවඡ්චීකතං අනභාවකතං ආයතීං අනුපාදාධම්මං.

2. 1. 10.

දුතිය ඡන්දරාග සුත්තං

169. සාවඡ්චීයං :

එකමන්තං නිසින්නං ඛො ආයසමන්තං රාධං භගවා එතදවොච :

රුපෙ ඛො රාධි, යො ඡන්දො යො රාගො යා නන්දී යා තණ්හා යෙ උපසුපාදනා' වේතසො අභිච්ඡානාහිතිවේසානුසයා තෙ පඡ්චෙ. එවං තං රුපං පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නමුලං තාලාවඡ්චීකතං

1. උපාසුපාදනා - සීඛු.

අනභාවකතං ආයතීං අනුප්පාදධම්මං. වේදනාය යො ඡන්දො යො රාගො යා නන්දී යා තණ්හා යෙ උපග්ගපාදනා වේදනසො අභිව්ඤ්ඤානිකි-
 නිවෙසානුසයං තෙ පච්ඡඵ. එවං සා වේදනා පභිනා භවිස්සති උච්ඡින්නමුලා තාලාච්ඡුකතා අනභාවකතා ආයතීං අනුප්පාදධම්මා.
 සඤ්ඤාය -පෙ- සඤ්ඤායෙ යො ඡන්දො යො රාගො යා නන්දී යා තණ්හා යෙ උපග්ගපාදනා¹ වේදනසො අභිව්ඤ්ඤානිකිනිවෙසානුසයං තෙ පච්ඡඵ. එවං තෙ සංඛාරා පභිනා භවිස්සති උච්ඡින්නමුලා තාලා-
 ච්ඡුකතා අනභාවකතා ආයතීං අනුප්පාදධම්මා. විඤ්ඤාණෙ යො ඡන්දො යො රාගො යා නන්දී යා තණ්හා යෙ උපග්ගපාදනා¹ වේදනසො අභිව්ඤ්ඤානිකිනිවෙසානුසයං තෙ පච්ඡඵ. එවං තං විඤ්ඤාණං පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නමුලං තාලාච්ඡුකතං අනභාවකතං ආයතීං අනුප්පාදධම්මනති.

මාරවග්ගො පඨමො.

තනුද්දනං :

මාරො සතො භවනෙති - පරිඤ්ඤායො සමණො දුච්චෙ,
 සොතාපනො අරහා ච - දුච්චෙ ච ඡන්දරාගිනාති.

1. උපාග්ගපාදනා - සිමු.

2. දුතිය මාරවගො

2. 2. 1.

මාර සුතනං

170. සාවජීයං :

එකමනනං නිසිනොනා බො ආයසමා භිමො හභවනනං එතදවොච :
‘මාරො මාරො’ති හනොන, වුච්චති, කතමො නු බො හනොන මාරොති ?

රූපං බො රාධි මාරො, වෙදනා මාරො, සඤ්ඤා මාරො, සඛ්ඛාරා මාරො, විඤ්ඤාණං මාරො. එවං පසාං රාධි සුතවා අරියසාවකො රූපසම්මපි නිබ්බිදති, වෙදනාසම්මපි නිබ්බිදති, සඤ්ඤාසම්මපි නිබ්බිදති, සඛ්ඛාරෙසම්මපි නිබ්බිදති, විඤ්ඤාණසම්මපි නිබ්බිදති. නිබ්බිදං විරජ්ජති, විරාගා විමුච්චති, විමුච්චතසම්මපි විමුච්චතමිති ඤ්ඤාණං භොති ඛිණා ජාති වුසිතං බුහව්වරියං කතං කරණීයං නාපරං ඉජ්ජනායාති පජානාතිති.

2. 2. 2.

මාරධමම සුතනං

171. සාවජීයං :

එකමනනං නිසිනොනා බො ආයසමා රාමො හභවනනං එතදවොච :
‘මාරධමමො මාරධමමො,’ති හනොන, වුච්චති. කතමො නු බො හනොන, මාරධමමොති ?

රූපං බො රාධි, මාරධමමො, වෙදනා මාරධමමො, සඤ්ඤා මාරධමමො, සඛ්ඛාරා මාරධමමො, විඤ්ඤාණං මාරධමමො, එවං පසාං රාධි, සුතවා අරියසාවකො -පෙ- නාපරං ඉජ්ජනායාති පජානාතිති.

2. 2. 3.

අනිච්ච සුතනං

172. සාවජීයං :

එකමනනං නිසිනොනා බො ආයසමා භිමො හභවනනං එතදවොච :
‘අනිච්චං අනිච්චනති’ හනොන, වුච්චති. කතමනනු බො හනොන, අනිච්චනති ?

රූපං බො රාධි, අනිච්චං, වෙදනා අනිච්චං සඤ්ඤා අනිච්චං සඛ්ඛාරා අනිච්චං විඤ්ඤාණං අනිච්චං. එවං පසාං රාධි, සුතවා අරියසාවකො -පෙ- නාපරං ඉජ්ජනායාති පජානාතිති.

2. 2. 4.

අනිච්චධම්ම සුත්තං.

173. සංවත්සීයං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා ඤ්ඛො භගවන්තං එතදවොච : “අනිච්චධම්මො අනිච්චධම්මොති” භනෙත චුච්චති, කතමො ණු ඛො භනෙත, අනිච්චධම්මොති ?

රූපං ඛො රාධි, අනිච්චධම්මො වෙදනා අනිච්චධම්මො සඤ්ඤා අනිච්චධම්මො සංඛාරා අනිච්චධම්මො විඤ්ඤාණං අනිච්චධම්මො, එචං පස්සං රාධි සුත්ථි අරියසාචකො -පෙ- නාපරං ඉජ්ජනායාති පජානාතිති.

2. 2. 5.

දුක්ඛ සුත්තං.

174. සංවත්සීයං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා ඤ්ඛො භගවන්තං එතදවොච : “දුක්ඛං දුක්ඛ”නති භනෙත, චුච්චති. කතමනඤ්ඤ ඛො භනෙත, දුක්ඛනති ?

රූපං ඛො රාධි, දුක්ඛං, වෙදනා දුක්ඛා සඤ්ඤා දුක්ඛා සංඛාරා දුක්ඛා විඤ්ඤාණං දුක්ඛං. එචං පස්සං රාධි සුත්ථි අරියසාචකො -පෙ- නාපරං ඉජ්ජනායාති පජානාතිති.

2. 2. 6.

දුක්ඛධම්ම සුත්තං.

175. සංවත්සීයං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා ඤ්ඛො භගවන්තං එතදවොච : “දුක්ඛධම්මො දුක්ඛධම්මො”ති භනෙත, චුච්චති. කතමො ණු ඛො භනෙත, දුක්ඛධම්මොති ?

රූපං ඛො රාධි, දුක්ඛධම්මො වෙදනා දුක්ඛධම්මො සඤ්ඤා දුක්ඛධම්මො සංඛාරා දුක්ඛධම්මො විඤ්ඤාණං දුක්ඛධම්මො, එචං පස්සං රාධි සුත්ථි අරියසාචකො -පෙ- නාපරං ඉජ්ජනායාති පජානාතිති.

2. 2. 7.

අනන්ත සුත්තං

176. සංවත්ථීයං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො අයස්සො රුධො භගවන්තං එතදවොච : “අනන්තා අනන්තා”ති භනන්ත, වුච්චති. කතමො ඤු ඛො භනන්ත, අනන්තාති ?

රූපං ඛො රුධි, අනන්තා වේදනා අනන්තා සඤ්ඤා අනන්තා සංකිංඤා අනන්තා විඤ්ඤාණං අනන්තා. එවං පස්සං රුධි සුත්ඵවා අරියසාවකො -පෙ- නාපරං ඉත්ථන්තායාති පජානාතීති.

2. 2. 8.

අනන්තධම්ම සුත්තං

177 සංවත්ථීයං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො අයස්සො රුධො භගවන්තං එතදවොච : “අනන්තධම්මො අනන්තධම්මො”ති භනන්ත, වුච්චති. කතමො ඤු ඛො භනන්ත, අනන්තධම්මොති ?

රූපං ඛො රුධි, අනන්තධම්මො වේදනා අනන්තධම්මො සඤ්ඤා අනන්තධම්මො, සංකිංඤා අනන්තධම්මො, විඤ්ඤාණං අනන්තධම්මො. එවං පස්සං රුධි, සුත්ඵවා අරියසාවකො -පෙ- නාපරං ඉත්ථන්තායාති පජානාතීති.

2. 2. 9.

ඛයධම්ම සුත්තං

178. සංවත්ථීයං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො අයස්සො රුධො භගවන්තං එතදවොච : “ඛයධම්මො ඛයධම්මො”ති භනන්ත, වුච්චති. කතමො ඤු ඛො භනන්ත, ඛයධම්මොති ?

රූපං ඛො රුධි, ඛයධම්මො, වේදනා ඛයධම්මො, සඤ්ඤා ඛයධම්මො, සංකිංඤා ඛයධම්මො, විඤ්ඤාණං ඛයධම්මො. එවං පස්සං රුධි සුත්ඵවා අරියසාවකො -පෙ- නාපරං ඉත්ථන්තායාති පජානාතීති.

2. 2. 10.

වයධම්ම සුත්තං

179. සංවත්සීයං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මො ඤ්ඤො භගවන්තං එතදවොච : “වයධම්මො වයධම්මො”ති භනෙත, වුච්චති. කතමො ඤු ඛො භනෙත, වයධම්මොති ?

රූපං ඛො රුධි, වයධම්මො වෙදනා වයධම්මො සඤ්ඤා වයධම්මො සඛ්ඛාරු වයධම්මො, විඤ්ඤාණං වයධම්මො. එවං පස්සං රුධි, සුත්චා අරියසාවකො -පෙ- නාපරං ඉත්තනායාති පජානාතීති.

2. 2. 11.

සමුදයධම්ම සුත්තං

180. සංවත්සීයං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මො ඤ්ඤො භගවන්තං එතදවොච : “සමුදයධම්මො සමුදයධම්මො”ති භනෙත, වුච්චති. කතමො ඤු ඛො භනෙත, සමුදයධම්මොති ?

රූපං ඛො රුධි, සමුදයධම්මො වෙදනා සමුදයධම්මො සඤ්ඤා සමුදයධම්මො සඛ්ඛාරු සමුදයධම්මො විඤ්ඤාණං සමුදයධම්මො. එවං පස්සං රුධි සුත්චා අරියසාවකො -පෙ- නාපරං ඉත්තනායාති පජානාතීති.

2. 2. 12.

නිරොධධම්ම සුත්තං

181. සංවත්සීයං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මො ඤ්ඤො භගවන්තං එතදවොච : “නිරොධධම්මො නිරොධධම්මො”ති භනෙත වුච්චති. කතමො ඤු ඛො භනෙත, නිරොධධම්මොති.

රූපං ඛො රුධි, නිරොධධම්මො වෙදනා නිරොධධම්මො සඤ්ඤා නිරොධධම්මො. සඛ්ඛාරු නිරොධධම්මො විඤ්ඤාණං නිරොධධම්මො. එවං පස්සං රුධි, සුත්චා අරියසාවකො -පෙ- නාපරං ඉත්තනායාති පජානාතීති.

දුතීය මාරවග්ගො

තමුඤ්ඤානං :

මාරො ච මාරධම්මො ච අනිච්චිත පරෙ දුච්චෙ, දුකෙඛිත ච දුච්චෙ වුත්තා අභ්‍යොගන භජෙච්ච ච ඛයච්චසමුදයධම්මො නිරොධධම්මෙන ආදසාතී.

3. ආයාචනාවගො

2. 3. 1.

මාරසුනනං

182. සාවන්පියං :

එකමනනං නිසිනොනා ඛො ආයසමා ඤ්ඛො භගවනනං එතදවොච : සාධු මෙ භනොන, භගවා සභිවිනොන ධම්මං දෙසෙතු යමහං භගවතො ධම්මං සුඤ්ඤා ඵනො චූපකචොඤා අපමනොනා ආතාපි පභිතතොනා විහරෙය්‍යනති.

යො ඛො රාධි, මාරො තත්‍ර තෙ ඡන්දො පභාතඛො, රාගො¹ පභාතඛො, ඡන්දරාගො² පභාතඛො. තො ච රාධි, මාරො :

රූපං ඛො රාධි, මාරො තත්‍ර තෙ ඡන්දො පභාතඛො, රාගො¹ පභාතඛො, ඡන්දරාගො² පභාතඛො වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- විඤ්ඤාණං මාරො, තත්‍ර තෙ ඡන්දො පභාතඛො, රාගො¹ පභාතඛො, ඡන්දරාගො² පභාතඛො. යො ඛො රාධි, මාරො තත්‍ර තෙ ඡන්දො පභාතඛො, රාගො¹ පභාතඛො, ඡන්දරාගො² පභාතඛොති.

2. 3. 2.

මාරධම්ම සුනනං

183. සාවන්පියං :

එකමනනං නිසිනොනා ඛො ආයසමා රාඤ්ඛො භගවනනං එතදවොච : සාධු මෙ භනොන, භගවා සභිවිනොන ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභිතතොනා විහරෙය්‍යනති.

යො ඛො රාධි, මාරධම්මො තත්‍ර තෙ ඡන්දො පභාතඛො, රාගො¹ පභාතඛො, ඡන්දරාගො² පභාතඛො. තො ච රාධි, මාරධම්මො : රූපං ඛො රාධි මාරධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්දො පභාතඛො, රාගො¹ පභාතඛො, ඡන්දරාගො² පභාතඛො. වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- විඤ්ඤාණං මාරධම්මො තත්‍ර තෙ ඡන්දො පභාතඛො, රාගො¹ පභාතඛො, ඡන්දරාගො² පභාතඛො. යො ඛො රාධි, මාරධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්දො පභාතඛො, රාගො¹ පභාතඛො, ඡන්දරාගො² පභාතඛොති

-
1. තත්‍ර තෙ රාගො ජීලු.
 2. තත්‍ර තෙ ඡන්දරාගො - ජීලු.

2. 3. 3.

අනිච්ච සුත්තං

184. සාවන්පියං :

එකමන්තං නිසිනෙතා ඛො ආයසමා ඤ්ඤො භගවන්තං එතදවොච : සාධු මෙ භනෙත, භගව: සංඝිනිතෙතන ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභිතතෙතා විහරෙය්‍යන්ති.

සං ඛො රාධ, අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතඛෙඛො, රාගො පභාතඛෙඛො, ඡන්‍දරාගො පභාතඛෙඛො, කිඤ්ච රාධ, අනිච්චං? රූපං ඛො රාධ, අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතඛෙඛො, රාගො පභාතඛෙඛො ඡන්‍දරාගො පභාතඛෙඛො වේදනා -පෙ- භඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- වීඤ්ඤාණං අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතඛෙඛො, රාගො පභාතඛෙඛො, ඡන්‍දරාගො පභාතඛෙඛො. සං ඛො රාධ, අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතඛෙඛො, රාගො පභාතඛෙඛො, ඡන්‍දරාගො පභාතඛෙඛොති.

2. 3. 4.

අනිච්චම්ම සුත්තං

185. සාවන්පියං :

එකමන්තං නිසිනෙතා ඛො ආයසමා ඤ්ඤො භගවන්තං එතදවොච : සාධු මෙ භනෙත, භගව: සංඝිනිතෙතන ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභිතතෙතා විහරෙය්‍යන්ති.

යො ඛො රාධ, අනිච්චධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතඛෙඛො, රාගො පභාතඛෙඛො, ඡන්‍දරාගො පභාතඛෙඛො.

කො ච රාධ, අනිච්චධම්මො : රූපං ඛො රාධ, අනිච්චධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතඛෙඛො, රාගො පභාතඛෙඛො, ඡන්‍දරාගො පභාතඛෙඛො. වේදනා -පෙ- භඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- වීඤ්ඤාණං අනිච්චධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතඛෙඛො, රාගො පභාතඛෙඛො, ඡන්‍දරාගො පභාතඛෙඛො. යො ඛො රාධ, අනිච්චධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතඛෙඛො, රාගො පභාතඛෙඛො, ඡන්‍දරාගො පභාතඛෙඛොති.

2. 3. 5.

දුකඛ සුත්තං

186. සාවන්පියං :

එකමන්තං නිසිනෙතා ඛො ආයසමා ඤ්ඤො භගවන්තං එතදවොච : සාධු මෙ භනෙත, භගව: සංඝිනිතෙතන ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභිතතෙතා විහරෙය්‍යන්ති.

යං ඛො රාධි, දුකං, තනු තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බො. කීං ච රාධි, දුකං : රූපං ඛො රාධි, දුකං, තනු තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා- පෙ- විඤ්ඤාණං දුකං, තනු තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බො. යං ඛො රාධි, දුකං, තනු තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බො.

2. 3. 6.

දුකබ්බම සුත්තං

187. සාවඤ්ජියං :

එකමන්තං නිසිනොතො ඛො ආයස්සා රාගො භගවන්තං එතදවොච : සාධු මෙ භනොත, භගවා සඞ්ඛිනොතනා ධම්මං දෙසෙත්තු -පෙ- විහරෙස්සන්ති.

යො ඛො රාධි, දුකබ්බමො, තනු තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බො. කො ච රාධි, දුකබ්බමො : රූපං ඛො රාධි, දුකබ්බමො, තනු තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං දුකබ්බමො, තනු තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බො. යො ඛො රාධි, දුකබ්බමො, තනු තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බො.

2. 3. 7.

අනත්ත සුත්තං

188. සාවඤ්ජියං :

එකමන්තං නිසිනොතො ඛො ආයස්සා රාගො භගවන්තං එතදවොච : සාධු මෙ භනොත, භගවා සඞ්ඛිනොතනා ධම්මං දෙසෙත්තු -පෙ- පභිතනොතො විහරෙස්සන්ති.

යො ඛො රාධි, අනත්තා, තනු තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බො. කො ච රාධි අනත්තා : රූපං ඛො රාධි, අනත්තා, තනු තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනත්තා, තනු තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බො. යො ඛො රාධි, අනත්තා, තනු තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බො.

2. 3. 8.

අනන්තධම්ම සුත්තං.

189. සාවන්ථීයං :

එකමන්තං නිසිනොතා ඛො ආයස්මා රාමො භගවන්තං එතදවොච : සාධු මෙ භනෙත, භගවා සබ්බිනොතන ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභිතනොතා විභරෙය්‍යන්ති.

යො ඛො රාධි, අනන්තධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. කො ච රාධි, අනන්ත-ධම්මො : රූපං ඛො රාධි, අනන්තධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො, වේදනා -පෙ- සක්ඛස්ස -පෙ- සබ්බාරා -පෙ- වික්ඛස්සණං අනන්තධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. යො ඛො රාධි, අනන්තධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බොති.

2. 3. 9.

බයධම්ම සුත්තං.

190. සාවන්ථීයං :

එකමන්තං නිසිනොතා ඛො ආයස්මා රාමො භගවන්තං එතදවොච : සාධු මෙ භනෙත, භගවා සබ්බිනොතන ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභිතනොතා විභරෙය්‍යන්ති.

යො ඛො රාධි, බයධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. කො ච රාධි, බයධම්මො : රූපං ඛො රාධි, බයධම්මො. තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සක්ඛස්ස -පෙ- සබ්බාරා -පෙ- වික්ඛස්සණං බයධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. යො ඛො රාධි, බයධම්මො තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බොති.

2. 3. 10.

වයධම්ම සුත්තං.

191. සාවන්ථීයං :

එකමන්තං නිසිනොතා ඛො ආයස්මා රාමො භගවන්තං එතදවොච : සාධු මෙ භනෙත, භගවා සබ්බිනොතන ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභිතනොතා විභරෙය්‍යන්ති.

යො ඛො රාධි, වියධිමේමා, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතඛෙඛා, රාගො පභාතඛෙඛා, ඡන්දරාගො පභාතඛෙඛා.

කො ච රාධි, වියධිමේමා :

රූපං ඛො රාධි, වියධිමේමා, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතඛෙඛා, රාගො පභාතඛෙඛා, ඡන්දරාගො පභාතඛෙඛා. වේදනා -පෙ- සක්ඛාදා -පෙ- සඛිඛාරා -පෙ- වික්ඛාදාණං වියධිමේමා. තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතඛෙඛා රාගො පභාතඛෙඛා, ඡන්දරාගො පභාතඛෙඛා. යො ඛො රාධි, වියධිමේමා, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතඛෙඛා, රාගො පභාතඛෙඛා, ඡන්දරාගො පභාතඛෙඛා.

2. 3. 11.

සමුදය ධම්ම සූතතං

192. සංවත්ථිමං :

එකමන්තං නිසිනො ඛො ආයසමා රාගො භගවන්තං එතදවොච : සාධු මෙ භනො, භගවා සඛිඛිතොන ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභිතනො විහරෙයන්ති.

යො ඛො රාධි, සමුදයධිමේමා, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතඛෙඛා, රාගො පභාතඛෙඛා, ඡන්දරාගො පභාතඛෙඛා.

කො ච රාධි, සමුදයධිමේමා : රූපං ඛො රාධි, සමුදයධිමේමා, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතඛෙඛා, රාගො පභාතඛෙඛා, ඡන්දරාගො පභාතඛෙඛා. වේදනා -පෙ- සක්ඛාදා -පෙ- සඛිඛාරා -පෙ- වික්ඛාදාණං සමුදයධිමේමා, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතඛෙඛා, රාගො පභාතඛෙඛා, ඡන්දරාගො පභාතඛෙඛා. යො ඛො රාධි, සමුදයධිමේමා, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතඛෙඛා, රාගො පභාතඛෙඛා, ඡන්දරාගො පභාතඛෙඛා.

2. 3. 12.

නිරොධ ධම්ම සූතතං

193. සංවත්ථිමං :

එකමන්තං නිසිනො ඛො ආයසමා රාගො භගවන්තං එතදවොච : සාධු මෙ භනො, භගවා සඛිඛිතොන ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභිතනො විහරෙයන්ති.

යො ඛො රාධි, නිරොධධම්මො, තත්ත තෙ ජ්ඤෙ පභාතඛෙඛො, රාගො පභාතඛෙඛො, ජ්ඤරාගො පභාතඛෙඛො. කො ච රාධි, නිරොධධම්මො : රූපං ඛො රාධි, නිරොධධම්මො, තත්ත තෙ ජ්ඤෙ පභාතඛෙඛො, රාගො පභාතඛෙඛො, ජ්ඤරාගො පභාතඛෙඛො. වේදනා -පෙ- සක්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිරොධධම්මො, තත්ත තෙ ජ්ඤෙ පභාතඛෙඛො, රාගො පභාතඛෙඛො, ජ්ඤරාගො පභාතඛෙඛො. යො ඛො රාධි, නිරොධධම්මො, තත්ත තෙ ජ්ඤෙ පභාතඛෙඛො රාගො පභාතඛෙඛො, ජ්ඤරාගො පභාතඛෙඛො.

අංශාවනවග්ගො තතීයො.

තත්තඤ්ඤානා :

මාරො ච මාරධම්මො ච අනිච්චිත පරෙ දුච්චි,
 දුකෙඛිත ච දුච්චි වුත්තා අනතෙතත තප්ථච ච,
 ඛයච්චිසංඝුදසධම්මො නිරොධධම්මෙත ආදසාති

4. උපනිසිතනටගොන

2. 4. 1.

මාර සුතනං

194. සාවජ්ඣයං :

අථ ඛො අයසමා රුධො යෙන භගවා තෙනුපසඛකමී. උපසඛකමීනා භගවනනං අභිචාදෙනා ඵකමනනං නිසීදී. ඵකමනනං නිසීනනං ඛො ආයසමනනං රුධං භගවා ඵතදවොච්චි : යො ඛො රුධ, මාරෙ තනු තෙ ජ්ඤෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ජ්ඤරුගො පභාතබ්බො.

කො ච රුධ, මාරෙ : රූපං ඛො රුධ, මාරෙ, තනු තෙ ජ්ඤෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ජ්ඤරුගො පභාතබ්බො. වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛිඛාරු -පෙ- විඤ්ඤාණං මාරෙ, තනු තෙ ජ්ඤෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ජ්ඤරුගො පභාතබ්බො. යො ඛො රුධ, මාරෙ, තනු තෙ ජ්ඤෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ජ්ඤරුගො පභාතබ්බො.

2. 4. 2.

මාරධමම සුතනං

195. සාවජ්ඣයං :

ඵකමනනං නිසීනනං ඛො ආයසමනනං රුධං භගවා ඵතදවොච්චි : යො ඛො රුධ, මාරධමමො, තනු තෙ ජ්ඤෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ජ්ඤරුගො පභාතබ්බො.

කො ච රුධ, මාරධමමො : රූපං ඛො රුධ මාරධමමො, තනු තෙ ජ්ඤෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ජ්ඤරුගො පභාතබ්බො. වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛිඛාරු -පෙ- විඤ්ඤාණං මාරධමමො, තනු තෙ ජ්ඤෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ජ්ඤරුගො පභාතබ්බො. යො ඛො රුධ, මාරධමමො, තනු තෙ ජ්ඤෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ජ්ඤරුගො පභාතබ්බො.

2. 4. 3.

අනිච්ච සුතනං

196. සාවජ්ඣයං :

ඵකමනනං නිසීනනං ඛො ආයසමනනං රුධං භගවා ඵතදවොච්චි : යො ඛො රුධ, අනිච්චං තනු -පෙ- ජ්ඤරුගො පභාතබ්බො.

2. 4. 4.

අනිච්චධම්මෙ සුත්තං

197. සංවජ්ඣයං :

යො ඛො රුධි අනිච්චධම්මො භත්ත -පෙ- ඡන්දරුගො පභානඛෙබ්බාති.

2. 4. 5.

දුක්ඛ සුත්තං

198. සංවජ්ඣයං :

යො ඛො රුධි දුක්ඛං භත්ත -පෙ- ඡන්දරුගො පභානඛෙබ්බාති.

2. 4. 6.

දුක්ඛධම්මෙ සුත්තං

199. සංවජ්ඣයං :

යො ඛො රුධි දුක්ඛධම්මො භත්ත -පෙ- ඡන්දරුගො පභානඛෙබ්බාති.

2. 4. 7.

අනන්ත සුත්තං

200. සංවජ්ඣයං :

යො ඛො රුධි අභන්තා භත්ත -පෙ- ඡන්දරුගො පභානඛෙබ්බාති.

2. 4. 8.

අනන්තධම්මෙ සුත්තං

201. සංවජ්ඣයං :

යො ඛො රුධි අභන්තධම්මො භත්ත -පෙ- ඡන්දරුගො පභානඛෙබ්බාති.

2. 4. 9.

බයධම්මෙ සුත්තං

202. සංවජ්ඣයං :

යො ඛො රුධි බයධම්මො භත්ත -පෙ- ඡන්දරුගො පභානඛෙබ්බාති.

2. 4. 10.

වයධම්ම සුත්තං

203. සාවජ්ඣිතං :

යො ඛො රුධි, වගධම්මො, තත්ත -පෙ- ඡන්දරුගො පභාතබ්බොති.

2. 4. 11.

සමුදයධම්ම සුත්තං

204. සාවජ්ඣිතං :

යො ඛො රුධි, සමුදයධම්මො, තත්ත -පෙ- ඡන්දරුගො පභාතබ්බොති.

2. 4. 12.

නිරොධධම්ම සුත්තං

205. සාවජ්ඣිතං :

යො ඛො රුධි, නිරොධධම්මො, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. රුගො පභාතබ්බො, ඡන්දරුගො පභාතබ්බො.

කො ච රුධි, නිරොධධම්මො : රූපං ඛො රුධි නිරොධධම්මො, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ඡන්දරුගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සංඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරං -පෙ- විඤ්ඤාණං නිරොධධම්මො, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ඡන්දරුගො පභාතබ්බො. යො ඛො රුධි, නිරොධධම්මො, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ඡන්දරුගො පභාතබ්බොති.

උපභිසිත්තවග්ගො චතුසෙඨ්ඨං

තත්තාද්දනං :

මාරෙ ච මාරධම්මො ච අනිච්චිතපරෙ දුච්චෙ,
දුකෙඛන ච දුච්චෙ වුත්තා අනතෙතන තපෙච ච,
බසව්‍යසමුදයධම්මො නිරොධධම්මෙන ආදසාති.

(එච්. මාරසුත්තානි විත්ථාරෙතබ්බොති, එච්. නිරොධධම්මෙන ඡන්දි-සවෙයඝාතරණානි. විත්ථාරෙතබ්බොති. එච්. රුධිසංයුක්තෙ පිණ්ඩිතෙ චතුසවුති වේදනාඝාතරණානි භොනති.)

රාඛසංයුත්තං නිට්ඨිතං.

3. දිට්ඨිසංයුතතං

1. සොනාපනතිවග්ගො

3. 1. 1.

වාත සුතතං

206. ආවජ්ජිතං :

කීයමීං නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කීං උපාදය කීං අභිනිවිසාම ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති, න නජ්ජො සඤ්ඤාති, න භවතිනියො විජායනති, න චන්දිමසුරියා උදෙනති වා අපෙනති වා ඵසිකච්ඡාසිට්ඨිතාති ?

භගවම්බුලකා නො භනෙත, ඛම්මො -පෙ- භගවතො සුඤ්ඤා භික්ඛු ඛාරොසානතිති.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිසාම ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : ‘න වාතා වායනති, න නජ්ජො සඤ්ඤාති, න භවතිනියො විජායනති, න චන්දිමසුරියා උදෙනති වා අපෙනති වා ඵසිකච්ඡාසිට්ඨිතා’ති. චෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසාම ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති, න නජ්ජො සඤ්ඤාති, න භවතිනියො විජායනති, න චන්දිමසුරියා උදෙනති වා අපෙනති වා ඵසිකච්ඡාසිට්ඨිතා”ති.

තං කීං මඤ්ඤඵ භික්ඛවෙ, රූපං නිවමං වා අනිවමං වාති ?

අනිවමං භනෙත,

යමපනානිවමං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ?

දුක්ඛං භනෙත,

යමපනානිවමං දුක්ඛං විපරිනාමඛම්මං අපි නු තං අනුපාදය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය් : “න වාතා වායනති, න නජ්ජො සඤ්ඤාති, න භවතිනියො විජායනති, න චන්දිමසුරියා උදෙනති වා අපෙනති වා ඵසිකච්ඡාසිට්ඨිතා”ති ?

නො භෙතං භනෙත,

චෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාර -පෙ- විඤ්ඤාණං නිවමං වා අනිවමං වාති.

අනිවමං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාතී ?

දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය ඵලිං දිට්ඨි උපපජ්ජයා : “න වාතා වායනති, න නජ්ජා සන්දනති, න ගඛනිනීයො විජායනති, න චන්දිමසුරියා උදෙනති වා අපෙනති වා ඵසිකඛ්ඨාසිට්ඨිතා” තී ?

නො භෙතං භනෙත,

යමපිදං දිට්ඨං, සුතං, මුතං, විඤ්ඤානං, පඤ්ඤා, පරියෙසිතං, අනුච්චරිතං මහසා, තමපි නිච්චං වා අනිච්චං වාතී ?

අනිච්චං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාතී ?

දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය ඵලිං දිට්ඨි උපපජ්ජයා : “න වාතා වායනති, න නජ්ජා සන්දනති, න ගඛනිනීයො විජායනති, න චන්දිමසුරියා උදෙනති වා අපෙනති වා ඵසිකඛ්ඨාසිට්ඨිතා” තී ?

නො භෙතං භනෙත,

ගතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස ඉමෙසු¹ ඡසු ඨානෙසු කඛිං පභීනා හොතී, දුක්ඛෙ‘පිස්ස කඛිං පභීනා හොතී, දුක්ඛසමුදයෙ‘පිස්ස කඛිං පභීනා හොතී, දුක්ඛනිරෝධෙ‘පිස්ස කඛිං පභීනා හොතී, දුක්ඛනිරෝධනාමිනියා පටිපදාය‘පිස්ස කඛිං පභීනා හොතී. අයං වුච්චතී භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොතාපනෙතා අචිනිපාතධම්මො තියතො සම්මොඛිපරායනො” තී.

3. 1. 2.

එතංමම සුතතං

207. සාවච්චීයං :

කිංසම්. නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිස්ස ඵලිං දිට්ඨි උපපජ්ජතී : “එතං මම, එසො’භමසම්, එසො මෙ අත්තා” තී.

භගවමමුලුකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ- භගවතො සුඤ්ඤා භික්ඛු ධාරෙස්සන්තීති.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිස්ස ඵලිං දිට්ඨි උපපජ්ජතී : “එතං මම, එසො’භමසම්, එසො මෙ අත්තා” තී. වෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛිංරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස ඵලිං දිට්ඨි උපපජ්ජතී : “එතං මම, එසො’භමසම්, එසො මෙ අත්තා” තී.

1. “ඉමෙසුච්චි” - මජ්ඣං.

තං කිං මිඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාතී ?
අනිව්චං භනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාතී ?
දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය ඵචං
දිව්ඪී උපපජ්ජෙය්‍ය : “ඵතං මම, ඵසොභමස්මී, ඵසො මෙ අත්තා”තී ?
නො භෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- ඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා
අනිව්චං වාතී ?
අනිව්චං භනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාතී ?
දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය ඵචං
දිව්ඪී උපපජ්ජෙය්‍ය : “ඵතං මම, ඵසොභමස්මී, ඵසො මෙ අත්තා”තී ?
නො භෙතං භනෙත,

යම්පිදං දිව්ඪං සුතං මුතං, විඤ්ඤාතං, පත්තං පරියෙසිතං අනු-
විචරිතං මනසා, තම්පි නිව්චං වා අනිව්චං වාතී ?
අනිව්චං භනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාතී ?
දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය ඵචං
දිව්ඪී උපපජ්ජෙය්‍ය : “ඵතං මම, ඵසොභමස්මී, ඵසො මෙ අත්තා”තී ?
නො භෙතං භනෙත,

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස ඉමෙසු ඡස්ස ධානෙසු කඛිඛා
පභිනා භොතී. දුක්ඛෙ’පිස්ස කඛිඛා පභිනා භොතී, දුක්ඛසමුදයෙපිස්ස
කඛිඛා පභිනා භොතී, දුක්ඛනිරේධෙපිස්ස කඛිඛා පභිනා භොතී,
දුක්ඛනිරේධගාමිනියා පටිපදායපිස්ස කඛිඛා පභිනා භොතී. අයං
වුච්චතී භික්ඛවෙ, අරියසාවතො තොතාපනො අවිනිපාතධම්මො,
තීගතො සම්මොඛිපරායනොතී.

3. 1. 3.

සොඅත්තා සුත්තං

208. සාවජ්ජියං :

කිංචිං නු ඛො භික්ඛවෙ, සත්ති කිං උපාදය කිං අභිනිවිස්ස ඵචං
දිව්ඪී උපපජ්ජෙය්‍ය. “සො අත්තා සො ලොකො සො පෙච්ච භවිස්සාමී,
නිච්චො, ඩුච්චො ආස්සතො අවිපරිනාමධම්මො”තී.

භගවම්බුලකා නො භනෙත, ඛම්මා -පෙ- භගවතො සුත්වා භික්ඛු ඛාෂරසසනතීති.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිසං ඵලිං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “සො අත්තා සො ලොකො සො පෙච්ච භවිසාමි, නිච්චො ධුවො සස්සතො අවිපරිනාමධම්මො.”ති. වෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණං සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසං ඵලිං දිට්ඨි උපපජ්ජති : සො අත්තා සො ලොකො සො පෙච්ච භවිසාමි, නිච්චො ධුවො සස්සතො අවිපපරිනාමධම්මො.”ති.

තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාතී ?

අනිච්චං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාතී ?

දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය ඵලිං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “සො අත්තා සො ලොකො සො පෙච්ච භවිසාමි, නිච්චො ධුවො සස්සතො අවිපරිනාමධම්මො.”ති ?

නො භෙතං භනෙත,

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාර -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වාතී ?

අනිච්චං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාතී ?

දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය ඵලිං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “සො අත්තා සො ලොකො සො පෙච්ච භවිසාමි, නිච්චො ධුවො සස්සතො අවිපරිනාමධම්මො.”ති ?

නො භෙතං භනෙත,

යම්පිදං දිට්ඨිං සුතං ඉතං විඤ්ඤාතං පහතං පරියෙසිතං අනුච්චරිතං මනසා, තම්පි නිච්චං වා අනිච්චං වාතී ?

අනිච්චං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාතී ?

දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය ඵලිං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “සො අත්තා සො ලොකො සො පෙච්ච භවිසාමි, නිච්චො ධුවො සස්සතො අවිපරිනාමධම්මො.”ති

නො භෙතං භනෙත,

යනො වො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස ඉමෙසු ඡසු ධානෙසු කඛිං පභිනා හොති -පෙ- දුක්ඛනිරෝධගාමිනියා පටිපදාය'පිස්ස කඛිං පභිනා හොති අයං චුට්ඨති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොතාපනො අවිනිපාතධම්මො, නියනො සඛොඛිපර්යනොති.

3. 1. 4.

නොවමෙසියා සුත්තං

209. සංවදනීයං :

කියමිං නු වො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : නො වස්සං නො ව මෙ සියා න භවිස්සාමි න මෙ භවිස්සති',ති.

භගවමබ්බුලකා නො භනොත ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ වො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : නො වස්සං නො ව මෙ සියා න භවිස්සාමි න මෙ භවිස්සතිති. වෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛිඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : නො වස්සං නො ව මෙ සියා න භවිස්සාමි න මෙ භවිස්සතිති.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති ?

අනිච්චං භනොත,

ගං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති

දුක්ඛං භනොත,

ගං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : නො වස්සං නො ව මෙ සියා න භවිස්සාමි, න මෙ භවිස්සතිති ?

නො භෙතං භනොත,

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛිඛාර -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- ඥප්පිදං දිට්ඨිං සුත්තං මුත්තං විඤ්ඤාණං පනතං පරිගෙසිතං අනුච්චරිතං මනසා, තච්චි නිච්චං වා අනිච්චං වාති ?

අනිච්චං භනොත,

ගං පනානිච්චං තං දුක්ඛං වා සුඛං වාති ?

දුක්ඛං භනොත,

ගං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය නො වස්සං නො ව මෙ සියා, න භවිස්සාමි න මෙ භවිස්සතිති ?

නො හෙතෙම හනෙත,

යනො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාමකස්ස ඉමෙසු ඡසු ධානෙසු කඛ්ඛා පභිනා හොති දුක්ඛදිස්ස කඛ්ඛා පභිනා හොති. -පෙ- “දුක්ඛනිරුධගාමිනියා පටිපදායදිස්ස කඛ්ඛා පභිනා හොති. අයං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොතාපනො අවිනිපාතධම්මො තියතො සම්බොධිපරායනොති.

3. 1. 5.

නතට්ඨිනපුත්තං

210. සාවජ්ඣයං :

කීසම් නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කීං උපාදාය කීං අභිනිවිස්ස ඵචං. දිට්ඨි උපපජ්ජති : “නජ්ඨි දික්ඛං, නජ්ඨි සිට්ඨං, නජ්ඨි හුතං, නජ්ඨි සුඛචදුක්ඛකචානං කම්මානං ඵලං විපාකො, නජ්ඨි අයං ලොකො, නජ්ඨි ප්රෙණොකො, නජ්ඨි මාතා, නජ්ඨි පිතා, නජ්ඨි සත්තා ඔපපාතිකා, නජ්ඨි ලොකෙ සමණවුභමණා සම්මග්ගතා සම්මාපටිපත්තා යෙ ඉමඤ්ච ලොකං පරඤ්ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකතා පච්චෙදෙනති. වාතුම්මහා-භූතීනො අයං පුරිසො, යද කාලං කරෙති, පඨවි පඨවිකායං අනුපෙති, අනුපගච්ඡති, ආපො ආපොකායං අනුපෙති අනුපගච්ඡති, තෙජෝ තෙජෝකායං අනුපෙති අනුපගච්ඡති, වායො වායොකායං අනුපෙති අනුපගච්ඡති, ආකාසං ඉන්ද්‍රියානි සඛකම්නති, ආසන්දිපඤ්චමා පුරිසො මතං ආදාය ගච්ඡති, යච ආලාභනා පදානි පඤ්ඤායනති, කාපොතකාති අට්ඨිති භවනති, භස්මනතා ආහුතියො, දන්තූපඤ්ඤානමිදං දනං නාම. තෙසං තුච්ඡං මුසා විපපලාපො, යෙ කෙචි අජිකවාදං විදන්ති ඛාලෙ ච පණ්ණිතෙ ච කායස්ස හෙද උච්ඡ්ජ්ජනති විනංසනති, හ හොනති පරම්මරණං”ති.

භගවම්බුලකා නො හනෙත, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිස්ස ඵචං. දිට්ඨි උපපජ්ජති : “නජ්ඨි දික්ඛං, නජ්ඨි සිට්ඨං. -පෙ- කායස්ස හෙද උච්ඡ්ජ්ජනති, විභස්සනති, න හොනති පරම්මරණං”ති. චේදනාය සති -පෙ සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස ඵචං. දිට්ඨි උපපජ්ජති : “නජ්ඨි දික්ඛං, නජ්ඨි සිට්ඨං. -පෙ- කායස්ස හෙද උච්ඡ්ජ්ජනති, විභස්සනති, න හොනති පරම්මරණං”ති.

තං කීං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං භිච්චං වා අභිච්චං වාති ?

අභිච්චං හනෙත, -පෙ-

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපටිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵචං. දිට්ඨි උපපජ්ජෙය් : “නජ්ඨි දික්ඛං නජ්ඨි සිට්ඨං. -පෙ- කායස්ස හෙද උච්ඡ්ජ්ජනති, විභස්සනති, න හොනති පරම්මරණං”ති.

1. භස්සනතා ආහුතියො - මජ්ඣ. සා.

හො හෙතං භනෙත.

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛිඛාර -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා
අනිච්චං වා තී ?

අනිච්චං භනෙත,

“යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාතී ?

දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය
ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය “නඤ්ඤි දිත්තං නඤ්ඤි සිට්ඨං -පෙ- කායඤ්ඤි-
හෙද උච්ඡ්ජ්ජනතී, විනස්සනතී, න භොනතී පරම්මරණා”තී ?

හො හෙතං භනෙත,

යච්චිදං දිට්ඨං, සුතං, ඡුතං, විඤ්ඤාණං, පඤ්ඤා, පරිශෙසිතං,
අනුච්චිචිතං මනසා, තච්චි නිච්චං වා අනිච්චං වාතී ?

අනිච්චං භනෙත, -පෙ-

දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵචං දිට්ඨි
උපපජ්ජෙය්‍ය : “නඤ්ඤි දිත්තං, නඤ්ඤි සිට්ඨං, නඤ්ඤි සුතං, නඤ්ඤි
සුකච්චුක්ඛකචානං කම්මානං ඵලං විපාකො, නඤ්ඤි අයං ලොකො, නඤ්ඤි
පරෙ ලොකො, නඤ්ඤි මාතා, නඤ්ඤි පිතා, නඤ්ඤි සත්තා ඔපපාතිකා,
නඤ්ඤි ලොකෙ සමණවුභවණා සම්මඤ්ඤා සම්මාපට්ටිපත්තා යෙ
ඉමඤ්ඤි ලොකං පරඤ්ඤි ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්ථි:
පච්චෙදෙනතී, වාසුම්මහාහුතීකො අයං පුරිසො. යද කාලං කරෙතී
පඨවී පඨවීකායං අනුපෙතී අනුපගච්ඡතී, ආපො ආපොකායං
අනුපෙතී අනුපගච්ඡතී, තෙජෝ තෙජෝකායං අනුපෙතී අනුපගච්ඡතී,
වායො වායොකායං අනුපෙතී අනුපගච්ඡතී, ආකායං ඉන්ද්‍රියානී
සම්ඛකමනතී, ආසඤ්ඤිපඤ්ඤිමා පුරිසා මහං ආදාය ගච්ඡතතී, යාච
ආලාභනා පදනී පඤ්ඤායනතී, කාපොතිකානී අට්ඨතී භවනතී,
භස්මනා ආනුඤ්ඤි, දගත්ථපඤ්ඤානනදීදං දුතං භාම. තෙසං තුච්ඡං
චුසා විලාපො, යෙ කෙචි අඤ්ඤිවාදං වදනතී, ඛාලෙ ව පඤ්ඤිතෙ ව
කායඤ්ඤි හෙද උච්ඡ්ජ්ජනතී, විනස්සනතී, න භොනතී පරම්මරණාතී ?

හො හෙතං භනෙත,

තනො ඛො භීතඛලෙ, අරියසාවකස්ස ඉමෙසු ජසු ධාතෙසු කඛ්ඛා,
පභීනා හොතී, දුක්ඛෙ පිස්ස කඛ්ඛා පභීනා හොතී -පෙ- දුක්ඛ-
නිරේධගාමිනියං පට්ටපදායපිස්ස කඛ්ඛා පභීනා හොතී. අයං වුච්චතී
භීතඛලෙ, අරියසාවකො තොතාපනො, අවිනිපාතධම්මො නියතො,
සමොධිපරායනොතී.

3. 1. 6.

කරතො සුභතං

211. සංවජ්ඣිතං :

කිංකරී නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කීං උපාදය කීං අභිනිවිසා ඵව. දිට්ඨි උපපජ්ඣති : “කරතො : කාරයතො¹ ජිඤ්ඤතො ඡේදපයතො² පච්චතො පාචයතො³ සොච්චතො⁴ සොචාපයතො කිලමතො⁵ කිලමා-පයතො ඵඤ්ඤතො ඵඤ්ඤපයතො⁶ පාණමතීපාභයතො⁷ අදින්නං ආදියතො සකීං ජිඤ්ඤතො නිලොපං හරතො ඵකාගාරිකං කාරෙතො පරිපඤ්ච තිට්ඨතො. පරදුරං ගච්ඡතො මුසා හණතො කරතො හ කරීගතී පාපං,⁸ බුරපරියනෙතන වේ‘පි චකෙතන යො ඉමිසාං පඨවිතා පාණ ඵකමංසඛලං ඵකමංසපුඤ්ඤං කාරෙයා, හත්ථි තතො නිදුතං පාපං. හත්ථි පාපසා ආගමො, දකඛිණ්ඤො‘පි ගඛගාය තීරං⁹ ගච්ඡෙයා හනනො සානෙතො ජිඤ්ඤතො ඡේදපෙතො පච්චෙනො, පාචෙනො හත්ථි තතො නිදුතං පාපං හත්ථි පාපසා ආගමො, උත්තරඤ්ඤො‘පි ගඛගාය තීරං⁹ ගච්ඡෙයා දදනො දපෙතො යජනො යාජෙනො,¹⁰ හත්ථි තතො නිදුතං පුඤ්ඤං හත්ථි පුඤ්ඤසා ආගමො, දුතෙන දමෙන සංයමෙන සච්චවජ්ජෙතං¹⁰ හත්ථි පුඤ්ඤං හත්ථි පුඤ්ඤසා ආගමො”ති.

හගච්චමුලුකා නො හනො, ධම්මා -පෙ-

“රූපං ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිසා ඵව. දිට්ඨි උපපජ්ඣති, “කරතො : කාරයතො -පෙ- දුතෙන දමෙන සංයමෙන සච්චවජ්ජෙතං¹⁰ හත්ථි පුඤ්ඤං හත්ථි පුඤ්ඤසා ආගමො”ති. වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤය සති -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤණෙ සති විඤ්ඤණං උපාදය විඤ්ඤණං අභිනිවිසා ඵව. දිට්ඨි උපපජ්ඣති : “කරතො : කාරයතො -පෙ- සච්චවජ්ජෙතං හත්ථි පුඤ්ඤං හත්ථි පුඤ්ඤසා ආගමො”ති.

“තං කීං මඤ්ඤඵ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති ?

අනිච්චං හනො -පෙ-

අපි නු තං අනුපාදය ඵවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙයා, කරතො කාරයතො -පෙ- හත්ථි පුඤ්ඤං හත්ථි පුඤ්ඤසා ආගමො”ති.

1. කාරෙතො කාරයතො - මජ්ඣං.
2. වදනො වදපයතො තං සතිතං. PTS.
3. පචාපයතො - මජ්ඣං.
4. සොච්චතො - සිමු.
5. කිලමතො - සිමු.
6. ඛණ්ඩතො ඛණ්ඩපයතො - සිමු.
7. කරතො හ කාරිගාතීපාපං සිමු, 1-2. කාරෙතො හකමීගතී පාපං මජ්ඣං.
8. ගඛගාතීරං - සි 1.
9. යජාපෙතො - මජ්ඣං, සා.
10. සච්චවජ්ජෙන - සිමු.

නො හෙතෙම හනො,

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ-
ගමපිදං දිට්ඨං සුභං ඉභං විඤ්ඤානං පතනං පරියෙසිතං අනුච්චරිතං
මනසා තමපි තිච්චං වා අභිච්චං වා”ති ?

අභිච්චං හනො -පෙ-

යං පනාතිච්චං දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය
ඵච්චං දිට්ඨි උපපජ්ජයා : “කරතො කාරයතො ජිඤ්ඤො
ජේදුපයතො පචිතො පාචයතො සොචතො සොචයතො කීලමිතො
කීලමාපයතො ඵඤ්ඤො ඵඤ්ඤපයතො පාණමතීපාතයතො අදින්නා
ආදිගතො ඝනිං ජිඤ්ඤො තිලොපං හරතො එකාභාරිකං කරේතො
පරිපජේ තිට්ඨතො පරදරං ගච්ඡතො ඉභං හණතො, කරතො
න කරියති පාපං, බුරපරියනොන වෙපි චකොකන යො ඉමේඤ්ඤා පඨවියා
පාණ ඵකමංසචලං ඵකමංසපුඤ්ජං කරෙය්‍ය නත්ථි තතො නිදහං
පාපං නත්ථි පාපඤ්ඤා ආගමො, දකුණිණ්ණොපි ගඛ්ඤාය නිරං
ගච්ඡෙය්‍ය හනනො හාතනො ජිඤ්ඤො ජේදුපෙනො පචිතො
පාවෙනො නත්ථි තතො නිදහං පාපං, නත්ථි පාපඤ්ඤා ආගමො.
උතතරඤ්ඤොපි ගඛ්ඤාය නිරං ගච්ඡෙය්‍ය දදනො දුපෙනො
යජනො යාජෙනො. නත්ථි තතො නිදහං පුඤ්ඤං නත්ථි
පුඤ්ඤාණං ආගමො, දුගෙන දමෙන සංගමෙන සච්චවජ්ජෙන නත්ථි
පුඤ්ඤං නත්ථි පුඤ්ඤාණං ආගමො”ති ?

නො හෙතෙම හනො,

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකඤ්ඤා ඉමෙසු ඡසු ථානෙසු කඛ්ඛා
පභිනා හොති, දුක්ඛපිඤ්ඤා කඛ්ඛා පභිනා හොති, දුක්ඛසමුදයෙපිඤ්ඤා
කඛ්ඛා පභිනා හොති දුක්ඛනිරෝධෙපිඤ්ඤා කඛ්ඛා පභිනා හොති. දුක්ඛ-
නිරෝධගාමිත්වය පටිපදායපිඤ්ඤා කඛ්ඛා පභිනා හොති. අයං චුච්චති
භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොතාපනො අච්චිපාතධම්මො නියතො
සඛොධිපරයනොති.

3. 1. 7.

හෙතු සුත්තං

212. සංචප්ඵියං :

තිසම්මං නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිඤ්ඤා ඵච්චං
දිට්ඨි උපපජ්ජති? “නත්ථි හෙතු නත්ථි පච්චයො සතතානං සඛිකීලොසාය,
අහෙතු අපච්චයා සතතා සඛිකීලියානති, නත්ථි හෙතු නත්ථි පච්චයො
සතතානං විසුඤ්ඤා, අහෙතු අපච්චයා සතතා විසුඤ්ඤානති, නත්ථි
ඛලං නත්ථි විරියං, නත්ථි පුරිසථාමො, නත්ථි පුරිසපරකකමො, සබ්බෙ
සතතා සබ්බෙ පාණං සබ්බෙ භූතා සබ්බෙ ජීවා අවිසා අබලා
අවිරියා, නියතී සඛිකභිගාචපරිභතා ඡසෙච්චාභිජාතිසු සුඛදුක්ඛං
පටිසංවෙදෙනාති”ති ?

හගච්චමුලකා නො හනො, ධම්මං -පෙ-

- 1. විරියං - මජ්ඣං.
- 2. අවිරියා - මජ්ඣං.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “නඤ්ඤි හෙතු නඤ්ඤි පච්චයො සත්තානං සඛික්ඛලොසාය -පෙ- ඡ්ඤෙව්භිජ්ජාතිසු සුඛදුක්ඛං පටිසංවෙදෙනති”ති. වෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛිධාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “නඤ්ඤි හෙතු නඤ්ඤි පච්චයො සත්තානං සඛික්ඛලොසාය -පෙ- ඡ්ඤෙව්භිජ්ජාතිසු සුඛදුක්ඛං පටිසංවෙදෙනති”ති.

තං කීං මඤ්ඤාඵ භික්ඛවෙ, රූපං නිවං වා අනිවං වාති? අනිවං හනො, -පෙ-

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “නඤ්ඤි හෙතු නඤ්ඤි පච්චයො සත්තානං සංක්ඛලොසාය -පෙ- ඡ්ඤෙව්භිජ්ජාතිසු සුඛදුක්ඛං පටිසංවෙදෙනති”ති.

තො හෙතං හනො,

“වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛිධාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- “යච්චිදං දිට්ඨං සුතං මුතං විඤ්ඤාතං පතතං පරිගෙසිතං අනුච්චිතං මනසා, තච්චි නිවං වා අනිවං වා”ති?

අනිවං හනො -පෙ-

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය? “නඤ්ඤි හෙතු නඤ්ඤි පච්චයො සත්තානං සඛික්ඛලොසාය, අහෙතු අපච්චයො සත්තා සඛික්ඛලොසාය, නඤ්ඤි හෙතු නඤ්ඤි පච්චයො සත්තානං විසුඤ්ඤා, අහෙතු අපච්චයො සත්තා විසුඤ්ඤාති, නඤ්ඤි බලං නඤ්ඤි විරියං නඤ්ඤි පුරිසථාමො නඤ්ඤි පුරිස-පරකකමො, සබ්බෙ සත්තා සබ්බෙ පාණං සබ්බෙ භූතා සබ්බෙ ජීවා අවසා අබලා අවිරියා, නිගතිසඛිතභාවපරිනතා ඡ්ඤෙව්භිජ්ජාතිසු සුඛදුක්ඛං පටිසංවෙදෙනති”ති?

තො හෙතං හනො.

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස ඉමෙසු ඡ්ඤ ධානෙසු කඛිධා පභීනා හොති, දුක්ඛධිසං කඛිධා පභීනා හොති -පෙ- දුක්ඛනිරෝධ-ශාමනියා පටිපදාධිසං කඛිධා පභීනා හොති. අයං චූච්චති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොනාපනො අවිනිපානධම්මො නියතො සමොධි-පරායනොති.

3. 1. 8.

මහාදිට්ඨි සුත්තං

218. සාවඤ්ඤියං :

කීසමීං නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කීං උපාදය කීං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති? සත්තිමෙ කායා අකථා අකථවිධා අනිමිතා අනිමානා, වඤ්ඤා කුච්චා එසිකච්චාසීට්ඨිතා, තෙ හ ඉඤ්ජනති න විපරිනමනති න අඤ්ඤාමඤ්ඤාං බ්‍යාබාධෙතති, නාලං අඤ්ඤාමඤ්ඤාස්ස සුඛාය වා දුක්ඛාය වා, සුඛදුක්ඛාය වා :

1. “අනිමිතවිධා” - ස්‍යා. “අනිමිතබ්බා තිපිපාඨො” සං . අ :

කතමේ සත්ත : පඨවිකායො ආපොකායො තෙජෝකායො වායොකායො සුඛෙ දුක්ඛෙ ජීවේ. සතතිමේ කායො අකථා අකථවිධා අතිමමතා අතිමමානා වඤ්ඤා කුට්ඨා ඵසිකථාසුට්ඨිතා, තෙ න ඉඤ්ජනති න විපරිනමනති න අඤ්ඤමඤ්ඤං බ්‍යාබාධෙතති' නාලං අඤ්ඤමඤ්ඤං සුඛාය වා දුක්ඛාය වා සුඛදුක්ඛාය වා. යො'පි තිණ්ණන සන්තෙහ සිසං ජිදුති න කොච්චි කඤ්චි ජීවිතා වොරොපෙති, සත්තත්තං තෙව කායානමනනරෙහ සත්ථං විචරමනුපවිසති.

වුද්දස ඛො පන ඉමාති යොතිපපමුඛසතසහසායාති සට්ඨි ව සතාති ජ ව සතාති පඤ්ච ව කමමුභො සතාති ව පඤ්ච ව කමමාති, තිණ්ණ ව කමමාති, කමෙව ව අභිසකමෙව ව ආට්ඨිපටිපද ආට්ඨිනතරකපා ජලතිජාතියො අට්ඨ පුරිසගුමියො ඵකුනපඤ්ඤස ආජවසතෙ ඵකුන-පඤ්ඤස පරිබොජකසතෙ ඵකුනපඤ්ඤස. නාගාවාසසතෙ' විසෙ ඉඤ්ජියසතෙ තියෙ නිරයසතෙ ජතතිංස රජොධාතුයො සත්ත සඤ්ඤිගඛො සත්ත අසඤ්ඤිගඛො සත්තනිගණ්ණිගඛො සත්ත දිබ්බි සත්ත මානුසං සත්ත පිසාවා' සත්ත සරා සත්ත පට්ටිධා' සත්ත ව පට්ටිධසතාති සත්ත පපාතා සත්ත ව පපාතසතාති සත්ත සුපිනා සත්ත ව සුපිනසතාති වුලාසිති මහාකප්පනො' සතසහසායාති යාති' බාලෙ ව පණ්ණිතෙ ව සකුච්චා සංසර්චා දුක්ඛසායනං කරියන්ති.

තත්ථ නච්චි : “ඉමිනාහං සිලෙන වා චතෙන වා තපෙන වා බුහුවරියෙන වා අපරිපකකං වා කමමං පරිපාවෙසායාමි පරිපකකං වා කමමං පුසං පුසං බ්‍යන්තිකරියාමි”ති භෙවං නච්චි දොණ්ණිතෙ සුඛදුක්ඛං. පරිසත්තකටෙ 'සංසාරෙ. නච්චි භාසනවිධිසතෙ. නච්චි උකකංසාවකංසෙ. සෙයාථාපි නාම සුත්තගුලෙ ඛිනෙත නිබ්බෙසීය-මානමෙව පලෙති, ඵච්චිමෙව බාලෙ ව පණ්ණිතෙ ව නිබ්බෙසීයමානා සුඛදුක්ඛං පලෙනති.

හගවංමුලකා නො හනෙන, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිසං ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “සතතිමේ කායො අකථා අකථවිධා -පෙ- සුඛදුක්ඛං පලෙනති”ති. වෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛිධාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤණෙ සති විඤ්ඤණං උපාදය විඤ්ඤණං අභිනිවිසං ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “සතතිමේ කායො අකථා අකථවිධා -පෙ- සුඛදුක්ඛං පලෙනති”ති.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති?

අනිච්චං හතෙන, -පෙ-

-
1. “බ්‍යාධෙතති” - ස්‍යා.
 2. “නාගවාසසතෙ” - මජ්ඣං. ස්‍යා.
 3. පෙසාවා - සිමු, මජ්ඣං.
 4. පට්ටිධා - මජ්ඣං, ස්‍යා.
පමුට්ඨා - සිමු. සි 1. පබුට්ඨා - දීඝනිකාය
 5. “මහාකප්පනො” - ස්‍යා, මජ්ඣං.
 6. “යාති” උභං - සි 1, 2.
 7. “කතෙ” = ස්‍යා, මජ්ඣං.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු නං අනුපාදය ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජයා : “සත්තීමෙ කායා අකචා අකච්චිධා අනිමිතා අනිමානා වඤ්ඤා කුට්ඨා ඵසිකච්චාසිට්ඨිනා. තෙ න ඉඤ්ජනතී, න විපරිනමනතී, න අඤ්ඤමඤ්ඤං බ්‍යාබාධෙහතී, නාලං අඤ්ඤමඤ්ඤං සුඛාය වා දුක්ඛාය වා සුඛදුක්ඛාය වා, කතමෙ සත්ත : පඨවිකායො ආපොකායො තෙජෝකායො වායොකායො සුඛෙ දුක්ඛෙ ජ්වෙ. සත්තීමෙ කායා අකචා අකච්චිධා අනිමිතා අනිමානා වඤ්ඤා කුට්ඨා ඵසිකච්චාසිට්ඨිනා, තෙ න ඉඤ්ජනතී, න විපරිනමනතී, න අඤ්ඤමඤ්ඤං බ්‍යාබාධෙහතී, නාලං අඤ්ඤමඤ්ඤං සුඛාය වා දුක්ඛාය වා සුඛදුක්ඛාය වා. යොපි තිණ්ණෙන සජ්ඣෙන සීසං ජිනදතී, න කොචි කඤ්චි ජිවිතා වොරොපෙතී, සත්තත්තංකොච කායානමනනරෙන සත්ථං විවරමනුපවිසති.

චුද්දත ඛො පනිමානි ගොතිපඤ්චසනසහස්සානි සට්ඨි ව සතානි ජ ව සතානි පඤ්ච ව කමමුනො සතානි පඤ්ච ව කමමානි තීණී ව කමමානි කමෙම ව අබ්බිකමෙම ව, ආට්ඨිපට්ඨිපද ආට්ඨිනතරකපපා ජලුතිජාතියො. අට්ඨපුරිසභුමියො, ඵකුනපඤ්ඤස ආජ්වසනෙ, පරිබ්ඛාජකසතෙ, ඵකුනපඤ්ඤස නාභාවාසසතෙ, විසෙ ඉජ්ජි සතෙ, තිංසෙ නිරයසතෙ, ජතතිංස රජොධාතුයො, සත්තසඤ්ඤදීගබ්බා, සත්ත අසඤ්ඤදීගබ්බා, සත්ත නිගණ්ඨිගබ්බා, සත්ත දිබ්බා, සත්ත මානුසා, සත්ත පිසාවා, සත්ත සරා, සත්ත පට්ඨිධා, සත්ත ව පට්ඨිසතානි, සත්ත පපානා, සත්ත ව පපානසතානි සත්ත සුපිනා, සත්ත ව සුපිනසතානි චුල්ලාසීතී මහාකපුනො සත්තසහස්සානි. යානි බාලො ව පණ්ඨිතෙ ව සත්තවිනා දුක්ඛස්සන්තං කරියන්තී. තත්ථ නජී : “ඉමිනාභං සිලෙන ඵා වතෙන වා තපෙන වා බ්‍රහ්මචරියෙන වා අපරිපක්ඛං වා කමමං පරිපාවෙස්සාමි, පරිපක්ඛං වා කමමං චුස්ස චුස්ස බ්‍යන්තීකරියාමි”ති. හෙවං නජී : දොණ්ඨිතෙ සුඛදුක්ඛ පරියන්තකපෙ සංසාරෙ නජී භායනවසීතෙන නජී උක්ඛංසාවක්ඛංසෙ, සෙය්‍යථා’පි නාම සුත්තගුලෙ විතෙන නිබ්බසීයමිනමෙව පලෙතී, ඵවිමෙව බාලො ව පණ්ඨිතෙ ව නිබ්බසීයමිනා සුඛදුක්ඛං පලෙතී”ති.

හො හෙතං භනෙත,

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සබ්බාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- යට්ඨිදං දිට්ඨං සුත්තං මුත්තං විඤ්ඤානං පත්තං පරියෙසිතං අනුච්චරිතං මනසා, නච්චි නිච්චං වා අනිච්චං වාතී?

අනිච්චං භනෙත -පෙ-.

දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු නං අනුපාදය ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජයා : “සත්තීමෙ කායා අකචා අකච්චිධා අනිමිතා අනිමානා වඤ්ඤා කුට්ඨා ඵසිකච්චාසිට්ඨිනා, තෙ න ඉඤ්ජනතී, න විපරිනමනතී, න අඤ්ඤමඤ්ඤං බ්‍යාබාධෙහතී, නාලං අඤ්ඤමඤ්ඤං සුඛාය වා දුක්ඛාය වා සුඛදුක්ඛාය වා, කතමෙ සත්ත : පඨවිකායො ආපොකායො තෙජෝකායො වායොකායො සුඛෙ දුක්ඛෙ ජ්වෙ. සත්තීමෙ කායා අකචා අකච්චිධා අනිමිතා අනිමානා වඤ්ඤා

කුට්ඨිඃ ඵසිකට්ඨාසිට්ඨිනා, තෙ න ඉඤ්ජනභි, න විපරිනමනභි, න අඤ්ඤමඤ්ඤං බ්‍යාබාගෙහනභි, නාලං අඤ්ඤමඤ්ඤං සුඛාය වා දුක්ඛාය වා සුඛදුක්ඛාය වා යො'පි තීණේහන සජේන සිසං ඡිද්දභි, න කොචී කඤ්චී ජිවිතා වොරොපෙති. සත්තත්තංඤ්ච කායානං මනනරෙන සත්ථං විචරමනුපවිසභි.

වුද්දස ඛො පන ඉමානි යොනිපපච්චාඛසතසහස්සානි සට්ඨි ව සතානි ඡ ව සතානි, පඤ්ච ව කමමුභො සතානි පඤ්ච ව කමමානි, නිණ්ඪි ව කමමානි කමෙම ව අභිකමෙම ව ආට්ඨිපටිපදා ආට්ඨිනතරංකපපා ඡලභිජාතීයො, අට්ඨිපුරිසගුමීයො, ඵකුනපඤ්ඤස අජවිසතෙ ඵකුනපඤ්ඤස පරිබ්බාජකසතෙ, ඵකුනපඤ්ඤස නාගාචාසසතෙ, විසෙ ඉඤ්චිසසතෙ, තිංසෙ නිරයසතෙ, ඡතභිංස රජොධාතුයො, සත්ත සඤ්ඤිගබ්භා, සත්ත අසඤ්ඤිගබ්භා, සත්ත නිගණ්ඨිගබ්භා, සත්ත දිබ්බා, සත්ත මානුසා, සත්ත පිසාචා, සත්ත සරා, සත්ත පටුධා, සත්ත ව පටුධසතානි, සත්ත පපානා, සත්ත ව පපානසතානි, සත්ත සුපීනා, සත්ත ව සුපිනසතානි, වුලුංසිභී මහාකපුභො සතසහස්සානි. යානි බාලෙ ව පණ්ඨිතෙ ව සකුච්චිචා දුක්ඛස්සත්තං කරිස්සන්ති.

තත්ථ නන්ඨි : “ඉමිනාහං සිලෙන වා චතෙන වා තපෙන වා බ්‍රහ්මචරියෙන වා අපරිපක්කං වා කමමං පරිපාචෙස්සාමි, පරිපක්කං වා කමමං චුස්ස චුස්ස බ්‍යන්තීකරිස්සාමි”භී හෙවං නන්ඨි. දෙණමිතෙ සුඛදුක්ඛං. පරියනතකටෙ සංසාරෙ, නන්ඨි භාගනවිඤ්ඤෙන නන්ඨි උක්කංසාවකංසෙ. සෙය්‍යථාපි නාම සුත්තගුලෙ ඩිතෙත නිබ්බෙදීගමානමෙව පලෙති, ඵචමෙව බාලෙ ව පණ්ඨිතෙ ව නිබ්බෙදීගමානා සුඛදුක්ඛං පලෙන්නී ?

හො හෙතං භනෙත,

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස ඉමෙසු ඡසු ථානෙසු කඛිධා පභීනා හොති, දුක්ඛබ්'පිස්ස කඛිධා පභීනා හොති -පෙ- දුක්ඛනිරෝධගාමිනියං පටිපදාගපිස්ස කඛිධා පභීනා හොති. අයං වුට්ඨභී භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොනාපනො අවිනිපානධමමො නියතො සබ්බොති-පරායනොති.

3. 1. 9.

සය්‍යතලොක සුත්තං.

214. සංවජ්ඣං :

තිස්මිං නු ඛො භික්ඛවෙ, සභී කිං උපාදාය කිං අභිනිවිස්ස ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජති සස්සතො ලොකොති ?

භගවම්බුලුකා හො භනෙත, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සභී රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිස්ස ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජති, “සස්සතො ලොකො”භී වෙදනාය සභී -පෙ- සඤ්ඤාය සභී -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සභී -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සභී විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජති “සස්සතො ලොකො”භී.

තං කීං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං ච, අනිච්චං චාති ?

අනිච්චං භනෙත -පෙ--.

දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : සසසනො ලොකො'ති ?

නො හෙතිං භනෙත,

වෙදනා පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- යච්චිදං දිට්ඨං සුතං ඉතං විඤ්ඤානං පතනං පරියෙසිතං අනුච්චරිතං මනසා, තච්චි නිච්චං ච, අනිච්චං චා'ති ?

අනිච්චං භනෙත -පෙ--.

යමපනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය "සසසනො ලොකො'ති ?

නො හෙතං භනෙත,

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස ඉමෙසු ඡසු ධානෙසු' කඛ්ඛා පභිනා හොති, දුක්ඛ'පිස්ස කඛ්ඛා පභිනා හොති, දුක්ඛසමුදයෙ'පිස්ස කඛ්ඛා පභිනා හොති. දුක්ඛනිරෝධෙ'පිස්ස කඛ්ඛා පභිනා හොති. දුක්ඛනිරෝධගාමීනියා පටිපදායපිස්ස කඛ්ඛා පභිනා හොති. අයං වූච්චති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො තොතාපනො අවිනිපාතධම්මො නියතො සමේධාඛිපරායනොති.

3. 1. 10.

අසසසන ලොකසුතතං

215. සංවජ්ජීයං :

කීසමීං නු ඛො භික්ඛවෙ, සතී කීං උපාදාය කීං අභිනිවිස්ස ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජති "අසසසනො ලොකො'ති ?

භගවමච්චුලතා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ--.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සතී රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිස්ස ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජති "අසසසනො ලොකො'ති. වෙදනාය සතී -පෙ- සඤ්ඤාය සතී -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සතී -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සතී විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජති "අසසසනො ලොකො'ති.

තං කීං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං ච, අනිච්චං චාති ?

අනිච්චං භනෙත -පෙ--.

1. ඉමෙසු ච ධානෙසු - මජ්ඣං.

දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යා :
“අසංසාරො ලොකො”ති ?

හො භෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සංකාරා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං පෙ-
යමපිදං දිට්ඨං සුභං ඉභං විඤ්ඤාණං පතනං පරිගෙසිතං අනුච්චරිතං මහසා,
කම්පි නිච්චං වා අනිච්චං වාති ?

අනිච්චං භනෙත, -පෙ-.

දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යා :
“අසංසාරො ලොකො”ති ?

හො භෙතං භනෙත,

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස -පෙ- අයං වුච්චති භික්ඛවෙ
අරියසාවකො සොතාපකො අච්චිපාතධම්මො, නියතො සම්බොධි-
පරායනොති.

3. 1. 11.

අනතවා සුතතං

216. ආවජ්ජිතං :

කියම් නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිස්ස ඵලං
දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යා “අනතවා ලොකො”ති.

භගවම්මුලකා හො භනෙත, ධම්මං -පෙ-.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිස්ස ඵලං
දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යා “අනතවා ලොකො”ති. වේදනාය සති -පෙ- සංකාරා
සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණං සති විඤ්ඤාණං උපාදාය
විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යා : අනතවා ලොකො’ති.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති ?

අනිච්චං භනෙත, -පෙ-.

දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යා
“අනතවා ලොකො”ති ?

හො භෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සංකාරා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- යමපිදං
දිට්ඨං සුභං ඉභං විඤ්ඤාණං පතනං පරිගෙසිතං අනුච්චරිතං මහසා,
කම්පි නිච්චං වා අනිච්චං වාති -පෙ- දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං
අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යා : “අනතවා ලොකො”ති?

හො භෙතං භනෙත,

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස -පෙ- අයං වුච්චති භික්ඛවෙ
අරියසාවකො සොතාපකො අච්චිපාතධම්මො, නියතො සම්බොධි-
පරායනොති.

3. 1. 12.

අනන්තවා සුත්තං

217. සංවජ්ඣයං :

කීඨම් නු ඛො භික්ඛවෙ, ඝඨී කීං උපාදාය කීං අභිනිවිසාම ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති “අනන්තවා ලොකො”ති ?

හගච්චමුලකා නො හනෙත, ධම්මා -පෙ-

රුපෙ ඛො භික්ඛවෙ, ඝඨී -පෙ- වෙදනාය ඝඨී -පෙ- සඤ්ඤාය ඝඨී -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු ඝඨී -පෙ- විඤ්ඤාණෙ ඝඨී විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසාම ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අනන්තවා ලොකො”ති.

තං කීං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති ?

අනිව්චං හනෙත -පෙ-

දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං, අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය “අනන්තවා ලොකො” තී ?

නො හෙතං හනෙත,

[වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාර -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- යච්චිදං දිට්ඨං සුතං මුතං විඤ්ඤානං පතතං පරිගෙසිතං අනුච්චරිතං මනසා, තච්ච නිව්චං වා අනිව්චං වාති? -පෙ- දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය “අනන්තවා ලොකො”ති ?

නො හෙතං හනෙත,

ගතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස -පෙ- නියතො සමෙධ්ධාධි-පරායනොති.

3. 1. 13.

තං ජීවං තං සරීර සුත්තං

218. සංවජ්ඣයං :

කීඨම් නු ඛො භික්ඛවෙ, ඝඨී කීං උපාදාය කීං අභිනිවිසාම ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති “තං ජීවං තං සරීර”නති ?

හගච්චමුලකා නො හනෙත, ධම්මා -පෙ-

රුපෙ ඛො භික්ඛවෙ, ඝඨී රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසාම ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “තං ජීවං තං සරීර”නති. වෙදනාය ඝඨී -පෙ- සඤ්ඤාය ඝඨී -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු ඝඨී -පෙ- විඤ්ඤාණෙ ඝඨී විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසාම ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “තං ජීවං තං සරීර”නති.

තං කීං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං භීව්චං වා අභීව්චං වාතී -පෙ-
අපි නු තං අනුපාදාය ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යා : “තං ජචං තං
ඝරීර”න්තී ?

නො හෙතං භනෙත,

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ-
යමපිදං දිට්ඨං සුතං චූතං විඤ්ඤාතං පතතං පරිගෙසිතං අනුච්චරිතං
මහසා, තමපි නිච්චං වා අභීව්චං වාතී ? -පෙ- අපි නු තං අනුපාදාය
ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යා : “තං ජචං තං ඝරීර”න්තී ?

නො හෙතං භනෙත,

යනො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස -පෙ- තියනො සමමොධි-
පරායනොති.

3. 1. 14.

අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරීර සුභතං

319. සංවත්ථිං :

කීයමිං නු ඛො භික්ඛවෙ, සතී කීං උපාදාය කීං අභිනිවීය්‍යා ඵචං.
දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං ඝරීර”න්තී ?

භහවමච්චුලුකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ-

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සතී -පෙ- වෙදනාය සතී -පෙ- සඤ්ඤාය
සතී -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සතී -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සතී විඤ්ඤාණං උපාදාය
විඤ්ඤාණං අභිනිවීය්‍යා ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං
ඝරීර”න්තී.

තං කීං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං භීව්චං වා අභීව්චං වාතී ?
-පෙ- අපි නු තං අනුපාදාය ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යා : “අඤ්ඤං ජීවං
අඤ්ඤං ඝරීර”න්තී ?

නො හෙතං භනෙත,

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ-
යමපිදං දිට්ඨං සුතං චූතං විඤ්ඤාතං පතතං පරිගෙසිතං අනුච්චරිතං
මහසා, තමපි නිච්චං වා අභීව්චං වාතී. -පෙ- අපි නු තං අනුපාදාය
ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යා : “අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං ඝරීර”න්තී ?

නො හෙතං භනෙත,

යනො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස -පෙ- තියනො සමමොධි-
පරායනොති.

3. 1. 15.

හොති තථාගත සුත්තං.

220. සාවත්ථිඨං :

කිංචිං හු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවිසා ඵවං. දිට්ඨි උප්පජ්ජති : “හොති තථාගතො පරමමරණං”ති ?

හගවමච්චුලකා හො හනෙත, ධම්මා. -පෙ-

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිසා ඵවං. දිට්ඨි උප්පජ්ජති : “හොති තථාගතො පරමමරණං”ති. වෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසා ඵවං. දිට්ඨි උප්පජ්ජති : “හොති තථාගතො පරමමරණං”ති.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අභිව්චං වාති ? -පෙ- දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං, අපි හු තං අනුපාදය ඵවං. දිට්ඨි උප්පජ්ජෙය්‍ය : “හොති තථාගතො පරමමරණං”ති ?

හො හෙතං හනෙත,

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාර් -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- යම්පිදං දිට්ඨිං සුතං මුතං විඤ්ඤානං පතතං පරියෙසිතං අනුච්චරිතං මනසා, තම්පි නිව්චං වා අභිව්චං වාති -පෙ- දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං. අපි හු තං අනුපාදය ඵවං. දිට්ඨි උප්පජ්ජෙය්‍ය : “හොති තථාගතො පරමමරණං”ති ?

හො හෙතං හනෙත,

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකාසා -පෙ- නියතො සච්චොති-පරායනොති.

3. 1. 16.

න හොති තථාගතසුත්තං.

221. සාවත්ථිඨං :

කිංචිං හු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවිසා ඵවං. දිට්ඨි උප්පජ්ජති : “න හොති තථාගතො පරමමරණං”ති ?

හගවමච්චුලකා හො හනෙත, ධම්මා. -පෙ-

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිසා ඵවං. දිට්ඨි උප්පජ්ජති : “න හොති තථාගතො පරමමරණං”ති ? වෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසා ඵවං. දිට්ඨි උප්පජ්ජති : “න හොති තථාගතො පරමමරණං”ති.

තං කීං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වා තී ?
-පෙ- දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි
උප්පජ්ජෙය්‍ය : 'භ හොති තථාගතො පරමමරණ' තී ?

නො හෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ-
යමපිදං දිට්ඨං සුතං මුතං විඤ්ඤාතං පතතං පරියෙසිතං අනුච්චරිතං
මනසා, තමපි නිච්චං වා අනිච්චං වා තී -පෙ- දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං,
අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උප්පජ්ජෙය්‍ය : 'භ හොති තථාගතො
පරමමරණා' තී ?

නො හෙතං භනෙත,

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස -පෙ- නියතො සලොධානි-
පරායනොති.

3. 1. 17.

හොති ච න ච හොති තථාගතසුත්තං

222. සාවන්ද්‍රියං :

කීයමිං නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කීං උපාදාය කීං අභිනිවිස්ස ඵලං
දිට්ඨි උප්පජ්ජෙය්‍ය : 'භොති ච න ච හොති තථාගතො පරමමරණා' තී ?

භගවිමමුලුකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ-

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති -පෙ- වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය
සති -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය
විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස ඵලං දිට්ඨි උප්පජ්ජෙය්‍ය : 'භොති ච න ච හොති
තථාගතො පරමමරණා' තී.

තං කීං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වා තී ?

අනිච්චං භනෙත -පෙ--

දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං, අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි
උප්පජ්ජෙය්‍ය : හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමමරණා' තී ?

නො හෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ-
යමපිදං දිට්ඨං සුතං මුතං විඤ්ඤාතං පතතං පරියෙසිතං අනුච්චරිතං
මනසා, තමපි නිච්චං වා අනිච්චං වා තී -පෙ- දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං,
අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උප්පජ්ජෙය්‍ය : 'භොති ච න ච හොති
තථාගතො පරමමරණා' තී.

නො හෙතං භනෙත,

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස -පෙ- නියතො සලොධානි-
පරායනො' තී.

3. 1. 18.

නෙව හොති න නහොති තථාගතසුත්තං

223. සාවත්ථිං :

කිංචිං හු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපදාය කිං අභිනිවිසාම ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “නෙව හොති න නහොති තථාගතො පරමමරණං”ති?

භගවම්බුලකා හො භනෙත, ධම්මා, -පෙ-.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපදාය රූපං අභිනිවිසාම ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : නෙව හොති න නහොති තථාගතො පරමමරණං”ති. වේදනාය සති -පෙ- සංඝාදාය සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසාම ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “නෙව හොති න නහොති තථාගතො පරමමරණං”ති.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවං චා අනිවං චාති? අනිවං භනෙත -පෙ-.

දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං, අපි හු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “නෙව හොති න නහොති. තථාගතො පරමමරණං”ති.

හො භෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සංඝාදාය -පෙ- සංඛාරං -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- යමපිදං දිට්ඨං සුතං මුතං විඤ්ඤාතං පතතං පරියෙසිතං අනුච්චරිතං මනසා, තමපි නිවං චා අනිවං චාති?

අනිවං භනෙත,

යමපනානිවං දුක්ඛං චා තං සුඛං චාති?

දුක්ඛං භනෙත,

යමපනානිවං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි හු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “නෙව හොති න නහොති තථාගතො පරමමරණං”ති?

හො භෙතං භනෙත,

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසංවකස්සස්ස ඉමෙසු ඡසු ථානෙසු කඛ්ඛා පභිනා හොති, දුක්ඛච්චිස්ස කඛ්ඛා පභිනා හොති. දුඤ්ඤාසංවිසාම කඛ්ඛා පභිනා හොති, දුක්ඛනිරෝධෙවිසාම කඛ්ඛා පභිනා හොති, දුක්ඛනිරෝධගාමිනිතං පටිපදායවිසාම කඛ්ඛා පභිනා හොති. අං චුච්චති භික්ඛවෙ, අරියසංවකො සොතාපකො අච්චිපාතධම්මො තියතො සම්මොඛිපරයනොති.

සොතාපනවිවග්ගො පඤ්චමො

තමුඤ්ඤානං :

චාතං ඵතං මම සො අතතා නො ච මෙ සීයා නඤ්ඤි කරෙතො හෙතෙ ව මඤ්ඤිවෙඨන චාච්චමං සංඝාතො ලොකො අපරෙ අසංඝාතො ච අනතචා අනතචා ච තං චුතතං තං ජීවං තං සරීරනඤ්ඤි අඤ්ඤං ජීවමඤ්ඤං සරීරං හොති තථාගතාදි ච න හොති තථාගතාදි පරමමරණසුත්තෙන න නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණංති.

2. ගමනටගො

3. 2. 1.

වෘත සුතනං

224. සංවදනීයං :

කීර්තීං නු බො භික්ඛවෙ ඝනී කිං උපාදය කිං අභිනිවිසං එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති, න නාජේෆා සඤ්ඤාති, න ගබ්භිනිසො විජායනති, න වන්දිමසුරියා උදෙනති වා අපෙනති වා එසිකව්ඨාසිට්ඨිතා”ති ?

භගවමච්චුලකා නො භනෙත ධම්මා -පෙ- භගවනො සුක්ඛා භික්ඛු ධාරෙඤ්ඤානතීති.

තෙන භි භික්ඛවෙ සුඤ්ඤාඵ -පෙ-. රූපෙ බො භික්ඛවෙ ඝනී රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිසං එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති -පෙ- එසිකව්ඨාසිට්ඨිතා”ති. වෙදනාය ඝනී -පෙ- සඤ්ඤාය ඝනී -පෙ- සබ්බාරෙසු ඝනී -පෙ- විඤ්ඤාණෙ ඝනී විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසං එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති. න වාතා වායනති -පෙ- එසිකව්ඨාසිට්ඨිතා”ති.

තං කිං මඤ්ඤාඵ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති ?

අනිව්චං භනෙත.

යං පනානිව්චං තං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ?

දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං, අපි නු තං අනුපාදය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “න වාතා වායනති -පෙ- එසිකව්ඨාසිට්ඨිතා”ති ?

නො භෙතං භනෙත.

ඉතී බො භික්ඛවෙ, දුක්ඛෙ ඝනී දුක්ඛං උපාදය දුක්ඛං අභිනිවිසං එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති -පෙ- එසිකව්ඨාසිට්ඨිතා”ති. වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සබ්බාර් -පෙ- විඤ්ඤාණං භීව්චං වා අනිව්චං වාති ?

අනිව්චං භනෙත, -පෙ-.

විපරිතාමධම්මං අපි නු තං උපාදය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : න වාතා වායනති -පෙ- එසිකව්ඨාසිට්ඨිතා”ති ?

නො භෙතං භනෙත,

ඉතී බො භික්ඛවෙ දුක්ඛෙ ඝනී දුක්ඛං උපාදය දුක්ඛං අභිනිවිසං එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “න වාතා වායනති, න නාජේෆා සඤ්ඤාති, න ගබ්භිනිසො විජායනති, න වන්දිමසුරියා උදෙනති වා අපෙනති වා එසිකව්ඨාසිට්ඨිතා”ති -පෙ-

3. 2. 2.

එතං මමසුත්තං

225. සංවච්ඡේයං :

කිසම්නත්තු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවිසාමි එවං දිට්ඨි උප්පජ්ජති : “එතං මම, එසො හමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති ?

භගවම්බුලුකා නො හනොත, ධම්මා, -පෙ- එසො මෙ අත්තාති.

(සථා පුරිමභමනසුත්තනන්තං එවං විජථාරෙතඛං.)

3. 2. 3.

යො අත්තාසුත්තං

226. සංවච්ඡේයං :

-පෙ- “සො අත්තා, සො ලොකො, සො පෙඨව භවිසාමි, තිච්චවා දුච්චො සංඝතො අවිපරිනාමධම්මොති ? -පෙ-

භගවම්බුලුකා නො හනොත, ධම්මා, -පෙ- අවිපරිනාමධම්මොති.

3. 2. 4.

නොව මෙ සියාසුත්තං

227. සංවච්ඡේයං :

-පෙ- “නො චිසා, නො ච මෙ සියා, න භවිසාමි, න මෙ භවිසාති”ති -පෙ- න මෙ භවිසාතිති.

3. 2. 5.

නත්ථි දින්නාසුත්තං

228. සංවච්ඡේයං :

-පෙ- “නත්ථි දින්නං නත්ථි සිට්ඨං -පෙ- කායසා භෙද උච්ඡිජ්ජනති, චිතසානති න භොනති පරම්මරණා”ති -පෙ-

භගවම්බුලුකා නො හනොත, ධම්මා, -පෙ- භොනති පරම්මරණාති.

3. 2. 6.

කරතොසුත්තං

229. සංවච්ඡේයං :

-පෙ- “නත්ථි පුඤ්ඤං, නත්ථි පුඤ්ඤස්ස ආගමො”ති. -පෙ- භගවම්බුලුකා නො හනොත, ධම්මා -පෙ- නත්ථි පුඤ්ඤස්ස ආගමොති.

3. 2. 7.

නතථි හෙතුසුත්තං

230. ආවජ්ඣයං :

-පෙ- “නතථි හෙතු නතථි පච්චයො සත්තානං සංඛිතිලොසාය. අහෙතු අපච්චයො සත්තා සංඛිතිලොසානති. -පෙ- ඡසෙච්චාතිථාතිසු සුඛදුක්ඛං පටිසංචෙදෙනති”ති -පෙ- පටිසංචෙදෙනති.

3. 2. 8.

මහාදිට්ඨි සුත්තං

231. ආවජ්ඣයං :

-පෙ- “සතථි’මෙ කායා අකථා අකථවිධා -පෙ- නිබ්බෙදීයමානා සුඛදුක්ඛං පලෙනති. භගවම්බුලකා -පෙ- සුඛදුක්ඛං පලෙනති.

3. 2. 9.

සසසතලොකසුත්තං

232. ආවජ්ඣයං :

-පෙ- “සසසතො ලොකොති ? භගවම්බුලකා -පෙ- සසසතො ලොකොති.

3. 2. 10.

අසසසතලොකසුත්තං

233. ආවජ්ඣයං :

-පෙ- “අසසසතො ලොකො”ති ? භගවම්බුලකා -පෙ- අසසසතො ලොකොති.

3. 2. 11.

අනතචාලොක සුත්තං

234. ආවජ්ඣයං :

-පෙ- “අනතචාලොකො”ති ? භගවම්බුලකා -පෙ- අනතචාලොකොති.

3. 2. 12.

අනනතචාලොක සුත්තං

235. ආවජ්ඣයං :

-පෙ- “අනනතචාලොකොති ? භගවම්බුලකා -පෙ- අනනතචාලොකොති.

3. 2. 13.

තංජීවතං සරීර සුතතං

236. සාවඤ්චීයං :

-පෙ- “තංජීවංතං සරීර”නති? භගවම්බුලකා -පෙ- තංජීවං තං සරීරනති.

3. 2. 14.

අඤ්ඤං ජීව අඤ්ඤං සරීර සුතතං

237. සාවඤ්චීයං :

-පෙ- අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරීර”නති? භගවම්බුලකා -පෙ- අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරීරනති.

3. 2. 15.

හොති තථාගත සුතතං

238. සාවඤ්චීයං :

-පෙ- “හොති තථාගතො පරම්මරණා”ති? භගවම්බුලකා -පෙ- හොති තථාගතො පරම්මරණාති.

3. 2. 16.

නහොති තථාගත සුතතං

239. සාවඤ්චීයං :

-පෙ- “න හොති තථාගතො පරම්මරණා”ති? භගවම්බුලකා -පෙ- න හොති තථාගතො පරම්මරණාති.

3. 2. 17.

හොති ච නවහොති තථාගත සුතතං

240. සාවඤ්චීයං :

-පෙ- “හොති ච න ච හොති තථාගතො පරම්මරණා”ති? භගවම්බුලකා -පෙ- හොති ච න ච හොති තථාගතො පරම්මරණාති.

3. 2. 18.

නෙව හොති න නහොති සුතතං

241. සාවඤ්චීයං :

කිංකරී. හු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදස කිං අභිනිවිසස එව. දුට්ඨි උපපජ්ජති : “නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරම්මරණා”ති?

භගවම්බුලකා හො භනෙත, ධම්මා, -පෙ-

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසා ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරමමරණා”ති. වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඤ්ඤායෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසා ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරමමරණා”ති.

තං කිං මඤ්ඤාඨ භික්ඛවෙ, -පෙ- නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරමමරණාති.

3. 2. 19.

රූපි අත්තා සුත්තං

242. සාවන්ථිසං :

කිසම් නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසා ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “රූපි අත්තා භොති අරෙගො පරමමරණා”ති ?

භගවම්බුලනා නො භනෙත, ඛම්මා, -පෙ-

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසා ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : රූපි අත්තා භොති අරෙගො පරමමරණා’ති. වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඤ්ඤායෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසා ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “රූපි අත්තා භොති අරෙගො පරමමරණා”ති

තං කිං මඤ්ඤාඨ භික්ඛවෙ, “රූපං නිවං වා අනිවං වා”ති -පෙ-

දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “රූපි අත්තා භොති අරෙගො පරමමරණා”ති ?

නො භෙතං භනෙත.

“වේදනා -පෙ- “සඤ්ඤා -පෙ- “සඤ්ඤායෙසු සති -පෙ- “විඤ්ඤාණං නිවං වා අනිවං වා”ති -පෙ-

දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය, “රූපි අත්තා භොති අරෙගො පරමමරණා”ති ?

නො භෙතං භනෙත,

ඉති ඛො භික්ඛවෙ දුක්ඛෙ සති දුක්ඛං උපාදාය දුක්ඛං අභිනිවිසා ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති ; “රූපි අත්තා භොති අරෙගො පරමමරණාති.

3. 2. 20.

අරූපි අත්තා සුත්තං

243. සාවන්ථිසං :

කිසම් නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසා ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති ; “අරූපි අත්තා භොති අරෙගො පරමමරණා”ති.

(සො යෙව පෙය්‍යාලො විඤ්ඤායෙසු.)

3. 2. 21.

රූපිව අරූපිව අත්තා සුත්තං

244. සාවඤ්චිතං :

-පෙ- "රූපි ච අරූපි ච අත්තා හොති අරොගො පරමමරණං"ති.

3. 2. 22.

නෙව රූපි නාරූපි අත්තා සුත්තං

245. සාවඤ්චිතං :

-පෙ- "නෙවරූපි නාරූපි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණං"ති

3. 2. 23.

එකන්තසුඛි අත්තා සුත්තං

246. සාවඤ්චිතං :

-පෙ- "එකන්තසුඛි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණං"ති.

3. 2. 24.

එකන්තදුක්ඛි අත්තා සුත්තං

247. සාවඤ්චිතං :

-පෙ- "එකන්තදුක්ඛි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණං"ති.

3. 2. 25.

සුඛදුක්ඛි අත්තා සුත්තං

248. සාවඤ්චිතං :

-පෙ- "සුඛදුක්ඛි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණං"ති.

3. 2. 26.

අදුක්ඛමසුඛි අත්තා සුත්තං

249. සාවඤ්චිතං :

-පෙ- "අදුක්ඛමසුඛි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණං"ති.

හගවමඉලකා නො හනෙහ, ධම්මා -පෙ-

රූපෙ ඛො භිකඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිසං ඵචං
දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා හොති අරොගො පරම්මරණං”ති.
වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සති -පෙ-
විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසං ඵචං දිට්ඨි
උපපජ්ජති : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා හොති අරොගො පරම්මරණං”ති.

තං කිං මඤ්ඤථ භිකඛවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති
-පෙ- විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය :
“අදුක්ඛමසුඛි අත්තා හොති අරොගො පරම්මරණං”ති.

නො හෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා
අනිච්චං වාති -පෙ- විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය ඵචං දිට්ඨි
උපපජ්ජෙය්‍ය : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා හොති අරොගො පරම්මරණං”ති.

නො හෙතං භනෙත,

ඉති ඛො භිකඛවෙ, දුක්ඛෙ සති දුක්ඛං උපාදය දුක්ඛං අභිනිවිසං
ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා හොති අරොගො
පරම්මරණං”ති -පෙ-

ගමනවග්ගො දුතියො.

තඤ්ඤාදානං :

වාතං ඵතං මම සො අත්තා නො ච මෙ සීයා,
තඤ්ඤි කරතො හෙතුච්ච මභාදිට්ඨෙහ අට්ඨමං.

සස්සතො අසස්සතො චෙච්ච අන්තා නන්තා ච වුච්චති,
තං ජීවං අඤ්ඤං ජීවං ච තථාගතෙන චත්තාරෙ.

රූපි අත්තා යථා හොති අරූපි ච තථා පරං,
රූපි වාරූපි ච අත්තා හෙච්ච රූපි නාරූපි ච,

ඵකන්තසුඛි ච අත්තා ඵකන්ත දුක්ඛි තථා.
සුඛදුක්ඛි අත්තා ච අදුක්ඛමසුඛි පරං,
ඉමෙ ඡබ්බිසසුත්තන්තා දුතියවාරෙ සුඤ්ඤිතාති.

3. තනියගමන වගෙහා

3. 3. 1—25.

වාත සුත්තං

250 - 274. සාවඤ්ඤා :

කියමිං හු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවිසං එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති, න නජෙජා සන්ධනති, න භබ්බතීතියො විජායනති, න වන්ධිමසුරියා උදෙනති වා අපෙනති වා එසිකවතාසිට්ඨිතා”ති.

භගවම්බුලකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිසං එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති -පෙ- එසිකවතාසිට්ඨිතා”ති. වේදනාය සති -පෙ- සංඝායෙ සති -පෙ- සංඝායෙරසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසං එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති -පෙ- එසිකවතාසිට්ඨිතා”ති.

තං කිං මඤ්ඤාඵ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති -පෙ- විපරිනාමධම්මං. අපි හු තං අනුපාදය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “න වාතා වායනති -පෙ- එසිකවතාසිට්ඨිතා”ති.

නො භෙතං භනෙත,

ඉති බො භික්ඛවෙ, යදනිව්චං තං දුක්ඛං, තසමිං සති තදුපාදය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති -පෙ- එසිකවතාසිට්ඨිතා”ති. (පඤ්ඤාචිසති සුත්තනතා එවං විජාරෙතබ්බා.)

3. 3. 26

අදුක්ඛමසුඛි අත්තාසුත්තං

276. සාවඤ්ඤා :

කියමිං හු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවිසං එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා භොති අරොගො පරම්මරණා”ති.

භගවම්බුලකා නො භනෙත ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිසං එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා භොති අරොගො පරම්මරණා”ති. වේදනාය සති -පෙ- සංඝායෙ සති -පෙ- සංඝායෙරසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසං එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා භොති අරොගො පරම්මරණා”ති.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං ව; අනිව්චං වානී -පෙ-
විපරිනාමධම්මං. අපි නු තං අනුපාදාය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය :
“අදුක්ඛමසුඛි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණං”ති.

හො හෙතං භනෙත,

චේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා
අනිව්චං වානී -පෙ- විපරිනාමධම්මං. අපි නු තං අනුපාදාය එවං දිට්ඨි
උපපජ්ජෙය්‍ය : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණං”ති.

හො හෙතං භනෙත,

ඉතී ඛො භික්ඛවෙ, සදනිව්චං තං දුක්ඛං, තස්මිං සති තදුපාදාය
තං අනිනිවිසං එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා හොති
අරොගො පරමමරණං”ති.

තනිගමනවග්ගො තනිගො.

නිත්‍රුද්දනං :

විතං එතං මම සො අත්තා නො ච මෙ සියා,
නපථි කරතො හෙතු ච මහාදිට්ඨිනා (ඵමං.

සංසනො අසංසනො චෙච අත්තා නතං ච වුච්චති,
තං ජීවං අඤ්ඤං ජීවිං ච තථාගතෙන චත්තාරො.

රූපි අත්තා සථා හොති අරූපි ච තථා පරං,
රූපි චාරූපි ච අත්තා හෙවි රූපි නාරූපි ච.

එකන්තසුඛි ච අත්තා එකන්තදුක්ඛි තථා,
සුඛදුක්ඛි අත්තා ච අදුක්ඛමසුඛි පරං,
ඉමෙ ඡබ්බිස සුන්‍යන්‍යා තනිගවාරෙ සුදෙසිතාති.

වතුන්ට ගමන වගො

3. 4. 1—25

වාත සුතතං

276-300. සාවන්ඵයං :

කිසම්භිං නු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසා ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජති ; න වාතා වායනාති න නජෙජා සඤ්ඤාති න ගබ්භිනිසො විජායනාති න වජ්ඣමසුරියං උදෙනාති වා අපෙනාති වා ඵසිකච්චාසිට්ඨිතා”ති.

භගවම්බුලාකා හො භනෙන, ධම්මා -පෙ-

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසා ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනාති න නජෙජා සඤ්ඤාති න ගබ්භිනිසො විජායනාති න වජ්ඣමසුරියං උදෙනාති වා අපෙනාති වා ඵසිකච්චාසිට්ඨිතා”. වෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඤ්ඤායෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසා ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජති ; න වාතා වායනාති -පෙ- ඵසිකච්චාසිට්ඨිතා”ති.

තං කිං මඤ්ඤාඵ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අභිව්චං වාති -පෙ- විපරිතාමධම්මං, කල්ලං නු තං සම්නුපසසිතුං : “ඵතං මම ඵසො භම්මි ඵසො මෙ අතතා”ති.

හො භෙතං භනෙන.

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤාරු -පෙ- “විඤ්ඤාණං නිව්චං වා අභිව්චං වාති. -පෙ- විපරිතාමධම්මං, කල්ලං නු තං සම්නුපසසිතුං : “ඵතං මම ඵසො ‘භම්මි ඵසො මෙ අතතා’”ති

හො භෙතං භනෙන,

තසමාතික භික්ඛවෙ, යං කිඤ්ඤී රූපං අතීතානාගතපච්චුපපනං -පෙ- සම්මපසඤ්ඤාය දච්චබ්බං, යා කාචී වෙදනා -පෙ- යා කාචී සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචී සඤ්ඤාරු -පෙ- යං කිඤ්ඤී විඤ්ඤාණං අතීතානාගතපච්චුපපනං -පෙ- සම්මපසඤ්ඤාය දච්චබ්බං.

ඵචං පසං භික්ඛවෙ -පෙ- නාපරං ඉඤ්ඤාතායාති පජානාති. (පඤ්ඤාචීසතිසුතතනා විජායෙරතබ්බා)

3. 4. 26.

අදුකකමසුඛි අත්තා සුත්තං

301. සාවන්දියං :

කීසමී චු ඛො භික්ඛවෙ, සතී කීං උපාදාය කීං අභිනිවිසං ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අදුකකමසුඛි අත්තා භොති අරේගො පරමමරණං”ති.

හගච්චමුලකා නො හනො, ධම්මා -පෙ-

රුපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සතී රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසං ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අදුකකමසුඛි අත්තා භොති අරේගො පරමමරණං”ති.

වේදනාය සතී -පෙ- සඤ්ඤාය සතී -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සතී -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සතී විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසං ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අදුකකමසුඛි අත්තා භොති අරේගො පරමමරණං”ති.

තං කීං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාතී.

අනිච්චං හනො, -පෙ- විපරිනාමධම්මං, කල්‍යං චු තං සමනුපසයිතුං “ඵතං මම, ඵසොභමසමී, ඵසො මෙ අත්තා”ති.

නො භෙතං හනො,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාර -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා, අනිච්චං වාතී. -පෙ- විපරිනාමධම්මං, කල්‍යං චු තං සමනුපසයිතුං “ඵතං මම, ඵසොභමසමී, ඵසො මෙ අත්තා”ති.

නො භෙතං හනො,

තසමාතීභ භික්ඛවෙ, සං කීඤ්චි රූපං අනිතානාගතපච්චුප්පත්තං -පෙ- සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං, යා කාපී වේදනා -පෙ- යා කාපී සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙවි සඛ්ඛාර -පෙ- යං කීඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිතානාගතපච්චුප්පත්තං -පෙ- සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

ඵචං පසං භික්ඛවෙ, සුත්ථා අරියසාවකො රූපසම්මපි නිබ්බන්දතී, වේදනාසපි නිබ්බන්දතී, සඤ්ඤාසපි නිබ්බන්දතී, සඛ්ඛාරෙසුපි නිබ්බන්දතී, විඤ්ඤාණසම්මපි නිබ්බන්දතී, නිබ්බන්දං විරජ්ජතී, විරුගා විමුච්චතී, විමුත්තසමී විමුත්තමිතී ඤ්ඤාණං භොතී. ඛිණං ජාතී, චුසිතං චුභමචරියං, කතං කාරණියං, නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාතීති.

චතුස්ථගමනවගෙහං චතුස්ථං.

කමුඤ්ඤානං :

වාතා එතං මම සො අතතා නො ව මෙ සිසා,
 නපථි කරතො හෙතු ව මහාදිවේසන අට්ඨමං.
 සංඝකො අසංඝකො ජේව අනතා නතතා ව චූචචති,
 තං ජීවං අඤ්ඤංජීවිඤ්ච තථාගතෙන චතතායේ,
 රුපි අතතා යථා භොති අරුපි ව තථාපරේ.
 නෙව රුපි නාරුපිනා එකනතසුඛි අතතා ව,
 එකනතදුකඛි සුඛදුකඛි අදුකඛමසුඛි වා ති.

දිට්ඨිසංඝුපානං සමත්තං.

4. ඔකක නවී සංයුතන

1. වකුච්චගො

4. 1. 1

වකුච්ච සුතන.

302. සාමන්ථිය :

වකුච්චං භික්ඛවෙ, අනිච්චං විපරිනාමි¹ අඤ්ඤාථාභාවි, සොතං අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි, ඝානං අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි, ජීව්හා අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි, කායො අනිච්චො විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි, මනො අනිච්චො විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි.

යෙ, භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ ඵලං සද්දහති අභිමුච්චති, අයං වුච්චති සද්ධානුසාරි ඔකකනො, සම්මතනනියාමං සපුරිසභුමිං ඔකකනො, විතීවතො පුච්ච්ඡන්භුමිං, අභබ්බො තං කම්මං කාතුං යං කම්මං කත්වා තිරයං වා තීරච්ඡානගොතිං වා පෙතතිවිසයං වා උපපජ්ජෙය්‍ය. අභබ්බො ච තාව ඝාලං කාතුං යාව න සොතාපතතිඵලං සච්ඡිකරොති.

යස්ස ඛො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මො ඵලං පඤ්ඤාය මිත්තසො නිජ්ඣානං බමනති, අයං වුච්චති ධම්මානුසාරි ඔකකනො, සම්මතනනියාමං සපුරිසභුමිං ඔකකනො, විතීවතො පුච්ච්ඡන්භුමිං. අභබ්බො තං කම්මං කාතුං යං කම්මං කත්වා තිරයං වා තීරච්ඡානගොතිං වා පෙතතිවිසයං වා උපපජ්ජෙය්‍ය, අභබ්බො ච තාව ඝාලං කාතුං යාව න සොතාපතතිඵලං සච්ඡිකරොති.

යො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ ඵලං ජානාති² ඵලං පස්සති, අයං වුච්චති සොතාපනො, අචිනිපාතධම්මො නියතො සම්බොධිපරායනොති.

4. 1. 2

රුප සුතන.

303. සාමන්ථිය :

රුපං භික්ඛවෙ, අනිච්චො විපරිනාමිනො අඤ්ඤාථාභාවිනො, සද්දං අනිච්චො විපරිනාමිනො අඤ්ඤාථාභාවිනො, භක්ඛි අනිච්චො විපරිනාමිනො අඤ්ඤාථාභාවිනො, රසං අනිච්චො විපරිනාමිනො අඤ්ඤාථාභාවිනො, ථොට්ඨබ්බං අනිච්චො විපරිනාමිනො අඤ්ඤාථාභාවිනො, ධම්මො අනිච්චො විපරිනාමිනො අඤ්ඤාථාභාවිනො.

-
1. විපරිණමිං - සිමු සි 2, විපරිණමි. PTS.
 2. අභබ්බො ච - මඡ්ඝං.
 3. පජානාති - මඡ්ඝං.

යො හිකබ්වෙ, ඉමෙ ධම්මෙ එවං සද්දහති අභිඤ්චවති, අයං වුච්චති සඤ්ඤාසාරී -පෙ- අයං වුච්චති ධම්මානුසාරී ඔක්කනොනො සම්මතනනීයාමං, සපුරිසභුමිං ඔක්කනොනො, විතීවනොනො පුට්ඨජනභුමිං. අහඛොඛො තං කම්මං කාතුං යං කම්මං කත්තො තීරයං වා තීරවජ්ඣනගොතිං වා පෙතභිවිසයං වා උපපජේජය්‍ය, අහඛොඛොච තාව භාලං කාතුං යච න සොකාපතනීඵලං සවජ්ඣකරොති.

යො හිකබ්වෙ, ඉමෙ ධම්මෙ එවං ජානාති පසස්සි, අයං වුච්චති සොකාපනො අවිනීපාතධම්මො නියතො සම්මොඛිපරායනොති.

4. 1. 3.

විඤ්ඤාණ සුත්තං

304. සංවත්ථිසං :

චක්ඛු විඤ්ඤාණං හිකබ්වෙ, අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි සොතවිඤ්ඤාණං අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි. ඝාණවිඤ්ඤාණං අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි. ජ්වහාවිඤ්ඤාණං අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි. කායවිඤ්ඤාණං අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි. මනෝවිඤ්ඤාණං අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි.

යො හිකබ්වෙ, ඉමෙ ධම්මෙ එවං සද්දහති අභිඤ්චවති අයං වුච්චති සඤ්ඤාසාරී -පෙ- සම්මොඛිපරායනොති.

4. 1. 4.

ඵසා සුත්තං

305. සංවත්ථිසං :

චක්ඛුසම්මසො හිකබ්වෙ, අනිච්චො විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි. සොතසම්මසො -පෙ- ඝාණසම්මසො -පෙ- ජ්වහාසම්මසො -පෙ- කායසම්මසො -පෙ- මනෝසම්මසො අනිච්චො විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි. යො හිකබ්වෙ, ඉමෙ ධම්මෙ එවං සද්දහති -පෙ- සම්මොඛිපරායනොති.

4. 1. 5.

වෙදනා සුත්තං

306. සංවත්ථිසං :

චක්ඛුසම්මසාජා වෙදනා හිකබ්වෙ, අනිච්චො විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි. සොතසම්මසාජා වෙදනා -පෙ- ඝාණසම්මසාජා වෙදනා -පෙ- ජ්වහාසම්මසාජා වෙදනා -පෙ- කායසම්මසාජා වෙදනා -පෙ- මනෝසම්මසාජා වෙදනා අනිච්චො විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි. යො හිකබ්වෙ, ඉමෙ ධම්මෙ -පෙ- සම්මොඛිපරායනොති.

4. 1. 6.

සඤ්ඤා සුත්තං

307. සාවක්ඛියං :

රූපසඤ්ඤා භික්ඛවෙ, අනිච්චා විපරිනාමී අඤ්ඤථාභාවී. සද්දසඤ්ඤා -පෙ- ගනිසඤ්ඤා -පෙ- රසසඤ්ඤා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බසඤ්ඤා -පෙ- ධම්මසඤ්ඤා අනිච්චා විපරිනාමී අඤ්ඤථාභාවී. ගො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ -පෙ- සම්මොඛිපරායනොති.

4. 1. 7.

වෙනනා සුත්තං

308. සාවක්ඛියං :

රූපසඤ්චිතනා භික්ඛවෙ, අනිච්චා විපරිනාමී අඤ්ඤථාභාවී. සද්දසඤ්චිතනා -පෙ- ගනිසඤ්චිතනා -පෙ- රසසඤ්චිතනා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බසඤ්චිතනා -පෙ- ධම්මසඤ්චිතනා අනිච්චා විපරිනාමී අඤ්ඤථාභාවී. ගො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ -පෙ- සම්මොඛිපරායනොති.

4. 1. 8.

තණ්හා සුත්තං

309. සාවක්ඛියං :

රූපතණ්හා භික්ඛවෙ, අනිච්චා විපරිනාමී අඤ්ඤථාභාවී. සද්දතණ්හා -පෙ- ගනිතණ්හා -පෙ- රසතණ්හා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බතණ්හා -පෙ- ධම්මතණ්හා අනිච්චා විපරිනාමී අඤ්ඤථාභාවී. ගො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ -පෙ- සම්මොඛිපරායනොති.

4. 1. 9.

ධාතු සුත්තං

310. සාවක්ඛියං :

පඨවිධාතු භික්ඛවෙ, අනිච්චා විපරිනාමී අඤ්ඤථාභාවී. ආපොධාතු -පෙ- තෙජෝධාතු -පෙ- වායොධාතු -පෙ- ආකාසධාතු -පෙ- විඤ්ඤාණධාතු අනිච්චා විපරිනාමී අඤ්ඤථාභාවී. ගො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ -පෙ- සම්මොඛිපරායනොති.

4. 1. 10.

ඛනධ සුතතං

311. සාවන්ඵයං :

රූපං භික්ඛවෙ, අනිච්චං විපරිනාමී අඤ්ඤථාභාවී.

වේදනා අනිච්චා විපරිනාමී අඤ්ඤථාභාවී. සඤ්ඤා අනිච්චා විපරිනාමී අඤ්ඤථාභාවී. සංඛාරා අනිච්චා විපරිනාමී අඤ්ඤථාභාවී. විඤ්ඤාණං අනිච්චං විපරිනාමී අඤ්ඤථාභාවී.

යෙ භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ ඵලං සද්දහනී අභිමුච්චනී අයං චුච්චනී සඤ්ඤානුසාරී ඕක්ඛනෙහා සම්මතතනීයාමිං, සප්පුරිසභුමිං ඕක්ඛනෙහා, විතීවහෙතා පුච්ඡන්තභුමිං, අභබ්බො තං කම්මං කාතුං යං කම්මං කතා තීරයං වා තීරච්ඡානගොතිං¹ වා පෙතනීවිසයං වා උපපජේය්‍ය, අභබ්බොච තාව කාලං කාතුං යාව හ සොතාපතනීඵලං සච්ඡකරෙති.

යස්ස ඛො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ ඵලං පඤ්ඤාය මතතසො නිජ්ඣානං ඛමනනී, අයං චුච්චනී ධම්මානුසාරී ඕක්ඛනෙහා සම්මතතනීයාමිං, සප්පුරිසභුමිං ඕක්ඛනෙහා, විතීවහෙතා පුච්ඡන්තභුමිං, අභබ්බො තං කම්මං කාතුං යං කම්මං කතා තීරයං වා තීරච්ඡානගොතිං වා පෙතනීවිසයං වා උපපජේය්‍ය, අභබ්බොච තාව කාලං කාතුං යාව හ සොතාපතනීඵලං සච්ඡකරෙති.

යො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ ඵලං ජානානී, ඵලා පස්සනී, අයං චුච්චනී සොතාපනො අවිනිපාතධම්මො තීයතො සම්බොධිපරායනොති.

චක්ඛුචගෙහා පඨමො.

තත්ථාද්දනං :

චක්ඛු රූපඤ්ච විඤ්ඤාණං ඵයොං ව වේදනාය ව, සඤ්ඤා ව වේතනා තණ්හා ධාතුකඛනෙහි හ තෙ දසානී.

ඛනක නනිසංයුතාං නිච්චිතං.

1. තීරච්ඡානගොතියං - සි 1, 2.

5. උපපාදසංයුතතං

1. උපපාදවග්ගො

5. 1. 1.

චක්ඛු සුත්තං

812. සාවන්ථිගං :

සො භික්ඛවෙ, චක්ඛුස්ස උපපාදෙ සීඨී අභිනිබ්බතති පාතුභාවො, දුක්ඛස්සෙසො උපපාදෙ රෙගානං සීඨී ජරුමරණස්ස පාතුභාවො. යො සො තොතස්ස -පෙ- යො ඝාතස්ස -පෙ- යො ජ්ථගාය -පෙ- යො කායස්ස -පෙ- යො මනස්ස උපපාදෙ සීඨී අභිනිබ්බතති පාතුභාවො, දුක්ඛස්සෙසො උපපාදෙ, රෙගානං සීඨී, ජරුමරණස්ස පාතුභාවො.

යො ච භික්ඛවෙ, චක්ඛුස්ස නිරේධො චූපසමො අත්ථගමො, දුක්ඛස්සෙසො නිරේධො, රෙගානං චූපසමො, ජරුමරණස්ස අත්ථගමො, යො සො තොතස්ස නිරේධො -පෙ- යො ඝාතස්ස නිරේධො -පෙ- යො ජ්ථගාය නිරේධො -පෙ- යො කායස්ස නිරේධො -පෙ- යො මනස්ස නිරේධො චූපසමො අත්ථගමො, දුක්ඛස්සෙසො නිරේධො, රෙගානං චූපසමො ජරුමරණස්ස අත්ථගමොති.

5. 1. 2.

රූප සුත්තං

813. සාවන්ථිගං :

යො භික්ඛවෙ, රූපානං උපපාදෙ සීඨී අභිනිබ්බතති පාතුභාවො, දුක්ඛස්සෙසො උපපාදෙ, රෙගානං සීඨී ජරුමරණස්ස පාතුභාවො. යො සඤ්ඤානං -පෙ- යො ගඤ්ඤානං -පෙ- යො රසානං -පෙ- යො ථොට්ඨබ්බානං -පෙ- යො ධම්මානං උපපාදෙ සීඨී අභිනිබ්බතති පාතුභාවො, දුක්ඛස්සෙසො උපපාදෙ, රෙගානං සීඨී, ජරුමරණස්ස පාතුභාවො.

යො ච ඛො භික්ඛවෙ, රූපානං නිරේධො චූපසමො අත්ථගමො, දුක්ඛස්සෙසො නිරේධො, රෙගානං චූපසමො, ජරුමරණස්ස අත්ථගමොති.

යො සඤ්ඤානං -පෙ- යො ගඤ්ඤානං -පෙ- යො රසානං -පෙ- යො ථොට්ඨබ්බානං -පෙ- යො ධම්මානං නිරේධො චූපසමො අත්ථගමො, දුක්ඛස්සෙසො නිරේධො, රෙගානං චූපසමො, ජරුමරණස්ස අත්ථගමොති.

5. 1. 3.

විඤ්ඤාණ සුත්තං

314. සාවන්පියං :

යො භික්ඛවෙ, වකඛුච්ඤ්ඤාණස්ස උප්පාදෙ ධීතී -පෙ- මනො-
විඤ්ඤාණස්ස උප්පාදෙ ධීතී -පෙ- ජරුමරණස්ස පාතුභාවො.

යො ච ඛො භික්ඛවෙ, වකඛුච්ඤ්ඤාණස්ස නිරුධො -පෙ- යො
මනොවිඤ්ඤාණස්ස නිරුධො -පෙ- ජරුමරණස්ස අත්භමොති.

5. 1. 4.

එසස සුත්තං

315. සංදිත්පියං :

යො භික්ඛවෙ, වකඛුසම්මස්ස උප්පාදෙ ධීතී -පෙ- යො
මනොසම්මස්ස උප්පාදෙ ධීතී -පෙ- ජරුමරණස්ස පාතුභාවො.

යො ච ඛො භික්ඛවෙ, වකඛුසම්මස්ස නිරුධො චූපසමො -පෙ-
මනොසම්මස්ස නිරුධො චූපසමො ජරුමරණස්ස අත්භමොති.

5. 1. 5.

වෙදනා සුත්තං

316. සාවන්පියං :

යො භික්ඛවෙ, වකඛුසම්මස්ස ජාය වෙදනාය උප්පාදෙ ධීතී -පෙ-
යො මනොසම්මස්ස ජාය වෙදනාය උප්පාදෙ ධීතී -පෙ- ජරුමරණස්ස
පාතුභාවො.

යො ච ඛො භික්ඛවෙ, වකඛුසම්මස්ස ජාය වෙදනාය නිරුධො
චූපසමො -පෙ- යො මනොසම්මස්ස ජාය වෙදනාය නිරුධො
චූපසමො -පෙ- ජරුමරණස්ස අත්භමොති.

5. 1. 6.

සඤ්ඤා සුත්තං

317. සාවන්පියං :

යො භික්ඛවෙ, රූපසඤ්ඤාය උප්පාදෙ ධීතී -පෙ- යො ඛම්ම-
සඤ්ඤාය උප්පාදෙ ධීතී -පෙ- ජරුමරණස්ස පාතුභාවො.

යො ච ඛො භික්ඛවෙ, රූපසඤ්ඤාය නිරුධො චූපසමො -පෙ-
යො ඛම්මසඤ්ඤාය නිරුධො චූපසමො -පෙ- ජරුමරණස්ස
අත්භමොති.

5. 1. 7.

වෙනනා සුත්තං

318. සාවන්ථිගං :

ගො භික්ඛවෙ, රූපසංඝෝචනතාය උප්පාදෙ සීතී -පෙ- ගො ඛම්මසංඝෝචනතාය උප්පාදෙ සීතී -පෙ- ජරාමරණස්ස පාතුභාවො.

ගො ච ඛො භික්ඛවෙ, රූපසංඝෝචනතාය නිරෝධො වුපසමො -පෙ- ගො ඛම්මසංඝෝචනතාය නිරෝධො වුපසමො -පෙ- ජරාමරණස්ස අත්ථගමොති.

5. 1. 8.

තණ්හා සුත්තං

319. සාවන්ථිගං :

ගො භික්ඛවෙ, රූපතණ්හාය උප්පාදෙ සීතී -පෙ- ගො ඛම්ම-තණ්හාය උප්පාදෙ සීතී -පෙ- ජරාමරණස්ස පාතුභාවො.

ගො ච ඛො භික්ඛවෙ, රූපතණ්හාය නිරෝධො වුපසමො -පෙ- ගො ඛම්මතණ්හාය නිරෝධො වුපසමො -පෙ- ජරාමරණස්ස අත්ථගමොති.

5. 1. 9.

ධාතු සුත්තං

320. සාවන්ථිගං :

ගො භික්ඛවෙ, පඨවිධාතූයා උප්පාදෙ සීතී -පෙ- ගො විඤ්ඤාණ-ධාතූයා උප්පාදෙ සීතී -පෙ- ජරාමරණස්ස පාතුභාවො.

ගො ච ඛො භික්ඛවෙ, පඨවිධාතූයා නිරෝධො වුපසමො -පෙ- ගො විඤ්ඤාණධාතූයා නිරෝධො වුපසමො -පෙ- ජරාමරණස්ස අත්ථගමොති.

5. 1. 10.

බන්ධසුත්තං

321. සාවන්ථිගං :

ගො භික්ඛවෙ, රූපස්ස උප්පාදෙ සීතී අභිනිබ්බතී පාතුභාවො, දුක්ඛස්සෙසො උප්පාදෙ, රොගානං සීතී, ජරාමරණස්ස පාතුභාවො. ගො වෙදනාය -පෙ- ගො සඤ්ඤාය -පෙ- ගො සංඛාරානං -පෙ- ගො විඤ්ඤාණස්ස උප්පාදෙ සීතී -පෙ- ජරාමරණස්ස පාතුභාවො.

යො ඵ බො හිකවෙ, රූපස්ස නිරොධො වුපසමො අත්භමො,
දුකඛස්සොසො නිරොධො, රොගානං වුපසමො, ජරාමරණස්ස අත්භමො.
යො වෙදනාභ -පෙ- යො සඤ්ඤා -පෙ- යො සඛ්ඛාරානං -පෙ-
යො විඤ්ඤාණස්ස නිරොධො වුපසමො අත්භමො, දුකඛස්සොසො
නිරොධො, රොගානං වුපසමො, ජරාමරණස්ස අත්භමොති.

උපසංදවගො පඨමො.

තනුද්දනං :

චක්ඛු රූපඤ්ච විඤ්ඤාණං ඵස්සො ඵ වෙදනාභ ච,
සඤ්ඤා ඵ වෙගනා තණ්හා ඛාදුකඛජ්ඣෙන හෙ දසාති

උපසංදසංයුතනං සමනතං.

6. කිලෙසසංයුතතං

1. කිලෙසචගො

6. 1. 1.

චක්ඛු සුතතං

322. ඝාමන්ථියං :

යො භික්ඛවෙ, චක්ඛුසමිං ඡන්දරාගො, විතතයොසො'භො උපකකිලෙභො. යො ජොතසමිං ඡන්දරාගො -පෙ- යො ඝාතසමිං ඡන්දරාගො -පෙ- යො ජ්ථාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො කායසමිං ඡන්දරාගො -පෙ- යො මනසමිං ඡන්දරාගො, විතතයොසො උපකකිලෙභො.

යනො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ඉමෙසු ඡසු ධානෙසු වෙනසො උපකකිලෙභො පඨිනො භොතී, නෙකනිමමනිනං චය්‍ය විතතං භොතී. නෙකනිමමපරිභාවිතං විතතං කමමනියං බායති අභිඤ්ඤ සච්ඡකරණීයෙසු ධම්මෙසුතී.

6. 1. 2.

රූප සුතතං

323. ඝාමන්ථියං :

යො භික්ඛවෙ, රූපෙසු ඡන්දරාගො, විතතයොසො'භො උපකකිලෙභො. යො භද්දෙසු ඡන්දරාගො -පෙ- යො ගකෙසු ඡන්දරාගො -පෙ- යො රසෙසු ඡන්දරාගො -පෙ- යො ථොච්ඡිබ්බෙසු ඡන්දරාගො -පෙ- යො ධම්මෙසු ඡන්දරාගො, විතතයොසො උපකකිලෙභො.

යනො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ඉමෙසු ඡසු ධානෙසු වෙනසො උපකකිලෙභො පඨිනො භොතී. නෙකනිමමනිනං චය්‍ය විතතං භොතී. නෙකනිමමපරිභාවිතං විතතං කමමනියං බායති අභිඤ්ඤ සච්ඡකරණීයෙසු ධම්මෙසුතී.

6. 1. 3.

විඤ්ඤණ සුතතං

324. ඝාමන්ථියං :

යො භික්ඛවෙ, චක්ඛුවිඤ්ඤණසමිං ඡන්දරාගො, විතතයොසො උපකකිලෙභො, යො ඤානවිඤ්ඤණසමිං ඡන්දරාගො -පෙ- යො ඝාතවිඤ්ඤණසමිං ඡන්දරාගො -පෙ- යො ජ්ථානවිඤ්ඤණසමිං ඡන්දරාගො -පෙ- යො කායවිඤ්ඤණසමිං ඡන්දරාගො -පෙ- යො මනෝවිඤ්ඤණසමිං ඡන්දරාගො විතතයොසො උපකකිලෙභො.

යතො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ඉමෙසු ඡසු ධානෙසු වෙනසො උපකකිලෙසො පභිනො හොති, නෙකඛම්මනිත්තො චස්ස විත්තං හොති. නෙකඛම්මපටිභාවිතං විගතං කම්මනිඨං බායති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයෙසු ධම්මෙසුති.

6. 1. 7.

ඵයස සුත්තං

325. සංචජජීයං :

යො භික්ඛවෙ, චක්ඛුසම්මස්සසම්මි ඡන්දරාගො, විත්තස්සො'සො උපකකිලෙසො, යො සොත්තසම්මස්සසම්මි ඡන්දරාගො -පෙ- යො ඝානසම්මස්සසම්මි ඡන්දරාගො -පෙ- යො ජ්ථානසම්මස්සසම්මි ඡන්දරාගො -පෙ- යො කායසම්මස්සසම්මි ඡන්දරාගො -පෙ- යො මනොසම්මස්සසම්මි ඡන්දරාගො විත්තස්සො'සො උපකකිලෙසො. යතො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො -පෙ- කම්මනිඨං බායති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයෙසු ධම්මෙසුති.

6. 1. 5.

වේදනා සුත්තං

326. සංචජජීයං :

යො භික්ඛවෙ චක්ඛුසම්මස්සජාය වේදනාය ඡන්දරාගො, විත්තස්සො'සො උපකකිලෙසො. යො සොත්තසම්මස්සජාය වේදනාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ඝානසම්මස්සජාය වේදනාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ජ්ථානසම්මස්සජාය වේදනාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො කායසම්මස්සජාය වේදනාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො මනොසම්මස්සජාය වේදනාය ඡන්දරාගො, විත්තස්සො'සො උපකකිලෙසො.

යතො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො -පෙ- කම්මනිඨං බායති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයෙසු ධම්මෙසුති

6. 1. 6.

පඤ්ඤා සුත්තං

327. සංචජජීයං :

යො භික්ඛවෙ, රූපසඤ්ඤාය ඡන්දරාගො, විත්තස්සො'සො උපකකිලෙසො. යො සංඤ්ඤාසුඤ්ඤාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ගණිසඤ්ඤාය ඡන්දරාගො -පෙ-. යො රතසඤ්ඤාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ඓදධිඛසඤ්ඤාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ධම්මසඤ්ඤාය ඡන්දරාගො විත්තස්සො'සො උපකකිලෙසො.

යතො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පෙ- කම්මනිඨං බායති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයෙසු ධම්මෙසුති.

6. 1. 7.

වෙනනා සුත්තං

328. සාවන්ථියං :

යො භික්ඛවෙ, රූපසංඝෝධනාය ඡන්දරාගො, විත්තඤ්ඤායො උපකක්ඛිලෙසො. යො සංඝුත්තනාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ගන්ධසංඝෝධනාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො රසසංඝෝධනාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ඵොට්ඨබ්බසංඝෝධනාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ධම්මසංඝෝධනාය ඡන්දරාගො, විත්තඤ්ඤායො උපකක්ඛිලෙසො.

යතො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො -පෙ- කම්මනිඨං ඛායති අභිඤ්ඤා සච්ඡකරණීයෙසු ධම්මෙසුති.

6. 1. 8.

තණ්හා සුත්තං

329. සාවන්ථියං :

යො භික්ඛවෙ, රූපතණ්හාය ඡන්දරාගො, විත්තඤ්ඤායො උපකක්ඛිලෙසො. යො සංඝුත්තණ්හාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ගන්ධතණ්හාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො රසතණ්හාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ඵොට්ඨබ්බතණ්හාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ධම්මතණ්හාය ඡන්දරාගො, විත්තඤ්ඤායො උපකක්ඛිලෙසො.

යතො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො -පෙ- අභිඤ්ඤා සච්ඡකරණීයෙසු ධම්මෙසුති.

6. 1. 9.

ධාතු සුත්තං

330. සාවන්ථියං :

යො භික්ඛවෙ, පඨවිධාතූයා ඡන්දරාගො, විත්තඤ්ඤායො උපකක්ඛිලෙසො. යො ආපොධාතූයා ඡන්දරාගො -පෙ- යො තෙජෝධාතූයා ඡන්දරාගො -පෙ- යො වායොධාතූයා ඡන්දරාගො -පෙ- යො ආකාසධාතූයා ඡන්දරාගො -පෙ- යො විඤ්ඤාණධාතූයා ඡන්දරාගො, විත්තඤ්ඤායො උපකක්ඛිලෙසො.

යතො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ඉමේසු ඡස්ථානෙසු වෙනසො උපකක්ඛිලෙසො පභිනො හොති, තෙකම්මනිත්තං චස්ස විත්තං හොති තෙකම්මපට්ඨනාපිභං විත්තං කම්මනිඨං ඛායති අභිඤ්ඤා සච්ඡකරණීයෙසු ධම්මෙසුති.

6. 1. 10.

වගධ සුභතං

331. ඡාචන්දිතං :

තො භික්ඛවෙ, රුපසම් ඡ්ඤරාගො, විතතස්සො'සො උපකතිලෙසො.
යො වෙදනාය ඡ්ඤරාගො -පෙ- යො සඤ්ඤාය ඡ්ඤරාගො -පෙ-
යො සඛ්ඛාරෙසු ඡ්ඤරාගො -පෙ- යො විඤ්ඤාණසම් ඡ්ඤරාගො,
විතතස්සො'සො උපකතිලෙසො.

යතො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ඉමෙසු පඤ්ඤිත ධානෙසු වෙනසො
උපකතිලෙසො පභිනො හොති, නෙකඛම්මනිත්තං චිස්ස විතතං හොති
නෙකඛම්මපරිභාසිතං විතතං කම්මනියං ඛායති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයෙසු
ධම්මෙසුති.

කිලෙසවග්ගො පඨමො.

තමුද්දනං :

චික්ඛු රුපඤ්ඤා විඤ්ඤාණං සච්ඡයො වෙදනාය ච,
සඤ්ඤා සඤ්ඤාචනා තණ්හා ධාතුකඛනෙහිත නෙ දසාති.

කිලෙස සංඝනතා නිට්ඨිතං.

7. සාරිපුත්ත සංයුත්තං

1. සාරිපුත්තවග්ගො

7. 1. 1.

විවේකජ සුත්තං

332. සාවන්දියං :

එකං සමයං ආයස්මා ආර්යපුත්තො සාවන්දීයං විහරති ජේතවනෙ අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො පුබ්බන්තහසමයං නිවාසෙත්වා පත්තවිවරමාදාය සාවන්දීං¹ පිණ්ඩිය පාවිසී. සාවන්දීයං පිණ්ඩියං විරික්ඛා පච්ඡාභන්තං පිණ්ඩිපාතපටීක්කන්තො යෙන අකච්චන්තං තෙනුපසඛිකමි දිවා විහාරාය. අකච්චන්තං අජේඛාග-හෙත්වා අඤ්ඤාකරස්මි රුක්ඛමුලෙ දිවා විහාරං නිසීදි. අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො සායන්තහසමයං පටීසලානා වූට්ඨිතො යෙන ජේතවනං අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමො තෙනුපසඛිකමි.

අද්දතා ඛො ආයස්මා ආනාසෙදා ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං දුරතොච ආගච්ඡන්තං. දිස්වාන ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච : විපසකන්තානි ඛො තෙ ආවුසො සාරිපුත්ත, ඉන්ද්‍රියානි පරිසුඤ්ඤා මුඛවණ්ණො පරියොදානො, කතමෙනායස්මා සාරිපුත්තො අජ්ජ විහාරෙන විභාසිති.

ඉධා'හං ආවුසො, විවිච්චව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ඛලෙමහි සවිතකකං සවිචාරං විවේකජං පිතීසුඛං පරමං ක්ඛානං² උපසම්පජ්ජ විහරාමි. තස්ස මස්සං ආවුසො න එවං හොති : “අහං පරමං ක්ඛානං සමාපජ්ජාමිති වා අහං පරමං ක්ඛානං සමාපන්නොති වා අහං පරමං ක්ඛානං වූට්ඨිතොති වා”ති.

තථා හි පනායස්මතො සාරිපුත්තස්ස දිඝරන්තං අභිබ්බාරමමිඛිකාර-මානාහුසයා සුසමුභතා. තස්මා ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස න එවං හොති : “අහං පරමං ක්ඛානං සමාපජ්ජාමිති වා අහං පරමං ක්ඛානං සමාපන්නොති වා අහං පරමක්ඛානං වූට්ඨිතොති වා”ති.

1. සාවන්දීයං - සී. 2.
2. පරමක්ඛානං - සී. මු.

7. 1. 2.

අවිතකක සුතතං

333. සාමන්ථියං :

අද්දසා ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤා ආයස්මන්තං සාපිපුත්තං දුරතොච ආතච්ඡන්තං දිස්වාන ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච : විපසත්තානි ඛො තෙ ආවුසො සාරිපුත්ත, ඉන්ද්‍රියානි, පරිසුද්ධො ඉබ්බවණේණ පරියොදනො, කතමෙනායස්මා සාරිපුත්තො අජ්ඣ විහාරෙන විහාසීති.

ඉධාභං ආවුසො, විතකකවිචාරානං වුපසමා අජ්ඣන්තං සමපසාදනං වෙනසො එකොදිභාවං අවිතකකං අවිචාරං සමාඛිජං පිතීසුඛං දුතීයං කුභං¹ උපතමපජ්ඣ විහරාමි.

තස්ස මග්ගං ආවුසො, න එවං හොති, “අහං දුතීයං කුභං සමාපජ්ඣමිති වා අහං දුතීයං කුභං සමාපනොති වා අහං දුතීයජ්ඣානා වුට්ඨිතොති වා”ති.

තථා හි පනායස්මතො සාරිපුත්තස්ස දීඝරත්තං අභිඛිකාරමච්ඡිකාර-මානානුසයං සුසමුහතා, තස්මා ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස න එවං හොති ; “අහං දුතීයං කුභං සමාපජ්ඣමිති වා, අහං දුතීයං කුභං සමාපනොති වා අහං දුතීයජ්ඣානා වුට්ඨිතොති වා”ති.

7. 1. 3.

පිතී සුතතං

334. සාමන්ථියං :

අද්දසා ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤා -පෙ- විපසත්තානි ඛො තෙ ආවුසො සාරිපුත්ත, ඉන්ද්‍රියානි, පරිසුද්ධො ඉබ්බවණේණ පරියොදනො, කතමෙනායස්මා සාරිපුත්තො අජ්ඣ විහාරෙන විහාසීති.

ඉධාභං ආවුසො, පිතීයා ච විරාගා උපෙක්කකො ච විහරාමි,² සතො ච සමපජානො සුඛං ච කායෙහ පටිසංවෙදෙමි, සං තං අරියං ආවිකකන්ති උපෙක්කකො සතීමා සුඛවිහාරීති තං තතීයං කුභං උපසමපජ්ඣ විහරාමි -පෙ- වුට්ඨිතොති වා”ති.

7. 1. 4.

උපෙක්කා සුතතං

335. සාමන්ථියං :

අද්දසා ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤා -පෙ- විපසත්තානි ඛො තෙ ආවුසො සාපිපුත්ත, ඉන්ද්‍රියානි, පරිසුද්ධො ඉබ්බවණේණ පරියොදනො, කතමෙනායස්මා සාරිපුත්තො අජ්ඣ විහාරෙන විහාසීති.

1. දුතීයජ්ඣානං - සිඉ
2. කතමෙනපනායස්මා - සී. 2.
3. විහාසිං - මජ්ඣං.

ඉධාහං ආවුතො සුඛස්ස ච පහානා දුක්ඛස්ස ච පහානා පුබ්බෙව සොමනස්සදොමනස්සානං අත්ථමා අදුක්ඛමසුඛං උපෙක්ඛාසනීපාටිසුද්ධිං චතුත්ථං කුසාහං උපසම්පජ්ජ චිහරුමි -පෙ- වුට්ඨිතොති වාති.

7. 1. 5.

ආකාසානඤ්චායනන සුත්තං

336. සාවන්පියං :

අද්දසා ඛො ආයස්මා ආනන්දො -පෙ- ආයස්මනහං සාවිපුත්තං එතදවොච : විපසන්තාති -පෙ- ඉධාහං ආවුතො සබ්බසො රූපසඤ්ඤාහං සමතික්ඛමා පච්ඡෙදසඤ්ඤාහං අත්ථමා නානතත-සඤ්ඤාහං අමනසිකාරු “අනන්තො ආකාසොති ආකාසානඤ්චායනනං උපසම්පජ්ජ චිහරුමි -පෙ- වුට්ඨිතොති වා”ති.

7. 1. 6.

විඤ්ඤණඤ්චායනන සුත්තං

337. සාවන්පියං :

අද්දසා ඛො ආයස්මා ආනන්දො -පෙ- ආයස්මනහං සාවිපුත්තං එතදවොච : විපසන්තාති -පෙ- ඉධාහං ආවුතො සබ්බසො ආකාසානඤ්චායනනං සමතික්ඛමම “අනන්තං විඤ්ඤණං”නති විඤ්ඤණඤ්චායනනං උපසම්පජ්ජ චිහරුමි -පෙ- වුට්ඨිතොති වා”ති.

7. 1. 7.

ආතිඤ්චඤ්චායනන සුත්තං

338. සාවන්පියං :

අථ ඛො ආයස්මා සාවිපුත්තො -පෙ- ඉධාහං ආවුතො සබ්බසො විඤ්ඤණඤ්චායනනං සමතික්ඛමම “නනී තිඤ්චී”ති ආතිඤ්චඤ්චායනනං උපසම්පජ්ජ චිහරුමි -පෙ- වුට්ඨිතොති වා”ති.

7. 1. 8.

නෙවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායනන සුත්තං

339. සාවන්පියං :

අථ ඛො ආයස්මා සාවිපුත්තො -පෙ-.

ඉධාහං ආවුතො සබ්බසො ආතිඤ්චඤ්චායනනං සමතික්ඛමම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායනනං උපසම්පජ්ජ චිහරුමි -පෙ- වුට්ඨිතොති වා”ති.

7. 1. 9.

නිරොධ සමාපනති සුත්තං

340.

එකං සමයං ආයස්මා ඝාටිපුනො ඝාවජ්ඣයං විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරුමෙ. අථ ඛො ආයස්මා ඝාටිපුනො පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තවිචරමාදය සාවජ්ඣං පිණ්ඩාය පාවිසී. සාවජ්ඣං පිණ්ඩාය චරිත්වා පච්ඡාහන්තං පිණ්ඩපාතපචික්කන්තො යෙන අනිවනං තෙනුපසඛකමී දිවා විහාරයං. අකච්චනං අජේඛාගහෙත්වා අඤ්ඤතරස්මි රුක්ඛමුලෙ දිවා විහාරං නීසීදි. අථ ඛො ආයස්මා ඝාටිපුනො සායන්තසමයං පචිසල්ලානා වුට්ඨිතො යෙන ජෙතවනං අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරුමො තෙනුපසඛකමී.

අදදසා ඛො ආයස්මා ආනිජෙද්ද ආයස්මන්තං ඝාටිපුත්තං දුරතොච ආගච්ඡන්තං දිස්වාන ආයස්මන්තං ඝාටිපුත්තං එතදචොච : “විපසසන්නාති ඛො තෙ ආවුසො ඝාටිපුත්ත, ඉන්ද්‍රියානි පරිසුඤ්ඤා ඉබ්බවණ්ණං පරිශොදනො කතමෙතොයස්මා ඝාටිපුත්තො අජ්ජ විහාරෙත විහාසීති.

ඉධා’හං ආවුසො සබ්බසො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමතික්කමම සඤ්ඤාවෙදසිතනිරොධං උපසමපජ්ජ විහරමි. තස්ස මස්සං ආවුසො න එවං හොති : “අහං සඤ්ඤාවෙදසිතනිරොධං සමාපජ්ජාමි”ති වා අහං සඤ්ඤාවෙදසිතනිරොධං සමාපන්නො”ති වා “අහං සඤ්ඤාවෙදසිතනිරොධා වුට්ඨිතොති වා”ති.

තථා පනායස්මතො ඝාටිපුත්තස්ස දීඝරත්තං අභිඛ්‍යාරමමිඛ්‍යාරමානානුසයා සුසමුගතා. තස්මා ආයස්මතො ඝාටිපුත්තස්ස න එවං හොති : “අහං සඤ්ඤාවෙදසිතනිරොධං සමාපජ්ජාමිති වා අහං සඤ්ඤාවෙදසිතනිරොධං සමාපන්නාති වා අහං සඤ්ඤාවෙදසිතනිරොධා වුට්ඨිතොති වා”ති

7. 1. 10.

සුචිමුඛි සුත්තං

341.

එකං සමයං ආයස්මා ඝාටිපුනො ඛජ්ගහෙ විහරති වෙඨවනෙ කලදකනිවාසෙ. අථ ඛො ආයස්මා ඝාටිපුනො පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තවිචරමාදය රුජගහං පිණ්ඩාය පාවිසී. රුජගහෙ සපදහං පිණ්ඩාය චරිත්වා තං පිණ්ඩපාතං අඤ්ඤතරං කුඛ්ඛමුලා නිසායා භුඤ්ජති. අථ ඛො සුචිමුඛි පරිබ්බාජනා යෙනායස්මා ඝාටිපුනො තෙනුපසඛකමී. උපසඛකමිත්වා ආයස්මන්තං ඝාටිපුත්තං එතදචොච : නිං නු ඛො සමණ, අධොමුඛො භුඤ්ජසීති.

1 කුඛ්ඛං, සී 1, 2 කුට්ටමුලං - මජ්ඣං.

න ඛවාහං හගිති, අධොලුඛො භුඤ්ජාමිති. තෙන හි සමණ, උඬංලුඛො භුඤ්ජාමිති

න ඛවාහං හගිති, උඬං ලුඛො භුඤ්ජාමිති.

තෙන හි සමණ, දිසාලුඛො භුඤ්ජාමිති.

න ඛවාහං හගිති, දිසාලුඛො භුඤ්ජාමිති.

තෙන හි සමණ, විදිසාලුඛො භුඤ්ජාමිති.

න ඛවාහං හගිති, විදිසාලුඛො භුඤ්ජාමිති.

කීං හු සමණ, අධොලුඛො භුඤ්ජාමිති ඉති පුට්ඨො; සමානො න ඛවාහං හගිති, අධොලුඛො භුඤ්ජාමිති වදෙයි. තෙන හි සමණ, උඬං ලුඛො භුඤ්ජාමිති ඉති පුට්ඨො; සමානො න ඛවාහං හගිති, උඬංලුඛො භුඤ්ජාමිති වදෙයි. තෙන හි සමණ, දිසාලුඛො භුඤ්ජාමිති ඉති පුට්ඨො; සමානො න ඛවාහං හගිති, දිසාලුඛො භුඤ්ජාමිති වදෙයි. තෙන හි සමණ, විදිසාලුඛො භුඤ්ජාමිති ඉති පුට්ඨො; සමානො න ඛවාහං හගිති, විදිසාලුඛො භුඤ්ජාමිති වදෙයි. කථඤ්චරහි සමණ, භුඤ්ජාමිති.

යෙ හි කෙච්චි හගිති, සමණඛ්‍යාගමණං වඤ්චුච්ඡාභිරච්ඡානච්ඡාය මිච්ඡාජ්චෙහ ජ්චිකං කප්පෙනති, ඉමෙ වුච්චනති හගිති, සමණඛ්‍යාගමණං “අධොලුඛො භුඤ්ජාමිති”ති.

යෙ හි කෙච්චි හගිති, සමණඛ්‍යාගමණං නකඛතභච්ඡාභිරච්ඡානච්ඡාය මිච්ඡාජ්චෙහ ජ්චිකං කප්පෙනති, ඉමෙ වුච්චනති හගිති, සමණඛ්‍යාගමණං “උඬංලුඛො භුඤ්ජාමිති”ති.

යෙ හි කෙච්චි හගිති, සමණඛ්‍යාගමණං දුතෙය්‍යපභීනගමනානුසොභා මිච්ඡාජ්චෙහ ජ්චිකං කප්පෙනති, ඉමෙ වුච්චනති හගිති, සමණඛ්‍යාගමණං “දිසාලුඛො භුඤ්ජාමිති”ති.

යෙ හි කෙච්චි හගිති, සමණඛ්‍යාගමණං අඛගච්ඡාභිරච්ඡානච්ඡාය මිච්ඡාජ්චෙහ ජ්චිකං කප්පෙනති, ඉමෙ වුච්චනති හගිති, සමණඛ්‍යාගමණං “විදිසාලුඛො භුඤ්ජාමිති”ති.

සො ඛවාහං හගිති, න වඤ්චුච්ඡාභිරච්ඡානච්ඡාය මිච්ඡාජ්චෙහ ජ්චිකං කප්පෙමි. න නකඛතභච්ඡාභිරච්ඡානච්ඡාය මිච්ඡාජ්චෙහ ජ්චිකං කප්පෙමි, න දුතෙය්‍යපභීනගමනානුසොභා මිච්ඡාජ්චෙහ ජ්චිකං කප්පෙමි, න අඛගච්ඡාභිරච්ඡානච්ඡාය මිච්ඡාජ්චෙහ ජ්චිකං කප්පෙමි. ධම්මෙහ නිකං පරියෙසාමි, ධම්මෙහ නිකං පරියෙසිතා භුඤ්ජාමිති.

අඵ ඛො සුච්ඡිඛි පටිබ්බාථිකා රුජගහෙ රජිතාය රජිතං සිඛිසාටකෙන සිඛිසාටකං උපසඛිකමිනා ඵඵමාරෙවෙසි : “ ඛම්මකං සමණං සත්තපුත්තියා අභාරං අභාරෙනති, අනවජ්ජං සමණං සත්තපුත්තියා අභාරං අභාරෙනති, දෙඵ සමණානං සත්තපුත්තියානං පිණ්ඩි”නති.

සංගීපුතනවග්ගො පඨමො.

තනුඤ්ඤානං :

විචේකජං අවිනකකං පිතීවිරුගුපෙකකාහි
අභාසානඤ්ච වීඤ්ඤාණං අභිඤ්චඤ්ඤාන තිණ්ඨි ව
නෙවසඤ්ඤා ව නිරේඛො; සුච්ඡිඛි දස සුත්තාති.

සංගීපුතනසංයුතනං හිට්ඨිතං.

8. නාගසංයුතතං

1. නාගචගෙගා

8. 1. 1.

සුඤ්ඤ සුතතං

312. සාවන්ථිසං :

චතසො ඉමා භික්ඛවෙ, නාගයොනියො. කතමා චතසො?
අණ්ඩජා නාගා ජලාබුජා නාගා සංඝෙදජා නාගා ඔපපාතිකා නාගා,
ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, චතසො නාගයොනියොති.

8. 1. 2.

පණීතතර සුතතං

313. සාවන්ථිසං :

චතසො ඉමා භික්ඛවෙ, නාගයොනියො. කතමා චතසො?
අණ්ඩජා නාගා ජලාබුජා නාගා සංඝෙදජා නාගා ඔපපාතිකා නාගා.
තත්ථ භික්ඛවෙ, අණ්ඩජෙහි නාගෙහි ජලාබුජා ච සංඝෙදජා ච
ඔපපාතිකා ච නාගා පණීතතරා.

තත්ථ භික්ඛවෙ, අණ්ඩජෙහි ච ජලාබුජෙහි ච නාගෙහි සංඝෙදජා ච
ඔපපාතිකා ච නාගා පණීතතරා.

තත්ථ භික්ඛවෙ, අණ්ඩජෙහි ච ජලාබුජෙහි ච සංඝෙදජෙහි ච
නාගෙහි ඔපපාතිකා නාගා පණීතතරා, ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, චතසො
නාගයොනියොති.

8. 1. 3.

උපොසථ සුතතං

314 සාවන්ථිසං :

අථ ඛො අඤ්ඤතරො භික්ඛු යෙන භගවා, තෙනුපසඛිකම්,
උපසඛිකම්ඤා භගවන්තං අභිචාදෙඤා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං
නිසිනො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : කො භු ඛො
හන්තො, හෙත්ථ, කො පච්චියො, යෙනමිධෙකවෙච අණ්ඩජා නාගා,
උපොසථං උපවසන්ති, වොස්සච්ඤාකායා ච භවන්ති.

ඉධ භික්ඛු එකච්චානං අණ්ඨජානං නාගානං එවං හොති : “මයං
බො ජුඛෙඛි කායෙන ආයකාරිනො අසුඛභ වාචාය ආයකාරිනො
මනසා ආයකාරිනො, තෙ මයං කායෙන ආයකාරිනො වාචාය
ආයකාරිනො මනසා ආයකාරිනො කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඨජානං
නාගානං සභබ්බතං උපපත්තා.

සචජ්ජ මයං කායෙන සුචරිතං චරෙය්‍යාම වාචාය සුචරිතං
චරෙය්‍යාම මනසා සුචරිතං චරෙය්‍යාම. එවං මයං කායස්ස හෙද
පරමමරණං සුගතීං සය්‍යං ලොකං උපපජ්ජෙය්‍යාම, භද්ද මයං එතර්භි
කායෙන සුචරිතං චරාම වාචාය සුචරිතං චරාම මනසා සුචරිතං
චරාමා”ති.

අයං බො භික්ඛු හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකචෙච අණ්ඨජා
නාගා උපොසථං උපච්චනති වොස්සට්ඨකායා ච භවන්තීති.

8. 1. 4.

දුතිය උපොසථ සුත්තං

345. සාවඡ්චියං :

එසාමන්තං නිසීනො බො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදචොච :
කො ඞු බො භනෙත, හෙතු කො පච්චයො, යෙනමිධෙකචෙච
ජලාචුජ්ජා නාගා උපොසථං උපච්චනති වොස්සට්ඨකායා ච භවන්තීති
-පෙ-.

අයං බො භික්ඛු හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකචෙච ජලාචුජ්ජා
නාගා උපොසථං උපච්චනති වොස්සට්ඨකායා ච භවන්තීති.

8. 1. 5.

තතිය උපොසථ සුත්තං

346. සාවන්ඡියං :

එසාමන්තං නිසීනො බො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදචොච :
කො ඞු බො භනෙත, හෙතු කො පච්චයො, යෙනමිධෙකචෙච
සංසෙදජ්ජා නාගා උපොසථං උපච්චනති වොස්සට්ඨකායා ච භවන්තීති
-පෙ-.

අයං බො භික්ඛු හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකචෙච සංසෙදජ්ජා
නාගා උපොසථං උපච්චනති වොස්සට්ඨකායා ච භවන්තීති.

8. 1. 6.

චතුතථ උපොසථ සුත්තං

347. සාවන්ඡියං :

එසාමන්තං නිසීනො බො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදචොච :
කො ඞු බො භනෙත, හෙතු කො පච්චයො, යෙනමිධෙකචෙච
ඹුපපාතිකා නාගා උපොසථං උපච්චනති වොස්සට්ඨකායා ච භවන්තීති.

ඉධ භික්ඛු එකච්චාභං ඔපපාතීකානං නාභානං එවං හොති :
 “මයං ඛො ඉධෙඛ කායෙහ ආයකාරිනො අසුඛා, වාචාය ආයකාරිනො
 මනසා ආයකාරිනො. තෙ මයං කායෙහ ආයකාරිනො, වාචාය
 ආයකාරිනො මනසා ආයකාරිනො කායස්ස හෙද පරමමරණං ඔපපාතී-
 කානං නාභානං සහබ්බතං උපපත්තා. සච්ඡ මයං කායෙහ සුවරිතං
 චරෙය්‍යාම වාචාය සුවරිතං චරෙය්‍යාම මනසා සුවරිතං චරෙය්‍යාම.
 එවං මයං කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතීං සග්ගං ට්‍රොකං
 උපපජ්ජෙය්‍යාම. භන්ද මයං එතරගී කායෙහ සුවරිතං චරාම වාචාය
 සුවරිතං චරාම මනසා සුවරිතං චරාමා”ති.

අයං ඛො භික්ඛු හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකච්ච ඔපපාතීකා
 නාභා උපොසථං උපච්චන්ති වොස්සධ්ඪකායා ච භවන්තිති.

8. 1. 7.

සුත සුතතං

348. සංවත්ථිමං :

එකමන්තං නිසිනො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදචොච :
 කො ඤු ඛො භනො, හෙතු කො පච්චයො, යෙනමිධෙකච්චො
 කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඨජානං නාභානං සහබ්බතං උපපජ්ජතිති.

ඉධ භික්ඛු, එකච්චො කායෙහ ආයකාරී හොති, වාචාය ආයකාරී
 මනසා ආයකාරී, තස්ස සුතං හොති : “අණ්ඨජා නාභා දිඤාසුකා
 වණ්ණවනො සුබ්බසුලා”ති. තස්ස එවං හොති : “අහො වතාහං
 කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඨජානං නාභානං සහබ්බතං
 උපපජ්ජෙය්‍යා”ති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඨජානං
 නාභානං සහබ්බතං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකච්චො
 කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඨජානං නාභානං සහබ්බතං උපපජ්ජතිති.

8. 1. 8.

දුතිය සුත සුතතං

349. සංවත්ථිමං :

එකමන්තං නිසිනො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදචොච :
 කො ඤු ඛො භනො, හෙතු කො පච්චයො, යෙනමිධෙකච්චො
 කායස්ස හෙද පරමමරණං ජලාබුජානං නාභානං සහබ්බතං උපපජ්ජතිති.
 ඉධ භික්ඛු, එකච්චො කායෙහ ආයකාරී හොති -පෙ-.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකච්චො
 කායස්ස හෙද පරමමරණං ජලාබුජානං නාභානං සහබ්බතං උපපජ්ජතිති.

8. 1. 9.

තතිය සුත සුතනං

350. සාවන්ථීයං :

එකමන්තං නිසිනොතො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු ඛො භනොත, හෙතු, කො පච්චයො, යෙනමිධෙකවො; කායස්ස හෙද පරමමරණං සංසෙදජානං නාගානං සහබ්බතං උපපජ්ජතිති.

ඉධ භික්ඛු, එකවො: කායෙන ආයකාරී හොති -පෙ- අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකවො; කායස්ස හෙද පරමමරණං සංසෙදජානං නාගානං සහබ්බතං උපපජ්ජතිති.

8. 1. 10.

චතුතථ සුත සුතනං

351. සාවන්ථීයං :

එකමන්තං නිසිනොතො ඛො සො භික්ඛු, භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු ඛො භනොත, හෙතු, කො පච්චයො, යෙනමිධෙකවො; කායස්ස හෙද පරමමරණං ඔපපාඨිකානං නාගානං සහබ්බතං උපපජ්ජති”ති.

ඉධ භික්ඛු, එකවො: කායෙන ආයකාරී. තස්ස සුතං හොති : “ඔපපාඨිකා නාගා දිඝායුකා විණ්ණවනොතො සුඛබ්බුලා”ති. තස්ස එවං හොති : “අහො විතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං ඔපපාඨිකානං නාගානං සහබ්බතං උපපජ්ජෙය්”නති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණං ඔපපාඨිකානං නාගානං සහබ්බතං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකවො; කායස්ස හෙද පරමමරණං ඔපපාඨිකානං නාගානං සහබ්බතං උපපජ්ජතිති.

8. 1. 11.

අනන්දයක අණ්ඩජ සුතනං

352. සාවන්ථීයං :

එකමන්තං නිසිනොතො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු ඛො භනොත, හෙතු, කො පච්චයො යෙනමිධෙකවො; කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඩජානං නාගානං සහබ්බතං උපපජ්ජතිති.

ඉධ භික්ඛු, එකවො: කායෙන ආයකාරී හොති වාචාය ආයකාරී මනසා ආයකාරී. තස්ස සුතං හොති : “අණ්ඩජා නාගා දිඝායුකා විණ්ණවනොතො සුඛබ්බුලා”ති. තස්ස එවං හොති : “අහො විතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඩජානං නාගානං සහබ්බතං උපපජ්ජෙය්”නති. යො අනන්තං දෙති -පෙ උපපජ්ජතිති.

8. 11. 12.

පානදයක අණධිජ සුතතං

353. පානං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 13.

චතප්පදයක අණධිජ සුතතං

354. චතං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 14.

යානදයක අණධිජ සුතතං

355. යානං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 15.

මාලාදයක අණධිජ සුතතං

356. මාලං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 16.

ගන්ධදයක අණධිජ සුතතං

357. ගන්ධං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 17.

විලෙපනදයක අණධිජ සුතතං

358. විලෙපනං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 18.

සෙය්‍යදයක අණධිජ සුතතං

359. සෙය්‍යං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 19.

ආවසඵදයක අණධිජ සුතතං

360. ආවසඵං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 20.

පදීපෙය්‍යදයක අණකිප සුතතං

861. පදීපෙය්‍යං දෙති සො කායස්ස හෙද අණකිපානං නාගානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමමරණං අණකිපානං නාගානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජති.

8. 1. 21.

අනන්‍යයකාදි ජලාබුජ සංසෙදජ සුතතානි

862 - 881. ඝාටන්ද්‍රියං :

එකමන්තං භික්ඛෙනා ඛො සො භික්ඛු හභවන්තං එතදවොච : කො හු ඛො හන්තො, හෙතු කො පච්චයො යෙනමධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමමරණං ජලාබුජානං නාගානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජති.

“ඉධ භික්ඛු, එකච්චො -පෙ- සංසෙදජානං නාගානං -පෙ- සහබ්‍යතං උපපජ්ජති.

8. 1. 41.

අනන්‍යයක ඔපපාතික සුතතං

882. -පෙ- ඔපපාතිකානං නාගානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජති. ඉධ භික්ඛු, එකච්චො කායෙන ආයකාරී හොති වාචාය ආයකාරී මනසා ආයකාරී, තස්ස සුතං හොති : “ඔපපාතිකා නාගා දීඝායුකා වණ්ණවන්තො සුඛබහුලා”ති. තස්ස එවං හොති : “අහො වතංගං කායස්ස හෙද පරමමරණං ඔපපාතිකානං නාගානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍ය”ති. සො අන්තං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

8. 1. 42.

පානදයක ඔපපාතික සුතතං

883. පානං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

8. 1. 43.

වනඵදයක ඔපපාතික සුතතං

884. වනඵං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

8. 1. 44.

යානදයක ඔපපාතික සුතතං

885. යානං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

8. 1. 45.

මාලාදයක ඔපපාතික සුත්තං

886. මාලං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 46.

ගන්ධදයක ඔපපාතික සුත්තං

887. ගන්ධං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 47.

විලෙපන දයක ඔපපාතික සුත්තං

888. විලෙපනං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 48.

සෙය්‍යාදයක ඔපපාතික සුත්තං

889. සෙය්‍යං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 49.

ආවසථදයක ඔපපාතික සුත්තං

890. ආවසථං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 50.

පදිපෙය්‍යාදයක ඔපපාතික සුත්තං

891. පදිපෙය්‍යං දෙති. තො කාංඝ්‍ය හෙද පරම්මරණා ඔපපාතිකානං නාගානං සහඛ්‍යතං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙභු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකච්චො, කාංඝ්‍ය හෙද පරම්මරණා ඔපපාතිකානං නාගානං සහඛ්‍යතං උපපජ්ජතිති

(ඉමිනා පෙය්‍යාලෙභ සහ දස සුත්තනතා විජාරු. චතුසු චත්‍යාඝ්‍රිතං වේග්‍යාකරණා කාඛ්ඛි, සුඛ්ඛිකසුත්තනතා දස, සබ්බෙ පඤ්ඤාසං සුත්තනතා ගොනති)

තනුරූපය :

සුද්ධිත. පණිකතර. වතුරේ ව උපොසථ,
තසා සුතෙහ වතනාචේ වතුරේ සුවරිතෙහ ව
දහුපකාර වතනාචේ නාගෙ පඤ්ඤාසසුතනානිඪි.

නාගසංයුතනං සමතනං.

9. සුපණ්ණ සංයුතතං

1. සුපණ්ණවග්ගො

9. 1. 1.

සුඤ්ඤ සුතතං

892. සංවච්ඡයං :

චතස්සො ඉමා භික්ඛවෙ, සුපණ්ණයොනියො, ඤාතමා චතස්සො : අණ්ඨජා සුපණ්ණා ජලාබුජා සුපණ්ණා සංසෙදජා සුපණ්ණා ඔපපාතීකා සුපණ්ණා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, චතස්සො සුපණ්ණයොනියොති.

9. 1. 2.

හරන්තී සුතතං

893. සංවච්ඡයං :

චතස්සො ඉමා භික්ඛවෙ, සුපණ්ණයොනියො. ඤාතමා චතස්සො : අණ්ඨජා සුපණ්ණා ජලාබුජා සුපණ්ණා සංසෙදජා සුපණ්ණා ඔපපාතීකා සුපණ්ණා.

තත්ථ භික්ඛවෙ, අණ්ඨජා සුපණ්ණා අණ්ඨජෙ නාගෙ හරන්තී. න ජලාබුජෙ න සංසෙදජෙ න ඔපපාතීකෙ.

තත්ථ භික්ඛවෙ, ජලාබුජා සුපණ්ණා අණ්ඨජෙ ච ජලාබුජෙ ච නාගෙ හරන්තී. න සංසෙදජෙ, න ඔපපාතීකෙ.

තත්ථ භික්ඛවෙ, සංසෙදජා සුපණ්ණා අණ්ඨජෙ ච ජලාබුජෙ ච සංසෙදජෙ ච නාගෙ හරන්තී. න ඔපපාතීකෙ.

තත්ථ භික්ඛවෙ, ඔපපාතීකා සුපණ්ණා අණ්ඨජෙ ච ජලාබුජෙ ච සංසෙදජෙ ච ඔපපාතීකෙ ච නාගෙ හරන්තී. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, චතස්සො සුපණ්ණයොනියොති.

9. 1. 3.

අවයකාරී සුතතං

894. සංවච්ඡයං :

අථ ඛො අඤ්ඤන්තරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙහුපසඛිකමී, උපසඛිකමීති; භගවන්තං අභිවාදෙති; එකමන්තං තීසිදි. එකමන්තං තීසිනෙතා ඛො භො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච, ඤො හු ඛො භන්තො, හෙතු ඤො පච්චයො යෙනමිධෙකවෙචා; කායස්සාහෙද පරමමිරණා අණ්ඨජානං සුපණ්ණානං සඛබ්බතං උපපජ්ජතී.

ඉධ භික්ඛු, එකච්චො කායෙහ ආයකාරී හොති, වාචාය ආයකාරී මනසා ආයකාරී. තස්ස සුතං හොති : “අණ්ඨජා සුපණ්ණො දීඝායුකා වණ්ණවනො සුඛබහුලා”ති. තස්ස එවං හොති : “අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඨජානං සුපණ්ණානං සහබ්‍රහ්මානං උපපජ්ජෙය්‍ය”නති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඨජානං සුපණ්ණානං සහබ්‍රහ්මානං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඨජානං සුපණ්ණානං සහබ්‍රහ්මානං උපපජ්ජති.

9. 1. 4—6.

දුතිය, තතිය, වතුතථ දවයකාරී සුත්තානි

395 - 397, සංවජ්ජියං :

එකමන්තං තිසිනො ඛො සො භික්ඛු හගචන්තං එතදච්චොච : කො නු ඛො හනො, හෙතු කො පච්චයො, යෙනමිධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමමරණං ජලාබුජානං සුපණ්ණානං සහබ්‍රහ්මානං උපපජ්ජෙය්‍ය -පෙ- සංගෙදජානං සුපණ්ණානං -පෙ- ඔපපාතිකානං සුපණ්ණානං සහබ්‍රහ්මානං උපපජ්ජති.

ඉධ භික්ඛු, එකච්චො කායෙහ ආයකාරී හොති වාචාය ආයකාරී මනසා ආයකාරී. තස්ස සුතං හොති “ඔපපාතිකා සුපණ්ණො දීඝායුකා වණ්ණවනො සුඛබහුලා”ති. තස්ස එවං හොති : “අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං ඔපපාතිකානං සුපණ්ණානං සහබ්‍රහ්මානං උපපජ්ජෙය්‍ය”නති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණං ඔපපාතිකානං සුපණ්ණානං සහබ්‍රහ්මානං උපපජ්ජති. අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමමරණං ඔපපාතිකානං සුපණ්ණානං සහබ්‍රහ්මානං උපපජ්ජති.

9. 1. 7.

අන්තරාදයක අණ්ඨජ සුත්තං

398, සංවජ්ජියං :

එකමන්තං තිසිනො ඛො සො භික්ඛු හගචන්තං එතදච්චොච : කො නු ඛො හනො, හෙතු කො පච්චයො, යෙනමිධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඨජානං සුපණ්ණානං සහබ්‍රහ්මානං උපපජ්ජති.

ඉධ භික්ඛු එකච්චො කායෙහ ආයකාරී හොති වාචාය ආයකාරී මනසා ආයකාරී, තස්ස සුතං හොති : “අණ්ඨජා සුපණ්ණො දීඝායුකා වණ්ණවනො සුඛබහුලා”ති. තස්ස එවං හොති : “අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඨජානං සුපණ්ණානං සහබ්‍රහ්මානං උපපජ්ජෙය්‍ය”නති. සො අන්තං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

9. 1. 8.

පානදයක අණ්ඩප සුත්තං

399. -පෙ- පානං දෙති -පෙ- උපපඤ්ඤිති

9. 1. 9.

වකථදයක අණ්ඩප සුත්තං

400. -පෙ- වකථං දෙති -පෙ- උපපඤ්ඤිති.

9. 1. 10.

යානදයක අණ්ඩප සුත්තං

401. -පෙ- යානං දෙති -පෙ- උපපඤ්ඤිති.

9. 1. 11.

මාලාදයක අණ්ඩප සුත්තං

402. -පෙ- මාලං දෙති -පෙ- උපපඤ්ඤිති.

9. 1. 12.

ගනධදයක අණ්ඩප සුත්තං

403. -පෙ- ගනිං දෙති -පෙ- උපපඤ්ඤිති.

9. 1. 13.

විලෙපනදයක අණ්ඩප සුත්තං

404. -පෙ- විලෙපනං දෙති -පෙ- උපපඤ්ඤිති.

9. 1. 14.

සෙය්‍යදයක අණ්ඩප සුත්තං

405. -පෙ- සෙය්‍යං දෙති -පෙ- උපපඤ්ඤිති.

9. 1. 15.

ආවසථදයක අණ්ඩප සුත්තං

406. -පෙ- ආවසථං දෙති -පෙ- උපපඤ්ඤිති.

9. 1. 16.

පදීපෙයාදයක අණධිජ සුත්තං

407. -පෙ- පදීපෙයාං දෙති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඩිජානං සුපණ්ණානං සහබ්බතං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකචේවා කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඩිජානං සුපණ්ණානං සහබ්බතං උපපජ්ජති.

9. 1. 17—36.

අනන්දයකාදිජලාඤ්ජ සංසෙදජ සුත්තානි

408 - 427. සාවජ්ජියං :

එකමන්තං තිසිකෙතො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදචෝචි : නො හු ඛො භනෙත, හෙතු නො පච්චයො යෙනමිධෙකචේවා කායස්ස හෙද පරමමරණං ජලාඤ්ජානං සුපණ්ණානං සහබ්බතං උපපජ්ජති -පෙ- සංසෙදජානං සුපණ්ණානං -පෙ- උපපජ්ජති.

9. 1. 37.

අනන්දයක ඔපපාතික සුත්තං

428. -පෙ- ඔපපාතිකානං සුපණ්ණානං සහබ්බතං උපපජ්ජති”ති.

ඉධ භික්ඛු එකචේවා කායෙන ආයකාරී හොති වාචාය ආයකාරී මනසා ආයකාරී, තස්ස සුතං හොති : “ඔපපාතිකා සුපණ්ණා දීඝාසුකා වණ්ණවනො සුඛබ්බුලා”ති. තස්ස එවං හොති : “අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං ඔපපාතිකානං සුපණ්ණානං සහබ්බතං උපපජ්ජෙය්”නති. සො අත්තං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

9. 1. 38.

පානදයක ඔපපාතික සුත්තං

429. -පෙ- පානං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

9. 1. 39.

වකඨදයක ඔපපාතික සුත්තං

430. -පෙ- වජ්ඨං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

9. 1. 40.

යානදයක ඔපපාතික සුත්තං

431. -පෙ- යානං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

9. 1. 41.

මාලාදයක ඔපපාතික සුත්තං

432. -පෙ- මාලං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 42.

ගන්ධදයක ඔපපාතික සුත්තං

433. ගන්ධං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 43.

විලෙපනදයක ඔපපාතික සුත්තං

434. -පෙ- විලෙපනං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 44.

සෙය්‍යාදයක ඔපපාතික සුත්තං

435. සෙය්‍යං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 45.

ආවසරදයක ඔපපාතික සුත්තං

436. -පෙ- ආවසරං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 46.

පදීපෙය්‍යාදයක ඔපපාතික සුත්තං

437. පදීපෙය්‍යං දෙති, සො කායංග්ග හෙද පරම්මරණං ඔපපාතිකානං සුපණණානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජති.

අගං ඛො භික්ඛු හෙතු අගං පච්චයො යෙනමිධෙකචේවා, කායංග්ග හෙද පරම්මරණං ඔපපාතිකානං සුපණණානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජති”ති.

(එවං පිණ්ඩකෙන ඡච්චතාලීසං සුත්තනතො භොනති.)

සුපණණවග්ගො පඨමො.

සමුද්දානං :

සුඛිකං හරන්ති චේව ආගකාරි චතුරො ච,
දක්ඛපකාරා චතාරි සුපණණ ඡ ච්චතාලීසාති.

සුපණණසංසුත්තං සමත්තං.

10. ගැබ්බිකාය සංයුතතං

1. ගැබ්බිවග්ගො

10. 1. 1.

සුද්ධික සුතතං

488. ආවජ්ජියං :

ගැබ්බිකායසිකො වො භික්ඛවෙ, දෙවෙ දෙසිසාමි, තං සුඤ්චං.

කතමෙ ව භික්ඛවෙ, ගැබ්බිකායසිකා දෙවා? සනඨි භික්ඛවෙ, මුලගනෙ අභිච්ඡා දෙවා, සනඨි භික්ඛවෙ, සාරගනෙ අභිච්ඡා දෙවා, සනඨි භික්ඛවෙ, ඵෙගුගනෙ අභිච්ඡා දෙවා, සනඨි භික්ඛවෙ නවගනෙ අභිච්ඡා දෙවා, සනඨි භික්ඛවෙ, පපථිකාගනෙ¹ අභිච්ඡා දෙවා, සනඨි භික්ඛවෙ, පතතගනෙ අභිච්ඡා දෙවා, සනඨි භික්ඛවෙ, පුපථගනෙ අභිච්ඡා දෙවා, සනඨි භික්ඛවෙ, ඵලගනෙ අභිච්ඡා දෙවා, සනඨි භික්ඛවෙ, රසගනෙ අභිච්ඡා දෙවා, සනඨි භික්ඛවෙ, ගනිගනෙ අභිච්ඡා දෙවා. ඉමෙ වුච්චන්ති භික්ඛවෙ, ගැබ්බිකායසිකා දෙවාති.

10. 1. 2.

සුචරිත සුතතං

489. ආවජ්ජියං :

ඵකමන්තං තිසිනො වො සො භික්ඛු භගවන්තං ඵතදවොච්ච : කො ඤ්ඤා වො භනො, ගෙඤ්ඤා, කො පච්චියො, යෙනමිධෙකවෙච්චා කායසංගෙද පරමමරණං ගැබ්බිකායසිකානං දෙවානං සහබ්බතං උපපජ්ජතිති.

ඉධ භික්ඛු, ඵකවෙච්චා කායෙන සුචරිතං චරති, වාචාය සුචරිතං චරති, මනසා සුචරිතං චරති, තස්ස සුතං භොති : “ගැබ්බිකායසිකා දෙවා දිඤ්ඤා වණ්ණවනො සුබ්බසුලා”ති. තස්ස ඵච භොති : “අභො වතානං කායසංගෙද පරමමරණං ගැබ්බිකායසිකානං දෙවානං සහබ්බතං උපපජ්ජෙය්”ති. සො කායසංගෙද පරමමරණං ගැබ්බිකායසිකානං දෙවානං සහබ්බතං උපපජ්ජති.

අයං වො භික්ඛු, ගෙඤ්ඤා අයං පච්චියො යෙන මිධෙකවෙච්චා කායසංගෙද පරමමරණං ගැබ්බිකායසිකානං දෙවානං සහබ්බතං උපපජ්ජතිති.

1. පපථිකාගනො - මජ්ඣිමනිකාය, PTS.

10. 1. 3.

මූලගන්ධ සුත්තං

440. සංවත්සියං :

එකමන්තං නිසිනොතො ඛො සො භික්ඛු හගවන්තං එතදවොච : කො ඤු ඛො හන්තො, හෙතු, කො පච්චයො, යෙනමිධෙකචො: කායස්ස හෙද පරමමරණං මූලගන්ධෙ අභිවත්තං දෙවංසං සභබ්බං උපපජ්ජති.

ඉධ භික්ඛු, එකචො: කායෙන සුවරිතං වරතී, වාචාය සුවරිතං වරතී, මනසා සුවරිතං වරතී, තස්ස සුතං භොති : “මූලගන්ධෙ අභිවත්තං දෙවං දිඝායුකා වණණවන්තො සුඛබ්බුලා”ති. තස්ස එවං භොති : “අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං මූලගන්ධෙ අභිවත්තං දෙවංසං සභබ්බං උපපජ්ජෙය්”ති. සො දුතා භොති මූලගන්ධං. සො කායස්ස හෙද පරමමරණං මූලගන්ධෙ අභිවත්තං දෙවංසං සභබ්බං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකචො: කායස්ස හෙද පරමමරණං මූලගන්ධෙ අභිවත්තං දෙවංසං සභබ්බං උපපජ්ජති.

10. 1. 4—12

සාරගන්ධාදි සුත්තානි

441 - 449. සංවත්සියං :

එකමන්තං නිසිනොතො ඛො සො භික්ඛු හගවන්තං එතදවොච : කො ඤු ඛො හන්තො හෙතු, කො පච්චයො, යෙනමිධෙකචො: කායස්ස හෙද පරමමරණං සාරගන්ධෙ අභිවත්තං දෙවංසං සභබ්බං උපපජ්ජති.

ඉධ භික්ඛු එකචො: කායෙන සුවරිතං වරතී, වාචාය සුවරිතං වරතී, මනසා සුවරිතං වරතී, තස්ස සුතං භොති : “සාරගන්ධෙ අභිවත්තං දෙවං දිඝායුකා වණණවන්තො සුඛබ්බුලා”ති. තස්ස එවං භොති : “අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං සාරගන්ධෙ අභිවත්තං දෙවංසං සභබ්බං උපපජ්ජෙය්”ති. සො දුතා භොති සාරගන්ධං -පෙ- සො දුතා භොති ඵෙග්ගගන්ධං -පෙ- සො දුතා භොති තචගන්ධං -පෙ- සො දුතා භොති පච්චිකගන්ධං -පෙ- සො දුතා භොති පත්තගන්ධං -පෙ- සො දුතා භොති පුඵ්ඵගන්ධං -පෙ- සො දුතා භොති ඵලගන්ධං -පෙ- සො දුතා භොති රසගන්ධං -පෙ- සො දුතා භොති ගන්ධගන්ධං. සො කායස්ස හෙද පරමමරණං ගන්ධගන්ධෙ අභිවත්තං දෙවංසං සභබ්බං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු, අයං පච්චයො යෙනමිධෙකචො: කායස්ස හෙද පරමමරණං ගන්ධගන්ධෙ අභිවත්තං දෙවංසං සභබ්බං උපපජ්ජති.

10. 1. 13—22

අනන්දනාදි මූලගතධ සුත්තනනි

450 - 459. සාමන්ට්ඨිය :

එකමන්තං නිසිනොතො බො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : කො හු බො භනොත හෙතු, කො පච්චයො යෙනමිධෙකවොචො කායස්ස හෙද පරමමරණො මූලගතො අභිවජ්ඣානං දෙවානං සභව්‍යනං උපපජ්ජති.

ඉධ භික්ඛු එකවොචො කායෙන සුවරිතං වරති. වාචාය සුවරිතං වරති. මනසා සුවරිතං වරති. තස්ස සුතං භොති : “මූලගතො අභිවජ්ඣා දෙවා දීඝායුකා වණණවනො සුබ්බහුලාති”.

තස්ස එවං භොති : “අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණො මූලගතො අභිවජ්ඣානං දෙවානං සභව්‍යනං උපපජ්ජෙය්‍ය”නති. සො අන්තං දෙති. -පෙ- සො පානං දෙති. -පෙ- සො වජ්ඣං දෙති. -පෙ- සො යානං දෙති. -පෙ- සො මාලං දෙති. -පෙ- සො ගකිං දෙති. -පෙ-, සො විලෙපනං දෙති. -පෙ-, සො සෙය්‍යං දෙති. -පෙ- සො අච්චං දෙති. -පෙ- සො පදිපෙය්‍යං දෙති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණො මූලගතො අභිවජ්ඣානං දෙවානං සභව්‍යනං උපපජ්ජති

අයං බො භික්ඛු හෙතු, අයං පච්චයො යෙනමිධෙකවොචො කායස්ස හෙද පරමමරණො මූලගතො අභිවජ්ඣානං දෙවානං සභව්‍යනං උපපජ්ජති.

10. 1. 23—112.

අනන්දනාදි සාරගතධාදි සුත්තනනි

460 - 549. සාමන්ට්ඨිය :

එකමන්තං නිසිනොතො බො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : කො හු බො භනොත හෙතු, කො පච්චයො යෙනමිධෙකවොචො කායස්ස හෙද පරමමරණො සාරගතො අභිවජ්ඣානං දෙවානං සභව්‍යනං උපපජ්ජති. -පෙ- ඵෙගුගතො අභිවජ්ඣානං දෙවානං -පෙ- තචගතො අභිවජ්ඣානං දෙවානං -පෙ- පපච්චිකාගතො අභිවජ්ඣානං දෙවානං -පෙ- පත්තගතො අභිවජ්ඣානං දෙවානං -පෙ- පුපඵගතො අභිවජ්ඣානං දෙවානං -පෙ- ඵලගතො අභිවජ්ඣානං දෙවානං -පෙ- රසගතො අභිවජ්ඣානං දෙවානං -පෙ- ගකිගතො අභිවජ්ඣානං දෙවානං සභව්‍යනං උපපජ්ජති.

ඉධ භික්ඛු, එකවොචො කායෙන සුවරිතං වරති වාචාය සුවරිතං වරති මනසා සුවරිතං වරති, තස්ස සුතං භොති : “ගකිගතො අභිවජ්ඣා දෙවා දීඝායුකා වණණවනො සුබ්බහුලාති”ති. තස්ස එවං භොති. “අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණො ගකිගතො

අභිවිජ්ජානං දෙවානං සභව්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍ය”න්ති. සො අන්තං දෙති -පෙ- සො පානං දෙති -පෙ- සො ව්‍යං දෙති -පෙ- සො යානං දෙති -පෙ- සො මාලං දෙති -පෙ- සො ගන්ධං දෙති -පෙ- සො විලෙපනං දෙති -පෙ- සො සෙය්‍යං දෙති -පෙ- සො අච්ඡේදං දෙති -පෙ- සො පච්චේදයං දෙති සො කායස්ස හෙදා පරමමරණං ගතිගතෙ අභිවිජ්ජානං දෙවානං සභව්‍යතං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු, අයං පච්චයො, යෙනමිධෙකචෙට්ඨා කායස්ස හෙදා පරමමරණං ගතිගතෙ අභිවිජ්ජානං දෙවානං සභව්‍යතං උපපජ්ජතිති.

(එවං පිණ්ඩකෙන එකඟඤ්ච ඛාරග ච සුත්තන්තා හවන්ති.)

ගතිබ්‍රහ්මඛණ්ඩෙය්‍යෙ පඨමො.

කමුඤ්චානං :

සුද්ධිකඤ්ච සුචරිතං දාතා හි අපරෙ දස,
දනුපකාරා දසධා ගතිබ්‍රහ්මඛණ්ඩෙය්‍යෙ දාදායාති.

ගතිබ්‍රහ්මඛණ්ඩෙය්‍යෙ සංයුතනං සමන්තං.

11. වලාහකසංයුතතං

1. වලාහකවග්ගො

11. 1. 1.

සුද්ධික සුතතං

550. සාවන්දියං :

වලාහකකායිකෙ වො භික්ඛවෙ, දෙවෙ දෙසියාංථි. තං සුණංථ.

කතමෙ ව භික්ඛවෙ, වලාහකකායිකා දෙවා : සනඨි භික්ඛවෙ, සිතවලාහකා දෙවා. සනඨි භික්ඛවෙ, උණ්ඨවලාහකා දෙවා. සනඨි භික්ඛවෙ, අබ්භවලාහකා දෙවා. සනඨි භික්ඛවෙ, වාතවලාහකා දෙවා. සනඨි භික්ඛවෙ, වය්ඤ්ඤවලාහකා දෙවා. ඉමෙ වුච්චන්ති භික්ඛවෙ, වලාහකකායිකා දෙවා.

11. 1. 2.

සුචරිත සුතතං

551. සාවන්දියං :

අථ ඛො අඤ්ඤානරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසංඛිකම් -පෙ- එකමන්තං නිසිනෙනා ඛො භො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : භො හු ඛො භනෙන, හෙතු භො පච්චයො යෙනමිධෙකචෙචා කායස්ස හෙද පරමමරණං වලාහකකායිකානං දෙවානං සභව්‍යතං උපපජ්ජති.

ඉධ භික්ඛු, එකචෙචා කායෙන සුචරිතං චරති, වාචාය සුචරිතං චරති, මනසා සුචරිතං චරති, තස්ස සුතං භොති : වලාහකකායිකා දෙවා දිඤ්ඤානා වණ්ණවනෙනා සුඛබ්බුලා”ති. තස්ස එචං භොති : “අභො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං වලාහකකායිකානං දෙවානං සභව්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍ය”න්ති. භො කායස්ස හෙද පරමමරණං වලාහකකායිකානං දෙවානං සභව්‍යතං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකචෙචා කායස්ස හෙද පරමමරණං වලාහකකායිකානං දෙවානං සභව්‍යතං උපපජ්ජති.

11. 1. 3—12

අනන්දයකාදි සීතවලාභක සුතතානි

652 - 661. සාවන්පියං :

එකමන්තං නීසිනොතො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු ඛො භනොත, හෙතු කො පච්චයො යෙනමිධෙකවෙට්ඨො කායස්ස හෙදු පරමමරණං සීතවලාභකානං¹ දෙවානං සභව්‍යතං උපපජ්ජතීති.

ඉධ භික්ඛු එකවෙට්ඨා කායෙන සුවරිතං චරතී, වාචාය සුවරිතං චරතී, මනසා සුවරිතං චරතී, තස්ස සුතං හොතී සීතවලාභකා දෙවා දීඝාසුකා වණණවනොතා සුඛබහුලා²තී. තස්ස එවං හොතී : “අහො වතාහං කායස්ස හෙදු පරමමරණං සීතවලාභකානං දෙවානං සභව්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍ය”තතී. සො අන්තං දෙතී -පෙ- සො පානං දෙතී -පෙ- සො වන්ථං දෙතී -පෙ- සො යානං දෙතී -පෙ- සො මාලං දෙතී -පෙ- සො ගන්ධං දෙතී -පෙ- සො වලෙපනං දෙතී -පෙ- සො සෙය්‍යං දෙතී -පෙ- සො අාවච්චං දෙතී -පෙ- සො පදීපෙය්‍යං දෙතී. සො කායස්ස හෙදු පරමමරණං සීතවලාභකානං දෙවානං සභව්‍යතං උපපජ්ජතී.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකවෙට්ඨො කායස්ස හෙදු පරමමරණං සීතවලාභකානං දෙවානං සභව්‍යතං උපපජ්ජතීති.

11. 1. 13—52

අනන්දයකාදි උණ්භවලාභකාදි සුතතානි

662 - 661. සාවන්පියං :

එකමන්තං නීසිනොතො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : “කො ඤු ඛො භනොත, හෙතු කො පච්චයො, යෙනමිධෙකවෙට්ඨො කායස්ස හෙදු පරමමරණං උණ්භවලාභකානං දෙවානං -පෙ- අබ්භ-වලාභකානං දෙවානං -පෙ- වාතවලාභකානං දෙවානං -පෙ- වස්සවලාභකානං දෙවානං -පෙ- සභව්‍යතං උපපජ්ජතීති.

ඉධ භික්ඛු, එකවෙට්ඨා කායෙන සුවරිතං චරතී. වාචාය සුවරිතං චරතී. මනසා සුවරිතං චරතී, තස්ස සුතං හොතී, වස්සවලාභකා දෙවා දීඝාසුකා වණණවනොතා සුඛබහුලාතී. තස්ස එවං හොතී : “අහො වතාහං කායස්ස හෙදු පරමමරණං වස්සවලාභකානං දෙවානං සභව්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍ය”තතී. සො අන්තං දෙතී -පෙ- සො පානං දෙතී -පෙ- සො වන්ථං දෙතී -පෙ- සො යානං දෙතී -පෙ- සො මාලං දෙතී -පෙ- සො ගන්ධං දෙතී -පෙ- සො වලෙපනං දෙතී -පෙ- සො සෙය්‍යං දෙතී -පෙ- සො අාවච්චං දෙතී -පෙ- සො පදීපෙය්‍යං දෙතී, සො කායස්ස හෙදු පරමමරණං වස්සවලාභකානං දෙවානං සභව්‍යතං උපපජ්ජතී.

1. සීතවලාභකකායිකානං - සීඉ.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනෙකද්ධෙවො කායස්ස හෙද පරමරණා වස්සවලාභකානං දෙවංචං සභව්‍යතං උපපජ්ජතිති.

11. 1. 53.

සීතවලාභක සුත්තං

602. සාවන්ථියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතද්ධෙවොච : කො භු ඛො භනෙත, හෙතු කො පච්චයො යෙනෙකද්ධ සීතං හොතිති.

සනති භික්ඛු, සීතවලාභකා නාම දෙවා. තෙසං යද ඵලං හොති : ‘යනුසුත මයං සකාය රතීයා රමෙය්‍යාමාති’. තෙසං තං වේතො-පණ්ඩිමනියං සීතං හොති. අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනෙකද්ධ සීතං හොතිති.

11. 1. 54.

උණවලාභක සුත්තං

603. සාවන්ථියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතද්ධෙවොච : කො භු ඛො භනෙත, හෙතු කො පච්චයො : යෙනෙකද්ධ උණං හොතිති.

සනති භික්ඛු, උණවලාභකා නාම දෙවා. තෙසං ඵලං හොති : ‘යනුසුත මයං සකාය රතීයා රමෙය්‍යාමාති.’ තෙසං තං වේතො-පණ්ඩිමනියං උණං හොති. අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනෙකද්ධ උණං හොතිති.

11. 1. 55.

අබ්භවලාභක සුත්තං

604. සාවන්ථියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතද්ධෙවොච : කො භු ඛො භනෙත, හෙතු කො පච්චයො යෙනෙකද්ධ අබ්භං හොතිති.

සනති භික්ඛු, අබ්භවලාභකා නාම දෙවා. තෙසං යද ඵලං හොති : යනුසුත මයං සකාය රතීයා රමෙය්‍යාමාති.’ තෙසං තං වේතො-පණ්ඩිමනියං අබ්භං හොති. අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනෙකද්ධ අබ්භං හොති’ති.

11. 1. 56.

වාතවලාහක සුත්තං

605. සාවත්ථියං :

එකමන්තං නිසිනො වො සො හිකඛු භගච්ඡන්තං එතදවොච :
“කො ණු වො භනෙත, හෙතු කො පච්චයො යෙනෙකද වානො
හොති”ති.

සන්ති හිකඛු, වාතවලාහකා නාම දෙවා. තෙසං යදු එචං හොති :
“ගනඤ්ඤ මයං සකාය රතියා රමෙයාමා”ති. තෙසං නං චේතො-
පණ්ඩිමඤ්ඤ වානො හොති. අයං වො හිකඛු, හෙතු අයං පච්චයො
යෙනෙකද වානො හොතිති.

11. 1. 57.

වසසවලාහක සුත්තං

606. සාවත්ථියං :

එකමන්තං නිසිනො වො සො හිකඛු භගච්ඡන්තං එතදවොච :
කො ණු වො භනෙත, හෙතු කො පච්චයො යෙනෙකද දෙවො
වංසනිති.

සන්ති හිකඛු, වසසවලාහකා නාම දෙවා. තෙසං යදු එචං හොති.
‘ගනඤ්ඤ මයං සකාය රතියා රමෙයාමාති.’ තෙසං නං චේතො-
පණ්ඩිමඤ්ඤ දෙවො වංසනිති. අයං වො හිකඛු, හෙතු අයං පච්චයො,
යෙනෙකද දෙවො වංසනිති.

වලාහකවග්ගො පඨමො.

(වීජාචරණ සත්තපඤ්ඤාස සුත්තන්තා භවන්ති.)

භික්ෂුද්දනං :

සුඤ්ඤිකං සුචරිතඤ්ඤ දුනෙහි දස පඤ්ඤිකං,
සීතං උණ්ඤ්ඤිකං අබ්බඤ්ඤිකං වාත වංසවලාහකාති.

වලාහකසංයුක්තං සමන්තං.

12. වච්ඡගොත්තසංයුතනං

වච්ඡගොත්තවග්ගො

12. 1. 1.

රූප අඤ්ඤාණ සුත්තං

607. සාවන්ථියං :

අථ ඛො වච්ඡගොත්තො පරිබ්බාජකො යෙන භගවා තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිතො භගවතො සද්ධිං සමමොදි. සමමොදනීයං කථං සාරණීයං විනිසාරෙතො එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීනො ඛො වච්ඡගොත්තො පරිබ්බාජකො භගවන්තං එතදවොච :

කො හු ඛො භො ගොතම, හෙතු කො පච්චයො යානිමානී අනෙකවිභිතානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති. සසසතො ලොකොති වා, අසසසතො ලොකොති වා, අනන්තවා ලොකොති වා, අනන්තවා ලොකොති වා, නං ජීවං නං සරිරන්ති වා, අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරිරන්ති වා, හොති තථාගතො පරමමරණාති වා, න හොති තථාගතො පරමමරණාති වා, ගොති ච න ච හොති තථාගතො පරමමරණාති වා නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

රූපෙ ඛො වච්ඡ, අඤ්ඤාණං රූපසමුදයෙ අඤ්ඤාණං රූපනිරෝධෙ අඤ්ඤාණං රූපනිරෝධගාමිනීයං පටිපදාය අඤ්ඤාණං එවිමානී අනෙකවිභිතානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති. 'සසසතො ලොකොති වා, අසසසතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති. අයං ඛො වච්ඡ, හෙතු අයං පච්චයො යානිමානී අනෙකවිභිතානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති. 'සසසතො ලොකොති වා, අසසසතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාති වා'ති

12. 1. 2.

වෙදනා අඤ්ඤාණ සුත්තං

608. සාවන්ථියං :

එකමන්තං නිසීනො ඛො වච්ඡගොත්තො පරිබ්බාජකො භගවන්තං එතදවොච : කො හු ඛො භො ගොතම හෙතු කො පච්චයො යානිමානී අනෙකවිභිතානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති, සසසතො ලොකොති වා, අසසසතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

1. එවිමානී - සිඛු.

වේදනාය ඛො වච්ඡ, අඤ්ඤාණං වේදනාසමුදයෙ අඤ්ඤාණං වේදනා-
නිරුධෙ අඤ්ඤාණං වේදනානිරුධගාමිනියා පටිපදාය අඤ්ඤාණං
ඵව්මානි අනෙකවිතිනානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජනති :
සංස්සතො ලොකොති වා, අසංස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව
භොති න න භොති තථාගතො පරමමරණාති වාති

අයං ඛො වච්ඡ, හෙතු, අයං පච්චයො යානිමානි අනෙකවිතිනානි
දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජනති : සංස්සතො ලොකොති වා
අසංස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව භොති න න භොති තථාගතො
පරමමරණාති වාති.

12. 1. 3.

සඤ්ඤ අඤ්ඤාණ සුත්තං

609. සංවත්ථිගං :

ඵකමන්තං නිසින්නො ඛො චච්ඡගොගෙනො පරිබ්බාජකො
භගවන්තං ඵතදවොච : කො ඤු ඛො භො ගොතම හෙතු කො
පච්චයො යානිමානි අනෙකවිතිනානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජනති :
සංස්සතො ලොකොති වා, අසංස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව
භොති න න භොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

සඤ්ඤාය ඛො වච්ඡ, අඤ්ඤාණං සඤ්ඤාසමුදයෙ අඤ්ඤාණං
සඤ්ඤානිරුධෙ අඤ්ඤාණං සඤ්ඤානිරුධගාමිනියා පටිපදාය අඤ්ඤාණං
ඵව්මානි අනෙකවිතිනානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජනති :
සංස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව භොති න න භොති තථාගතො
පරමමරණාති වාති. අයං ඛො වච්ඡ, හෙතු, අයං පච්චයො යානිමානි
අනෙකවිතිනානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජනති : සංස්සතො
ලොකොති වා, අසංස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව භොති න න
භොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

12. 1. 4.

සඛ්ඛාර අඤ්ඤාණ සුත්තං

610. සංවත්ථිගං :

ඵකමන්තං නිසින්නො ඛො චච්ඡගොගෙනො පරිබ්බාජකො
භගවන්තං ඵතදවොච : කො ඤු ඛො භො ගොතම හෙතු කො
පච්චයො යානිමානි අනෙකවිතිනානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ
උපපජ්ජනති : සංස්සතො ලොකොති වා, අසංස්සතො ලොකොති වා
-පෙ- නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

සඛ්ඛාරෙසු ඛො වච්ඡ, අඤ්ඤාණං සඛ්ඛාරසමුදයෙ අඤ්ඤාණං
සඛ්ඛාරනිරුධෙ අඤ්ඤාණං සඛ්ඛාරනිරුධගාමිනියා පටිපදාය අඤ්ඤාණං
ඵව්මානි අනෙකවිතිනානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජනති :
“සංස්සතො ලොකොති වා, අසංස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව

හොති හ න හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති. අයං ඛො චච්ඡ, හෙතු අයං පච්චයො යාතිමාති අනෙකවිභිතාති දිට්ඨිගතාති ලොකෙ උපපජ්ජන්ති : සංඝතො ලොකොති වා, අසංඝතො ලොකොති වා, -පෙ- නෙව හොති හ න හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

12. 1. 5.

විඤ්ඤාණ අඤ්ඤාණ සුත්තං.

611. සංවත්ථිගං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො චච්ඡගොනො පරිබ්බාජකො භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු ඛො හො ගොතම, හෙතු කො පච්චයො යාතිමාති අනෙකවිභිතාති දිට්ඨිගතාති ලොකෙ උපපජ්ජන්ති : සංඝතො ලොකොති වා, අසංඝතො ලොකොති වා, -පෙ- නෙව හොති හ න හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

විඤ්ඤාණෙ ඛො චච්ඡ, අඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණසමුදයෙ අඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණනිරෝධෙ අඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනිතං පච්චය අඤ්ඤාණං එවිමාති අනෙකවිභිතාති දිට්ඨිගතාති ලොකෙ උපපජ්ජන්ති : සංඝතො ලොකොති වා, අසංඝතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව හොති හ න හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති. අයං ඛො චච්ඡ, හෙතු අයං පච්චයො යාතිමාති අනෙකවිභිතාති දිට්ඨිගතාති ලොකෙ උපපජ්ජන්ති : සංඝතො ලොකොති වා, අසංඝතො ලොකොති වා, -පෙ- නෙව හොති හ න හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

12. 1. 6.

රූප අදස්සන සුත්තං.

612. සංවත්ථිගං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො චච්ඡගොනො පරිබ්බාජකො භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු ඛො හො ගොතම, හෙතු කො පච්චයො යාතිමාති අනෙකවිභිතාති දිට්ඨිගතාති ලොකෙ උපපජ්ජන්ති : සංඝතො ලොකොති වා, අසංඝතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව හොති හ න හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

රූපෙ ඛො චච්ඡ, අදස්සනා -පෙ- නෙව හොති හ න හොති තථාගතො පරමමරණාති වා”ති -පෙ-

12. 1. 7.

වේදනා අදස්සන සුත්තං.

613. සංවත්ථිගං :

-පෙ- වේදනාය ඛො චච්ඡ, අදස්සනා -පෙ- නෙව හොති හ න හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

12. 1. 8.

සඤ්ඤා අදසසන සුත්තං

614. සාවක්චියං :

සඤ්ඤාය ඛො චච්ඡ, අදස්සනා -පෙ- නෙව හොති න හ හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති -පෙ-.

12. 1. 9.

සඛ්ඛාර අදසසන සුත්තං

615. සාවක්චියං :

සඛ්ඛාරෙසු ඛො චච්ඡ, අදස්සනා -පෙ- නෙව හොති න හ හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති -පෙ-.

12. 1. 10.

විඤ්ඤාණ අදසසන සුත්තං

616. සාවක්චියං :

විඤ්ඤාණෙ ඛො චච්ඡ, අදස්සනා විඤ්ඤාණසමුදයෙ අදස්සනා විඤ්ඤාණනිරෝධෙ අදස්සනා විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනියා පටිපදාය අදස්සනා -පෙ- නෙව හොති (යථා පුරිමභමනං පඤ්චපි බන්ධා පඤ්චපි ගමනෙහි වින්ධාරතබ්බා.)

12. 1. 11

රූප අනභිසමය සුත්තං

617. සාවක්චියං :

ඵකමන්තං නිසිනොතො ඛො චච්ඡගොතොතො පරිබ්බාජකො භගවන්තං ඵතදවොච : කො හු ඛො හො ගොතම හෙතු කො පච්චයො යානිමානි අනෙකවිනිතානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති : “සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව හොති න හ හොති තථාගතො පරමමරණාති වා.”ති.

රූපෙ ඛො චච්ඡ, අනභිසමයා -පෙ-.

12. 1. 12

වෙදනා අනභිසමය සුත්තං

618. සාවක්චියං :

වෙදනාය ඛො චච්ඡ, අනභිසමයා -පෙ- නෙව හොති න හ හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

1. ම. ස්‍යා. ඉ. පොඤ්ඤෙසු නසිදං දිස්සති.

12. 1. 13

සඤ්ඤා අනභිසමය සුතතං

619. සාවන්තියං :

සඤ්ඤාය ඛො චච්ඡ, අනභිසමය, -පෙ- නෙච්ච භොති න භ භොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

12. 1. 14

සංඛාර අනභිසමය සුතතං

620. සාවන්තියං :

සඛාරෙසු ඛො චච්ඡ, අනභිසමය, -පෙ- නෙච්ච භොති න භ භොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

12. 1. 15

විඤ්ඤාණ අනභිසමය සුතතං

621. සාවන්තියං :

විඤ්ඤාණෙ ඛො චච්ඡ, අනභිසමය, -පෙ- නෙච්ච භොති න භ භොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

12. 1. 16

රූප අනනුබොධි සුතතං

622. සාවන්තියං :

රූපෙ ඛො චච්ඡ, අනනුබොධි, -පෙ- නෙච්ච භොති න භ භොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

12 .1. 17

වේදනා අනනුබොධි සුතතං

623. සාවන්තියං :

වේදනාය ඛො චච්ඡ, අනනුබොධි, -පෙ- නෙච්ච භොති න භ භොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

12. 1. 18

සඤ්ඤා අනනුබොධි සුතතං

624. සාවන්තියං :

සඤ්ඤාය ඛො චච්ඡ, අනනුබොධි, -පෙ- නෙච්ච භොති න භ භොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

12. 1. 19

සඬ්ඛාර අනනුබොධ සුත්තං

625. සංවත්සීයං :

සඬ්ඛාරෙසු බො ච චජ්, අනනුබොධා -පෙ- තෙව සොති න න සොති නථාගතො පරමමරණාති වාති.

12. 1. 20

විඤ්ඤාණ අනනුබොධ සුත්තං

626. සංවත්සීයං :

විඤ්ඤාණෙ බො ච චජ්, අනනුබොධා -පෙ-.

12. 1. 21

රූප අපපට්චෙධ සුත්තං

627. සංවත්සීයං :

රූපෙ බො ච චජ්, අපපට්චෙධා -පෙ-.

12. 1. 22

වෙදනා අපපට්චෙධ සුත්තං

628. සංවත්සීයං :

වෙදනාය බො ච චජ්, අපපට්චෙධා -පෙ-.

12. 1. 23

සඤ්ඤා අපපට්චෙධ සුත්තං

629. සංවත්සීයං :

සඤ්ඤාය බො ච චජ්, අපපට්චෙධා -පෙ-.

12. 1. 24

සඬ්ඛාර අපපට්චෙධ සුත්තං

630. සංවත්සීයං :

සඬ්ඛාරෙසු බො ච චජ්, අපපට්චෙධා -පෙ-.

12. 1. 25

විඤ්ඤාණ අපපට්චෙධ සුත්තං

631. සංවත්සීයං :

විඤ්ඤාණෙ බො ච චජ්, අපපට්චෙධා -පෙ-.

12. 1. 26-29

රූපාදි අසලකඛණ සුතතානි

632 - 635. සාවන්තීයං :

රූපෙ ඛො චච්ඡ, අසලකඛණා -පෙ-.

12. 1. 30

විඤ්ඤණ අසලකඛණ සුතතං

636. සාවන්තීයං :

-පෙ- විඤ්ඤණෙ ඛො චච්ඡ, අසලකඛණා -පෙ-.

12. 1. 31-34

රූපාදි අනුපලකඛණ සුතතානි

637 - 640. සාවන්තීයං :

-පෙ- රූපෙ ඛො චච්ඡ, අනුපලකඛණා -පෙ-.

12. 1. 35

විඤ්ඤණ අනුපලකඛණ සුතතං

641. සාවන්තීයං :

-පෙ- විඤ්ඤණෙ ඛො චච්ඡ, අනුපලකඛණා -පෙ-.

12. 1. 36-40

රූපාදි අපච්චුපලකඛණ සුතතානි

642 - 646. සාවන්තීයං :

-පෙ- රූපෙ ඛො චච්ඡ, අපච්චුපලකඛණා -පෙ-.

12. 1. 41-45

රූපාදි අසමපෙකඛණ සුතතානි

647 - 651. සාවන්තීයං :

-පෙ- රූපෙ ඛො චච්ඡ, අසමපෙකඛණා -පෙ-.

12. 1. 46-50

රූපාදි අපච්චුපෙකඛණ සුතතානි

652 - 656. සාවන්තීයං :

-පෙ- රූපෙ ඛො චච්ඡ, අපච්චුපෙකඛණා -පෙ-.

12. 1. 51

රූප අපවිකකමම සුතතං

657. සංවච්ඡේයං :

-පෙ- රූපෙ ඛො චච්ඡ, අපවිකකමම, රූපසමුදයෙ අපවිකකමම, රූපනිරෝධෙ අපවිකකමම, රූපනිරෝධගාමිනියා පටිපදාය අපවිකකමම, භානිමානි -පෙ-

12. 1. 52

වේදනා අපවිකකමම සුතතං

658. සංවච්ඡේයං :

ඵකමනතං නිසිනෙතා ඛො චච්ඡයොනෙතා පටිබ්බාජකො භගවනතං ඵතදවොච : “කො හු ඛො හො ගොතම, හෙතු කො පච්චයො භානිමානි අනෙකවිහිතානි දුට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජනති : ‘සසසතො ලොකොති වා, අසසසතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණොති වාති.

වේදනාය ඛො චච්ඡ, අපවිකකමම -පෙ-

12. 1. 53

සඤ්ඤා අපවිකකමම සුතතං

659. සංවච්ඡේයං :

-පෙ- සඤ්ඤාය ඛො චච්ඡ, අපවිකකමම -පෙ-

12. 1. 54

සංඛාර අපවිකකමම සුතතං

660. සංවච්ඡේයං :

-පෙ- සංඛාරෙසු ඛො චච්ඡ, අපවිකකමම -පෙ-

12. 1. 55

විඤ්ඤාණ අපවිකකමම සුතතං

661. සංවච්ඡේයං :

-පෙ- විඤ්ඤාණෙ ඛො චච්ඡ, අපවිකකමම, විඤ්ඤාණසමුදයෙ අපවිකකමම, විඤ්ඤාණනිරෝධෙ අපවිකකමම, විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනියා පටිපදාය අපවිකකමම, ඵවිමානි අනෙකවිහිතානි දුට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජනති : සසසතො ලොකොති වා, අසසසතො ලොකොති වා, -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණොති වාති.

1. අපවිකකමම - මජ්ඣං, භාෂා.

අගං ඛො වච්ඡ, හෙත්තු, අගං පච්චගො යානිමානි අනෙතවිහිතානි දිව්හිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති : සංඝනො ලොකොති වා, අසංඝනො ලොකොති වා, අනතවා ලොකොති වා, අතනතවා ලොකොති වා, නං ජීවං නං සරීරන්ති වා, අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරීරන්ති වා හොති තථාගනො පරමමරණාති වා, න හොති තථාගනො පරමමරණාති වා හොති ච ත ච හොති තථාගනො පරමමරණාති වා, තෙව හොති න න හොති තථාගනො පරමමරණාති වාති.

චච්ඡගොතනවග්ගො පඨමො.

(එකපිණ්ඩකෙන පඤ්චපඤ්ඤසං යුතතනතා හවන්ති.)

තසසුද්දනං :

අඤ්ඤණං අදසසනා වෙච්ච අනභිසමයං අනසුඛොධා අපච්චවෙධා අසලලකඛණං අනුපලකඛණං අපච්චුපලකඛණං අසමපෙකනතා අපච්චුපෙකනතා අපච්චකඛිමාති.

චච්ඡගොතනසංයුතතං සමන්තං.

13. ක්‍රියානසංයුතතං

ක්‍රියානවග්‍රො

13. 1. 1

සමාපතනිකුසල සුතතං

662. ආවන්චිසං :

-පෙ- වතතාරෙදමෙ භික්ඛවෙ, කුසි කතමෙ වතතාරෙ :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිසම්මිං සමාධිකුසලො හොති න සමාධිසම්මිං සමාපතනිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිසම්මිං සමාපතනිකුසලො හොති න සමාධිසම්මිං සමාධිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි නෙව සමාධිසම්මිං සමාධිකුසලො හොති න සමාධිසම්මිං සමාපතනිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිසම්මිං සමාධිකුසලො ච හොති සමාධිසම්මිං සමාපතනිකුසලො ච.

නත්‍ර භික්ඛවෙ, යොසං කුසි සමාධිසම්මිං සමාධිකුසලො ච සමාධිසම්මිං සමාපතනිකුසලො ච, අයං ඉමෙසං චතුත්තං කුසිතං අග්ගො ච තෙට්ඨො ච මොකෙඛා ච උත්තමො ච පච්චෙ ච.

සෙසථාපි භික්ඛවෙ, ගවා ඤීරං, ඤීරභ්‍යා දධි, දධිභ්‍යා නොනීතං, නොනීතභ්‍යා සප්පි, සප්පිභ්‍යා සප්පිමනෙඛා නත්‍ර අග්ගමකතායති, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යොසං කුසි සමාධිසම්මිං සමාධිකුසලො ච සමාධිසම්මිං සමාපතනිකුසලො ච, අයං ඉමෙසං චතුත්තං කුසිතං අග්ගො ච තෙට්ඨො ච මොකෙඛා ච උත්තමො ච පච්චෙ වාතී.

13. 1. 1

ධීති කුසල සුතතං

663. ආවන්චිසං :

වතතාරෙදමෙ භික්ඛවෙ, කුසි කතමෙ වතතාරෙ :

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො කුසි සමාධිසම්මිං සමාධිකුසලො හොති. න සමාධිසම්මිං ධීතිකුසලො, ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිසම්මිං ධීතිකුසලො හොති. න සමාධිසම්මිං සමාධිකුසලො, ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි නෙව සමාධිසම්මිං සමාධිකුසලො හොති. න සමාධිසම්මිං ධීතිකුසලො, ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිසම්මිං සමාධිකුසලො ච හොති. සමාධිසම්මිං ධීතිකුසලො ච.

තනු භික්ඛවෙ, ඥායං කුසි සමාධිසමී සමාධිකුසලො ච භොති, සමාධිසමී සිතීකුසලො ච, අයං ඉමෙසං චතුක්ඛං කුසිනං අග්ගො ච, සෙවෙඨා ච මොක්ඛො ච උත්තමො ච පචරෙ ච.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ භවා ඛිරං ඛිරමහා දධි, දධිමහා නොනීනං, නොනීනමහා සප්පි, සප්පිමහා සප්පිමග්ගො, තනු අග්ගමක්ඛායති. එවමෙව බො භික්ඛවෙ, ඥායං කුසි සමාධිසමී සමාධිකුසලො ච -පෙ පචරෙ වාතී.

13. 1. 3

වුට්ඨාන කුසල සුත්තං

664. සාවන්ථිං :

චත්තාරෙමෙ භික්ඛවෙ, කුසි. කතමෙ චත්තාරෙ :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිසමී සමාධිකුසලො භොති න සමාධිසමී වුට්ඨානකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිසමී වුට්ඨානකුසලො භොති න සමාධිසමී සමාධිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි නෙච්ච සමාධිසමී සමාධිකුසලො භොති න සමාධිසමී වුට්ඨානකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිසමී සමාධිකුසලො ච භොති සමාධිසමී වුට්ඨානකුසලො ච.

තනු භික්ඛවෙ, ඥායං කුසි සමාධිසමී සමාධිකුසලො ච භොති සමාධිසමී වුට්ඨානකුසලො ච. අයං ඉමෙසං චතුක්ඛං කුසිනං අග්ගො ච සෙවෙඨා ච මොක්ඛො ච උත්තමො ච පචරෙ ච. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, භවා ඛිරං -පෙ- පචරෙ වාතී.

13. 1. 4

කල්ලිත කුසල සුත්තං

665. සාවන්ථිං :

චත්තාරෙමෙ භික්ඛවෙ, කුසි. කතමෙ චත්තාරෙ :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිසමී සමාධිකුසලො භොති, න සමාධිසමී කල්ලිතකුසලො.¹

ඉධ පන භික්ඛවෙ. එකච්චො කුසි සමාධිසමී කල්ලිතකුසලො භොති, න සමාධිසමී සමාධිකුසලො.

1. කල්ලකුසලො ; PTS සි 2. කල්ලන - සි 1.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්‍රියාති නෙව සමාධිසමිං සමාධිකුසලො හොති, න සමාධිසමිං කල්පිතකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්‍රියාති සමාධිසමිං සමාධිකුසලො ච හොති, සමාධිසමිං කල්පිතකුසලො ච.

තත්‍ර භික්ඛවෙ; යවායං ක්‍රියාති සමාධිසමිං සමාධිකුසලො ච හොති, සමාධිසමිං කල්පිතකුසලො ච අයං ඉමෙසං චතුත්තං ක්‍රියාතිං අග්ගො ච සෙට්ඨො ච මොකෙඛා ච උත්තමො ච පචරො ච. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගවා බීරං, බීරමා දඬි, දඬිමා නොනීතං, නොනීතමා සප්පි, සප්පිමා සප්පිමණ්ඩො තත්‍ර අග්ගමකධායති -පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 5

ආරම්මණ කුසල සුත්තං

666. සංවච්ඡේයං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්‍රියාති කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්‍රියාති සමාධිසමිං සමාධිකුසලො හොති, න සමාධිසමිං ආරම්මණකුසලො, ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්‍රියාති සමාධිසමිං ආරම්මණකුසලො හොති, න සමාධිසමිං සමාධිකුසලො, ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්‍රියාති නෙව සමාධිසමිං සමාධිකුසලො හොති න සමාධිසමිං ආරම්මණකුසලො. ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්‍රියාති සමාධිසමිං සමාධිකුසලො ච හොති, සමාධිසමිං ආරම්මණකුසලො ච.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යවායං ක්‍රියාති සමාධිසමිං සමාධිකුසලො ච සමාධිසමිං ආරම්මණකුසලො ච, අයං ඉමෙසං චතුත්තං ක්‍රියාතිං අග්ගො ච සෙට්ඨො ච මොකෙඛා ච උත්තමො ච පචරො ච.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගවා බීරං, බීරමා දඬි, දඬිමා -පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 6

ගොචර කුසල සුත්තං

667. සංවච්ඡේයං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්‍රියාති කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්‍රියාති සමාධිසමිං සමාධිකුසලො හොති, න සමාධිසමිං ගොචරකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්‍රියාති සමාධිසමිං ගොචරකුසලො හොති, න සමාධිසමිං සමාධිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී නෙව සමාධිසමී. සමාධිකුසලො හොති, න සමාධිසමී. ගොචරකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසමී. සමාධිකුසලො ච හොති, සමාධිසමී. ගොචරකුසලො ච.

නත්‍ර භික්ඛවෙ, ය්‍යායං ක්කාසී සමාධිසමී. සමාධිකුසලො ච සමාධිසමී. ගොචරකුසලො ච, අයං ඉමෙසං චතුත්තං ක්කාසීනං අග්ගො ච සෙවෙතො ච මොකෙතො ච උත්තමො ච පචරො ච. තෙසොථාපි භික්ඛවෙ, ගචො ඛිරං -පෙ- පචරො චාති.

13. 1. 7

අභිනීභාර කුසල පුත්තං

668. ඝාච්ඡජීයං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී ඝනමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසමී. සමාධිකුසලො හොති, න සමාධිසමී. අභිනීභාරකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසමී. අභිනීභාරකුසලො හොති, න සමාධිසමී. සමාධිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී නෙව සමාධිසමී. සමාධිකුසලො හොති, න සමාධිසමී. අභිනීභාරකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසමී. සමාධිකුසලො ච හොති. සමාධිසමී. අභිනීභාරකුසලො ච.

නත්‍ර භික්ඛවෙ, ය්‍යායං ක්කාසී සමාධිසමී. සමාධිකුසලො ච සමාධිසමී. අභිනීභාරකුසලො ච, අයං ඉමෙසං චතුත්තං ක්කාසීනං අග්ගො ච සෙවෙතො ච මොකෙතො ච උත්තමො ච පචරො ච. තෙසොථාපි භික්ඛවෙ, ගචො ඛිරං -පෙ- පචරො චාති.

13. 1. 8

සක්කච්චකාරී පුත්තං

669. ඝාච්ඡජීයං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී ඝනමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසමී. සමාධිකුසලො හොති, න සමාධිසමී. සක්කච්චකාරී.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසමී. සක්කච්චකාරී හොති, න සමාධිසමී. සමාධිකුසලො.

ඉඛ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී නෙව සමාධිසමී සමාධිකුසලො හොති, න සමාධිසමී සකකච්චකාරී.

ඉඛ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසමී සමාධිකුසලො ච හොති, සමාධිසමී සකකච්චකාරී ච.

නත්‍ර භික්ඛවෙ, යවායං ක්කාසී සමාධිසමී සමාධිකුසලො ච සමාධිසමී සකකච්චකාරී ච, අයං ඉමෙසං චතුත්තං ක්කාසීනං අඤ්ඤා ච සෙට්ඨො ච මොඤ්ඤා ච උත්තමො ච පචරො ච. සෙසප්ථාපී භික්ඛවෙ, ගවා බීරං - පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 9

සාතච්චකාරී සුත්තං

670. ආචන්දියං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී කතමෙ චත්තාරො :

ඉඛ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසමී සමාධිකුසලො හොති න සමාධිසමී සාතච්චකාරී.

ඉඛ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසමී සාතච්චකාරී හොති න සමාධිසමී සමාධිකුසලො.

ඉඛ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී නෙව සමාධිසමී සමාධිකුසලො හොති න සමාධිසමී සාතච්චකාරී.

ඉඛ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසමී සමාධිකුසලො ච හොති සමාධිසමී සාතච්චකාරී ච.

නත්‍ර භික්ඛවෙ, යවායං ක්කාසී සමාධිසමී සමාධිකුසලො ච සමාධිසමී සාතච්චකාරී ච අයං ඉමෙසං චතුත්තං ක්කාසීනං අඤ්ඤා ච සෙට්ඨො ච මොඤ්ඤා ච උත්තමො ච පචරො ච.

සෙසප්ථාපී භික්ඛවෙ, ගවා බීරං - පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 10

සප්පායකාරී සුත්තං

671. ආචන්දියං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී කතමෙ චත්තාරො :

ඉඛ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසමී සමාධිකුසලො හොති න සමාධිසමී සප්පායකාරී.

ඉඛ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසමී සප්පායකාරී හොති න සමාධිසමී සමාධිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්ඛාසි නෙව සමාධිසමී. සමාධිකුසලො හොති න සමාධිසමී. සප්පායකාරී.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්ඛාසි සමාධිසමී. සමාධිකුසලො ච හොති සමාධිසමී. සප්පායකාරී ච.

නත්‍ර භික්ඛවෙ, යවායං ක්ඛාසි සමාධිසමී. සමාධිකුසලො ච හොති සමාධිසමී. සප්පායකාරී ච, අයං ඉමෙසං චතුක්කං ක්ඛාසිනං අග්ගො ච සෙවෙඤ්ඤා ච මොකෙඤ්ඤා ච උත්තමො ච පචරො ච.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගවා, බීරං -පෙ- එච්චෙව ඛො භික්ඛවෙ, යවායං ක්ඛාසි සමාධිසමී. සමාධිකුසලො ච හොති සමාධිසමී. සප්පායකාරී ච අයං ඉමෙසං චතුක්කං ක්ඛාසිනං අග්ගො ච සෙවෙඤ්ඤා ච මොකෙඤ්ඤා ච උත්තමො ච පචරො චාති.

13. 1. 11

සමාපනතිධීතිකුසල සුත්තං

672. ආවන්ඨියං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්ඛාසි කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්ඛාසි සමාධිසමී. සමාපනතිකුසලො හොති න සමාධිසමී. ධීතිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්ඛාසි සමාධිසමී. ධීතිකුසලො හොති න සමාධිසමී. සමාපනතිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්ඛාසි නෙව සමාධිසමී. සමාපනතිකුසලො හොති න සමාධිසමී. ධීතිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්ඛාසි සමාධිසමී. සමාපනතිකුසලො ච හොති සමාධිසමී. ධීතිකුසලො ච.

නත්‍ර භික්ඛවෙ, යවායං ක්ඛාසි සමාධිසමී. සමාපනතිකුසලො ච හොති සමාධිසමී. ධීතිකුසලො ච, අයං ඉමෙසං චතුක්කං ක්ඛාසිනං අග්ගො ච සෙවෙඤ්ඤා ච මොකෙඤ්ඤා ච උත්තමො ච පචරො ච. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගවා, බීරං බීරච්ඤා දඬි -පෙ- පචරො චාති.

13. 1. 12

සමාපනතිවුට්ඨානකුසල සුත්තං

673. ආවන්ඨියං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්ඛාසි කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්ඛාසි සමාධිසමී. සමාපනතිකුසලො හොති න සමාධිසමී. වුට්ඨානකුසලො.

1. න ච සමාධිසමී. - මජ්ඣං.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙට්ඨා ක්කාසී සමාධිසමී චුට්ඨානකුසලො හොති න සමාධිසමී සමාපනතීකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙට්ඨා ක්කාසී නෙව සමාධිසමී සමාපනතී-කුසලො හොති න සමාධිසමී චුට්ඨානකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙට්ඨා ක්කාසී සමාධිසමී සමාපනතීකුසලො ච හොති සමාධිසමී චුට්ඨානකුසලො ච.

නත්‍ර භික්ඛවෙ යථායං ක්කාසී සමාධිසමී සමාපනතීකුසලො ච හොති සමාධිසමී චුට්ඨානකුසලො ච අයං ඉමෙස චතුත්තං ක්කාසීනං අනෙකා ච -පෙ- පචරෙ, වාතී.

13. 1. 13

සමාපනතිකල්පිතකුසල සුත්තං

674. සාවන්ථිසං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී, කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකවෙට්ඨා ක්කාසී සමාධිසමී සමාපනතීකුසලො හොති න සමාධිසමී කල්පිතකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙට්ඨා ක්කාසී සමාධිසමී කල්පිතකුසලො හොති න සමාධිසමී සමාපනතීකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙට්ඨා ක්කාසී නෙව සමාධිසමී සමාපනතී-කුසලො හොති න සමාධිසමී කල්පිතකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙට්ඨා ක්කාසී සමාධිසමී සමාපනතීකුසලො ච හොති සමාධිසමී කල්පිතකුසලො ච.

නත්‍ර භික්ඛවෙ යථායං ක්කාසී සමාධිසමී සමාපනතීකුසලො ච හොති සමාධිසමී කල්පිතකුසලො ච අයං ඉමෙස චතුත්තං ක්කාසීනං -පෙ- පචරෙ වාතී.

13. 1. 14

සමාපනති ආරම්මණ කුසල සුත්තං

675. සාවන්ථිසං :

චත්තාරෙමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී කතමෙ චත්තාරෙ :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකවෙට්ඨා ක්කාසී සමාධිසමී සමාපනතීකුසලො හොති න සමාධිසමී ආරම්මණකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙට්ඨා ක්කාසී සමාධිසමී ආරම්මණකුසලො හොති න සමාධිසමී සමාපනතීකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙට්ඨා ක්කාසී නෙව සමාධිසමී සමාපනතී-කුසලො හොති. න සමාධිසමී ආරම්මණකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසි සමාධිසම්. සමාපනතිකුසලො ච භොති. සමාධිසම්. ආරම්භකුසලො ච.

හත්‍ර භික්ඛවෙ, යමායං ක්කාසි සමාධිසම්. සමාපනතිකුසලො ච භොති සමාධිසම්. ආරම්භකුසලො ච, අයං ඉමෙසං චතුන්තං ක්කාසිනං -පෙ- පචරෙ වාති.

13. 1. 15

සමාපනති ගොචර කුසල සුතං

676. සංවත්ථියං :

චත්තාරෙමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසි. කතමෙ චත්තාරෙ :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසි සමාධිසම්. සමාපනතිකුසලො භොති. හ සමාධිසම්. ගොචරකුසලො -පෙ- පචරෙ වාති.

(චතුකොථිකං විඤ්ඤෙකඛං)

13. 1. 16

සමාපනති අභිනිහාර කුසල සුතං

677. සංවත්ථියං :

-පෙ- සමාධිසම්. සමාපනතිකුසලො භොති. හ සමාධිසම්. අභිනිහාරකුසලො -පෙ-

13. 1. 17

සමාපනති සකකච්චකාරි සුතං

678. සංවත්ථියං :

-පෙ- සමාධිසම්. සමාපනතිකුසලො භොති. හ සමාධිසම්. සකකච්චකාරි -පෙ-

13. 1. 18

සමාපනති සාතච්චකාරි සුතං

679. සංවත්ථියං :

-පෙ- සමාධිසම්. සමාපනතිකුසලො භොති හ සමාධිසම්. සාතච්චකාරි -පෙ-

13. 1. 19

සමාපතති සප්පායකාරී සුත්තං

680. සාවන්ථීයං :

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො, කුසි සමාධියම්. සමාපතතිකුසලො හොති හ සමාධියම්. සප්පායකාරී.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො, කුසි සමාධියම්. සප්පායකාරී හොති හ සමාධියම්. සමාපතතිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො, කුසි නෙව සමාධියම්. සමාපතති-කුසලො හොති හ සමාධියම්. සප්පායකාරී.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො, කුසි සමාධියම්. සමාපතතිකුසලො ච හොති සමාධියම්. සප්පායකාරී ච.

තත්ථ භික්ඛවෙ, ඥායං කුසි සමාධියම්. සමාපතතිකුසලො ච හොති සමාධියම්. සප්පායකාරී ච. අයං ඉමෙසං චතුත්තං කුසිතං -පෙ- පචරෙ වාති.

13. 1. 20

ධීතිවුට්ඨාන සුත්තං

681 සාවන්ථීයං :

චත්තාරෙමෙ භික්ඛවෙ, කුසි සත්තමෙ චත්තාරෙ :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො, කුසි සමාධියම්. ධීතිකුසලො හොති හ සමාධියම්. වුට්ඨානකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො, කුසි සමාධියම්. වුට්ඨානකුසලො හොති හ සමාධියම්. ධීතිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො, කුසි නෙව සමාධියම්. ධීතිකුසලො හොති හ සමාධියම්. වුට්ඨානකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො, කුසි සමාධියම්. ධීතිකුසලො ච හොති සමාධියම්. වුට්ඨානකුසලො ච.

තත්ථ භික්ඛවෙ, ඥායං කුසි සමාධියම්. ධීතිකුසලො ච හොති සමාධියම්. වුට්ඨානකුසලො ච අයං ඉමෙසං චතුත්තං කුසිතං -පෙ- පචරෙ වාති.

13. 1. 21

ධීති කලුචිත සුත්තං

682. සාවන්ථීයං :

චත්තාරෙමෙ භික්ඛවෙ, කුසිනො කතමෙ චත්තාරෙ :

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො, කුසි සමාධියම්. ධීතිකුසලො හොති හ සමාධියම්. කලුචිතකුසලො.- පෙ- පචරෙ වාති.

13. 1. 22

ධීති ආරම්භ සුත්තං

683. සංවජ්ඣයං :

-පෙ- සමාධිසම්. ධීතිකුසලො හොති හ සමාධිසම්. ආරම්භ-
කුසලො -පෙ-

13. 1. 23

ධීති ගොචර සුත්තං

684. සංවජ්ඣයං :

-පෙ- සමාධිසම්. ධීතිකුසලො හොති හ සමාධිසම්. ගොචරකුසලො
-පෙ-

13. 1. 24

ධීති අභිනිහාර සුත්තං

685. සංවජ්ඣයං :

-පෙ- සමාධිසම්. ධීතිකුසලො හොති හ සමාධිසම්. අභිනිහාර-
කුසලො -පෙ-

13. 1. 25

ධීති සක්කවචකාරී සුත්තං

686. සංවජ්ඣයං :

-පෙ- සමාධිසම්. ධීතිකුසලො හොති හ සමාධිසම්. සක්කවචකාරී
-පෙ-

13. 1. 26

ධීති සාතවචකාරී සුත්තං

687. සංවජ්ඣයං :

-පෙ- සමාධිසම්. ධීතිකුසලො හොති හ සමාධිසම්. සාතවචකාරී
-පෙ-

13. 1. 27

ධීති සප්පායකාරී සුත්තං

688. සංවජ්ඣයං :

ඉධ භික්ඛලො, එකච්චො කුසි සමාධිසම්. ධීතිකුසලො හොති හ
සමාධිසම්. සප්පායකාරී.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසි සමාධිසම්. සප්පායකාරී හොති න සමාධිසම්. සීතිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසි නෙව සමාධිසම්. සීතිකුසලො හොති න සමාධිසම්. සප්පායකාරී.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසි සමාධිසම්. සීතිකුසලො ච හොති සමාධිසම්. සප්පායකාරී ච.

නත්ථ භික්ඛවෙ, යවායං ක්කාසි සමාධිසම්. සීතිකුසලො ච හොති සමාධිසම්. සප්පායකාරී ච අයං ඉමෙසං චතුක්ඛං ක්කාසිනං අග්ගො ච -පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 28

චූට්ඨාන කලුචිත සුක්ඛං

689. සාවන්ඨියං ;

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසි කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසි සමාධිසම්. චූට්ඨානකුසලො හොති න සමාධිසම්. කලුචිතකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසි සමාධිසම්. කලුචිතකුසලො හොති න සමාධිසම්. චූට්ඨානකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසි නෙව සමාධිසම්. චූට්ඨානකුසලො හොති න සමාධිසම්. කලුචිතකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසි සමාධිසම්. චූට්ඨානකුසලො ච හොති සමාධිසම්. කලුචිතකුසලො ච.

නත්ථ භික්ඛවෙ, යවායං ක්කාසි සමාධිසම්. චූට්ඨානකුසලො ච හොති සමාධිසම්. කලුචිතකුසලො ච අයං ඉමෙසං චතුක්ඛං ක්කාසිනං -පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 29

චූට්ඨාන ආරම්භ සුක්ඛං

690. සාවන්ඨියං ;

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසි කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසි සමාධිසම්. චූට්ඨානකුසලො හොති න සමාධිසම්. ආරම්භකුසලො -පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 30

වුට්ඨාන ගොවර සුත්තං

691. සංවත්සරීයං :

-පෙ- සමාධිසමී. වුට්ඨානකුසලො හොති න සමාධිසමී. ගොවර-
කුසලො -පෙ-.

13. 1. 31

වුට්ඨාන අභිනීහාර සුත්තං

692. සංවත්සරීයං :

-පෙ- සමාධිසමී. වුට්ඨානකුසලො හොති න සමාධිසමී. අභිනීහාර-
කුසලො -පෙ-.

13. 1. 32

වුට්ඨාන සක්කවටකාරී සුත්තං

693. සංවත්සරීයං :

-පෙ- සමාධිසමී. වුට්ඨානකුසලො හොති න සමාධිසමී.
සක්කවටකාරී -පෙ-.

13. 1. 33

වුට්ඨාන සාතවටකාරී සුත්තං

694. සංවත්සරීයං :

-පෙ- සමාධිසමී. වුට්ඨානකුසලො හොති න සමාධිසමී.
සාතවටකාරී -පෙ-.

13. 1. 34

වුට්ඨාන සප්පායකාරී සුත්තං

695. සංවත්සරීයං :

-පෙ- ඉධ භික්ඛවෙ, එක්ඛෙවො කිංඤ්ඤි සමාධිසමී. වුට්ඨානකුසලො
හොති න සමාධිසමී. සප්පායකාරී.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එක්ඛෙවො කිංඤ්ඤි සමාධිසමී. සප්පායකාරී හොති
න සමාධිසමී. වුට්ඨානකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එක්ඛෙවො කිංඤ්ඤි හෙව සමාධිසමී. වුට්ඨාන-
කුසලො හොති න සමාධිසමී. සප්පායකාරී.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙවා කුසි සමාධිසම්. චුට්ඨානකුසලො ච හොති සමාධිසම්. සප්පායකාරී ච.

තනු භික්ඛවෙ, යවායං කුසි සමාධිසම්. චුට්ඨානකුසලො ච හොති සමාධිසම්. සප්පායකාරී ච. අයං ඉමෙස චතුත්තං කුසිනං -පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 35

කලුචිත ආරම්භකුසලො

696. සාවන්දියං :

චතතාරොමෙ භික්ඛවෙ, කුසි කතමෙ චතතාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකවෙවා කුසි සමාධිසම්. කලුචිතකුසලො හොති න සමාධිසම්. ආරම්භකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙවා කුසි සමාධිසම්. ආරම්භකුසලො හොති න සමාධිසම්. කලුචිතකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙවා කුසි නෙව සමාධිසම්. කලුචිතකුසලො හොති න සමාධිසම්. ආරම්භකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙවා කුසි සමාධිසම්. කලුචිතකුසලො ච හොති සමාධිසම්. ආරම්භකුසලො ච.

තනු භික්ඛවෙ, යවායං කුසි සමාධිසම්. කලුචිතකුසලො ච හොති සමාධිසම්. ආරම්භකුසලො ච. අයං ඉමෙස චතුත්තං කුසිනං -පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 36

කලුචිත ගොචර සුත්තං

697. සාවන්දියං :

චතතාරොමෙ භික්ඛවෙ, කුසි කතමෙ චතතාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකවෙවා කුසි සමාධිසම්. කලුචිතකුසලො හොති න සමාධිසම්. ගොචරකුසලො -පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 37

කලුචිත අභිනීභාර සුත්තං

698. සාවන්දියං :

-පෙ- සමාධිසම්. කලුචිතකුසලො හොති න සමාධිසම්. අභිනීභාරකුසලො -පෙ-.

13. 1. 38

කලුචිත පක්කච්චකාරී සුත්තං

699. සාවන්දියං :

-පෙ- සමාධිසම්. කලුචිතකුසලො හොති න සමාධිසම්. පක්කච්චකාරී -පෙ-.

13. 1. 39

කල්ලින සාහල්වකාරී සුත්තං

700. ආවන්ථියං :

-පෙ- සමාධිසම්මිං කල්ලිනකුසලො හොති න සමාධිසම්මිං සාහල්වකාරී -පෙ-.

13. 1. 40

කල්ලින සප්පායකාරී සුත්තං

701. ආවන්ථියං :

-පෙ- සමාධිසම්මිං කල්ලිනකුසලො හොති න සමාධිසම්මිං සප්පායකාරී -පෙ-.

13. 1. 41

ආරම්මණ ගොවර සුත්තං

702. ආවන්ථියං :

චන්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී කතමෙ චන්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසම්මිං ආරම්මණකුසලො හොති න සමාධිසම්මිං ගොවරකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසම්මිං ගොවරකුසලො හොති සමාධිසම්මිං ආරම්මණකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී නෙව සමාධිසම්මිං ආරම්මණකුසලො න සමාධිසම්මිං ගොවරකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසම්මිං ආරම්මණකුසලො ච හොති සමාධිසම්මිං ගොවරකුසලො ච.

තත්ථ භික්ඛවෙ, ඥායං ක්කාසී -පෙ- පචරො වාතී.

13. 1. 42

ආරම්මණ අභිනිහාර සුත්තං

703. ආවන්ථියං :

චන්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී කතමෙ චන්තාරො -පෙ- සමාධිසම්මිං ආරම්මණකුසලො හොති න සමාධිසම්මිං අභිනිහාරකුසලො -පෙ- පචරො වාතී.

13. 1. 43

ආරම්භණ සකකවටකාරී සුත්තං

704. සාමන්ටියං :

-පෙ- සමාධිසමී. ආරම්භණකුසලො හොති න සමාධිසමී. සකකවටකාරී -පෙ-.

13. 1. 44

ආරම්භණ සාතවටකාරී සුත්තං

705. සාමන්ටියං :

-පෙ- සමාධිසමී. ආරම්භණකුසලො හොති න සමාධිසමී. සාතවටකාරී -පෙ-.

13. 1. 45

ආරම්භණ සප්පායකාරී සුත්තං

706. සාමන්ටියං :

-පෙ- සමාධිසමී. ආරම්භණකුසලො හොති න සමාධිසමී. සප්පායකාරී -පෙ-.

13. 1. 46

ගොචර අභිනිහාර සුත්තං

707. සාමන්ටියං :

-පෙ- සමාධිසමී. ගොචරකුසලො හොති, න සමාධිසමී. අභිනිහාරකුසලො. -පෙ- සමාධිසමී. අභිනිහාරකුසලො හොති, න සමාධිසමී. ගොචරකුසලො. -පෙ- තෙව සමාධිසමී. ගොචරකුසලො හොති, න සමාධිසමී. අභිනිහාරකුසලො. -පෙ- සමාධිසමී. ගොචරකුසලො ච හොති, සමාධිසමී. අභිනිහාරකුසලො ච -පෙ- පච්ඤේ වාඨී.

13. 1. 47

ගොචර සකකවටකාරී සුත්තං

708. සාමන්ටියං :

-පෙ- සමාධිසමී. ගොචරකුසලො හොති, න සමාධිසමී. සකකවටකාරී -පෙ-.

13. 1. 48

ගොවර සාතව්‍යකාරී සුතං

709. සාමන්ථියං :

-පෙ- සමාධිසමී. ගොවරකුසලො හොති, න සමාධිසමී. සාතව්‍යකාරී -පෙ-

13. 1. 49

ගොවර සප්පායකාරී සුතං

710. සාමන්ථියං :

-පෙ- සමාධිසමී. ගොවරකුසලො හොති, සමාධිසමී. සප්පායකාරී -පෙ-

13. 1. -50

අභිනිහාර සකකව්‍යකාරී සුතං

711. සාමන්ථියං :

-පෙ- සමාධිසමී. අභිනිහාරකුසලො හොති, න සමාධිසමී. සකකව්‍යකාරී -පෙ-

13. 1. -50

අභිනිහාර සාතව්‍යකාරී සුතං

712. සාමන්ථියං :

චතතාරෙමෙ භික්ඛවෙ, ක්‍රියාසී භතමෙ චතතාරෙ : ඉධ භික්ඛවෙ, එභවෙවා ක්‍රියාසී සමාධිසමී. අභිනිහාරකුසලො හොති, න සමාධිසමී. සාතව්‍යකාරී. -පෙ- පචරෙ වාති.

13. 1. 57

අභිනිහාරසප්පායකාරී සුතං

713. සාමන්ථියං :

-පෙ- ඉධ භික්ඛවෙ, එභවෙවා ක්‍රියාසී සමාධිසමී. අභිනිහාරකුසලො හොති, න සමාධිසමී. සප්පායකාරී -පෙ-

13. 1. 53

සකකච්චසාතච්චකාරී සුත්තං

714. සංවත්සිතං :

-පෙ- ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො, කුසි සමාධිසමී. සකකච්චකාරී හොති, හ සමාධිසමී. සාතච්චකාරී. ඉධ පහ භික්ඛවෙ, එකච්චො, කුසි සමාධිසමී. සාතච්චකාරී. -පෙ- නෙව සමාධිසමී. සකකච්චකාරී හොති, හ සමාධිසමී. සාතච්චකාරී. -පෙ- සමාධිසමී. සකකච්චකාරී ච හොති, සමාධිසමී. සාතච්චකාරී ච.

හත්‍ර භික්ඛවෙ, ඥායං -පෙ- උත්තමො ච, පච්ඤෙ වාති.

13. 1. 54

සකකච්චසප්පායකාරී සුත්තං

715. සංවත්සිතං :

-පෙ- සමාධිසමී. සකකච්චකාරී හොති, හ සමාධිසමී. සප්පායකාරී -පෙ-

13. 1. 55

සාතච්චසප්පායකාරී සුත්තං

716. සංවත්සිතං :

චත්තාරෙමෙ භික්ඛවෙ, කුසි. තතමෙ චත්තාරෙ :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො, කුසි සමාධිසමී. සාතච්චකාරී හොති, හ සමාධිසමී. සප්පායකාරී. ඉධ පහ භික්ඛවෙ, එකච්චො, කුසි සමාධිසමී. සප්පායකාරී හොති, හ සමාධිසමී. සාතච්චකාරී. ඉධ පහ භික්ඛවෙ, එකච්චො, කුසි නෙව සමාධිසමී. සාතච්චකාරී හොති, හ සප්පායකාරී. ඉධ පහ භික්ඛවෙ, එකච්චො, කුසි සමාධිසමී. සාතච්චකාරී ච හොති, සමාධිසමී. සප්පායකාරී ච.

හත්‍ර භික්ඛවෙ, ඥායං කුසි සමාධිසමී. සාතච්චකාරී ච හොති, සමාධිසමී. සප්පායකාරී ච, අයං ඉමෙසං චතුත්තං කුසිසිතං අග්ගො ච සෙවෙයා ච මොකෙතො ච උත්තමො ච පච්ඤෙ ච. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගචා ඛිරං, ඛිරමහා දධි, දඛිමහා නොභීතං, නොභීතමහා සප්පි, සප්පිමහා සප්පිමණෙඤා හත්‍ර අග්ගමකනායති, එච්චෙව ඛො භික්ඛවෙ, ඥායං කුසි සමාධිසමී. සාතච්චකාරී ච හොති, සමාධිසමී. සප්පායකාරී ච, අයං ඉමෙසං චතුත්තං කුසිසිතං අග්ගො ච සෙවෙයා ච මොකෙතො ච උත්තමො ච පච්ඤෙ වාති.

ඉදමවොච ගගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛු ගගවතො භාසිතං අභිනන්දන්ති.

(එවං තානි පෙය්‍යාලුඛානි පඤ්චපඤ්ඤසං වේය්‍යාකරණානි වින්ධාරතබ්බානී.)

කුන්ධවග්ගො පඨමො.

තත්‍රාද්දනං :

සමාධි සමාපත්ති ධීනි ව - වූවිඨානං කලුපිතාරමමණෙන ව, ගොචර අභිනීභාර සකකචච - සාතචච අථොපි සපපායා තී.

කුන්ධසංඝ්‍රහනං සමගං.

තත්‍රාද්දනං :

ඤකුලපිතා අනිච්චිඤ්ච භාරං න තුම්භාකෙන ව අත්තදීපෙන පඤ්ඤසො පඨමොති පට්ඨව්චති.

උපයො'රහං බජ්ජනීයො ථෙරං පුපෙථන පඤ්චමං මිජෙකි පණණාසකො ඵසො සම්බුද්ධොන පකාසිතො.

අත්තං ධම්මකපිකාවිජ්ජා කුකකුලං දිට්ඨි පඤ්චමං තඨීයො පණණාසකො වුත්තො නිපාතොති පට්ඨව්චති.

ගකි දිට්ඨි ව ඕකකනඨි උපපාදො කිලෙසෙන ව සාරිපුත්තො ව නාගො ව සුපණණ ගඤ්චබ්බකාසීකා චලාගො චිච්ඡණොත්තො ව කුන්ධෙන ගවඨී අට්ඨාරසාති.

සංක්‍රමනනී කාලය - ඔනෑකවගෙන

ගාථාදීපාද සූචි

	පිටුවක
අනෙජං නෙ අනුපපතතා	144
අවිච්චිතතා සකකායං	148
අසෙවිඤ්ඤාණං උපපතනං	144
ආයු උඤ්චං ච විඤ්ඤාණං	246
උඤ්චං තිරිසං අපාචිනං	144
එතාදිසො'යං සතතානො	246
එචං ඛනෙකි අවේකෙකියා	246
මිකං පභාය අනිකෙතසාරී	14, 20
දසහමෙහති සම්පතතා	144
ඤමො නෙ පුරිසාජ්ඤාඤ	94
නිකඛිපිච්චා ගරුං භාරං	46
පජ්ඣෙහ සබ්බසංයොගං	246
පඤ්චකඛනෙකි පරිඤ්ඤාය	144
ඵෙණපිඤ්ඤාපමං රූපං	244
භාරං හවෙ පඤ්චකඛනි	46
සථා සථා නං නිජ්ඣායනී	246
යදා බුද්ධො අභිඤ්ඤාය	148
යෙපි දිඤ්ඤායුකා දෙව්	148
යො ඉමං කායං ගාරයාං	246
විධායු හ විකම්පනති	144
සකකායං ච නිරේඛං ච	148
සතතරතනසම්පතතා	144
සුඛිනො චත අරහනො	144

සඤ්ඤනාමානුකකමණීකා

පිටපිඛකං		පිටපිඛකං	
අ		ච	
අට්ඨකවග්ගිය	14	චන්දිමසුරියා	378
අඤ්ඤනීචීයා පරිබ්බාජකා	200	ජනනා	226
අනුරවේ	200		
අසුජ්ඣායං	214	ජේතවනේ	22, 180, 188
අවනතිසු	214		
අසුඤ්ඤ	214	නී	
		නීසො	182
ආ		න	
ආනන්ද	42, 66, 68, 162, 180	නකුලපිතා	2, 4
	228, 336		
ආපො කායො	398	උ	
		උසිතිලිපසො	210
ඉ		උසිපතනෙ ඕකදයෙ	114, 226
			304, 308
උ		උසකලාවනේ	124
උසකලාවනේ	124	ච	
		චලගලගුලේ	10
උච්චක		ච	
කව්චයනගොනනං	230	චච්චාභුම	8, 10
කපිලවස්ථු	156	චාරිලෝයකං	162
කපෙසා	298	චුණ්ණො මනනාතිපුනෙතා	180
කලන්දකනිවාපෙ	206	චුඛ්ඛාරමේ	118, 170
කසපකාරමේ	214	චුරණො කසපො	118
කුරරඝරේ	14, 20	ඛ	
කුසාවතී රජධානි	248	ඛදරිකාරමේ	218
කුටාගාරසාලා	20, 118	ඛාරණසියං	114, 226, 304
කොසමබ්බියං	160, 218, 228	ඛලුප්පිලධර්මිකා	156
බෙමකො	218	ඛඤ්ඤාලුලුලේ	162
		ඛෙතකලා වනේ	2
ඛ		ම	
ඛගෙහසු	2	මහාකව්චාගො	14, 20
ඛඛ්ඛානදී	242	මහාකොට්ඨිකො	294, 296, 304
ඛීජ්ඣකුටො පබ්බතො	210		306, 308
ඛොසිතාරමේ	108, 218, 228	මහාලී ලීච්චි	118
		මාරෙ පාපිමා	214

	පිටපිඛකං
	ස
සමකො:	188, 190
	ඤ
රජභගෙ	86, 206, 214
රුධො	138, 340, 342, 344, 352
	368, 372
රුහුලො:	232, 234
	ච
චක්කලී	206
චෙකාලීයං	118, 200
චෙඵචගෙ කලඤ්ඤකනීචාපෙ	86,
	206, 214

	පිටපිඛකං
	ස
සකෙකසු	8, 156
සහමපඪී	156, 158
සාරිපුභො:	4, 10, 118, 294,
	296, 304, 306
සාවඤ්ඤං	22, 170, 180, 188
සුමෙරු පබ්බතරුජා	256
සුරධො:	140
සුංසුමාරභිරි	2
සොණො ගහපඪීපුභො:	86
	භා
භාලීද්දිකානී ගහපඪී	14, 20

විසෙසපදනුකකමණිකා

	පිට්ඨකය		පිට්ඨකය
අ			
අකටා අකටව්ව	398, 400	අපුරෙකකරානො	18
අකුකකුකජානං	244	අභිභ්‍යානඛේකා	2
අකුපපා	50	අභිනඤ්ඣානො	130
අඤ්ඤිජා	94	අභිනිභාරකුකලො	544
අභමුලං	56	අභිසමුඤ්ඤා	50
අභං	56	අභිසංඝො	158
අභිභුලීපදනි	266	අභිසිනෙතා	4
අච්චනනනිච්චං	20	අච්චපිණ්ඩිය	268
අච්චසරා	342	අච්චිලං	150
අච්චිභුතො	2, 4	අරභතා	296
අභසිතාඝො	100	අරභනෙතා	144
අභතදීපා	76	අරභා	344
අභතසරණං	76	අරිනෙතා	18
අභතානුදිට්ඨි	332	අචාපුරණං	226
අභ්ගමො	24, 28	අච්චතරාගඤ්ඤා	12
අභ්වසිකා	158	අච්චජාගතො	176, 284, 502
අභිකම්මාද	390	අච්චානො	14
අභිසමමතං	2, 4	අච්චිපානවිමමො	380
අභිගතො	2, 4	අච්චපරිනාමවිමමො	382, 384
අභිසමිතානි	258	අභසද්දිභවො	398
අභතතච්චමො	366, 372	අභසනො ලොකො	422
අභතතනියං	136	අභසිතං	18, 20
අභතතා	116	අභසාදො	50, 52
අභමතඝො	256, 258	අභිකාරමමිකාරමානානුසය	140
අභිකෙතකාරී	16		
අභිච්චදසාචි	2	අං	
අභිච්චවිමමො	354, 362	අච්චිසනෙ	398
අභිච්චං	144	අභාපි	62, 64
අභිච්චෙතො සමංචි	158	අභාදුරකාඝො	2, 4, 6
අභුච්චමො	70, 72, 74	අභාදිතනං	120
අභුජඝො	94	අභාදිභවො	50, 52, 54
අභුච්චිච්චිතං	380, 390	අභාපොකාඝං	100, 388, 400
අභෙජං	144	අභාරකකුකලො	542
අභොකකාරී	16	අභාරකකමභනෙතා	194
අභතා	272	අභාරොගාං	2
අභරිච්චනෙතා	54	අභාඤ්චිපඤ්චමා	388
අභලොකිකො	10	අභාලාගතා	388
		අභානුභියො	388

	පිටප්පිටකය
ඉ	
ඉන්ද්‍රියසහන	398
උ	
උකකාසාවිකංසෙ	398
උතතමපුරිසො	200
උතතාසවා	28
උච්ඡිකතමුල	16, 48, 280
උචෙඤ්ඤිච්ඡි	168
උදකමුඛමුලං	242
උපසුපාදනා	16, 20, 280, 350
උපයො	94
උපාදනකකිකා	102, 278, 280, 346
උපාදනිතා	292
උපාද පරිතසනා	28, 32
උපාදිගමානො	126
උසසිනෙති	154
උඉ	
උඉසගකා	226
එ	
එක නතදුකමං	118
එවං රූපො	18
එසිකාච්ඡාසිච්ඡිනා	378, 398, 400
ම	
මකසාරී	16
මකො	16
මදනං	150
මපපාතිකා	388
මරමාගිතානි	98
ක	
කඛබ්බි	170
කටුකං	150
කථංකතතා	18, 20
කරතො කාරසතො	392
කලුචිකුසලො	538
කසසකො	268
කාපොතකානි	388
කාලානුසාරී	268
කිමකවාසී	10

	පිටප්පිටකය
කිංවාදී	10
කුකකුටපොතකා	262
කුකකුලං	314
කුථාරිං	244
කුඛිරාජානො	268
කුසං	236
කුට්ඨං	398, 400
කෙවලසා	22
කෙවලිනො	106, 108, 112
කෙවලී	108
ඛ	
ඛතරිග පණ්ණිතා	10
ඛකිබ්ජං	94
ඛොමුඛමුමානි	250
ඝ	
ගඤ්ඤබ්භො	256, 258
ගොතකජාතානි	248
ගොපානසියො	268
ගොමගපිණ්ණං	248
ච	
චකකචතරි	268
චතුපරිචතනං	102, 104
චන්දපහා	268
චාතුමවගාභුභිකො	388
චිතතසංකිලෙසා	258
චෙතනාකායා	106, 112
චෙතොවිදුතරි	50
ඡ	
ඡන්දමුලකා	170
ඡන්දරාගො	48
ඡලාහිජාතියො	398, 402
ඡණ්ණො	2, 4
ඡාසී	585
ඡ	
ඡන්තාසංඛිගවිමුභෙතා	20, 22
ඡථංගතො	192, 412
ඡදඛනනිඛ්ඛුතො	78
ඡාරකාරූපානං	268

	පිටුවකිසි
නිෂ්කවිකාසාපලාසං	60
නිත්තකං	180
නිබ්බවනසණ්ඛං	188
නිරව්ජානගතා	146
නිවිච්චපපරිකම්භි	108, 112
ඵාමසා	190
ඵාලිපාසෝ	252
ද	
දකාසයා	146
දන්තපඤ්ඤාතනං	388
දිට්ඨධම්මනිබ්බානපපකොසා	286
දිට්ඨං	386
දිට්ඨිගතං	190
දුක්ඛධම්මෝ	354, 364
ආර්ථනන්තරකපෙපා	398
ආයං නිසීදිතො	230
ඛ	
ඛම්මකපිකෝ	284, 286
ඛම්මදීපා	76
ඛම්මවාදී	238
ඛම්මසරණං	76
ඛම්මානුඛම්මපටිපනෝ	286
ඛුචෝ	382, 384
ඛුමාසිතතනං	214
න	
නබ්බසිබායං	252
නච්චිදිනනං	388
නච්චිකම්මයො	90, 92
නච්චපකෙවනං	102
නච්චවාදෙන	202
නාගාචාසසහෙ	398
නානාචේරජ්ජ	10
නිකෙතතාරී	16
නිචේවා	382
නිබ්බිදා	340
නිබ්බිදාබ්බුලං	70

	පිටුවකිසි
නිරුහනීපථ	122
නිරොධෝ	24, 26, 42, 46
නීලං	150
නොනීතං	538
ප	
පච්චාසාදානපිකා	8
පඤ්චබ්බිකා	84
පඤ්චවිග්ගිතං	114, 118
පඤ්චුපාදානකම්මකො	84, 258
පඤ්ඤාපිටුකො	114
පටිකන්තනානි	248
පථවිකායො	398
පතනවට්ඨිං	244
පබ්බකොසා	236
පහබ්බං	58
පරමපනිපකො	200
පරිඤ්ඤා	48, 276, 344
පරිඤ්ඤාතාපි	344
පරිඤ්ඤායා	48
පරිතසානං	28, 230
පරිසුච්චාසාසි	6, 8
පරිසෙසිතං	380
පරිසුඤ්ඤා ඉබ්බවණ්ණං	4
පරිසොනඤ්ඤා	2
පලගණ්ණිකා	266
පලලං	188
පචාලො	156
පචුඛා	398
පංචාභාරකානි	342
පාරදසී	288
පිණ්ඩාලං	158
පුඤ්ඤානො	142
පුනබ්බවො	50
පුබ්බනිවාසං	148
පුරෙකාරානො	18
පොනොහවිතා	272, 276
ඵලබ්බං	04
ඵෙණ්ඩිකා	242

	පිටපිවකං
බ	
බබ්බජ	236, 268
බාලවාදෙන	202
බාලාං	2, 4
බිලාසයා	146
බිජජාතානි	94
බිජබිජ	94
බ්‍රහ්මවරියවාසො	248, 254
බ්‍රහ්මඤ්ඤාඵං	90
හහවංචුලකා	324, 378
හාරභාරො	46
හාරාදුභං	46
හාරො	46
හාවනානුගොගං	258
ම	
මග්ගකුසලො	186
මඤ්ඤවන සමඤ්ඤවාසි	208, 216
මඤ්ඤමානො	128
මණ්ඩනජාතීකො	180
මධුරකජානො	182
මනොභාවනීතානං	2, 4
මරීචි	242
මහාබ්‍රහ්මං	250
මහාභූතා	104
මහාසමුද්දො	256
මායාකාරො	244
මාරධවෙවො	360
මාණො	340
මුච්ඡාදිට්ඨි	330
මුච්ඡාපට්ඨපනො	18
මුඛනීලිතනං	180
මුට්ඨස්සනී	158
මුතං	380
මුඛාවසිනො	248
මුලබිජ	94
මුලසනනානකානී	268
මොක්ඛො	538
ග	
ගොනිපපමුඛසතසභස්සානී	398

	පිටපිවකං
උ	
උජ්ඣයසංඝනිතං	136
උගකඛගො	90, 92
උභතකං	242
උපචිතනං	6
උපසමුද්දගො	104
උපුපගං	102
ඌ	
ඌකධම්මො	240
ඌභිතකං	150
ඌභිතච්ඡන්දං	268
ච	
චච්ඡස්ස	156
චන්දාසං	146
චස්සිකං	268
චාදපඨමොක්ඛාය	18
චාදනුචාදො	10
චාසිජට්ඨං	266
චිකිලනිකං	342
චිගතරුගො	18
චිචයසො	162
චිජ්ජාගනො	284
චිඤ්ඤාණකායා	106, 112
චිඤ්ඤානං	380
චිඤ්ඤපෙතී	154
චිපට්ඨානමධිච්චං	382
චිපලාපො	388
චිගචා	100
චිච්චචමානො	98
චිච්චනී	342
චිරුගො	340
චිසිනෙතී	154
චිස්සභිගං	120
චිමංසකා	10, 12
චුත්තචාදිනො	10
චුසිතං බ්‍රහ්මවරියං	144
චුපකචෙඨී	62
චෙචිකිච්ඡ	170
චෙය්‍යාකරණසම්මං	118
චොගොගං	18

පිටිවිධකා			පිටිවිධකා	
ස				
සකකච්චකාරී	544	සසානදිට්ඨි		168
සකකාගදිට්ඨි	330	සසාතිසමං		246, 252
සකකාගනොතා	272	සසානො ලොකො		422
සකකායං	274	සහධම්මිනො		10
සඛිතං	98	සහනඤ්ඤි		18
සඤ්ඤාභිනිවේසවිනිබ්බන්ධා	334	සභිතං		18, 20
සඤ්ඤාජනිතං	292	සංඛතං		150
සත්තවිධාන කුසලො	108	සා		256, 258
සත්තාචාරාසා	144	සානච්චකාරී		544
සන්ධිජාතො	18	සාමඤ්ඤාජනං		90
සන්ධිවිනිකාස	222	සාරජ්ජමානරූපා		158
සක්ඛුපෙතී	154	සාරුගා		118
සප්පිම්මණ්ඩා	538	සිහො මිහරුජා		146
සමාධිකුසලො	538	සුඛානුපතීතං		118
සම්මිඤ්ඤා	338	සුතතං		380
සමාහිතො	22	සුපච්චනනා		106
සමුදයො	22, 26	සුපිනසතානි		398
සමාදානනං	340	සුසුභා		10
සමාපච්චනනා	388	සෙට්ඨා		538
සමාසම්මුඤ්ඤා	114	සොභාපනො		278, 294, 380
සරදසම්මෙ	242, 268, 270	සොඛා		188